

توزك جهانگيري

TOOZUK-I- JEHANGHEEREE

که

به جهانگیرنامه و اقبال نامه جهانگیری هم موسوم است

یعنی

تاریخ عهد سلطنت جهانگیر بادشاه که تا اوسط سال هفتدهم خود ان بادشاه

بصفت پناه تحریر نموده و آن بعد تا شروع سال نوزدهم معتمد خان

مسنونات نوشته باصلاح ان بادشاه در آورده است و بعدش مورزا

محمد هادی دانه - رسانیده و دیدباچه منحق ساخته

به تصحیح

نیزمند درگاه صد سید احمد بغالب طبع در آمل

BY

SYUD AHMUD

ALLY GURH

PRINTED AT HIS PRIVATE PRESS, 1864. A. D. 1281. H.

فهرست کتاب توزک جهانگیری

مضمون	صفحه	مضمون	صفحه
دیباچه	۱	ذکر قتل شیخ ابراهیم	۹
ملقات ابرو بادشاه با حضرت شیخ سلیم	۲	فرستادن اکبر سلیمه سلطان بیگم را نزد جهانگیر	۱۰
ولادت جهانگیر و قصیده تاریخ	۲	ملازمت جهانگیر به اکبر و گزینیدن نذر	۱۱
پیدایه رفتن اکبر بادشاه به احمیر بجهت زیارت	۳	رخصت جهانگیر بهمهم رانا	۱۱
احوال راجه معین الدین سبکزی	۳	مراجعت از قنچپور به اله آباد	۱۲
اساس شهر عظیم در قنچپور	۴	رفتن عبدالله خان بدرگاه اکبر	۱۲
عطای منصب به شاهزاده محمد جهانگیر	۵	پروسی کشیده شدن یکی و احتیاج شدن دیگری	
عقد صبیبه راجه بهگوانداس متوطن انبیر با		بهمم جهانگیر	۱۳
شاهزاده جهانگیر	۵	آنکه شدن ابرو به فهمایش جهانگیر و نشستن	
عقد صبیبه راجه اودی سنگه ولد مالکیر راجه		کشتی بزرگ دریا	۱۳
ماتراو یا شاهزاده نامدار	۶	وفات مریم بیگم و ولد ابرو	۱۴
ولادت سلطان انساییکم از دختر راجه بهگوانداس	۱	ترافیدن اکبر مورے سروریش	۱۴
ولادت سلطان خسرو	۶	ملازمت جهانگیر به اکبر	۱۴
ولادت سلطان پرور	۶	نظر بند نمودن اکبر جهانگیر را تاده روز	۱۵
ولادت بهار بانو بیگم از صبیبه راجه کیشو داس		حکایت جنگ دیل جهانگیر با دیل حسن	۱۵
راتپور	۷	بیماری اکبر	۱۶
ولادت سلطان حورم یعنی شاهجهان از صبیبه		اقامت در بیمارستان و بیماری و بیماری اکبر در	
راجه اودی سنگه	۶	بهرآباد	۱۶
احوال عبدالله خان بهادر فیروز جنگ	۶	ولادت شاهزاده شهریار و جهاندار	۱۷
رخصت سلطان سلیم یعنی جهانگیر بهمهم رانا	۷	شنعار شدن اکبر	۱۷
رفت راجه سلطان پرور	۷	ذکر اولاد اکبر	۱۷
معاودت جهانگیر از مهم رانا به اله آباد	۸	ذکر درواری جهانگیر در زمان شاهزادگی	۱۸
رسیدن سید شریف بقصد جهانگیر	۸	ذکر اولاد جهانگیر	۱۹
عنایت خطابه عبدالله خانی به خواجہ عبدالله	۹	ذکر فضیله عهد جهانگیر	۱۹
توجه جهانگیر به آباد بهجانب اکبر آباد و بر		ذکر حکام عهد جهانگیر	۱۹
گشتن از آثاره	۹	ذکر شعرا عهد جهانگیر	۱۹
		ذکر حافظان عهد جهانگیر	۱۹

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۱۰	دگر راحہ نرسنگھہ دبو پوندیلہ	۱۹	دہ عہدہ سراپاں عہد جہانگیری
۱۰	حکومت قتل ابوالفضل	۲۰	حسب و نسب میرزا عیث بیگ پدر نور جہاں
۱۱	نصاحب سلطان دودہ ہنگام رحصت بہ مہم رانا	۲۰	داخل شدن نور جہاں در محل جہانگیر
۱۱	عطاءے منصب ہفت ہزاری میرزا شاعر	۲۱	مقرر شدن سکہ و طعراے درامین بنام نور جہاں
۱۱	احوال حواچہ عبداللہ حان	<h2>شروع توزک جہانگیری</h2> <h3>نوشتہ خاص جہانگیر</h3>	
۱۲	احوال شیخ حسن کراچی مصداق بمقربعل		
۱۲	تعریف نقیب حان	۱	حلوس بر اورنگ فرمانروائی
	بے اعدائی ہسراں اکہی راج درصحنہ دیوان	۱	دگر حضرت شیخ سلیم
۱۲	خاص و عام	۱	دگر ولادت خود
۱۳	بشارت شیخ حسین حامی	۱	وحہ تسمیہ بنورالدین جہانگیر
	عطاءے خطاب اسلام حابی بسیم علامہ اند	۲	مجملاً از احوال آگرہ
۱۳	نبیرہ حضرت شیخ سلم	۳	الفاب سلاطین بعد ممات
۱۳	مباحثہ مذہبی با پندناں	۳	وصف میوہا و گلہاے ہندوستان
۱۴	دگر اکبر بادشاہ پدر خود	۳	دستن زنجیر عدل در قلعہ آگرہ
۱۴	دگر اولاد اکبر	۴	صنوع احکام دوارہ گانہ
۱۵	دگر شاہ مراد و سلطان دانیال	۵	اقسام سکہ ہاے عہد جہانگیری
۱۶	ولادت سکر النساء بیگم	۱	تعویض ایالت پنجاب بہ سعید خاں
۱۶	ولادت آرام خانو سید		بہ حال داشتن وزارت بہ وزیر حان محمد معیم
۱۶	اوصاف	۶	و عطاءے خطاب امیر لاما بہ شریف خاں
۱۶	صنح کل بود اکبر با جمیع امم	۷	حقیقت نسبتہا با زمینداران آنییر
۱۷	دگر مصاف اکبر با ہیمون	۷	عنایت حکومت بنگالہ بہ راحہ مانسنگھہ انییری
۱۷	گرفتار آمدن ہمنوں دروے اکبر	۷	رحصت شاہرادہ دود بہ مہم رانا
۱۸	دگر فتح نمودن اکبر ہرات را بایلغار	۸	تقویص مہر اورک بہ امیرالامہ شریف حان
۲۰	حکایت فتح نمودن امر ممالک بنگالہ را	۸	دگر والدہ سلطان دود
	تعویص نمودن جہانگیر درای بیوگات	۸	دگر والدہ سلطان حرم یعنی شاہجہاں
۲۱	بمعرا ملک	۸	دگر والدہ شہریار و جہاندار
۲۱	منع گرفتار انعام ہنگام عطاءے قبل و اسف		تعویص وزارت نصف ممالک بہ وزیرالملك میرزا
۲۱	منع گرفتار دگراہ از کابل	۹	حان بیگ
۲۲	تعویص شریف املي		تدویص وزارت نصف ممالک بہ عنایت بیگ
		۹	اعتماد الدولہ
۲۲	جشن اول		تدویص منصب میر آسیر بہ نر داس مخاطب
۲۳	شورش انگیزی یکی از اولاد مظفر در گھرات	۹	بہ راحہ دگر ما حبیب
۲۴	دگر بہارت و نراو شدن خسرو	۱۰	دگر عروج مہابتخان
۲۵	حرکت بہ تعاقب خسرو پایلغار		

مضمون	صفحہ	مضمون	صفحہ
وخصت انصاف خانہاں بدکن	۷۳	امدن خانہاں از دس مرتبہ بانی و ناخوشی	۸۶
تقریر صوبہ داری گجرات باعظمیاں کوکلتاش	۷۳	حضرت طل سبعتانی	۸۷
از عزل مرتضیٰ حان	۷۳	تقریر صبیہ مظفر حسین میرزا مسوی ساعدی	۸۸
تولد بلند اختر - ج خسرو	۷۳	رحمت حان اعظم یکم ابراج مہم دس	۸۹
		حکایت شکار شیر و رخمی شدن بعضی از زندگان	۹۱
		ملارمت ملا نظیری ساعر منہر	۹۱
جشن چہارم	۷۴		
سرورای - میرزا یزوددار بخطاب خان عالم	۷۴	جشن ششم	۹۳
طلب داس مہابھال از مہم رانا و فرستادن	۷۴	ملارمت بادگار علی سلطان ایلچی دارائی ایران	۹۳
تہ اللہ حان را بجای او	۷۴	نقل کتابت شاہ عباس	۹۴
مرگت خطاب مسیح الزمانی بتکیم صدرای	۷۴	سرورای ابرج سرکلان خانہاں بخطاب شاہ	۹۵
اصہانی	۷۴	نوار حان	۹۵
رحمت شاہزادہ یزویز تہ مہم دس	۷۵	تاحت اعداد بد نہاد بر شہر کابل و منہرم و	۹۶
مدع فروخس سنگ بورہ دہ دارارھا	۷۵	برگستس از مردم شہر پے توقف و قاتل	۹۶
ادای عجیب کہ از شیر صادر شدہ	۷۵	ساحتر یکی از ملارماں بادشاہی کہ در حاتم	۹۷
عزل کہ شہنشاہ جہانگیر خود گفتمہ اند	۷۶	بد حاتم کار میکرد چہار مجلس از عاج در	۹۷
فرستادن ساچق بخانہ صبیہ مظفر حسین	۷۶	دوست فندق	۹۷
میرزا کہ بتحت خرم خواستکاری - آورد	۷۶	اعتماد الدولہ	۹۸
وخصت شاہ - چون ز - آورد	۷۶	عنایت خطاب شادخان بشادماں ولد حان اعظم	۹۹
سلطان یزویز و سلطان	۷۶	حکم ضوابط جہانگیری	۱۰۰
سیاست فرمودن خلودار و - نعر کھار را کہ در	۷۸		
وقت شکارنیلہ گاؤ طاهر شدہ - دند	۷۸	جشن ہفتم	۱۰۰
مرحمت فرمودن منصب بعد - فر و عفر	۷۹	حقیق ملک ننگہ - - -	۱۰۱
تقصیرات او	۷۹	از عقیب مسریات جنگ شجاعستان	۱۰۱
		با اعتماد خان و طغر یاقس مختص بتد	۱۰۲
جشن پنجم	۷۹	آوردی ر صل او	۱۰۲
فریت ملا علی احمد مہرکن در حضر اندس	۸۱	عبادت خطاب رستم زمان سہاستان	۱۰۳
بجانباً	۸۱	وصف خانورای کہ مہربھال از بندر کودہ	۱۰۵
تہیہ جمعی از خانوادان کہ مرید و - تقد	۸۲	آوردہ گدرا نید	۱۰۵
سنائی شدہ بودند	۸۲	امدن لکھمی چند راجہ کامیوں سر گروہ	۱۰۶
عدالت فرمودن بر فریاد پیر رنے بر مقربھال	۸۳	راحہاے کسرتی	۱۰۶
سفر واقعہ - صوبہ بہار در محل افضلخان	۸۳	حکایت رفتن عبداللہ خان از طرف گجرات	۱۰۷
پسر شیخ ابوالفضل مشہور	۸۳	بر ملک عنبر نظام الملکی و شکست خوردہ	۱۰۷
آوردن دولت خان تختہ - -	۸۵	امدن او	۱۰۷

مضمون	صفحہ	مضمون	صفحہ
پرداشت زنجیر از پائے خسرو برای سیر باغ شهر آرا	۵۳	زیردن ارلاد میرزا شاهرخ و ملازمت راحه مانسنگه	۶۵
ذکر کشتن علی قلی از جلو که خطاب شیر افش داشت شوهر مہرالنسا حاتم کہ نانی الحال قورحہاں بینم شدہ بود قطب الدینخان را	۵۴	جشن سویم	۶۶
با انبہ حان در بردواں ہنگالہ	۵۴	داخل شدن در قلعه آگرہ	۶۶
حکم مراجعت از کابل	۵۵	در سفید و انچه از حاتوران سفید دیدہ اند	۶۶
وصف منورہ عالی کابل	۵۵	دس مادر خود را در عراے پسر	۶۶
مقتن عنکبوت نلے مار را	۵۶	حمایت اسپ براحہ مانسنگہ	۶۶
تعمد نعر حواکہ یا قوت معاصر سلطان محمود غزنوی	۵۶	بہ جہانگیر طسکان طماق ناظم بدہ و تعمیر صوبہ داری بنام سلطان حہار	۶۶
تعمیر عبارت در بالا حصار کابل	۵۶	تعمیر اسلامخان	۶۶
وزن سفالوے کابل	۵۶	در نارنگراں و حاور مسجد کہ درویشی از سازندہ آوردہ بود	۶۶
سکار قمریہ	۵۷	نسبت فرمودن خود با صندہ حکمت سنگہ ولد راحہ مانسنگہ و فرستادن ساچق	۶۸
برآمدن از کابل	۵۷	فوت نصیب النسا بیگم عمہ جہانگیر والدہ میرزا والی	۶۸
اداء عبارت خسرو بہرتیکہ ثانی و کشتہ شدہ جمع بہتات و نادانی	۵۸	میرزا والی	۶۸
بہل رسیدن نورالدین پسر آصف حان و عیات الدین علی ولد اعتمادالدولہ	۵۸	میرزا والی	۶۸
مرحمت سمن نظامت اورڈیسہ بہ ہاشم خان عطای خطاب خانجہاں بہ صلابتخان و خطاب حاندورخان بہ ساء بیگخان	۶۰	میرزا والی	۶۸
عفو حرایم راے سنگہ	۶۱	میرزا والی	۶۸
مرحمت فرمودن خطاب فدائیکان سلیمان بیگ ملازمت میرزا عاری سر خلد اللہ	۶۱	میرزا والی	۶۸
ملازمت میر عیات الدین سدر میراں تعلو نصائب تندھار بہ میرزا عاری	۶۲	میرزا والی	۶۸
بیر باران نمودن سلطان سید افغان کہ مغربی سلطان خسرو برد	۶۲	میرزا والی	۶۸
بدر مولانا محمد امن	۶۲	میرزا والی	۶۸
ذوچہ رأیب اہل ہندو بہ آگرہ	۶۲	میرزا والی	۶۸
ذکر معزالملک خانگیرداں	۶۲	میرزا والی	۶۸
سید مرقلی نور	۶۵	میرزا والی	۶۸

مضمون	صفحہ	مضمون	صفحہ
وخصت نمودن مصطفیٰ بیگ ابلجی داراے ایران	۱۴۷	نصب نمودن صورت زانا کور سہارن سنگ	
فرستادن خانچہاں نار دنگر بدکن	۱۴۷	تراشیدہ بودند در بائیں پانچ پن	۱۶۲
آمدن سید کبیر از جانب عادلخان	۱۴۸	مخاطب شدن شیر علی کشتی دیر بد پشاور	
رسیدن کتابت حواہ ہاشم دلا بندی و جواب ان	۱۴۹	پایے تخت	۱۶۲
پروخی از احوال سلسلہ منو میرواں	۱۵۰	رسیدن محمد رضاییک حاجب ایران بہ ہند	۱۶۳
خوراندن شاہ بہانوارادہ خرم	۱۵۰	تقلد نبات داراے ایران	۱۶۵
حکایت اندازے شراب خوردن خود	۱۵۱	رحصت ساد حورم بہ مہم دکن	۱۶۶
عذاب خطاب حانی بصادق برادرزادہ اعماد الدولہ	۱۵۲	سیاست دہدار و جنگ نول نام سردار دزدان	
وخصت حکمت سنگھ ولد کنور درن بوطان	۱۵۲	با بیل	۱۶۷
حکایت شکست اعداد انعام در بدہستان کابل	۱۵۲	نار احوال احمیر	۱۶۵
ہفر یافتن شاہ نوار حار و عید مقہور و		بالش و تظلم سارس ہا بجہت صید بچہ ہاے	
بدست آمدن عنایت نامکصور	۱۵۳	عید و بعد از یاسن بدن اتہا	۱۶۹
مقتوح شدن کان الہاس سہارن احمد		سایر خطاب فاضل حانی بہ اقا افضل	۱۷۰
در صوبہ بہار و بر آمدن الہاس بر صغ صریح	۱۵۴	سرتراری صعی سر امانتخان بخطاب حانی	۱۷۱
عنایت خطاب تتم جنگ بابراہیم حار	۱۵۵	تعامات نیرنگی قضا و قدر بعلامی دراجی	
		از حندیں آمت و بلا و ہلاک نفجشک	۱۷۱
		عکس از سر و پا و نیم	۱۷۲
		ملاحظہ نمودن درخت حرمایہ دولشاہ	۱۷۳
		ملاقات چدرود سناسی	۱۷۵
		وضع معاش بڑھمن	۱۷۶
		وصف درخت بڑ و نصب نمودن تختہ	
		خود بران درخت	۱۷۹
		بیان از سر و پا و نیم	
		در میباید	۱۷۹
		داخل شدن در قلعہ ماندر و مساحت آن	۱۷۹
		حکایت رتھر دادن نصیر الدین پسر عیث الدین	
		مالوی بدر خود را و فوت ان	۱۸۰
		ہکر جمع نمودن عورات سلطان عیث الدین	
		مالوی بہد افش خود	۱۸۱
		بریدن نصیر الدین دست خدمتگار را کہ اورا از	
		آب بر اورندہ بود	۱۸۱
		حساب شکار کہ از سن دواردہ سالگی تا پانچاہ	
		سالگی نمودہ بودند	۱۸۲

جشن یازدہم

تسمیہ بزرگ مندر بہر جہاں بینم	۱۵۶
عنایت توس و طوغ با اعتماد الدولہ و حکم دوام	
نواختن تقار بعد تقارہ شاہ خرم	۱۵۷
عنایت خطاب شجاعت خانی شہ کلاہ عرب و	
خطاب ضد الدولہ بمیر جمال الدین	۱۵۸
گشتن شدن عبدالسبحان در یکی از ہاتھات	
کابل	
انعام سہلک رویہ بخاندنوران	۱۵۹
فوت شیع فرید مرتضی حان	۱۵۹
فوت فوت صبیہ خرم نوشتہ اعتماد الدولہ	۱۶۰
ولادت شاہ شجاع	۱۶۱
تقریر سہیلہ الہ آباد سلطان پرویز	۱۶۱
ہفر و باے عظم در بعضی جاہاے ہندوستان	۱۶۱
تقریر نظامت لہور بتقریرخان کراری	۱۶۲
عنایت خطاب اندد خانی بشوقی مقہور نوار	۱۶۲

مضمون	صفحہ	مضمون	صفحہ
صفت حاندیس و ہوار و دیگر ملک مغربہ		فوت راحہ مانسنگہ انبیری و سروراری مہاسنگہ	
۱۰۸ بقانظانان		۱۲۰ ہرش بعاے او	
۱۰۸ ہر آصفخان جعفر و ذکر خصائل او		سوراج نمونہ جہانگیر ہر دو گوش را و انداختن	
۱۰۹ فوت میوزا غازی ولد میرزا حانی ترخان		۱۰۹ سساعلہار حلقہ بگوشی حواچہ پررگوار ہمنت	
۱۱۰ فوت شجاعخان در بنگالہ بوضع عیب		۱۱۰ عصب خود از بیماری	
۱۱۳ فوت امیرالامرا شریفخان الا شافی		۱۱۳ احدیے گشتن عطر گلاب از والدہ و جہان بیگم	
فوت سلیمہ سلطان بیگم دختر رادی فردوس		۱۳۲ آمدن بختور خان کلانوت از دکن	
مکانی کہ اول در عقد دیومستار بودہ و بعد		۱۳۳ طاعت قبول نمونہ رانا امر سنگہ	
فوت او عرش آشبانی عقد خود فرمودہ بودند		۱۳۳ فوت ہادر حاکم رادہ گجرات کہ حمیرا بہ	
۱۱۴ جشن ہستم		۱۳۳ ساد ہر	
بیان چہار چیز کہ بران اطلاق سعادت		۱۳۳ سست سرورائی از قلعہ بندر سوروت و حد	
نہوست میکنند		۱۳۳ نمونہ انگورن بان بکمک جہانگیر از اندرون قلعہ	
۱۱۵ عنایت خطاب سردار خانی بنفراچہ یادگار		۱۳۳ ملازمت نمونہ رانا شاہرادہ حرم را	
۱۱۶ ہوادر عبداللہ خان		معاذت سلطان حرم از مہم رانا و ملازمت	
۱۱۷ بعتہ دادن ہر		۱۳۵ رن کنور کرن ہمراہ خود	
۱۱۷ رام کسن شیوا		۱۳۷ جشن دہم	
۱۱۸ ات گریدن سک دیوانہ		۱۳۸ محمد ابراہیم	
احوال ملایعہ ہرود و بعضی از عقاید و اطوار و		۱۳۸ ملازمت مصطفی بیگ ایلچی شاہ ایران	
۱۱۹ اعمال ایساں		رحصت نمونہ مرتضی خان بہبود تسخیر	
۱۲۱ ہرساند خانعالم بالیلچی گری ایران و رخصت		۱۳۸ قلعہ کانگڑہ	
یادگار علی سعیر شاہ عباس ہمراہ ایساں		۱۳۸ مرحصت نمونہ بختور خان بطور عادلشاہ	
۱۲۲ حقیقت اصل و فرع سلسلہ رانا		۱۳۱ بہ بیجاپور	
۱۲۳ ادس یافتن ہرود بہ کورنس		۱۳۲ فوت ملا گداے ہرود ہر موضع عرب	
۱۲۵ رحصت شاہرادہ حرم بہ تسخیر ملہ رانا		خانہ جنگی کشن سنگہ ہرادر راحہ سورج سنگہ	
۱۲۵ گنواہیدن دیگ کلان بندگان خراچہ ہرگ		۱۳۳ با گربند داس	
فوت اسلامخان ناظم بنگالہ رب النوع سلسلہ		۱۳۳ رحصت نمونہ کنور کرن سنگہ ہرمل	
سیح سلیم		۱۳۳ ذکر کشتن داراے ایران صبی ہرراسر خود را	
۱۲۶		مسلمان نمونہ رور انور را ارادہ رادہ ہاے	
۱۲۷ جشن نہم		۱۳۵ صوبہ بہار ہر	
۱۲۷		۱۳۵ ہملازمت رسیدن حکمت سنگہ ہر کنور کرن	
۱۲۷		۱۳۶ آمدن خانجہاں از دکن	
۱۲۸		۱۳۶ عنایت خطاب التتاعہانی بمیرزا مراد ہر کلان	
۱۲۹		۱۳۶ مرزا رستم	
۱۳۰			

مضمون	صفحہ	مضمون	صفحہ
طرح عمارت باغ قلعہ کہ از بناہائے خانقہاں	۲۱۴	فوت خواجہ بیگ مرزائی صوبی قلعہ دار احمدنگر	۲۲۹
اس		و تعریض قلعہ داری بصیر خان	۲۲۵
بریں انگشتہائے ابہام نوکر مقربان بجرم	۲۱۴	گلہ ہوائے احمد آباد و انصراف مزاج	۲۲۰
بریں درخت گل چنپہ		ذکر عدالت	۲۲۰
آوردن دزدی را بحضور کہ در ہر مرتبہ حضور	۲۱۴	حفظ شہن سارس	۲۲۰
اراضی او بریدہ بودند و متنبہ نگشتہ بود	۲۱۴	حکایت عصیب سارس	۲۲۴
قتل ولایت حورہ از مضامین اوڈیسہ	۲۱۴	خبر فوت راوت شکر	۲۲۵
رسیدن حریرہ کاریز و عنایت فرمودن اراں		ملازم راے بہارہ عمدہ زمینداران گجرات	۲۲۶
بمشایخ گجرات	۲۱۵	احوال ابراہیم حسن مصور و عنایت خطاب	
وصف شاعرجہاں	۲۱۶	نادرالدمانی	۲۲۵
وصف عمارت مقبورہ سید مبارک بخاری	۲۱۶	مفتوح گشتن کان الہام کوثرانہ	۲۲۶
بصہم واصل گشتن مانسنگہ سیورہ و ذکر		بیضہ دادن سارس در بلعینہ دولتخانہ	۲۲۷
اصناف و اوضاع و اختراع مرقہ سیورہ	۲۱۷	رخصت فرمودن راحت بکرما حیت را بمہامرہ	
حکم احراج سیورہا حصراً از گجرات و از		قلعہ کانگرہ	۲۲۸
دیگر ولایات	۲۱۷	ذکر قتل سبحان کلی قراول	۲۲۹
عنایت خطاب عاقل حانی بفراخہ عاقل	۲۱۸	تقرر قدرے تعویق در احراج حکم قتل	۲۳۰
گرفتہ آوردن قبر حان کہ از اناس سر بصحراے		بر کشیدن سعیدائے زرگر در صلہ قصیدہ ۱۶	۲۳۰
آوارگی نہادہ بود و کامیاب گشتن او	۲۱۸	فرمودن بیہ و حکم نقش کردن بر تختہ سنگ	۲۳۱
مجموع وبا در حملہ کشید	۲۱۹	عریضہ بصوب آگرہ	۲۳۱
ملازم زمیندار جام	۲۲۰	بچہ کشیدن سارس	۲۳۲
مردہ عظمت حان گجراتی	۲۲۰	کم کردن شراب قدرے از معتاد	۲۳۳
ذکر شکار شیر	۲۲۰	رخصت و گلے عادلخان بتفصیل انعام	۲۳۳
اُنس گرفتن بر بابچہ لنگور	۲۲۱	نوشتر رباعی خود بر اطراف شمشیر و فوستادن	
جسن سیزدہم	۲۲۳	ہمدانخان	۲۳۴
عنایت خطاب قاسمخان و تعریض صوبہ داری		تعریض صوبہ داری بہار بمقربان	۲۳۴
لاہور از طرف اعتمادالدولہ بمیر قاسم	۲۲۴	نقل حکایت لطیف از اکبر	۲۳۶
رخصت فرمودن لچھمی نراین راحت کوچ بہار	۲۲۴	بیماری شاہ شجاع	۲۳۸
آمدن میر جملہ از عراق	۲۲۴	ذکر تربتہ فرمیدن اکبر از شکار	۲۳۹
ذکر شکار بیل	۲۲۴	تولد شاعرانہ از رنگ ریب	۲۵۰
مراجعت بصوب احمدآباد	۲۲۵	صحبت داشتن با چد روپ سنہامی	۲۵۰
وصف کریل	۲۲۶	حکایت بادشاہ و باغبان	۲۵۱
نقش نمودن تصویر بروج ہوازدہ کانہ		حکم درن حکیم روح اللہ	۲۵۳
برسکہ	۲۲۶	خبر بعی راحت مورحم	۲۵۴
		ملازم خانقہاں سپہسالار و رسیدن بایلغار	۲۵۵

مضمون	صفحہ
مرامعت و ملازمت خانعالم از رسالت	۲۸۴
نقل شکار قمرعہ و وصف تیر اندازی خانعالم	۲۸۵
آوردن خانعالم تصریر مجلس جنگ صاحبقران با نعمت خاں	۲۸۵
کشفیہ آوردن بشنداس مصور تصویر شاہ عباس دارای ایران	۲۸۵
خطاب ملک الشعراء بطالب آملی	۲۸۶
ملاقات نمودن میان فیض منیر نام درویش	۲۸۶
ذکر دختر یاعباس و ملازمت نمودن الہداد ولد حلالہ باریکی	۲۸۷
مرخصیت منصب پنچھزاری بخانعالم	۲۸۷
دوت حواجہ عباس و نبیدی از احوال آن خبر فتح کشتوار	۲۸۸
حسن وزن تعمیری	۲۸۸
مردن رانا امر سنگہ	۲۸۹
رخصت مہابتجاں بقدمت بنگش کابل	۲۱۰
تشریف فرمودن بمنزل میرزا حسین و ذکر قوم نکھر	۲۸۹
دگر کتل پیم درنگ	۲۹۰
	۲۹۱
	۲۹۲
وجہ نسبیہ بارہ مرکہ کہ از مضادات کشمیر است	۲۹۲
فرار بادشاہ در دیوہ معتمد خاں	۲۹۳
غزو شدن سہراب خاں پسر مرزارستم در آب بہت	۲۹۳
ملازمت دلاور خان حاکم کشمیر و کشتوار و فتح فتح کشتوار	۲۹۴
گرفتار آمدن و محبوس شدن راجہ کشتوار	۲۹۷
معجزہ ذکر احوال و اوضاع و خصوصیات ملک کشمیر	۲۹۷
از غرہ اقتادن شاہ شعاع و صمیم و سالم ماندن	۳۰۳
حکم جوئکرای منجم	۳۰۳
رفتن بمنزل و حمام شاہجہاں	۳۰۴
ذکر درخت ہل تہل و درخت چنار گل	۳۰۴
تقریر نظامت ٹھٹھہ بہ سید ابوبطانی	۳۰۵
نقص عہد نمودن عنبر بیمن شکسوع	۳۰۵
مسافہ در دکن	۳۰۵
عدالت و تحقیق بوضع عرب	۳۰۶
وصف میوہ اشکن و سمیہ بغوش کن	۳۰۶
فوت بادشاہ بانو بینک و گفتن جوئکرای	۳۰۷
اینمعی را قبل از وقوع واقعہ	۳۰۷
کشتہ شدن عرت خاں از پر جلوثی در افغانستان	۳۰۷
پر آوردن شیخ احمد سہرندی را از قید	۳۰۸
تقریریں ایالت اردیسہ بحسن علیخان ترکمان	۳۰۸
عزم سیر ایللی توسی مرک	۳۰۸
آمدن محمد راہد ایچی خانم اور گنج	۳۰۹
تری شراب نمودن دررند حاجہاں یک لفت	۳۱۰
فرستادن حواجہاں جوئیباری دندان ماہی	۳۱۰
سیاہ ابلق	۳۱۰
دوت دلاور خاں صوبہدار کشمیر	۳۱۱
جشن وزن شمسی و رفتن بمنزل اصفہاں	۳۱۱
عزم سیر سر چشمہ ویرناک	۳۱۲
از دست رفتن ملک کشتوار	۳۱۲
وفات حاندوران	۳۱۲
تقریریں صوبہداری کشمیر بہ ارادت خاں و حانسماں شدن میر جملہ	۳۱۳
نقل شکار ماہی بوضع غیر مکرر	۳۱۳
فوت میرزا رحمن داد پسر خانخاناں	۳۱۵
مرامعت از کشمیر بجانت ہندوستان	۳۱۵
رسیدن رنگ بیگ ایلیچی شاہ عباس بلاغور	۳۱۵
و فرستادن خلعت و سی ہزار روپیہ از حضور	۳۱۵
شکار قمرعہ	۳۱۷
رسیدن خبر فتح قلعہ کانگرہ و وصف قلعہ و کوہستان و دیگر حکام ان	۳۱۸
ملازمت سفیر ایران	۳۲۰
نہضت بجانب اگرہ	۳۲۰
نقص عہد نمودن دکنیاں و برہم خوردن	۳۲۱
معاملت دکن	۳۲۱

مضمون	صفحہ	مضمون	صفحہ
دائر قلعه رتھنبور و احوال بعضی از حکام	۲۵۶	کتاب نکتہ مار حور بابز بربری و بچہ دادار	۲۷۱
سابق و وجہ تسمیہ آن	۲۵۷	رحمت مقربخان دیالکت صوبہ بہار	۲۷۱
رخصت خانخانان سپہسالار بایالت دکن	۲۵۷	نرساں شیبہ خوش بہت قطب الملک	۲۷۱
ملکومت خاندوران	۲۵۷	حضرت میروا والی و نسبت فرمودن باصبیہ	۲۷۲
ذکر میروا شیع بہلول برادر شیع محمد	۲۵۸	شہادۃ دانیال	۲۷۲
خوش گراگاری	۲۵۹	در حضرت شیع احمد سہرندی رحمۃ اللہ علیہ	۲۷۳
شیوع علت طاعون در آگرہ	۲۵۹	ملکومت شہادۃ برور	۲۷۳
قتل عربیہ از بلیہ رنا	۲۵۹	رسیدن ایلکی داراے ایران	۲۷۳
ذکر عمارات قتبپور و حوص کلان کہ اکبر	۲۶۰	یافتن دمدان مہی ابلق بوضع عرب	۲۷۴
از طوس و روپیہ ملو ساختہ بہ ارباب	۲۶۰	ترب مصبدری خاندوران و موظف گشتن	۲۷۵
احتیاج بخشیدہ بودند	۲۶۱	دعای برگشتہ حوشاب	۲۷۶
و غصت کنور کرن پسر رانا نرد پدرش	۲۶۱	حش درں شمس	۲۷۶
ذکر کرامات شیع سلیم چشتی	۲۶۲	شفاعتن امان اللہ در کوهستان بر احداث	۲۷۷
ملک مسجد و روضہ قتبپور	۲۶۳	بد نہاد	۲۷۷
رقن بخانہ اعتمادالدولہ	۲۶۳	عہدہ موت راحہ سورجنگہ نیبرہ راحہ مالدیو	۲۷۷
گم شدن عقد مرزآرید و علت نورحہاں بیگم در	۲۶۳	تعلیم صوبہ داری مارڈار بہ گجنگہ پسر	۲۷۷
اثناۃ شکار	۲۶۳	حراج سنگہ	۲۷۷
خبر قلعہ مؤر شکست سورجمل و حوالہ	۲۶۳	کم تیری مینار و چاہ از آگرہ تا لاہور	۲۷۷
نمودن چاہ سورجمل بجکت سنگہ	۲۶۴	ہفت بکشمیر	۲۷۸
رقن بیاع نور منزل و دیگر عمارات نو تعمیر	۲۶۴	حکایت عرب اسلامخان	۲۷۸
جشن چہار دہم		ردن نور حہاں بیگم شیر را بہ تعف	۲۷۹
پیشکش شاہجہاں	۲۶۵	صنعت داشتن باگنائین چنروپ	۲۷۹
تعریف اطراف پیشکش اعتمادالدولہ	۲۶۶	رحصت سلطان برور باکہ آباد	۲۸۰
ایالت پٹنہ بخاندوران	۲۶۶	عمر جرایم سلطان حور	۲۸۰
رقن بمنزل آصفخان و قبول پیشکش نمایان	۲۶۶	رسیدن شفقار از ایران	۲۸۰
شکار تمرغہ کہ از سراندرہ ترتیب یافتہ بود	۲۶۸	رسیدن بدھلی	۲۸۱
موت والدہ شاہجہاں	۲۶۸	موت فرزند کلان شاہ پور	۲۸۲
داخل شدن ناگرہ	۲۶۸	رقن منزل اعالی امان	۲۸۲
دست سلطان برور	۲۶۸	ملاقات شیع عبدالعق دھلی	۲۸۲
رسیدن امداد افغان در بنکش کوهستان	۲۶۹	تشریف بردن در قصہ کرانہ و سیر ناع	۲۸۳
رشد	۲۶۹	تشریف آن منان	۲۸۳
بختیہ سلسلہ نور در شبہ بمحمود آبدار	۲۷۰	تولد امید بخش پسر شاہجہاں	۲۸۳
موت شاعرانہ سلسلہ رسیدن خانخانان	۲۷۰	جشن تولد پسر شاہجہاں	۲۸۴

صفحه	مضمون	صفحه	مضمون
۳۴۵	رسیدن شاه عباس به قلعه قندهار سامان لشکر جهت استخلاص قلعه قندهار و اراده بعی شاهجهان و سرکوبی نمودن ارادت خان مفسدان کشتوار را	۳۴۵	تصرف نمودن شاهجهان در جاگیر نورجهان بیگم و شهریار و امتناع آمدنش بحضور مراحتت از کشمیر بلهور و تسلیم نمودن شهریار خدمت قندهار و تعویض ایالت کشمیر باعتقاد خان و خلاص فرمودن راحه کشتوار را از قید و عنایت نمودن کشتوار بادر منصب یافتن داروبخش پسر حسن
۳۴۶	حکم تعمیر جاگیر شاهجهان و رسیدن دروستادهای شاه عباس و آمدن خانجهان از ملتان	۳۴۶	نقل نامه دارائی ایران نقل جواب نامه شاه عباس روانه شدن خانجهان بطرف ملتان و دستاوردن آصفخان پاکره بجهت آوردن کد حراجه و وفات میر میران و حکم تألیف همه احوال به معتمد خان
۳۴۷	فرستادن ترکش خاصه جهت عبدالله خان و تأخیر عبدالله خان از لشکر پادشاهی و پیروستن بادوچ شاهجهانی و رسیدن قیر تفنگ بقبل سندر و فتح یافتن لشکر پادشاهی و اسامی بعضی از کشته شدگان بزمیای امرای جهانگیر	۳۴۷	اعار نرشته معتمد خان که جهانگیر در ار اصلاح معمرود دروستادن مرسریشخان را نزد شاهجهان بجهت نصیحت و پند روانه شدن شاهجهان از ماندر جانب اکره و نهضت جهانگیر جهت تنبیه او و مخاطب شدن شاهجهان به بیبدول
۳۴۸	مخاطب گشتی عبدالله خان به معتمدان و بدست سرسندر از نظر جهانگیر و رعایت رعایت به امرای و بر گشتن عبدالعزیز خان از همراهی عبدالله خان گذرانیدن میر عضدالدوله فرهنگ جهانگیری که از مرگات ارست و سرفرازی امیران پسر مهابتخان بمطالع خانوادحانی و ملزمت نمودن شاهزاده پرویز و تاراج نمودن شاهجهان نصه انبیر	۳۴۸	بسیاست رسید حلیل بیگ و معمرستان حواحه سرای خاص شاهجهان و رسیدن شاهجهان بنواحی اکره و فرستادن سندر پسر بکرماجیت را بجهت حصول خزاین و یافتن او نه لک روپیه از منزل لشکرحان و گله کافر نعمتی خانقازان قید نمودن عبدالعزیز درستان
۳۴۹	تعیین صوبه داری کوهستان ننجاب و لاهور بمصدقخان جهت تنبیه جگت سنگه و تعیین سدر شاهزاده پرویز بمقابله شاهجهان باتفاق مهابتخان	۳۴۹	مرحمت خدمت میر بخشی بمظفر خان و مقرر شدن صوبه داری کجرات پشاهزاده داروبخش و خدمت اتالیقی بستان اعظم
۳۵۰	مرحمت خدمت میر بخشی بمظفر خان و مقرر شدن صوبه داری کجرات پشاهزاده داروبخش و خدمت اتالیقی بستان اعظم	۳۵۰	

مضمون	صفحہ	مضمون	صفحہ
رخصت شاہجہاں بہ تسخیر دکن	۳۲۲	وصف سلیقہ و تدبیر نور جہاں بیگم در اصلاح	۳۳۴
حرکت رایات بجانب آگرہ	۳۲۲	ماہ جہانگیر	۳۳۴
تعریض صوبہ داری ملتان بطانجہاں	۳۲۳	شش نمودن نورجہاں بیگم جہت صحت	۳۳۵
تعریض عراسہ قلعة قندھار بمبدالعریز خان	۳۲۳	بادشاہ	۳۳۵
رسیفین در پرگنہ کراٹہ کہ وطن مقربغاں است	۳۲۳	وزن نمودن جوگنڈاے منجم از اشرفی و روپیہ	۳۳۵
توزیل بدھلی	۳۲۳	آمدن شاہزادہ پرویز با یلغار بخبر بیماری	۳۳۵
پروچی از احوال فوالقرنین ارمنی	۳۲۳	جہانگیر	۳۳۵
ملازمت فرستادہاے داراے ایران	۳۲۳	دوت والدہ نور جہاں بیگم	۳۳۶
قایم شد بشہر آگرہ	۳۲۵	حرکت رایات بجانب کوهستان ینجاب	۳۳۶
سرموازی سعیدای دارومہ زرگر بخطاب		خصمت شاہزادہ پرویز بصوبہ بہار	۳۳۷
پیدلخانی	۳۲۶	دوت راحہ بہاؤ سنگھ	۳۳۷
حساب خیرات و انعام این سال	۳۲۶	تربک خوردن گرشٹ مرغابی	۳۳۸
		دگر و بات اعتمادالدولہ	۳۳۹
جشن شانزدہم	۳۲۶	مترجمہ شدن بسیر قلعة کانگرہ و ملاحظہ	۳۴۰
تفویض منصب سلطان شہریار	۳۲۶	نمودن بتفانہ درگا و حوالا مکھی	۳۴۰
تعریض صوبہ بہار بشاہ پرویز	۳۲۷	حکم ساختن عمارات نوپور و ذکر شکار	
دوت یوسفغاں ولد حسین خان و ذکر حسامت او	۳۲۸	مرغان صحرائی و حکایت سناسی کہ سلب	
کار خیر سلطان شہریار با دختر نور جہاں بیگم		احتیاط از خود کردہ بود	۳۴۱
کہ از شیر افکن خان داشت	۳۲۸	عنایت حاگیر و حشم وغیرہ اعتمادالدولہ	
بزر کسیدں جو تک راے منجم	۳۲۹	بنور جہاں بیگم و تعریض دیوانی کل بہ	
اتحادن آہن برق از آسمان و ساختن نمشیر		خواجہ ابوالحسن	۳۴۲
و خنجر و کارڈ	۳۲۹	دوت سلطان حسرور	۳۴۲
آوردن افضل خان عرضداشت شاہجہاں			
مستمل بر اصلاح کار دکن	۳۳۰	جشن ہفتادہم	۳۴۳
شرایط صلح از جانبین	۳۳۱	انعام یاقین رنبل بیگ سعید ایران و حکم	
رخصت فرستادہاے شاہ ایران	۳۳۲	توقف او در لاہور و مراجعت خود از کسمندر	
تعریض نظامت دھلی بہ مکرم خان	۳۳۲	و خبر عرمت شاہ عباسی بہ تسخیر قندھار	
آمدن قاسم بیگار جانب شاہ ایران	۳۳۲	و طلب نمودن شاہجہاں را از برہاپور	۳۴۳
تسلط یافتن ارادت خان بر کشتوار	۳۳۲	بملازمت رسیدن مہابتخان از کابل و رسیدن	
سرنامی احمد بیگ برادر زادہ ابراہیم خان		حکیم مرمنا بوسیله او و تعریض نظامت	
نسخہ سبک بہ نظامت اوریسہ و خطاب حانی	۳۳۲	آگرہ بہ اعتبار خان و نزول بجلال در کشمیر	
عنایت دہلہ رنبل بیگ ایلچی داراے ایران	۳۳۳	و معاف نمودن ابواب فرجداري در کل	
انداحتن آہنکر عباسی از بام خود را و جانفشان	۳۳۳	ممالک محروسہ و اضافہ منصب امرا و	
		طلب نمودن شاہزادہ پرویز	۳۴۴

کشته شدن ابراهیم خان قلعہ جنگ و بدست
شاهجهان اقتادان چهل و پنج ایک روپہ از مال
ابراہیم خان و تقسیم نمودن شاهجهانی و
به بندهای حربش

۳۸۴

تعویض نمودن شاهجهان ایالت بنگالہ به
داراب خان و گذشتن عبدالله خان از آب
گنگ و محصور گشتن مرزا رستم و شروع
نواع عادلخان با عنبر

۳۸۵

رعایت مہابتخان از طرف خود بملہ محمدلاری
و نزول چہانگیر در کشمیر و حکم اخراج
عبدالعزیز حاکم قندھار و بعدہ حکم قتل او
و فوت ارام خانو بیگم

۳۸۶

طغر ناقتن خانواد خان بر پلنگپوس کشتہ
شدن فہیم عالم خانخانان و رسیدن سلطان
پرویز و مہابتخان بخرابی الہ آباد

۳۸۸

حودت شاهجهان بجانب بنارس از خونپور
بحرم رزم و کشتہ شدن بیوم بیک محتاط
بخاندوران در جنگ اقا محمد خان و ذکر
مصاف شاهجهان با سلطان پرویز و مہابتخان

۳۸۹

عنان گردانیدن شاهجهان از میدان جنگ و
یافتن مہابتخان خطاب خانخانان سپہ

۳۹۱

سالار و مجملی از سوانح دکن
مصاف ملا محمد لاری بکمک لشکر ہند باعنبر
و کشتہ شدنش و اسیر گردیدن سرداران لشکر
و محبوس ماندن در قلعہ دولت آباد

۳۹۲

تعویض صوبہ داری کابل به احسن اللہ و
مراجعت از کشمیر بجانب لہور و تعویض
صوبہ داری پنجاب باصغفر خان و طلب نمودن
شاهجهان دارابخان را و ایستادگی او از
حاضر شدن و بقتل رسانیدن عبدالله خان
پسر جوان اردو و تعویض گشتن ایالت بنگالہ
به پسر مہابتخان

۳۹۳

کشتن مہابتخان دارابخان را و حکم

بادشاہی و فرستادن سوار بہ دست و حویص
نظامت اکرہ بقاسم خان و معارفہ حاکم
بکشمیر و حکایت غریب از جلالت سارنستان
معارفت اختیار نمودن عبدالله خان از
جہان و فوت خان اعظم و طلب فرمودن
دارو بخش پسر خسرو از گجرات و تعویض
نظامت گجرات بخانجہان لودی

۳۹۵

جشن ہستم ۳۹۶

۳۹۶

رسیدن بکشمیر
رسیدن دارو بخش از گجرات بمقصود و تعویض
صوبہ داری پٹنہ بشاہزادہ شہریار و مرستادن
شاهجهان داراشکوہ و اورنگ زیب را
با پیشکش نمایان بدربار دست برداشتن از
قلعہ رغناس و قلعہ اسیر

۳۹۷

مرست نمودن عبدالرحیم خانخانان محجوب
و شومندہ و حرکت آیات از کشمیر جانب
لہور و نقل خانور ہماے

۳۹۸

رسیدن بلاہور و آمدن اقا محمد ایلچی شاہ
عیاس و حکایت شہیر کہ با یز انس
گرتنہ بود و التجا لورڈن عبداللہ خان
بخانجہان

۳۹۹

نامرد نمودن بہارناتوبیگم صبیہ خود بطہمورت
و ہوشمند بانو صبیہ خسرو بہوشنگ یسراں
دانیال و سرفراری معتمد خان بقدمت
بخشہگویی و عزم سمر کابل و رسیدن سوار اعداد
و تکی جنگ طغر خان با اعداد

۴۰۰

ذکر فوت رقیہ سلطان بیگم و مروحہ سدن بر
احوال خانخانان و خبر رسیدن نامرد
خردن مہابتخان صبیہ خود را به خواحد
برحوردار و عنایت خطاب شاہنوازخان بہ
میرزا رستم دکنی

۴۰۱

جشن ہست یکم ۴۰۱

صفحه	مضمون	صفحه	مضمون
	شرزه خان و قابل بیگ را و تولد صبیبه		مرتبہ داری بتنگاہ پاصفتخان و رسیدن
	شهرنار و جشن وزن شمشی و رفتن بمنزل		جهانگیری ببلدہ اجمیر و رسیدن خبر فوت
۳۷۰	تمہریار	۳۶۱	مریم الزمانی و خبر قتل ثانی
	سرگذشت شاهجہاں و فتح عبرت از آب برہانپور		ذکر احوال صغی خان و تدبیراتی کہ در
۳۷۱	ربیورستی عبداللہ خان بخدمت شاهجہاں		قتل گجرات بکار بردہ و داخل شدن
	تعیین ایالت الہ آباد بہ میرزا رستم و ملازمت	۳۶۳	ناہو خان هنگام طلوع آفتاب در شہر گجرات
۳۷۳	حاجہاں و مریم کشمیر مرتبہ ثالث		گریختن خواجه عبداللہ بقتلہ شیخ حیدر
	ذکر خانہ جنگی سادات بارہہ و کشتہ شدن		و گرفتار شدن او و معسر گشتن جمیع
۳۷۴	راہہ گردہو		منتسبان شاهجہاں و بدست آمدن تعض
۳۷۵	فوت ممتاز خان خواجه سرا	۳۶۳	مرصع و دیگر اشیاء
	وصول بدہلی و فرود آمدن بمنزل کشنداس		ذکر جنگ و طرح مصاف و مریم عبداللہ
۳۷۷	و آمدن علی راے حاکم رادہ تبت	۳۶۴	مکان و تعاقب نمودن سید دلیر خان بہادر
	گذشتن از جرایم جگت سنگہ بشفاعت		قتل پسر سلطان احمد و خلاص شدن سرفراز
۳۷۸	نور حہاں بیگم		خان و اضافہ منصب صفیخان و اضافہ و
	زار نمودن میرزا محمد ولد افضلخان از	۳۶۵	رعایت ناہو خان و ذکر اصل و فروع سلسلہ
	لشکر شاهجہاں و کشتہ شدن او در جنگ		ایشان
	تعاقب کنندگان و فرستادن شاهجہاں		ضعف سادات بارہہ و ذکر شکار شیران و
	افضلخان دیوان خود را نزد عنبر و عادلخان		حکایتی از شکار سلطان محمود غزنوی در
	باستدعای مدد رسیدن شاهجہاں بملک	۳۶۶	هندوستان
۳۷۸	قطب الملک		خبر قتل ثالث و قتل جنگ شاهجہاں با پرویز
۳۸۰	جشن نور دہم		در ملک مالوہ و کشتہ شدن منصور خان
	خبر رسیدن شاهجہاں بسر زمین اوڈیسہ	۳۶۷	فرنگی
	و حکم حرکتی شہزادہ پرویز و مہابتخان		آمدن بر قندار خان از مدح شاهجہاں و رسیدن
۳۸۰	از جانب خاندیس بجانب الہ آباد		رستم خان کہ از عمدہ ہائے برج شاهجہانی
	عرضداشت نمودن عنبر بمہابتخان و قرار		پردہ لشکر بادشاہی و قید نمودن شاهجہاں
	فرستادن عادل خان ملا محمد لاری را با	۳۶۸	راہد خان را با پسران او
۳۸۱	پنج ہزار سوار ہمراہی انراج بادشاہی		عبور نمودن شاهجہاں از آب نربدہ و قید
	سیاست نمودن مہابتخان عارف پسر زاہد را		نمودن خانخانان را با اولاد او بسبب نوشتن
۳۸۲	و داخل شدن شاهجہاں بملک اوڈیسہ		نامہ بمہابتخان و عنایت خطاب خوشخبر
۳۸۳	تکملہ نوشتہ میرزا محمد ہادی مولف دیباچہ		عربی بابراہیم حسین ملازم سلطان پرویز
	تسخیر نمودن ساجہاں قلعہ بردوان را و	۳۶۹	منصب بمہابتخان
	محصور گشتن ابراہیم خان قلعہ دار اکبرنگر		مراد و محمد مراد و دیگر
۳۸۳	در حصار مقبرہ پسرہی		ملازمین شاهجہاں و در پائے فیل انداختن

مضمون	صفحہ	مضمون	صفحہ
سنگ مرمر و تفویض صوبہ اجمیر بمہاراج		پسر حسرو را	
۴۱۶ خاں و رسیدن اکثر پنڈہا بہ ملازمت		۴۲۱ سپردن آصف خاں دارا شکرہ و اورنگ زیب را	
۲۶ رسیدن در دارالطائفہ آگرہ		بہ صادق خاں و نظربند نمودن نور جہاں	
جلوس نمودن شاہجہاں پر سریر سلطنت و		بیگم ہمیشہ خود را و درستان شہریار	
۴۱۶ اجرای سکہ و خطبہ بنام نامی		بالیستقر پسر دانیال را بجنک و بردن آصف	
		۴۲۲ خاں داور بخش را بہ جنگ او	
		ہریمت یاقتن بالیستقر و در آمدن شہریار بہ	
		قلعہ لاہور و پر آوردن شہریار را از محل	
		بادشاہی و مکتول نمودن اور رسیدن	
		بنارس در مرض بستہ روز بخدمت شاہجہاں	
		و رسانیدن خبر واقعہ جہانگیر و نہضت رایات	
		شاہجہاں بجایز آگرہ و درستان شاہجہاں	
		۴۲۳ خاں نثار خاں را نزد خانجہاں جہت استمالی	
		سر باز رس خانجہاں از اطاعت و دادن ملک	
		بالاگاہات را بنظام الملک سواے قلعہ احمد نگر	
		و ملحق شدن دریا خاں روہیلہ بخانجہاں	
		و تصرف نمودن خانجہاں بعضی از محلات	
		۴۲۴ مالوہ	
		تفویض خدمت گجرات بشیر خاں و طلب	
		داشتن سیف خانرا مقید بدرگاہ	
		۴۲۴ آوردن خدمت پرست خاں سیف خانرا مقید	
		بعضور و عفو گناہان او و رسیدن شاہجہاں	
		بہ احمدآباد و ملازمت شیر خاں و امراے	
		متعینہ گجرات و تفویض ایالت ملک پٹنہو سند	
		بمیرزا عیسیٰ تو خاں و صوبہ داری ملک	
		۴۲۵ گجرات بہ شیر خاں	
		خواندن خطبہ بنام حضرت شاہجہاں در لاہور	
		و بتنگ رسانیدن داور بخش و برادر او و	
		۴۲۵ شہریار و پسران دانیال را	
		ملازمت نمودن رانا کون	
		۴۲۵ مرخص شدن رانا کون و حشن وزن شمسی سال	
		سی و ہفتم از عمر شاہجہاں و رسیدن	
		شاہجہاں باجمیر و حکم مسجد از	

مضمون	صفحہ	مضمون	صفحہ
رخصت ایلچی شاہ جہاں	۳۰۱	اصغیان بقطاب شایسته خانی و تقریر صوبہ بہار	
ذکر نذر و بی ادبی مہابت خان	۳۰۲	بمیرا رستم و رسیدن شاہجہاں بہ پٹنہ	۳۱۳
گشتہ شہن گنجپہش خان داروغہ نیلغانہ		مضمون مکتوب نورجہاں بیگم کہ شاہجہاں	
با پسر و چہچہرہ نبیرہ شجاع خان	۳۰۳	نورشتہ بود و منصب یاقین آصفیان و متوجہ	
سوار شدن نورجہاں بیگم و اصغیان بانرج		گشتن خانجہاں بجانب بالاگاہات	۳۱۴
بادشاہی بجنگ مہابت خان و یز گشتن نیل		نیل مال فرمودن میر محمد مومن و فرودن	
بیگم و عنان گردانیدن افواج بادشاہی و کشتہ		خانجہاں ملک بالاگاہات را بنظام الملک	
شدن حواجہ سرایان عمدہ دران تباہی	۳۰۵	و نقل غریب حمید خان بخشی و منکوحہ او	۳۱۵
سلالت بیموقع فدائی خان و متعصن شدن		رتن رن حمید خان بجنگ لشکر عادلخان	
اصغیان در قلعہ اٹک و کشتہ شدن عبدالصمد		و مراجعت نمودن بفتح و ظفر و ذکر نسبت	
منجم بشارہ مہابتخان و رسیدن شاہ خواجه		عبدالرحیم خواجه و فرستادن امام قلیخان	
ایلچی نذر محمد خان والی بلخ	۳۰۶	دومادرے توران ایشانرا بسفارت بہندوستان	۳۱۶
ذکر بدست آوردن مہابت خان اصغیان		عزق شدن مکرمخان با جمعہ کہ راکب	
و ابوطالب پسرش را باجمعی دیگر و مستبوس		کشتی بودند و ذکر وفات خانخانان و ذکر سہ	
نمودن و بقتل رسانیدن عبدالغفار و محمد		فتح عمدہ کہ ارو بفرق آمدہ بودند و ذکر	
تقی خان و ملا میر محمد قمرودی را		ترجمہ نمودن خانخانان واقعات پاپری را از	
ذکر عقاید و اطوار عجیب کھار	۳۰۷	ترکی بفارسی	۳۱۷
نزار نمودن جگہ سنگہ ولد راجہ پاسر		ملتجی شدن راجہ حاندر و متوسل شدن	
و رسیدن جہانگیر و مہابتخان بکابل و جنگ		مہابتخان بعشرت شاہجہاں و طلب نمودن	
احدیان بادشاہی باراجپوتان مہابتخان	۳۰۸	خانجہاں عبداللہ خان را بمکر و تنویر و	
نوت عنبر حبشی مستہرر	۳۰۹	مستبوس ساختن در قلعہ اسیر و داستان	
رسیدن خبر بیماری شاہزادہ پرویز و ملازمت		خانجہاں در عہد شاہجہاں	۳۱۸
نمودن سلطان دارا شکوہ آوردنک ریپ	۳۱۰	کشتہ شدن خانجہاں و رسیدن سرار بدرگاہ	
تدبیر نمودن در نزار مہابت خان	۳۱۱	شاہجہاں و عزم حضرت جہانگیر بہ کشمیر	۳۱۹
نزار مہابتخان و تقریر وکالت و نظامت			
پنجاب باصفیان و عنایت خطاب و استقلال			
وزارت بقراچہ ابراہیم و تقریر خاتما مانی			
باصلخان و بخشگیری بمیر حملہ و بدست			
انتادن بست و درلکھ روپیہ از مال مہابتخان			
نمودن منصب و خطاب و جاگیر اجمیر			
بجانبانان و صوبہ بنگالہ بیکرم خان	۳۱۲		
شاہزادہ پرویز و رخصت شاہ خواجه سفر			
نذر محمد خان و سربراہی ابوطالب پسر			

جشن بست دوم ۴۱۹

تقریر صوبہ داری بنگالہ بعدائیکان	۳۱۹
تقریر نظامت پٹنہ بہ ابو سعید نبیرہ	
اعتمادالکملہ	۳۲۰
ذکر واقعہ ہایلہ حضرت جہانگیر بادشاہ هنگام	
مراجعت از کشمیر در موقع چکڑھتی	۳۲۰
تقدیرات صائب آصف خان حوت سلطانیت	
شاہجہاں و مہابتخان برداشتہ دارو بخشی	

دیاچه

توزك جهانگیری نوشته میرزا محمد مادی

چون خود از ابتدای تاریخ جلوس تحریر احوال فرموده اند راقم سطور از بدو ولادت تا روز جلوس برادر بگ خلافت نیز نگاشته الحاق و محقراد نسخه اصل جهت تکمیل کتاب گردانید و من الله الاعانت والتوفیق القاب واسامی گرامی اداء عظام و اجداد کرام حضرت شاه جدت مکان باین ترتیب است ابوالمظفر نورالدین محمد جهانگیر من جلال الدین محمد اکبر من نصیر الدین محمد همایون بن ظهیر الدین محمد ناصر بن عمر شیخ بن سلطان ابوسعید بن سلطان محمد بن میران شاه بن قطب الدین صاحبقران امیر تیمور گورکان چون حضرت عرش اشیانی بجهت بقاء کارخانه سلطنت و جهانبانی همواره ار درگاه ایند جان افروزین خلعی که شایسته افسر و اورنگ و مسند ارانی دانش و موهبت باشد معانت می نمودند و باطن قدسی موطن مقربان درگاه صمدیت و مقبولان مارگه احدیت را وسیله انبخواهش ساختند مدقظ طلوع کوکب جهان افروز می بودند تا آنکه بعضی از ایستادهای پایه سریر خلافت مصیر معروض داشتند که شیخ سلیم نام درویشی که در صفای ظاهر و باطن ار ایند پرستش این دیار ممتاز است و نفس متبرکه او باجابت دعا مشهور و ارزوی سبب بهفت واسطه بشیخ فرید شکر گنج میرسد در قصبه سیکری که دوازه کزعی دارالخلاص اکبر آباد واقعست می باشد اگر انحضرت این آرزوی گرامی با او در میان بهند امید که بهال مراد تأییدی دعای او برورند گردد و چهره مقصود در آئینه ظهور رو نماید لاجرم انحضرت بمنزل شیخ رفقه بصدق و نیاز و خلوص عقیدت این راز را ظاهر ساختند و شیخ روشنفصیر آگاه دل بادشاه صورت و معنی را بطلوع کوکب برج خلافت فرید سعادت بخشیدند عرش اشیانی فرمودند که من در نمودم که انعرزند را بدامن تربیت شما اندازم باشد که بتائیدات ظاهری و باطنی شما بدولت بزرگی و بزرگی درات رسد شیخ قبول نموده برریان گذرانیدند که مبارک باشد ما هم آن نونهای دولت و اقبال را همدام خود ساختیم از انجا که مدق نیست و رسوخ اعتقاد بود در اندک مدتی شجره امید به ثمره خواهش بارور شد و چون هنگام وضع حمل در رسید والده ماجده حضرت شاه جدت مکانی را از کمال عقیدت و غبط اخلاص بخانه شیخ فرستادند و دران مکان میمدت نشان روز چهارشنبه هفتم ربيع الاول سال نهصد و هفتاد و هفت هجری بطالع میزان در موضع فتحپور به منزل شیخ سلیم آن آفتاب جاء و جلال طلوع فرمود و این بود روح افزا و بشارت نشاط آرا در دارالخلاص اکبر آباد به سمع حضرت عرش آشیانی رسیده جشن عالی و طوی عظیم ترتیب یافت و باستماع این مزده خرمن خرمن زور فشار شد و بجهت ادای شکر این موهبت حکم اطلاق جمیع زندانیان که در قلاع و مداین بودند شرف ارتفاع یافت و بموجب قرارداد آن سلاله دودمان خلافت و جهانبیری را سلطان سلیم نام گذاشتند اگرچه شعرا و فضلا در تاریخ ولادت اقدس مضامین تزیین و معانی عجیب یافته قصاید غرا در سلک نظم کشیدند ازانجمله یکی در شهوار لجه اکبر * و دیگری گوهر درج اکبر شاهی *

یافته اما حواجه مروی از قدرت طبع و حدت مهم فصیده گفته که کارنامه

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد و ثناء بی‌مروحد و سپاس و ستایش لایحصر و تعد مریگانه بادشاهی را
سزااست که ذات لازم البرکات بادشاهان جهانگیر را باعث اطمینان خاق و عالم و سبب
دوام انتظام سلسله بنی آدم گردانیده تا بتحریک تیغ آبدار و سنان شعله نارتعریک
متمردان نا برخوردار و اهلاک اقربا و اعیای کفار و فجار فرمابند که از میامن سعی و
اجتهاد بلیغ و افشاندن خون فاسد مفسدان به پلارک بیدریغ کار سلطنت نظام و حال شریعت
قوام گیرد و عالم و عالمیان در عهد راحت مهد او بر بستر امن و آمان استراحت نمایند
و نعمت درود و صلوات نا محدود بر حضرت خاتم النبیین و سید المرسلین که وجود
عظیم اله‌تالش جهت رواج دین متین مبعوث بود و سیف سیاست و عدالتش مدینه
و مبرا از شوایب میل و حیف و سلام عای القواتر و الدوام بر خلفای راشدین و جمیع
آئمه معصومین سلام الله علیهم اجمعین باد *

اما بعد چون خاطر شکسته ای بے نضاعت خاکسار بيمقدار دلیل طریق نامرادی محمد هادی
از آوان اهتزاز جدا و اوایل بشو و نما الی یومنا هدا که شصت مرحله ارسنین عمر طی نموده
بعلم تاریخ و فن سیر رغبت دارد و ترا کثر کتب اخبار و آثار ابید و مرسلین و سلاطین حشمت
آئینی به دیده عبوت بین عبور و مرور نموده است اراجمله حضرت جذت مکدی جهانگیر
بادشاه که از أعظم سلاطین نامدار تیموریه بهندوستان بوده و بشوکت و شهامت معروف
و به سیاست و عدالت موصوف آمده و هزده ساله † احوال فرمانروائی خود را بسرح
و بسط تمام خود بحیز تحریر آورده و بنظر این قاصر رسیده چون ساده و بی تکلفانه نوشته
است دلپسند و مرغوب گردید و بخط خویش در رشته تحریر کشید در انوقت بحظر
ناقص رسید که چون لب تشنگان نادیه اخبار باین مقام رسد ارته جرعه لال حکایات
باقیه متمتع نگردد و تاشنه استماع آن باشند بفاء علیه از اوایل سده نودهم حلوس تا آخر
ایام حیات آن خسر و جمجاه از چند نسخه معتبر جمع و تالیف نموده باتمام رسانید

† واضح باد که شهنشاه جهانگیر احوال فرمانروائی خود تا اوسط سال هفتدهم خود تحریر نموده و بعد
از آن معتمد خان را که از امراء معتد جهانگیری بود حکم نمود که خان مذکور از آینده مسودات
تحریر نموده باصلاح جهانگیر در آورده شامل کتاب می نموده باشد چنانچه معتمد خان تا اوایل سال نوزدهم
خمس مسودات را نوشته باصلاح در آورد و بعد از آن میرزا محمد هادی مولف و بیانیچه تا آخر ایام حیات
خدمت تکمیل نموده *

سعادت او زده نیست سال در صحبت شریفش بهاضات شایسته کشیدند و با اشارت شیخ سفرها و غربتها پیشنهاد همت ساخته خدمت بخیاره از بزرگان وقت مثل شیخ نجم الدین کبری و دیگر مشائخ کرام و اولیای عظام رسیده بزور بازو فطرت نمدد طلب بکنکوه مراد انداختند و خدمت خواجه بدو واسطه بشیخ مودود چشتی میرسند و بهشت واسطه بشیخ ابراهیم ادهم و قبل از آمدن سلطان معزالدين سام در عهد راس پتهوزا برخاست پیر خود در هند آمدند و در اجپتر اقامت گزیدند و خواجه قطب الدین اوشی اندجادی در ماه رجب سال شصت و بیست و دو در بغداد بمسجد امام ابوالیاس سمرقندی بحضور شیخ شهاب الدین سهروردی شیخ ابوالحداد الدین کرمانی بارادت خواجه معین الدین فایز گشته اند و شیخ فرید شکر گنج که در پتن پنجاب آسوده اند مرید خواجه قطب الدین اند و شیخ نظام الدین اولیای پیر امیر خسرو دست ارادت بشیخ مرید شکر گنج داده اند و سلسله چشتیه تمام به خواجه منتهی می شود القصه در ساعت خیر اشاعت عذلی توجه بدارالملک دهلی انعطاف یافت که بجهت شکرایی عطیه والا زیارت مرقد اولیای عظام و مشایخ کرام که در آن مصر کرامت آسوده اند نیز فرمایند بعد از طی مدارل و قطع مراحل در رمضان سال مذکور موکب اقبال بان سعادت که ورود اجلال فرمود و رسوم زیارت مراقبه متبرکه و طواف مزار فیاض الانوار جذت استانی نورالله برهانه بتقدیم رسیده انگاه نهضت عالی بصورت مستقر خلافت اتفاق افتاد و در ششم ذی قعدة بدارالخلافه اکبرآباد نزول اقبال رویداد چون ولادت بیض افادت حضرت جهانگیری در سیکری واقع شده بود حضرت عرش اشیانی الموضع را بر خود مبارک دانسته در آن سرزمین طرح اقامت انداختند و در اواسط ماه ربیع الاول بهمد و هفتاد و نه هجری حکم گیتے مطاع بتاسیس حصار عولا و عمارت دلگشا شرف ارتفاع یادت و جمیع امرای عظام و ملتزمان رکاب سعادت در خور مرتبه و حالت خویش مدارل اساس نهادند و باندک فرمتی شهرت عظیم در نهایت آراستگی بروری کار آمد و مساجد و مدارس و دیگر بقاع خیر و دکانین و اسواق در کمال نفاست و تکلف همه از سنگ سرخ تراشیده مرتب گشت و انواع بهائیں بهشت آئین باعمر طراوت و نظارت آن عشرتگاه شده و بفتحپور سمت اشتهار گرفت + و بعد از نزول اجلال درین

+ بعد فتح دکن کام این محصوره فتحپور نهاده شد کتیبه بر پهلوی دروازه کلان درگاه حضرت شیخ سلیم کشفه است درینجا ثبت میگردد * حضرت شاهنشاہ ملک بارگاه ظلاله جلال الدین محمد اکبر بادشاہ فتح ملک دکن و راندیس که سابقاً مسمی بظاندیس بود نموده سنه ۴۶ الهی موافق سنه ۱۰۱۰ هجری به فتحپور رسیده عریض اکبرآباد فرمودند نظم تا قام زمیں و اسمن اسف * تا نقش وجود در جهان اسف نامش بسپهر همنشین باد * ذاتش بجهان ابدقین باد * قال عیسی علیه السلام الدنيا قنطرة فاعبروها ولا تعبروها * فی الاخبار من تامل انه یعیش غداً تامل انه یمیش ابداً * و قیل الدنيا ساعة فاجعلها طاعة بقية العمر لا یقیمتها * فی الاخبار من قام الی الصلوة رایس معه قبة فانه لایزیده من الله الا بعداً * خیر المال ما انفق فی سبیل الله * بیع الدنيا بالآخرة یربح * القوم ملک فیها معاصیتهم و باعی نامی چه شد ارتو تعصی گاهی کردی * رز نصر زر اندود پناهی کردی * خوبی جهان بصورت آینه دار * خود کبر توهم هو رنگاهی کردی * قایله و کاتبه محمد محرم نامی بن سید صفائی الترمزی اصلاً و البکری مسکناً و المتعصب ائاً الی سید سیر قلندر بن بابا حسن ابدالی مولای مولای و القندهاری موهناً *

دیدار

سخن‌نویس توان دانشمک مصرعه اول هریت تاریخ جلوس آنحضرت است و دوم تاریخ ولادت حضرت شاهنشاهی و بالتزام این درکار مشکل معانی رنگین و الفاظ نازک آراسته و این چند بیت از این فصیده اوست که به تحریر در می آرد *

لله الحمد از پئی جاه و حلال شهریار * گوهر مجد از محیط عدل آمد در کنار
 طایفه از آشیان جاه و جود آمد برود * کوکبی از اوج عز و ناز گردید آشکار
 گلبنی زینگونه نمودند بر دهر چمن * لاله رنگونه نکشود از میان لاله زار
 شاد شد دلها که بار از آسمان عدل داد * بار دلها زنده شد کز مهر ایام بهار
 آن هلال برج قدر و جاه و جود آمد برون * و آن بهال آرزوی جان شاه آمد ببار
 شاه افلیم و غا سلطان ایوان صفا * شمع جمع بیدلان کام دل امید وار
 عادل کامل محمد اکبر صاحب قران * بادشاه نامدار و کامجوی و کامگار
 کامل دانی قابل عادل شاهان دهر * عادل اعلی عاقل بیعدیل روزگار
 سابقه لطفه اله آن لایق تاج و نگین * بادشاه دین پناه آن عالم عادل مدار
 مجلس ویرا سمائی چارمیں دان عودسور * مرکب و براسماک راصح آمد بیزه دار
 بیز برج وجود و گوهر دریای حود * از هوای اوج دلها شاهباز حان شکار
 بادشاه سلک لولویی بغیس آورده ام * هدیه از کن گرامی بار جوئی و گوش دار
 کس نیارد هدیه زبی نه اگر دارد کسی * هرکه دارد گویا چیزیکه داری گویدار
 مصرعه اول زوے سال جلوس بادشاه * از دوم مولود نور دیده عالم برار
 تا بود باقی حساب روزهای ماه و سال * دان حساب از سال و ماه و روز دور آن نامدار
 شاه ما پاینده باد و باقی آن شهزاده هم * روزهای بلکساب و سالهای بیشمار
 چون غنچه مراد از گلبن امید بشکفت و شاهد مقصود از بهانخانه خواهش قدم بحلوه گاه
 شهود نهاد بشکرانه آن عرش آشیانی تاریخ دواردهم شهر شعبان سال ولادت از اکبر آباد
 عارم زیارت روضه خواجه معین الدین چشتی سجزی قدس سره شده پیاده متوجه اجمیر
 گشتند و مسامت منزل دوارده کوه مقرر کرده شد روز هفدهم بروضه مدوره مقدسه ورود
 سعادت اتفاق افتاد ز جبین اخلاص بر آن استخوان سوده مراسم زیارت و لوازم عبادت
 بتقدیم رسانیدند و بخیرات مبرات پرداخته گشت از معتکفان حواشی آن روضه قدسیه
 را بر شحات سحاب مکرمت سیراب گردانیدند * اکنون مجملی از محامد ذات و
 مذاقب صفات خواجه نزرگوار نگاشته کلک بیان میگردد مولد الجذاب سیستان است
 از بخت ایشانش را سجزی فویسند که معروف سگزبست در پانزده سالگی خواجه
 والد نزرگوار او که خواجه حسن نام داشت بعالم قدس رحلت فرمودند و از میامین
 نظر دودین شیخ ابراهیم مجذوب قدری دروطلب دامگیر همت خواجه شد و قطع
 تعلقات ظاهری نموده بمرقد و بخارا شتافتند و چندی با آنصاحب علوم رسمیه پرداختند
 و از آنجا بخراسان رفته در آن سرزمین نشو و نما یافتند و در هارون که از فواح نيساپور
 است بصحبت فیض موهبت شیخ عثمان هارونی ~~و~~ دست ارادت بدامن

و راجه اودیسنکه پسر راجه مالدیو است که از راجه‌ها معتبر صاحب شوکت بود و شمار لشکر او به هشتاد هزار سوار رسیده اگرچه رانا سانگا که با حضرت نردوس مکافی اندر الله برهانه مصاف داده در دولت و حشمت عدیل و نظیر او مالدیو بوده به حسب وسعت ملک و کثرت لشکر او مالدیو غزونی داشت چنانچه مکرر سوار لشکر او را با رانا سانگا مبارزتها اتفاق افتاد و هپار آثار غلبه و تسلط او بنجاسیا روی نمود * و در بیستم سال از دختر راجه بهکوانداس صبیبه قدسیه بوجود آمد و موسوم سلطان النسا بیگم گشت * و در بیست و چهارم امرداد سال نهصد و نود و پنجم هجری هم از دختر راجه پسر متولد شد و حضرت عرش آشیانی او را سلطان خسرو نام نهادند * و در نوزدهم آبان سال نهصد و نود و هفتم در مشکوت اقبال از بطن دختر خواجه حسن هم زینبختن فرزند دیگر بر بساط وجود قدم نهاد او را سلطان پرویز نام نهاده آمد * و در بیست و سیوم شهریور سال نهصد و نود و هشتم از دختر راجه کیشوداس راتهور صبیبه بوجود آمد بهار بیگم نام کردند * و سلخ شهر ربیع الاول سنه هزار هجری بعد از انقضای پنج ساعت و دوازده دقیقه از شب پنجشنبه که در عهد دولت جهانگیری بمبارکشبه اشهار یافته بطالع میزان بحساب اختر شناسان فرس و سنبله بشمار منجمان هند در دارالسلطنت لاهور اختر برج خلافت از بطن صبیبه قدسیه راجه اودیسنکه قدم برآورنگ و خود نهاد تاریخ ولادت اشرف حمله چندین بشارت است از انجمله درین ماه مبارک تولد حضرت خیر البشر صلوات الله و سلامه علیه اتفاق افتاد و این موافقت از مساعدت اقبال است و باستبشار سنت الهی که بر سر هر هزار سال در عالم جهانبانی بوجود آید که به معاونت توفیق اری رسوم مدموم بغی و جهالت از عرصه جهان براندارد چنانچه قبل ازین به پانصد و شصت و پنج سال رموز شناس اسرار یزدانی افضل الدین حکیم خاقانی از طلوع این کوکب دولت و اقبال خبر داده و از محرومی دریافت و حضرت نایامت آنوقت قطعه بر صفحه روزگار یادگار گذاشتند *

گویند که هر هزار سال عالم * آید بجهان اهل کمالی محرم
آمد زین پدش و ما نژاده ز عدم * آید پس ازین و ما فرو رفته نعم
روز سیوم از ولادت اقدس حضرت عرش آشیانی به دولت و سعادت جهانگیری تشریف
برده دیده را به جمال جهان افروز او روشنی افزودند و در آن محفل جشنی
عظیم ترتیب یافته بود که چشم روزگار از مشاهده آن سرمه حیرت میکشید و
چون قلمرو میمنت لزوم سبب خورمی و نشاط جد بزرگوار گردید بالهام غیبی
بسلطان خورم موسوم فرمودند * و از وقایع این ایام آمدن خواجه عبدالله است
بدرگاه حضرت جهانگیری آباء خواجه از سادات کبار اند و جد چهارم ایشان قبله
الرباب وجد و جمال امیر سید عاشق است که احوال ایشان در کتاب حبیب الصبر و رشادت
مرقوم شده و والده خواجه خواهر خواجه حسن نقشبندی است که نجیب النساء بیگم مشهور
حضرت عرش آشیانی * در حلقه داشت خواجه در سال هزار و دو برادر خون

دیدار

قصر اقبال از تفرات این نام هیئت فرجام فتوحات تازه قرین روزگار خجسته آثار شهریار
معدلت کو در گریه هر همی سال میمنت فال حضرت عرش اشیانی جشن تطهیر
شاهنشاهی آراسته ابواب خورمی روزی روزگار کشودند و روز پنجمشده بخت و پنجم
جمادی آخری آن قدسی طینت والا گهر را پذیرای عشرت فرمودند و چون عمر گرامی
بچهار سال و چهار ماه و چهار روز پیوست بقانون دانشوران پاسقانی و آئین دقیقه
شناسان آسمانی در ساعت فیض اشاعت یعنی روز چهار شنبه بخت و دوم رجب سال
نوبصد و هشتاد و یک آن مظهر عواطف سبحانی را مکتب نشین دانش ساختند
و جشن های دلکش ترتیب داده عالمی را نقد مراد در دامن امید ریختند و تعلیم
آن سواد خوان رموز انعمی و افاقی بقاوه دودمان فضل و کمال صدر بشین مصد
افاعت و انضال مولانا میر کلا هرور که بسلامت نفس و تهذیب اخلاق آراستگی
داشت تفویض یافت و قطب الدین محمد خاں آنکه بخدمت اتالیقی آن برگزیده
دین و دولت خلعت امتیاز پوشید و چون او بحراست سرحد نامرد گشت میرزا خاں
خانخانان را شایسته این منصب عالی دانسته عز افتخار بخشیدند و در سال بهصد
و هشتاد و پنج منصب ده هزاریدات و سوار به حضرت شاهنشاهی ارانی داشتند
و برزبان گوهر نمود گذشت که نظر بر وفو رضا جوئی و نیک سیرتی و بیدار دلی و
بردباری تمامی جنود سماوی اعتصام با بونهای دولت و ابستگی دارد و چون سیدین
عمر همایون بهانزده سالگی رسید صیده قدسیه راجه بهگوانداس را که از اعظم امرای این
دولت ابد مقرون بود و در زمره راجهای نامدار بمزید شوکت اعتبار اختصاص داشت
بجهت آنحضرت خواستگاری نمودند و در لختانه خاص وعام را آئین بسته جشن بادشاهانه
ترتیب دادند و تقاریخ پنجم اسفنداره ده ماه الهی سال بهصد و بود و سه هجری که مختار اسم
شناسان وقت بود حضرت عرش اشیانی نورود مقدم اقبال توام مدول راجه را پایه اسمانی
بخشیدند و آن بانوی حمله عصمت و عفت را بگوهر یکنای خلافت و سلطنت عقد اردواج
خجسته امتیاز بسته بدولت سرای جاوید آوردند و راجه لوام نیاز و پیشکش بتقدیم رسانیده
طوی در خور این نسبت که سرمایه افتخار اسلاف و اخلاف اوست سرانجام داد و
بجمیع شاهزادهای عالیقدر و هریکی از حضرات عالیات ضیافتهای لایق فرستاد و
احدی و شاگرد پیشه را نام نویسی کرده سرو پاها داد و باین سعادت افتخار جاوید
اندوخت * و در بهصد و بود و چهار هجری حضرت شاهنشاهی را بدختر فرخنده اثر
راجه اودی سنگه که باصالت و جاه و لشکر و دستگاه از جمیع راجهای هند ممتاز بود
نامرد ساختند *

به ساعتی که تولا کند بدو تقویم

دست عرش اشیانی با مخدرات سرادق عصمت بمنزل راجه تشریف بوده علق از دواج

نشدند و روزی روزگار در عشرت و کامرانی کشادند *

آخر مراد ملک به پیرویه چنین * آخر مراد ملک را کرد روزگار

تجارت شورش که در هنگامه بتاریکی ارتقاخ یافته بود به راجه مان سنگه صورت نمی
 یست راجه برگشتن ایشان عین معاذرت است جمله جنبل این اراده گشت تا گریز
 مهم رانا بانجام نارسانده به طرف الهانک برگردیدند قلیچ خان که حراست آن قلعه
 اسلحان ساس ندو تفویض بود از صدق اخلاص و قزونی عیدت از قلعه برآمده دولت
 ملازمت دریاقت و بعضی هنگامه طلبان شورش انگیز باغراق و مبالغه بسیار عرض
 نمودند که اگر قلیچ خان را بدست آورند گرفتن قلعه اکبرآباد که مدفاین و خرابی ملامت
 است بصورت میسر میگردد چون فتنه مخالفت هنوز سر بر بالین مدارا داشت
 حضرت شاهی سخن ظاهر بیدان را به سمع قبول جانشینان مذکور را دستوری
 فرمودند تا بقلعه درآمد و بنفس همایون از آب گذشته متوجه بجانب اله آباد گشتند
 مریم مکانی والده ماجده حضرت عرش آشیانی که در قلعه اکبرآباد بودند بر هودج
 عرت نشسته روان شدند تا آن خلف الصدق خلافت و درةالتاج سلطنت را ازین
 عزیمت مانع آیند حضرت شاهی ازین معنی آگاهی یافته پیش ازینکه مریم مکانی
 برسد سواری گشتی اختیار فرموده سرعت تمام بجانب مقصد شتافتند و مریم
 مکانی آزرده خاطر بقلعه برگردیدند و به تاریخ غره صفر سنه هزار و نهم نزول ریاست در
 قلعه اله آباد اتفاق افتاد و اکثر جاها که انروز آب اکبرآباد بودند بدست آورده بمقرمان
 خود حاکم دادند از آن جمله صوبه بهار را بشیخ خدیو مخاطب بقطب الدین خان
 کولکاش عنایت نمودند و سرکار جونپور را بلاله بیگ مرحمت کردند و سرکار کلپی را
 نسیم سادر کرامت فرمودند و نامبردهگان را بمحال متعلقه دستوری دادند و از راه
 که مسور دیوان سی لکھه روپیه خزانه که از حامل خالصات صوبه بهار فراهم آورده بود
 گرفتند و چون این وقایع مکرر و متوالی بعرض حضرت عرش آشیانی رسید از وسعت
 حوصله و قوت بردباری و نهایت دلچسپی که بان جانشین خلافت داشتند اصلا از جا
 در نیامدند و شریف پسر عبدالصمد شیرین قلم را که از خدمتگاران حضور بود و
 بخدمت شاهی نیز اخلاص بسیار داشت بامرمان عطفوت نشان مشتمل بر نصایح
 گرامیه و طلب حضور فرستادند چون فرمان مرحمت عنوان رسید آداب استقبال و
 لوازم تعظیم و اجال بتقدیم رسانیده خواستند که بوفه ملازمت شوند لیکن بدین
 ملاحظه این معنی را توقف انداختند و شریف را نگاهداشته دستوری معاودت
 نه دادند و او به پاپلوسی و خوشامد کوئی در مزاج اقدس جابده در اندک
 مدتی وکیل السلطنت شد و حضرت عرش آشیانی فرمودند فتنه خانه خیز را
 اهم دانسته دل از کشارع ملک دلی که نزدیک بنارس شده بود برگرفتند و بناریج
 پانزدهم اردیبهشت سنه هزار و نه هجری کار ساری اتمک را بمردانگی
 و کاروانی خانقاهی سپه سالار سزولی و جانشینان محلی شیخ ابوالفضل بن کمالی
 بصورت دارالامان در آنجا بنیاد نهادند و بناریج بستم امر دادند
 مذکور بان مصر دولت اجال فرمودند درین ایام حضرت شاهی خواجه

خواجہ بادکار و خواجہ پرخوردار از ولایت حصار آمده ملازمت حضرت عرش اشیانی
در یافتند این حضرت فراخور حال هر یک منصب عدايت فرموده تعینات صوبه دکن
فرمودند و چون بشیر خواجہ قرايت داشتند حکم شد که در خدمات بادشاهی رفیق
او باشند و این والا نژادان بدکن رسیده هرحا که کار و ترددی پیش آمد مراسم مردانگی
و جانشینان به تقدیم رسانیدند و جوهر خود را دلنشین همکنان ساختند چون ار عمت
یافتد پرواز و اندیشه قوتی مراتب دور دراز بود متوجه استقامت جهانگیری شده در سه هزار
و سه بخدمت پیوستند و رفته رفته لجه رشدا سي و قدر دانی آنحضرت به مدارج بلند
تصاعد نمودند * چون در سه هزار هفت هجری از عرایض دولتخواهان بوضوح پیوست
که تسخیر ملک دکن بے نهضت ریات جهان کشائی حضرت عرش اشیانی صورت
پذیر نیست بتاريخ ششم مهر که مختار الحکم شد اسان وقت بود نفس نفیس بدان
صوب توجه فرمودند و صوبه اجمیر را نیمه و تبرکاً به تیول حضرت جهانگیری مقرر
نموده راجه مانسنگه و شاه قلبي خان محرم و بحیار از امرا در ملازمت آنحضرت
تعین فرمودند در همین ساعت مسعود به برکندن بیخ مساد رانا شرف رخصت
ارزانی داشتند غرض از اختیار مفارقت آنکه چون موکب اقبال به ممالک دور دست
نهضت می فرماید هم مسند خلافت از شاهزاده ولی عهد خالی نباشد و هم حدود
متعلقه رانا بے سپر عساکر گیوان شکوه گردد اگرچه راجه مانسنگه بخدمت حضرت
جهانگیری دستوری یافت اما به التماس او بنگاله بدستور سائق بتیول او مقرر
داشتند و راجه تعهد نمود که خود در ملازمت حضرت شاهی باشد و فرزندان و گماشتگان
او سر براهی و پاسبانی بنگاله نمایند و جکت سنگه پسر گل خود را بنگاهبانی آن
ملک دستوری داد و در همان نزدیکی جکت سنگه را سفرنا گزیر پیش آمد و راجه
پسر او مها سنگه را جانشین خود ساخته پسر کردگی بنگاله فرستاد و چون خطه اجمیر
مخیم سرادقات گردید افواج بحرامواج و سپاه نصرت پناه باستیصال رانا دستوری
یافتند و بعد از یکچندی خود نیز سیرکنان و شکار افکنان تا اودی پور نهضت فرمودند
و آن اشفته راس بے راه از کوهستان برآمده چند جارا قاخت و چون مبارزان
لشکر فیروزیه آفرای بے او شتافتند باز سرسیمه خود را بشعاب جبال انداخت و حدود
متملقه او لندکوب عساکر اقبال گردید و بسیاری از کفار شقاوت آثار در آن عرصه کارزار
جاک خاک افتادند و زن و فرزند آنها به سیب رفتند در بنوقت خبر خروش بنگاله
شهرت مها سنگه بعرض رسید * و در پانزدهم تیر سال مذکور مامور سلطان پور به نام
... شتافت و پسر گیوان حرم خلالت را بفر انداخت چون خورشید گویای واقعه
... و بنگاه چل را می نمودند که حضرت عرش اشیانی به تسخیر ملک مشغول
... ملک را نا کشته بر گشتن از عزیمت بادشاهانه دور است اگر در وقت
... و برگشت آن روزه آب الکرباناد را که به معصومی و سحر حاصلی
... شد و قنابل عریض دور بخواهد بود و نیز نویشتن

اخلاق و آداب دانی. خدمت ملوک قصب العبق از اقرار رسیده بود بهالچله چون
 ناسازگاری حضرت شاهی بروی بروز اتفاق و همگی ملتزمان درگاه عرش آشیانی از
 پیش بینی و عاقبت اندیشی بجانب آن سرور آراست سلطنت گزیدند از آنپناه
 آنحضرت شیخ را ناخود بگریز و با حضرت شاهی یکروز فهمیده بودند در میان آن
 حریان شرف مدور یافت که لشکر و حشم را با پسر خود شیخ عبدالرحمن در دکن
 گذاشته بسرعت هرچه تمامتر متوجه دریافت سعادت ملازمت کردن چون حشر طالب
 او بعرض شاهی رسید به یقین و جزم دانستند که اگر شیخ نزد آنحضرت رسید نزدیک
 اسباب فتنه خواهد پرداخت و تا قدم او در میان است رفتن ما بدربار صورت نخواهد
 بست در بد صورت علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد باین اندیشه هایب راجه درسنگدو
 را که بجمعیت و مردانگی از اقران خود امتیاز داشت و وطن او سرسرا بود باستیصال
 شیخ برگماشتند و او دلی باین کار بسته در کمین فرصت نشست چون شیخ به سرای
 برگشته که در ده کروهی گوالیار واقع است رسید راجه با جمعیت بسیار از سوار و پیاده
 شیخ را با چندی از خدمتگاران که همراه داشت گرد گرفت و شیخ ندک گریختن را
 اگرچه ممکن نبود بر خود نه پسندیده تن نمردن داده به قتل رسید و راجه سر او را
 باله آمان فرستاد اگرچه از کشته شدن شیخ خاطر قدسی مظاهر عرش آشیانی به آزرگی
 فراوان و تفرقه بیکران در افتاد اما از بی کارنامه دلیری و مردانگی حضرت شاهی بهیمناسطه
 عربیت آمنتانپوس بدرگاه پدر بزرگوار نمودند و رفته رفته آن کدورتها صفا مبدل
 شد چنانچه بجای خود رقمزده کلک وقایع نگار خواهد شد * چون آن والا گوهر
 اکلیل خلافت از واقعه شیخ ابوالفضل بغایت مصحوب شدند حضرت عرش آشیانی
 مهد مقدس سلیمه سلطان بیگم را نزد ایشان فرستادند تا بذوازشهای بادشاهانه دلجوایی
 نموده و از حجاب برآورده بملازمت آورند و فتح لشکر نام فیلی و خلعت و اسب
 خامه عنایت فرموده مصحوب بیگم ارسال داشتند و چون بیگم بدو مدزلی
 اله آباد رسیدند حضرت شاهی به استقبال برآمده به آداب بزرگی ملاقات
 نمودند و سجدهات مراحم بیکران حضرت عرش آشیانی بتقدیم رسانیده به تجمیل تمام
 در خدمت بیگم بشهر معاودت فرمودند و مهد علیا سلیمه سلطان بیگم آن مسرت لقلب
 را ندوید عواطف گوناگون امیدوار ساخته زنگ توهنات از مرآت خاطر ردودند و حضرت
 شاهی در مراقبت والده معظمه متوجه درگاه عرش اشتباه گشتند چون بحوالی
 دارالحکافه اکبرآباد رسیدند عرضداشتی مرقوم قلم اعتقاد رقم ساخته مصحوب خواجه
 دوست محمد بملازمت اشرف ارسال داشتند مضمون آنکه چون آنخداوند حقیقی
 و خدای مجازی رقم هفوزردامن تقصیرات این بنده کشیده اند امیدوار است که از
 حضرت مریم مکانی التماس فرمایند که از روی فرزند پروری این نیازمند را بملازمت
 اشرف اقدس مشرف سازند تا رفع توهنات اینفقدوی گردد و حکم شود که ملجم
 حضور اختیار ساعت سپهر نماید بعد از رسیدن این عرضه حضرت عرش آشیانی

عبدالله را بختاب عبدالله خانی نامور ساختند در شهر سنه هزار و ده هجری که رایس
 آسمان سانی حضرت عرش اشیانی در دارالسلامه اکبر آباد بود حضرت جهانگیری با سی
 هزار سوار آماده بیکار و فیلان نامدار روانه دارالسلامه گشتند اگرچه در ظاهر اراده در پناست
 حضور والد صاحب باز می نمودند اما در باطن اندیشه دیگر که از لوازم سلطنت پژوهی
 و ملکی چو نیست مرکز خاطر خورشید ملاحظه بود چون خبر توجه موبد ظفر قرین
 باین آتش به عرض حضرت عرش اشیانی رسید مسرت و اطمینانی که از رسیدن آن
 قرة العینی داشتند بوحشت و تفرقه بدل شد و بعضی از امرا که سخندان نفاق آمیز از آن
 درة التاج سلطنت بسمع آنحضرت میرسایندند بواهمه دراز افتادند خصوصاً جعفر بیگ
 آصفخان که خدمت دیوانی داشت از بیم هزله درانی و بصره گوئی نزدیک بان
 رسید که قالب تهی کند و چون موبد شاهي در قصبه آثاوه که در جاگیر حان مذکور
 بود نزول اجلال فرمود لعلی گران بها مصحوب یکی از معتمدان خود بوسم پیشکش
 فرستادند در پی آنها فرمان قضا جویان شرف مدور یافت که آمدن آن فرزند بالشکر انبوه
 و فیلان کوه شکوه خاطر مهر ناظر مارا باندیشه دیگر رهمونی میکند و آمدن بحر بخنده
 پدر باین شوکت وحشم رسمی است که از آن خاف الصدق بوی کار آمده اگر طاب
 اظهار جمعیت و عرض سپاه بود مجرای او شد مردم را بمحال جاگیر رخصت نموده
 جریده بخدمت شتابد و اگر شایسته توهم باقی است و هدور مطمئن خاطر نیست عدای
 معاودت به اله آباد معطوف دارد و هرگاه نقوش توهم و تفرقه از حواشی خاطر انبرد
 زدوده شود بملارمت شتابد چون این مثال واجب الامثال بحضرت شاهي رسید متحیر و
 اندیشه مدد گشتند و در آثاوه توقف نموده عرضداشتی مرقوم قلم اخلاص گردانیده بپایه
 سریر خلافت مصیر ارسال فرمودند مضمون اینکه این مرید باجهاں جهان نیاز و ازومندی
 احرام کعبه مقصود بسته میخواست که در پی زودی سعادت استانبوس دریابد در آثاوه
 فرمان رسید که قدم جرات پیش نه نهاده باله آناه معاودت نماید عجب که
 اخلاص این نیازمند در باطن آنحضرت اثر نکرده و مشتاقی فتنه سرشتان خدای
 مجاری را در حق این بنده حقیقی بد گمان ساختند و روزی چند این مرید را از
 سعادت خدمت محروم داشتند امید که صدق باطن این نیازمند در رؤات خاطر
 غیب ناظر پرتو انگد نگاه روزی چند در آثاوه توقف فرموده کوس معاودت به
 صوب اله آباد بلند آوازه ساختند مقارن آن فرمان شد که صوبه بنگاله و اودیسه را بجایگز
 آن مرید مرحمت نمودیم کسان خود را فرستاده متصرف گردد حضرت شاهي صلاح
 وقت در فرستادن لشکر بدانصوب ندیده عذرهای دیکر بر معروض داشتند و چون به بلده
 اله آباد نزول سعادت ازانی فرمودند آنچه از لوازم سلطنت و مخصوص فرمانروایان
 و شکوه است بوی کار آمد و ملارمان درگاه خطاب خانی و سلطانی یافتند * از وقایع
 ایام گذشته شدن شیخ ابوالفضل است اگرچه او از شیخ رادهای هندوستان بود
 که از حد خورده آن و طبع دقیقه سنج نشه یونانی در سر داشت و در تهذیب

این مرید حکم آنحضرت را نمونه حکم الهی دانسته به فوق هر چه نامتر دل پرینفیس نهادی لیکن کفایت اندیشای سامانی این مهم را به روشی که سرانجام پذیر کردن نفسی نمایند و بیهوده خود را بیک ساختن و اوقات ضایع کردن چه لایق است مگر معلوم آنحضرت شده باشد که رانا از کوهستان بر نمی آید و هر روز بمحکم پناه برده تا سحر باشد بجنگ نمی پردازد تدبیر کار او منحصر درین است که افواج نصرت امواج هر سو در آمده کوهستان او را قمرغه وار در میان گیرند و هر فوجی انقدر باید که هرگاه باره مقهور دو چار شود از عهده او تواند بر آمد و اگر دولتخواهان بپوش دیگرملاح دیده اند چون مردم بنده بغایت پریشان احوال اند حکم شود که این نیازمند جبین سعادت را بسجود اخلاص روشن ساخته بمحال جاگیر خود شتابد و در خور این مهم سامان نموده با جمعیت فراوان متوجه استیصال او گردد و بعد از آنکه عرضداشت حضرت شاهي بمسامع عزو جلال رسید بخت النما بیگم همشیره قدسیه خود را نزد آن گوهر اکلیل خلافت فرستاده پیغام فرمودند که چون آن فرزند در ساعت معهود رخصت شده و از باب تنجیم بجهت قرانی که درین نزدیکی واقع میشود تجویز ملاقات نمیدانید باید که بختی متوجه اله آباد شود و هرگاه خواهد باز دولت ملازمت در یابد حضرت شاهنشاهی بورود منشور لامع الدور از فتحپور کوچ فرموده نزدیک متها از آب جون عبور نموده روانه اله آباد شدند مقارن این حضرت عرش اشیانی یک پوستین روباه سیاه و یک پوستین روباه سفید مصحوب روپ خواص بآن حضرت فرستادند و آن مسرت الصدق سلطنت عرضداشتنی مشتمل بر سپاس گذاری این مرحمت نوشته این بیت را در انجا مرقوم ساختند •

گرفتنی من زبان شود هر مویی • یک شکر تو از هزار فتوانم کرد
و روپ خواص سپرده او را رخصت معاودت ارزانی داشتند و چون به اله آباد رسیده روزی چند بشاد گامی گذریدند قضا را والد سلطان خسرو نقاب آرای نهانخانه عدم گشت تفصیل این اجمال آنکه درینولا ببوستی در دماغ آن عفت سرشت بهم رسید و سودائی بر مزاج استیلا یافت و چون خسرو از بیره روی در ملازمت حضرت عرش اشیانی همواره به شکوه شاهنشاهی می پرداخت این عم سر بار آن گشت در صورت آنحضرت بشکار شریفه برده بودند پوشیده از پرستانان امیون حورده سر ببالین فنا نهاد و چون مسرآمد پردگیان حرم سرات سلطنت بود و انس و الفت تمام باو داشتند خاطر قدسی مظاهر ازین سائحه به نهایت ملول و رعایت اندوختن شد و بر دل مهر منزل این مصیبت سخت گرانی کرد و حضرت عرش اشیانی از استماع این حادثه ناگزیر و آشفتگی ضمیر میض پذیر فرمان از روزه کمال مهربانی و غمگساری فرستاده تسلی بخش خاطر عاطف شدند • و از سوانح این ایام رفتن عبدالله خان است بدرگاه حضرت عرش اشیانی چون شریف خان وکیل السلطنت شد محبت عبدالله خان با او در نگرمت و او پیوسته در خدمت

بدولتخانه والده حاجه خرمه شادانه انداس شاهي را بعرض آن صفات و اب رسانیدند
و پس از آنکه خرمه را درجه قبول یافت فرمان عطفیت عنوان مشتمل بر نوید
استقبال مریم سکنی بهرزد اقبال مدد نوشته این زبانی که از و از ایت طبع جعفر بیگ
آصفخان است در آن منقشور سعادت قلمی نموده

مریم سکنی و ما مریم عادت ساعت * ادراک و حال را چه حاجت ساعت

در وصال کند کسب سعادت ساعت * ساعت چکني بهانه ساعت ساعت

مریم خرمه را بخواجه دوست محمد سپرده او را رخصت معاودت فرمودند بعد از
و در این فرمان رامت عنوان حضرت شاهي بهرمت هرچه تمام تر بنواحی دارالخلافه
رسیدند و حضرت مریم سکنی یکمزل بیستر شادانه آنگوهر اکلیل سلطنت را بمنزل خود
در آوردند و در دولترای ایشان قران الصدین اتفاق افتاد حضرت شاهي فرق نیازه مذبی
بپای آسمان سای قبله حقیقی گذاشته درک دولت مرا فرخنده حضرت عرش آشیانی
دیده اشتیاق بحمل جهان آرای مرید اقبالمد بورانی نموده ایشان را بدولتخانه آوردند
و بحکم اشرف نقاره شادمانی نواخته آراه نشاط و انبساط را بگوش دور و نزدیک
رسانیدند و حضرت شاهي دوازده هزار مهر نصیحه نذر و نهصد و هشتاد و هشت زنجیر میل
نور و ماده برسم پیشکش گذراندند اراجمله سیصد و پنجاه و چهار زنجیر نیل درجه
پذیرائی پادشاه و تقدر را پایشان بخشیدند و بعد از دو روز نون نام فیلی از غنایم فتح
دکن که در میان خاصه به سبک پائی و حوش معنی بی همتا بود بایشان مرحمت شد
و دستار مبارک از فوق مقدس برهشته بر سر اشرف شاهي گذاشتند و نوید جاویدینی
را بگوش امید آن خورشید آسمان سلطنت رسانیدند چون حضرت عرش آشیانی
در هنگام توجه ریات عالیاب بصوب دکن حضرت شاهي را بر سر رانای مقهور رخصت
فرموده بودند و سبب امری که رقم رده کلک وقایع نوید شد آن حضرت
هم رانا را بانصرام نارسانیده باله آند شادانه درین صورت راس صواب انتمای
حضرت عرش آشیانی چنان تقاضا فرمود که مهم رانا نامزد آن فرزند بود لایق
دولت آنکه به بیروی همت آن قرة العین خلافت صورت انعام پذیرد لاجرم در جشن دسره
آن گوهر اکلیل سلطنت بموجب حکم پدر بزرگوار ریات نصرت سمات بدانصوب
بر افراشتند و جمعی از امرا که اسامی آنها نوشته میشود بنوارش خسروانه سرافراز
گشته در خدمت آن درة التاج سلطنت دستوری یافتند جگدانه رای رایسلکه
مادهو سلکه رای درگا رای بهوج هاشم خان قرا بیگخان افتخاریک راجه بکرماجیت
سکپ سلکه دولوپ پهران مونه راجه خواجه حصاری راجه شال باهن لشکری برسر
میدرا یوسفخان شاه قلی برادر اصفخان شاه بیگ گولائی چون فتحپور منجم سراقه
حلال گشت روز پنجمه در آن دارالسعادت بجهت ساملی ضروریات توقف اتفاق افتاد و خواجه
و اسدی که بای کار دشوار گذر و فکند التماس نمودند و ارباب دخل در و در و
آن سندی های بلحاظ ظاهر ساختند ناگزیر حضرت شاهي عرض داشت نمودند که

خود را پیش رانده سعادت کورنش حاصل نمودند و نزد رمورخوانان انفس و اتفاق ظهور این کریمه غیبی اشارتی بود بر فسخ این عزیمت لیکن سکر حضرت زیانها را لگام بسته بود بالجمله از این جابه پیشخانه نزول اتفاق افتاد روز دیگر باران شدت یارید و مقارن این خبر بیماری حضرت مریم مکانی رسید و چون ایشان باین بورش وافی نبودند عرش اشیانی حمل بر تمایض فرمودند و درین دوسه روز بسبب امری بارش هیچکس خیمه بیرون نتوانست کرد و غیر از دولتخانه خاص و پیشخانه چندی از بندها به نزد یک دیگر چادری بنظر در نمی آمد و شب چهارشنبه خبر رسید که حال مریم مکانی دگرگون شد و اطبا قطع امید نموده دست از معالجه باز کشیده اند آنحضرت بامید آنکه دیدار واپسین دریانند عمان معاودت معطوف داشتند و بعیادت قبله خویش رفته احوال ایشان را بپیشان میبردند و هرچند خواستند که اندرزی و سخنی از آن عفت سرشت واکشند زبان یارائی گویائی نداشت تا گزیر بقضای ایزدی رضا داده خلوت گزین کلبه اندوه گشتند * و شب دوشنبه هفدهم شهریور سال هزار و دوا رده بارگاه عصمت او را کدورت کده دیبا در کشیده نقاب گزین خلوتسرای مهت گشت و اریں ساحه جهانی شوریده و روزگار بسوگواری در آمد * حضرت عرش اشیانی موع سروریش و بروت سقره لباس ماتم پوشیدند و چندین هزار کس از امراء و منتبدار و احدی و شاگردپیشه بموافقت آنحضرت رخت مصیبت اختیار نمودند و بادشاه جم جاه نعل را بردوش گرفته قدمی چند راه پیمودند و بعد از آن امرا بروت بغوبت برداشتند و تابوت را روانه دهلی ساخته بادل زار و دیده خوفبار بدولتخانه معاودت فرمودند و روز دیگر خود از کموت سوگواری برآمده و جمیع بندگان را اراں لباس برآورده هریکی را فراخور پایه خلعت عنایت فرمودند و جسد گرامی در عرض پانزده پهر دهلی رسید و در مزار فایض الانوار حضرت جنت اشیانی مدفون گردید * و چون خبر نهضت موکب اقبال عرش اشیانی بصوب الہ آباد و فسخ آن عزیمت بجهت عارضه مریم مکانی و رحلت آن عفت قباب مقدسی سراسر جاودانی بحضرت شاهی رسید بیتجاشی و تامل شریف خان را بحکومت بهار دستوری فرموده رایات نصرت ایات بدریانت ملازمت بدر بزرگوار افراشته متوجه دارالخلافه اکبرآباد شدند تا غبار کدورتی که بر مرآت خاطر حقیقت مناظر نشسته بود زدوده شود و درین مصیبت والده ماجده شریک باشد و عرش اشیانی نوید حضور وافر السور آن محروم القلب را غمزدای این ماتم دانسته جهان جهان نشاط و شادکامی در سر گرفتند و حضرت شاهی در ساعت معهود سال مذکور بادراک دواست ملازمت سعادت انصرفتند و بعد از آن که رسوم توره و آداب بجا آوردند عرش اشیانی فرزند اقبالمند را در آغوش عطونت و مهربانی کشیده فرح بخش دل اندوهگین شدند و بندهای لعل آنکین بعیش و شادی قوی و مغافل راقعه طلب خجالت زده فکین و اندوهگین گشتند جهان را ریتق دیگر پدید آمد

شاهنشاهی شکر ایشان میگرد ناگزیر وفات خواجه یادگار روسته امید بدرگاه بادشاه
 جمعه نهاده و آنحضرت جوهر اصالت و شجاعت از سلسله خاندان دور دریاخته و
 شایسته تریب دانسته بمنصب هزار و پانصدی و خطاب صفدر خانی امتیاز بخشیدند
 و خواجه یادگار را نیز بمنصب عزت برافراختند در هنگامیکه موکب شاهي از فتحپور
 خواجه اله آباد گشت اگرچه حضرت عرش آشیانی رخصت گونه ارانی داشته بودند
 لیکن از صمیم دل بجدائی آن قره العین حلاوت راضی نبودند بلکه اریں دوری نهایت
 اهل آزدگی داشتند و جمعی از فقه حویان واقع طلب هرروز مقدمه ترتیب داده
 و حشمت افزای خاطر قدسی مظاهر میگستند * درین ایام از دوام باده گساری آنحضرت
 بلباس دلسوری شکایت میکردند و از موبدات خواهش اهل غرض آن شد که یکی
 از واقعه نویسان شاهي به خانه زارے که در سلک خواص مدسک بود نسبت تعشق
 بهم رسانیده و آن ے ادب شیفته خدمتگار دیگر شد و هر سه باتفاق بگنجند و خواستند
 که خود را بدکن رسانیده در حمایت شاهزاده دانیال روزگار بسربرد و چون حقیقت
 حال بمساع جلال رسد فی الفور جمعی از سواران چالاک بجهت گرفتن آنها تهن
 شدند اتفاقاً هر سه را بدست آورده در وفیکه آتش قهر شاهنشاهی در اشتعال بود
 بحضور عالی حاضر ساختند و بموجب حکم و اعه نویس را در حضور پوست کده
 یک خدمتگار را خواجه سرا کردند و دیگر را چوب کاری نمودند اریں میبست رعب و
 هراس عظیم در دلها جاگرد و راه گریختن مسدود شد و این قضیه را ارباب غرض بعد
 آب و تاب بعرض حضرت عرش آشیانی رسانیدند و خاطر مهر دظر آنحضرت سحت
 بر آشفت و بر زبان الهام بیاں گدشت که مآتا امروز جهاے را به شمشیر تسخیر کرده ایم
 حکم کنن پوست گوسپندے در حضور خود فکده ایم فرزندان ما عجیب قسیمی القلب
 اند که آدمی را در پیش خود پوست میکند همین هرزه درایان فقه انگیز بعرض رسانیدند
 که شراب را با انیون ممزوج فرموده زیاده از آنچه طبیعت بوداشت تواند کرد پوشجان
 می نمایند و در هنگام طغیان کیف و استیلاے بشه شورش مزاج بهم رسیده
 احکام ندامت انجام سرمیزند و دران وقت همچکس را یارے چون و چرا نیست
 اکثرے خود را بگوشه کشیده مخفی می سارند و چندی که ناگزیر باشند حکم نفس
 گلیم و صورت دیوار دارند چون خاطر فیض مآثر نگران احوال ایشان بود و تعلق
 مغرطبان درة القاج سلطنت داشتند رآے صواب نما چنان تقاضا فرمود که باله آباد
 خود تشریف برده و جگر گوشه را همراه گرفته به دارالخلافه بیاورند * و به اریں
 اندیشه شب دو شبده یازدهم شهریور سنه هزار و دواوده هجری رایات اقبال بدانصوب
 ارتفاع یافت و مرکب کشتی نشسته متوجه پدشخانه که در سه کوهی شهر بربلب آب
 چون ترتیب پذیر فقه بود شدند قضا را در اثنای راه کشتی بر زمین نشست و هر چند
 ملاحان دست و پا زدند دران نیم شب نتوانستند کشتی را در آب انداخت ناگزیر قا
 سفیده صبح در میان دریای توقف واقع شد و بعد از طلوع آفتاب امرای عظام کشتی هلب

حضرت عرش آشیانی در جهیزه که نشسته شاهزاده خرم را نزدیک خود حکم نشستی فرمودند دو کوزه آهنی از جاسه چندید * زمین گوئی و سر تا پای جنبید بعد از زده و خورد بسیار فیل گرانبار آثار چیرگی ظاهر ساخت و حریف خود را عاجز و دیون ساخت درینوقت بموجب قرار دادن فیل رستمی را بکمک آورد و جمعی از پیدهای حضرت شاهی فیلبان را از پیش آوردن مانع آمده کلرخی و سنگی چند بجانب فیلبان انداختند و او به محابا بموجب حکم فیل را پیشتر رانده روبرو کرد اتفاقاً سنگی بر شقیقه فیلبان رسید و قطره چنده بر روی و سینه او چکید خسرو با جمعی از هره درایان بخدست آنحضرت رفته گستاخی مردم شاهی و مجروح شدن فیلبانرا به مبالغه معروض داشتند و اندکی را بحیاروا نمودند حضرت عرش آشیانی اری گستاخی و بیباکی متغیر و متوحش گشته به شاهزاده خرم فرمودند که نزد شاه بهائی خود رفته بگویند که شاه بابا میفرماید که در حقیقت این فیل هم از شماست سبب عطف و بے اعتدالی خدمت شاهزاده خرم بحکم جد بزرگوار شمامه لطف بیان و حسن ادا گذارش این پیغام نمودند حضرت شاهی در جواب فرمودند که ما را از این مقدمات اطلاعی نیست و اصلاً نزدن فیل و فیلبان راضی نبوده ایم و فرموده ایم آن حضرت عرض کردند که اگر چنین است حکم شود که ما خود توجه نموده بآتشباری و دیگر تدبیرات فیل را از هم جدا سازیم حضرت شاهی بشگفته پیداشانی اجازت دادند و آن حضرت حکم بگذاشتن چرخي و بان فرمودند هرچند تدبیرات بنار بردند اثری اراں متروپ نگشت تا آنکه فیل رستمی هم رسون شده رو بهزیمت نهاد و هردو به آب جوی در آمده و فیل گرانبار رو بهچیده بود و دست نارمیداشت ناگاه کشتی دلی درمیان حایل شد و گرانبار ار شدت نار ماند شاهزاده خرم بخدست جد بزرگوار شمامه مراتب آداب را بآس داشته عرض نمود که شاه بهائی بایی جرأت و گستاخی رضا نداده اند و بدانستگی ایشان واقع نشده در اصل سخن را بتفاوت عرض کرده اند * و در همان ایام واقعه هایل حضرت عرش آشیانی روداده آنحضرت را در مدت پنجاه و یکسال سلطنت هرگز بحکم ناکامی بر طره اعلام دولتش نه وریده و هیچگونه پای یکران دولت و اقبالش بحکم در نیامد بهر جانب که عزیمت نمودی اقبال بحال دولت * لازم رکاب میمست انتسابش بود و بهر طرف که قصد فرمودی تخت مانند تخت سر در پای عرش فرسایش داشتی آسمان نکام او گردش گریں بود و زمین نه مرام او در تمکین تا آنکه روزگار خود پرداخت و آن بادشاه جمجاه را از تخت فرمانروائی بر تخته ناکامی کشید اجمال این حادثه آنکه روز دوشنبه ستم شهر جمادی الاول سنه ۱۰۱۴ هزار و چهارده هجری مزاج اعتدال سرشت از مرکز صحت انحراف بدیرفت و عارضه تب اشتداد یافته منجر باسهال گشت شاهزاده خرم از کمال سعادت مدعی متکفل خدمت بیمار داری گردید و حکیم علی که سرآمد اطباء عهد بود متصدی علاج شد و چون زمان قضیه ناگزیر رسیده بود هرچند بمعالجه

روزگار که سرشور و سرگشته در بحر داشت آرام و تسکین یافت فتنه که چشم
 کشوده منتظر فرصت می بود بگران خواب غفلت افتاد فقره شادی بلند آوازه
 شد حضور شاهنشاهی در همه عده مهر مد تولگی و چهار مهر پنجه تولگی و یک مهر بیست
 و پنج تولگی و یک مهر بیست تولگی و سه مهر پنج تولگی بهیغه نذر و یک قطعه
 التماس که یک لک روپیه بها داشت و چهار زنجیر فیل برسم پیشکش گذرانیدند
 در فراخ ای مجلس حضرت عرش اشیایی از بارگاه خاص و عام برخاسته متوجه
 حرم مراغه خلعت شدند و چون خاطر قدسی مظاهر از بعضی اطوار و اوضاع حضرت
 شاهنشاهی قدر گرانی داشت باطن شکایت اکین ذخیره هاست کهن را بیرون فرستاد
 و زبان معجزیان بگوئی در آمد و بعد از آن که سخنی چند عقابت امیز گذارش یافت
 فرمودند که بابا چنان ظاهر میشود که از افراط باده پیمائی دماغ شما خلل پذیرفته
 بهتر آن است که روزی چند بدولتخانه ماسر برید تا تدبیرات بکار برده با صلاح مزاج شما
 پردازیم و ایشان را در عبادتخانه نشاند و بعضی از خدمتگاران معتقد را بطریق دیدنایی
 گماشتند و هر روز والد و هاو همشیره هانزد ایشان آمده دلد می و خاطر جوئی میکردند
 تاده روز در آن سعادت کده بسر میداد و چون معلوم شد که از دوام باده گساری و اشفته
 دماغی ایشان آنچه بعرض رسیده بود وقوعی نداشت دستوری شد که بدولتخانه تسریف
 برند و چندی از ملازمان ایشان که از تضرع حضرت عرش اشیائی بیم و هراس
 بحاطر راه داده بگوشه ها خزیده بودند باز آمده سرگرم بخدمت گردیدند و حضرت شاهی
 هر روز بکورتش والد بزرگوار خود استعصاف یافته مشمول مراحم می گشتند درس ایام
 مکتوب های هادی شاه راه شیخ حسین جامی که در سلسله علیه خواجهای بزرگوار
 بگذارش جان و تن داد درس بانفس هزار من بی همفا بود بحضرت شاهی رسید مضمون
 آنکه حضرت حواجه بهاوالحق والدین قدس الله سوره العزیز را در خواب مشاهده کردم
 فرمودند که در پی زودی سلطان سلیم برآورنگ فرماندهی بر آمده روزگار را بداد و دهش
 آباد گرداند و تمزدگان عالم را به بخشش شاد سازد * و از غرایب حکایات که در آن
 روز ها رو داد آنکه حضرت شاهی گران بار نام فیلی داشتند که در جنگ فیل بی همفا بود
 و فیلی که در برابر صدمات او با استوار کند در فیلخانه بادشاهی نشان نمیدادند و همچنین
 خسرو آب روپ نام فیلی داشت که او نیز در جنگ فیل سر آمده بود حضرت عرش
 اشیائی حکم فرمودند که آن دو کوه گران سنگ را با هم در جنگ در اندازند و درون متهن
 نام فیلی را از حلقه خاصه بکمک مقرر فرمودند که هرگاه یکی از آنها بر دیگری
 غالب آید و فیلبان از نگهداشت آن باز مساند فیل مذکور از کمین بر آمده
 کمک کند این فیل را با مطلق فیلبانان طبعانچه می نامند و این از تصرفات
 حصرت عرش اشیائی است که در وقت جنگ بجهت جدا ساختن فیلان سرکش
 سحاطر آوردند و لید لنگر و چرخ و اوچاری نیز از اختراعات آن حضرت است بالجمله
 حصرت شاهی و خسرو التماس نمودند که بر اسبان سوار شده از نزدیک تماشا کنند

جمع و تحریر آن گشته اند و از آنجا مقدمه اخبار را تا آخر ایام حیات و انجام مدت سلطنت که کلیم بیست و یکسال و هشت ماه و بیست روز بوده باسطری از اوایل احوال حضرت صاحبقران ثانی شاهجهان بادشاه که بعد از استماع واقعه والد دامدار از قلعه خیردکن بجانب دارالخلافه اکبرآباد متوجه گشته تا بر تخت سلطنت و مونسروائی جلوس فرموده اند راقم سطور دلیل طریق نامرادی محمد هادی جهت تکمیل کذاب چنانچه در دیباچه ایمائی بان رفته الحاق نموده و اراده و خواهش دارد که اگر اجزا امان و فرصت دست بهم داده و دماغ یارویی نمود مجملی از احوال آن بادشاه فریدون فرجهجاء را که رب النوع سلسله سلاطین تیموریه هندوستان بوده من اوله الی آخره به سلک تحریر کشیده در ذیل این نسخه مندرج سارد و تشنه لبان جویدای اخبار رابه شادانی اظهار حقیقت سیراب گرداند و مده الاعانقه و الذرفیق *

ذکر و زرای حضرت جدت مکانی جهانگیر بادشاه در زمان شاهزادگی

نخست رای گهنمور خدمت دیوانی انحضرت داشت بعد از آن بایزید بیگ باین خدمت پرداخت بعد از آن خواجه محمد دوست کلبی که در ایام سلطنت بخواجه جهانی روشناس گشت دیوان شد بعد از آن خان بیگ باین منصب امتیاز یافت اما مدار مهمات بر شریفخان پسر عبدالصمد شوی قلم بود که پس از جلوس بخطاب امیرالامرائی و والا پایه و کالت سرعزت در فلک سود و چون لبسنگه بنام فامی خندان شد و فریق مدیر بالقاب گرامی ارتعاع پذیرفت چندی کار دیوانی بر وزیرخان محمد مقیم بدستور عهد حضرت عرش اشدیانی بحال داشته بعد از چند روز وزارت نصف ممالک محروسه بوزیر الملک خان بیگ و الاشاهی مذکور مرحمت فرمودند و وزارت نصف ممالک میرزا غیاث بیگ طهرانی را بخطاب اعتمادالدوله امتیاز بخشیده تفریض نمودند لیکن اعتمادالدوله اختیاری در وزارت نداشت گویا پیشکار امیرالامرا بود و بیزرخان امیرالامرا و کین و مدار علیه بود و چون او به بیماری مزمن گرفتار آمد و موکب مسعود مصوب کامل بهضت فرموده جعفر بیگ قزوینی مخاطب باصفخان بخدمت جلیل القدر و کالت سیدم صفر سنه یکهزار و پانزدهم هجری چهره سعادت بر افروخت خواجه ابوالحسن برتیدی را بهمراهی خود التماس نمود تا سر رشته دفتر و کاغذ نگاهدارد و خواجه اگرچه مرد راست و درست کار گذار بود اما به تشریف و درشت خوئی اتصاف داشت و بعد از آنکه اصفخان بمهم دکن همراه شاهزاده پرویز رخصت یافت دست هفتم جمادی الاول سنه یکهزار و بیست هجری خدمت دیوانی به اعتمادالدوله بار گشت و او تا آخر ایام حیات به استقلال تمام بلوازم امر خطیر پرداخت و بعد از رحلت آن دستور معظم نوبت دیگر بتاریخ دوازدهم جمادی الثانی سنه یکهزار سی و یک هجری خواجه ابوالحسن خلعت وزارت پوشیده بعد از آن که مهلتخان را از درگاه معلی اخراج نمودند بمیی الدوله اصفخان خلفه الصدق اعتمادالدوله را تا پانزدهم صفر سنه یک هزار سی و پنج هجری بمنصب بزرگ و کالت اختصاص بخشیدند و همچنان خواجه ابوالحسن

و دوا برداختند و تدبیرات بکار بردند اثری از مرتب نگشت و روی بهبود در آینه
 حال مرئی نشد و عیسی سلطان خسرو خواهرزاده راجه مانسنگه و داماد خلی اعظم درین
 دولت خصوصاً در وقت حل و عقد امور سلطنت یابی دوکس تعلق داشت بخاطر
 حق ناشناس قرار داده که باوجود حضرت شاهي چنین ناخلفی را به سلطنت برداشته
 به ترتیب اسباب فتنه و فساد بردارند و آنحضرت از غدر معاندان و قوف یافته بدابر
 خورم و احتیاط که از شرایط جهانداري است در چنین وقت خود را از سعادت خدمت
 بفرمانقدر محروم داشته ترک آمد و رفت بدرون قلعه فرمودند و شاهزاده خورم با دل
 قوی و عزم درست در میان دشمنان و بد اندیشان پای همت افشوده دولت ملامت
 جد بزرگوار را از دست نداده اگرچه مکرر والدۀ ماجده آن قرة العین پیغام فرستاده که درین
 آشوبگاه بے تمیزی و تلاطم امواج فتنه بسر بردن علاج وقت نیست قطب وار قدم
 همت برجا داشته ترک عزیمت فرمودند تا آنکه فرموده پدر نامور و مادر بلند اختر
 آنسرور آراء سلطنت نزد آنحضرت شنافتند و هرچند در برین شاهزاده مبالغه نمودند
 برفتن راضی نشدند در جواب معروض داشتند که تا رایحه حیات جد بزرگوار بمشام جان
 میرسد امکان جدائی در تصور نمی گنجد ارنحاکه حافظ حقیقی در همه حال حارس
 آن عزیز دین و دولت بود دران طومان حوادث از آسیب عین الکمال چنانچه باید
 حراست نمود و درین ایام از کدیزان حضرت شاهي دوبسر متولد شدند و بجهاندار
 و شهریار موسوم گشتند و چون قضای قادر فدیر و حکیم خبیر برای رفقه بود که اسجاسکار
 حق بمکرر قرار گیرد و جهان تیره از خلافت وراث حقیقی ملک روشنائی بدیرد این
 طایفه حق ناشناس از اراده باطل ادامت گزیده شرمده و سرافکنده بخدمت حضرت
 شاهي شنافتند و آنحضرت روز دیگر بملامت حضرت عرش آشیانی تشریف برده در
 حالت نزاع بدولت دیدار سعادت اندوختند و برحمت استقامت شاهزاده خورم تحسین
 و اقرب فرمودند و آن سرو جوئبار خلافت را همراه خود برده بدولتخانه آوردند و شب
 چهار شنبه سیزدهم جمادی الاخری سنه هزار و چهارده هجری آن شاهبار اوج خلافت
 اریں سرای فانی به نزعت سرای جاودانی شقامت و روز دیگر بلوازم تجهیز و تکمیل
 پرداخته در باغ سکندره بجوار رحمت الهی سپردند ولادت گرامی در نهصد و چهل و نه
 روی داد و جلوس در نهصد و شصت و سه اتفاق افتاد و آنحضرت را سه بصر و لاکهر
 و سه صبیله قدسیه بودند نخسین شاه عادل ماذل نورالدین محمد جهانگیر که سریر آرای
 خلافت شد دوم سلطان مراد که در سنه هزار و هفتم مطابق سال چهل و چهارم
 اکبر شاهي مادمان شراب در ولایت دکن درگذشت سوم سلطان دانیال که در
 سنه هزار و سیزدهم هجری موافق سال چهل و نهم اکبر شاهي او نیز باقراط شراب
 حارثی و ناده گساری در ملک دکن وفات یافت و اسامی صبیدها ایدمت شاهزاده
 حاتم شکرالذخا خانم ارام بانو بیگم بعد ازین آنچه مرقوم قلم مشکین رقم گردیده تالیفی
 است که حضرت جنت مکانی جهانگیر بادشاه تا اوایل سنه یوزده جلوس بخود متوجه

ذکر خواستگاری نور جهان بیگم در سال ششم

میرزا غیاث بیگ پسر خواجه محمد شریف طهرانیست خواجه در مبادی حال وزیر محمد خان تکلو حاکم خراسان بود بعد از فوت محمد خان بخدمت شاه جمجماه شاه طهباسب صفوی پیوست شاه وزارت مرورا به خواجه محمد شریف تفویض فرمود و خواجه را دو پسر بود نخستین آقا طاهر و دوم میرزا غیاث بیگ و خواجه صده میرزا علاءالدوله پسر آقا ملا را بجهت فرزند خویش میرزا غیاث بیگ خواستگاری نمود او بعد از فوت پدر با دو پسر و یک دختر متوجه هندوستان گشت و در قندهار صده دیگر حق تعالی بوسه ارزانی داشت و در فتحپور سعادت زمین بوس حضرت عرش آشیانی انور الله برهانه ناصیه اخلاص نورانی ساخت و در اندک فرصت بدوام خدمت و جوهر رشد و کاردانی بوالا پایه دیوانی بیوتات فرق عزت برافراخت میرزا غیاث بیگ بانویصندگی و معامله مهمی بغایت نیک ذات و کار گذار بود تتبع شعر قدما بصیار نموده از سخن سنجان روزگار بود شکسته را بغایت متین و آبدار می نوشت بعد از فراغ خدمات مرجوعه خلاصه اوقاتش صرف شعر و سخن میشد سلوک و معاش او به اهل حاجت بمرتبه بود که هیچ صاحب غرضه بخانه او نرفت که ارده برگشته باشد لیکن در رشوت گرفتن سخت دلیر و بیباک بود در هنگامی که حضرت عرش آشیانی در لاهور تشریف داشتند علیقلی بیگ استیلا که از تربیت کرده های شاه اسمعیل ثانی بود از عراق آمده در سلک بدهای درگاه منظم گشت و بحسب سرنوشت دختر میرزا غیاث بیگ را که در قندهار موجود آمده بود بوسه نسبت فرمودند و در آخر بخدمت جهانگیر بادشاه پیوسته خطاب شیر افکن و مدصب مناسب ترقی و تصاعد نمود و بعد از جلوس اشرف در صوبه بدگاله جاگیر عنایت نموده بدانصوب رخصت فرمودند و خاتمه کار آن بیعاقبت و کشتن قطب الدین خان نجفی خود رقم پذیر گشته و چون شیرافکن بحزای عمل خویش گرفتار گشته او را ندیده عدم گردید حکم اشرف متصدیان صوبه بدگاله صبه میرزا غیاث بیگ را که بعد جلوس خطاب اعتمادالدوله سرلبدی یافت روانه درگاه والا ساختند و آنحضرت بنام غبار آراست که از کشتن قطب الدینخان بر حواشی خاطر اشرف بشکنه بود بقریه سلطان بیگم والد سببی خویش بخشیدند مدتی در خدمت ایشان بناگامی گذرانید و چون هنگام سطوع کوکب بخت و طلوع اختر مراد در رسید اقبال دستقبال شمامت طالع از گزن خوف بیدار شد و سعادت روی آورد دولت حمله آراست روانه مشاطگی پرداخت هوس گل کرد امید بر خود بالید آرزو از هوسو هجوم آورده و درهای بخته را کلید آمد و دلهای خسته را دوا شد بالجمله از نیرنگیهای آسمانی رور در جشن نوروز جهان افروز بدظر دور بین آنحضرت مقبول آمده در سلک پرستاران حرم سرای حلاوت انتظام یامت و آناً مآناً پایه عزت و قبول او ارتفاع و اعتلا پذیرفت بخت نور محل نام کردند پس از روزه چند خطب دور جهان بیگم عنایت شد جمیع خویشان و مددجویان او بانواع مراحم و

خدمت دیوانی مشغول ہوں و خلعت استقلال یافتہ قاتلہ حضرت جنت مکتبی
 ار جہان فانی بقسمی سوائے جاردانی شتافتند *
 اولاد امجاد الحضرت

آن شہ جنت مکان را پنج پسر والا گہرو در دختر قدسی اختر بودند اول سلطان
 خسرو دوم سلطان پرویز سوم سلطان حرم چهارم سلطان جہاندار پنجم سلطان شہربار
 دختر کائنات سلطان نثار بیگم و خورد بہار بانو بیگم خسرو و جہاندار و پرویز در حین حیات
 پسر بزرگوار بعالم بقا شتافتند و تاریخ آن معاصران ملک بقا در محل خود رقمزدہ کلک
 بیان گشتہ و از خسرو دو پسر و یک دختر ماندہ بود بعد از شہدار شدن الحضرت
 بطریقہ کہ نگاشتنہ شدہ راد مہات پیض گرفتند دختر قاتلہ حال در قید حیات است
 و از سلطان پرویز طفلی و صبیبہ بود طفل از پدر نزدیکی رحلت نمود صبیبہ در عقد
 ازدواج شاعرادہ دارا شکوہ است و از شاہجہان چہار پسر اقبال مند و سہ دختر قدسی
 اختر روشنی امزای دیدہ پدر بزرگوار اند اول سلطان دارا شکوہ دوم سلطان شجاع سوم
 سلطان اورنگ زیب چہارم سلطان مراد بخش و دختر اول سویر بانو بیگم دوم جہان
 آرا بیگم سوم روشن آرا بیگم و از جہاندار اولاد نمائد و از شہربار دختری ہست
 ارانی بیگم نام *

ذکر فضائل معترف الحضرت

ملا روز بہارے تدویری ملا شکر اللہ شیرازی نقاسری میر ابو القاسم گیلانی ملا باقر
 کشمیری ملا محمد سیستانی ملا مقصود علی ماضی نور اللہ ملا فاضل کابلی ملا
 عبدالحکیم سیالکوٹی ملا عبداللطیف سلطان پوری ملا عبدالرحمن بہرہ گجراتی ملا
 فاضل کابلی ملا حسن مراغی ملا محمود جونیوری *

ذکر حکمائے الحضرت

حکیم رتنا کاشی حکیم صدرا ملقب بمسبح الزمان حکیم ابو القاسم گیلانی ملقب
 بحکیم الملک حکیم مومنائی شیرازی حکیم روح اللہ کابلی ملقب بید گجراتی حکیم
 تقی گجراتی *

ذکر شعرا کہ نزد الحضرت بودند

بابا طالب امفہانی حیاء گیلانی ملا نظیری نیشاپوری ملا محمد صوفی
 مازندرانی ملک الشعرا طالباء املی سعیدائی گیلانی زر گر ناشی میر معصوم کاشی
 قولشورہ کاشی ملا حیدر حصانی شیدا *

ذکر حافظان کہ در خدمت بودند

حافظ نادر علی حافظ کتب مقامات اخرا حافظ عبداللہ استاد محمد مالی
 حافظ چنلہ *

ذکر نغمہ سراپان ہند

چتر حال بہرہ داد ماگہو خمرہ *

توزک جهانگیری

TOOZUK-I-JEHANGHEEREE

یعنی

تاریخ عہد سلطنت نورالدین جهانگیر بادشاہ کہ تا سال نوزدہم جلوس
خود ان بادشاہ نصفت پفاہ تحریر نموده و زان بعد معتمد خاں
حسب الحکم ان بادشاہ بانجام رسانیدہ

EDITED

BY

SYUD AHMUD KHAN

GHAZEEPORE

PRINTED AT HIS PRIVATE PRESS, 1863. A. D. 1280. H.

نوازش اختصاص یافته و اعتماد الدوله به منصب وکالت کل و ابوالحسن برادر کل بیگم بخطاب اعتقاد خان و خدمت حاکم سامانی سرفراز گشت نصبت خویشی و کامروائی خویشیان موقوف غلامان و خدایه سرایان اعتماد الدوله هر کدام خطاب خان و منصب توختائی گرفتند برکتی دانی دلارام نام که بیگم را شیر داده بود بجله حاجی کوکه صدر اناث شد و مدد معاشی که بعزیزات مرحمت میگشت صدرالصدور بمنور او معتبر میداشت *

گفتند خویش و تبار تو ناز می زبید * سخن بکنن اگر یک قبيله ناز کنند
 بغیر از خطبه دیگر آنچه لوازم سلطنت و مرامروائی بود همه بفعول آمد یکچندی در
 جهور که نشمت و جمیع امرا بکورش آمدند گوش فرمان داشتند که بنام بیگم زدند
 و نقش سکه این بود *

بحکم شاه جهانگیر یافت مد ربور * بنام نور جهان بادشاه بیگم زر
 و طغرای فرمان چنان نقش نصت (حکم علیة العالیة نور جهان بیگم بادشاه) و فته
 رفته کار سحای کشید که از بادشاهی بحر نامی باقی نموده مکرر میفرمودند که من
 سلطنت را بمنور جهان بیگم ارزانی داشتم و بجز یک سیر شراب و نیم سیر گوشت مرا
 هیچ در نمی باید از خوبی و بیکنامی بیگم چه بوسم جهور او غالب بر شر بود بلکه
 شرمند هر جا که کار افتاده را عقد پیش می آمد و بخدمت بیگم ملتجی گشت
 گره از کارش برکنوده کامیاب مراد ساخت و هر کسی بدرگاه او پناه برد از آسیب ظلم
 و ستم محفوظ ماند هر جا دختری بود یتیم اینکس بقصد ثواب عروس کرده در خور
 حالت او جهیز لطف فرمودند بکنی که در عهد دولت خویش پانصد دختر را بقصد
 ثواب عروس کرده لطف فرمودند و از سلسله علیه او نفع بحیار بخلق الله رسید *

بسم الله الرحمن الرحيم

از عدايات بيغيات الهي يكصاعت نجومی از روز پنجشنبه هشتم جمادی الثاني
هرار و چهارده هجري گذشته در دارالخلافه آگره درسنه سي وهشت سالگی بر تحت
سلطنت جلوس نمودم پدرم را تا بدست وهشت سالگی فرزند نمی ریست و همیشه
بجهت بقای مرزند بدرویشان و گوشه نشیدان که ایشان را قرب روحانی بدرگاه الهي
حاصل است التجامی بودند چون خواجه نزرگوار خواجه عیسی الدین چسني سرچشمه
اکثر اولیای هند بودند مرخاطر گذرانیدند که بجهت حصول ایدمطلب رجوع باستانه
متبرکه که ایسان نمایند ناخود قرار دادند که اگر الله تعالی پسری کرامت فرماید و او را
بمن ارزانی دارد از آگره تا بدرگاه روضه منزله ایشان که یک صد و چهل کوه است پیاده
ارزونی دیار تمام متوجه گردم درسنه بهصد و هفتاد و هفت روز چهارشنبه هفتدهم ماه
ربیع الاول هفت گهزی ار روز مذکور گذشته بطالع بست و چهارم درجه میزان الله تعالی
مرا از کتم عدم به وجود آورد و دران ایام که والد بزرگوارم جوانی فرزند بودند شیخ
سلیم نام درویشی صاحب حالت که طی بسیاری از مراحل عمر نموده بود در کوه
متصل بموضع سیکری از مواضع آگره استقامت داشت و مردم آن نواحی بشیخ اعتقاد
تمام داشتند چون پدرم بدرویشان نیاز مند بودند صحبت ایشان را نیز دریافته روزی در
ائدای توجه و یخودی از ایشان پرسیدند که مرا چند فرزند خواهد شد فرمودند که
بچشده سی مدت سه پسر رسما ارزانی خواهد داشت پدرم میفرمایند که در نمودم
که فرزند اول را دامن تربیت و توجه شما انداخته شفقت و مهر بانی شمارا حامی
و حافظ او سازم شدم اینمعدی را قبول میفرمایند و سر ران میگذرانند که مبارک باشد
ما هم ایشان را همدام خود ساختیم چون والده مرا هنگام وضع حمل نزدیک مدرسد
بخانه شیخ می فرستند تا ولادت می در انجا واقع گردد بعد از تولد نام مرا سلطان سلیم
فهادند اما من ار ران مبارک پدر خود نه در مستی و نه در هوشیاری شنیدم که مرا
محمد سلیم یا سلطان سلیم مخاطب ساخته باشند همه وقت شیخو بابا گفته سخن
میکردند والد نزرگوارم موضع سیکری را که محل ولادت من بود تر خود مبارک دانسته
پای تخت ساختند و در عرض چهارده بانده سال ان کوه و جنگل پرد و دام شهری
شد مشتمل بر انواع باغات و عمارات و مدارل متدزه عالی و جاهای خوش و دلکش بعد
از فتح گجرات این موضع بفتح پور موسوم گشت چون باد شاه شدم بخاطر رسید که
قام خود را تعیر باید داد که این اسم محل اشتباه است بنام قیاصره روم ملهم غیب
بخاطرم انداخت که کار بادشاهان جهانگیر است خود را جهانگیر نام نهم و لقب خود را

ناعی احداثت فرمودند که در کم جائے مان لطافت باغ بودند نام آن گل افشان فرمودند و عمارت مختصری ارسنگ سرح ترا شیده ساخته اند و مسجدی بزرگ حاسب آن باغ به اتمام رسیده در خاطر داشتند که عمارت عالی بسازند چون عمر و فاکر، امروہ بفعل نیامد درین و افعات هرجا که صاحب قرانی نوشته شود مراد امیر تیمور کوزگان است و هرجا که مردوس مکانی بقلم در آید حضرت ناصر بادشاه است و چون جدت آشنایی فرمود گردید حضرت همایون بادشاه است و چون عرش آشنایی مدکور شود حضرت والد سرکوزم جلال الدین محمد اکبر بادشاه عاریست خربوره و انبه و دیگر میوه ها در آگره و نواحی آن حوب میسود غایتاً ارمیوه ها مرا به انبه میل تمام است در آیام دولت حضرت عرش آشنایی اکثر میوه های ولایت که درهند نبود بهم رسید اقسام انگورها از صاعدی و حبسی و کشمسی در شهرهای مقرر شایع گشت چنانچه در بازارهای لاهور در موسم انگور انمقدار که خواهند از هر قسم و هرجدس بهم می رسید از جمله میوه ها میوه ایست که آنرا انناس می نامند و در نادر رنگ میشود در غایت خوشبوئی و راست مزه گی است در باغ گل افسان آگره هر سال چندین هزار برمی آید ارطیب رباحین گلهاست خوشبوئی هند را در گلهاست معموره عالم ترجیح می توان داد چندین گل است که در هیچ جای عالم نام و نشان آن نیست اول گل چنپه کلی است در نهایت خوشبوئی و لطافت بهیاءت گل رعفران لیکن رنگ چنپه رود مایل به سفید است درخت آن در غایت مورونی است و گلان و پر برگ و شاخ و سایه دار میشود در آیام گل یک درخت باغی را معطر دارد و اراں گذشته گل کیوڑه است که بهیاءت و اندام غیر مکرر است نوی او در تندبی و تیزی بدرجه ایست که اربوی مشک هیچ کمی ندارد دیگر زای بیل که در بو ارا عالم یاسمن سفید است غایتاً برگهایش دوسه طبقه بر روی هم واقع شده دیگر گل مولسری است که درخت آن نیز بسیار خوش اندام و مورون و سایه دار است و نوی گل آن در نهایت ملایمت دیگر گل سیوتی که ارا عالم گل کیوڑه است عایتاً کیوڑه خار دار است و سیوتی خار ندارد رنگ آن بزودی مایل است و کیوڑه سفید رنگ است اریں گلها و ارا گل چنبیلی که یاسمن سفید ولایت است روغنه های خوشبو می سازند و دیگر گلهاست که ذکر آن طولی دارد ارا درختان سرو صنوبر و چنار و سفید آروید موله که هرگز در هندوستان خیال نکرده بودند بهم رسیده و بسیار شده و درخت صندل که خا و جرایر بود در باغات بسوسما یافته ساکنان آگره در کسب هنر و طلب علم سعی بلیع دارند و طوایف مختلف ارا هر دین و هر مذهب سکونت درین بلده اختیار کرده اند بعد از جلوس اولین حکمی که ارا من صادر گشت بختن رنجیر عدل بود که اگر متصدیان مهمات دارالعدالت در داد خواهی و عوررسی ستم رسیدگان و مظلومان اعمال و مدافعه ورزند آن مظلومان خود را بدین رحید رسانیده سلسله جنباں گردند تا صدای آن ناعث KI هی گردد وضع آن برین بهم است که ارا طلالی ناف فرمودم زنجیری سازند طولش سی گز مشتلبر شصت رنگ وزن آن چهار من هندوستان که سی و دوسن عراق بوده باشد یک سرش بر کنگره شاه

چون جلوس در وقت طلوع حضرت بید اعظم و نورانی گشتن عالم واقع شده نورالدین سارم و در ایام شاهزادگی نیز از داناان هند شنیده بودم که بعد از گذشتن عهد سلطنت و زمان جلال الدین اکبر پادشاه نورالدین نامی متصدی امور سلطنت خواهد گشت اینمعی نیز در خاطر بود بنابراین مقدمات نورالدین جهانگیر پادشاه اسم و لقب خود ساختم چون این امر عظیم در شهر آگره واقع گشت ضرور است که مجمعی از خصوصیات انجام بر قوم گردد آگره از شهرهای قدیم بزرگ هندوستان است برکنار دریای جمبه قلعه کهنه داشت پدرم پیش از تولد من آنرا انداخته قلعه از سبک سرخ قراشیده بنا نهادند که روندهای عالم مثل آن قلعه نشان نمیدهند در عرض پانزده شانزده سال باتمام رسید مشتمل بر چهار دروازه و دو دریچه سی و پنجگانه روپیه که یکصد و پانزده هزار طومان رایج ایران و یک کرور و پنجگانه خانی بحساب توران باشد خرج این قلعه شده آبادانی این معموره بر هر دو طرف دریای مذکور واقع شده جانب غرب رویه آن که کثرت و آبادانی بیشتر دارد دور آن هفت کرور است طول آن دو کرور و عرض یک کرور و دور آبادانی آن طرف آب که برجانب شرقی واقع است دو نیم کرور است طول یک کرور و عرض نیم کرور اما کثرت عمارات بنوعیست که مثل شهرهای عراق و خراسان و ماوراءالنهر چند شهر آباد تواند شد اکثر مردم سه طبقه و چهار طبقه عمارت کرده اند و انبوهی خلق بحدیست که در کوچه و بازار بدشواری تردد توان نمود از اواخر اقلیم ثانی است شرقی آن ولایت فوج و عربی ناگور و شمالی سبیل و جنوبی چندبری است در کتب هندو مسطور است که مدیج دریای جمبه کوهیست کلند نام که مردم را از شدت سردی عبور در آنجا ممکن نیست جائی که ظاهر میشود کوهیست قریب به برگنه خضرآباد هوا آگره گرم و خشک است سخن اطباء انصت که روح را نه تحلیل می برد و ضعف می آرد نه اکثر طبایع ناسازگار است مگر بلغمی و سودائی مرأحان را که از ضرر آن ایمن اند و ازین جهت است حیواناتی که این مزاج و طبیعت دارند مثل فیل و گاؤ میش و غیر آن در پی آب و هوا خوب میشود بیس از حکومت اعدان لودی آگره معموره کلان بود و غلعه داشت چنانچه مسعود سعد سلمان در قصیده که بمدح محمود پسر سلطان ابراهیم بن مسعود بن سلطان محمود عربی در فتح قلعه مذکور املا نموده مذکور ساخته است

حصار آگره پیدا شد از میانه گرد بسان کوه برونارهایی چون کهسار

چون سکندر لودی اراده گرفتن گوالیار داشت از دهلی که پای تخت سلاطین هند است باگره آمد و جای بودن خود اینجا قرارداد و ازان تاریخ آبادانی معموره آگره روی در ترقی نهاد و پای تخت سلاطین دهلی گشت چون حضرت حق سبحانه تعالی پادشاهی هند باین سلسله والا کرامت کرد حضرت فردوس مکانی دایر پادشاه بعد از شکست دادن ابراهیم ولد سکندر لودی و کشته گشتن او و فتح راناسانگا که کلان ترین راجها در مینداران ولایت هندوستان بود بر طرف شرقی اب جمبه زمین خوش کرده چار

سکه‌هایی عهد جهانگیری که بعنايت جناب فيض‌الصاب مستر تهارهیل صاحب بهادر
جج ميرتبه از نظرم گندمفند نقش ان سکه‌ها بعينه در اینجا ثبت است

سکه اشرفي

شاه نورالدین جهانگیر ابن اکبر بادشاه

سکه روپيه

نورالدین جهانگیر شاه اکبر شاه

روئی زر را ساخت نورانی بزرگ مهر ۱۵۰۰ ضرب لاهور ماه فروردی الهی ضرب جهانگیر نگر سنه ۵

سکه روپيه

زکام شاه جهانگیر شاه اکبر نور سنه ۱۲

سکه روپيه

نورالدین جهانگیر شاه اکبر شاه

همیشه باد ابر روئی سکه لاهور بهمن الهی ضرب برهانپور سنه ۱۰۲۰

سکه روپيه

زکام شاه جهانگیر شاه اکبر نور سنه ۱۳

سکه روپيه

نورالدین جهانگیر شاه اکبر شاه

همیشه باد ابروئی سکه لاهور ماه مهر الهی سنه ۱۰۳۱ ۸

سکه روپيه

زکام شاه جهانگیر شاه اکبر نور ۱۰۳۳

سکه روپيه

نورالدین جهانگیر شاه اکبر شاه

همیشه باد ابروئی سکه لاهور ماه آذر الهی ضرب سنه ۱۰۳۲ ۱۷

برج قلعه آگه استوار ساخته سر دیگر ا تا کتاره دریا برده بر میل سنگین که نصب شده بود محکم ساختند و دوازده حکم فرمودم که در جمیع ممالک محروسه معمول داشته این احکام را دستور العمل سازند * اول منع ذکات ارتعا و میر بحری و سایر تکالیفی که جاگیرداران هر صوبه و هم سرکار بجهت نفع خود وضع نموده بودند * دوم در راه های که دزدی و راهزنی واقع شود و آن راه پاره از آبادانی دور باشد جاگیرداران مواح سرائی و مسجدی بنا نهند و چاهی احداث کنند تا باعث آبادانی گشته جمعی در آن سرا آباد شوند و اگر بمحال حاصه نزدیک باشد مقصدی اینجا سرانجام نماید و در راهها بار سوداگران را بے اذن و رضای ایشان نکشاید * سوم در ممالک محروسه ارکان و مسلمان هر کس که فوت شود مال و مدال او بورثه او واگذارند هیچ کس در آن مدخل ندارد و اگر وارث نداشته باشد بجهت ضبط آن اموال مشرف و تحویلدار علیحده تعیین نمایند تا آن وجه بمصارف شرعی که ساختن مساجد و سراها و مرمت پلها و شکسته واحداث تالابها و چاهها باشد صرف شود — چهارم شراب و ذره و آنچه از قسم محکرات منهد باشد نسازند و درو شند با آنکه خود بخورند شراب ارتکاب می نمایم و از هر ده سالگی تا حال که عمر من بمی و هشت رسیده همیشه مداومت نان کرده ام در اوایل چون بخوردم آن حریص بودم گاهی تابیدست بیاله عرق دو آنسه تناول میشد چون رفته رفته در من اثر تمام کرد در مقام کم شدن آن شدم در عرض هفت سال از پانزده پیاله به پنج شش رسانیدم و اوقات نوشیدن نیز مختلف بود بعضی اوقات سه چهار ساعت نجومی از روز باقیمانده آغار خوردن میکردم و بعضی اوقات در شب و برخی در روز تا سی سالگی در پی بهج بود بعد از آن وقت خوردن در شب قرار دادم در پی ایام خود محض برای گوارش طعام می خورم * پنجم خانه هیچکس را نزول نسازند * ششم منع نمودم که هیچکس گوش و بینی شخصی را بهیچ گناهی نبرد و خود نیز بدرگاه الهی ند نمودم که هیچکس را بدین سیاست معیوب نسازم * هفتم حکم کردم که متصدیان خالصه و جاگیرداران زمین رعایا را بتعدی نگیرند و خود کاشت خود نسازند * هشتم عامل خالصه و جاگیرداران در پرگنه که باشند مردم مان ببحکم خویشی نکنند * نهم در شهرهای کل دارالشفاه ساخته اطبا بجهت معالجه بیماران تعیین نمایند و آنچه صرف و خرچ میسده باشد از سرکار خالصه شریعه میداده باشند * دهم بمنعت والد بزرگوار خود فرمودم که هر سال از هر دهم ربیع الاول که روز تولد من است بعد از هر سالی یکروز اعتبار نموده در ممالک محروسه در پی روزها ذبح کنند و در هر هفته دو روز نیز منع شد یکی پنجشنبه که روز جلوس من است و دیگری یکشنبه که روز تولد پدر من است و اینها این روز را بدین جهت و بسبب آنکه منسوب بحضرت پیر اعظم است و روز ابتدای آمرینش عالم مبارک دانسته تعظیم بسیار میکردند و از روزهای که در ممالک محروسه کستن میشد یکی این روز بود — یازده بطریق عموم حکم کردم که مناصب و جاگیرهای نوکران پدر من مقرر باشد بعد از آن بقدر حالت هر دس بمصنهای ایشان افزوده از ده دوازده کم نه و تاده سی و ده چهل اضافه مقرر گشت

سکه روپيه
لاله الله محمد رسول الله ضرب
نورالدين محمد جهانگير بادشاه

سکه روپيه
نورالدين جهانگير شاه اکبر شاه
سال بهمن الهي ضرب سيروام ۱۰۲۶

سکه روپيه
لاله الله محمد رسول الله ضرب
نورالدين محمد جهانگير بادشاه غازي

سکه روپيه
نورالدين جهانگير بادشاه
تير الهي ضرب سورت سنه

سکه روپيه
زجهانگير شاه اکبر شاه سنه ۱۴
سکه قندهار شد دلتورا

سکه روپيه
نورالدين جهانگير شاه اکبر شاه
سال اردبي بهشت الهي ضرب سيروام

سکه روپيه
رحهانگير شاه اکبر شاه
سکه قندهار شد دلتورا

سکه روپيه
لاله الله محمد رسول الله ضرب حا
محمد جهانگير بادشاه غازي

و علوفه جمیع احدیان را از فراز ده پانزده و ماهیان کُل شاگرد بیشه ده دوازده فرمود و بر راقبه پردگیان سرپرده عصمت والد بزرگوار خود بقدر حالت و بسنتی که داشتند از ده دوازده تاده و بسنت افزودم و مدد معاش اهالی ائمه ممالک محروسه را که لشکر دعاوند یک قلم مطابق فرامین که در دست داشتند برقرار و محکم گذاشتم و سیدان صدر جهان که از سادات محکم النصب هندوستان است و مدتها منصب جلیل القدر وزارت پدر من بدو متعلق بود امر نمودم که همه روز ارباب استحقاق را بنظر بگذرانند — دوازدهم جمیع گنہگاران که از دیربار در قلعه و زندانها مقید و محبوس بودند آزاد نموده خلاص ساختم — و بساعت سعید فرمودم که سکه بر زر زدند و از طلا و نقره بوزنهای مختلف زر را محکوک ساختند و هر یک را جداگانه نامی نهادم چنانچه مهر صد توله را نورشاهی و پنجاه توله را نورسلطانی و بیست توله را نور دولت و ده توله را نور کرم و پنج توله را نور مهر و یک توله را نور جهانی و نصف انرا نورانی و ربع انرا رواجی نام کردم و آنچه از جنس نقره سکه شد صد توله را کوکب طالع و پنجاه توله را کوکب اقبال و بیست توله را کوکب مراد و ده توله را کوکب بخت و پنج توله را کوکب سعد و یک توله را جهانگیری و نصفش را سلطانی و ربع آن را نثاری و دهم حصه را خیر قبول نامزد گردانیدم و همچنین ارمس نیز بر روی حساب سکه کرده هر یک را بنامی معروف کردند و بر مهرهای صد توله و پنجاه توله و بیست توله و ده توله این ابیات امفغان را فرمودم که نقش نمودند و بر یک روی آن این بیت سکه شد

بخط نور بر زر کلک تقدیر • رقم زد شاه نورالدین جهانگیر
و در فاصله مصرعها کلمه و بر طرف دیگر این بیت که مشعر بر تاریخ سکه است منقوش گشته

شد چو خورزی سکه نورانی جهان • انساب مملکت تاریخ آن
و در میان هر دو مصراع ضرب مقام و سنه هجری و سنه جلوس و سکه نور جهانی که عوض مهر معمول است و در وزن ده دوازده زیاده بر این بیت امیرالامرا قرار گرفت
روی زر را ساخت نورانی برنگ مهر و ماه • شاه نورالدین جهانگیر ابن اکبر بادشاه
چنانچه بر هر روی یک مصراع نقش گشت و قید ضرب مقام و سنه هجری و سنه جلوس شده سکه جهانگیری نیز که در وزن ده دوازده زیاده است در برابر روپیه اعتبار شده بدستور نور جهانی مقرر گشت و وزن توله مطابق دونیم مثقال معمول ایران و توران است تاریخها بجهت جلوس من گفته بودند همه را نوشتن خوش نهادم بهمین تاریخ که مکتوبخان داروغه کتابخانه و نقاش خانه که از بندهای قدیم من است گفته بود اکتفا نمودم

صاحب قسطنطنیه شاهنشاه جهانگیر • باطل و داد بنشست بر تخت کام رانی
اقبال و بخت و دولت فتح و شکوه و نصرت • پیشش کمر بخدمت بستم بشاهمانی
سال جلوس شاهی تاریخ شد چو بنهاد • اقبال سرپای صاحب قرانی ثانی

جميع بندها الله تعالى است خصوصاً بادشاهانرا که وجود ايسان با عظمت و رفاهيت عالم است پدر او خواجه عبدالصمد که در من تصويرے بدل زمان خود بود و از حضرت جنت اشياني خطاب شيرين قلمي يافته در مجلس همانوں ايسان بنده مجالست و مصاحبت داشت و از مردم اعيان شيراز است والد بزرگ و ارم بدست سني خدمت عزت و حرمت او را بسيار ميداشتند * راجه مانسنگه را که از امراء معتبر و معتمد پدرم بود و او را در بين خاندان عظيم الشان نسبتها و وصلتها دست داده چنانچه عمه او در خانه پدرم بود و همشيره او را من خواسته بودم که خسرو و همسيرة اش سلطان الدسا نيگم که و اين فرزند مدست ابرو تولد يافت بدستور سابق حاکم صوبه بنگاله ساختم بآنکه بجهت بعضی امور که واقع شده گمان اين عنايت در حق خود نداشت نخلعت چارغ و شمشير مرصع و اسب خاصه سرفراز ساخته روانه اولايت که جای پنجاه هزار سوار است گردانيدم پدرش راجه بهگوانداس و پدر کلدش راجه بهارامل نام داشت اول کسی که از راجپوتان کچوايه شرف بددگي پدرم در يافت راجه بهارامل بود و در راهتني و درستي اخلاص و سميت شجاعت ارقوم خود امتياز تمام داشت بعد از جلوس چون جميع امرا جمعيتهای خود در درگاه حاضر بودند بخاطر رسيد که اين لشکر را در خدمت فرزند سلطان پرويز نه نيت غزا بر سر راناکه اربد کرد ران شديد و کفار غليظ ولايت هندوستان است و در عهد پدرم مکرراً افواج بر سر او تعيين يافته بود و دفع او ميسر نگشت بايد فرستاد در ساعت سعيد فرزند مذکور را نخلعتهای فاخره و کمر شمشير مرصع و کمر خنجر مرصع و تسبيح مرواريد که با لعاهاے گران بها در یک سلک بود و هفتاد و دو هزار روبه قيمت داشت و اسپان عراقی و ترکي و ميلان نامي سرفراز ساخته رخصت نمودم قريب بيست هزار سوار آماده مکمل با امرا و سرداران عمده بدی خدمت متعين گشتند اول اصف خان را که در عهد پدرم از بنده های مقرب بود و مدتی بخدمت بخشي گزي فيام و افدام مينمود و بعد از ان ديوان با استقلال شد بواجتهاد رايه امارت و مرتبه وزارت رسانيدم و منصب او را که دو هزار پانصدي بود بجهزاري ساخته اتاليق پرويز گردانيدم و نخلعت و کمر شمشير مرصع و اسب و فيل او را سر بلند نموده حکم کردم که جميع منصبداران خود و بزرگ از صلاح و عوايد او ديروں فروند عبدالوراق معموري را بخشي و مختار بيگ عموي اصفخان را ديوان پرويز ساختم * ديگر راجه حگناتيه سر راجه بهارامل که منصب پنجهزاري داشت خلعت و کمر شمشير مرصع لطف نمودم * ديگر اناشکر را که عمو راده رانا است و پدرم او را خطاب رانائي داده بودند و ميخواستند که بهمهراهي خسرو بر سر رانا فرستند و در همان آيام شفقار شدند خلعت و کمر شمشير مرصع داده همراه نمودم * ديگر بمادهو سنگه برادر راده راجه مانسنگه و راولسال درباري باین اعتبار که همیشه در درگاه حاضر می بودند و از راجپوتان سيکهاوت و اربدهاے معتمد پدرم بودند علم عنايت شد و این هر دو بمنصب سه هزاري سرفراز بودند * ديگر شيم رکن الدين افغان که او را در آيام شاهزادگي شيرخان حطاب داده بودم از پيله پانصدي بمنصب سه هزار و پانصدي ممتاز ساختم شيرخان صاحب فبله و عنايت مردانه است

مهرزاد حسرو یک تک رویه مرحمت شد که در بیرون قلعه خانه مدغم خان خانان را بجهت خود عمارت نماید و ایالت و حکومت پنجاب را به سعید خان که از امرای معتبر و صاحب نسبت پدر من بود عنایت نمودم اصل او از طایفه مغل است پدر من او را پیش پدر من مآخذمت کرده اند و در وقت رخصت چون مذکور می شد که خواجه سرایان او ستم پیشه اند و سرزده ستان و مسکینان تعدی مینمایند باو بیغام فرستادم که عدالت ما از هیچکس ستم نر می دارد و در میزان عدل خوردی و کلاهی منظور نیست اگر بعد ازین از مردم او بدی ظلم و تعدی رود گوشمالی التفاتی خواهد یافت دیگر دشمنی فرید بخاری که در خدمت پدر من میر بخشی بود خلعت و شمشیر مرصع و دوات و قلم مرصع لطف نموده بهمان خدمت مقرر داشتم و بجهت سرفرازی او فرمودم که ترا صاحب السیف و القلم میدنم و مقیم را که پدر من در آخر عهد خود خطاب و ربرخانی داده بوزارت ممالک محروسه سرفراز ساخته بودند بهمان خطاب و منصب و خدمت ممتاز گردانیدم و خواجگی فتح الله را نیز خلعت داده بدستور سابق بخشی ساختم و عبدالرزاق معموری را هم بانکه ب سببی وجهتی در آیام شاهزادگی خدمت مرا گذاشته نزد پدر من رفته بود بدستور قدیم بخشی ساخته خلعت دادم و امین الدوله که در آیام شاهزادگی خدمت بخشی گری داشت و به رخصت من گریخته بخدمت پدر من برگوارم رفته بود نظر بر تقصیرات او نموده خدمت آتش بیگی که در ملازمت پدر من داشت باو فرمودم و ارباب خدمات و مهمات از بیرونیاں و درونیاں بدستور که در خدمت پدر من بودند همه را بحال خود گذاشتم و شریف خان که از خورد سالگی نامن کلاں شده و در آیام شاهزادگی او را خطاب خانی داده بودم و در وقتیکه از اله آباد متوجه خدمت والد بزرگوار خود شدم نقاره و تومان و توغ بدو مرحمت نموده بمنصب دوهزار و پانصدی او را سرفراز نموده و حکومت و داریایی صوبه بهار و حل و عقد آن ولایت بقبضه اختیار او گذاشته بدانصوب مرخص گردانیده بودم پانزده روز از جلوس گذشته در چهارم رجب سعادت ملازمت دریافت از آمدن او خاطر رعایت فرحناک گشت چرا که نسبت بندگی او بمن حائست که او را بمنزله برادر و برادر و یار و مصاحب میدادم چون اعتماد کلی بر اخلاص و عقل و دانایی و کاردانی او داشتم او را وکیل و وزیر اعظم ساخته خطاب والای امیرالامرائی که در مکرها خطای مافوق این معاشد و بمنصب پنجهزاریدات و سوار سربلند گردانیدم هر چند منصب او گنجایش داشت که ریاضه نویی مقرر گردد و نهایتاً خود بعرض رسانید که تا از من خدمت نمایان بوقوع نیاید از منصب مذکور ریاضه نخواهم گرفت چون حقیقت اخلاص و مدهای پدر من همدور بواقعی ظاهر نگشته و از بعضی تقصیرات و غلط بیییها و اراده ناشایسته که مرضی درگاه خالق و پسند خاطر حلائق نبود سرزده خود بخود شرمیده و شرمسار بودند و بانکه در روز جلوس تقصیرات همه را عمر نموده باخود قرار داده بودم که باز خواست امور گذشته نشود باین توهمی که در خاطر از ایسان قرار گرفته بود امیرالامرا را حافظ و نگهبان خود میدانستم اگر چه نگاهبان

ار بادشاه شدن بیک سال بخود قرار داده بودم که درشب جمعه مرتکب خوردن شراب بشوم از درگاه الهی امیدوارم که تا حیات باقی باشد مرا بدین قرار داد استقامت بخشید بیست هزار روپیه بمیرا محمد رضا سبزواری داده شد که بمقترا. ربات احتیاج دهلی تقسیم نماید * وزارت ممالک محروسه را از قرار مداخله بحال بیک که او را در آیام شاهزادگی بختاب وزیرالملکی سرفراز ساخته بودم و وزیر خاں تفویض نمودم و شینخ فرید بخاری را که چهارهزاری بود پنجهزاری کردم رامداس کچهوايه را که از رعایت یافتهای پدر من بود و منصب دوهزاری داشت بسدههزاری سرفراز ساختم و میرا رستم پسر میرا سلطان حسین پسرزاده شاه اسمعیل حاکم قندهار و عبدالرحیم خاںکانان ولد بیرم خاں و ایرج و داراب پسران او و دیگر امرای تعیینات دکن خلعتها فرستادم و برخوردار سر عبدالرحمن مرید بیک را چون بے طلب بدرگاه آمده بود حکم نمودم که بجایگزین خود معارفت نماید

از ادب دوراست رفتن بے طلب در بزم شاه * ورنه پای شوق را مانع درودیوار نیست یکماه از جلوس همایون گذشته لاله بیک که در آواں شاهزادگی خطاب باز بهادری یافته بود سعادت ملازمت دریافت منصب او که هزاروپانصدی بود بچهارهزاری فرار یافته صاحب صوبگی صوبه بهار سرور گردید و بیست هزار روپیه باو عنایت نمودم باز بهادر از خاص ندۀ خیلان سلسله ماست پدرش نظام نام داشت و کتانداز حضرت جنت اشیاپی بود کیشوداس مارورا که از راجپوتان ولایت مبرته است و در اخلاص از اقربان خود بیسی دارد بمنصب هزاروپانصدی از اصل واضافه سرفراز ساختم علما و دانایان اسلامیۀ فرمودم که مفردات اسمای الهی را که در یاد گرفتن آسان باشد جمع نمایند تا آنرا ورد خود سارم و در شبهای جمعه با علما و ملحا و درویشان و گوشه نشینان صحبت مدام چون قلیچ خاں که از بندهای قدیم دولت والد بزرگوارم بود بدارائی و حکومت صوبه گجرات تعیین یافت یک لکۀ روپیه مدد خرچ گویاں باو مرحمت نمودم و مدرن صدر حهاں را که از آیام طفولیت در وقتیکه درس چهل حدیث در خدمت شیخ عبدالعسی که ذکر احوال او در اکبرنامه به تفصیل مذکور است میخواندم و او را بمنزلۀ خلیفه خود میدانستم تا امور در مقام اخلاص و یک جهتی بود از منصب دو هزاره بمنصب چهار هزاره رسانیدم در آیام شاهزادگی قبل از وقوع بیماری والد بزرگوارم و در آیام بیماری انسان که رای ارکان دولت و امرای ذی شوکت متزلزل گشته هر یک را سودای در خاطر قرار گرفته بود و می خواستند که باعث امری گردند که بجز خرابی دولت نتیجه نداشته باشد در تردد و خدمتگاری و جاسپاری تقصیری نکرد * عدایت بیک را که در دولت پدر من مدتہای مدید دیوان بیوتات بود و منصب هفتصدی داشت بجای وزیر خاں وزیر نصف ممالک محروسه ساخته بختاب والای اعتماد الدوله و منصب هزاروپانصدی سہرہ مند ساختم و وزیر خاں را بدیوانی صوبه بنگالہ و قرار جمع انجا معین ساختم * بیرداس را که در آیام پدرم خطاب رای رایاں یافته بود * راجہ بکرماجیت

در نوکری اور یک دستش بشمشیر افتاده بود دیگر شیخ عبدالرحمن پسر شیخ ابوالفضل و مهاسنگه نبیره راجه مانسنگه و زاهد خان پسر صادق خان و وزیر جمیل و قرا خان ترکمان که هر کدام بمنصب دوهزاری امتیاز دارند خلعت واسپها یافته مرخص گشتند دیگر مدوهر که از قوم کچهواهیئان سیکهاوت است و در من درخورد سالی ناو عدایت بسیار میکردند فارسی زبان بوده نانکه ارو تا به آدم ادراک مهم بهیچ یکی از قبیلله او نمیتوان کرد خالی از فهمی نیست و شعر فارسی میگوید این بیت اوست

غرض ز خلقت سایه همی بود که کسی * بنور حضرت خورشید پاه خود ننهد
بدانصوب رخصت یافت اگر تفصیل مجموع منصدهاران و بندهایی که در بند خدمت تعیین یافته اند و حالت و نسبت و منصب هر یک مذکور گردد سخن بدو دراز خواهد کشید بسیاری از بردگان و خدمت گاران نزدیک و امرا رادگان و حان رادان و راجپوتان کار طلب در بند خدمت نخواهند خود ها التماس همراهی نمودند و یک هزار احدی که عبارت از یکهاست دیگر متعین گشت محملاً موجب ترتیب یافت که اگر توفیق رفیق شان گردد با هر یک از سلاطین صاحب اقتدار محاصمت و مدارعت تواند نمود

سپاهنی فرار آمد از هر کراں * برزم از یلان جهان جاستان

نه از مرگ شان بیم برتبع تیر * نه از آب ناک و نه راتنش گریز

نمودی یگانه بکوشش گروه * بر زخم سندان بر حمله کوه

چون در ایام شاهزادگی بنابر کمال احتیاط مهور ارک خود را نامیرالامرا سپرده بودم و بعد از رخصت نمودن او بصوبه بهار نه پرویز سپردم الحال که او بخدمت رانا مرخص گشت بدستور قدیم نامیرالامرا حواله شد * پرویز از صبیبه صاحب جمال رینخان کوکه که در نسب همسنگ مرزا عزیز کوکه بود در سال سی و چهارم از جلوس حضرت عرش اشیانی در بلده کامل بعد از دو سال و دو ماه از ولادت خسرو تولد یافت و بعد از آن که بعضی فرزند آن متولد شدند و رحمت ایزدی ایسان را دریافت از کرمسی که اردود مان را تهور است دختری بوجود آمد بهایانو بیگم نام * و از جگت گسائش دختر موتهه راجه سلطان خرم در سده سی و شش از جلوس همایون والد بزرگوارم مطابق سده بهصد و بود و نه هجری در بلده لاهور عالم را بوحود خود خرم ساخت رفته رفته بحسب سی در احوال او ترفیات ظاهر گشت خدمت والد بزرگوارم از همه فرزندان بیشتر می کرد و ایسان از و از خدمت او بسیار راضی و شاکر بودند و همیشه سفارش او بمن میکردند و بارها می فرمودند که او را بفرزندان دیگر تو هیچگونه نسبتی نیست و این را فرزند حقیقی خود میدانم بعد از آن که بعضی فرزندان تولد یافته در او ان صبی بهرحمت ایزدی پیوستند * در عرض یکماه دو پسر از حواصان تولد یافتند یکی را جهاندار و دیگری را شهریار نام نهادم در همین ایام عرض داشت سعید خان مبنی بر رخصت مرزا غاری که از حاکم رانده شده ولایت تهنهه بود رسید فرمودم که چون پدر من همنیره او را بفرزند خسرو نامزد نموده اند اندک الله تعالی چون این نصبت بوقوع آید او را رخصت خواهم نمود * پیش

حضرت عرش اشیانی گردید غایتاً این کار کرد که من ے ملاحظه و دغدغه خاطر عزیمت استان بوس درگاه پدر خود کردم و رفته رفته آن کدورت ها بصفا مبدل گردید * میرضیاء الدین قزوینی را که در ایام شاهزادگی ارو خدمات و دولت خواهی ها برفوع آمده بود هزاری ساحت و بمنزف طویلہ حکم شد کہ ہر روز سی اسپ بجهت تحسیر حاصر میساختہ باشد و میرزا علی اکبر شاہی را کہ از جوانان فرار دادہ آلوس دہلی است بمنصب چہارہزاری ممتاز ساختہ سرکار سنبہل را بجایگزین و مقرر داشتیم * زوری بہ تقریبی امیرالامرا این سخن بعرض رسانید و مرا بغایت خوش آمد چنین گفت کہ دیانت و ے دیانتی مخصوص نقد و جنس نیست بلکہ ار نمودن حالتی کہ در اندایان باشد و بنہان داشتن استعدادی کہ در بیگانگان باشد نیز ے دیانتی است الحق سخن درستی است می باید کہ مقربان را اشنایگانہ منظور نباشد و حالت ہر کس را چنانچہ می باید بعرض میرسانیدہ باشند * در وقت رخصت بہ پرویز گفتہ بودم کہ اگر رانا خود با پسر گلان او کہ کرن نام دارد ملازمت انفرزند آید و در مقام اطاعت و بندگی باشد تعرض ولایت او نرسانند و غرض اریں سہارش دو مقدمہ بود یکی انکہ چون ہمیشہ تسخیر ولایت ماورالنہر پدیس بہاد خاطر اقدس والد بزرگوارم بود و در ہر مرتبہ کہ عزیمت فرمودید مواع روی داد اگر این مہم یک گونه صورتی بگیرد و این خدشہ از خاطر دور گردد پرویز را در ہندوستان گذاشتہ بمیامن توفیقات الہی روانہ ولایت موروثی کردم خصوصاً دریں ایام کہ حاکم مستقل دران دیار بیست باقی حان بیز کہ بعد از عبداللہ خان و عبدالمومن خان پسر او فی الجملہ استقلال یافتہ بود موت شدہ و کار ولی محمد خان برادر او کہ الحال حاکم ان دیار است ہنوز نظامی بدینتہ است دیگر سرائجام مہم پیکار دکن کہ چون در عہد والد بزرگوارم پارہ اران ولایت بحیر تسخیر در آمدہ املک را بعنایت ایزد سبحانہ یکبارہ در تحت تصرف در آوردہ داخل ممالک محروسہ سارم امید بکرم اللہ تعالیٰ انکہ این ہردو عزیمت زوری گردد

ہفت اقلیم ار بگرد سادشاہ * همچنان دیند اقلیم دگر

میرزا شاہرح نبیرہ میرزا سلیمان حاکم بدخشان را کہ قرابت فریبہ بایی سلسلہ دارد و در ملازمت پدرم پنچہزاری بود بہ منصب ہفت ہزاری امتیاز تحسیدم و میرزا بسیار ترک طبیعت سادہ لوحی است پدر من اورا سیدار عزت میداشتند و ہر گاہ فرزند ان خود را حکم نشستن میفرمودند اورا ہم بدین عنایت سربلند میساختند باوجود فساد طلبیہاے بدخشیان دریں قریبہا میرزا بد مدمہ و وسوسہ ایشان از راہ نرفتہ اصلاً مرتکب امری کہ باعث غبار خاطر باشد نشدہ صوبہ مالوہ را بدستورے کہ پدرم اورا مرحمت کردہ بودند برقرار داشتیم * خواجہ عبداللہ کہ از سلسلہ نقشبندیہ است و در ابتدای ملازمت احدی بود رفته رفته منصب او بہ پلہ ہزاری رسید بيموجبے بخدمت پدرم رفت اگرچہ سعادت خود میدانستم کہ ملازم و مردم من بخدمت ایشان روند غایتاً چون ے رخصت ازو این عمل سرزدہ پارہ خاطر از ان گراں بود باوجود چنین ے حقیقتی منصب

که از راجه‌های معتبر هندوستان بود و در عهد او بنده شده است خطاب داده می‌رآتش خود ساختم و حکم کردم که همیشه در توبخانه رکاب پنجاه هزار توپچی و سه هزار ارابه توپ مستعد و آماده سرانجام نماید بکرماجیت مذکور ارطایفه کهتریانست در خدمت پدر من از مشرعی فیلقخانه به دیوانی و مرتبه امرائی رسید خالی از توشه سپاهگری و مدبری نیست بیرم پسر جان اعظم را که دوهزاری بود دو هزار و پانصدی ساختم چون اراده خاطر آن بود که اکثر بندهای اکبری و جهانگیری بندهای مطلب خود کامیاب گردند به تحسین حکم نمودم که هر کس وطن خود را بجایگزیند میخواست باشد بعرض رسانند نامطابق توره و قانون چنگیزی آن محال بموجب ال تمغا بجایگزیند او مقرر گردد و از تغییر و تبدیل ایمن باشد * آنا و اجداد ما بهر کس جایگزینی بطریق ملکیت عنایت می‌کردند فرمان آن را بمهرال تمغا که عبارت از مهری است که بسنجرف می‌زدند باشند مری می‌ساخته اند من فرمودم که جای مهر را طلا پوش ساخته مهر مذکور را بر آن نهاد و اکنون تمغا نام نهادم میرزا سلطان پسر میرزا شاهرخ نبیره میرزا سلیمان که از ورزید رادهای میرزا سلطان اوسعید است و مدت‌ها حاکم بدخشان بود از دیگر پسران او برگزیده و از پدر بررگوار خود القباس کرده گرفته در خدمت خود کلاں ساخته ام و او را در جرگه مردان خود می شمارم بمنصب هزاری سرفراز ساختم بهاو سنگه پسر راجه مانسنگه را که قابل ترین اولاد اوست بمنصب هزار و پانصدی از اصل و اضافه ممتاز گردانیدم * رمانه بیگ پسر غیور بیگ کاللی را که از خورد سالی خدمت بار من میکرد و در ایام شاهزادگی از بهله احدی بمنصب پانصدی رسیده بود خطاب مهابتخانی داده بمنصب هزار و پانصدی امتیاز بخشیدم و خدمت بخشیکری شاگرد پیسه بدو مقرر گشت * راجه برسنگه دیوار راجپوتان بندیده که رعایت یافته من است و در شجاعت و نیک ذاتی و ساده لوحی از امثال و اقربان خود امتیاز تمام دارد بمنصب سه هزاری سرفزاری یا مت و ناعب ترفی و رعایت او آن شد که در اواخر عهد پدر بزرگوارم شیخ ابوالفصل را که از شیخ رادهای هندوستان بمرتبت فضل و دانائی امتیاز تمام داشت و ظاهر خود را بزبور اخلاص آراسته بخدمت گران سنگ به پدرم فروخته بود از صوبه دکن طلب داشتند و چون خاطر او بمن صاف نبود و همیشه در ظاهر و باطن سخنان مذکور می‌ساخت و درس آیام که بنابر اسناد فتنه انگیزان خاطر مبارک والد بزرگوارم فی الجمله از من آزرده گی داشت یقین بود که اگر دولت ملاذمت دریابد باعث زیاده تی ان غبار خواهد گشت و مانع دولت مواصلت گردیده کار بجای خواهد رسانید که بضرورت از سعادت خدمت محروم باید گردید چون ولایت برسنگه بدو بر سر راه او واقع بود و در آن ایام در جرگه متمدنان جادداشت باو بیعام فرستادم که اگر سر راه بران مفسد فتنه انگیز گرفته او را نیست و نابود سازد رعایت هائی کلی از من خواهد یافت توفیق رفیق او گشته در حینی که از حوالی ولایت او میگردد تا به راه بر او بست و باندک ترددی مردم او را پریشان و متفرق ساخته او را بقتل آورد و سر او را در اله آباد نزد من فرستاد اگر چه این معنی باعث آزرده گی خاطر اشرف

از جاهلان دور سازند در مقام ممانعت در آمده پاس مراتب ادب نگاه نداشته و باتفاق نوکراں خود در مقام عربده و جنگ شدند و این معنی را بمن امیرالامرا اظهار نمود فرمودم که آن سیه بختان را بجزای عمل خود شان باید رسانید امیرالامرا بقصد دفع آنها متوجه گشت و شیخ فرید را نیز از عقب فرستادم از آن جماعت دو راجپوت که یکی شمشیر داشت و دیگری جمدهر نامیرالامرا رو برو شدند یکی از ملازمان او که قطب نام داشت بجمدهر دار در آویخت و بزخم جمدهر کشته شد و او را نیز پاره پاره ساختند و بدگری که شمشیر داشت یکی از افغانان ملازم امیرالامرا در آویخت و او را با خود گردانید دلاور خان جمدهر کشیده مرابھیرام که با دو کس دیگر با قایم ساخته بود متوجه گشت و بیکی زخم جمدهر رسانیده از دست آن سه کس نه زخم برداشته همانجا افتاد و چندی از احدیان و مردم امیرالامرا مقابل شده آن خون گرفته را بقتل رسانیدند یکی از راجپوتان شمشیر کشیده شیخ فرید متوجه گشت غلام حبشی از روسو شد و آن راجپوت را از پا در آورد این شورش در صحن دولتخانه خاص و عام واقع گشت و آن سیاست ناعاقتنبیه بسیاری از ناعاقبت اندیشان گردید ابوالنبی اوزبک بعرض رسانید که اگر این قسم امری در اورنگیه رو دهد سلسله و قبیله انجماعت را بر می اندازد گفتیم که چون این طایفه رعایت کرده و تربیت یافته والد بزرگوار من اند مراعات همان نوعتگی می نمایم و مقتضای عدالت نیز است که بتقصیر و حرمه یک کس از خلق بسیار مواخذة نداشت * شیخ حسن جامی که امروز بر مسند درویشی جا دارد و از مریدان درویش شیراز است پیش از جلوس بششماه اراهور بمن نوشته بود که در خواب دیده ام که اولیاء و بزرگان امر سلطنت را بدان برگزیده درگاه الهی تغویض فرمودند بدین بود مستبشر بوده منتظر وقوع این امر داشتم امید دارم که بعد از وقوع این امر تقصیرات خواجه ذکریا که از سلسله احرارند است بعفو مقرون گردد * تاش بیگ برخی که از فدیمان این دولت است و پدر من او را بخطاب تاج خانی سرفراز ساخته بودند و منصب دوهزاری داشت سه هزاری عداوت نمود و بخته بیگ کابلی را که هزار پانصدی منصب داشت سه هزاری کردم بسیار جوان مردانه کار طلب است در خدمت عم بزرگوارم میرزا محمد حکیم قرب و محرمیت تمام داشت ابوالقاسم تمکین را که از بندهای قدیم پدرم بود بمنصب هزار و پانصدی اراصل و اضافه سرفراز ساختم در کثرت اولاد و بحیاری فرزندان کم کسی مثل او بوده باشد سی پسر دارد و دختر اگر برادر نباشد از نصف کم نخواهد بود * شیخ علاءالدین نبیر شیخ سلیم را که بمن نسبتهای قوی داشت بخطاب اسلام خاں سربلند گردانیدم و بمنصب دو هزاری سرفراز شد و او در خورد سالی با من گران شده بود از من یک سال خورد تر بوده باشد بسیار جوان مردانه نیک ذات است از قوم و قبیله خود حمیع و جوه امتیاز تمام دارد تا امروز از مکيفات هلیج فخرورده و اخلاص اواز من بدرجه ایست که او را بخطاب فرزند سی سرفراز ساخته ام * علی امغربار هیة را که در مردانگی و کار طلبی نظیر و عدیل خود ندارد و پسر سید

و جاگیري که پدرم بلو ارزاني داشته بودند برقرار گذاشتیم اما نفس الامر آنست که از حواریان مردانه کار طلب است اگر این تقصیر رو بوقوع نمی آمد جوان بے عیبی بود *

اسوالنجي اوزبک که از مردم قرار داده ماورالدهر است و در زمان عبدالمومن خان حاکم مشهد بود به منصب هزار و پانصدی سرور گشت * شیخ حسن پسر شیخ بها است که از اوان طغولیت تا امروز همیشه در ملائمت و خدمت من بود و در ایام شاهزادگی بخطاب مقرنخانی سر بلندی داشت در خدمت بسیار چمت و چالاک بود و در شکار با پیاده در جلویی من راهای دور را قطع میکرد تیر و تفنگ را خوب می اندازد و در جراحیها سرآمد عهد خود است بدین او هم این عمل را خوب ورزیده بودند بعد از جلوس بدین کمال اعتمادی که با او اشته خدمت آوردن فرزندان و متعلقان برادر من دانیال به برهانپور مرستادم و خانخانان سجدان پست و بلند و نصایح سود مند پیغام دادم مقرنخان این خدمت را چنانچه بانیست در اندک مدتی بتقدیم رسانید و رفع دغدغهای که در خاطر خانخانان و امرای اینجا حا کرده بود و نمونه باز ماندهای برادر من را به صحت و سلامت ناکار خانجات و اموال و اسباب در لاهور آورده بنظر گذارید * نقیب خاں که از سادات صحیح الدنس قزوین است و غیاث الدین علی نام دارد بمصوب هزار و پانصدی سرور ساختیم پدرم او را بخطاب نقیب خانی امتیاز بخشیده بودند در خدمت ایسان قرب و مدرت تمام داشت در نندای جلوس پیش او بعضی مقدمات خوانده بودند بدین تقریب او را اخوند محاطب ساخته می فرمودند و در علم تاریخ و تصحیح اسامی رجال نظیر و عدیل خود ندارد امروز مثل او مورخی در معموره عالم نیست از ابتدای امپیش تا امروز احوال ربع مسکون بر ذکر دارد اینقسم حافظه مگر الله تعالی بکسی کرامت کند * شیخ کبیرا که از سلسله حضرت شیخ سلیم است بدین شجاعت و مردانگی در ایام شاهزاده گی بخطاب شجاعت خانی سرور ساخته بودم در بنده به منصب شرابی ممتاز گردیدم * درست و هفتم شمعان از پسران اکهیراج ولد بهگونداس عمومی راحه منسنگه امر غریب روی داد این بی سعادتان که ابھی رام و سحیرام و شیام رام نام داشتند در نهایت بی اعتدالی بودند باوجودیکه از ابھی رام مذکور بے اندامیها روی داده بود اعضاء عین از تقصیرات او نموده بودند چون درین تاریخ بعرض رسید که این بی سعادت می خواهد که نساء و فرزندان خود را بی رخصت بوطی روانه سازد و بعد از آن خود نیز فرار نموده بر انا که از نا دولتخواهان این دوده است پناه نزد رامداس و دیگر امرای راحپوت را گفتم که اگر از شمایاں کسی ضامن شود منصب و جاگیر این بد بختان برقرار داشته گناهان گذشته را عفو نعیم از عایت شور بختی و بد طینتی بهای شکیس ضامن نشد نامیرا مرا فرمودم که چون کمی متضمن سلوک و معاش این تیره بختان نمی شود تا بهم رسیدن ضامن حواله یکی از بندهای درگاه باشد امیرا مرا ایدهارا بهرام خان کاکر که در نانی الحال بخطاب دلاور خانی سرور گشت و حاتم پسر نادوی مدنی که خطابه شهنواز خانی داشت سپرد چون آنها خواستند که یراق

خدمتگاران متولد گردید او را شاه مراد نام گرفتند چون تولد او در کوهستان فتحپور روی داده بود او را بهائی مخاطب میساختند در وقتی که والد بزرگوارم او را به تسخیر دکن مرستاده بودند بواسطه مصاحبت باجنسان امراط شراف را سدی رسانید که در سن سی سالگی در نواحی جالناپور از ولایت برار مرحمت حق پیوست حلیه او سر رنگ لاعراندهام قدش بدراری مایل تمکین ووقار از اوضاعش ظاهر و شجاعت و مردانگی از اطوارش باهر * در شب چهارشنبه دهم حمادی الاول سنه ۹۷۹ قمری هفتاد و نه خوامی دیگر بمیری موجود آمد او را دایال نام نهادند چون تولد او در احمیر در حاده یکی از محاوران استانه متذکره حواجه بزرگوار حواجه معین الدین چشت که شمع دایال نام داشت و فوج یامت بهمان مناسبت دایال موسوم گشت بعد از فوت برادر شاه مراد در اواخر عهد او را به تسخیر دکن مرستادند و خود هم از عقب متوجه گشتند در ایامی که والد بزرگوارم قلعه اسیر را محاصره داشتند باجمعی کثیر از امرایان مثل خانخانان و اولاد او و میرا یوسف خان و دیگر سرداران قلعه احمد نگر در قبل داشت مقارن آنکه قلعه اسیر مفتوح گشت احمد نگر بصره تصرف اولیاء دولت قاهره در آمد بعد از آنکه حصرت عرش اشیائی بدولت و سعادت و نصرت از برهانیپور بصوب دارالخلافه بهضت فرمودند از ولایت را دایال داده او را بضبط و ربط انکال گذاشتند او نیز بسنت ناپسندیده برادر خود شاه مراد عمل نمود در اندک مدت در سن سی و سه سالگی بهمن امراط شراف درگذشت مردنش بدطوره شده به تعنگ و شکاره که به تعنگ کند میل تمام داشت یکی از تعنگهای خود را یکی و حداره نام نهاده بود و این بیت را خود گفته فرمود که بران نقش کنند

از شوق شکاره تو شود جان ترو تاره * بر هر که خورد تیر تو یکه و جداره

بعد از آنکه شراف خوردنش بحد امراط کشید و ایدمعدی بخدمت پدرم ، عروض گشت فرامین عتاب امیز باسم حالخانان صادر گردید و او بالصورت در صدد منع شده حیدر از آن گذاشت که بواحدهی از احوال او ناخبر باشد چون راه شراف بردن نالکلیه مسدود شد بعضی خدمتگاران نزدیک انرام بلکه زاری کردن اعاز نهاد و گفت بجهت من بهر روش که ممکن باشد شراف می آورده باشند بمشرد فلی تفنگچی که راه خدمت نزدیک داشت فرمود که در همین تعنگ یکه و حداره شراف انداخته ببار آن بیسعادت نامند رعایت مرتکب این امر شده عرق دو اتسه را در آن تعنگ که مدتها بباروت و بوئی آن پرورش یافته بود انداخته آورد و رنگ آهن دیر که از تیری عرق تحلیل پذیرفته بود باو معین گشت مجتمه خوردن همان بود و افتادن همان

کسی باید که فالی ند گیرد * و گر گیرد سزی خود نگیرد

دایال جوان خوش قدی بود رعایت خوش ترکیب و نمایان بیدل و اسب میل تمام داشت محال بود که بدش کسی اسب و میل خوب بسنود که دارد وارو بگیرد و بدغمه هندی مایل بود گاهی بزبان اهل هند و باصطلاح ایسان شعری میگفت بدبوند *

محمود خان بارهیه است که از امرای کلان بدر من بود بخطاب سیف خانی درمیان امثال و اقربان امتیاز بخشیدم بسیار جوان مردانه نمایان است همیشه در شکارها و جایهای که چندی از معتمدان همراه می‌بودند یکی از آنها او بود هرگز در عمر خود چیزی از مکلفات نخورده است و این معنی را در ایام جوانی ملتمس گفته عنقریب بمراتب بلند سرفرازی خواهد یافت و منصب سه هزاره دیر عدايت نمودم * فریدون پسر محمد قلیخان برلاس را که هزاره بود بمنصب دوهزاره سر بلند ساختم فریدون از اعیل رادهای روس چغتایی است خالی از جرأت و مردانگی نیست * شیخ بایزید نبیره شیخ سلیم را که دو هزاره بود منصب سه هزاره عدايت نمودم اول مرتبه کسی که من شیرداد والده شیخ بایزید بود اما زیاده از یک روز نیست * روزی از پندتان که عبارت از ادایان همد است پرسیدم که اگر منتهای دین شما بر فرود آمدن ذات مقدس حق تعالی است در ده پیکر مختلف بطریق حلول آن خود نزد ارباب عقل مردود است و این مقصود لازم دارد که واجب تعالی که مجرد از جمیع تعینات است صاحب طول و عرض و عمق بوده باشد و اگر مراد ظهور نور الهی است درین احسام آن خود در همه موجودات مساوی است و این ده پیکر مختص نیست و اگر مراد اثبات صفتی از صفات الهی است درین صورت هم تخصیص درست نه زیرا که در هر دین و آئین صاحبان معجزات و کرامات هستند که از دیگر مردمان زمان خود بدانش و مرادست ممتاز بوده اند بعد از گفت و شنود بسیار و بدیل بی شمار بخدائی خدائی مدزه از جسم و چگون و چگون معترف گشتند و گفتند که چون اندیشه ما در ادراک ذات مجرد مافض است و وسیله صورت راه معرفت او نمی‌تواند و این ده پیکر را وسیله شناخت و معرفت خود ساخته ایم پس گفتم این پیکرها کی شمارا وسیله مقصود بمعبود تواند بود * بدر من در انثرافات با ادایان هر دین و مذهب صحبت میداشتند خصوصاً با پندتان و ادایان هند و بالکه آمی بودند از کثرت محالست با ادایان و ارباب فضل در گفتگوها چنان ظاهر میشد که هیچ کس به با صمی بودن ایشان نمی‌برد و بدقایق نظم و نثر چنان میرسیدند که مافوقی بران متصور نبود حلیه مبارک ایشان در قد بحد وسط بلند بالائی را داشتند و گندم گون و چشم و ابرویا بودند ملاحت ایشان بر صباحت زیادتیه داشت و شیر اندام و کشاده سینه و دست و بازوها دراز و بر بره بینی چپ خالی گوشتین داشتند بغایت خوش نما بر این فخر میانه جمعی که در علم قیافه صاحب مهارت بودند این خال را علامت دولتها عظیم و اقبالهای جسیم میدانستند آواز مبارک ایشان بهایت بلند بود و در تکلم و بیان نمکی خاص داشتند و در اوضاع و اطوار مناسبتی باهل عالم نداشتند فرایزدی از ایشان هویدا بود

هم بزرگی در حسب هم با شاهي در نسب * کوسلیمان تا در انگشتش کند انگشتری بعد سه ماه از تولد من همشیره ام شاهزاده خانم از شکم یکی از خواصان تولد یافت و او را نوالده خود مریم مکاتی سپردند * بعد از وی پسر من هم از یکی از خواصان و

با آنکه هر چند میل بد خو باشد تعرض نماده فیل و فیلبان نمی رساند درحالتی که فیلبان و ماده فیل را کشته باشد و او را نزد خود نگذارد در فیل اطاعت نمی آوردند و بر دیوار یا درختی که رهگذران فیل مهاوت را کشته از فیل اطاعت آن سرمده میبود و از پهلوی آن دیوار یا درخت میگذشت تکیه بر لطف ایرانی نموده خود را درست او می انداختند و بمجرد سوار شدن او را بقید ضبط در آورده رام می نمودند مگر اینمندی مشاهده شد و در سن چهارده سالگی بر تخت سلطنت جلوس فرمودند همدوی کاهن که حکام افغان منصوب ساخته او بودند بعد از آنکه حضرت حذت آشنایی در دارالحکومه دهلی استقرار شدند جمعیت سگرف فراهم آورده با فیل که در آن آیام هیچ یک از حکام عرصه هندوستان را نبود متوجه دهلی گشت قبل از وقوع این فیه حضرت حذت آشنایی ایسان را بحضرت دفع بعضی از افعان دامن کوه پلکان تعیین نموده بودند چون مصداق این مصرع که هم بیان حال و هم تاریخ رحلت و انتقال است

* همایون بادشاه از نام اعتد *

همن حال ایسان گشت و این خبر بسبب نظر جوئی به بدرم رسید بیرم خان اتالیق بود امرایانی را که در آن صوبه بآئین خدمت حاضر بودند جمع ساخته در ساعت سعید ایسان را در پرگنه کلانوار مصافات لاهور بر تخت سلطنت رساندند هیمو چون بحوالی دهلی رسید تردی بیگ خان و جمعی قدر که در دهلی حاضر بودند جمعیت نمودند و در مقابله او صف ارا گشتند چون اسباب مقابله و محاذله دست فراهم داد لاسکر ها درهم او بختند بعد از کوشش و کنس بسیار شکست بر تردی بیگ خان و مغل افتاده فوج ظلمت بر امواج نور غلبه کرد

همه کار پیکار و زرم ایردیست * که داد که فرجام فیروز کیست
رخون دلیران و گرد سپاه * رمین لعل گون شد هوانند سیداه

تردی بیگ خان با شکست یافته راه او را والد بزرگوارم بدش گرفتند چون بیرم خان باو سوء مزاجی داشت او را به نهاده شکست و تقصیر در جنگ مخاطب ساخته کارش ناخبر رسانید دیگر باره بدست غوروی که از وقوع این فتح در دماغ آن کاهن ملعون جا کرده بود با جمعیت و فیلان خود از دهلی برآمده متوجه بیس گشت و بدات جلال حضرت عرش شیدایی از کلانوار بقصد دمع او توجه فرمودند در حوالی پانی بت احتمال موج نور و ظلمت دست داد و در زیر پنجسده دوم محرم سنه دهمصد و شصت و چهارم مقابله و مقاتله روی داد فوج هیمو سی هزار سوار دلاور جنگی بود و عازبان لاسکر مدصور ریاده از چهار پلکهار پیروند در آن روز هیمو بر فیل هوئی نام سوار بود ناگاه قیری بر جسم آن کاهن رسیده از پس سر او سر بر کرد لاسکر او این حالت را مشاهده کرده هزیمت یافتند اتفاقاً شاه ملی خان محرم با چندی از دلاوران نفیای که هیمو بر بالاه او زخمی بود رسیدند میخواستند که فیلبان را به تیر برند فریاد بر آورد که مرا نکسید که هیمو بر بالاه این فیل است در حال او را بهمان هیئت مجموعی نزد حضرت عرش آشنایی آورده

بعد از تولد شدن دانیال از بی بی دولت شاد و ختره متولد گشت شکرالنسایم نام نهادند چون در دامن تربیت والد بزرگوارم پرورش یافت بسیار خوب برآمد بیگ ذاتی و رحم بعموم خلائق فطری و حبلی درست از ایام طفلی و خورد سالی تا حال در محبت من بے اختیار است این علاقه در میان کم خواهری و برادری خواهد بود در طفلی اول مرتبه چنانچه عادت است که سینه طفل را می فشارند و قطره شیر را از ظاهر میسوزد سینه خواهرم را مسوزند قطره شیر برآمد حضرت والد بزرگوارم فرمودند که ما با این شیر را بخور تا در حقیقت این خواهر تو بحال مادر توهم نباشد عالم السراپنه دانا است که از آن روز بار که آن قطره شیر را نوشیده ام با علاقه خواهری مهربانی که فرزندان را با مادران می باشد آن مهر را در خود ادراک می نمایم * بعد از چندی دختری دیگر هم از بی بی دولت شاد مذکور بعالم وجود آمد نه آرام نانویکم مسمی کردند مزاجش فی الکماله گرمی و تنیدی مایل است بدم او را بسیار دوست میداشتند چنانچه اکثر بے ادبیهای او را سرحد ادب بر میداشتند و در نظر مدارک ایساں از عایت محبت بد بے نمود مگر آنرا میرا سفرار ساخته می فرمودند که ما بجهت خاطر من باس خواهر خود که معروف همدان لاذک من است یعنی عمر پرورده بعد از من می باشد بروشی سلوک کنی که من باو میگویم بار او را برداشته بے ادبیا و سوحی های او را بگذرانی * اوصاف حمیده والد بزرگوارم از حد تو عیب و ادب تعریف امروست اگر کتاها در احلاق پسندیده اینس تائف داد بے تشنه تکلف و قطع نظر از مراتب بدری و مردی اندک از بسیار آن گفته بیاید باوجود سلطنت و چمن حرا و دفاین بیرون از انداره حساب و فیکاس و فیلان جنگی و اسپان قاری یکسر مودر درگاه الهی از پایه مردنی قدم فرار نهاد خود را کمترین محالوفی از محالوف میداشتند و آریا حو لحظه عامل بدودند

دایم همه جا با همه کس در همه حال * میداد بهفته چشم دل جانب یار ارباب ملان محالعه را در وسعت آباد دولت بے بدیش حاکمات سایر ولایات عالم که شیعه را بغیر از ایران و سنی را در روم و هندوستان و توارین دانیست چنانچه در دایره وسیع الفصای رحمت ایردیه جمیع طوائف و ارباب ملان را حاکمیت بمقتضای ادک سایه می باید نه برتنو ذات باشد در مدالک محروسه اش که هر حدی بگذار در بایه شور ملتبی گسته ارباب ملت های مختلف عقده های صحیح و دعی را جا بوده راه تعرض بسته گسته سنی ناشیعه در یک مسجد و فرنگی با یهودی در یک کایسا طویق عبادت می سپردند صلح کل شیوه مقرر ایساں بود با نیکان و جوان هر طایفه و هر دین و آئین صحبت میداشتند و بقدر حالت و مهمیدگی عرکه ام اللهات می فرمودند شب های ایساں بے بیداری میگذاشت و در روزها بسیار کم خواب بودند چنانچه مدت خواب ایساں در شب و روز باریک نیم بهر ریاده نبود و بیداری شبها را با ریاضتی از عمو میداشتند شجاعت و دلیری و دلایری اینس بغایتی بود که بر فیلان مست سرکش ساری می فرمودند و بعضی فیلان خوبی را که ملاک خود را نزد خود میگذاشتند

برسلسله ظاهر میبود اینچنین جریده بایلغار نمی آمدیم اگدوں که عدیم متوجه جنگست استادن ما لایق نیست این سخن گفته توکل فطری را سپر خود ساخته با مخصوصی چند که در طرح بهمرکابی مقرر شده بودند در آن دریا اسب انداختند با آنکه گمان پایاب نبود بسلامت عبور فرمودند حضرت دوبله خود را می طلبند مورد ار در اصطراب آوردن دوبله را پیش روی می اندارد مخصوصان این معنی را بشگون خوب ده میگرد حضرت در حال میفرمایند که شگون ما بسیار خوب شد چرا که پیش روی ما کساده گشت درین اثناء میرزای بخت برگشته صفها آراسته بجنگ ولی نعمت خود بیرون می آید

باولی نعمت از برون آئی * گرسپهری که سرگون آئی

خان اعظم را مطلق گمان آن بود که باین تیری و جلدی آنحضرت سائمه مرحمت بایستد خواهد انداخت هرکس که خبر از آمدن آنحضرت میداد اصلا قبول نمیکرد تا آنکه بقراین ودلائل آمدن آنحضرت خاطر نشان او شد لسكر گجرات را آراسته مسعد برآمدن گردید مقارن این حال اصمخان نیز خبری باو میفرساند پیش از برآمدن موج از قلعه لسكر غنیم از میان درختان نمودار شد حضرت تانید ایزدی را دست آور همت خود ساخته روان شدند محمد قلی خان توقنائی و تردیخان دیوانه باجمعی از بهادران پیشتر رفته ناندک تردد جلو گردانیدند حضرت براحه بهگوانداس میفرمایند که عدیم بیشمار است و مردم ما اندک داید که همه بکرو و بکندل گشته بر عدیم حمله آور گردیم که مشت بسته کارگر از بنجه کساده است این سخن گفته و تبعها احده بافدائیان خود غلعه الله اکدرویا معین را بلند آواره ساخته می تارند

به پرید هوش رمانه زجوش * ندزید گوش سپهر از خروش

سرافگار و جوانباز شاهي و جمعی از بهادران غول رسیده داد دلاوری دادند کونائیی که از فسم آنشباری است هم از لسكر غنیم در گرفته در رفوم رازی می بچند و آنچه در شور می اندارد که فیل نامی غنیم در حرکت آمده باعث برهم خوردگی لسكر غنیم میگردد درین اثنا فوج غول رسیده محمد حمیس میرزا و جمعی را که باو در رد و حور بودند برداشتند و دلاوران لسكر فیروزی اثر ترددات نمایان بتقدیم رسانیدند ماسهکه درباری در نظر آنحضرت بر عدیم خود غالب آمد و راکهوداس کچهوایه جان نثاری کرد و محمد و ما ده از خاندان این دولت بود داد مردانگی داده رخمی از اسب افتاد بعدایت خالق بنده نوار و محض همت و اقبال شهساده سرمدار جمعیت عدیم از هم متفرق گشته شکست بر احوال آنها راه یافت سکرانه این فتح عظیم رو به دیار بدرگاه کریم کارسز نهاده بلوارم شکرگداری قیام و اقدام می نمایند درین اثنا یکی از کلاوتان بعرض میفرساند که سیف خان کولتاش نقدحیات نثار دولت خواهی نمود بعد از تحقیق ظاهر شد که در حالتی که محمد حمیس میرزا باچندی از او باش بر موج غول می تارد سیف خان بحسب اتفاق باو بر میخورد و داد مردانگی داده شهید میشود و میرزا نیز اردست بهادران

میرم خان عرض کرد که مناسب آنست که حضرت بدست مبارک خود تیغی برین کافر برسد تا تواف غزا یافته در طغرای مردمی عاری جزو اسم مبارک گردد فرمودند که من او را بدل ازین پاره پاره کرده ام و بیان میکنند که در کابل روزی پیش خواجه عبدالصمد شدرین فلم مشق تصویر میگردم عجزی در قلم من درآمد که اجزای او را یکدگر جدا و متفرق بود یکی از نزدیکان پرسید که عجز کیست بر زبان من روت که صورت هیمو است دست خود را آلوده کنون او ساخته یکی از خدمتگاران فرمودند که گردن او را بزنند کشتهای لشکر مغلوب بکهر از شمار درآمد سوائی آنکه در اطراف و جواس افتاده باشند دیگر از کارهای نمایان حضرت فتح گجرات و ایلغار ایست که در آن راه فرموده اند در وقتی که میرزا ابراهیم حسینی و محمد حمین میرزا و شاه میرزا اربین دولت روگردان شده بطرف گجرات رفته بودند و تمام امرای گجرات و فتنه طلبان الحدود متفق گشته قلعه احمد اند را که میرزا عربزکوکا ناموج قاهره در انجا بود در فدل داشتند حضرت عرش آشیانی بدایر اضطراری که حیجی انکا والدہ میرزا مشارالیه داشت نادمیت نادر شاهانه بے توقف اردار الحاقه فتحپور متوجه گجرات میگردد این نوع راه دور دراز را که بدو ماه قطع ناید نمود در عرض ده روز گاه بسواری اسب و گاه بسواری شتر و کهور بهل طی فرموده خود را بسریله رسانیدند چون بتاریخ پنجم جمادی الاول سنه ۹۸۰ هجدهشتاد و شش بحوانی لشکر عدیم میرسند از دولتخواهان کنکاش می پرسند بعضی میگویند که شبخون بلشکر عدیم ناند رد حضرت میفرمایند که شبخون کار بیدلان و شده مرید کاران است در حال بنواختن نقاره و انداختن سواران حکم میفرمایند و چون بدریای سارمهی رسیدند فرمودند که مردم از آب به ترتیب بگذرد محمد حسینی میرزا از علله گذشتن امواج قاهره مضطرب گردید خود بقراولی برمی آید سبحانقلی ترک هم اربین حانب ناحیلی از دلاوران بکناره دریا تفحص حال عدیم می نماید میرزا الجماعت را می بیند و می پرسد که این چه فوج است سبحان قلای ترک میگوید که جلال لدن اکبر بادشاه و موح اوست آن بخت برگشته ایدمعی را قبول نمیکند و می گوید که جاسوسان من چهارده روز پیش اربین بادشاه را در فتحپور دیده آمده اند ظاهراً تو دروغ میگوئی سبحان قلای گفت امروز نه روز است که حضرت از فتحپور به ایلغار رسیدند میرزا گفت که فیلاں چه طور رسیده باشد سبحان قلای جواب داد که چه احتیاج بعیلاں بود ایچچلیس جوانان و بهادران سنگ شکاف بهتر از فیلاں نامی و مست رسیده اند که حالا حقیقت دعوی گری و سرکشی معلوم خواهد شد میرزا ارشیدین این سخن بازه ارجا رفته متوجه ترتیب امواج میگردد و حضرت آدمقدار توقف میفرمایند که که قراولان خبر میبرسانند که عدیم در سلاح پوشی است بعد ازاں متوجه میگردند و هر چند کس میفرستند که خان اعظم اربیش برآید او ایستادگی مینماید و می گوید که عدیم روز است تا رسیدن لشکر گجرات از درون قلعه درین طرف آب ناید بود حضرت فرمودند که ماهمیشه خصوصاً درین سفر و یورش اعتماد بر تائید ایزدی نموده ایم اگر نظر

میفرموده اند و نه ماه دیگر طعام صوفیانه قناعت می کردند و مطلق به قتل و ذبح حیوانات راضی نبوده و در ایام فرخنده فرجام ایشان در بسیاری از روزها و ماهها کشتن حیوانات منع عام بود تفصیل ایام و شهری که مرتکب خوردن گوشت نمیدادند در اکبرنامه داخل است * و همان تاریخ که اعتمادالدوله را دیوان ساختن خدمت دیوانی بیوتات را معزالملک فرمود معزالملک از سادات باختر است در ایام والد سرگوازم بمشرفی کرکرافخانه قیام و اقدام می نمود * در یکروز از روزهای ایام جلوس صد کس از بندهای اکبری و جهانگیری بزیادتی منصب و جاگیر سر فرار گشتند * در عید رمضان چون اول عیدی بود از جلوس همایون من عید گاه برآمدن کثرت عظمی شده بود بنهار عید قیام نموده لوازم شکر و سپاس ایزدی بجا آورده متوجه دولت سرا شدم بمقتضای آنکه *

از خوان بادشاهان نعمت رسد گدا را

فرمودم که پاره زر صرف تصدقات و خیرات نمایند از آن جمله چند لک دام حواله دوست محمد شد که بفقرا و ارباب احتیاج قسمت کند و میر جمال الدین حسین آجور و میران صدر جهان و میر محمد رضای سبزواری بهر یک یک یک لک دام داده شد که در اطراف شهر خیرات کنند و پنجهزار روپیه بدرویشان شیخ محمد حسین جامی فرستادم و حکم فرمودم که هر روز یکی از منصب داران پنجاه هزار دام به فقرا میداده باشند * قبضه شمشیر مرمع به خاکیان فرستاده شد میر جمال الدین حسین آجور را بمنصب سه هزاری سربلند ساختم بدستور سابق صدارت میران صدر جهان مفوض گردید و حاجی کوکه که از کوکهای پدر منست فرمودم که در محل عورات مستحق را بجهت دادن زمین و زر نقد بنظر میگدرا بیده باشد راهد خان ولد محمد صادق خان را که هزار و پانصدی بود دو هزاری ساختم بهر کس فیلی یا اسپی مرحمت شد * رسم شده بود که نقیبان و میراخوران از انکس جلوانه گویان مبلغی میگرفتند فرمودم که آن زر را از سرکار دهند تا مردم از طلب و خواست این گروه خلاص باشند * در همین روزها سالیاهی از برهانپور رسید و اسباب و فیلا برادر مرحوم دایال را بنظر در آوردن از جمله فیلا که آورده بود یکی مست آلت نام داشت در نظرم خوش در آمد آورا نور گنج نام دهادم و عجب چیزی درین فیل مشاهده شد بر هر دو طرف گوشهایش برادر هدهد وانه کوچکی بدر آمده است و اینچنانکه آب در ایام مستی از فیلا میچکد اربابها بر می آید و همچینی بر بالای پیشانی بیشتر بر آمدگی دارد که باین کلانی در فیلا دیگر دیده نشد خیلی خوشدما و مهیب بد نظر در می آید * تمبلیی از جواهر بر فرد خورم عنایت کردم امید آنکه بمقتضای مطالب صوری و معنوی برسد * چون رکوة ممالک محروسه را که حاصل آن از کرورها میگذاشت معاف نموده بودم سایر جهات کابل را نیز که از بلاد مقرر راه هندوستان است و یک کرور و بست و سه لک دام جمع آن میشد بخشیدم ازین دو ولایت که یکی کابل و دیگری قندهار باشد هر سال مبلغی کلی بعلت رکوة گرفته میشد بلکه عمده حاصل آنجا

غول رخمی میشود و کولکانش مذکور برادر گلان زین خان کوکه است از غرایب احوال آنکه یک روز پیش ازین جنگ و قتیکه حضرت عرش آشیانی بطعام میل میفرمودند از هزاره که دانای علم شاه بدی بود می پرسند که فتح از کدام طرف است میگوید که از جانب شماس است اما یکی از امرای این لشکر شهید خواهد شد در همان اثنا سیف خان کوکه عرض میکند که کاشکی این سعادت نصیب من شود

بسا فالی که ار ما آنچه برخاست * چو اختر میگدشت آن فال شد راست
القصه میرزا محمد حسین عدان نگردانید و پای اسپش در زفوم راوی بد شد ار اسپ می افتد گدا علی نام از یک های بادشاهی باو بر میخورد و او را در پیش اسپ خود سوار کرده ملازمت حضرت می آورد چون دوسه کس دعوی شرکت گرفتن او میکنند حضرت ارو می پرسند ترا که کومت میگوید که نمک بادشاه و دست او را که از عقب بسته بود میفرماید که از پیش به بندد درین اثنا آب میطلبند مرحمت خان که از غلامان معتمد بود هر دو دست خود را بر سر او میزند حضرت باو اعتراض فرموده آب خاصه میطلبند و او را سیراب عنایت میسارند تا این زمان میرزا عزیز کوکه و لشکر درون قلعه بر نیامده بودند حضرت بعد از گرفتاری میرزا محمد حسین آهسته آهسته متوجه شهر احمد آباد می شوند میرزا را برای رایسنگه رانهور که از عمده های راجپوتان بود می سپارند که بقبل انداخته همراه آورد درین اثنا اختیارالملک که یکی از سرداران معتبر گجراتیان بود با موچه قریب به بیست هزار کس نمایان میگردد از نمودار گشتن این موج اضطراب تمام بمردم بادشاهی بهم رسید حضرت بمقتضای شجاعت جبلی و فطرت اصلی حکم بنواختن بقاره میفرماید و شجاعت خان و راجه بهگوانداس و چند اربدها بدستور تاخته بفتح مذکور ببرد می اندازد بملاحظه آنکه میدان فوج غنیم محمد حسین میرزا را بدست در آورد مردم رای رایسنگه صلاح و تجویز راجه مذکور سر میرزا را ارتن خدا می سازد و در راه بکشتن او راضی نبودند و فوج اختیارالملک بپیر از هم پاشید و اسپ او را در زفوم راوی می اندازد سهراب بیگ ترکمان سرور را بریده می آرد بمحض کرم و عنایت ابروی این نوع فتحی باندک مایه مردم روی داد * همپدین فتح ولایت بنگاله و گرفتن قلاع مسهور و معروف هندوستان مثل قلعه چنور و رندهنور و تسخیر ولایت حاندیس و گرفتن قلعه سیر و دیگر ولایات که بسعی افواج قاهره بتصرف اولیای دولت در آمده است از حساب و شمار بیرون است اگر بتفصیل مذکور گردد سخن دراز میشود و در محاربه چنور حتمل را که سردار مردم قلعه بود بدست خود بتفنگ رده اند در تفنگ اندازی نظیر و عدیل خود نداشته اند بهمین تفنگ که جتمل را رده آمد سنگرام نام دارد و از تفنگهای نادر روزگار است قریب سه چهار هزار جانور برنده و چرند رده باشند من هم در تفنگ انداختن شاگرد رشید ایسان میتوانم بود از جمیع شکارها بکاره که از تفنگ زده شود غنیمت راغب است هر یک روز هزده آهوارا بتفنگ زده ام از ریاضات که والد بزرگوارم میگردانیده اند یکی ترک غذای حیوانی بود که در تمام سال سه ماه بگوشت میل

نموده انحضرت را تکلیف آمدن بمجالس خود مینمودند و ایسان بدان سرفراری نندگان خود بدان مجلس قدم رنجه داشته حاضر میشدند و بیسکسها را ملاحظه فرموده آنچه خوش می آمد برداشته تقمه را بصاحب مجلس می بخشیدند چون خاطر مایل رفاهیت و آسودگی سپاهی و رعیت بود درین سال پیشکشها را معذرت فرمودم مگر قلیلی از چندی نزدیکان بنابر رعایت خاطر آنها درجه مدول یامت در همین روزها بسیاری از بدنها بزیادتی منصب سرفراری یافتند ازاجمله دلاورخان اعیان را هراو پانصدی ساختم دیگر راجه ناسورا که از زمینداران کوهستان پنجاب است و از رمن شاهزادگی تاحال طریقه بندگی و احلاص بمن دارد و هزار و پانصدی منصب داشت سه هزار و پانصدی کردم شاه نیگهان حاکم مدهار را از اصل و اضافه بمنصب پنجهراری سرفراز گردانیدم و راء رایسنگه که از امرای راجپوت است بهمین منصب سرفراری یافت دواړه هراو روپیه مدد خرج گویان فرمودم که براناشکرند همد * در اغار جلوس یکی از اولاد مظفر گهرانی که خود را حاکم راده آن ولایت میگرفت سرشورش برآورده اطراف و حواصیل شهر احمد آباد را تاحت و تاراج نموده چنده از سرداران مثل پیم مهادر اورنگ و راء علی بهتی که از جوانان مردانه و قرار داده نجا بودند دران فتنه بشهادت رسیدند اخرا لامر راجه بکرمایت و بسیاری از منصب داران را با شش هفت هزار سوار آراسته بکمک لسكر گهرات تعیین ساختم و مقرر شد که چون خاطر از رفع و دفع مفسدان جمع سازد راجه مذکور صاحب صوبه گهرات باشد فیل اریں که قلیچ خان بدان خدمت تعیین یافته بود متوجه ملازمت گردد بعد از رسیدن امواج قاهره سلک جمعیت مفسدان از یکدیگر پاشید هر کدام بحدگی پناه جستند و آن ولایت بقید ضبط در آمد و خبر این فتح در احسن ساعات بمسامع جاه و حلام رسید درینوا عرضداشت فرزند پرویز مدظر در آمد که رانا تهاغه مددل را که سی چهل کوهی اجمیر واقع است گذاشته فرار نموده و امواج قاهره متعاقب او تعیین یافته اند امید که ابدال جهادگیری او را نیست و ناسود گرداند * در روز شرف بسیاری از بدنها به رعایتها و اضافه های منصب سرفراری یافتند پیشرو حان را که از خدمتگاران قدیم است و در ملازمت حضرت جذت اشیایی از ولایت آمده بود بلکه از جمله مردمیست که شاه طهماست همراه ساخته بودند مهتر سعادت نام داشت چون داروغه و مهتر مر اشکانه والد بزرگوارم بود و درین خدمت نظیر و عدیل خود ندارد او را بحطاب پیشرو حانی سرفراز ساخته بودند اگرچه ملایم طبیعت و قلقچی مشرب است نظر بر حقوق خدمت بمنصب دو هزار و از اصل و اضافه ممتاز گردانیدم

گریختن خسرو در وسط سال اول جلوس

خسرو را بنابر جوانیها و غرور که جوانان را میباشد و کم تجربگی و ناعاقبت

همین رکوة بود این رسم قدیم را ارباب در محل برداشتم و ازینممر نفع کلی و رفاهیت تمام ماهران ایران و توران عاید گشت * جاگیر اصفهان که در صوبه بهار بود به بار بهادر مرحمت شد و اصفهان را فرمودم که در صوبه بحاب جاگیر تفخواه دهند چون بعرض رسید که مبلعی کلی در جاگیر اصفهان باقی مانده است و حالا که حکم تعیر شد وصول آن متعذر است فرمودم که یک لکة رزیه از خزانه باو دهند و آن زر باقی را از بار بهادر بخالصه شریعه باریافت نمایند * شریف آملی را بمندوب دوهزار و پانصدی از اصل و اضافه مقرر داشتم بسیار پاکیزه نهاد و خوش نفس است تا آنکه از علوم رسمی بهره ندارد اکثر اوقات از سجدان بلند و معارف ارجمند سر بر می زند در لباس فقر و تجرید مسافرت بسیار نموده بابسیاری از بزرگان صحبت ها داشته مقدمات ارباب تصوف را در ذکر دارد اینمعه قالی اوست نه حالی در زمان والد بزرگوارم از لباس فقر و درویشی برآمده و مرتبه امارت و سرداری یافته بطقش بغایت فوی است روز مره و تکلمش تا آنکه از مقدمات عربیت عاری محض است در غایت فصاحت و پاکیزگی است و انصاف عبارت از نمر خالی از رملی نیست از شاه قلیخان محرم در آگوه ناعی مانده بود چون وارث نداشت بدختر همدال میرزا رقیه سلطان بیگم که حرم محترم والد بزرگوارم بود تکفیل کردم فرزند حرم را بدرم بابسان سپرده بودند هر از مرتبه از فرزند رائیده خود او را دوست تر میدادند *

جشن اولین نوروز

سب سه شده یازدهم ذی قعدة سده ۱۰۱۴ هزار و چهارده صدی که محل فیضان نور است حضرت پیر اعظم از برج حوت بحانه شرف و خوش حالی خود که بهرج حمل باشد انتقال فرمود چون اولین نوروز از جلوس همایون بود فرمودم که ایوانهای دولخانه خاص و عام بدستور زمان والد بزرگوارم در اقمشته نعیمه گرفته آئیدی در غایت ریب و ریخت بستند و از روز اول نوروز تا نودهم درجه حمل که روز شرف است خلایق داد عیش و کامرانی دادند اهل سار و نعمه از هر طایفه و هر جماعت جمع بودند لولیان رقاص و دلبران همد که بکوشه دل از فرشته می رودند هنگامه مجلس را گرم داشتند فرمودم که هر کس از مکيفات و معیرات آنچه میخواست باشد بخورد منع و مادی نباشد

سافی بنور باده بر افروز جام ما * مطرب بگو که کار جهان شد بکام ما
در اسام بدرم دربی هفته هزده روز مقرر بود که هر روز یکی از امرای کلاں مجلس آراسته پیسنسبه نادر از اقسام جواهر و مرصع آلات و اقمشته نفیمه و میلا و اسپان سامان

گروم و معزالملک امیرالامرا را آورد چون در همین روزها احمد بیگ خان و دوست محمد خان پکاؤل مرخص گشته بودند و در حوالی سکندره که بر سر راه خسرو بود منزل داشتند بعد از رسیدن خسرو در آن نواحی ناچندی از دیره‌ها و خود برآمده متوجه ملازمت گردیدند و خبر رسانیدند که خسرو راه پنجاب پیش گرفته نایلغار می‌رود لحاظ گذشت که مداد راه را چپ زده بجانب دیگر رود چون راجه مانسنگه خالوی او در بنگاله بود لحاظ اکثر بندها در گله می‌رسید که بان جانب متوجه خواهد گشت به طرف کسین و سید و مشخص شد که به پنجاب می‌رود * در پی اندام صبح طالع گشت تکیه بر کرم و عبادت الله تعالی نموده عزیمت درست سوار شده و مقید بهیچ چیز و هیچکس نشده متوجه گردیدیم بلی انرا که اندوهست در پی * نمی‌داند که ره چون میکند طے

همیداند که افتد پیش و راند * نداند ناکه آید ناکه ماند

چون بروضه متبرکه والد نزرگوارم که در سه گروه شهر واقع است رسیده استمداد همت از روحانیت آنحضرت می نمودم مقارن آن حال می‌را حسن پسر می‌را شاه رخ را که اراده همراهی خسرو داشت گرفته آوردند چون پرسش نمودم نتوانست مقرر شد فرمودم تا دست او را بسته در پیل سوار کردند و این اول شگون بود که ببرکت و توحه و امداد آنحضرت بظهور آمد چون نیم روز شد و هوا گرمی تمام بهم رسانید لحظه در سابه درخت توفع نموده بحان اعظم گفتم که هرگاه ما را باین امید خاطر این حال بوده باشد که معتاد افیون را که در اول روز بایست خورد تا حال بخورده باقم و هیچکس بیاد نداده باشد حال آن ے سعادت اریں فیاس ناند کرد آزار ے که دانستم اریں ممر بود که فرزند بدموحد و سببه عذیم و حصم شد اگر سعی بدست آوردن او ندایم مفسدان و فتنه اندیشان را دستگاہی بهم خواهد رسید تا او سر خود گرفته داوریک یا قریلباش خواهد رفت و اریں ممر حقتی بدین دولت راه خواهد یافت بدین مقدمه بدست آوردن او را پیش نهاد همت ساخته بعد از اندک آسائسی او برگشته متوجه که در بیست گروهی آگره و افعتست دوسه گروه گذشته در موضع از موضع رفته مذکور که تالای ے داشت برول نمودم * خسرو چون بمقصد می‌رسد بحسین بیگ بدحسی که از رعایت یافتن ے والد نزرگوارم بود و بقصد ملازمت من از کابل می آمد بر میخورد چون طبع بدحسدان به فتنه و آشوب پیراسته است ایدمعی را رحداد حواسته تا در بیست سصد از ایمان بدخشان که همراه او بوده اند راهبر و سپهسالار و مگردند و در راه هر کس که از پیس می آید تاراج نموده اسب و اسباب او را میگیرند سوداگران و راهگذری مال شان لچه و تاراج این مفسدان بود بهر جا که می‌رسیدند زن و مرزد مردم از آسیب آن فاسقان ایمن نمودند خسرو بچشم خود می دید که بر ملک موروثی آواحداد او چه قسم ستمی می رود از دیدن افعال ناشایسته این بدحشان در ساعتی هزار بار مرگ را آرزو میکرد عایناً عمرار مدارا و مواسا باین سگان چاره نداشت اگر بخت و افعال یاروی احوال او نموده بدامت و بشیمایی را دست آویز خود می‌ساخت و ے دعدغه خاطر بملذمت من می آمد

اندیسی مصاحبان نا جذس خیالات فاسد بخاطر راه یافته بود بتخصیص درایام بیماری والد سرگوارم که بعضی کوتاه اندیشان بدتر کثرت جرایم و تقصیراتی که ارایشان بوموع آمده بود و ارغفور و اغماض نا امید محض بودند بخاطر گذرانیدند که اورا دست اویزه ساخته امور سلطنت را ارپیس خسرو گیرند اریس معنی غافل که امور سلطنت و جهانبانی امری بیست که سعی ناقص عقلی چند انتظام بدیدر خالی دادار تاگرا شایسته این امر عظیم القدر ربیع السان داند و این خلعت را برفاست قابلیت چه کس راست آورد

ردارنده نتوان ستد سخت را * بساید خرید اسرو تحت را

سره را که حق تاج پرور نمود * نساید آرو تاج و دولت ربود

چون خیالات فاسد مفسدان و کوته اندسن بقرار مدلت و پشیمانی نتیجه ندارد امور سلطنت بانی بیارمند درگاه الهی فرار گرفت همواره خسرو را گرفته خطرو متوحش می یافتم هر چند در مقام عنایت و شفقت شده خواستم که بعضی تفرقه و دغدغه ها از خاطر او دور سازم فائده نراں مترتب نگشت تا آنکه بکنکش جمعی از سخت برگستگان در شب یکشنبه هستم دی حجه سه مذکور بعد از گذشتن دوگهزی ربارت روعه مدوره حصرت عرش اشیانی را مذکور ساخته سه صد و پنجاه سواره که ناو متعوم بودند از درون قلعه آگوه برآمده متوجه میگردند و بعد از رواں شدن او باندک زمانه یکی از چراغچیان که نا وزیرالملک اشدا نوده خبر میرساند که خسرو گر سخت وزیرالملک اورا همراه گرفته پیش امیرالامرا می آورد چون او این خبر را تحقیق میدماید مضطربانه بدر بار محل آمده یکی از خواجه سرایان را می گوید که دعای من برسان و بگو که عرض ضروری دارم حصرت بیرون تشریف آورند چون در خیال من این امر در پیامده بود گمان نمودم که از جانب دکن یا گجرات خبر رسیده باشد بعد از بیرون آمدن ظاهر شد که ماجرا چنین است گفتم چه باید کرد خود سوار شده متوجه کردم یا خرم را بعریسنم امیرالامرا عرض کرد که اگر حکم شود من بروم فرموده که چندی باشد بعد از آن معروض داشت که اگر به نصیحت برگردد و دست بسلاح کدد چه باید کرد گفته شد که اگر بهیچک راه راست در پیاید آنچه از دست تو اید تقصیر مکن سلطنت حویسی و فریدی بر می تاند

که باناه حویسی ندارد کسی

چون این سخنان و دیگر مقدمات گفته اورا مرحض ساختم بخاطر رسید که خسرو ارو آردگی تمام در و بدبرف و مدرلتی که داشت محسود امتال و افراں است مبادا که بعضی در حق او اندیشد و اورا صایع سارد معزالملک را فرمودم که رفته اورا نار گرداند و شیم فرید بحسنی بیگی را بدین خدمت تعیین نموده حکم کردم که جمیع منصبداران و احدیای که در پاس اند بهمراهی او متوجه شوند و اهتمام خاں کوتوال بقراولی و خبر گیری مقرر گسب و نا خود قرار دادم که بقصای سبحابی چون روز شود خود نیز متوجه

آگره و محلها و خزاین فرستادم اعتمادالدوله وزیرالملک را در وقت برآمدن از آگره بضبط و حراست بشهر گذاشته بودم بدوست محمد گفتم که چون صوبه بسجده میرویم و آن صوبه در دیوانی اعتمادالدوله است او را روانه ملازمت خواهی ساخت و بسوزن میرزا حکیم را که در آگره اند بنقید آورده محبوس نگاه خواهی داشت چه هرگاه که او مردد صلبی این معامله رو نماید از برادرزاده و عمون زاده چه توقع توان داشت معرالملک بعد از رخصت دوست محمد بخشی شد چهار شنبه به بلول و پنجشنبه بهرید آمدن نزول اجلال و افع گشت روز جمعه سیزدهم اتفاق دهلی دست داد از گرد راه بریارب روضه مقدسه حضرت جنت اشیانی شتافته زیارت نمودم و استمداد همت کردم و به فقرا و درویشان بدست خود زررها دادم و از آنجا بربنگاه مقام حضرت شیخ نظام الدین اولیا توحه کرده بلوارم زیارت قیام و اقدام نمودم بعد از آن باز در مسیر جمال الدین حسین انجو و مبلعی دیگر حکیم مظفر دادم تا به فقرا و درویشان و ارباب احتیاج قسمت نمایند روز شنبه چهاردهم مقام سرائے نریله شد این سرا را خسرو سوارانیده رفته بود منصب افاملائی برادر اصفهان که خدمت حضور سرفراز بود از اصل و اضافه هراری ذات و سصد سوار مقور گشت در بی راه خدمت چمپان میکرد جمعی از ایمانات که در رکاب ظفر انساب بودند ملاحظه آنکه چون بعضی از بی مردم ناحسرو اتفاق دارند مبادا نحاطر ایسان دغدعه و تعرفه راه یاند بکلان تران ایسان دوهزار روپیه داده شد به در جزو مردم خود قسمت نمایند و جماعت خود را بمراحم جهانگیری امیدوار سارید سیخ فضل الله و رجه دهیر دهر زرها دادم که در راه به فقرا و برهمدان میداده باشند سی هزار روپیه فرمودم که در اجمیر براناشکر بطریق مدد خرچ بدهند روز دوشنبه شانزدهم به برگه بانجی بت رسیدم این منزل و مقام سرائے کرام و اجداد ذوی الاحترام مانده میسه مدرک و فرجده آمده و دو فتح عظیم در بی سرزمین روداده یک شکست ابراهیم لودی که بصولت عساکر ظفر مآثر حضرت فردوس مکانی دست داده و ذکر آن در توارس روزگار مرفوم و مسطور است دوم فتح هیمو بدکردار که در اول دولت والد بزرگوارم بتفصلی که تحریر یافته از عالم اقبال مظهر آمد در حینیکه خسرو از دهلی گذشته به برگه مذکور متوجه میگردد بحسب اتفاق دلاور خان الجا رسیده بود چون قبل از ورود او باندک وقتی اینمقدمه می شود فرزندان خود را از آب جوں میگذازند و خود سپاهیان و مرافقه دل بر شعار می نهد و قصد میکند که خود را پیش از رسیدن خسرو بقلعه لاهور اندازد * مقارن الحال عبدالرحیم نیز از لاهور بایدمقام و منزل میرسد دلاور حال دلالت میکند که فرزندان خود را همراه فرزندان می از آب بگذران و خود کناره گرفته منتظر رایات ظفر آیات جهانگیری میباشد از بسکه گران بار و ترسنده بود اینمعنی را بخود قرار نتوانست داد. انمقدار توقف نمود که خسرو رسید رفته او را ملازمت کرد و قرار همراهی از روی اختیار باضطرار داده خطاب ملک انور راے یاقوت و در نبرد صاحب اختیار گشت دلاورخان مردانه متوجه لاهور گردید و در راه بهرکس و بهر طایفه از ملازمان درگاه و کورویان و سودگران

عالم الهرايزد دانا است که از تقصيرات و نالکيه در گذشته آيمقدار لطف و شفقت می نمود که سرمه تفريق و دغدغه در خاطر او نمی ماند چون در واقع حضرت عرش آشياني با تمام بعضی معسدان اردها از خاطر او سربرده بود و ميدانست که اينها نمی رسیده است اعتماد بر مهر و شفقت من نمی کرد و والده او هم در ايام شاهزادگي از ناخوشي اطوار و اوضاع او و سلوک برادر خودش مادهوسنگه تریاک خورده خود را گشت از خوابهای و بيکداتي های او چه نویسم عقلی نکمال داشت و اخلاص او بمن در درجه بود که هر روز برادر را درون یکموی من میکرد مکرر بخسرو مقدمات نوشت و او را دلالت با خلاص و محبت من میکرد چون دید که هيچ فائده ندارد عاقبت نامعلوم است که نکجا منجر خواهد شد از علتی که لایمه طبیعت را چپوتانی است خاطر بر مرگ خود فرار داده و چندین مرتبه گاه گاه مزاج او در شورش می آمد چنانچه این حدیث میراتی بود که پدران و برادران او همه کنار در دناگی خودها را ظاهر میکردند و بعد از مدتی علاج بدر میبندید و در ایامیکه من بسکار متوجه گشته بودم روز بیست و ششم ذي حجه سده ۱۰۱۳ افيون بسیار در عین سورش دماغ خورده در اندک زمانی در گذشت گونا که اس احوال سر بیدولت خود را بیستمی دیده است اول کدخدائی که در آغار جوانی و خورد سالی مرا دست داندست او بود بعد از تولد خسرو او را شاه بیگم خطاط داده بودم چون بدسلوکیهای برادر و برادر را نسبت من نتوانست دید از سر حان در وقت دماغ پریشان شدن در گذشته خود را ازین کلفت و اندوه نارهايد از فوت او بدانر تعلقی که داشتم ایامی بر من گذشت که از حیات و زندگانی خود هیچگونه لذتی نداشتم چهار شبانه روز که سی و دو بهر باشد از عایت کلفت و اندوه چیره از ماکول و مسرور وارد طبیعت نگشت چون این فضا نوالد نزرگوام رسید دلاسا نامه در عایت شفقت و مرحمت ندی مرید مدوي صادر گشت و خلعت و دستار مبارک که از سر برداشته بودند همان طور بسته بحیث من فرستادند این عدايت آه بر آتش سوز و گذار من رده اضطرار و اضطراب مرا می الجمله قرار و آرامی بحسید عرض از فکر این مقدمات انکه بیست و دتی ازین در نمیگذرد که فرزند بدانر ناخوشي سلوک و اطوار ناپسندیده باعث قتل مادر خود شود و نه پدر خود ے هیچگونه باعثی و سببی بمحض تصورات و خیالات فاسد در مقام بغی و عذا در آمده از دولت ملازمتش فرار در قرار اختیار نماید چون مدقم حبار هر کردارے را سزای در بران بهاده لایم مال حالش بدان انحامید که نه بدترین احوالی بقید درآمد و از درجه اعتماد افتاده بزدان دایمی گرفتار گردید

راه چو مستانه رود هوشمند * پای بدام آرد و سر در کمد

محمد و سه شنبه هم ذي حجه بمنزل هودل فرود آمدم شیخ مرید بحاری را با جمعی از شکانان و بهادران بتعاقب خسرو و هراول لشکر فیروزی اثر معین و مشخص گشتند دوست محمد را که در رکاب بود بدانر سبق خدمت و ریش سفیدی بمحافظت قلعه

انداختند و سه نفر را که انکار نمودند سپرده شد تا بحقیقت باز رسیده شود دوازدهم ماه فروردی سنه احد جلوس میرزا حسین و نورالدین قلی کوتوال سپهر لاهور داخل میشوند و در بیست و چهارم ماه مذکور فرستاده دلاور خان میرسد و خبر میکند که خسرو خروج نموده قصد لاهور دارد شما خبردار باشید * در همین تاریخ دروازه های شهر لاهور محفوظ و مضبوط میگردد و دو روز بعد از تاریخ مذکور باندک مردم دلاور خان قلعه داخل میشوند و شروع در استحکام برج و باره کرده هر جا شکست و زخمی داشته است مرمت نموده توبها و ضرب ها را بجای قلعه برآورده مستعد جنگ میشوند جمع مردم در آن درگاه که در درون قلعه بودند همگی رجوع آورده بخدمات مدعیان گستند مردم شهر نیز باخلاص تمام مدد و معاونت نمودند بعد از دو روز که فی الجمله سراسیمه شده بود خسرو در رسید و یکی از مدارل مقرر مدخل اختیار نموده فرمود که شهر را قتل کرده طرح جنگ اندازند و یکی از دروازه ها را از هر جانب که میسر باشد آتش در داده بوزارند و بلوث مآل خود گفت که بعد از گرفتن قلعه تا هفت روز حکم خواهم داد که شهر را تاراج نمایند و زن و فرزند مردم را اسیر کنند اس جماعت چون گرفته یکی از دروازه های شهر را آتش دادند دلاور بیگ خان و حسین بیگ دیوان و نورالدین قلی کوتوال از طرف درون دیوار دیگر محاصره دروازه بر آوردند در همین روزها سعید خان که از تعیناتیان کشمیر بود در کنار آب چناب مدخل داشت این خبر را شنیده بایلغار روانه لاهور گشت چون بکنار آب راوی رسید، باهل قلعه خبر فرستاد که بتصد دولت خواهی آمده ام مرا بدرون قلعه بر آورید مردم فاعه شب کمی فرستاده و او را بچند کسی که همراه داشت بدرون در می آورد بعد از سه روز که قلعه در محاصره بود خبر رسیدن افواج قاهره متواتر و متعاضد بحسرو و تابعان او میرسد و بتأیید بحاطر میگذارند که بروی لشکر فیروزی اثر باید رفت چون لاهور را رسوا و هائ اعظم شد و سنان است در عرض شش هفت روز کثرت عظیمی دست داد چنانچه از مردم خوف شنیده شده که ده دوازده هزار سوار مستعد جمع شده بودند و بقصد آنکه بر موج پیس شبگون آورند از حوالی شهر برمی خیزند در سرائ قاضی علی شب پنجشنبه شانزدهم بمن اس خبر رسید هم در شب با آنکه باران عظیم بود طبل کوچ زده سوار شده صدای آن سلطانپور رسیده شد تا نیم روز در سلطانپور بودم بحسب اتفاق در همین وقت وساعت میدان افواج قاهره و جماعت مقهوره مقابله و مقاتله دست میدهد معزالملک نشت بریانی آورده .

میخواستیم که از روی رعیت میل نمایم که خبر جنگ بمن رسید به محرو شنیدیم با آنکه طبیعت مایل بخوردن بریانی بود یک لقمه برای شگون حورده سوار شدم و مقید بر رسیدن مردم و کمی افواج قاهره بگسته بستانب هر چه تمامتر متوجه گستم چنانکه حاصه خود را هر چند طلبیدم حاضر نساخند از سلاح بجز بیره و شمشیر حاضر نبود خود را بلطف ایزدی سپرده نیملاحظه روانه شدم در اول سواری زیاده از پنجاه سوار همراه نبودند و هیچ کس را خبر هم نبود که امروز جنگ خواهد شد محمداً تا سر پل گونند وال رسیدن چهار

و غیره میرسید آنها را از خروج خسرو آگاه ساخته بعضی را همراه خود میگرفت و بعضی را میگفت که از راه کفاره گیرند بعد ازان که بندهای خدا از تاراج دست انداران و ظالمان ایمن گشتند غالب ظن آن بود که اگر سند کمال در دهلی و دلاور خان در بانی پت جرات و همت نموده سر راه سرخسرو میگیرند الحماة پر رخت که همراه او بودند تاب مقاومت نیاورده پویش میگستند و خسرو بدست می آمد غایتاً همت شان باوری نکرد و در ثانی الحال هر کدام تقصیر خود را بروشی تلامی نمودند دلاور خان در ابلغار لاهور پیش از رسیدن قلعه در آمد و خدمت نمایان کرده تدارک آن کوتاهی نمود و سید کمال نیز در جنگ خسرو ترددات مردانه بنقدیم رسانید چنانچه در محل خود به تفصیل نوشته خواهد شد هفتم دی حکه برگه کربال محل نزول ربابات عالیات گشت درین منزل عابد بن حواجه را که پسر کلان جودیاریست و پسر اراده عبدالله خان اوریک که در زمان والد بزرگوار آمده بود به منصب هراری دات و سوار سرفراز ساحتم شیم نظام تهابیسری که ارشادوان مقرر وقت خود بود خسرو را می بیند و او را به بندهای دلخواه خوندل ساخته تاره اراده می برد آمده مرا دید چون اینمقدمات سرگوش حورده بود خرچ راه باو داده فرمودم که متوجه زیارت حانه مبارک گردد در نوردهم برگه شاه آزاد منزل گردید و آب درین مقام بسیار کم بود بحسب اتفاق باران عظیم دست داد چنانچه همگان شاداب گشتند * شیم احمد لاهوری را که از زمان شاهزادگی نسبت خدمتگاری و خانه رانی و مریدی داشت به منصب میر عدلی سرفراز گردانیدم مریدان و ارباب اخلاص بوسیله او از نظر میگذردند و دست و سینه به رکس باید داد بعرض رسانیده میدهند در وقت ارادت آوردن مریدان چند کلمه بطریق نصیحت مذکور میگردید باید که وقت خود را به دشمنی ملتی از ملتها تیره و مکدر نسازد و با جمیع ارباب ملل طریق صلح کل مرعیدارد هیچ حانداری را بدست خود نکشد و سلاح طبیعت نباشد مگر در جنگها و شکارها

مباش در پی جان نمون حاندار * مگر بعرضه پیکار یا بوقت شکار تعظیم نیرات را که مظاهر نور الهی اند بقدر درجات هریک باید نمود و موثر و موجد حقیقی در جمیع ادوار و اطوار الله تعالی را باید دانست بلکه فکر باید کرد تا در خلوت و کثرت خاطر لمحّه از فکر و اندیشه او خالی نباشد

لنگ و پوچ و خفته شکل و بے ادب * سوی او می غنم و او را می طلب
والد بزرگوارم ملکه ایلمعدی بهمرسانیده در کم وقتی اریں اوقات ازین فکر حالی بودند در منزل الوه الوالی اوریک را با بحاه و هفت منصبدار دیگر بکمک شیخ فرید تعیین نموده چهل هزار روبیه مدد خرچ گویان بانجماعت مرحمت نمودم هفت هزار روبیه بترسمیل بیگ داده شد که بایماقات تقسیم نماید بمیر شریف املی نیز دو هزار روبیه شفقت کردم * روز سه شنبه بیست و چهارم ماه مذکور پنج کس از ملازمان و همراهان خسرو را گرفته آوردند و دو کس را که اقرار به نوکری او کردند فرمودم که در ته پائے فیل

توقف نموده به بدخشان و انحدود رود مهانت خان را در کابل گذاشته خود بحیریت و دولت معاودت نمایم و منشأ نرفتن بدخشان آن بود که آن را سعاد و البتة باوریکان فر خواهد خورد و آن خفت باین دولت لاحق میگردد * در روزیکه امواج و همدست و خسر و تعین یافتند پانزده هزار روپیه بمهانتخان و بیست هزار روپیه دیگر بدخشان مرحمت شد و ده هزار روپیه دیگر همراه فوج مذکور نموده شد که در راه بهر کس داد ندهند شبیه بدست و هستم اردو ظاهر قرین در منزل حیدال که در هفت کروهی لاهور واقع است نزول اجلال دست داد در همین روز خسرو با معدودے چند نکار دریای چناب میرسد خلاصه سخن آنکه بعد از شکست رانهای مردمی که همراه او از معرکه جنگ برآمده بودند مختلف گشت افغانان و اهل هند که اکثر فدیمان او بودند میخواستند که به هندوستان رویه باز گردند و مصدر غی و وسادها شود و حسین بیگ که اهل و عیال و مردم و خزان او بر سمت کابل واقع بودند او را ولایت نرفتن کابل میمود آحرالامر چون بنگایش حسین بیگ عمل نمود بیگ قلم مردم هندوستان و امان ارو جدائی اختیار نمودند بعد از رسیدن بدریای چناب اراده میکرد که از گذر شاه پور که از گذرهای معین است عبور نماید کشتی بهم نمیرسد بگذر سوهره روانه میشود در گذر مذکور مردم او یک کشتی بیملاخ و کشتی دیگر پورار هیمه و کاه بدست در می آورند * بیس از شکست خسرو بجمع جائیز دارن و راه دارن و گذر بانان صوبه پنجاب حکم صادر گشته بود که این قسم قضیه رونداة حیدر دار و هوشیار باشند بدانویس تاکیدات گذرهای اهدارند بود حسین بیگ خواست که ملاحان کشتی هیمه و کاه را بان کشتی بیملاخ آورده خسرو را بگردانند درین اثنا کیلن داماد کمال چون هری سوهره میرسد و می بیند که جماعتی درین شب در مقام گذشتن از آب اند ملاحان مرناد میکنند که حکم جهانگیر بادشا بدست که در شب مردم از آب دادند و میگذاشته باشند هوشیار باشند از شور و عوای ایلها مردمی که درین بواحي بودند جمع می شوند و داماد کمال چوے را که کشتی بدان میراند و بران همد آنرا بلی گویند از دست ملاحان کشیده کشتی را سرگردان میسازد هر چند در هادان قبول کردند نه از ملاحان کسی متصدی گردانیدن آنها شود هیچکس قبول نه نمود نه ابوالقاسم تمایس نه در گجرات حوالی چناب بود خبر رسید که جمعی درین شب میخواهند که از آب چناب عبور نمایند او چون بر معنی مطلع بود هم در شب دافرنان و حمیعت سوار شده خود را نکار گذر مذکور رسانید صحبت بجای رسید که حسین بیگ ملاحان را به تیر گرفت و از کنار آب داماد کمال نیز به تیر اندازی در آمد تا چهار کوه کشتی بطور خود پایان رویه آب میرفت تا آنکه آخر شب در ریگ بسست و هر چند حواستند که کشتی را از ریگ جدا سازند میسر نگشت درین اثنا صبح صادق دمیدن گرفت ابوالقاسم و خواجه خضر خان که باهتمام هلال خان درین روز آب حمیعت کرده بودند کنار غری آب مستحکم ساختند و جانب شرقی را از میدانان استحکام داده بودند هلال خان را قبل

باصد سوار نیک و بد جمع شده باشد * در وقتی که از پل مذکور میگذشتم خبر فتح رسید اول کسی که این مرده رسانید شمسی توشکچی بود بدی خوش خبری خوش خد خان خطاب یافت و میر جمال الدین حسین را که پیش ازین بحجت نصیحت خسرو فرستاده بودم در همین وقت رسیده از کثرت و شوکت مردم خسرو چندان گفت که باعث بیم مردم می شد با آنکه حدیث منتهی متواتر رسیده این سید ساده لوح بهیچ وجه ناور نمی کند و تعجب میدماید که آن نوع لاسکره که من دیده ام چگونه از فوج شیخ فرید که در نهایت قلت و استعدادی اند شکست میخورند و قتیکه سنگها سر خسرو را با دو خواجه سراسر او آوردند میر قبول ایمنی نمود از اسب فرود آمده سر بر بای من نهاد و انواع حضوع و حسوع بتقدیم رسانید و گفت که افدال بالاتر و بلند تر ازین نمی باشد شیخ فرید درین سرداری مخلصانه و فدائیانه پیش آمد سادات نارهیبه را که ارشجا عل زمان خود اند و در هر معرکه که نوده اند کارار ایشان شده هر اول ساخته بود سیفخان ولد سید محمود خان نارهیبه سردار قوم بنفس خود تودات مردانه نموده هفتده زخم برداشت و سید جلال هم از برادران ابدطائفه تیرے بر شقیقه خورد و بعد از چند روز درگذشت در آنای که سادات نارهیبه که از پلکاه ارشستی بیش نمودند زخم و ضرب هزار سوار و باصد پانصد سوار بدحسی برداشته ناره پاره شده بودند سید کمال که برادران خود کمک هر اول تعیین شده بود از یک کناره در آمده ردو حورده کردند که فوق تهوز و مردی بود بعد از آن که مردم بر ابعاد بادشاه سلامت گفته تاخند اهل بغی و فساد بسیدین این کلمه بدست و ننده هریک بگوشه متفرق شدند فریب بچهار صد نفر از ایمانات دیمیدان بایمال فیهرو غلبه لاسکر فیروزی اثر گردیدند صدوق حواهر خسرو و بغایسی که همیشه ناحود مبد است بدست افتاد

که دست که این کودک خورد سال * شود نابزرگان چینی بدسگال

ناول قدح دردی آرد به پیش * گدارد شکوه من و سرم حویش

سوراند او را گگ خورشید را * تما کسد تحت جمشید را

مرا هم مردم کوتاه بین در اله آباد بسیار دلالت بمخالفت پدر می کردند غایتاً این سخن اصلاً معقول و مقبول من نمی گشت و میدانستم دولتی که نای آن بر مخالفت پدر باشد چه مقدار پایداری خواهد نمود ننگاش نافض عقلا ارجا نرفتم و بمقتضای عقل و دانش کار فرموده ملازمت پدر و مرشد و قبله و خدای مجاری خود رسیدم و بهرکت این دیت درست رسید آنچه بمن رسید * در شب همانروزی که خسرو گریخت راجه داسو را که زمیدار معتبر کوهستان لاهور است رخصت نمودم که با حدود رفته هرجا که خبرے و اثرے ارو بشنود بدست آوردن او آنچه امکان سعی باشد بتقدیم رساند و مهابتخان و میرزا علی اکبر شاهي را با لاسکر ابویه تعیین نمودم و مقرر چنان شد که بهر طرف که خسرو روانه گردد فوج مذکور تعاقب نماید و من هم بخود قرار دادم که اگر خسرو نکابل رود من سرورپے او نهاده تا او را بدست بیارم برگردم و اگر در کابل

بهمراهی میرزا شاهرخ بدین درگاه آمده بود یک اسب داشت رفته رفته کارش بدین درجه رسید که صاحب خزینه و دفینه گردیده امثال این ارادها در خاطرش جاگود در افتاد راه که معامله خسرو هنوز در مشیت حق بود چون میان ولایت و دارالخلافه آگوه که منیع فتنه و فساد است از سرداری صاحب وجود خالی بود بدغدعه آنکه مداد معامله خسرو بطول انجامد فرمودم که فرزند پرویز بعضی از سرداران را بر سر ران گذاشته خود را اصفهان و جمعی که بدو نسبت خدمت نزدیک داشته باشند متوجه آگوه کردند و حفظ و حراست آنحدود را عهده اهتمام خود مقرر شناسند به برکت عنایت الهی پیش از آنکه پرویز با آگوه رسد مهم خسرو بوجه دلخواه دوستان و مخلصان تمشیت پذیرفت بنابراین فرمودم که فرزند مذکور روانه ملازمت گردن چهارشنبه نهم محرم بمدار کی بقلعه لاهور در آمدن جمعی از دولتخواهان مغروض داشتند که معاودت بدار الخلافه آگوه درین ایام که فی الجمله خللی در صوبه گجرات و دکن و بدگاله واقعست صلاح دولت اقرب خواهد بود این کنگاش پسند خاطر می نیفتاد چه از عرایض شاه بیگ خان حاکم قندهار بعضی مقدمات مغروض افتاده بود دلالت بر آن میکرد که امرای سرحد قزلباشیه بدین اسناد چندی از بقایای لشکر میررایان انجا که همیشه محرک سلسله خصومت و نزاع اند و ترغیب نامحبات در گرفتن قندهاریان طایفه می نویسند حرکتی خواهند نمود بخاطر رسید که مبادا شفقار شدن حضرت عرش آشیانی و مخالفت ے هنگام خسرو داعیه آنها را تیز ساخته بر سر قندهار یورش دایند بحسب اتفاق آنچه بخاطر افتاب اشراق یرتو انداخته بود از قوه بفعل آمد * حاکم هرات و ملک سیستان و جاگیرداران آن نواحی به کمک و مدد حسین خان حاکم هرات بر سر قندهار متوجه گشتند شاداش برهست و مردانگی شاه بیگخان که مردانه پا قایم کرده قلعه را مضبوط و مستحکم ساخت و خود بربالای ارک سیوم از قلعه مذکور چنان نشست که بدوینان علایه مجلس او را میدیدند و در مدت محاصره میدان به بسته سرو پا برهنه مجلس عیش و عشرت ترتیب میداد و هیچ روزی نبود که فوجی در برابر لشکر غنیم از قلعه بیرون نمیفرستاد و کوششهای مردانه بتقدیم نمیرسایند تا در قلعه بود حنین بود لسكر قزلباش سه طرف قلعه را احاطه نموده بودند چون این خبر در لاهور رسید ظاهر شد که توقف درین حدود اقرب و اصلح بوده * در حال فوج کلانی سرداری میرزا غاری و همراهی جمعی از منصب داران و بندهای درگاه مثل قرایبگ که بخطاب فرا خانی و پخته بیگ که بخطاب سردار خانی سرفراز گردیده بودند معین گشتند میرزا غازی را بمنصب پنجهازاری ذات و سوار سرفراز ساختم و نقاره عنایت کردم میرزا غاری ولد میرزا خانی ترخان که بادشاه ملک تهته بود و سعی عبدالرحیم خانخانان سپه سالار در عهد حضرت عرش آشیانی اندبار مفتوح و ملک تهته در جاگیر او که مدصب پنجهازاری ذات و سوار مقرر گشته بود تفویض یافت و بعد از موت او میرزا غاری پسرش بمنصب و خدمت پدر سرفراز بود ابا و اجداد اینها از امراء سلطان حسین میرزا باقر والی

اروقع این حادثه بمنزول لشرکه که سرداری سعید خان بکشمیر تعین یافته بود فرستاده بودم بحسب اتفاق در همین شب بدین نواحی میرسید بسیار بوقت رسیده بود و اهتمام او در آوردن ابوالقاسم خان تمکین و جماعت خواجه خضر خان و بدست آوردن خسرو بسیار دخل داشت * صبح روز یکشنبه صحت و نهیم ماه مذکور مردم بر فیل و کشتی سوار شده خسرو را بدست در آوردند و روز دوشنبه سلخ در باغ میرزا کامران خبر گرفتاری او بمن رسید همان ساعت بامیرالامرا فرمودم که بگجرات رفته خسرو را بملازمیت آورد * در کنگاش امور سلطنت و ملک داری اکثرانست که برای فهمیدگی خود عمل میدمایم ار کنگاش های دیگر کنگاش خود معتبر میدانم اول آنکه بخلاف صلاح و موافقید جمیع بندگان محصل ار اله آند ملازمیت پدر بزرگوار اختیار نموده دولت خدمت ایشان را دریابم و صلاح دین و دنیای من درین بود و بهمان کنگاش بادشاه شدم دوم تعاقب خسرو که به هیچ چیز ار تعین ساختن ساعت و غیره مقید نسدم و تا او را بدست در دیاردم ار ام نگرفتم ار عرایب امور است که بعد ار توجه ار حکیم علی که دایه فن ریاضیست پرسیدم که ساعت توجه من چگونه بوده است بعرضسانید که بجهت حصول اینمطلب اگر خواهد ساعتی اختیار نمایند در سالها مثل این ساعتی که بدولت سوار شده اند نتوان یافت * در روز پنجشنبه سویم محرم سنه هزاروپانزده در باغ میرزا کامران خسرو را دست بسته رنجیر در پا ار طرف چپ برسم و توره چنگیز خانی بنظر من در آوردند حسین بیگ را بردست راست او و عبدالرحیم را بردست چپ او ایستاده کرده بودند خسرو در میان این هر دو ایستاده می لرزید و می گریست حسین بیگ بگمان آنکه شاید او را دفعی کند سخن پریشان گفتن اعار نمود چون عرض او معلوم گشت او را بحرف دن گذاشته خسرو را مسلسل سپردم و این دو مفتری را فرمودم که در پوست گاو و خر کشیدند و سیدار گوش و اثر گونه سوار کردند و سرگرد شهر گردانیدند چون پوست گاو رود تراز پوست حرفبول خشکی نمود حسین بیگ تا چهارپهر رفته مانده به تنگی نفس در گذشت و عبدالرحیم که در پوست خربود و از خارج باو رطوبات رسانیدند رنده ماند ار روز دوشنبه آخر ذی حجه تا بهم محرم سنه مذکور بواسطه زبونی ساعت در باغ میرزا کامران توقف واقع شد بهروال را که حنک در ان مقام دست داده بود بشیخ فرید مرحمت نمودم * و او را بخطاب والای مرتضی خان مرفر گردانیدم * بجهت نظام و انتظام سلطنت ار باغ مذکور تا شهر فرمودم که دوروبه چوپا برپا کرده فتنه انگیزان او بماق و جمعی را که درین شورش همراهی کرده بودند برادر ها و چوپا او بخته هر کدام را سیاستی غیر مکرر به سزا و جزا رسانیدند و زمیندارانی که درین خدمت لوازم دولتخواهی بجا آورده بودند ریاست و چود همراهی میانه دریای چناب انست فرموده زمینها بطریق مدد معاش بهریک مرحمت نمودم از جمله اموال حسین بیگ که بعد ازین هرجا اسم او مذکور خواهد شد از خانه میر محمد باقی قریب هفت لک روبیه ظاهر شد سوائ آنچه بمحل دیگر سپرده و خود همراه داشته و قتی که

جا توقف نکند و احتمال داشت که بجانب هندوستان رویه باز گردد در پی حالت خالی گذاشتن دارا خان که مرکز دولت و محل سلطنت و مقام نزول سرپرستگانی محل مقدس و مدفن گنجهای عالم بود از صلاح ملک داری دور می نمود بنابرین اگر آگره در حالت توجه بتعاقب خسرو به پرویز نوشته شد که اخلاص و خدمت توایی نتیجه داد که خسرو از دولت گریخت و سعادت روی بتو آورد و ما به تعاقب او ایلغار نمودیم مهمات رانا را بمقتضای وقت و صلاح دولت یکنوع صورتی داده خود را بر روی ناگره برسان که پای تخت و خزانه را که سرمایه گنج قارون است بتو سپردیم و ترا بخدا حی قادر پیش از آنکه ای حکم نه پرویز برسد رانا در مقام عجز در آمده کس نزد اصفهان فرستاده بود که چون ار کرده های خود خجالت و شرمندگی تمام دارم امیدوارم که شفیع من شده نوعی کنی که شاهزاده فرستادن باکله که از فرزندان من است راضی گردند پرویز بدین معنی رضا نداده میگفت که یا خود متوجه خدمت گردد یا کن را فرستد در پی وقت خبر فتنه انگیزی خسرو میرسد بنابر ملاحظه وقت اصفهان و دیگر دولتخواهان نامدن باکله راضی گشته در نواحی مدلل گده سعادت خدمت شاهزاده در می یابد پرویز راجه جگناتپه و اکثر عمراے تعینات آن لشکر را گذاشته خود با اصفهان و چندی از نزدیکان و اهل خدمت روانه آگره میگردد و باکله را همراهی روانه درگاه والا جاه میگردد چون بحوالی آگره میرسد خبر فتح و گرفتاری خسرو را شنیده بعد از دو روز که مقام مینماید حکم بدو میرسد که چون خاطر ارحمیع حوائب و اطراف جمع است خود را بر روی نما برسان تا آنکه بقاریخ مسطور سعادت ملازمت دریامت * افتاب گیر که از علامات سلاطین است تاو مرحمت فرمودم و منصب ده هزار پی باو عدايت فرمودم و بدیواییان حکم کردم که جاگیر تنخواه دهند میرزا علی بیگ را در همین روزها حکومت کشمیر مرستادم ده هزار روپیه بقاضی عزت الله حواله شد که بفقرا و ارباب احتیاج کامل قسمت نماید احمد بیگ خان بمنصب دوهزار پی دات و هزار و دروست و پنجاه سوار اصل و اضافه سومار گردید در همین ایام مقرب خان که با آوردن فرزندان دایبال مقرر گشته بود بعد از شش ماه و سبت و دو روز از سرهاپور برگشته دولت ملازمت دریامت و وقایع آن حدود را به تفصیل معروض داشت سیف خان بمنصب دوهزار پی دات و هزار سوار انتخاب یافت شیخ عبدالوهاب از سادات بخاری که در زمان حصوت عرش آشیانی حاکم دهلی بود بنابر بعضی قبایم که از مردم او صادر گردید از آن خدمت تغیر گردیده داخل ایام و ارباب سعادت گشت در تمام معانک محروسه خواه در محال خالصه و خواه جاگیر دار حکم فرمودم که غلورخانها ترتیب داده بجهت فقرا مراخور گنجایش آن محل طعام درویشانه طبخ می نموده باشند تا مجاور و مسافران بعض رسند ایامه خان کشمیری که از نزاد حکام کشمیر است بمنصب هزار پی ذات و سیصد سوار ممتاز گردید در روز دوشنبه نهم ربیع الآخر شمشیر خامه به پرویز مرحمت نمودم بقطب الدیلخان کوله و امیرالامرا هم شمشیرهای مرصع عنایت شد فرزندان دایبال را که مقربخان آورده

خراسان بودند و در اصل از سلسله امراء صاحب‌قوايي اند خواجه عاقل بخد مت بخشي گري اين لشکر مقرر گشت چهل و سه هزار روييه مدد حرج گويان بقرا خاں و پانزده هزار روييه بنقدي بيگ و فليج بيگ که ار همرا هان ميرزا غازي بودند مرحمت شده بکثرت رفع اين خدشه و اراده سير کابل توقف لاهور را بخود قرار دادم در همين روزها منصب حکيم فتح‌الله از اصل و اضافه بهرازي ذات و سبب سوار مقرر گشت چون ارشيد حسيني جامي خوابهاے در ديک رفوع بمن رسیده بود * بيست لک دام که موازي سي چهل هزار روييه بوده باشد بحرج او و خانقاه و درويشاني که باو می باشند مقرر نمودم در بيست و دوم عبدالله خاں را بواخته بمندب دو هزار و پانصدي ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه سرمرار ساختم دولک روييه باحديان فرمودم که بمساعدت بدهند و سرور ار ماهيانه انها وضع نمايند شش هزار روييه بقاسم بيگ خاں خويش شاه بيگ خاں و سه هزار روييه بسيد بهادر خاں شفقت فرمودم * در گویند وال که بر کنار درياء بياھ واقع است هندوئی بود ارجن نام در لباس پيري و شيخي چنانچه بسيارے ار ساده لوحان هندو بلکه نادان و سعيهين اسلام را مقيد اطوار و اوضاع خود ساخته کوس پيري و ولايت را بلند اواره گردانیده بود اورا گرو ميگفتند و ار اطرف و جوانب گولان و گول پريستان بدو رجوع آورده اعتقاد تمام باو اظهار ميکردند ار سه چهار پست او اين دوکان را گرم ميداشتند مدتها بحاطر ميگدشت که اين دوکان باطل را بر طرف بايد ساخت يا ورا در جرگه اهل اسلام در بايد آورد تا ار دريس آيام خسرو اران راه عبور می نمود اين مردک مجهول اراده کرد که ملازمت اورا در يابد در مدلي که جا و مقام او بود خسرو را نزول افتاد امده اورا ديد و بعضی مقدمات مريامده باو رسانيد و بر پيسانبي او انگسته ار ر عمران که به اصطلاح هندوان مسقه گویند کسيد و انرا شگون ميدانند چون اين مقدمه بمسامع جاه و جلال ميرسد و بظان اورا بوجه اکمل ميدانستم امر کردم که اورا حاضر ساختند و مساکن و منازل و فرزندان اورا بمرتضى خاں عدايت فرمودم و اسباب و اموال اورا بقيد ضبط در آورده فرمودم که اورا بسباست و بياسا رسانند و دو کس ديگر را که راجو و اببا نام داشتند در ظل حميت دولتهاں خواجه سرا بظلم و تعدي رندگاني ميکردند و دريس چند روزه که خسرو لاهور را فبل داشت دست انداري هاء و بر انداميهان نموده بودند فرمودم که راجورا بدار کشيده ار ادما که نزر داري مشهور بود جرعه گرفتند مجملًا یک لک و پانزده هزار روييه ازو بوصول رسيد امنلع را فرمودم که به علور خانه ها و مصارف حيرات صرف نمايند سعدالله خاں پسر سعيد خاں بمندب دو هزاري ذات و هزار سوار افتخار يافت * پريز ار غايت اشتياق بملازمت و خدمت عن مسافتهاے دور دزار در ايام برسات که باران دست ار تقاطر بار می داشت باندک مدتی طے نموده بزر بختسبه بيست و نهم بعد ار گذشتن دو پيروز سه گهري روز سعادت ملازمت در خدمت اعانت مهرباني و شفقت اورا در کنار عطوفت گرفته پيشاني اورا بوسه دادم چون ار حسرت اين قباحت سرور بخود قرار داده بودند که تا اورا بدست بياورم در هيچ

شد شیانم سنگه بهزار و پانصدی ذات و هزار و دو بیست سوار ممتاز گشت همچنین
چهل و دو نفر از منصب داران زیادتی منصب سرفراری یافتند در اکثر روز ها همین
شیوه مرعی و منظور است اعلیٰ بقیمت بیعت و پنجهزار روپیه به پرویز مرحمت
مودم * روز چهار شنبه بهم شهر مذکور مطابق بیعت و یکم بهمن بعد از گذشتن سه بهر
و چهار گهری مجلس ورن شمس که اندک سال سی و هشتم از عمر من بود منعقد
گشت بدستوری که بر دست و ائین بود اسباب ورن را با ترازو در خانه حبس مود
زمانی مرتب و آماده ساختند در ساعت و وقت مقرر بخیریت و مبارکی در ترازو بسته
هر علاقه انرا یکی از کلاں سالان در دست گرفته دعاها کردند اول مرتبه بطلا ورن شد سه
من و ده سیر یون هندوستان و بعد از آن به بعضی از فلزات و انواع و اقسام خوشنویها
و مکفیات تا دوازده ورن که تفصیل آن بعد اریس مرقوم خواهد گشت در سالی دو مرتبه
خود را بطلا و نقره و سایر فلزات و از قسم ابریشم و پارچه و از اقسام حبوبات و غیوه ورن
میکند یکمرتبه در سر سال شمسی و یکمرتبه در سر سال قمری و زاین دو ورن را بتحویلداران
علیحده میسپارم که بفقرای ارباب احتیاج رسانند * در همین روز مبارک قطب الدیخان
کوکه که سالها در آروزی چینی روزی بود بانواع عنایات سرفراز ساخته اول منصب اوزا
پنجهزاری ذات و سوار مقرر داشتیم بعد از آن به خلعت خاضه و شمسیر مرصع و اسب
خاضه بارین مرصع امتیاز بخشیده بصوبه داری و حکومت دارالملک بنگاله و آدیسه که
جای پنجاه هزار سوار است مرخص ساختم و از روز عرف تا لسنو عظیم روانه اوصوف
گشت و دو لک روپیه بزم مدد خرچ گویان مرحمت شد نسبت والدۀ او من اران
مقوله است که چون در ایام طفولیت برعایت و تربیت او برورش یافته ام این مقدار
آنس که مرا باوست بوالده حقیقی خود بدارم والدۀ قطب الدیخان بجای والدۀ
مهربان مدست و خودش را از برادران و فرزندان حقیقی کمتر دوست میدارم از کونها
کسیکه قابلیت کوگی من دارد قطب الدیخان دست و سه لک روپیه بکمکیان قطب الدین
حان مرحمت نمودیم * درین روز یک لک و سی هزار روپیه بطریق ساچق بجهت دختر
بهاری که نام رد پرویز بود فرستادم و در بست و دویم باریهادر فلماق که در بنگاله مدتها
عصیان وریده بود به رهنمویی بخت درین تاریخ دولت آستان بوس دریافت خلعت
مرصع و بست هزار روپیه باو مرحمت نمودیم و به منصب هراری ذات و سوار سرفراز
ساختم یک لک روپیه نقد و جسد به پرویز عدايت شد کیسوداس مارو بمنصب هزار
و پانصدی ذات و سوار سرفراز گردید ابوالحسن که دیوان و مدار سرکار برادریم دادیل بود
بهمراهی فرزندان او دولت ملازمت دریافت بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار سربلند
گردید در اوائل ماه جمادی الثاني شیخ نابزید که از شیخ رادهای سیکری بود بفروغ عقل
و دانایی و نسبت قدیم خدمت امتیاز تمام دارد بخطاب معظم خانی سرفراز گشت
و حکومت دهلی باو مقرر فرمودم و در بست و یکم ماه مذکور عقدی مشتمل بر چهار
قطعه لعل و مد دانه مروارید به پرویز بیفقت فرمودم و مدست حکیم مظفر سه هراری

نوروز درین روز دیدم که سه پسر و چهار دختر او مافده بودند بخوان طهمورث و بایسقر و هوشنگ نام دارند آن مقدار مرحمت و شفقت نسبت باین اطفال از من بوقوع آمد که در گمان هیچکس نبود طهمورث را که از همه کلاں بود مقرر داشتم که همیشه در ملازمت من باشد و دیگران را به همشیره‌های خود سپردم تا بواجبی از احوال آنها خبردار باشند خلعت خاصه بجهت راجه مانسنگه به بدگاله فرستاده شد سی لک دام سیرا غازی انعام فرمودم شیخ ابراهیم پسر قطب‌الدین خان کوکه را بمنصب هزاربی ذات و سیصد سوار سرفراز گردانیده بخطاب کنشور خانی ممتاز کردم چون در حین توجه بقعاقب خسرو فرزند خورم را که در آگوه بر سر محلها و حرانه گذاشته بودم بعد از جمعیت خاطرا رین مهم حکم شد که فرزند مذکور در ملازمت حضرت مریم مکابی و محلها روانه ملازمت گردد چون بحوالی لاهور رسیدند روز جمعه دوازدهم ماه مذکور بر کشتی سوار شده باستقبال والده خون بحوالی دیهی که دهر نام دارد سعادت ملازمت میسر گشت بعد ادا کورنش و سجد و تسلیم و مراعات آدنی که از خوردن کلاںان موافق توره چندگیزی و قانون تیموری و ضابطه و تربیت است بعبادت تمام و طاعت ملک علام فیام و اقدام نموده چون اربن شعل فارغ گشتم رخصت مراجعت یافتند مقامه لاهور در امدم در هفدهم معزالملک را به تحشیگری لشکر رانا تعیین نموده بدانصوب فرستادم چون خبر مخالفت راسه رایسنگه و دلیب پسر او در حوالی داور و اندرون رسیدند بود فرمودم که راجه جگداتیه باجمعی از رده‌ها درگاه و درالملک ایضاً نموده دفع متده و فساد آنها نمایند سوار خان را که بحال شاه بیگخان بشکومت قندشاره مقرر گشته بود بمنصب سه هزاربی ذات و دو هزار پانصد سوار ممتاز ساخته پنج‌هزار سوار روپیه سار و نایت نمودم به خضرخان حاکم سانی حاندیس و سردار او احمد خان که از خانزادان این دولت بود پیوند است سه هزار روپیه مرحمت شد هاشم خان پسر فاسم خان که از خانه رادان این دولت و لایق تربیت است بمنصب دو هزار و پانصدی ذات و هزار پانصد سوار سرفرازی یافت اسپ خاصه بیربا و عنایت نمودم بهشت نفرار امرای تعینات لشکر دکن خلعتها فرستادم بهجهزار روپیه بانعام نظام شیرازی قصه حواں مرحمت شد سه هزار روپیه بجهت خرچ غلور خانه کشمیر بوکیل میرزا علی بیگ حاکم انجا داده شد که به بلده مذکور فرستد خلجی مرصع که شش هزار روپیه قیمت داشت بقطب‌الدینخان بخشیدم * من خبر رسید که شیخ ابراهیم بابا افغانی دکان شیشی و میردی در یکی برگنه از برگدات لاهور ترتیب داده چنانچه طریقه او باش و سفیدهاست جمع کثیری از اعیان و غنره برو گرد آمده اند فرمودم که او را حاضر آورده به پرویز سپارند که در قلعه چنار نگاه دارند تا این هنگامه ناطل برهم خورد روز یکشنبه هفتم جمادی الاول سیاری از منصب داران و احدیان برعایت سرفراز گشتند منصبت مه‌بتجان دو هزاربی ذات و سیصد سوار مقرر گشت دلاور خان بدو هزاربی ذات و هزار و چهارصد سوار سرفراز گردید و زیرالملک به هزار و سیصدی ذات و پانصد و پنجاه سوار امتیاز یافت و قیام خان هزاربی ذات و سوار

فوازش و تشریفات سرفراز گردید نه هزار روپيه بشريف املی و چندی دیگر از اموا حواله شد که به فقرا و مصاکین تصدق نمایند روز یکشنبه دهم رجب بعزم شکار کرچه‌ها که بودند از شهر برآمده باغ رامداس را منزل گزیدم چهار روز در اینجا مقام شده روز چهارشنبه سیزدهم وزن شمسی پرویز بعمل آمده او را دوآرده مرتبه ناسام ملرات و دیگری اجناس بوزن در آوردند هر روزی دو من و هژده سیر شد حکم کردم که مجموع را بمقرره قسمت نمایند در پی روز منصب شجاعت خان بهزار و پانصدی ذات و هفتصد سوار از اصل و اضافه مقرر گشت * بعد ازاں که میرزا غاری و لشکر که بهمراهی او متعین بودند روانه گشتند بخاطر رسید که جماعت دیگر هم از عقب باید فرستاد بهادر خان مور بیگی را بمنصب هزار و پانصدی ذات و هشتصد سوار از اصل و اضافه دواخته جماعت او یماق پوری را که قریب سه هزار نفر بودند سرداری شاه بیگ و محمد امین باو همراه نموده روانه ساختم دولک روپيه مدد خرچ گویان بجماعت مذکور مرحمت شد و یک هزار برقدار نیز مقرر گشت اصفخان را بمحافظت خسرو و ضبط لاهور تعیین نموده گذاشتم امیرالامرا هم چون بیماری صعب داشت از دولت ملاذمت محروم گردیده در شهر ماند عبداللہ اراق معموری که از صوبه رامنا طلب شده بود بمنصب بخشی گری حضور سرفراز گردید و حکم شد که باتفاق ابوالحسن بلواری اینخدمت فیم و اقدام نمایند آنچه ضابطه پدر من بود من هم بهمین ضابطه عمل میدمایم که در خدمات عمده دوکس و شریک میساختند به واسطه ے اعتمادی بلکه بدی حجت که چون نشریت است و آدمی از کوفتها و بیماری خالی نمیشد اگر یکی را تشویش و یا مانع روى دهد آن دیگر حاضر بود تا کارها و مهمات بدهای خدا معطل نمند * هم در پی آیام خبر رسید که روز دهم که از روزهای مقرر همدوان است عبدالله خان از کالپی که حاجیراوست ابلاغ نموده بولایت بددیل در می آید و ترددات سپاهیانه نموده رامچند پرسندکوار که مدتی در آن جنگل و رمین قلب فتنه انگیزی مبرک دستگیر ساخته بکالپی آورد بواسطه اینخدمت پندیده بعدایت علم و منصب سه هزار پی ذات و دو هزار سوار سرفراز شد * از عرایص صوبه بهار عرض رسید که جهانگیر قلیخان را به سنگرام که از زمینداران عمده صوبه بهار است و قریب سه چهار هزار سوار و پیاده بشمار دارد بدو بعضی مخالفتها و نا دولتیها در رمین باهموار جنگ دست میدهد و در پی معرکه خان مذکور بنفس خود ترددات مردانه بتقدیم میرساند آحاد الامر سنگرام بزخم تنگ نابود گشته سپاری از مردم او در معرکه افتاده بقیة السیف فرار برقرار مینمایند چون این کار نمایان بود که از جهانگیر قلیخان بوقوع آمده او را بمنصب چهار هزار و پانصدی ذات و سه هزار و پانصد سوار سرفراز ساختم مدت سه ماه و شش روز اوقات بمشغولی شکار گذشت پانصد و هشتاد و یک جانور بتفنگ و بور و دام و قمرغه شکار شد از پی جمله یکصد و پنجاه و هشت جانور خود بتفنگ رده بودم دو مرتبه قمرغه واقع شد یک مرتبه در کرچه‌ها که پردگیان هر سرای عصمت بودند یکصد و پنجاه و پنج جانور

ذات و هزار سوار از اصل و اضافه مقرر گشت پنجهزار روپیه به نقهمل راجه منجهولی مرحمت نمودم * از سوانجی که تازه روزه داد ظاهر شدن کتابت میرزا عزیز کوکه است که بر راجه علیخان ضابط خاندیس نوشته بوده است مرا عقیده آن بود که نفاق او بجهت خاطر خسرو و نسبت دامادی او مخصوص بمن باشد از فحواى این نوشته که بخط او بود ظاهر گشت که نفاق جدلی خود را در هیچ وقت از دست نداده این شیوه ناپسندیده با والد بزرگوارم نیز محلوک میداشته است مجمل کتابتی در وقت اراوقات بر راجه علیخان مذکور مرقوم ساخته سراپا مشعر بر بدی و بدپسندی و مقدماتیکه هیچ دشمن نمیتواند و اسناد به هیچ کس نمی توان کرد چه جائی آنکه مثل حضرت عرش آشیانی بادشاه و صاحب قدر دانی که ارادت طعولیت بدین حقوق خدمت والده او در مقام تربیت و رعایت او شده پله اعتدالش بدرجه اعلی چنان رسانیده که در نسبت خود همسنگ و همتا داشت این کتابت را در رهاپور در میان اسباب و اموال راجی علی خان بدست خواجه ابوالحسن می افتد و خواجه آورده بمن گذرانید از خواندن و دیدن مویراعضای من راست شد اگر ملاحظه بعضی تصورات و حقوق شیر دادن مادر اونی بود گنجایش داشت که او را بدست خود بیا سازم سرتقدیری او را حاضر ساخته این نوشته را بدست او داده فرمودم که باوازی بلند در میان مردم بخواند مظنه آن بود که از دیدن آن کتابت قالب او از روح پرداخته خواهد گشت از غایت عی ارمی و خیرگی او بروشی خواندن گشت که گویا این نوشته او نیست و بحکم می خواند حاضران مجلس بهشت آئین از بندهای اکبری و جهانگیری هر کس که نوشته دید و شدید بان بطمن و لعن او کسوده ملامتها کردند پرسیده شد که قطع نظر از نفاقهای که بدولت من کرده باعتقاد فامص خود وجوه بران ترتیب دادی از والد بزرگوارم که از خاک راه ترا و سلسله ترا برداشته بانی دولت و مرتبه رسانیده بودند که محسود امثال و اقربان خود گشته بودی چه امروزه داده بود که بدشمنان و مخالفان دولت او چنین مقدمات بایستی نوشت و خود را بجرکه حرامخورا و عی سعادتان جادادی بلی باطرت املی و جبلت طبعی چه توان کرد هرگاه که طینت تو آب نفاق پرورش یافته باشد ارو بعیر این امور چه سر خواهد زد آنچه بامن کرده بودی از سر آن در گذشته باز بهمان منصبی که داشتی سرفراز گردانیدم و گمان آن بود که نفاق تو مخصوص بمن بوده باشد الحال که این معدی دانسته شد که باخدای مجاری و موی خود هم درین مقام بود ترا بعمل و دینی که داری و داشتی حواله نمودم بعد از ذکر این مقدمات لب ارجواب بسته در برابر این نوع روسیاهی چه گوید حکم به تعبر جاگیر و ندیم آنچه ازین ناسپاس بفعل آمده بود اگرچه گنجایش عفو و گذرانیدن داشت عابتاً بدین بعضی ملاحظها گردانیدم * روز یکشنبه صبح و ششم ماه مذکور مجلس سعادتانی پرویز بدختر شاهزاده مراد منعقد گشت در منزل حضرت مریم الزماني عقد شد و جشن و غوی در خانه پرویز ترتیب یافته هر کس در آن انجمن حاضر بود با انواع

ترتیب او هر روزش یافته بودم برحمت ایزدی پیوست پایه معش او را مردوش خود برداشته پاره راه بردم چند روز از کثرت حزن و الم میل بحورین طعام نشد و تعیر لباس نکردم *

جشن نوروز دوم از جلوس همایون

روز چهارشنبه بیست و دوم ذیقعد سنه هزار و پانزده بعد از گذشتن سه و دیم گهزی حضرت پیر اعظم بخانه شرف خود تحویل نمودند و دولخانه همایون را برسم معهوده آهن بسته بودند حش عظیم ترتیب یافت و در ساعت مسعود بر تخت جلوس واقع شد امرا و مقرران را بنوارشها و عنایات سر بلند گردانیدم * در همین روز مدارک از عرایس قندهار بموقف عرض رسید که لشکر که بسرکردگی میرزا عاری ولد میرزا جانی بکمک شاه بیگ خان تعیین یافته بودند در دوازدهم شهر شوال سنه مذکور داخل بلده قندهار میشوند و طایفه مرلباش چون خبر رسیدن عساکر منصوبه را پیش مدونی بلده مذکور میشوند سراسیمه و پریشان و پشیمان تا کنار آب درآمدند که پنجاه و شصت گروه بوده باشند عباس باز می کسند در تاسی الحال ظاهر شد که حاکم فراه و جمعی از حکام اندواحي بعد از شدقار شدن حضرت عرش اشیایی بخاطر میگذارند که بندها در پس قوت و اشوب آسان بدست خواهد آمد بی آنکه از جانب شاه عدس باها حکم برسد جمعیت نموده ملک سیوستان را با خود متفق میسازند و کس بر حد حسین حد حاکم هرات فرستاده ازو کمک طلب میسازند و او هم جمعی میفرستد بعد از آن اتفاق برسر قندهار متوجه میشوند شاه بیگ خان حاکم الحاکم بملاحظه آنکه جنگ دو سر دارد اگر عیاذ الله شکستی رو دهد قندهار از تصرف بیرون خواهد رفت قلعه‌گی شدن را بهتر از جنگ دانسته قرار بر قلعه‌داری میدهد و قاهدان سرب السیر بدرگاه میفرستد بحسب اتفاق درین ایام رایات جلال که به تعاقب خسرو از دارالحکامه آگره حرکت نموده بود در لاهور نزول اجلال داشت بمجرد شنیدن اینخبر بلا توقف فوج کلانی از امرا و منصوب داران بمرداری میرزا غاری فرستاده شد پیش از آنکه میرزا مذکور بقندهار رسد اینخبر بشاه می رسد که حاکم فراه با بعضی از جاگیر داران ان نواحی قصد ولایت قندهار نموده اند اینمعنی را لایق ندانسته بقدرن حسن بیگ نامی را از مردم رو شناس خود میفرستد و فرمانی باسم انها صادر میگرد که از کنار قلعه قندهار برخاسته متوجه جا و مقام خود شوند که بسبب محبت و موالات انان کرام با سلسله عنیه جهانگیر پادشاه قدیم است آن جماعت پیش از آنکه حسن بیگ برسد و حکم شاه بایشان رساند قریب مقاومت عساکر منصوبه قیام کرده مراجعت را غنیمت می‌شمارند حسن بیگ مذکور

کشته شد و مرتبه دوم در بگندنه یکصد و ده تفصیل مجموع جانوران که شکار شده بود
 قوچ کوهی یکصد و هشتاد بز کوهی بیست و نه گورخر و نیله گاو نه آهو و غیره سیصد
 و چهل و هشت روز چهارشنبه شانزدهم شوال بخیر و خوبی از شکار معاودت واقع شد
 بعد از گذشتن یک بهر و شش گهزی از روز مذکور شهر لاهور در آمدن امر غریبی درین
 شکار ملاحظه و مشاهده گشت آهوئی سیاهی را در حوالی دهه چنداله که مذاب
 در آنجا ساخته شده تغدگ در شکم آهو دم چون زخمی گشت آوازی از ظاهر شد که
 در غیر مستی اینقسم آوار از هیچ آهو شیده شده بود شکاریان کهن سال و جمعی
 که در ملازمت بودند تعجبها نموده اظهار کردند که مایان یاد نداریم بلکه از پدران خود
 شنیده ایم که این قسم آواری در غیر مستی از آهو سرورده باشد چون حالی از غرابی
 نبود نوشته شد * گوشت بز کوهی را از گوشت جمیع حیوانات وحشی لذیذ تر یافتیم
 تا آنکه پوست بر آن بغایت بد پوست که بداعت آن بوارو رایل نمیگردد گوشت او
 مطلقاً بوی ناک بیست یکی از برهائ در را که از همه کلان تر بود فرمودم که بوزن
 در آوردند دوس و بست و چهار سیر که بیست و یکمن ولایت بوده باشد ظاهر شد
 همچنین یک قوچ کلان را بفرمودم که کشیدند دوس و سه سیر اکثری مطابق هفتده
 من ولایت بوزن درآمد از گورخرهای شکاری یکی که بجنه از همه قوی تر بود نه من و
 شایده سیر مطابق هفتاد و شش من ولایت سجیده شد از شکاریان و هوساگان شکار
 مکرر شنیده ام که در شاخ قوچ کوهی بوقت معین گرمی هم میرسد که از حرکت او
 خار خار درو پیدا میشود که تا نوع خود او را بجنگ در می آورد و اگر از نوع خود
 حریفی بیاند شاخ خود را بر درختی با سنگی رده تسکین آن خار خار میدهد بعد از
 تفحص آن کرم در شاخ ماده آن جانور نیز ظاهر شد و حال آنکه ماده جنگ نمیکند
 پس ظاهر شد که این سخن اصلی بد شده است گوشت گورخر اگرچه حلال است و اکثر
 مردم بمیل میخورند اما بهیچ وجه طبع مرا نخوردن آن رغبت نیفتاد * چون بحسب
 قادیب و تندیه دلیپ ولد زای رایسنگه و پدر او قبل اری فرمان صادر گشته بود
 درینولا خبر رسید که راهد خان پسر صادق خان و عبدالرحمان پسر شیخ ابوالفضل
 و راناشکر و معز لملک باجمعی دیگر از منصبداران و بدهای درگاه خبر دلیپ را
 در بواهی ناگور که از مضافات صوبه اجمیر است میشنوند و بر سر او ایلغار نموده او را
 در می باند چون محل گریز نمی یابد ناچار باقیم ساخته باقراج ماهره بمجادله و
 مقابله در می آید بعد از اندک رد و خوردیکه واقع شد شکست عظیم یافته جمع کثیر
 را بکشتن میدهد و اسباب خود را گرفته نوادی ادبار فرار مینماید

شکسته صلاح و گسسته کمر * نه یارای جنگ و نه برورای سر

شیخ خان را باوجود پیریها بدست مراعات رعایت والد بزرگوارم منصب او را برقرار داشته
 در سرک کالپی جاگیر حکم کردیم * در ماه ذی قعدة والده قطب الدین خان کوکه که مرا
 شیر داده بجای والده من بود بلکه از مادر مهریای مهریان ترو از خوردی باز در کنار

و کشته شدن فیروز پسر او بدست محمد خان عمرخان و سران آن او از محمد خان منورم شده بگجرات رفتند و عمر خان انجا در گذشت و دولتخان پسرش که جوان شجاع خوش صورت و همه چیز خوش بود همراهی عبدالرحیم ولد پیرم خان را که در دولت حضرت عرش آشیانی بخطاب خانخانانی سرفراز گردید اختیار نموده توفیق ترددات و خدمات خوب یافت خانخانان او را بمنزله برادر حقیقی خود میدانست بلکه هزار مرتبه از برادر بهتر و مهربان تر اکثر فتوحاتی که خانخانان را دست داده پایی مردی و مردانگی او بود و چون والد بزرگوارم ولایت خاندیس و قلعه اسیر را محسوس ساختند دانیال را دران ولایت و سایر ولایاتی که ارتصرف حکام دکن برآمده بود گذاشته خود بدارالخلافه آگره مراجعت فرمودند درین ایام دانیال دولت خان را از خانخانان جدا ساخته در ملازمت خود نگاه داشته و مهمات سرکار خود را باو حواله نموده عنایت و شفقت تمام باو ظاهر مینمود تا آنکه در ملازمت او وفات یافت دو پسر او ماند یکی محمد خان و دیگری پیرخان محمد خان که برادر کلان بود بعد از وفات پدر باندک مدتی در گذشت و دانیال نیز بافراط شراب خود را در باخت بعد از جلوس پیرخان را بدرگاه طلب داشتم چون جوهر داتی و قابلیت فطری او را ملاحظه نمودم پایه رعایت او را بمرتبه که نوشته شد رسانیدم امروز در دولت من او صاحب نصبت تری بیعت چنانکه گناهان عظیم که بتجماعت هیچک از بندهای درگاه بعفو مقرون نگردد بائتماس او میگذرانم الحق جوان بیک ذات سوادان لایق رعایت است و آنچه در باب او بعمل آورده ام بجا واقع شد و دیگر رعایتها نیز سروراری خواهد است چون پیش نهاد همت والاهمت فتح ولایت ماورالنهر است که ملک مورثی آبا و اجداد ماست میخواستم که عرصه هندوستان از خس و خاشاک مفسدان و متمردان پاکیزه ساخته یکی از فرزندان او درین ملک گذاشته خود بالشکر آراسته حرار و فیضان کوه شکوه سرق و فتنه خوانه کلی همراه گرفته باستعداد تمام متوجه بتسخیر ولایت موروث کردم بدینوس اراده بیرون را بحکمت دفع رانا مرستاده خود عربت ملک دکن داشتم که درین اثنا از خسرو آن حرکت ناشایسته بوقوع آمد و ضرر شد که تعاقب نموده دفع فتنه او ایمیم مهمات پریر همین جهت صورت پندیده پیدا نکرد و بطریق مصلحت وقت رانا را مرستاد یکی از پسران او را همراه گرفته روانه ملازمت گشت و در لاهور سعادت خدمت دریافت چون خاطر از فساد خسرو جمع گشت و دفع شورش قزلباشیه که قندهار را در قبیل داشتند به اسهل وجوه میسر شد بحاطر رسید که بمیرو شکار کابل را که حکم وطن مالوف دارد دریافته بعد از آن متوجه هندوستان شویم و ارادهای خاطر از قوه بفعل آید * بنابراین بتاریخ هفتم ذی حجه بعامت سعید از قلعه لاهور برآمده باغ دل امیر را که دران روی آب راویست منزل گزیدم و چهار روز توقف واقع شد روز یکشنبه نوزدهم مردی ماه را که روز شرف حضرت تیز اعظم بود درین باغ گذرانیدم و بعضی از بندهای درگاه بمنصب و افتاده منصب سرفرازی یافته برعایتها و شفقتها سرفرازی یافتند ده هزار روبیه

ان مردم را ملازمت نموده روانه ملازمت شد * در لاهور سعادت خدمت دریافت و این خدمت را اظهار نمود که این جماعت بے عاقبت که بر سر قندهار آمده بودند بغیر از فرموده شاه عباس این حرکت اراکین بوقوع آمد مبادا که در خاطر ازیں ممر گرانی راه یافته باشد القصه بعد از رسیدن افواج قاهره به قندهار حسب الحکم قلعه را بمردار خان می سپارند و شاه بیگ خان بالشکر کمک عارم درگاه می شوند * در بیعت و هتیم ذیقعه عبدالله خان را میچند بدیله را در بند و رنجیر آورده بنظر گذرانید فرمودم رنجیر را پاسبان او رسانیده و خلعت پوشانیده به راجه ناسو حواله نمودم که ضامن گرفته او را باجمعی دیگر از خوبان که به همراهی او گرفتار گشته بودند بگذارند آنچه از کرم و مرحمت در حق او بظهور آمد در خیال او نگدشته بود و در دوم ذی حجه بفرید خرم تومان و طوغ و علم و نقاره مرحمت فرموده به منصب هشت هزار ذات و پنجاه سوار اختیار کشیده حکم جاگیر کردم * در همین روز پیر خان ولد دولتخان لودی را که همراه مردان دایال از حاندیس آمده بود بخط ملائکانی سرمرار ساخته منصب او را سه هزار ذات و یک هزار و پانصد سوار مشخص شد و علم و نقاره داده مرتبه او بخطاب والای فریدی از امثال و اقربان در گذرانیدم پدران و اعمام ملائکان در میان قوم لودی بعایت بزرگ و معتمد بوده اند چنانچه دولتخان ساسی که عموی جد ملائکان بود چون بعد از سکندر ابراهیم پسرش با امرای پدر بد سلوکی آغاز نهاده نادرک تقصیری جمعی را بقتل در می آورد دولتخان از و اندیشه مدد شده پسر خورد دلاور خان را بملازمت حضرت فردوس مکانی در کابل فرستاد و حضرت را دلالت به تسخیر هندوستان نمود چون ایسای بیزانی عربیت در خاطر داشتند بے توفیق متوجه گردیدند و تانواهی لاهور عدان بار کشیدند در آنجا با توابع و لواحق خود سعادت ملازمت دریافته لوازم دیکو بددگی بجا آورد چون مرد کهن سال اراسته ظاهر و پیراسته باطن بود مصدر خدمات و دولتخواهی ها گردید اکثر اوقات او را پدر گفته مخاطب می ساختند و حکومت پنجاب را بدستور او تفویض فرموده سایر امرای جاگیرداران صوبه مذکور را بمقابعت او مامور می ساختند دلاور خان را همراه گرفته بکابل مراجعت فرمودند بار دیگر که استعداد یورش هندوستان نموده به پنجاب رسیدند دولتخان بدولت ملازمت سرفراز گردیده و در همان روزها وفات یافت دلاور خان بخطاب خالخانانی ممتاز گردید و در جنگی به حضرت فردوس مکانی را با ابراهیم دست داد همراه بود و همچنین در ملازمت حضرت حدت اشیانی هم بلواری بددگی قیام داشت و در تهاه مدگیر بوقت مراجعت آنحضرت از بدگاله ناشر خان افغان جنگ میدانه نموده در معرکه گرفتار شد هر چند شرح حال تکلیف نوکری کرد قبول نه نمود و گفت که پدران تو همیشه نوکری پدران من نموده اند در بد صورت چه گنجایش داشته باشد که این اصرار من بوقوع این شیرخان بر اشفت و فرموده که او را در میان دیوار نهادند و عمر خان جد فرزند صلیب خان که عم زاده دلاور خان باشد در دولت سلیم خان رعایت خوب یافته بود بعد از فوت سلیم خان

اگر خانه خشکاش دران اندازند تا رسیدن بزمین مشخص دیند میشود ماهی بسیار دران چلوه گراست چون شنیده بودم که این چشمه پایاب ندارد بدترین ریسمان سنگ بسته درین چشمه گفتم که انداختند چون گز نموده شد ظاهر گردید که ارقد یکدیم آدم بیشتر بوده است * بعد از جلوس فرمودم که اطراف چشمه سنگ بسته باغچه سراطراف آن ترتیب داده جوی انرا جدولی ساختند و ایوانها و حادها بر دو چشمه ساخته جائی مرتب گشته که روندهای ربع میمکون مثل آن کم نشان می دهند چون آب بموضع یم پور که در دو کوره شهر است میرسد ریاده میگرد و تمام رعفران کسمیر درین موضع حاصل میشود معلوم نیست که در هیچ جای عالم این مقدار رعفران می شده باشد هر سال نوزن هندوستان بانصد من که چهار هزار من ولایت بوده باشد حاصل رعفران است در موسم گل رعفران در ملاذمت والد بزرگوار خود درین سرزمین رسیدم جمیع گلها عالم اول شاخ و بعد از آن برگ و گل برمی آید بحال گل رعفران که چون از زمین خشک چهار انگشت ساق آن سر بر میرد گل سوسنی رنگ مشتمل بر چهار برگ شکفته میگردد و چهار ریشه فارنجی مثل گل معصوم در میان دارد بداری یکبند انگشت زعفران همینست در رمی شمار نکرده آب داداده در میان کلوخا بر می آید بعضی جای یک کوره و بعضی یم کوره رعفران راست از دور بهتر به نظر در می آید بوقت چیدن از تنیدی بوئی آن تمام نزدیکان را درد سر پیدا شد نانکه کیفیت شراب داشتم و پیاله می خوردم مرا هم درد سر بهمرسید از کشمیریان حیوان صفت که بگل چیدن مشغول بودند پرسیدم که حال شما یل چیدست از ایشل معلوم شد که درد سر را در مدت عمر تعقل نکرده اند و اب این چشمه و تریاک که در کشمیر بهت میگویند با دیگر آنها و نالها که از دست راست و چپ داخل گردیده دریا میشود و از مناس حقیقی شهر میگردد و عرضش در اکثر جاها ارکه اندازی ریاده نحو ده سون این اب را بواسطه کثافت و ناگواری هیچکس نمیحورد تمام مردم کشمیر اب را انگیری که شهر متصل است و قل نام دارد میخورند و اب بهت بدی قلاب در آمده از راه باره موله و پکلی و دنتور به پنجاب می رود در کشمیر اب رود خانه و چشمه بسیار است غایتاً بهترین آنها اب دره لار است که در موضع شهاب الدین پور آب بهت ملحق میگردد * و این موضع از جاهای مقرر کشمیر است بر کنار دریای بهت واقع شده مرید صد چنار خوش اندام بر یک قطعه زمینی سبز خورم دست یکدیگر داده چنانچه تمام این سرزمین را سایه آن چنارهای مرو گرفته است و سطح زمین تمام سبزه و سه برکه است نوعی که فرش بر بالای آن انداختن بیدردی و کم سلیقگی است این ده آباد آن کرده سلطان رین العابدین است که پنجاه و دو سال از روی استقلال حکومت کشمیر نموده بود و او را بدو شاه کلا میگفتند خوارق عادات او بسیار نقل میکنند اثار و علامات و عمارات او در کشمیر بسیار است آران جمله در میان انگیری که اولتر نام دارد و عرض و طول او از سه کوره بیشتر است عمارتی ساخته زنی لکا نام سعی بحیار درینای ابی عمارت بتقدیم

سحر بیگ فرستاده به ابراهیم مرحمت شده قلیج خاں و میران مدیر جهان و میر شریف امیر را در لاهور گذاشته فرمود که اتفاق مهمانی که روی دهد بفیصل رسانند روز دو شنبه ارباغ مذکور کوچ نموده بموضع هر هر که در سه و نیم گروهی شهر واقع است منزل شد روز سه شنبه جهانگیر پور نزول ریاض لال ناست انموضع ارتیکار گاه هله مقرر منسبت * در حوالی ان مناره بفرموده من بر سر قبر آهوئی مدحراج نام که در جنگ آهوان خانگی و صید اهوان صحرائی ے نظیر بود احداث نموده اند دران مناره ملا محمد حسین کشمیری که سرآمد خوش نویسان زمان بود این فخر را نوشته بر سبکی نقش کرده اند که درین فضاے دلکش آهوئی بدام جهاندار خدا اکله نورالدین جهانگیر بادشاه آمده در عرض یکماه اروحشت صحرائیت سرآمده سرآمد اهوان خاصه گشت بنابر قدرت اهوے مذکور حکم کردم که هیچکس قصد اهوان این صحرا نکند و گوشت آنها برهند و محلمان حکم گوشت گل و گوشت حرک داشته باشد و سنگ قبر او را بصورت اهو مرتب ساخته نصب کنند * و نه سکندر معین که جاگیر دار برگه مذکور بود فرمودم که در جهانگیر پور قلعه مستحکم بنا نماید بلخضبه چهار دهم در برگه چنداله منزل شد و اراکجا و در شنبه شانزدهم یکمدرل در میان لحاظ آباد در مبارکی که باهتمام کردی اینجا میر قوام الدین بالجام رسیده بود توقف رویداد و بدو کوچ بکنار دریای چناب رسیده روز پنجشنبه بیست و یکم دی حجه ار بلی که بر آب مذکور بسته بودند عبور اتفاق افتاد و حوالی برگه گجرات منزل شد * در روز یکه حضرت عرش اشیدایی متوجه کشمیر بودند قلعه دران روی اب احداث فرموده بودند ماعت رجزان را که بدان نواحی ندردی و راهزنی میگردانیدند ندی قلعه آورده اسدان ساختند و چون ممکن گوجوان شد بدین جهت انرا گجرات نام نهاده برگه علاحد مقرر ساختند گوجر جماعه را میگویند که کعب و کار کمتر میدماید و اوقات گذرانها از شیر و حشرات می باشد روز جمعه خواص پور که ار گجرات بلخیره است و انرا خواص حان غلام شیر خاں افغان آبادان ساخته بود منزل شد و اراکجا دو منزل در میان کنار دریای بهت مقام گردید درین شب باد عظیم در و ریدن آمده ارسیده فضا آسمانرا فرو گرفت و باران بشدت شد که پیران کهن سال یاد داشتند احرازاله منجر شد و هرزاله بر سر تخم مرغی افتاد ار طعیان اب و شدت باد و باران پل شکست من نازدیکان حریم حرمت بکشتی عبور نمودم چون کشتی کم بود فرمودم که مردم بکشتی بگردند و پل را از سر نو نه بدند بعد ار یک هفته که پل بسته شد تمام لشکر بهراغت گذشت * منبع دریای بهت چشمه ایست در کشمیر ترباک نام و ترباک بزبان هند میار را میگویند ظاهرا دران مکان ماری بزرگ بوده است در ایام حیات پدر خود دو مرتبه بصرا این چشمه رسیده ام ار شهر کشمیر تا بدانجا بیست کرده باشد مثنی طور جوفی است تخمیداً بخت گز در بیست گراناد عبادنگاه ریاضت مندان در نواحی ان حجره های سنگین و عیارهای متعددی بچار است آب این سرچشمه در نهایت مائی است بآنکه عمیق انرا قیاس نمی توان کرد

خروج اعمارت شده که بحساب هندوستان چهل لک و بیست و پنجهزار روپیه باشد و موافق داد و ستد ایران یکصد و بیست هزار تومان و مطابق معمول نرزان یک ارد و بیست و یک لک و هفتاد و پنجهزار روپیه که حالی نامند می شود روز سه شنبه چهارم ماه چهار کوره و سه پا قطع نموده به پیله منزل واقع شده پیله نرزان کنکهرن پیشقه را گویند و از اینجا بده بهکرا فرود امدم و بهکرا بزبان همین حماعت بیدیه است مستمل بر برته های گل سفید و نو از پیله تا بهکرا تمام راه در میان رود خانه امدم که آب روان داشت و گل های کثیر که از عالم شکوفه شفتالو در غایت رنگینی است و شگفتگی و زمین هندوستان این گل همیشه شگفته و پر بار می باشد در اطراف این رود خانه بصیر بود بصوار و پیاده که همراه بودند حکم شد که دستها ازین گل سر سر بردند و هر کس که گل سر سر نداشته باشد دستار او را بردارند عجب گلداری بهمرسید روز پنجشنبه ششم ارشهر گذشته به سها منزل شد درین راه گل پلاس سیار شگفته بود این گلهم مخصوص جنگلهای هندوستان است و ندارد اما رنگش نارنجی اتسی است و بیخ آن سیاه و بوته آن بر بر بوته گل سرخ می شود بدوی مدظر در می آید که چشم آن نمیتوان برداشت چون هوا در غایت لطافت بود و پرده ابر حجاب دور و فیا حضرت دیر اعظم گشته بارش آهسته ترشح می نمود بخوردن شراب رغبت نمودم محمداً در غایب شگفتگی و خوش حالی این راه طی شد این محل را هتیا ناں تقریب میگویند که امانان کرده کنکهری است هاتهی نام و این ملک را از مار کله تاهتیا پوهپوهار میگویند و درین حدود راج کم می باشد از رهتاس تاهتیا حا و مقام بهوکیالان است که کنکهران حویش و هم حد اند روز جمعه هفتم کوچ نموده چون چهار کوره و سه پا طی شد منزل پادشاه فرود امدم پکه بدان سبب میگویند که سرای نخست بخته دارد و برین اثر هست که بخته را میگویند عجب پر گرد و خاک مفرنی بود آرزوها بواسطه ناحوشی راه به سختت تمام بمنزل رسیدند در همین جا رواج از کابل آورده بودند اکثر ضاع شده بود روز ششم هفتم کوچ نموده بعد از قطع چهار و نیم کوره موضع نور منبر شد کور نرزان کنکهران چرو شد مدگی را میگویند این ولایت بصیر کم درخت است روز یکشنبه نهم از این ولایت به سمت محل نرول گشت این موضع را زول نام هندوستان اند ساخته است و حلقه بهمن رن ده را می گویند قریب باین منزل در میان دره رو آبی جاری بود درین آن حوضی که آب رود آمده در آن حوض جمع می گشت چون سر منزل مذکور خالی از صفائی نبود زمانه الحافروند آمده از کنکهران رسیدم که عمق این آب چه مقدار باشد جواب مشخص نگفتند و اظهار کردند که از پدران خود شنیده ایم که درین آب نهنگ می باشد و حایران که باب در می رفتند رخمی و محجوب بر می آمدند بدلیجهت کسی حرارت در امدن درین آب نمیکرد فرمودم که گوسفندی را در اینجا انداختند تمام حوض را شدا کرده بیرون امد بعد از آن فراشی را نیز فرمودم که در آید او هم بهمین دستور سالم بر امد ظاهر شد که آنچه کنکهران میگفتند اصلی نداشته عرض این آب یک تیر انداز بوده باشد دو شنبه دهم

رساییده چشمه این آبگودر که دریایه دریای است مرتبه اول بکشتی سنگ بحیاری
آورده در جای که این عمارات ساخته شد ریخته اند هیچگونه فغی نکرده آخر چندین
هرار کشتی را با سنگ غرق نموده و به محبت بحیار بقطعه زمینی را که صد گز در مد
گرفته باشد از آب برآورده صده صده است و بر یک طرف آن از صفه عمارت به تمام
رساییده عبادت کده بجهت پرستش پروردگار خود ترتیب داده که اراں نقش برجای
ممیباشد اکثر اوقات در کشتی برآه آب برین جا و مقام آمده بعبادت ملک عالم قیام و
اقدام می نمود میگویند که چندین اربعین در اینجا برآورده روزی یکی از ناخلف رادگل
بقصد قتل او در آن عبادت خانه او را تنها دیده شمشیر کشیده درمی آید چون نظر و
بر سلطان می افتد بدابر صلابت پدری و شکوه صبح سرا سیمه و مضطرب گشته میگرد
بعد از لحظه سلطان از عبادت خانه برآمده باهمان برادر کشتی می نشیند و روانه
شهر میگردد در اثناء راه بان بر میگوید که تسبیح خود را در عبادت خانه مراموش
کرده ام بر روزی سوار شده تسبیح را خواهی آورد آن بر عبادتخانه در آمده پدر را
در اینجا می بیند آن ے سعادت از روئے نرمندگی تمام در پای پدر افتاده عذر خواهی
تقصیر خود میماید ارا امثال این حواری بسیار نقل کرده اند میگویند که علم خلع بدن
را نیز خوب ورزیده بود چون از اطوار و اوضاع فرزندان آثار تعجیل در طلب حکومت
و ریاست می فهمد بآنها میگوید که من ترک حکومت چه بلکه گذشتن از حیات
بسیار آسان است اما بعد از این کار نخواهید سعادت و مدت دولت شما یان بقاء
نخواهد داشت و باندگ رمانی بجزای عمل رشک و بیعت خود نخواهید رسید این سخن
گفته ترک خوردن و آشامیدن نمود و یک اربعین بهمین روش گذرایده چشم خود را
آنها بسوا ف نکرد و در اثناء سیرک و ریاضت عبادت حتی قدیر مشغولی نمود روز
چهارم و پنجم حیات را بار سپریه بجوار رحمت ایزدی پیوسته سه برآورد و ماند آدم
خان و حاجی خان و بهرام خان مامور دیگر در مقام مدارست درآمده هر سه محتاصل
شدند و حکومت کشمیر بجماعت چکان که از عوام اندلس سپاهیان آن دیار بودند منتقل
شد و در خدمت خود سه کس از حکام آجا بر سه ضلع آن صفه که رین العابدین در
قل او رساخته بود جانشا ساختند اما هیچ کدام باستحکام عمارت رین العابدین نیست
حزان و بهار کشمیر ارا دیده بیهاست فصل خزان را دریانتم و آنچه شدید بودم بهتر ارا
منظر در آمد غایتاً فصل بهار آن ولایت ندیده آم امید که روزی گردد روز دوشنبه غره
مستحرم ارا کنار دریای بهت کوچ فرموده بکروز در میان به قلعه رهتاس که از بناهای
شید بنان افغان است رسیدم * این قلعه را در شکستگی زمین بنا نهاده که بان استحکام
بسیار نیال بتوان کرد چون این زمین بولایت کنهراں متصل است و ارا جمیع متروک
و مستحق اند آن قلعه را خاص بجهت تدبیه و سرکوب آنها بخاطر گذرایده بود که بحازر
چون بار کار کردید شیرخان درگذشت و بهرام او سلیم خان توفیق انعام یافت بر هر یکی
ارا دروازه ها فروچ قلعه را بر سنگی کنده نصب نموده آنها شافزده کرور و ده لک دام و کوری

و پانصدی سرمزاری یافت فلعه مذکور از بناهای حضرت عرش آشیانی است که سعی و اهتمام خواجه شمس الدین خوانی با تمام رسیده مستحکم فلعه است درسی روزها آب بیلاب ارطعیان فرود آمده بود چنانچه بهر ده کستی پل بسته شد و تمام سهولت و آسانی گذشتند امیرالامرا را بواسطه ضعف بدن و بیماری در آن گدازه سم و سحرسیا حکم شد که چون ولایت کابل برداشت لشکر عظیم ندارد سوا سردیکان و ماریان دریا را از آب بگذرانند و اردو تا معاودت ریات جلال در آنک بوده باشد روز چهارم در آنجا با شاهزاده ها و چنده ار خامان بر جاله سوار شده از آب بیلاب سلامت گذشته و دریا کامه فرود آمدند دریا کامه آببخت که از پیش فصد جلال آباد میگردد است جائی است که از داس و حس ترتیب داده در ته آن مسکهای پرباد کرده میبندند و درسی ولایت انرا شال میگویند و دریاها و آنها که سنگها در میان دارند از کستی ایمن تر است دوآرده هراز رویه سمیر شریف آملی و جمعیکه در لاهور بخدمات تعیین بودند داده شد که بفقرا تقسیم نمایند به عبدالرزاق معموری و بهار داس کسبی احدیان حکم شد که سر احکام جمعی که بهمراهی ظفر خاں تعیین شده اند نموده آنها را روانه سارند و انرا یک منزل در میان سراسر ناره منزل تند مقابل سراسر ناره دران طرف آب کامه فلعه ایست که رین خان کوکه در وقتیکه به استیصال افعانان یوسف رئی تعیین بوده احداث نموده بدو شهر موسوم ساخته است و فریب پلحاه هراز رویه خرچ آن شده و میگویند که حضرت جدت آشیانی درسی زمین شکار گرگ میدموده داد و از حضرت عرش آشیانی میر تمیدم که من هم در ملازمت پدر خود دو سه مرتبه تماشاای اس شکار کرده ام روز پنجشنبه بیست و یکم بسراسر دولت آباد فرود آمدم احمد بیگ کابلی حاکم دار برشاور باملکان بوسه رئی و عوریه حیل آمده ملازمت نمودند چون خدمت احمد بدگ مستحسن بیداد ولایت مدبور را ازو تعبیر نموده بشیر حق معن عنایت کردم چهارشنبه بیست و ششم در باغ سردار خان که در حوالی برشاور ساخته منزل شد کورکهری را که معنده مقر جوگیان است درسی نواحی واقع بود سیر بمردم بگمان آدمه شاید مقبری بنظر درآید که از محبت او منسی قراں یافت آن خود حکم عقاب و کمدی داشت یک نله یکی نیمه و بت بنظر درآمده که اردیدن آنها سبز تیرگی خاطر چیری حاصل شد روز پنجشنبه بیست و هفتم منزل حم رود روز جمعه بیست و هشتم بکوتل خیبر درآمده در علی مسجد منزل شد و شنبه بیست و نهم از کوتل ماریج گذشته بغریب خانه فرود آمدم درسی منزل ابوالقاسم تمکری جاگیردار جلال آباد رود الوئی آورد که در خوبی کم از رود الوی خوب کشمیر نبود درسی منزل دکه کیلاس که والد نزرگوارم آن را شاه الو نام نهاده اند از کابل آوردند چون میل بسیار بخوردن آن داشتم تا آنکه بمدها برسیده بود در گزک شراب برغبست تمام خورده شد سه شنبه دوه صفر ظاهر یحاول که برکنار دریا واقع بود منزل شد آن طرف دریا کوهی است که اصل درخت و سبزه ندارد و از بلچیت این کوه را کوه بیدولت می نامند از پدر خود شنیدم که امثال این کوهها

موضع خربزه منزل گردید گنبدی در میان سائق کهنان ساخته اند در اینجا از منردین باج میگردند اند چون اندام آن گنبد خربزه مشابهنه دارد باین اسم اشتهار یافته سه تنبیه یازدهم نه کالا پانی فرود آمدم که بزبان هندی مراد آب سیاه است درین منزل کوتلی است مار کله نام لفظ هندی مار رتن زو کله قافله را میگویند یعنی محل رتن قافله حد ولایت کهنان تا اینجا است عجب حیوان صفت جماعتی اند دایم نایکدیگر در مقام مزارعت و مجادله اند هر چند حواسم که رفع این نراع بسود فایده نکرد

* جان جاهل نسختی ارانی *

روز چهار تنبیه دوازدهم منزل با نا حسن بدال شد بر شرق رویه این مقام بیک کروه فاصله آنساریست که آتش رعایت تند میریزد و در تمام راه کابل مثل این آنساری نیست در راه کشمیر دوسه جا از بدقسم آنسارهاست در میان آبگیری که منبع این آنست راجه ماسدکه عمارت مختصره ساخته است ماهیان که در آری بیم گرو رع گرفته باشند درین آبگیر بسیار است سه روز درین مقام دلکش توقف افتاد باندیکان شراب خورده شد و نه شکار ماهی توحه نمودم تاحال سفره دام که از دامهای مقرر است و بزبان هندی بهور جال میگویند نه انداخته بودم انداختن آن حالی از اشکالی نیست بدست خود این دام را انداخته ده دوازده ماهی گرفتم و مروریدها در بیدی آنها کسیده بآب سردادم از مورخان و موطدان انجا احوال ناا حسن را استفسار نمودم هیچکس خبر مشخص نگفت حائکه بمقام مذکور مسهور است جسمه ایست از دامن کوهچنه سرمی آید در عایت صافی و خلوت و لطافت چنانچه این بیت امیر خسرو را شاهدیست

در تیره آتش رصفایک حوز * کور تواند بدل شب شمر

خواجہ شمس الدین محمد حابی که مدتی بسعد وزارت والد بررگوارم مشغولی داشت صعه بسته و حوضی در میان آن برتیب داده که آب جسمه اینجا در می آید و از انجا بزرععت و باغات صرف میسود بر کدار این صعه گنبدی بجهت مدفن خود ساخته بود بحسب اتفاق انجا نصیب او نشد و حکیم ابوالفتح گیلانی و برادرش حکیم همام را که در خدمت والد بررگوارم بدست مصاحبت و قرب و محرمیت تمام داشتند حسب لحکم الحصرات دران گنبد نهاده اند در یازدهم امروهی منزل شد عجب سفره راریکدستی که اصلا بلندی و پستی نداشت بنظر در آمد درین موضع و حوالی آن هفت هست هزار خانه کهرودله راک متوطن اند و ادواغ فساد و تعدی و راهزنی ازین جماعت بوقوع می آید حکم فرمودم که سرکار این حدود و اٹک بظفرخان پسر برین حال کوکه تعلق داشته باشد و تارمان مراجعت رایات اجلال از کابل تمام دله راگان را دوچ انده بجانب لاهور روانه سازد و کلان تران کهنان را بدست در آورده مقید و محبوس نگاهد و در دوشنبه هفدهم کوچ شد و یک منزل در میان نزدیک بقعه اٹک برکنار دریای نواب محل منزل رایات جلال گشت درین منزل مهابت خان بمنصب دوهزار

نیز بهمراهی این لشکر مقرر گشت شیخ عبدالرحمن ولد شیم ابوالفضل به منصب دوهزاری ذات و هزار و پانصد سوار سرفراز گشته بحطاب اوصال حایي مدار گردید پانزده هزار روبه بعرضان مرحمت شد و بیست هزار روبه دیگر بجهت مروت دایه پیش بلاغ تحویل او مقرر گشت سرکار خادپور را بجایگزین دلار خان اعلان مرحمت نمودم بدین شنبه هیزدهم از پل مستان تا باغ شهر آرا که محل برول رایت جلال بود در روز روبه و نصف و ربع آن بر فقرا و محتاجان افسانده دباغ مذکور داخل شدم سدر صفا و بطراوت بنظر در آمد چون روز پنجشنبه بود به مقریان و نزدیکان محبت شربت دهنده بحسب گرمی هنگامه از جوئی که در میان وسطه این باغ جاری است و حمیداً چهار گز عرض آن بوده باشد بهمسالان و هم سدان فرمودم که این حوی بجهد اکثر نتوانستند جست و در کنار حوی و میان حوی افتادند من هم اگرچه حستم اما نان چستی که در سن سی سالگی در خدمت والد بزرگوار خود جسته بودم درس ایام که عمر من به چهل سالگی رسیده بان قدرت و چالاکی نتوانستم جست در همین روز هفت باغ که از باغات مقرر کابل است پیاده سیر نمودم تا حال بحاطرنمی رسد که اینقدر راه پیاده رفته باشم اول باغ شهر آرا سیر کرده بعد از آن بباغ مهتاب و باغی که مادر کلان پدر من نگه بیگم تعمیر کرده رسیدم و از آنجا باورنه و باغی که مریم مکانی که مادر کلان حقیقی من باشند ساخته گذر کردم و باغ صورت خانه یک چادر کلان دارد که مثل آن چادر در دیگر باغات کابل بیست و چهار باغ را که بزرگترین باغات بلده مذکور است دیده بجا و مقام مقرر مراحت نمودم شاه آلو بر درخت طور نمودی دارد هر دانه چنان از آن بنظر در می آید که گویا قطعه یاقوت مدور بیست که بر شاخه های درخت معلق داشته اند بنام باغ شهر آرا را شهر بانو بیگم دختر میرزا ابو سعید که عمه حقیقی حضرت فردوس مکانی است بنا نهاده اند و مرتبه مرتبه مران اضافها شده در شهر کابل بدان لطافت و خوبی باغی بیست اقسام میوه ها و انگورها دارد و طراوت آن بدرجه ایست که بکفش پای بر صحن آن نهادن از طبع راست و سایقه درست دور است * در حوالی این باغ زمین لائق بنظر در آمد از مالکان آن زمین را خریداری نموده فرمودم آنی که از طرف گذرگاه می آید در وسطه این زمین گرفته باغی ترتیب دهد که با حوی و لطافت در معموره عالم بدیده باشد و نام آن جهان ارا نهادم تا در کابل بودم بعضی اوقات مقریان و نزدیکان و گاه ناهل محل در باغ شهر آرا محبت میداشتم و شبها علما و طلبه کابل میفرمودم که مجلس طبخ بغرا و بغرا انداز ترتیب داده برقص از عیش قیام و اقدام مینمودند هر کدام از جماعت یغرائیان خلعتها داده هزار روبه مرحمت نمودم که در میان خود ها قسمت نمایند و به دوازه کس از متعدها درگاه فرمودم که یک هزار روبه در هر روز پنجشنبه تا در شهر کابل باشم فقرا و مساکین و ارباب احتیاج برسانند * و حکم فرمودم که در میان در چناری که بر کنار حوی وسطه باغ واقع است که یکی را فرح بخش و دیگری را سایه بخش نام کرده ام بر پارچه سنگ سفید که طول آن

معین طلا می باشد در کوه آلّه بوغان در وقتی که والد بزرگوارم متوجه کابل بودند شکار قمرعه نمودم چند اهوے سرخه شکار شد چس خدمات مالی و ملکی خود را نامید الاصل فرموده بودم و بیماری او امتداد تمام پیدا کرد و بسیار نرطبیعت او نوعی غالب گشت که آنچه در ساعت مقرر مدبور میگشت در ساعت دیگر بیداد او نمی ماند و روز بروز این بسیار در زیادت می بود * بنابراین روز چهارشنبه سیویم صفر خدمت و ررات را با اصفهان فرموده خلعت خاصه و دوات و قلم مرصع بدو مرحمت کردم از اتفاقات حسده قبل از این ده بیست و هشت سال در همین منزل والد بزرگوارم او را منصب مبر بخشی سرراز ساخته بودند لعلی که برادر او ابوالقاسم بچهل هزار روپیه خریداری نموده فرستاده بود آن لعل را بحضرت تسلیم و زیارت پیشکش نمود و خواجه ابوالحسن را که خدمت بحسگری و قوز و غیره داشت بهمرغی خود التماس نمود حلال اناد را از ابوالقاسم تمکین تغییر نموده عرب حال مرحمت فرمودم در میان رودخانه سنگ سفیده واقع بود فرمودم که انرا بصورت فیلی ترتیب داده سیده آن فیل ایدمصرع را که مطابق تاریخ هجری بود نقش کردند

سنگی سفید فیل جهانگیر بادشاه *

در همین روز کلیدان پسر راحه بدرماحتی از گجرات آمد مقدمات غیر مکرر از این حرامراده مقصد تعرض اشرف رسیده بود از الحمله بولی زن مسلمانی را بخانه خود نگاهداشته بملاحظه انکه مدد از این مقدمه شهرت کند مادر و پدر او را کشته در خانه خود گور کرده است فرمودم که او را در بند نگاه دار تا به حقیقت اعمال و افعال او بار رسیده شود بعد از تحقیق فرمودم که اول زبان او را بریده در دندان انداخته بوده تا سگبانان حلال خون طعام ملحوظه باشد چهار شنبه سرخاب منزل شد از انجا بچنگدلک نزول نمودم در بند دولت که بواسطه سوختن بهترین چوبهاست بسیار دیده شد این منزل اگر چه کوتل و گزیده نباشد اما تمام سنگ لاح بود روز جمعه در آرد هم آب تاریک و شنبه سیرن هم بدورن باد شاه مقام شد یکسببت چهارم هم بخورد و کابل فرود آمد و قضاة کابل را در این محل بقاغی عازف پسر ملا صادق حلوائی تفویض فرمودم شاه آلوی رسیده از موغچ گلبدهار در بدستام آوردند فریب صد عدد مرغبت تمام خورده شد دولت رئیس ده حگري گله چند غیر مکرر آورده گذارید که در مدت العمر نه دیدم از انجا نه گرامی نزول احتال افتاد در بدستمل جانورهای انلی سکل موش پرا که بران هندی گلهری میگویند آورده بظار در آیدند و چینی گفتند که در خانه که اینجا نور می باشد موش پیدامون آن حنا * مگر در نایب تقریب این جانور را میروموشان میگویند چون تا حال ندیده بودم سمون فرمودم که شبیهه انرا نکنند از راسوکلان تراست غایباً صورت او نگریه مسکین * تمام دارد احمد بیگ خان را به تنبه و تادیب افعانان بگش تعیین نموده بعد از * * * * * در آنک بود حکم شد که دولتک روپیه تحویلداري موهدهلسی پسر را * * * * * همراه بدارد که بکمکیان لاسکر مذکور تقسیم نماید و هزار مرقد از

زرو طعام و نان و حلوائے بسیار روح گذشتگان فرمودم که به فقرا تقسیم نمودند رقیه سلطان بیگم دختر میرزا همدال قاحال زیارت پدر خود نموده بودند درس روزان شرف رسیدند روز پنجشنبه سویم ربیع الاول در خیابان فرمودم که اسپان حاصه دوده حاضر کردند شهرآدها و امراها روانیدند یک اسپ کرک عربی که عادل خان وکی دکن بجهت من فرستاده بود از همه اسپان بهتر بود در همین روزها پسر میرزا سنجره را به پسر میرزا منشی که کلاں تران و سرداران هزاره بودند آمده ملازمت کردند هرگاه میرداد و اسپ و رنگ که به تیر رفته بودند آورده گذرانیدند کلاسی این رنگها دیگر ندیده نشده بود ده دوازده از یک بار خور کلاں بزرگ تربود خبر رسیدن شاه بیگ خان خانه قندهار به برگه شور که جاگیر اوست رسید بحاطر فرار دادم که کابل را باو عدالت کرده روانه هندوستان شوم عرضداشت راجه برسگدیو آمد که برادرزاده خود را که فتنه انگیزی میکرد بدست در آورده بسیاری از مردم او را بقتل رسانیده است فرمودم که بقعه گوالیار فرستد تا در آنجا مقید و محبوس بوده باشد برگه گجرات سرکار پنجاب به شیر خان افغان مرحمت شد چون ولید قلیچ خان را به منصب هستقدی ذات و پانصد سوار سرفراز ساختم * دوازدهم حمرو را طلبیده فرمودم که رجیدار پای او را به سیر باغ شهر آرا برداشتند و مهر بدی نگداشت که او را سیر باغ مذکور بموئیم ملعه انگ و بواحي انار تعید احمد بیگ نظیر خان مرحمت نمودم بتاج خان که بدفع افغانان بدگش تعیین یافته بود پنجاه هزار روبیه شفقت شد در چهاردهم علی خان کزور که از ملازمان قدیم والد بزرگوارم بود و داروغگی بقارخانه باو تعلق داشت بحطاف بونگانی سرفراز ساخته به منصب پانصدی داف و دوبست سوار ممتاز گردانیدم مهاسنگه پسر زاده راجه مانسنگه را هم بحمت دفع متمران بدگش تعیین نموده رام داس را اتلیق او ساختم روز جمعه هیردهم وزن قمری سال چهارم واقع شد دو پسر روز مذکور گذشته اس مجلس منعقد گشت ده هزار روبیه از حمله روز ورن نده کس از عده های معتمد خود دادم که به مستحقان و ارباب احتیاج قسمت نمایند درین روز عرفت شمت سردار خان حاکم قندهار از راه هرات و عربی رسید به دوازده روز به مضمون آید که ایلچی شاه عداس که روانه درگاه است داخل هرات شد شاه بمردم خود نوشته است که کدام واقعه طلب فتنه جوئی حکم بر سر قندهار رسیده است مگر نمیداند که بدست ما به سلسله علمه حضرت صاحبقرانی بالتخصیص حضرت جنت آشیانی و اولاد و امجاد ایسان در چه مرتبه است اگر احياناً آن ملک را در تصرف آورده باشند نکسان و ملازمان برادران جهانگیر بادشاه سپرده نجا و مقام مراحت نمایند بحاطر فرار گرفت که نساء بنگال بموئیم که راه غزنیه را بروشی ضبط نماید که مترددین قندهار بمراعت نکابل تواند آمد قاضی نورالدین را در همین روزها بمنصب مدارت سرکار مالوه و آحین تعیین نمودم پسر میرزا شادمان هزاره و پسر زاده راجه خان که از امرا معتمد و حضرت جنت آشیانی بودند آمده ملازمت نمود قراچه خان رے از مردم هرات حواسنه بود این پسر

یک گز و عرض آن سه ربع گز بوده باشد نصب کردند و نام مرانا صاحبقرانی ترتیب یافته در آنجا نقش کردند و بطرف دیگر کشیده شد که رکات و اخراجات کامل را بالتامام بحسبیدم هرکس از اولاد و اعقاب ما بحلاف اینعمل نماید بغضب و سخط الهی گرفتار اند تا زمان جلوس این اخراجات معمول و مستمر بود هر سال مبلغهای کلی بدین علت اربندهای خدا میگرفتند ربع این بدعت در زمان سلطنت من شده درین امدن بکابل تخفیف و رفاهیت تمام در احوال رعایا و مردم آنجا واقع شد و دیکار و رئیسان غزنین و نواحی آن بخلعتها و نوازشها سرور میگردانیدند و مطالب و مقاصدی که داشتند با حسن و جود و فصل بدیافت از عکایب آنکه روز یکشنبه همدهم صفر که مسهر کابل داخل شدم مطابق تاریخ هجری است فرمودم که بران سنگ نقش کردند و قریب به تخی که در دامن کوه حدود رویه کابل واقع است مسهور به تحت شاه صفا از سنگ برآورده اند که حضرت فردوس مدنی بر آن بنسخته شراب نوشیدن فرموده اند یک حوض مدور بزرگ گوشه آن سنگ نداده اند که قریب بدو من هندوستان شرف میگرفته باشد و نام مبارک خود را تا تاریخ بر دیوار صفا مذکور که متصل بکوه است باین عداوت نقس نموده اند که تختگاه پادشاه عالم سده طهیرالدین محمد بابر این عمر تبخ گورگان خلد الله ملکه وی سده ۹۱۴ من هم فرمودم که تختی دیگر در بران این صفا تراشیده حوضچه بهمان دستور برکنار آن کنند بدین و نام مرانا صاحبقرانی بر آنجا نقش کردند هر روزی که من بران تحت بنسبم هر دو حوضچه را فرمودم که از شراب پر سازند و به نداده ها که در آنجا حاضر بودند نهادند شاعران از شعرهای غزنین در امدن من بکابل آن تاریخ یافته بود

* پادشاه عالم هفت افلیم *

او را بخلعت و انعام نوازش نموده فرمودم که بر دیوار متصل بر تخت مذکور این تاریخ را ثبت نمایند بحدود هزار و بیست و دو مرتبه محبت شد و پیرالملک را میرحسین ساختم بقلیخ خان فرمان من شد که یک لک و هفتاد هزار روزه از خزانه لاهور بهداد خرج لشکر صد هزار روانه نماید میرحاجان کابل و بی بی ماه رو نموده بحکام انصار فرمودم که بجای درختانی که حسن رنگ روئیده بود بهالها بسازند و او لک لورت چالاک را بپیر سیر کرده عجب حای بصفائی بدظور آمد رئیس چکری یک رنگی به تیدورده آورد تا این وقت رنگ را ندیده بودم به برکوهی میبایست تفاوت بز همین برشاح است شاخ رنگ حمدار است و شاخ بر رست مار بید است بتقریب احوال کابل و افعات حضرت فردوس مدنی بنظر میگذاشت تمام بخت مبارک ایسان بود مگر چهار جزو آن را که بخت خود نوشتم و در آخر اجراء مذکور هم عداوتی بترکی بقلم آوردم تا ظاهر شود که این چهار جزو بخت من است تا خود آنکه در هندوستان کلان شده ام در گفتن و نوشتن بترکی عاری نیستم و در دست و پنجم صغریا اهل محل سیر جلگاه سفید سنگ که در بهایت صفا و خرمی بود نموده شد روز جمعه بیست و ششم سعادت زیارت حضرت فردوس مدنی در یافتم

دیدند مردم هجوم آورده او را پاره پاره ساختند و بجهنم فرستادند امید که همیشه در جهنم جایی آن بدبخت روسپاه بوده باشد ابده خاں همانجا شهادت یافت و قطب الدینخان کوکد بعد از چهار بهر در منزل خود رحمت ایزدی پیوست اریں حیدر ناحوش چه نویسم که چه مقدار متالم و از رده گشتم قطب الدینخان کوکد بمدخل فرید غریز برادر مهربان و یار یکجبهت من بود تقدیرات الهی را چه توان کرد رضا نه فضا داده و به پیش نهاد همت خود ساحتی بعد از رحلت حضرت عرش اشدائی و شفقار سدن حضرت مثل دو فزیه که فوت مادر قطب الدینخان کوکد و شهادت یافتن او بوده باشند بر من نگذشته است * روز جمعه ششم ربیع الاخر مدخل حرم که در آورده ناع ساخته بود و الحق عمارت بست خوش و بس موزون رفتم اگر چه سنت پدرم این بود که در هر سال دو مرتبه مطابق سال شمسی و سال قمری خود را ورن میفرمودند و شاهراذ ها را در همین سال شمسی نورن در می آوردند عایتاً در بی سال که ابتدای شانزدهم قمری بود اریں فرید خرم حوتگدان و منجمان عرض رسانیدند که فی الحمله گرانی طالع در سال مذکور واقع است و مراحس بیرار حد اعتدال منکرف گشته بود فرمودم که او را بطلا و نقره و سایر فلزات بدستور معهوده ورن نمودند و بقرا و ارباب احتیاج در مذکور تقسیم نمودند تمام انور بمدخل بابا حرم بخور می و خوشحالی گذشت و اکثر پیکشهای او پسندیده افتاد * چون حوییهای کابل را دریافتند اکثر میوههایش خورده شده بود بدو بعضی مصلحتها و دوزی اریای تحت روز یکشنبه چهارم ماه جمادی الاول حکم کردم که بیسکاه نجاب هندوستان بیرون برند بعد از چند روز ارشهر برآمده حله سفید سنگ محل ریات جلال گشت اگر چه هدور انگور کمال برسیده بود اما پیش اریں مکرر انگور خوف کابل خورده شده بود افسام انگور خوب میسود حصوص صاحبی و کسمشی شاه الوهم میوه خوش حوار خوش چاشنی است نسبت بدگر میوهها بیستر میبوان خوردن من در یک روز تامد و پنجاه دانه اریان خورده ام مراد ار شاه الو کلاس است که در اکثر جاهای ولایت میسود چون کیلاس بکیلاس که اریامهای چلیاسه است مستبد می شد حضرت والد بزرگوارم انرا شاه الو نام کردند رد الو پیوندی خوب میسود و فراوان است غایتاً در باغ شهر آراد ریختیست که انرا میرزا محمد حکیم عموی من ساخته بود و سمررائی مشهور است رد الو ای درخت نسبتی بدیگر رد الو ها ندارد تنفالو هم رعایت رعیت و نایده میسود اری استالف شفتالو آورده بودند در حضور خود ورن نمودم برام بست و پنجه روید که شصت و هشت مثقال معمول است نورن درآمده با وجود اطاعت میوههای کابل هیچکدام در ذایقه من لذت ابده ندارد پرکنه مهاس در جاگیه " بستان مرحمت شد عبدالرحیم نحسی لحدیان بمصب هفتصدی ذات و دو بیست سوار سیرار گردید مبارکخان سروالی بفوجداری سرکار حصار تعین یافت فرمودم که میرزا فریدون برلاس را در صوبه اله آباد حاگیر نمایند در چهاردهم ماه مذکور اریانخان برادر اصمحن را بمصب هزاری ذات و پانصد سوار سرفراز ساخته خلعت حاصه و اسب

ازو متولد شده است روز شنبه نوزدهم رانا شکر ولد رانا اودیسنکه را به منصب دوهزار و ناصدی ذات و هزار سوار ممتاز ساحم برای منوهر منصب هزاره و ششصد سوار حکم شد افعانان شکاری قوچی آوردند که هر دو شاخ او یکی شده بود بشاخ آهوه رنگ شاد داشت همی افعانان بر بار حور کشته آوردند که مثل او ندیده بودم بلکه تخیل هم نکرده ام به مصوران فرمودم که سنده او نکشد چهارمین بوزن هندوستان بود درازی شاخ او یک و نیم گرگز در آمد روز یکشنبه بیست و هفتم شجاعت خان را به منصب هزار و ناصدی ذات و سوار امتیاز بخشیدم و حویلی گوالیار بجایگز اعتبار خان مرحمت شد قاضی عزت الله را با سواران بحدمت بدگش تعیین فرمودم اخرهای همین روز عرض داشت اسلام خان ار آگه - احطه جهانگیر فلیخان که در بهار باو نوشته بود رسیده مضمون اینکه بتاریخ سویم صفر بعد از یک پهر قطب الدین خان را در بردوان از ولایت بدگاله علیقلی اسداحلو رحم و بعد از دو پهر شب در گذشت * تفصیل این مجمل آنکه علیقلی مذکور که سفره چپ شاه اسمعیل والی ایران بود بعد از فوت او بنابر شرارت و فتنه انگیزی که در طبععت داشت بگریخته به قندهار آمد و در ملتان خاندانان را که بر سر ولایت تلمبه تعیین شده بود ملاقات نموده بهمراهی او روانه ولایت مذکور شد خاندانان عایبانه او را داخل بندهای عرش آشیانی ساخت و دران سفر خدمات تقدیم رسانید، به منصب بر محور حالت خود سر فرار گردید و مدتی در خدمت والد بزرگوارم بود در ایامیکه بدولت متوجه ولایت دکن شدند و مرا بر سر رانا تعیین فرمودند آمده بوکر من شد او را بحطاف شیرافگنی سر برار ساحتم چون ار اله آباد بحدمت والد بزرگوار آمدم بنابر االافاتی که نسبت من ظهور رسید اکثر ملایم و مردم من متفرق شدند او هم درین وقت از خدمت من جدائی اختیار نمود بعد از جلوس از روی مروت تقصیرات او را در نظر نیاورده در صوبه بدگاله حکم جایگز کردم و از آنجا احبار رسید که امتال این فتنه حویان را درین ولایت گذاشتن لایق نیست قطب الدین خان حکم رفت که او را بدر گاه بفرستد و اگر حیال فاسد باطل کند به سزا رساند خان مشار الیه او را بواجبی میشناخت با مردمی که حاضر بودند بمجرد رسیدن حکم بدر دوان که جایگز او بود ایلغار نمود و او چون از رسیدن قطب الدین خان خبر دار می شود تنها با دو جلودار باستقبال متوجه میگردد بعد از رسیدن و در آمدن بمیان فوج خان مشارالیه مردم او را فرو میگیرند او چون فی الحمله اریش روش قطب الدین خان بد مظنه شده بود از روی فریب میگوید که این چه روش تو برگشت خان مذکور مردم خود را منع کرده تنها باو همراه میسود که مضمون حکم را خاطر نشان سازد در بدوقت فرصت جسته فی الفور شمشیر کشیده دوسه رخم کاری باو میرساند چون ابه خان کشمیری به ار حاکم راد هله کشمیر بخان مشارالیه نسبت و جهت تمام داشته از روی حلال مکی و مردانگی خود را رسانیده رخم کاری بر سر علیقلی می رند و آن متفدی شمشیر کشیده با به خان زده زخمش کاری می افتد چون قطب الدین خان را باین حالت

چنانچه پاره از سخنان او و کس فرستادن او نوشته شد اما هیچکس بتحقیق نمیداند که این همان میرزا حسین است یا بدخشیان بدستور دیگر میرزایان جعلی این را نیز برانگیخته میرزا حسین نام نهاده اند از رمانی که میرزا شاهرخ از ندحشان آمده سعادت ملازمت بدرم دریامت تاحال که قریب بیست و پنج سال بوده باشد بچند وقت بدخشیان بدسرجفا و ازاری که از اورنگان دارند بدخسی پسرے را که فی الحمله چهره و نمودی داشته باشد و آثار بجانتهی درو ظاهره پسرئی میرزا شاهرخ و نژاد میرزا سلیمان شهرت داده جمعی کثیر از اویمافات متعرفه و کوهستانیان بدخسان که انها را عرچه می گویند بر سر او جمع میسوند و با اورنگان محاصره و مدارعه و مجادله نموده بعضی از ولایات بدخسان را از تصرف انها برمی آورند و اورنگان هجوم آورده آن میرزای جعل را بدست درمی آورند و سر او را بر سر بیزه نهاده در تمام ملک بدخسان میگردانند و بار بدخشیان فتنه انگیز تا بگاه کرده میرزای دیگر بهمرسانیده اند تاحال چنده میرزایان کشته شده باشند بحاطر میرسد که تا از بدخشیان اثر و خبر خواهد بود این هنگامه را گرم خواهند داشت پسر سیوم میرزا میرزا سلطان است که صورتاً و سیرتاً از جمع اولاد میرزا امتیاز تمام دارد من او را از والد بزرگوار خود التماس نموده در خدمت خود نگاهداشتم و به تربیت احوال او پرداخته او را از حمله فرزدان میدادم در جمع اوضاع و اطوار هیچ نسبتی به برادران خود ندارد بعد از حلوس او را بمندصب دو هزاره داد و هزار سوار سررارسا حتم و بصوبه مائوه که جای پدر او بود فرستادم پسر چهارم بدیع الرحمن است که او را همیشه در خدمت خود میداشت بمندصب هزاره داد و پانصد سوار سرراری یافت تا کابل آمده بودم شکار قمرعه واقع بسده بود چون ساعت توحه به بدوستان نزدیک شد و شوق شکار آهوه سرخه بر طبیعت غالب بود فرمودم که کوه فرق را که از کابل هفت کوه بوده باشد به تعبیل فیل نمایند روز سه سده چهارم جمادی الاول بسکار متوحه شدیم فریب صد آهو بقمرعه در آمده بود نصف آن شکار شده بابتد بعبایت شکار گرمی دست بهم داد بکحرار روپنه به انعام رعایا که در شکار قمرعه حاضر گشته بودند مرحمت نمودم در همین روز بر مندصب شیخ عبدالرحمن بستر شیع ابوالفضل پانصد سوار اضافه حکم شد که دو هزاره ذات و سوار بوده باشد * روز پنجشنبه ششم به تختگاه حصرت فردوس مکانی رفتم چون فردای آن از کابل برمی آمدم امرو را چون عرعه عید دانسته دران سرزمین فرمودم که مجلس شراب ترتیب دهند و آن حوضچه را که در سنگ کده بودند پر از شراب سارند به مجموع مقربان و بددهای که در مجلس حاضر بودند پیدالها داده شد نان خوشحالی و شگفتگی کم روزی شده باشد * روز جمعه هفتم بعد از گذشتن یکپهر بمدارکی و خورمی ارشهر برآمده حلقه سعید سنگ محل برول گشت از ناغ شهر آرا تا جلکه مذکور هر دو دست را از فسم ردوب و چون که نصف وزع روپنه بوده باشد بر مقرا و مساکین پاشیدم درین روز و قتیکه به نیت بر آمدن از کابل برفیل سوار میشدم حبه صحت امیرالامرا و شاه بیگ خان رسید خبر تندرستی این درنده

عنایت نموده خدمت بخشیدگري صوبه بنده و حامي پور را باو مرحمت کردم و چون قورینگی من بود بدست او شمشیر مرصع بجهت فرزند اسلام خان صاحب صوبه ولایت مذکور فرستادم و در وقتیکه میرفتیم در حوالی علی مسجد و غریب خانه عنکبوت کلان را که درجته برابر خنجرچنگی بود دیدم که گلوے مار را بدزاري یک نیم گر خفه کرده او را نیم جان ساخته است بجهت ته نشا ساعتی توقف نمودم بعد از لحظه جان داد در کابل بمن رسید که در زمان سلطان محمود غزنوي بحوالی ضحاک و بامیان شخصی خواجه یافوت نام وفات یافته در عاری مدفون است و جسد او تاحال از یکدیگر پاشیده بسیار غریب نمود یکی از واقعه نویسان معتمد خود را با جراحی فرستادم که بعار مذکور رفته احوال را چنانچه باشد ملاحظه کرده حذر مسکس بیاورد آمده بعرض رسانید که نصف بدن او که بر من متصل است اکثر از یکدیگر فرو ریخته و نصفی دیگر که بر زمین در سنده بحال خود است ناحی دست و پا موے سر بر ریخته موے ریش و سروت تا یک طرف نیمنی فرو ریخته از تاریکی که بر در آن عاز نقش کرده اند چپس ظاهر میشود که وفات او بدستتر از زمان سلطان محمود بوده است کسی این سخن را بواقعی نمیداند روز یکشنبه باندرهم ارسال بی حاکم قلعه کاهمرو که از نوکران مدانه ولی محمد خان والی توران بوده آمده ملاقات کرد همبسه شنیده می شد که میرزا حسین پسر شاهرج میرزا را اورنگان کسبه اند درس آباء شخصی آمده عرضداشتی بدام او گذارید و لعل پیاری رنگ که بصد رویه می آرید بر سر بهساش آورده بود اراده و استدعا آنکه فوچه نکمک او بعین گردد تا بدحسن را از دست اورنگان برآورد کمر خنجر مرصع بجهت او فرستاده شد فرمان صادر دست که چون زیات جلال در بختود برول دارد اگر بی الوافع میرزا حسین پسر میرزا شاهرج نوئی اولی آنکه بخدمت شنادی تا مملکتسات و مدعیات ترا بر آورده روانه بدحسن ساریم دولک روده بجهت خرچ لسكرے که به همراهی مهاسنگه ورامداس که بر سر متمردان بدگس تعین یافته بودند فرستاده شد * روز یکشنبه نیست و دویم ببالا حصار رفته تماشای عمارت الحامودم حائیکه وابل نسیم من باشد نبود فرمودم که این عمارت را ویران کنند و محل و دیوان خانه بادشاهانه ترتیب دهند در همین روز از استالف شفقنلوے آوردند برابر سر به کلانی که تاحال باسی کلانی شفقنلو دیده سده بود فرمودم که بوزن در آورند بقدر شصت و سه روپیه اکبری که شصت توله بوده باشد برآمد چون دو نصف کردم دانه او بدر دو نصف شد و معر آن شرش بود در کابل ازین بهتر میوه از اقسام میوه های سردرحتی خورده شد * در بدست و بلحم از مالوه خبر رسید که میرزا شاهرخ عالم فانی را وداع نمود الله تعالی او را عرق رحمت جسد گرداناد اران روزیکه بخدمت والد بزرگوارم آمد تاومت رحلت ازو امری بعمل میبرد که باعث غبار خاطر اشرف گردد همیشه مخلصانه خدمت میکرد مرزا * * * کور سحر طاهر چهار پسر داشت حسن و حسین که از یک شکم برآمده بودند حسین از برهاسپه * * * حنه از راه دریا بعراق رفت و از اینجا به بدخشان میگویند که هنوز هست

بار می نمود و در باب او سخنان مذکور میساخت روز به فتح الله گفت که ~~مجلس~~ خسرو گریخته بود و حضرت او را تعاقب می نمودند من گفتمی که پنجاب را به خسرو میداد داد و این مبحث را کوتاه کرد فتح الله منکر شد از طرفین رجوع سوگند نموده مباحثه کردند اری گهنگو ده پانزده روز نگذشته بود که آن سه سعادت مدام گرفتار گردید و شامت سوگند دروغ کار خود ساخت * روز شنبه بیست و دوم جمادی الاول خبر موت حکیم جلال الدین مظفر اردستانی که از خانواده حکمت و طبابت بود رسید مدعی این معنی بود که نسبت من بجالیلوس میرسد بهر تقدیر معالج می نظیر بود نسیه او معلوم او زیادتى داشت چون بعایت خوش و یافه و خوش ترکیب بود در آیام ساد، روئیا به مجلس شاه طهماسب میرسد شاه این مصرع را بر او میخواند

* خوش طبیبی است بیانا همه بیمار شویم *

حکیم یاد علی که معاصر او بود در فصیلت سر ریادتی داشت عایتاً در علاج و یمس قدم و صلاح و پادیرگی اطوار و احلاق حکیم مذکور ریاده است دیگر اطباء زمان نسبتی باو نداشتند و از طبابت بسیار حویها با او بود اخلاص حامی بمن داشت در لاهور خانه ساخت در عایت لطافت و صفا مکرر التماس نمود که او را سرمرار سارم چون خاطر او بعایت عزیز بود قبول این معنی نمود حکیم مذکور قطع نظر از نسبت متحاببت و طبابت در سوانحام مهمات و معاملات دنیا دیز دست داشت چنانچه در اله آباد مدتی دیوان سرکار خود کردم بدائر کثرت دیانت در معاملات مهمات بسیار سحت گیر بود و اری رهگذر مردم از سلوک او آرده بودند فریب نست سال قرحه شش داشت و بحکمت یکظوری خود را نگاه میداشت در اثناء سخن کردن اکثر اوقات او را سرفه دست میداد که رحساره و چشمهای او سرخ می شدند و رفته رفته رنگ او بکبودی ملجور میگشت مکرر باو گفتم تو طبییب دانی چرا علاج کوفت خود نمیکدی بعرض رسانید که قرحه شش ازان بابت بیست که علاج ان توان کرد در اثناء این کوفت یکی از خدمتگاران نزدیک او در میان ادویه که همه روزه بخوردن آن معتاد بود رهر داخل نموده بحکیم می حوراند چون این معنی ظاهر میگردد در صدد علاج آن میسود در خون کم ناکردن بسیار مبالعه داشت هر چند ضروری بود بحسب اتفاق شنی بصحبت حانه میروید و سرفه بر او غلبه نمود و آن ریش و حراحت شش او میکساید چندان خون از دهن و دماغ او روا میسود که بیهوش گشته می افتد و آوار مهیب از ظاهر میگردد آفتابچی حیدر ار شده به صحبت خانه در می آید و او را در خون آغشته دیده فریاد میکند که حکیم را کشته اند بعد از ملاحظه ظاهر میگردد که در بدن او آثار رحم ظاهر نیست و همان قرحه شش است که مدعج شده فلیح خا را که حاکم لاهور بود حیدر از می سارند و این معامله را تحقیق نموده او را بحاک میسپارند فرزند فانی ارو نماند * در بیست و چهارم میان باغ وفا و نیمه شکار واقع شده و فریب چهل آهو سرخه کشته شده باشد ماده یور درین شکار گاه بدست امتاد زمینداران انجا یغمائی و افغان

ہمدہ را برخود بقال مبارک دادستم روز سه شنبه يار دهم از جاکه سفند سنگ یک
 کروزه کوچ نموده بگرامي منزل شد تا ش یک خانرا در کابل گذاشتم که تا آمدن شاه بیگلخان
 نواحی ارشهر و نواحی خبردار باشند روز سه شنبه هیزدهم از منزل بچاک دو نیم
 کروزه سواہ دوابہ طی نموده برجسمہ کہ برندان چہار چنار است فزول واقع شد هیچ
 کس تاغایت در صدن ترتیب این سر منزل نشدہ از حالت و قابلیت ان غافل افتادہ
 اند بسیار بہ کیفیت جائیست و فائل اندست کہ درو عمارتے و حائی بسارند در ہمیں
 منزل شکار قمرعہ دیگر واقع شد تحمیداً یکصد و دوارہ آہو و غیرہ شکار شدہ باشد بیست
 و چہار آہوے رنگ و پلچاہ آہوے سرحہ و شانزدہ بزکوهی تا حال من آہوے رنگ
 را ندیدہ بودم الحق کہ عجب جانور حوش شکست اگر چہ آہوے سیاہ ہندوستان
 بسیار حوش بست بنظر در می آید عایناً این آہوے را بست و ترکیب و نمودہ
 دیگر است مردم کہ فوج و رنگی را ورں کردند موچ یکمن و سی و سہ سیر برآمد و رنگ
 دو من و دہ سیر رنگی نایب کلانی چنان میدوید کہ دہ دوارہ سگ دویدہ تیز تگ بعد
 از انکہ ماندہ شدہ بودند اورا بصد ہزار محبت گرفتند از گوشت گوسفند و بز بربری
 گذشتہ گوشتی بلدت آہوے رنگ نمی باشد در ہمیں موضع شکار کلدگ نیز شد * اگر
 چہ از حسرو مکر اعمال ناشایستہ بموضع آمد و فائل ہزار گونہ عقوبت بود مہر پردری
 نگداشت کہ قصد حان او نمایم با انکہ در قانون سلطنت و طریقہ جہاداری مراعات
 این امور نا بسندیدہ است چشم از تقصیرات او پوشیدہ اورا در نہایت رفاہیت و
 اسودگی نگاہ میداشتند ظاہر شد کہ او کسان بد بعضی اوباش داعیبت اندیش می
 فرستاد و انہا را بفساد و قصد من ترعیب دہرہ بوعدہ ہا امیدوار میداشتہ است
 جمعہ از تیرہ روزگارن کوتاہ فکر یکدیگر اتفاق نمودہ میخواستند کہ در شکار ہاے کہ در
 کابل و طرف ان واقع میسد قصد من نمایند از انجا کہ کرم و حفظ اللہ تعالی حافظ و ہاسبان
 این طایعہ علیہ است توفیق این معنی نمی یابد روزی کہ سرحاب محل برول گردید
 یکے از ان حماعت سربار دہ خود را بہ خواجہ ویسی دیوان فرید خرم میرساند و میگوید
 کہ فریب نہ بانصد کس نا فساد حسرو نا فتح اللہ پسر حکیم ابو الفتح و نورالدین پسر
 عیث الدین علی آصفخان و سراف پسر اعتماد الدولہ متفق شدہ فرصت طنب و قابو
 جوے اند کہ قصد دشمنان و بد خواہان بادشاہ نمایند خواجہ ویسی این سخن را بحرم
 میرساند و او بیطاقت شدہ ایدمعدی را در ساعت بمن گفتم من خرم را دہے برخوردار
 نمودہ در صدان شدم کہ مجموع ان کوتاہ اندیشان را بدست در آورده بعقوبتہاے گوناگون
 سیاست نمایم بار بحاطر رسید کہ چون سر سفر واقع گرفت و گیر انہا ناعت ترش
 و ہم خورد گی اردو حواہد شد ہماں سردار فتنہا و فساد را فرمودم کہ گرفتند و منہ اللہ
 را معند و محسوس نہ معتمدان سپردہ ان دو بیسعادت دیگر را با سہ چہارے کہ عمدہ
 ان سہا روین بودند بیاسا رسانیدند فاسم علی کہ از ملازمان حضرت عرش اشیانی بود
 بعد از حلوس اورا بخطاف دیانت خانی سرفراز گردانیدم دایم فتح اللہ را نا در لخواہ

بودند و روان ساختن آنها بجانب لاهور در همین منزل سعادت ملازمت سرفراز گردید و ظاهر شد که انخدمت را چنانچه باید بتقدیم رسانیده بوده است چون ماه رجب که مطابق آن آبان ماه الهی بوده در رسید و معلوم شد که ارمایه‌های مقرر وزن قمری والد بزرگوار منست مقرر ساختن که قیمت مجموع اجناس را که در سال شمسی و قمری خود را بدان وزن میفرمودند حساب نمایند و آنچه شود آن مبلغ را بسهرهای کلان و کمز فرستاده بجهت ترویج روح مطهر منور انحضرت ناباب احتیاج و فقرا تقسیم نمایند مجموع یک لک روپیه شد که سه هزار تومان و لایت عراق است و سه لک حالی بحساب اهل ماورالنهر بوده باشد آن مبلغ را مردم معتبر در دوازه شهر عمده مثل آگره و دهلی و لاهور و گجرات و غیره قسمت نمودند * روز پنجم سیوم ماه رجب مرند صلاتخان را که کم از فرزندان حقیقی بیست خطاب خالجهایی امتدار کسندم و فرمودم که او را در فرامین و احکام خالجهان میدوشته باشند و خلعت حاصه و تمشیر مرصع نیز عنایت شد و شاه بیگ خان را بحاندوران محاطب ساخته کمر حلیه مرصع و فیل مست و اسب حاصه مرحمت نمودم و تمام شترکار کادل و تیره و بنگس و ولایت سواد بحور و دفع رفع اعدایان الحدود و جاگیر و فوجداری او مقرر شد و اربابا حسن ابدال مرخص گشت رامداس کچهواغه را نیز فرمودم که درین ولایات جاگیر نموده داخل کمپان این صوبه بدارند مدصب کشند ولد موده راحه را هزار یدات و پانصد سوار ساختن فرمائی مرتضی خان حاکم گجرات در فلم آمد که چون از صلاح و فصیلت و پرهیز گاری پسر میاں وجیه الدین بمن رسیده است مدعی از جانب ما ناو گردانیده از اسماء الهی اسمی چند که مجرب بوده باشد بویساییده بفرستند اگر توفیق ایردی رفیق شود بدان مداومت نمایم قبل اری ظفرخان را به اربابا حسن اندل جمع آوردن شکار رخصت کرده بودم شاخ بددی کرده بود بیست و هفت آهوه سرخه و شصت و هشت آهوه سفید در شاخ بند در آمده بود بیست و نه آهوه را من خود به تیر زدم و پرویز و خرم هم چندی را به تیر انداختند دیگر نخاصان و نزدیکان حکم شد که آنها هم تبر اندازی نمایند خالجهان از همه تیر خوبتر انداخت هر آهوه که رد بر سر تیر رخت در چهاردهم ماه نار ظفرخان در راول مدی قمره ترتیب داده بود یک آهوه سرخه را از پله هور به تیر زدم و از رسیدن نرو افتادن آهوه بسیار شگفته شدم سی و چهار آهوه سرخه و سی و پنج آهوه فراوان شروع که بران هددی او را چکاره میگویند و دو حوک شکار شد در بیست و یکم قمره دیگر سعی و اهتمام هلالخان در سه کروه رختاس دست بهم داده بود بزرگیان سرادق عزت را درین شکار همراه برده بودم شکار خوبی شد بسنگفتگی تمام گذشت دو بیست آهوه از سرخه و سفید شکار شده بود از رختاس که کوه های ان ارس آهو دارد گذشته سوائے کرچهاک و نند نه در تمام همدستان حال دیگر وین نوع آهوه سرخه نیست گفتم چندی را رنده گرفته نگاه دارند که شاید چندی از آنها بجهت لحم رنده بهندوستان برسد بیست و پنج در حوالی رختاس شکار دیگر شد درین

شاذی آمده گفتند که درین مدتیست سال نه یاداریم و نه از پدرانی خود شنیده ایم که درین سرزمین یور دیده باشند * دوم جمادی الاخر در باغ وفا منزل شه و مجلس وزن شمسی منعقد گشت در همین روز ارسلان بی نام اورنگی که از سرداران و امرای عبدالمومن خان بود و در بدو حکومت قلعه کامرو باو تعلق داشت قلعه را بر تافته سعادت ملازمت دریافت چون از روی صدق و اخلاص آمده بود او را بخلعت خاصه سرفراز گردانیدم اورنگ سنده بر کار نیست قابلیت تربیت و رعایت دارد چهارم ماه حکم شد که عزت خان حاکم جلال آباد شکار گاه دشت اوره را قمرغه نماید قریب به صد جانور شکار کرده شد سی و پنج فوج و قوتشقی بیست و پنج دار علی بود و بو علی پنجاه و پنج سفیده بود و پنج چون میان روز بود که شکار گاه رسیدم و هوا فی الجمله گرمی داشت سگان تاری حوب حوب ضایع شدند وقت دواییدن سگ صباح یا آخر روز است * روز شنبه دوازدهم در سرای اکوّه نزول شد درین منزل شاه بیگ خان با جمعیت حوب آمده ملازمت نمود از تربیت یافته‌های پدر سرگزار من حضرت عرش آشتیانی است بدات خود بسیار مردانه و صاحب تودد است چنانچه مکرر در زمان دولت پدرم شمسیرهای نمایان رده و در پیام جهانداري من قلعه مددهار را در برابر امواج دازای ایران حوب نگاه داشت و تا یک سال قبل بود تا آنکه امواج فاعره بکمک او رسیدند سلوکس ناسپاهی امرایانه از روی قدرت بیست و محض همین که در جنگها با او موافقتها نموده اند تا مانند نار سبزه از نوکراں می‌کشد و این معنی او را در نظر سبک میدارد مکرر ازین سلوک او را مدح نموده ام چون حبلی او شده بود فایده توان مقرب نگشت * روز دوشنبه چهاردهم هاشم خان را به ارحانرادران این دولت است بمصوب سه هزار بی ذات و دوهزار سوار سرفراز ساخته صاحب صوبه ولایت اودیسه ساختم در همین روز خبر رسید که بدیع الزمان پسر میرزا شاهرخ که در ولایت مالوه بود از روی نادانی و خورد سالی با فساد حمیدی از فتنه حویان روانه میشود که خود را بولایت رانا رسانیده او را به بید عبدالله خان حاکم الحارین معنی آگاهی یافته تعاقب او مینماید و در اندای راه او را گرفته بدست چندی را که درین امر باو متفق بوده اند بقتل میرساند حکم شد که اهتمام خان را اگر روانه بسته میرزا را بدرگاه آورد و در بیست و پنجم ماه مذکور خبر رسید که امام قلی خان برادر راده ولی خان حاکم ماورالنهر میرزا حسن نامی را که به پسر میرزا شاهرخ شهرت یافته بود میکشد مجمل کشتن فرزندان میرزا شاهرخ را عالم کستن دیو شده است چنانچه میگویند که از هر فطره خون او دیو دیگر پیدا میشود و در مقام دهکده شیرخان افعان که در وقت رفتن او را در بساور بجهت محافظت کوتل خیدر گذاشته بودیم آمده ملازمت کرد در حفظ و حراست راه تقصیر نکرده بوده است ظفرخان ولد رینخان کوکه بکوچانیدن افغانان ذله را که و جماعت گهتران که در حوالی انگ و بیاس و ان نواحی مصدر انواع قبایح بودند مامور گشته بود بعد از انصرام الحکومت و برادران ان مفسدان که قریب بصد هزار خانه

گشتند و املاک و اسبای که داشتند از دست آنها بیرون رخت دیگر درجا و مقام خود
 فتوانستند بود میرخلیل الله بملاذمت من آمد چون در راه محبتها کشیده بود و آثار
 اخلاص از احوال او ظاهر گشت مشمول عواطف نیدرنگ گردانیدند و آورده هزار
 روپیه نقد باو مرحمت فرمودیم و منصب هزاره ذات و دو بیست سوار سرباز گردانیده
 حکم جاگیر کردم بدیوانیان حکم شد که منصب فرزند خرم را موافق هست هراریدات
 و پنج هزار سوار اعتبار نموده جاگیر در حوالی اوجین و سرکار حصار ویروره تلکواه دهد
 روز پنجشنبه بیست و دوم حسب التماس اصف خان داهل محل بخانه او رستم
 و شب در اینجا گذرانیده روز دیگر پیشکشهای خود را در نظر گذرانیده تا ده اک روپیه
 از جواهر و مرصع آلات و اقمسه و فیلا و اسپان سامان نموده بود چند قطعه لعل و یاقوت
 و چند دانه مروارید و بامی اقمسه و چند پارچه چینی و فغوری و خطائی بمعرض
 قبول افتاده تنه باو بخشیدم مرتضی خان از گجرات انگستری که از یک قطعه لعل
 خوش رنگ خوش مماش خوش آب رنگین و نگین خانه و حلقه ابر تراشیده بودند
 بوز یک و نیم تانک و یکسرح که یک مثقال و پانزده سوخ بوده باشد بطریق پیشکش
 فرستاده بود از نظر گذشت و بغایت بسدد خاطر افتاد تا امروز چنین انگستری شنیده
 نشده بود که بدست هبچک از سلاطین درآمده باشد یک قطعه لعل شش سرخه هم
 که دو تانک و پانزده سرح وزن داشت بدست و پدم هزار روپیه قیمت نمودند فرستاده
 بود انگستری نذر همین مبلغ قیمت شد * در همین روزها فرستاده شریف مکه باعرضه
 داشت و برده در خانه کعبه بملاذمت رسید اظهار اخلاص بسیار نموده بود یک دام
 که هفت و هشت هزار روپیه بوده باشد بفرستاده مذکور مرحمت شد و مقرر نمودم که
 مواریری یک لک روپیه بجهت شریف از تحفههای سعایس همدوستان روانه سازند * روز
 پنجشنبه دهم ماه میرزا غازی را منصب پلحراری ذات و سوار سرباز ساخته ناآنکه
 کل ولایت تهته بجاگیر او مقرر بود پاره ارمونه ملتان بیر بجاگیر او مقرر گشت و حکومت
 قندهار و محافظت املک که سرحد همدوستان است بعهده گردانی و حسن سلوک
 او مقرر گردید و خلعت و شمشیر مرصع عنایت کرده رخصت دادم مقرر آری بی الجمله
 کمالی داشت شعر هم خوب میگفت و فاری تحلیص میکرد انی بیت دوست
 گریه ام گرسبب حنده او شد چه عجب * اسر هر چند که گرد زح کلسن خندد
 در پانزدهم پیشکش خانانان بد نظر درآمد چهل زنجیر فیل و پاره جواهر مرصع آلات
 و اقمسه ولایت و پارچه که در دکن و الحدود بهم میرسد فرستاده بود مجموع یک لک
 و پنجاه هزار روپیه قیمت شد میرزا رستم و اکثر بدهای تعینات صوبه مذکور هم پیشکشهای
 خوب فرستاده بودند چند فیل از الجمله پسند افتاد خبر فوت رای درگا که از بواختهای
 پدر بزرگوارم بود در هیزدهم همین ماه رسید چهل سال ریاده در ملاذمت حضرت عرش
 آشیانی در جرکه امرای منتظم بود تا رفته رفته پله منصب او بچهار هزاره رسید
 پیش از آنکه سعادت ملاذمت پدر من دریابد از نوکران معتبر رانا اودیسمکه بود در عشره

شکار دیز همنیره هائے و اهل محل همراہ بودند قریب بصد آهو سرخه شکار شد مذکور گشت که شمس خان عموی حلال حاس کهر که دریں نواحی می باشد باوجود کل سال سالی شکار یک گونه رغبتی دارد که جوانان خود سال را از شوق و شغب نباشد چون طبعش را به فقر و درویشیها مایل شدیم بخانه او رفتم و طمع و طورش خوش آمد دو هزار روپیه نذو و مواری همین مبلغ بر بریان و فرزندان او داده پدم ده دیگر که محاصل کالی داشت در وجه مدد معاش او مقرر نمودم تا از روی رفاهیت و جمعیت خاطر اوقات میگذاشتند باشد ششم ماه شعبان در مقام چندانه امیرالامرا آمده ملازمت نمود از صحبت یافتن او خوشحال شدم جمیع اطباء هندو مسلمانان قرار مردن او داده بودند الله تعالی بفضل و کرم خود او را تسریف شفا ارزانی فرمود تا اسباب پرستان مشیت ناشناس را معلوم گردد که قادر بر کمال هر درد دشوار را که ظاهر بیدان اسباب گزین دست ازان ها بر داشته باشند بمحض لطف و مرحمت ذاتی خویش علاج و درمانی میتواند کرد * در همین روز راے رایسلکه که از امرای معتبر راجپوت است رسیده سبب تقصیری که او در قضیه حسرو بوقع آمده خجلت رده و شرمسار در جا و مقام خود میگست بوسیله امیرالامرا سعادت ملازمت دریافت و گناه او بعفو مقرر گردید در حدی که از آگوه عزم تعاقب حسرو بر امدم او را از غایت اعتماد با آگوه گذاشته مقرر کردم که چون محلها طلب شود همراهی نماید بعد از طلب محل دوسه منزل آمده در موضع متها بمحض شدیدن سکنان ازا حیف از محل جدا شده بمحل و وطن خود روت و بخاطر گدراید که فته و شورشی میان در آمده به بیدم که منجر بکجا حوادث شد کریم کار سار بنده نواران قضیه را در عرض اندک روزی صورت داده سلک جمعیت ان مفسدان را از هم پاشاید و این حرام نمکی برگردن او ماند بجهت خاطر امیرالامرا فرمودم که همان مدصبی که داشت بحال خود باشد و حاگیر او مسلم و برقرار دارند سلیمان بیگ را که از ملازمان ایام شهزادگی بود بحطاب مدای خانی سر بلند ساختم * روز دوشنبه دوازدهم باغ دل امیز که بر کنار دریای راوی واقع است منزل شد والدہ خود را دریں باغ ملازمت نمودم میرزا عازی که در سرداری لشکر قندهار مصدر خدمات پسندیده گسته بود ملازمت نمود عنایت بسیار باو فرمودیم * روسته سیده سیردهم حصارکی داخل لاهور شدم روز دیگرش میرخلیل الله ولد غیاث الدین محمد میر میران که از اولاد شاه نعمت الله ولی بود ملازمت نمود و در دولت شاه طهماست در تمام فلمرو و نه بزرگی این سلسله سلسله نبود چنانچه خواهر شاه جانش بیگم نام در خانه میر نعمت الله بدر میر میران بود و دختری که از ایسان بهمرسیده شاه به پسر رشید خود اسمعیل میرزا خواستگاری نمود و پسران میر میران را داماد ساخته دختر خود را به سر کلان او که هم نام پدر کلان خود بود داده دختر اسمعیل میرزا که از خواهرزاده شاه بهم رسیده بود به پسر دیگرش میرخلیل الله مذکور نسبت کردند بعد از فوت شاه رفته رفته حرائد با این سلسله راه یافت تا در عهد دولت شاه عباس یکبارگی محفصل

که آزار بسیار از آنها بمترددین می‌رسد فیلاں را جمع نموده روانه گشتم چون بجای و مقام آنها رسیدم خود بر ماده فیل سوار شده فرمودم که فیلاں را در دور آنها بطریق قمرغه ایستاده کردید هر دو را بعنایت الهی به تفنگ زده شیران درنده را که راه برندهاے جدا بسته بودند دور کردم * روز پنجشنبه هیژدهم دهلی محل نزول گردید و در مدلی که سلیم خان افغان در ایام حکومت خود در میان آب جوں ساخته بود و سلیم کده نام بهاده والد بزرگوارم انجا را بمترضی خان که دهلی وطن اصلی اوست داده بودند فرود آمدم خان مذکور مشرف بر دریا صفا از سنگ ساخته در غایت لطافت و صفا در ته آن عمارت متصل بآب چوکنڈی مربع کاشی کاری به فرموده حضرت جنت آشیانی ساخته اند که بان هوا کم جای باشد در ایامیکه حضرت جنت آشیانی در دهلی تسریف داشتند اکثر اوقات انجا نشسته با مصاحبان و مجلسیان خود صحبت میداشتند من چهار روز در آن سر منزل سر برده بامقربان و نزدیکان مجلس شراف ترتیب داده داد عیش و کامرانی دادم معظم خان که حاکم دهلی بود پیشکشها گذراندید دیگر جاگیرداران و اهالی و موالی که بودند بقدر حالت خود پیشکشها و نذرها سامان نموده بدظر در آوردند خواستم که در برگه پالم که ارمضانات بلده مذکور است و ارشکار گاههاے مقرر است طرح شکار قمرغه در انداخته چند روز بدین امر مشغولی نمایم چون بعرض رسید که ساعت نزدیک شدن آگه بسیار نزدیک است و دیگر ساعتی درین نزدیکی بهم نمیرسد فسخ عزیمت نموده نکشتی نشسته براه دریامتوجه گشتیم * درستم ماه ذیقعدة چهار پسر و سه دختر اولاد میرزا شاهرخ که به پدرم ظاهر ساخته بودند آوردند پسرانرا به بندهاے معتبر و دختران را بخدمه محل سپردم که بمحافظت احوال آنها قیام و اقدام نمایند * در بیست و یکم ماه مذکور راجه مانسنگه که ار قلعه رهناس که در ولایت پنده و بهار واقع است بعد از فرستادن شش هفت فرماں آمده ملازمت کرد او هم بطریق خان اعظم ارمذافقان و کنهه گرگان ایندولت اند پیوند است آنچه اینها بمن کرده اند و آنچه از من نسبت بانها بوفوع آمد عالم الصرا اینزداداست شاید هیچ کس از هیچکس نتواند گذراندید راجه مذکور یکصد رنجیر میل ارنرو ماده بطریق پیشکش گذراندید غایتاً یکی هم لیاقت آن نداشت که داخل فیلاں خاصه شود چون ارفعایت کرده هاے پدر من بود تفصیرات او را بروے او بیاورده بعنایت بادشاهانه سرفراز ساختم درین روز حل سخنگوے که میان مشخص طوطی گفته آواز میکرد آوردند بغایت غریب و عجیب نمود در ترکی این جانور را طرغی میگیرند *

جشن نوروز سویم از جلوس همایون

بتاریخ روز پنجشنبه دوم ذی حجه مطابق غره فرور دین افتاب عالمتاب که جهان را نفروغ خود روشن و تابان دارد از برج حوت بعشرت سرائے حمل که مقام فرح و شادمانی

نوزدهم در گذشت بکنکش سپاهگري خوب ميرسيد * سلطان شه افغانه که طبعش شعر و نصاب آميخته بود در خدمت خسرو مير ميرد و بصفت محرميت تمام داشت چنانچه علت نامه گريختن آن ے سعادت اين مفسد بود بعد از شکست و بدست افتادن خسرو جاني بيکتا بيرون رفته خود را بدامن کوه خضرآباد و آن حدود، کنيد آخر الامر بدست مير مغل کروري انجا گرفتار شد چون باعث ضلالت و خرابي اينقسم پسرے شده بود حکم کردم که او را در ميدان لاهور تير ناراں کنند و کروري مذکور نزيادتي منصب و خلعت مفخر و ممتاز گردید در بيست و نهم شير خاں افغان که ارند هائے قدیم من بود اذقوت شد توان گفت که خود فصد خود کرد چراکه بشارت مداومت تمام داشت بدو عيکه در هر پهرے چهار پياله لبرير عرق دو آتسه ميخورد و روزه رمضان سال گذشته فضا بود درين سال بخاطرش رسيد که ماه شعبان را عيوض فصاء رمضان گذشته روزه گرفته دو ماه متصل روزه دار باشد از ترک عادت که طبيعت ثابست ضعف پيدا کرد و اشتها مطلق برطرف شد و رفته رفته ضعف قوي شده در پدحاه و هفت سالگي درگذشت و فرزندان و برادران او را بقدر حالت نواخته پاره از منصب و جاگير او را بايدها مرحمت فرمودم * در غره شهر شوال بصحبت مولانا محمد امين که از مریدان شيخ محمود کمال است رسيدم شيخ محمود مذکور از بزرگان وقت خود بوده اند و حضرت خدمت آشياني بديسان عقيدت تمام داشتند چنانچه بکمر تبه آب بردست ايسان ريخته اند مولانا مسارايه مرد پست بيکدات و باوجود علايق و عوايق و ارسنه و بروش و شيوه فقر و شکستگي نفس آشنا بصحبت ايسان مرا بسيار خوش آمد بعضی دردها که بخاطر گره بودند مذکور ساختم نصايح ارجمند و سکنان دلپسند از ايسان شديدم و حيله تسلي خاطر ما گست هزار نيکه رمبن بطريق مدد معاش و هزار روييه نقد گداريده از ايسان وداع شدم * يکپهر از رور يکشنبه گذشته از لاهور بقصد توجه دارالحکافه آگره برآمدم فليح حان را حاکم و مير قوام الدين را ديوان و شيخ يوسف را نخسي و جمال الله را کوتوال ساخته هريک را اخور حالت خلعت مرحمت نموده متوجه مقصد گستم * بيست و پنجم از درياه سلطان پور گذشته در دو گروهی نکودر نزول واقع شد والد بزرگوارم از ررون بيست هزار روييه بنيم ابوالفضل داد بودند که درميان آن دو پرگنه پلي بسته آسارے ترتيب دهند الحق در غايت صفا و طراوت سرمذله سامان يافته است * بمعرا الملک جاگيردار نکودر فرمودم که بيک دست اين پل عمارت و باغچه بسازد که آينده و رويده از ديدن آن محفوظ شود * شنبه دهم ذيقعدة وزير الملک که پيش از جلوس سعادت خدمت من در يافته ديوان سرکار من بود بمرض اسهال درگذشت در آخر عمر پسر شوم قدمی در خانه او متولد گست که در عرض چهل رور مندر و پدر خود را خورد در سن دو سه سالگي او هم بکطرف شد بخاطر رسيد که خانه وزير الملک بکبارگي خراب بسود منصور برادر زاده او را نواخته به منصب سرفراز ساختم غايتاً بوع عشقي ازو نمی آيد * روز دوشنبه چهار دهم در انداء راه شنیده شد که در ميان باني پت و کرنال دو شير هست

و اعتماد الدوله را هزاره ذوات و دویست و پنجاه سوار سحتم در بیست و پنجم راحه سورج سنگه طعانی فرزند خورم آمده ملازمت کرد شیانم بسر عمومی امرای مقهور را همراه آوردن فی الحمله شعوری دارد سواری فیل را خوب میداند راحه سورج سنگه از شعراے هندی زبان شاعرے همراه آورده بود در مدح من نایمضمون تعریفی بود که اگر افتاب پسری میداشت همیشه روز میبود و هرگز شب نمیداد چرا که بعد از آن بسر حاشیای او مینشد و عالم را روشن می داشت بحمدالله و الممت که پدرش را خدای ابدوع پسری کرامت کرد که بعد از شفقار شدن مردم ما بم که مانند سب است نداشتند افتاب اریں رشک میبود که کاشکی مراهم پسری میبود که حاشیایی من کرده شب را بعالم راه میداد چنانچه از روشنی نایع و نور عدالت شما باوجود چنین وافعه افق چنان مدور است که گونا شب را نام و نشان نیست نایب تاریکی مضمونی از شعراے هند کم نگوش رسیده بجلدوی یں مدح فیلی ناو مرحمت کردم راجپوتان شاعر را چارن میگویند یکی از شعراے وفنا این مضمون چنین نظم در آورده

گر پسر داشتی چهار امروز * شب نگه سی همیشه بودی و
رانکه چون او بهفته افروز * نه نمودی کلاه گوشه بسر
شکر کرد بعد از چنان پدرے * جانشین گشت اینچنین پسرے
که رشقار گفتن آن شاه * کس نه ماتر نکرد حامه سیاه

روز پنجشنبه هشتم محرم سنه ۱۰۱۴ جلال الدین مسعود که منصب چهار صد دوات داشت و حالی از مردانگی نبود و در چند معرکه او کارها بوفوع آمده اند اما حالی از حطی نمود تحمیداً در سن پنجاه و یا سست سالی بیمار بود و من فوت شد ایون نگهزانی بود ایون را مثل پلید و ده و ده که میخواست و مقدر بود که بعد از فوت او ایون از دست مادر خود میخواست چون مرض او بود در وقت و حالت مرگ ظاهر کردید مادرش از نهایت محبت از همان ایون که نه پسر خود میخواست و خورید ریاده برادره خود نه بعد از گذشتن پسر به یسر ساعت او هم در گذشت ناعایت این قدره شب ۱۵ راحه مادرے معروفه رسیده در میار هندوان رسم است که زبان بعد از فوت به حواء محبت محبت حواء حیط ناموس پدران و شرم خویشان خود را مسموم است از مادران مسلمان و هندوان مترا یں کارے مظهر بیامده * در پدرم ما مدکور اسپیکه سرآمد اسپار من بود از روسته عنایت راحه مانسنگه مرحمت نموده شده عناس این اسب ناچند اسب دیگر کفهای لایق مصحوب مدوچهر که از علایمان معتبر شاه است بحضرت عرش آشیانی اسال نموده بود و از دادن این اسب راجه انمقد ر شحالی و شعف بود که اگر مملکت ناو عنایت میکردم معلوم نبود که این قدر شای نماید و قتیکه او در دسده چهار ساله بود در هندوستان ترقی نمود چنانچه جمع بندهای درگاه از محل و راجپوت باتفاق معروض داشتند که از عراق مثل این اسپا بهندوستان بیامده است چون والد نزرگوارم ولایت خاندیس و صوبه دکن را نه برادرم دانیال مرحمت

اوست انتقال نموده عالم را رونق دیگر بخشید و تاراج دیدگان سرما و ستم رسیدگان
خرانرا بدستیاری بهار خلعتهای نوروزی و مباح سبز فیروزی پوشانیده تلانی و تدارک
نمود

بار قمران امدار سالارده * مرعوم را کالچه خوردی بارده
در موضع رنکته که در پلکرو و واقعست مجلس نوروز منعقد گشت و در ساعت
تحويل فیروزی و حورمی بر تخت نشستم امر او نزدیکان و سایر بندگان بلوارم مبارک
بادی قیام و امداد نمودند حاجها را در همین مجلس بمنصب پنجهازری ذات و
سوار سرفراز ساحت حواجه جهان را خدمت بخشیکری امتیاز دادم و پیرخان را از
وزارت صوبه بنگاله معزول ساخته ابوالحسن شاهکاهی را بجای او فرستادم و نورالدین
فلی کوتوال آگره گشت چون مقبره مدوره حضرت عرش اشیانی بر سر راه واقع بود
بخطرسید که اگر درین گذشتن سعادت زیارت ایشان را دریام کوتاه اندیسان را بخاطر
خواهد رسید که چون ممر عبور مرا انجا واقع بود زیارت نمودند نخود فرار دادم که درین
مدرسه ناگه داخل شوم بعد ازان به بیت زیارت چنانچه حضرت ایشان که بجهت
حصول و خود من از آگره تا احمیر پیاده توحه فرموده بودند من هم از آگره تا مقبره
مدوره ایسان که دویم کوه است پیاده رفته این سعادت دریام کاشکی میسر میشود که
بسر این راه را طی میکردم * دو بهر از روز شنبه پنجم ماه گذشته ساعت سعد متوجه
آگره گستم و موری پنجهزار روپیه از ریگری از دو دست پاشیده بدولت سرای همایون
که در درون قلعه بود داخل گردیدم درین روز راجه نرسنگدیو پور سعیدی آورده گذرانید اگر
چه دیگر انواع حیوانات پرده و چرند و جنس سعید که انرا طویعان گویند پیدا میشود
عادتاً پور سعید دیده شده بود حالهای او که سیاه می باشد بیل رنگ بود و سعیدی
بدن و سر همگی میل داشت از جانوران طویعان آنچه من دیده ام شاهین و شاه
و سکر که در بدن پاری لی میگیرند و کجسک و راغ و کبک و دراج و پودنه
و طاوس است اکثر اوقات در پوشکانه بار طویعون میباشد موش پزان طویعون هم دیده
از جنس آشوب سیاه تیره بغیر از هندوستان جای دیگر نمی باشد و آشوب چکاره که
نرین فارسی سعیده منگویند طویعون مکرر نظر در آمده است درین روزها رتن پسر
نهوج هاده که از امرای معتبر راجپوت است آمده ملازمت کرد سه میل پیسکس آورده
بود یکی از آنها بغایت پسند افتاد در سرکار به پانده هزار روپیه قیمت نمودند و داخل
فیلان خاصه شد و نام او را رتن گم نهادم نهایت قیمت فیل پیش راجهای کلان هند
از دست و پنجهزار روپیه ریاده نمیباشد اما حالا بسیار گران شده است رتن را بحطاب
سرلاند رای سرفراز ساحت میوان صدر جهان را به منصب پنجهازری ذات و یکهزار
و ناصت سوار و معظم خانرا به منصب چهار هزار ذات دو هزار سوار مقدار گردانیدم
عدد نله حسن بمنصب سه هزار ذات و پانصد سوار سرفراز گشت مظفر خان و بهار سنگه
چو یک بمنصب دو هزار ذات و هزار سوار امتیاز یافتند ابوالحسن دیوان را هزار و پانصدی

ملازمت کوفه کفایت مجهولی نیز داشت نظر باحوال و اوضاع او کرده هیچکس از بددهای درگاه تصدیق ناپیلچی بودن او نکردند از زمانی که حضرت صاحب قرآنی فتح روم کرده و ایلدرم نایزید حاکم انجا زنده بدست افتاد و بعد از گزینش بیست و پنج سال یکساله کل ولایت روم فرار دادند که بدستور ملک مذکور را بتصرف خود دادند در همین اثنا ایلدرم نایزید وفات یافت ملک را به پسر او موسی چلبی و رحمتش خود معاودت فرمودند تا حال از جانب فیاضه انجا باو حرد چندین احسانه کس بداد و ایلچی نفرستادند الحال چگونه باور توان کرد که این شخص ماورالدهریه فرستاده خودکار باشد اصلاً این سخن معقول من بیفاد و هیچکس برمدن دعوت او گواهی نداد بداد این فرمودم که هر جا میخواستند ناسد بود * در چهارم ربیع الاول دختر حکت سنگه داخل خدمه محل گردید و در منزل حضرت مریم ربانی مجلس عقد و طوی معقد گشت از حمله جهنمی که راحه مان سنگه همراة نموده سست رستار میل بود * چون دفع و رفع را را پسبنداد همت داشتیم که مخاطره گذرایدیم که محتاجان را باید فرستاد دوازه هزار سوار مکمل باسرداران کار دیده بهمرههی او تعین نمودم و سوائے آن بانصد نفر احدی و دو هزار برق انداز بداده تا توکانه مستملع هفتاد قرب کجهال و شتربال و شصت رنجیر بدل بدین خدمت معین گردید و بدست لک روپیه خزانة حکم شد که همراة این لسكر نموده باشد در شانزدهم ماه مذکور مدر حلیل الله بهررانه میر نعمت الله یرغی که مکهلی از احوال او و سلسله او پیش ازین نوشته شده بموضع اسهال در گذشت از سیمای او اثار احلاص مددی و دیونس مدیری ظاهر بود اگر عمرش آمان ممداد و مدتی در خدمت میگردید بمقام عالی سرفه می یافت بحسی در هادپور اده چند فرستاده بود یکی از آنها را به دهم ده سورن در آوردند پنجاه و دهم نوله برآمد * روز چهار سده هشتدهم در منزل مریم ربانی مجلس وزن سال چهلم از بابایه فمری ترتیب یافت و روزی را فرمودم که معورت و مستحقار قسمت نمودند روز یکسده چهارم ربیع الآخر طاهر بیگ بحسی احداث خطاب میباشاد حادی و ملا تقیای شمسنری که به فصلت و کمالات آراسته بود و علم تاریخ و ادب را خوب میدانست خطاب مورخ حانی سرور گردید و در نهم شمس ماه در حوردار سواد عبدالله خان را خطاب بهادر حادی داده از افغان معمار گرداندم مونس حان سمر مهنر حان به ارشدگ نسیم که در عهد دولت میرزا الح بیگ گورگان بداد نامی ایشان ساخته شده بود گذراید عادت تحفه نفیس و خوش اندام و سنگش در بهانت سعیدی و پاکبزی بر دور گردن کوره اسم مبارک میرزا را ناسده هکری خطاب کده اند در حد ذات خود عایت نفاست دارد من هم فرمودم که اسم میرزا و اسم مبارک حضرت عرش اشیدانی را بر کدازه لب کوره نقس کردند مهنر حان از علامان قدیمی این دولت است سعادت خدمت حضرت حدت اشیدانی در نافقه و در عهد سلطنت والد نزرگوارم مرتبه امارت رسیده بود او را از معتمدان میدانستند در شانزدهم فرمان صادر شد

نموده بآگه مراجعت میفرمودند از روی مرحمت باو حکم شد که یک چیزیکه خاطره حواه تو باشد از من بطلب او وقت یافته این اسپ را التماس نمود بدینجهت باو عنایت فرمودند * روز سه شعبه بیستم عرضداشت اسلامخان مشعر برحبر فوت جهانگیر، قلیخان صاحب صوبه بدگاله که علام خاص من بود رسید بدائر جوهر ذاتی و استعداد فطری در حرکه امراء کلاں انتظام داشت از موت او حیلے آورده خاطر گشتم حکومت گبداله و اتالیقی شاهزاده جهاندار را بفرزد اسلام حان مرحمت کردم و افضل خان را بجای او صاحب صوبه ولایت بهار ساحتیم * بسر حکم علی را که بجهت بعضی خدمات به برهانیپور فرستاده بودم آمده نارنگی چند کربانگے همراہ آورد که نظیر و عدیل خود داشتند چنانچه یکی از آنها بده گوئی که هر یک برادر نارنگی بود و یک برادر تربیع و یک برادر سرح آنچنان ناری میکرد که باوجود خوردی و بزرگی یکی خطا نمی شد و همچنین از اصنام ناریها آنچنان میکرد که عقل حیران میگشت در همین روزها درویشے از سرانندیب آمده جانورے عمر مکررے آورد دیوبک نام روی پشت بره کلاں مشابہت تمام دزد و هیاب محمودی او بمنمون شبده است اما دم ندارد و حرکاتش بمیمون سیاه لے دم که بران هندی بن ماس میگویند میدماید حتہ او برادر میمون بچه دوسه مانعہ باشد بکسال بدس اریں درویش بوده است معلوم شد که اریں کلاں ترسمی شود حورش او شیر است نیله هم میخورند چون رعایت عجیب نمود بمصوران فرمودم که شبده او را با درکاب مختلف کسبند حیلے در نظرها کریه میدماید درسی روز میرا فریدون برلاس منصب یکہرار و ناصدی ذات و ہرار و سه صد سوار سرفراز گردید و حکم شد کہ پادشہ حان محل چون از نرد سپاہگري پناہ کبرسن افتاده اسف موافق دو ہراري * ذات جاگیر مدافعتہ باشد اٹکھان منصب هفتصدی ذات و پادصد سوار سرفراز گردید منصب فرزد اسلام حان صاحب صوبه بدگاله بچہار ہراري ذات و سه ہرار سوار مقرر گشت و مکاتبت ولعه رھتاس نکسور حان ولد قطب الدیخان کوکہ معوض گردید اهتمام حان بمصنص ہراري ذات و سه صد سوار سرفراز گردیدہ بخدمت میر نكري و سامان دواہ بدگاله تعیین یافت در عہ صفر شمس الدیخان ولد اعظم حان دہ رحیر محل پیسکش نموده بمصنص دوہراري ذات و ہرار و پادصد سوار سرفراز گردیدہ بکطاف جهانگیر خانی بمقتار گشت و ظفر خان بمصنص دوہراري ذات و ہرار سوار معمر * گردید * چون دحتر گشت سدگه بسر کلاں راحہ ماسدگه را خواستگاري نمودم بتاریخ شانزدهم ہستان ہرار رویہ ساچو بکادہ راحہ مذکور بکھت سرفراري او فرستادم مقرب خان ار بندر کہ بکبایت برده فرنگی ارسال داشت کہ تا غایت نایں حوبی کار مصوران مرگ دیدہ بسدہ بود در ہمیں روزها عمہ ام نجیب النساء بیگم در سن شصت و یک سالگی مریض سل و دق بکوار رحمت ایردی پیوستند میرا والی پسر او را بمصنص ہراري ذات و دوست سوار سرفراز گردانیدم * اقم نام حاجی ماورالنہری کہ مدتہا در روم بود حاجی از معقولیت و معرفتی بیست خود را ایلچی خوند کار گفته در آگہ

تفاوتی ندارد میگویند که تنگی نفس را فائده میدهد و یازدهم ماه راجه ماسنگه
 بجهت سرانجام لشکر دکن که بدان خدمت تعیین یافته بود انتماس رحمت آمیز
 که وطن اوست نمود میل خاصه هشیار مست نام باو عنایت کرده رحمت دادم روز
 دوشنبه دوازدهم چون عرس حضرت عرش آشیانی بود سوائے احراجات جنس مذکور
 که علیحدہ مقرر است چهار هزار روپہ دیگر فرستادم کہ فقرا و درویشان ده در و ده
 مدوہ حضرت حاضر اند تقسیم کنند درین روز عبدالله ولد خان اعظم را خطاب سردار
 خانی و عبدالرحیم پسر قاسم خان را خطاب تربیت خانی سرور گردانیدم * روز سه شنبه
 سیزدهم دختر خسرو را طلبیده دیدم فرزندی که اینقدر به پدر ماند کسی یاد ندارد
 منجمان میگفتند که قدم او بر پدرش مبارک بیست اما بر شما مبارک است آخر
 ظاهر شد کہ درست یافته بودند بعد از سه سال گفته بودند کہ او را باید دید چون ارسن
 مذکور در گذشت دیده شد * در بیست و یکم ماه خاندانان مقصد صاف ساختن
 ولایت نظام الملکیہ کہ در شفقار شدن حضرت عرش آشیانی بعضی فتورهایان راه یافته
 بود گردید و نوشته داد کہ اگر در عرض دو سال اینخدمت را بانصرام برسانم محرم باشم
 مشروط بآنکہ سوای لکری کہ بانصوبه تعیین اند دوازده هزار سوار دیگر داده لک روپہ حراہ
 ہمراہی او معین گردد فرمودم کہ بزودی سامان لکرو حراہ نموده او را روانہ سازند
 در بیست و ششم مخلص خان بخشی اعدیان را بخدمت بحشیگری موبہ دکن سرور
 ساخته جاسے او را بہ ابراہیم حسین خان میر بحر عنایت نمودم در عرہ رحب
 پیشرو خں و کمال خان کہ از بندهای روشناس مقرر بودند وفات یافتند پیسروخان را
 شاه ظہماست بعنوان علامی پدر کلان من داده بودند سعادت نام داشت در خدمت
 حضرت عرش آشیانی چون بداروغگی و مہتری فراشکانہ سرور گردید پیسروخان
 خطاب یافت در اینخدمت بدوئی ماهر بود کہ گویا حمامہ بیست کہ بر قامت قابلیت
 او دوخته اند در سن نود سائگی از جوانان چہارده سالہ حلد تر بود و سعادت خدمت
 پدر کلان من و پدر من و من دریافت تادم مرگ یک لحظہ کیفیت شراب نبود

الودہ شراب معانی سحاک رمت * آہ از ملایکش کفن تارہ نوکنند

پانزده لک روپہ ارو ماند پوری در رعایت ناقابلے دارد رعایت نام باو حقوق خدمت
 بدیش مہتری نصف فراشکانہ باو و نصف دیگرہ تحماق خان مرحمت شد کمال
 خں من از انکہ فدوی با اخلاص من بود از طایعہ کلالں دہلی است مدبر ظہور
 ۷. مانت و دبانت نایب اعتماد او را بکاول بیگی ساحتم اینچنین خدمت گاراں کم
 ہم میرسند دو بہرہ و شفقت بسیار کردم اما مثل او کجا در دویم ماه مذکور
 لعل کلا بوت کہ از خورشید درخت است بر من کلان شدہ بود و ہر نفس و صوتی کہ
 بران و روش ہندی می شنید باو یاد میدادند در سن شصت و پنج سالگی بلکہ ہفتاد
 سالگی فوت کرد یکی از کدیزان او درین قضیہ امیون خورده خود را ہلاک ساخت از
 مسلمانان مقررے چنین وائی نجا آورده باشد * در ہندوستان خصوصاً در ولایت

که ولایت سنگرام چنانچه یکسال دروچه انعام فرید اسلام خان مقرر بود یکسال دیگر در
 وچه انعام افضل خان صاحب صوبه بهار مقرر باشد درسی روز مهابلنخان را بمصوب سه
 هزاره ذات و دو هزار پانصد سوار سرفراز گرداندم یوسف خان ولد حسین خان تکریه
 بمصوب دوهزاره ذات و هشتصد سوار مقرر گردید * در بیست و چهارم مهابلنخان را
 با امرا و مردمی که بحالت دفع و دفع بانا مقرر بسته بودند مرخص ساختم خان مذکور
 بحلعت و اسب و فیل خاصه و شمشیر مرصع سربلنده گشت ظفرخان بعدایت علم
 سرفراز گردیده بحلعت خاصه و خلجی مرصع اختیار یافت تشجاعت خان هم علم مرحمت
 شد حلعت و فیل خاصه عدایت کردم راحه برسنگدیو حلعت و اسب خاصه و منگلی خان
 اسب و خلجی مرصع و برابند اسب کچمویه و علقلقی درم و هنر خان تهمتن دستور یافتند
 و نه بهادر خان و معزالملک بحسی خلجی مرصع شفقت شد بهمین طریق جمع امرا و سرداران
 هر یک بقدر حالت و مرتبه خود بعدایات بادشاهانه سرفراز گردیدند * و یکپهرا روز مذکور
 گذشته حالکان که بمربده بلند بالندقی من ممتاز است از بهادران آورده ملادمت نمود آن
 مقدار سرق و حوشکالی برو علیه کرده بود به مذمت که بنیامد یابحر مصطربانه خود را
 دریای من انداخت و من در سراز را از روی مرحمت و مهربانی برداشته او را در کنار
 عطوفت و شفقت کسیدم و روی او را بوسیدم دو تسلیح مرورید و چند قطعه لعل و زمرد
 بدسکش گذاردین قامت حمایه هر مذکور سه نیک رویه شد و سوائ آن از هر حدس و هر
 مذاج بسیار بطور آورد * هفتدهم حمایه الاولی وزیر خان دیوان بنگاله آمده ملادمت
 کرد بقصد رخصت فیل برو ماده و یک قطعه لعل فطی پیسکس آورده چون از خدمتگذاران
 مدام بود از همه بختی می آمد و میبوم که در ملادمت باشد چون فاسم خان بانرا در
 کلاں خود امانتداران اصلا س کار نمیگرفت و از خدمت حضور ظاهر بود دیور آمده
 ملادمت نمود بدست و دوم صدخان لعلی بوزن هفت تن که انوالقاسم خان
 برد او در بدر کبابانست بفتاد بدیم هزار رویه حریده بود پیشکش نمود بدایت خوش
 یک و حریف اندام است اما بعقبه من زیاده از شصت هزار رویه نمی آرد ناآنکه
 از دلایل پسران و پسران و پسران تقصیرات عظیم بوقوع آمده بود چون پده بفرید
 خالکهاں آور گناهان او عفو مقرون گشت و دیده و دانسته از جرایم او در گذشتم و در
 بدست و چهارم فرزدان حاکمان که از عقب او می آمدند رسیده ملادمت کردند
 و سوار بیست و یکپهرا رویه پیسکش گذرایدند در همین روز خان مذکور بود رخصت
 بدست بدسکش کرد * روز یکصد و شصت و شصت جمایه الثانی در مدرن حضرت مریم الیمانی
 سکنس و زن سال شمسی سرانجام پذیرفت و باره از آن در سعوات قسمت نمودم و تدم
 خدمت ده بقرای ممالک محروسه تقسیم نمایند چهار ماه فرمودم که دیوانیان بخان
 اعظم مطایر منصب هفت هزاره حاگیر تنخواه دهند * درسی روز ماده آهوه
 شیراز آوردند که بفرانت میگذاشت که او را میدوشیدند و هر روز چهار شیرارو
 دوشیده می شد تا غایت دیده و نشنیده بودم مرزه شیر آهو و شیر ماده گاو و گاو میش

مجملاً پانزده اک رزیده که مواری پنجاه هزار تومان رایج ایران و چهل و پنج لک خانی مطابق ررتوران بوده باشد خرج این عمارت تنالی را من شودایندند * روز یکشنبه بیست و سویم بخانه حکیم علی بقماشای حوضی که مدن ان در زمان حضرت عرش اشیدایی در لاهور ساخته بود با جمعی از مقربان که ان حوض را ندیده بودند رفتم حوض مذکور شش گز در شش گز است و در پهلو حوض حانه ساخته شده در عایت روشنی که راه بان خانه هم از درون آب است و آب از ان راه مذکور در نمی آید ده دوازده کس در انخانه صحبت میداشتند از نقد و جلس آنچه در وقت او گنجید، پیس کش نمود بعد از ملاحظه خانه و در آمدن جمعی از نزدیکان بدالجا حکیم را به منصب دوهزارای سرفراز ساخته بدولتخانه معاونت نمودم روز یکشنبه چهاردهم شعبان خان خاندان به عدايت كمر شهشير مرمع و خلعت و فيل حاصه سرفراز گردیده بخدمت دكن مرخص شد و راحه سوز چ سنگه که از تعينات خدمت مذکور بود بمنصب سه هزارای ذات و دو هزار سوار مختار گردید چون مکرر عرض رسید که از سرداران و ملازمان مرتضی خان آزار بر عایا و سنگه احمد آند گجرات میروند و ضبط خویشان و مردم خود بواحشی نمیتواند کرد صوبه مذکور را ارو تغییر نموده باعظم خان مرحمت نمودم و مقرر شد که خود در ملازمت بوند جهانگیر قلیخان پسر گلان او به دیانت او روانه گجرات گردد و منصب جهانگیر قلیخان اراصل و اضافه به سه هزارای ذات و دوهزار و پانصد سوار مقرر گردید و حکم شد که باتفاق موهن داس دیوان و مسعود بیگ همدانی بخشی سهامات صوبه مذکور را فیصل میداده باشند موهن داس بمنصب هشتصدی ذات و پانصد سوار و مسعود بیگ سه صدی ذات و یکصد و پنجاه سوار سرامرار گردید از بنده های حضور تربیت خان به منصب هفتصدی ذات و چهار صد نفرو بصرالله بهمین منصب سرفراز گشتند مهتر خان که مجملی از احوال او نوشته شده در همین روزها وفات نمود و مونس خان پسر او را بمنصب پانصدی ذات و یکصد و سی سوار سرفراز ساختم * روز چهارشنبه چهاره ذی حجه خسرو را از دختر خان اعظم پسر متولد شد نام او را بلند اختر نهادم * در ششم ماه مذکور مقرب خان صورتی فرستاد که عقیده مرگیان اینصت که این صورت شبیهه صاحب قرانی است در وقتیکه ایلدیم نابزید بدست لشکر فیروزی اثر ایشان گرفتار آمد نصرانی که در انوقت حاکم استانبول بود ایلچی با تحف و هدایا فرستاده اظهار اطاعت و بندگی نموده مصوریکه همراه ایلچی ساخته بودند صورت الحضر را شبیهه کشیده بده اگر این دعوی اصلی داشته باشد هیچ چیز تحفه پیش من بهتر این نخواهد بود چون بصورت و حلیه اولاد و فرزندان سلسله علیه آن حضرت مشابهتی ندارد خاطر براست بودن این سخن تعلی نمیشود *

سلیت که از انواع بنگاله است از قدیم رسم شده بود که رعایا و مردم آنجا بعضی از فرزندان خود را حواجه سرانموده در عوض مالواحبی بحکام میدادند و این رسم رفته رفته بدیگروایت نیز سرایت کرده هر سال چندین اطفال ضایع و مقطوع الذسل میشدند و این عمل رواج تمام یافته بود در بدولت حکم نمودن من بعد هیچکس نایب امر قبیلح قیام و اقدام ننماید و خرید و فروخت خواجه سرایان خود سال بالکل برطرف شد باسلامخان و سایر حکام عموماً بنگاله و برمانها صادر گشت که هر کس مرتکب این امر شود تنبیه و سیاست نماید و خواجه سراء خورد سال نزد هر کس که نباشد بگیرد تا عایت هیچیک از سلاطین سابق این ترمیق نیامند انشاالله تعالی در اندک مهتی چنان خواهد شد که این رسم مردود بالکلیه برطرف شود هرگاه خرید و فروخت حواجه سرا مدح شد هیچکس نایب فعل و حوش بیفائده اقدام نخواهد نمود * اسپ سمدی از جمله اسپان مرستاده شاه عباس که سرطوبله اسپان خاصه من بود بحاکمانان مرحمت کردم انقدر خوشحال شد که بشرح راست نیاید الحی که نایب کلانی و حوی اسپانی تا عایت بهندوستان پیامده است و میل متوج را که در جنگ ے بدل است تا بیست و یکیر دیگر باو عدايت نمودم چون کشن سنگه که بهمراهی مہانتکان تعین بود خدمات پسندیده تقدیم رسانید و در حدک مردم رانا زخم برچپه پیاے او رسیده تانیست کس نامی او بقتل آورده بود و قریب به هزار کس را دستگیر ساخت منصب دو هزاری ذات و هزار سوار سرورار شد در چهار دهم ماه مذکور حکم کردم که میرزا غازی متوجه قندهار شود از اتفاقات حصه سمجود انکه میرزای مشارالیه از بهکر روانه ولایت مذکور گردد خبر فوت سردار خان حاکم انجا میرسد سردار خان از ملاذمان مقرب و روشناس میرزا محمد حکیم عم من بود تحتہ بیگ اشتہار داشت نصف منصب او را بفرزندان او مرحمت نمودم * روز دو شنبه هجدهم پیاده بقصد زیارت روضه مدفونہ حضرت عرش آشیانی متوجه شدم اگر میسر می بود این راه مدفونہ و سرزمی پیدموم حضرت والد بزرگوارم نحت و ولادت من از فتحپور به احمیر که یکصد و بیست کرور است پیاده زیارت حضرت حواجه معین الدین سنجری چشتی متوجه گسته بودید اگر من بحور چشم این راه به پیدایم هنوز چه کرده باشم چون سعادت زیارت مخرف شدم عمارتے که بر سر روضه مدفونہ شده بود دیدم نوعی که خاطر خواه من بود بنظر دریامد چرا که مدظوران بود که روضه های عالم مثل این عمارت در معموره دنیا مشر و دهدد چون در انفس عمارت مذکور از خسرو بدطالع این نوع امرے بظهور آمد بالضرورت روانه لاهور شدم معماران به سلیقه خود یک طسورے ساخته بودند آخر الامر بعضی تصرفات نموده شد تا آنکه مبلغ لمی صرف نموده سه چهار سال کار کرده بودند فرمودم که دیگر بار معماران ماهر باتفاق مدد صاحب وقف بعضی جاها را بدو عیکه قرار یافته بیدادند رفته رفته عمارت عالی سامان پذیر گردید و باغی در عایت معا بردور عمارت مقبره مدفونہ ترتیب یافت و دروازه در نهایت رفعت و عظمت مشتمل بر مزارها از سنگ سفید پرداخته و ساخته شد

مرمودم در چهارم ماه سیصد و هفتاد نفر سوار احدی کمک لشکر پادشاهی
 عبدالله خان مقرر گشتند یکصد راس اسب بیزار طوایل سرکار و بستند به شهرکس
 ار مدببدار و احدی که صلاح دادند بدهد در هفتادم یکقطعه لعل به قیمت بیست
 هزار روپیه بود به یرویز عنایت کردم و یکقطعه لعل دیگر با دو مزارید که قیمت
 روپیه می ارزید بحورم مرحمت شد روز دوشنبه بیست و هشتم جنگاته بمصوب بلیج بداد
 و سه هزار سوار سرفراز گردید و در هشتم ماه رجب رای جیسلنگه بمصوب چهارهزار
 ذات و سه هزار سوار سربلندی پادشاه و خدمت دکن مرخص گشت روز یکشنبه
 شاهزاده شهریار ارگجرات آمده مرمت نمود روز سه شنبه چهاردهم فرید سرفراز
 بخدمت تسکیر ملک دکن رخصت نمود خلعت و اسب خاصه و فیل خاصه و کمر
 شمشیر و حلجر مرصع عنایت شد و سرداران و امرائی که بهمراهی او تعیین یافته
 بودند بقدر مرتبه و حالت خود هر یک عنایت اسب و خلعت و فیل و کمر شمشیر
 و حلجر مرصع خوشدل و سرفراز گردیدند هزار نفر احدی در ملازمت پیروز خدمت
 دکن تعیین نمودم در همدی روزها عزمداشت عبدالله خان آمد که رانای مقهور را در
 کوهستان در جاهای قلب تعاقب نموده چند رنجبر فیل و اسباب او بدست افدای
 چون شب درآمد حای بیگ پابیرون دره بدررفت چون کار را بر ننگ ساخته ام
 عدقرب گرفتار خواهد شد یا بقتل خواهد رسید خان مدکور را بمصوب بلجهراری
 ذات سرفراز ساختم و تعبیم مزارید که بده هزار روپیه می دادند بهور عنایت شد
 و چون ولایت خاندیس و سراز بفرزند مشارالیه داده شده بد فاعه سرفراز هم بدو مرحمت
 کردم و سیصد راس اسب بهمراهی او مقرر گشت که ناحدیان و مدببداران و شهرکس
 که لایق عنایت باشد بدهد در بیست و ششم سیف خان نازده بمصوب دوهزار
 و پانصدی ذات و هزار و سیصد و پنجاه سوار سرفراز گردیده بخدمت فرخنده سرفراز
 حصار مقرر گشت روز دوشنبه چهارم شعبان یک رنجبر فیل سرفراز عنایت شد *
 روز جمعه بیست دوم حکم مرمودم که بنگ و نوره که منشاد فساد دلی است در بارها
 نفروشد و قمار خانها را برطرف سازد درین باب تاکید تمام نمودم * در بیست و پنجم
 شیرینی ار شیرخانه خاصه آورده که بگاو جنگ اندازد مردم سیران بکشت تماشا
 ایستاده بودند جماعه از جوگیان هم بودند شیرینه یکی از جوگیان که بدو بود بطریق
 نازی به از روی غصب متوجه شد او را بر زمین انداخت و چنانکه سده خود جفت
 میشود بهمان طریق بالای جوگی برآوده حبیدن گرفت و زور دیگر هم همان طور حرکت
 نمود چند نوبت این حرکت ارو بوقوع آمد چون تا عایت چندین امری دیده شده بود
 و غرابت تمام داشت نوشته شد در دوم شهر رمضان عیاذ حاس حسب التماس اسلام خان
 بمصوب هزار و پانصدی ذات و هشتصد سوار سرفراز گردید و درون خان نرلاس را بمصوب
 دو هزار و پانصدی ذات و دوهزار سوار ممتاز ساختم هزار توکجه طلا و نقره و هزار روپیه در روز
 تحویل حضرت بدیع اعظم به برج عقرب که باصطلاح هندوان سنکرات میگویند تصدق نموده

جشن نوروز چهارم از جلوس همایون

تحويل حضرت نیز اعظم فیض بحس سالم به سرج حمل شب شنبه چهاردهم ذی حجه سنه ۱۰۱۷ هجری اتفاق افتاد و نو روز گیتی امور مبارکی و فرخی آغار شد روز جمعه بدجم محرم سنه ۱۰۱۸ حکیم علی دوت یامت حکیم عظیم بود ار علوم عربیه بهره تمام داشت شرحی بر قانون در عهد خلافت والد بزرگوارم تالیف نموده است کدش بر فهمش ریادتی داشت چنانچه صورت او سر سیرت و کمی بر ذاتی مجمعه مدناطن و شیرالدفس بود در بدستم صفر مرزا برچورد بر را خطاط حان عالم سرفراز ساختم از نواحی فتحپور هندوانه آوردند که بایں کلانی تحال دیده نسیدده بود فرمودم که برون در آوردند سی و سه نیم سیر کسبده شد * روز دوشنبه نوزدهم ربیع الاولی مجلس ورن قمری در خانه والده بزرگوارم ترتیب یامت پاره اران بر عورتی که دران روز جمع گشته بودند مسمت شد چون ظاهر گردید که بحکمت نظام سلطنت و سرانجام مهمات صوبه دکن ضرور است که یکی از شاهزاده ها را روانه سارند باندراں بحاطر رسید که فرزند پرویز را باید فرستاد فرمودم که سامان فرستادن او نموده ساعت رخصت تعیین نمایند * مهانتخان را که بحکمت سرداری لسكرانای مقهور تعیین بود و بمصلحت بعضی خدمات حضور بدرگاه طلب داشته عبدالله خان را خطاط فیروز حدنگی سرفراز ساخته بعوض او تعیین نمودم و عبداللراق بخسبی را فرستادم که بحمیع منصبداران ان لسكر حکم برساند که ار گفته خاندکوز بیرون بروند شکر و شکایت او را عظیم موثر شناسند در چهارم جمادی الاولی یکی از بریا بیان که قیدله مقرر اند بزخصی بنظر کدرایید که بطریق بر ماده پستان داشت و مقدار یک پیاله قهوه خوری هر روز شبر میداد چون شیرار نعمتهای الهی است و ماده پرورش بسیاری از حیوانات است این امر عریب را شگون خوب دانستم ششم ماه مذکور حرم پسر خان اعظم را بمنصب در هراری ذات و هزار و پانصد سوار سرفراز ساخته بحکومت و دارائی ولایت سورتیه که بحکونه گره مشهور است فرستادم حکیم صدرا را به منصب پانصدی ذات و سی سوار ممتاز ساخته به خطاب مسیح الرمادی نامور گردانیدم در شانزدهم کمر شمسدر مرصع دراجه مانده گه فرستاده شد در دست دوم دست لک روپیه بجهت مدد خرچ لسكر دکن که بهمراهی پرویز تعیین یافته اند بتحويل حزانچی علیحده نموده پنج لک روپیه دیگر بجهت مدد خرچ پرویز مقرر گشت روز چهارشنبه بدست و پنجم هماندار که قبل ارس بهمراهی قطب الدین خان کوکه ولایت بنگاله تعیین یافته بود آمده ملازمت نمود بواقعی معلوم من شد که او مجذوب ما در راه است چون خاطر متعلق به سامان دکن بود بتاریخ غره جمادی الاخره امیرالامرا را نیز بحکمت مذکور تعیین نمودم بعنایت خلعت واسب سرفراز گردیده کرمچند پسر مکناتنه را بمنصب دو هزاریدات و هزار و پانصد سوار نواخته بهمراهی پرویز مقرر

از روز مانده ماه آغاز گرفتن نمود مرتبه بمرتبه تمامی جرم او منکشف گشت و تا پنج گهزی شب گرفته بود بجهت دفع نحسیت آن خود را بطلای نقره و پارچه و غله و روغن نموده اقسام حیوانات از فیل و اسب و غیره تصدق نمود قیمت مجموع پانزده هزار روپیه شد فرمودم که مستحقان و فقرا قسمت نمودند در بست و پنجم دختر را سپید بندبیل را بالتماس پدر او بخدمتگاری خود گرفتم و میرزا فضل برادرزاده میرزا سیف که بفوجداری قبوله و الحاد مقرر شده بود یک میل عدایت نمود و عدایت نه بخطاب عدایت خانی سرفراز شد چهارشنبه غره ذی قعدة بهارچند بمنصب پانصدی ذات و سیصد سوار مقدار گشت و یک قبضه کهزوه مرصع بهرید ناله حرم مرحمت شد ملا حیاتی را که پیش خاندان مرستاده بعضی سکنان ربانی که مشغول بر انواع مرحمت و شفقت بود پیغام داده بودم آمد و یک قطعه لعل و دو مروارید که خاندان بدست او مرستاده بود تحمیداً بست هزار روپیه قیمت داشت آورده گذرانید میرزا جمال الدین حسین که در بهادرپور بود و بحضور او را طلب داشت، بودم آمده ملازمت نمود دو هزار روپیه مسجاست جان دکدی مر - ت شد، ششم ماه مذکور پیش از آنکه بیرون به بهادرپور برسد عرض داشت خاندان و امرا رسید که دکدیایان جمعیت نموده در مقام فساد اند چون معلوم شد که باوجود تعین برور و لشکر که در خدمت او رفته و مقرر شده هنوز بمدد و کمک احتیاج دارند بحاطر گذرانیدم که خود متوجه شوم و بعدایت الهی خاطراران مهم جمع تمام درین اثنا عرض داشت آصفخان هم آمده که توجه حضرت بایلیچانپ لائی دولت رور امرو است و عرض داشت عادل خان بلیچاپوری رسید که اگر یکی از معتمدان درگاه بایدطرف مقرر شود که ملتزمات و مدعیات خود را باو بگویم تا او بعرض اقدس رساند امید هست که باعث صلاح حال این بدعا گردد بدینراین مقدمات با امرا و دولتمخواهان ندکاش نمودم تا هرکس را که آنچه بحاطر رسد عرض نمایند فرود حاجتشان بعرض رسانید که باوجودیکه چندین امراء معتبر بجهت تسکین دکن مرخص شده باشند توجه حضرت به نفس نفیس ضرور نیست اگر حاکم شود بدده هم ملازمت شاهزاده پرو و اینخدمت را در ملازمت ایشان انشاءالله تعالی بتقدیم رساند همه دولت خواهان را این سخن معقول و پسندیده نمود با آنکه هرگز مدائی او را بحاطر قرار نداده بودم چون مهم فلابی بود بالذکر رضا دادم و فرمودم ممکن آنکه مهمات انجا ضرورت یابد بے توقف متوجه ملازمت شود و زیاده از یکسال بهر اسحدود نداند رور سه شنبه هفتم ذی قعدة احتیاد رحمت او بود خلعت خاصه زر دوز و اسب خاصه باری مرصع و کمر شمشیر مرصع و قیل خاصه مرحمت فرمودم و تومان توغ هم مرحمت شد و مدائی حان را که از بددهای صاحب ادلاص است خلعت و اسب و مدد خرچ لطف نموده بمنصب هزارگی ذات و چهار مد سوار اراصل و افزاده سرفراز ساختم و همراه خان جهان تعین نمودم که اگر کسی را نزد عادل خان

قد در دهم ماه مذکور فیله بشاه بیک بری مرحمت کردم و اسلام الله عرب که ز جوانان قرار داده عرب است از خویشتان مبارک حاکم در بول نابرتو هم که از شاه عباس در خاطر او قرار گرفته بود بملازمت من آمد و او را بواجبه بمنصب چهارصدی ذات و دو بست سوار سرفراز ساختم * مجدداً موج دیگر که یکصد و بود و سه منصبدار و چهل و شش نفر احدی بودند از عقب پرویز بخدمت دکن فرستاده شد و پنجاه راس اسب نیز حواله یکی از بندهای درگاه شد که به پرویز رساند در روز جمعه سیزدهم مضمون بحاطر رسید و این غزل در سلک نظم در آمد

من چون کنم که تیر عمت د حکم رسد * تا چشم نارسیده دگر بردگر رسد
مستاده می خرامی و مست نوعانی * اسبند میکم که مبادا نظر رسد
در وصل دوست مستم و در شکر بختراز * داد از چدین غمی که مرا سربسر رسد
مدهوش گشته ام که دیویم به وصال * فریاد از آن زمان که مرا این حشر رسد
وقت بیدار و عجز جهانگیر هر سحر * امید آنکه شعله نور اثر رسد
روز یکشنبه پانزدهم نیکاه هزار روبیه ساچی نیکاه صبیبه مظفر حسین مرزا پسر سلطان حسین مرزا ابن دهم مرزا ابن شاه اسماعیل صفوی که نکست ورنه حرم خواستگاری شده بود فستادم و در هفدهم ماه مبارک خان شیروانی بمنصب هزاری ذات و سیصد سوار سرفراز گردید و پنجاه هزار روبیه بدر داد و مرحمت شد و چهار هزار روبیه نکاحی بے اورنگ عنایت نمود در نکست و دویم یکقطعه لعل و یکدانه مروارید شهریار شفقت شد یک لک روبیه مدد خرج گویان اجتماعه اوساقت که خدمت دکن تعین یافته بودند داده شد و دو هزار روبیه بخرج بیک مقصور که ارے بدلان عصر است لطف نمودم چهار هزار روبیه نکست خرج بانا حسن ابدال فرستاده شد و هزار روبیه حواله ملا غنی احمد مهری و ملا روشان شیرازی نمودم که در عوس حصر شدیم در موضعه نسان عرب مانند و یک ویل به محمد حسین کاتب و هزار روبیه بحوچه عبداللحق انصاری مرحمت شد بدیوانیان حکم کردم که منصب مرتضی حان را مطابق پنجاه هزاری ذات و سوار اعتبار نموده حاگیر بخواه دهند به بوزاراده بهار بچند قانون گوی سرکار آگره حکم کردم که هزار پیداده از بیداران آگره سامان نموده و ماهیانه هزار داده بدکن نزد پرویز برد و پنج لک روبیه دیگر نکست مدد خرج پرویز مقرر گشت روز پنجشنبه چهارم شوال اسلام حان بمنصب پنجاهزاری ذات و سوار سرفراز گردید ایول بے اورنگ بمنصب یک هزار و پانصدی و ظفر حان بمنصب دو هزار و پانصدی اعتبار یافتند دو هزار روبیه به تدیع الرمان پسر مرزا شاه رخ و هزار روبیه به پنهان مصر مرحمت شد . حکم کردم که نقاره بجمعی مرحمت شود که پله منصب انها بر سه هزاری و بالاتر رسیده باشد پنجاه هزار روبیه دیگر از درون نکست تعمیر پل بانا حسن ابدال و عمارتی که در اینجا واقع است حواله ابوالوفا پسر حکیم ابوالفتح شد که اهتمام نموده پل و عمارات مذکور را در غایت استحکام به انصراف رساند * روز شنبه سیزدهم چهارم گهزی

از غایت اعراض فرمودم که جلو دار را همانجا بکشند و پاهای کهنان را بریده و سرخر سوار کرده گرداگرد اردو بگردانند تا دیگری این جرات نکند بعد از آن تمام کنان سراسپ شکار باز و جره کرده بمنزل آمدم روز دیگر نیله گاؤ کلانی را بقراولی رساندم و من به بندوق زدم و او را بمنصب سیصدی ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه سرور ساختم روز جمعه بیست و چهارم معدر خان که از صوبه بهار آمده بود بسعادت کورنش سیددی یافت یکصد مهر بدر و یکقصد شمشیر و پنج فیل ماده و یکی بر نه سوس گداخته فیل نر مقبول افتاد در همین اثنا یاد کار خواجہ سمرقندی از بلخ آمده ملازمت نمود و یک جلد مرقع و چند سراسپ با دیگر تحف پیشکش گدراید و کثرت امتیاز یافت روز چهار شنبه ششم ذی حجه بمعزال ملک که از خدمت نخشیکری لسنکرانامقهور تعیر یافته بود بیمار و حراف ملازمت نمود * در چهاردهم ماه مذکور عبدالرحیم + حرا باوجود تقصیرات کلی گداغان او را عفو فرموده بمنصب یور ناشی و بیست سوار سرور ساختم و فرمودم که یکسیر رفته باتفاق بخشی انجا محله مردم فلیحان را و سایر جاگیر داران و اویماقات نوکر و غیر نوکر دیده طومار و معی بدرگاه آورد کسور خان ولد قطب الدین خان از قلعه رهناس آمده سعادت خدمت و کورنش دریافت *

جشن نوروز پنجم از جلوس همایون

روز یکشنبه بیست و چهارم ذی حجه بعد از دوپهرو سه گهروی حضرت دیر اعظم به برج حمل که خانه شرف و سعادت است تحویل نموده و در پس ساعت فیص نحس در مقام ناک سهل که از مواضع برگده ناری بوده باشد مجلس نوروزی ترتیب داده سعادت پدر نزرگوار مہر تحت جلوس نمودم صلاح آن که روز نوروز عالم امروز بود مطابق عہد فروردیس ماه سنہ پنجم جلوس در همین مقام بارعام داده جمیع امرا و بندهاے درگاه سعادت کورنش تسلیم مبارکباد سرور گستند پیسکس بعضی امرا از نظر گذشت خان اعظم یک دانه سرواید که بچهار هزار روبیہ قیمت شده بود گدراید و میران مدر حہاں دست و هست دست جانور شکاری از بار و جره و دیگر تحف نظر گدراید مہا انجان دو صندوقچه کارفرنگ که اطراف ابرا به تخته هاے بلور ترتیب داده بودند چنانچه هرچه در درون آن نهاده میشد از برون بدو می نمود که گویا هیچ حائلی نیست پیشکش نمود سورخان بست دو رنجیر و فیل از نو ماده پیشکش گدراید همچنان هر کس از بندهاے نگاه تحفه و پیشکش که داشتند گدرایدند بصرالہ پسر فتح اللہ شریعتچی به تحویل داری

+ این همان عبدالرحیم است که رفاقت خسرو نموده همه جا همراه او بود و بعد از گرفتاری بموجب حکم در پوست حر کشیده بودند چون عمرش باقی بود از آن مهلکه نجات یافت و از بند خلاص شده در زندگان حضور می بود و خدمت میکرد تا رقتہ رقتہ بر مہربان شدند *

حسب التماس او باید فرستاد و او را ده گزاند و نیکو پندت که در زمان حضرت
 عرش آشدانی از جانب عادل خان حشر بیسکش او آمده بود و او را هم همراه خان جهان
 رحمت فرموده اسب و خلعت و زر بنایت کردم و از امرا و لشکریان که همراه
 عبدالله خان خدمت دهج رفته مقهور تعین بودند مثل راحه برسنگدینو
 و شجاعت خان و راحه سرماحت و عیدیه با چهار پنج هزار سوار کمک فرزد خالجهان
 تعین شدند و معتمد خان را بقدری فرستادم که آن مردم را سراولی کرده در او جین
 بخالجهان همراه سازد و از مردم در خانه شش هفت هزار سوار از مسل سیف خان بارهه
 و حاجی بی او یک واسلام الله عرب و از راده مدارک عرب که ولایت جوتره و در قول
 و آن بوحی در تصرف دارند دیگر منصبداران و سردیکان همراه او ساختم و در وقت
 رحمت هر یک را اضافه منصب و خلعت و مدد خرچ سرفراز نمودم و محمدی بیگ
 را بحسبی لشکر ساخته ده لک روپیه مقرر کردم که همراه سازد به پرویز اسپ خاصه
 و به خاندان و دیگر امرا و بدهای که تعین یافته نصاب بودند خلعتها مرحمت
 نموده فرستادم و بعد از اتمام این امور بقصد شکار از شهر برآمدم و هزار روپیه بمیر علی
 اکبر عنایت داده چون فصل ربیع رسید، سیده نو ملاحظه آنکه مبادا از عبور لشکر نقصان
 بمزروعات رعایا برسد و با وجود آنکه مویشاؤل را با جمعی از اعدیان بحسب ضبط
 رعایا تعین نموده بودم و چندی را حکم کردم که منزل بمنزل ملاحظه پائیمالی نموده
 عوص نقصان که بر رعایا برسد رعایا میداد، باشد و ده هزار روپیه بدختر خالکانان
 کوچ ده اندال و هزار روپیه بعبد الرحیم حرم مدد خرچ گوین و هزار روپیه بقاجای دکهبی
 مرحمت نمودم و از دهم حاکم خان برادر عبدالله خان اصل و اضافه به منصب هزار
 دات و داند سوار و بهادر خان برادر دیگر بمنصب سیصدیدات و سه صد سوار سرفراز
 گشتند در روز دو آهو شاخ دار یک آهو ماده شکار شد در سیر دهم یک اسب خاصه
 بخان جهان مرحمت نموده فرستادم و دبع الرمان پسر میرا شاه رخ را به منصب هزار
 دات و یاصد سوار سرفراز ساخته پنجاه هزار روپیه مدد خرچ عنایت کردم و بهمراهی
 خان جهان خدمت دکن رحمت یافت در روز دو آهو در سه آهو ماده شکار شد
 چهار ماده دهم یک نیل گاؤ ماده و یک آهو سیاه به بدوق ردم در پانزدهم یک نعل
 گاؤ ماده و یک چهنکاره به بدوق رده شد در هفتم ماه دو قطعه لعل و یک دانه
 مروارید جهانگیر قلنگان از گجرات و امیون دان موضع کاری که مقرب خان از بندر
 گهنپاینت فرستاده بود بدظر گذشت بستم یک شیر ماده و یک نیله گاو به
 بدوق رده شد و دو نیجه همراه ماده غیر بودند بحسب انبوهی جنگل و بسیاری
 دخت از نظر فابدید گشتند حکم شد که تعحص نموده بدست در آرند چون
 در سدهم یکی از شیر بچها را مرزد خرم آورده از نظر گذرانید و روز دیگر بچه دوم را
 در سی و سه گرفته حاضر ساخت بدست دوم در وقتی که نیله گاو را بقا بونی رده
 در یک سه حنه بودم ناگاه جلو داری و دو کهار ظاهر شدند و نیل گاؤ رم خورده بدر رفت

که پانصدی ذات و دوست سوار باشد ممتاز گشته معنایت عام سر بلند ی یافت و بجایگز سابق خود مرخص گردید و کشور خان و فریدون خان برلاس دیر علم مرحمت شد و یک رجیر فیل موج بجهت افضل خان حواله پشوتن پسر او داد که سرت پد خود ببرد بحواجه حسین که از دبایر حواجه معین الدین چستی است بمعدان بیست ساله هزار روپیة عنایت نمودم یوسف رلیکا بخط ملا میر علی منصور و مدهد حلد طلا در ساینت تکلف و صفا که هزار مهر قیمت داشت خالکانان پیشکش فرستاده بود معصوم و دینار آورده گذراید تا روز شرف که انتهای صحبت نوروز است هر روز پیشکش چندی از مهر و بددهاء درگاه بدظر میگذاشت و از دعایس پیشکش هر کس آنچه پسند خاطر می آمد قبول نموده تلمه را بار می دادم * روز پنجشنبه ۱۳ مطابق ۱۹ فروردین ماه که روز شرف و خرمی و خوشحالی حضرت دیر اعظم است فرمودم که مجلس جشن ترتیب داده از اقسام مکيفات حاضر سازند و نامرا و سایر بددهای درگاه حکم شد که هر کس که خواهد بخواهش طبیعت مکيفی اختیار کنند اکثر شراب و چندی مفرح و بعضی از امیونات آنچه خواستند خوردند مجلس شگفته گشت جهانگیر فلیحان از گجرات یک تخت نقره منبت و مصور بروش و ساحت تازه پیشکش فرستاده بود بدظر گذشت و بمهاسنگه نیز علم شفقت شد * و در اندام جلوس مکرر حکم کرده بودم که من بعد هیچ کس خواه سرا نکند و حرید و مروخت نشود و هر کس که مرتکب این عمل گردد گناهکار باشد در بدولا افضل خان چند اران بدکاران را بدرگاه از صوبه بهار فرستاد که بدین عمل شذیع پیام نموده اند آن ے عامبتان را فرمودم که در حبس مؤبد نگاهدارند * در شب پنجشنبه دو آردم امر عجیب و فضیة غریب رویداد جمعی از فوالان دهلی سرود در حضور میگفتند و سیدی شاه بروش تقلید سماع میدمود و این مدت میر خسرو

هر قوم راست راه دینی و قبله گاهی * من قبله راست کردم بر سمت کج کلاه میانحانه این سرود بود من حقیقت این بیت را تفحص می نمودم که ملا علی احمد مهرکن که در فن خود ار ے نظیران عصر و عهد بود و نسبت حلیمه و خدمتگاری قدیم داشت و در آیام حورن سالیها که سبق پیش پدر او میخواندم بیش آمده چندی نقل کرد که من از پدر خود شنیده ام که ور ے شیخ نظام الدین اولیا کلاهی بر گوشه سر بهاده در کنار آب حون بالاے پست نامی تماشای عبادت و پرستش هندوان می نمودند درین اثنا امیر خسرو حاضر میشود تیغ متوجه شده میفرماید که این جماعت را می بینی و این مصرعه را بر زبان جاری میسازند

* هر قوم راست راهی دینی و قبله گاهی *

امیر ے تأمل از ور ے نیاز مددی تمام شیخ را مخاطب ساخته مصرع ثانی را

* من قبله راست کردم بر سمت کج کلاه *

می خواندند لا مشارالیه چون سخن را بدین جا رسانید و کلمه آخر مصرع ثانی که بر سمت کج کلاهی بر زبانش جاری شد حال برو متعیر گشته بخودانه افتاد و مرا از

پيسكس مقرر گشت به سارنگديو كه به بدن فرامين به لشكر ظفر اثر دكن تعيين يافته بود
 بجهت برونيز و بهر يك از امرا تدرک جامعه سرفراز ساختم نسيم حسام الدين پسر غاريخان
 بدحسي كه طريقه درويسي و گوسه بسندي احتدار نموده هزار روييه و مودے شال شفقت
 نمودم روز ديگر نوروز بقصد شكار شير سوار سدم به شير و برونيزي ماده شكار شد ناحدياينكه
 اثار حلاوت ظاهر نموده بسدر درآمده بودند انعام ها داده بزياد تي ماهيانه سرفراز
 ساختم بقاربع بست نسيم ماهمكوز انترورور ها بكار بيله گاوها مشعولي داشتم چون
 هوا رو بگرمي نهاد و ساعت داخل شدن آگه برونيز رسيد بحاسب روبا س توحه نموده
 چند روز ديگر درون واحي بكار آهو نمودم روز شنبه عره محرم سنه ۱۰۱۹ روبا خواص
 كه روبا س آندان كرده اوست پيسكسي كه ترتيب داده بود بنظر گذرايد آنچه
 خوش آمد درجه قبول يافت تيمه انعام او مقرر گشت درهمين آيام بايزيد
 بنگلي و برونيز او كه ار صوبه بنگال آمده بودند سعادت كوريش سرفراز گشتند
 سدم آدم ولد سيد فاسم بارهه بيرا كه از احمد آباد و گجرات آمده بودند بدين سعادت
 امتدار يافت و يك رنجير فيل پيسكس گذرايد موحدايي صوبه ملتان ارتعير
 تاج خان به اول بي اوريدك مرحمت شد دوشنبه سنه ۵ برول احلال درباغ مذكور
 كه در برونيزي شهر است واقع شد صداچ ان كه ساعت دخول شهر بود بعد از گذشتن
 يك بهر و دو گهر ي سوار شدم و تا ابتدای معموره براسپ سوار ي نموده چون سواد شهر
 ظاهر گشت بجهت آنكه حلايق از دور و برونيزك تواندديد سوار ي فيل اختيار كردم و از
 هر دو طرف راه بر افسان بعد از دو بهر در وقتيكه ملحمان اختيار نموده بودند بمداركي
 و حورمي بدولت خانه همايون داخل شدم بدبر رسم مقرر آيام نوروز فرموده بودم كه
 دوله خانه را آئين بسته بارگاههاے آسمان تمثال ايستاده كرده بودند بعد از ملاحظه آئين
 حواحه جهان پيسكسي كه ترتيب داده بود از نظر اشرف گذرايد آنچه از هر حدس
 و هر قسم از حواهر افسه و امتعه پسند خاطر به گرس گرديد قبول فرموده تيمه را انعام
 او مقرر داشتم بمسرفان شكار فرموده بودم كه مجموع جانوران كه از دور برآمدن تا تاريخ
 دخول شهر شكار شده باشند معروض دارند درين وقت معرض رسايدند كه در مدت پنجاه
 و شش روز يك هزار و سبصد و شصت و دو جانور حادار از چونده و برنده شكار شده
 هفت عدد شير بيله گاو و دو ماده هفتاد راس آهوه سياه پنجاه و يك راس ساير
 حادوران از مده آهو و بزكوهي و روج و عيره هشتاد و دو راس كلنگ و طاؤس و سرحاب
 و سادر جانوران برنده يك عدد و بيست و نه قطعه شكار ماهي يك هزار و بيست
 و سه عدد روز جمعه هفتم مقرب خان از بندر كهنپايت و سورت آمده سعادت ملازمت
 بيات حواهر و مرمع آلات و ظروفهاے طلا و نقره كار مرنگ و ديگر نعايس و تحفههاے
 برونيز و ناه و غلام حبسي و اسپان عربي و از هر قسم چيزي كه بخاطر رسیده آورده بود
 چند ندر عرض دويم ماه تحفههاے او از نظر گذشت و اكثر مواقي مرضي خاطر ما بود
 درين روز معدير خان كه بمندب هزار ي ذات و پانصد سوار سرفراز بود بزياد تي مندب

پنجهزاري ذات و سوار و خلعت خاصه سرفراز ساختن و كشور حان نیز خلعت خاصه و براچه كليان اسپ عراقي و همچنين بساير آمارا ببعضی خلعت و بعضی اسپ مرحمت نمودم نفرينون برلاس که بمنصب هزار و پانصدیدات و هزار و سیصد سوار سرفراز بود و دو هزاریدات و هزار و پانصد سوار ممتاز گردید * در شب دوشنبه عرس ماه عیدان بعلت خدمتگاران آتش عظیم در خانه خواجه ابوالحسن افتاد تا حین روشن شدن و منوستاندن آتش اسباب و اشیاء او بسیار سوخته شد بدین تسلي خاطر خواجه و تداک را بدینکه باز سید بود چهل هزار روپیه باو مرحمت نمودیم به سیفخان ناره که برداشته و دواخته می بود علم مرحمت نمودم معزالملک را که بدیوانی کابل تعین یافته بود دوشنبیدات و هفتاد و پنج سوار به منصب سانس او که هزار ي ذات و دوست هفتاد و پنج سوار بود امروده مرخص ساختن روز دیگر پهل گناره مرمع کحوهر فیمتی سنان جهان مرحمت نموده به برهانپور فرستادم * چون نیوه رے از مقرب خان شکوه نمود که دختر مراد در بندر کهنپایت سرور کسیده بود بعد از مدتی که در منزل خود نگاهداشت چون طالب دختر نمودم چندی گفت که داخل موعود مرده بدین پس فرمودم که این قضیه را تعحص نمایند بعد از حس و حوی بسیار شخصی را از ملانمان او که باعث و نانی این امر تعدی بود سیاست رسانیدم و نصف منصب مقرب خان را کم کرده بان ضعیفه ستم رسیده مدد معاش و خرچی راه مرحمت کردم چون در روز یک شنبه هفتم ماه قران بحسین واقع شده بود تصدقات از طلا و نقره و سایر ملرات و اقسام حیوانات فقرا و ارباب حاجات مقرر نمودم که در اکثر ممالک محروسه تقسیم نمایند شب دوشنبه هشتم تینخ حسین سهندی و شیخ مصطفی را که بعنوان درویشی و کیفیت و حالت فقر مشهور و معروف بودند طلبیده محبت داشته شد و رفته رفته مجلس سماع و وحد گرمی تمام پیدا کرد حالی از کیفیت و حالتی نمودند بعد از اتمام محبت بهر یک رزها داده مرخص ساختن چون مکرر میرا عاری بدگ ترحان محبت سامان ارفه فندهار و ماهیدانه درندگان قلعه مذکور عرض داشت نموده بود فرمودم که دو لک روپیه از خزانه لاهور روانه فندهار سارند * بتاریخ ۱۹ ماه اردی بهشت سنه ۵ خلوس مطابق ۴ صفر در پنده که حاکم سین صوبه بهار است امری عریب و حادثه عجیب روداده افضل خان حاکم صوبه آنجا به گورنر پور که بتارگی لکایر او مقرر گشته بود و از پنده تا آنجا قصص کرده معامت است متوجه می شود و قلعه و شهر را بشیخ نارس و غیاث رین خانی دیوان آنصوبه و جمعی دیگر از مددداران می سپارد و بگمان آنکه درین حدود عظیم بدست خاطر از محافظت قلعه و شهر چنانچه باید جمع نمی سارند بحسب اتفاق در همین ایام قطب دام محموله از مردم ارچه نه خلقت او سرشته فتنه و فساد بود بزینتی درویشان و لباس گدایان بولایت او حینه که در دواحي پنده واقع است در می آید و مردم آنجا که از مفسدان مقرر اند آشنائی پیدا کرده اضا بار میکند که من خسرو ام که از بدی خانه گریخته خود را بدین حدود رسانیده ام اگر بمن همراهی نموده در مقام امداد و اعانت شوید بعد ازاں که کاری

افتادن او وحشتی عظیم شده بر سر او حاضر شدم اکثری را مطنه شد که مگر مرع او را حادث گشته است اطباء که در خدمت حاضر بودند مضطربانه در پی تشخیص و دیدن نبض و حاضر ساختن دوا شدند هر چند دست و پا زدند بحال بیامد او خود در مرتبه اول که افتاده بوده است حال بحال امین تسلیم نموده چون بدن فی الجمله حوائج داشت گمان می نمودند که شاید حائے باقی بوده باشد بعد از اندک زمانی ظاهر شد که کار ارکار گذشته و یافته است او را از مجلس مرده برداشته بمنزل و مقامش بردند این قسم مردنی تا حال مشاهده شده بود مبلغی بجهت کفن و دفن او بفرزدانش فرستادم و صباح او را بدلهی نقل نموده بگورخانه آنا و اجدادش مدفون ساختند روز جمعه هست و یکم کسورخان که به منصب هزار و پانصدی سرراز بود به دو هزار و دات و سوار سرراز گردید و بعدایت اسپ عرافی از طویله خاصه و خلعت و فیل خاصه تحت حیت نام نوارش یافته بخدمت و وحداری ملک اوچیه و تدبیه و تادیب متمردان الحدود مرخص گشت بایزید بدگلی بحلعت و اسپ ممتاز گردیده با سرداران بهمراهی کسورخان حکم شد فیل از حلقه خاصه عالم کمان نام بحسب الله حواله نموده جهت راحه مانسنگه عدایت کرده فرستادم بکیشوداس مارو اسپ خاصه به بدگاله مرحمت کرده شد بعرضان حاگیر دار جلال آباد ماده فیل شفقت شد درین ایام افتکارخان فیل نادرے از بدگاله بیسکس فرستاده بود چون پسند خاطر من گشت داخل فیلان خاصه ساحتم احمد بیگ خان که سرداری لشکر بنگش معین است بدسریکو خدمتیها با وردان باضافه منصب سرراز گشته منصب خاصه او را که دوهزاریدات و هزار پانصد سوار بوده پانصدی دیگر بردات او اضافه مرحمت شد تحتی طلائی مرصع کاری بجهت سرپیچ پرویز که به لعل و مروارید ترتیب یافته بود به بیست و یک هزار روپیه قیمت شد بجهت خانجهاں بدست حدیب پسر سرزاده خان به برهانپور عدایت کرده فرستادم * درین روزها ظاهر شد که کوکب پسر فرخان به سداسی اشدائی پیدا کرده و رفته رفته سحکان او که تمام کفر و رندعه است در مذاق ان جاهل جاکرده عبداللطیف پسر بقیب خان و شریف عم رادهای خود را درین ضلالت باخورد شریک ساخته بوده است چون اینمعنی شکافته شد بهحد اندک ترسانیدن چند مقدمه خود ها مذکور ساختند که ذکران کراهیت تمام دت نادیب و تعبیه ان را لازم دانسته کوکب و شریف را بعد از شلاق مقید و محبوس ساختم و عبداللطیف را یکصد دره حد فرمودم که در حضور ردد این تعبیه خاص بجهت حفظ شریعت بوده نادیکر جاهلان امثال این امور هوس نکند روز دو شبیه بیست و چهارم معظم خان بدلهی مرخص شد تا متمردان و مفسدان ان نواح را گوشمال دهد سعادت خان دکهنی ده هزار روپیه مرحمت شد شیم حسین درشدی را که بجهت بردن مرامی به بدگاله و مرصتهای که بهریک از امرای انصونه واقع شده بود حکم کرده بود مرخص ساختم اسلام خان را نظر برترددات و خدمات شایسته بمنصب

فرد او فرستند تا بان جماعت صحبت داشته تفرقه و وحشت را از خاطر آنها دور سازد و معامله انجا را حسب الاستصواب عادل خان که طریقه دولت خواهی و زندگی اختیار نموده صورت پسندیده دهد و همه جهت تفرقه و وحشت از خاطر دور ساخته و دلای او نموده از الطاف و عنایات پادشاهی او را امبدوار سازد . حصول این مدعا میر مومی الیه را بقاریخ شانزدهم ماه مذکور مرخص ساختند .

روپیه انعام عنایت نمودم و بر منصب سابق قسم خان که هزاری ذات و پسر سوار بود بجهت آنکه کمک برادر خود اسلام خان روانه بنگاله گردد پانصدی ذات و سوار افزودم و در همین ایام بجهت تدبیه و تدبیر بنما حیت برمدار و لایت ماند هو که قدم از دایره اطاعت و بندگی کسیده است مهاسنگه پسر زاده راجه مانسنگه را تعیین نمودم که هم بدفع متمردان آن سرزمین قدام اقدام نموده هم محال حاگیر راجه را که در آن نواحی واقع است عمل نماید بستم ماه مذکور مدلی بشکاعت خان دکهدی مرحمت نمودم چون حاکم حلال آباد از حرابی قلعه انکا عرضداشت نوشته بود حکم فرمودم که از حرانه لاهور آنچه بجهت تعمیر قلعه مذکور درکار باشد برده صرف نماید اقتضای آن در بنگاله خدمات پسندیده بتقدیم رسانیده بود حسب الائتماس صاحبان صوبه انکا پانصدی بر منصب سابق او که هزار و پانصدی بود اصابه نمودم بداریخ بیست و هشتم عرضداشت عبدالله خان فیروز جنگ مستملبر سقارش بعضی بدهای کار طلب که بهمراهی او بدفع رانا مقهور مردود تعیین بودند عرض رسید چون از همه بیشتر اظهار خدمتگزاری و کار طلبی غزین خان حالوزی نموده بود بر منصب سابق او که هزار و پانصدی ذات و سیصد سوار بود پانصدی ذات و چهار صد سوار اصابه مرحمت نمودم و همچنین در خور خدمت هریک از آن بدها بزیادتی منصب سرفراز گردیدند * دولت خان که بجهت آوردن تحت سنگ سیاه قتل ارین داله آمان مرخص گشته بود روز چهار شنبه چهارم ماه مهر امده ملاصمت کرد و آن تحت را محیی و سالم آورد الحق عجایب تحت سنگی است از عایت سیاهی و برابی بسیار برانند که از قسم سنگ محک بوده باشد طول آن چهار درعه و نیم پا که و عرض آن دو درعه و نیم و یک طسو و حجم آن سه طسو بوده باشد اطراف آنرا سنگ برانسان ماهر و مودیم که انیات مناسب نقش گردانند و پایهای هم از آن قسم سنگ بران نصب نموده اند اکثر اوقات بران تحت می بنسیم عبدالسبحان بجهت دعوی تقصیر در بند خانه مقید بود چون برادران خانعالم ضامن و متعهد کار او شدند او را از دید برآورده بر منصب هزاری ذات و چهار صد سوار سرفراز ساختم و بعودداری صوبه الدناد تعیین یافته جاگیر قاسم خان برادر اسلام خان را بدو مرحمت کردم و تربیت خان را بعودداری سرکار الور بستاندم بقاریخ دوازدهم ماه مذکور عرضداشت حانجهان رسید که خانخانان بحسب التکم والا برفاقت مهانتخان روانه درگاه گشت و میر جمال الدین حسین که برفتن بیجا پور از درگاه تعیین یافته بود از برهادران بهمراهی و کلا عادلخان متوجه

سراجام یابد مدار دولت من برشمایان خواهد بود مجمعه بدین کلمات انله فریب آن گول طبیعتان را با خود متفق ساخته مشخص آنها میسازد که من خسروام و اطراف چشم خود را که در وقت اراوقات داغ کرده بود و علامت آن بنظر درمی آمده است بدان گمراهان میبمورد و میگفت که در بدیخانه کثوری برچشم من نخته بودند این علامت انصت بدین تدویر و فریب جمعی از سوار و پیاده بر سر او جمع میشوند و خبر یافته بوده اند که افضل خان در پنده بیست ایمعدی را دوزی عظیم دانسته ایلغار می نمایند و دوسه ساعت از ورید سبده گذشته خود را شهر میفرسایند و بهیچ چیز مقید شده اراده قلعه میکنند و شیخ ناسی که در قلعه بود خبر یافته مضطربانه خود را بدر قلعه میفرساید و غنیم که حلور بر می آمده فرصت آن نمیدهد که دروازه قلعه را به بندد باتفاق غیاث اراوه کهزکی خود را بکنار آب میفرساید و کستی بدست آورده قصد ان میکند که خود را بافضل خان برساند ان مفسدان لحاظ جمع بقعه در آمده اموال و اسباب افضل خان را باخرانه نادرشاهی بتصرف در می آورند و جمعی از واقعه طلبان بدولت که در شهر و نواحی بودند بر سر او جمع میشوند این خبر در گورکپور بافضل خان میرسد و شدخ ناسی و غیاث هم اراوه آب خود را میفرسایند و کلمات از شهر می آید که ای بدستی که خود را حسمو میگوید بتحقیق خسرو بیست افضل خان تکیه بفصل و کرم الهی و بدولت و اقبال ما نموده بے توقف بر سر ان مفسدان روانه میگردد در عرض بدخور خود را بحوالی پنده میفرساید چون خبر آمدن افضل خان بان حرامزاده و مفسدان میفرسد قلعه را بیکمی از معتمدان خود می سپارد و سوار و پیاده خود را تورک نموده چهار گروه از شهر باستقلال بر می آید و برکنار آب پس بن جنگ میشود و باندک ردو حوزی سلک جمعدت ان قبه روزگاران از هم پاشیده متفرق میگردد و از غایت اضطراب دیگر ناره ان سخت برگشته ناچند در قلعه در می آید و افضل خان سر در پی او نهاده امان نمیدهد که در قلعه را توند بسف مضطربانه بشانه افضل خان در آمده ان خانه را قائم میسازد و دسه بهردران خانه بوده ردو خورد مینماید و تحمیداً سی کس را برحم تیر ضائع میسازد بعد از ان که همه اهان او بکهدم میروند خود عاجز و رسو میشود امان طلبدۀ افضل خان را می بیند بجهت تسکین این ماده افضل خان در همان روز او را بقصاص رسانیده چندی از همراهان او را که رفته بدست در آمده بودند مقید میسازد و این اخبار متعفس یکدیگر بمسامع حلال رسید شیخ ناسی و غیاث رینجادی و دیگر منصص داران که در حفظ و حراست شهر و قلعه تقصیر نموده بودند ناگه طلب داشتند و فرمودم همه را سر و ریش تراشید و معجز بوشانیده و بر خر سوار کرده بر گرد شهر آگه و نارازها گردیدند تا باعث تدبیه و عبرت دیگران گردد چون درین ایام عرایض پرور و امرا بے تعیدات دکن و دولت خواهان انجا متعاقب یکدیگر رسبد که عادل خان بیجاپوری التماس و استدعا دارد که میر جمال الدین حسین البجورا که مجموعه دنیا داران دکن بر قول و فعل او اعتماد تمام دارند

سید علی ناره را که از جوانان مقرر است نواخته پانصدی ... است سوار
بر منصب سانی او که هراری ذات و پانصد سوار بود افزودم و دار ...
به منصب هزاریدات و پانصد سوار سرفراز ساخته سرکار عاری پور ...
قبل ازین صبیبه میزرا مظفر حسین و لد سلطان حسین میزرا ...
بفرید سلطان حرم نامزد فرموده بودم درین تاریخ ۱۷ این چوں مجلس ...
شده بود بخانه بانا حرم رفته شب بیز در اینجا گذرانیدم و انشرا ...
ساحتم و چندین از محبوسان قلعه گوالیار به تخصیص حاجی میرک ...
یافتند و یک لک روپیه اسلام خان از برگذات حاکمه شریعه تحصیل نمود ...
لشکر و خدمت بود بانعام او مقرر داشتم پاره طلا و نقره و ...
داده مقرر داشتم که بقراء اگر تقسیم نمایند در همین روز ...
رسید که ایرج ولد خانان را از شاهزاده رخصت حاصل نموده ...
درگاه ساحت و آنچه در باب اسوالفتح بیجا پوری حکم شده بود چوں ...
است و فرستادن او بالعرض باعث دوامیدی دیگر سرداران دکن که ...
رفته میسد بداران او را نگذاشته و حکم شده بود که چوں کیسو ...
که در خدمت پرویز میباشد طلبیده ام اگر در فرستادن او ...
اورا روانه خواهی ساحت چوں این معنی معلوم پرویز گشت فی ...
کرد و گفت که این چند کلمه را از زبان من مراد داشت خواهی ...
حیات خود را بجهت خدمت آن حدای مجاری میخواستم وجود و عدم ...
که در فرستادن او استادگی نمایم عیناً خدمتگاران اعتمادی و اعتمادی ...
طلب میدارد باعث نومیدی و شکست خاطر دیگران می گردد و در سرحد ...
شده حمل سربعنائی صاحب و مدله می شود دیگر امر حضرت ...
قلعه احمد دگر سنی ... در مرحوم دایال بنصرف اولیای دولت ...
حال حفظ و حراست اینجا نخواهید بیگ میزرا صفوی که از حویسان ...
طهماسب است مژگون بعد از آن که شورش دهکدیان مقهور ...
محاصره کردند در لواری جاسپاری و قلعه داری تقصیر نمود ...
سرارای که در سرحد پور جمع شده بودند در ملائمت پرویز ...
گستند و از اختلاف رایها و مناقصا و لے سرانجامی رسد و غله ...
که صلاحیت کارهای کلان داشتند مراعات نامناسب و کوههای ...
در آورده در عرض اندک روز پریسان و لے سامان ساختند چوں ...
و تعسر غله بحال رسید که خانه در عوین نالے میدادند لے علاج ...
برگستند و حسم قلعه که چشم برآمدن این لشکر داشتند از ...
و لے باشد بیکبار برحوشیدند و حواسند که از قلعه برآید حواجه ...
براس معنی مطلع گشت در مقام تسلی و دلایه مردم شد و هر چند ...

بنجا پور شد در قاریخ بیست و یکم ماه مذکور مرتضی حان را صاحب صوبگی صوبه پنجاب که از اعظم ممالک محروسه است سرمرز ساخته شال خاصه کرامت و مردم تاج حان را که در صوبه ملتان بود مدارائی کامل تعیین کرده بر منصب سابق او که سه هزار و هشتاد و هشت سوار بود پانصد سوار دیگر افزودم و حسب التماس عبدالله حان فیروز جنگ پسر را بنکر نیز با عنافه منصب سرمرز گشت مهابتخان که قبل ازین بجهت تحقیق جمعیت امرای تعینات دکن و اوردن خاندانان به برهان پور مرخص گشته بود چون بدواهی اگر رسید خاندانان را در چند منزلی از شهر گذاشته خود پیشتر آمد و سعادت کورس و استاد موسی سرمرز شد و بعد از چند روز بتاریخ دوازدهم آبان خاندانان آمده ملازمت کرد چون در باب اکثر دولت خواهان مقدمات واقع یا غیر واقع از رؤی فهمیدگی خود عرضداشت نموده بودند و خاطر اشرف ارو منکرف گشته بود چون ان التفات و عنایت که همیشه درباره او میکردم و از پدر برگوار خود دیده بودم این بار بفعل نیامد و درین سلوک محض بودم چرا که قبل ازین خط تعهد خدمت صوبه دکن بمدتی معین سپرده در ملازمت سلطان پرویز با دیگر امرای بدان مهم عظیم متوجه گشته بود بعد از رسیدن به برهانپور ملاحظه رفت ناکرده در هنگامی که حورث لایق بود سرانجام رسد و دیگر ضرورتات شده سلطان پرویز لشکرها را بدلاے کهنائی برآورده و رفته رفته بواسطه ے اتفاقی سرداران وفاق ایسان و اختلاف رایهای ماصوب کار کشائی کسید که عله بدشواری پیدا کرده یکنم بمبلعها بدست در نمی آمد و کار سپاه مختل و درهم شده هیچ گونه کاری از پیش گرفت و اسب و شتر و دیگر چاربايان صایع شدند و بدین مصلحت وقت صلح گزیده نامحالفان تیره بخت نموده سلطان پرویز لشکر را به برهانپور بازگردانید چون معامله خوف به بدست این تفرقه و برساندن را مجموع دولت خواهان از وفاق و ے سرجمی خاندان دانسته در بدین عرایض بدرگاه ارسالداشتند اگرچه این معنی مطلق نادر نمی افتاد غایقاً این حدشه بکاظر ره یافت تا آنکه عرضداشت حاجها رسید که این حلال و برساندن تمام از وفاق خاندان دست داده با این خدمت را باستقلال نوبار باید گذاشت یا او را بدرگاه طلبیده این دواخته و برداشته خود را بدین خدمت تعیین فرموده و سی هزار سوار معین و مشخص بکمک این بدنه مقرر باید داشت تا در عرض دو سال تمام ولایت ناساھی را که در تصرف غنیم است مستخلص ساخته و قلعه قندهار و دیگر قلعههای سرحد را بتصرف بددهای درگاه در آورده ولایت بنجاپور را در ضمیمه ممالک محروسه سازم و اگران خدمت را در مدت مذکور بانصرام دسام از سعادت و س محروم نموده روه خود را به بددهای درگاه به نمایم چون صحبت میان سرداران و خاندانان بنجا کسیده بودن او را در انجا مصلحت ندیدم سرداری را بخانجهان تفویض نمودم و او را بدرگاه طلبیدم بالفعل سبب ے توجهی و ے التفاتی بدست بعد از این طاهر شود در خور آن مراتب توجهی و ے توجهی به عمل خواهد آمد

ساخته رخصت دادیم و خلعت فاخره و کمر شمشیر صریح
 خاصه و بدم نگ رویه مدون خرچ با و عدايت نمودم و تمام
 محال جاگیر او را ریاست نماید و امرای تعبدات بخاکست
 سرفراز شدند و هم لشکری را که چهار هزارى داشت و سه هزار سوار بود
 بر منصب او افزوده دادم که خان اعظم و اسلحکوز را به دروازه پور رساند و
 برهم خوردگی لشکر پیش بار رسیده حکم داد از این حاکم اعظم نامراه السجود و
 را با او متفق و یکجبهت ساخته و سامان لشکر بخاک دیده بعد از نظام و انضام مهمات
 مرجوعه خاندان را همراه گرفته درنگ آورد روز یکشنبه چهارم شوال تربت محمدهات روز
 شکار چینه مسعولی داشتیم در این روز و روز یکشنبه مقرر کرده ام که حاکم دار کشته دسود و
 گوشت تناول نمیکم روز یکشنبه خاصه سجهت عظیمی که پدر بزرگوارم از روز را میداشتند
 چنانچه بگوشت میل نمیکردم و کسین حاکم دار مدع بود بسبب آنکه در شب یکشنبه
 تولد مبارک ایشان واقع شده بود میفرمودند که در این روز بهتر است که جنداران از سبب
 قصاب طبیعتان خلاص باشند و روز یکشنبه که روز حبوس محبت در این روز هم فرمودم
 که جاندان را بیجان نسازد تا در ایام شکار در این دو روز تندر و تعنگ کنوران شکاری نمی
 اندام در حالتی که شکار چینه می شد انوپ را که از حد متنگاران نزدیک است جمعی را
 که در شکار همراه میباشد پاره دور تر از من سر کرده می آوردند درختی میرسند نه رعنی
 چند دران نشسته بودند چون نظرش بران رعنها می افتد کمان و تکه چند گرفته بدان
 طرف متوجه مسود اتفاقاً در حوالی اندرخت گاو نیم خورده افتاده می بیند
 مقارن آن شیر برک مهیب قوی جثه از میدان بتره چند که دران حوالی بوده بر
 خاسته روان میشود با آنکه از روز دوگهری بیشتر نمانده چون ذوق مرا به شکار شیر
 میدادست خود با چنده که همراه او بودند شیر را بیل نموده کس نه نزدیک من
 فرستاد و مرا از شیر خبر کرد چون خبر بمن رسید می الحال باضطراب حنور بر متوجه
 گشتم با نا خرم و رامداس و اعتماد را که و حیث حاکم و یکدوئی دیگر با من همراه
 بودند محروم رسیدن دیدم که شیر در سایه درختی نشسته است خواستم که سواره
 تفنگی باندازم دیدم که اسب بیطافقی میکند از اسب پیاده شدم و تعنگ را سر
 راست ساخته کشاد دادم چون من در سندی ایستاده بودم و شیر در بستنی بوده هیچ
 ندانستم که بدو رسید یا در سید در لحظه مصطربانه تفنگی دیگر انداختم بخاطر میزد
 که این تعنگ باو رسیده باشد شیر در خاسته حمله آورد و می شکاری را که شاهن در
 دست داشت و بحسب اتفاق در برابر او واقع شده بود رحمی کرده بحال خود نه
 نشست در این حالت بدو قوی دیگر بر سه پائنه نهاده محاکم گرفتم انوپ را که سه پائنه
 را گرفته ایستاده بود و شمشیر در کمر و تکه چوبی در دست و دنا حرم جانب
 چپ باندک فاصله و رامداس و دیگر بدها در عقب او و کمال قراول تعنگ پر
 کرده بدست می میداد چون خواستم که کساد نمایم شیر عران حساب مایان روان شده

دادن احوال امر بقول و قرار با مردم خود از قلعه برآمده متوجه به برهانپور گشت در تاریخ مذکور شاهزاده را ملازمت نمود عرایض که در باب آمدن او رسید چون ظاهر گشت که در تردد و نمک حلائی نقصیر نموده فرمودم که منصب او که پنج هزاری ذات و سوار بود برقرار داشته جاگیر تحکوم دهد و بتاریخ نهم عرضداشت بعضی امراء دکن رسید که بتاریخ نهم شمعان میر جمال الدین حسین بلیجپور رسید عاد لکھن وکیل خود را بیست کروه پیش بار فرستاده خود هم تا سه کروه استقبال نمود و ارهمن راه مرزا را بمنزل خویش برد چون هوا شکار بر طبع - - - - - بود در ساعت مسعود که منجمان اختیار نموده بودند از شب جمعه پانزدهم رمضان ستانین دهم ادر سده ۵ یک بهر و شش گهری گذشته متوجه شکار شدم و در نایع دهره که متصل بسهر است منزل نخستین واقع شد درین منزل دو هزار روبیه و مرگل پریم نرم حاصگی بمیر علی اکبر داده او را رحصت شهر نمودم و از ملاحظه آنکه علایق و مرزوات پے سپرو پامال مردم بشود حکم شد که عیواری مردم ضروری و ندهای خاص بیس خدمت همه در شهر بوده باشند و حفظ و حراست شهر را بحواجه جهان فرموده او را رحصت دادیم بتاریخ چهاردهم سعد الله خان ولد سعید خان زافیل مرحمت کردم بتاریخ ۲۸ مطابق ۲۱ رمضان چهل و چهار میل که هاشم خان ولد قاسم خان از اودیسه که افصای ننگاله است پیسکش فرستاده بود از نظر گذشت از الحمله یک میل بسیار خوب و مطبوع بود انرا خاصه ساحتیم بتاریخ ۲۸ کسوف واقع شد از برای دفع نحوست آن خود را بطلا و نقره وزن کردم یک هزار و هشت صد توله طلا و چهار هزار و نهصد روبیه شد انرا با دیگر امسام حیوانات و انواع حیوانات از میل و انسپ و گاو فرمودم که در سنده آگه و دیگر شهرهای حوالی بر مستحقان بے مایه و محتاجان در مانده تقسیم نمودند چون مهمات لیسری که به سرداری پرویز و سرکردگی و سربراهی خاندان و همراهی چندی از امرای کلان مثل راجه مانسنگه و خاندان و اصحاب و امیرالامرا و دیگر منصبداران و سرداران از هر طائفه و هر دست که به نسکیر ملک دکن تعیین یافته بودند بدان الحجا مید که از نصف راه برگشته به برهانپور معارفت نمودند و همگی ندهای معتمد و واقعه نویسان راست گفتار عرایض بدرگاه فرستاده بار نمودند که اگرچه برهم خوردگی و حرانی این لشکر را حقیقتا و سببها بسیار بود اما عمده اسباب بے اتفاقی امرا بتخصیص اتفاق خاندان شد بدینسان لحاظ رسید که خان اعظم را بالشکر تاره روز باید فرستاد تاتامی و تدارک بعضی امور بالایی و ناشایستگیها که از اتفاق امرا چنانچه مذکور شد رویداد نماید یاردهم دی بتسلیم این خدمت سرمراری یافت و حکم شد که دیوانیان سر انجام نموده او را بزودی روانه سازند و خاندان و مریدان خان برلاس و یوسف خان ولد حسین خان تگرهه و علی خان نیازی و بار بهادر قلماق و دیگر منصبداران قریب نده هزار سوار همراه او تعیین نمودم و تدارک شد که و از بے احتیاجی که بدین خدمت تعیین اند دو هزار احدی دیگر همراه سازند به همگی دوازده هزار سوار بوده باشد و سی لک روبیه خزانه و چند حلقه فیل همراه

بخطاب کامل خانی سرفراز ساختم روز یکشنبه سیوم دی قعه بشکار ماهی مشغولی داشتم هفتصد و شصت و شش ماهی شکار شد و در حضور نامزد و رنگیشان و انتر بندها تقسیم یقت من غیر از ماهی پولکدار نمی خورم اما نه این جهت که شیعه مذهبان غیر پولکدار را حرام میدادند بلکه سبب تنفر من ازین جهت است که از مردم کهنه شنیده ام و نه تجربه نیز معلوم شده که ماهی غیر پولکدار گوشتهای حسودانه مرده می خورد و ماهی پولکدار نمی خورد ازین منور خوردن او بر طبیعت من منتهی آمد شیعه میدادند که بچه وجه نمی خورد و اما از چه جهت حرام میدادند * ارشدن حدیثی که در شکار همراه می باشند یک شتر پدج بیله گاؤ را که نوز چهل دو من هندوستان بود برداشته ایستاده شد * نظیری بیسپوری که در من شعرو شاعری از مردم فرار داده بود و در گجرات بعنوان تجارت بسر می برد قبل ازین طلبیده بودم در پیولا آمده ملازمت کرد مصیده انوری را که

* نار این چه جوانی و جمالعت جهان را *

تتبع نموده قصیده بجهت من گفته بود گذرایید هزار روپیه واسی و خلعت، بصله ایندقصیده بدو مرحمت نمودم و حکیم حمید گجراتی را که مرتضی خان تعریف بسیار نموده بود او را هم طلبیده بودم آمده ملازمت کرد نیک نفسیها و صادقهای و بیسند را طبابت او بود مدتی در ملازمت بسر برد چون ظاهر شد که در گجرات سوائی او طبیعیت نیست و او را هم خواهان رحمت یافتم هزار روپیه و چند عدد شال ناز و فرزدان او داده یک دهه در دست بمدد معاش او مقرر داشتم خوش حال بوطن مالوف موخص گشت یوسف خان ولد حسین خان تگریه از جاگیر آمده ملازمت نمود روز پنجشنبه دهم ذی الحجه عید قربان شد چون در روز مذکور مدع است که حادثه کشته نمیشود روز جمعه فرمودم که حیوانات قربانی را قربان ساختند سه گوسفند را بدست خود قربان ساخته بشکار سوار شدم و شش گهوی از شب گذشته نار گستم درین روز بیله گاؤ شکار شد نوز نه من و سی و پدج سیر چون حکایت این بیله گاؤ حالی از عرانی نبود نوشته شد در دو سال گذشته که بسیر و شکار همی منزل آمده بودم این بیله گاؤ را در هر مرتبه بدوق رده چون رحمی رحای کاری واقع شده بود بقتاد و بدریوب درین مرتبه بار این بیله گاؤ در شکار گاه بنظر در آمد و فراوان شداختند که در دو سال پیش رحمی بدر رفته بود محملاً سه تفنگ دیگر هم درین روز برودم اصلاً کارگر بیفتاد سر درپی او نهاده تا سه کروه مسافت در عقب او پیاده طی کردم هر چند تردد نمودم مدست در پیامد احد الامر بدر کردم که اگر این بیله گاؤ نه افتد گوشت او را طعام بخته روح حضرت حواجه معین الدین بقرا بخورادم و یک مهر و یک روپیه بدر حصرت والد سررگوارم نمودم مقارن این بیت بیله ار تردد بار ماند بر سر او دویده فرمودم که در حال حال کردند و ناز و آورده بطریقه که بدر کرده بودم بجا آوردم گوشت بیله گاؤ را طعام بختند و مهر و روپیه را حلوا سامان نموده درویشان و گرسنها را جمع نموده در حضور خود تقسیم

حمله اور گشت مقارن ان تفنگ را کسان دادم از محاذی دهی شیر و دندان او گذشت
صدای تفنگ او را پرتیز کرد جمعی به از خدمتگاران هجوم آورده بودند تاب حمله او
نیاورده بر یکدیگر حوَر کردند چنانچه سه دکه و اسب آنها یکدیگر قدم از جای خود
پس رفته اقدام به تحقیق میدادم که سه کس پابرسیده من نهاده از بالای من
گذشتند بمدد اعتماد راس و سال درویش استاده شدم درین وقت شیر بمردمی که در
دست چپ بودند قصد نمود 'نوب' سه پایه را از دست گذاشته بشیر متوجه شد
شیر بهمان چستی و چالاکي به حمله اور گشته بود برو برگشت و او مردانه بشیر روبرو
شد ان چوب که در دست داشت بهردو دست دوبار بر سر او محکم فرو کوفت شیر
دهی باز کرده هر دو دست ادوپ را در دهن گرفت و چنان حائید که دندان او از ان
سوی هر دو دست او گذشت 'من' چوب و انگشتی چند که در دست داشت
حیلی ممد شد و نه گذاشت که دست های او از کار برود از حمله و دکه شیر ادوپ را به
در میان هر دو دست او به پشت افتاد چنانکه سروروی او محاذی سیده شیر بود
درین وقت بابا حرم و رامداس منوجه شدید تا مدد ادوپ را نمایند شاهزاده تیغی
به کمر شیر انداخت و رامداس هم در شمشیر بکار برد یکی که بشانه شیر میرسد
فی الحمله کار گرمی افتد ، حیاتی که چوبی که در دست داشت چندی بر سر او زد
ادوپ را به زور کرده دست های خود را در دهن شیر برمی اورد و دو سه مستی بر کله
او میدرد و نه پهلوی علطیده برور را بر راست می ایستد در وقت کشیدن دست ها از دهن شیر
چون دندان او از جانب دیگر سروروی او زد و دندان پاره چاک میشود و هر دو پنجه او اردوشش
گذشت در حین ایستادن شیر هم ایستاده می شود و سینه او را بداحن و چنگال محجوج
میسازد چنانچه رخم های مذکور زوری چند او را آورده داشت و بجای که رمی بی راستی
بود در رنگ دو کستی گیر بر یکدیگر چسبیده علطان شدند و در حائیکه من ایستاده بودم
رمی فی الحمله همواری داشت ادوپ را میگوید که الله تعالی اندقدر شعور بمن داد
که تندر را عمدتاً بدان سو بردم دیگر از خود حیدر دادم درین زمان شیر او را گذاشته روان می
شود او دران بیخبری شمشیر علم کرده اریس او در می آید و بر سر او می زند شیر چون
رو می میگردد تیغی دیگر بر صورت او می اندازد چنانچه هر دو چشم او بریده میشود
و درست ابروی او که شمشیر جدا شده بود در بالای چشم های او می افتد درین حالت
صالح نام چراغچی چون وقت چراغ شده بود مضطربانه می آید بحسب اتفاق بشیر کور که
در میخورد شیر بید طبایچه او را برداشته می اندازد افتادن و جان دادن یکی بود مردم
دیگر رسیده کار شیر را تمام می سازند چون اینقسم خدمتی ابرو بفعل آمد و جاسپاری
و مساعده گشت بعد از ان که از ان رخمها خلاصی یافت و سعادت ملازمت
سرباز گردید بحضرت ابیرای سکه دل اختیار بحسبیدم ابیرای بزبان هند سردار موج
شورید و از سکه دل شیر مار مراد است شمشیر خاصه مرحمت کرده بر منصب
او بزرگشاده حرم پسر خان اعظم را که بحکومت ولایت جوهر گز تعیین یافته بود

و نه تعریف و تحسین بعیار خواجه جهان سربلندی یافت پیشکشی که ترتیب داده بود در همین عمارت بفطر اشرف گذرانید و بعضی از آن پادشاه خاطر گردید تهنه را بدو بخشیدم *

جشن نو روز ششم از جلوس همایون

دو گهزی و چهل بل از روز دوشنبه گذشته حضرت نیر اعظم به سرج شرف خود که در محل باشد تحویل نمود روز مذکور غره مروری مطاق ششم محرم سنه ۱۰۲۰ حسن نوروزی ترتیب داده بر تخت دولت جلوس نمود امرا و سایر بدهای درگاه سعادت نوروز در یافته تعلیمات مبارک نادی بجا آوردند و پیشکش بدهای درگاه میران صدر جهان و عبدالله خان فیروز حدک و جهانگیر قلیخان از نظر اشرف گذشت روز چهارشنبه هشتم محرم پیشکش راحه کایان که از نگاله فرستاده بود از نظر گذشت روز پنجشنبه نهم ماه مذکور شجاعت خان و بعضی از منصداران که بطلب از دکن آمده بودند ملازمت کردند کمر خنجر مرصع به رزاق وردی اورنگ مرحمت نمود و در همین ایام پیشکش نوروزی مرتضی خان از نظر اشرف گذشت چیز بسیاری از هر قسم و هر جنس ترتیب داده بود همه را دیدم و آنچه پسند خاطر گردید از جوهر گران بها و اقمشه نفیسه و فیل و اسب گرفته تهنه را بار گردانیدم و خنجر مرصع به ابوالفتح دکنی و سه هزار روبیه بمیر عبدالله و یک اسب عراقی بمقیم خان مرحمت نمودم شجاعت خان را به همین قصد از دکن طلبیده بودم که او را به نگاله درد اسلام خان فرستم که در حقیقت فایم مقام او باشد منصب او را که هزار و پانصدی ذات و هزار سوار بود پانصدی ذات و سوار افزوده خدمت صوبه مذکور تسلیم رسانیده و حواحه ابوالحسن دو قطعه لعل و یکدانه مروارید و ده انگشتری گذراند به ایرج پسر خاندان کمر خنجر مرصع مرحمت نمودم منصب حرم هستهزاری ذات و پنجهزار سوار بود دو هزار دیگر بر ذات او افزودم و حواحه جهان را که هزار و پانصدی ذات و هزار سوار داشت پانصدی در ذات و دو بیست سوار دیگر اضافه نمودم * بیست چهارم محرم ده همدهم فروردین روز شرف باشد یادگار علی سلطان ایلچی شاه عداس دارای ایران که به پرسش تعزیت حضرت عرش اشیانی و تهذیب جلوس می آمده بود سعادت ملازمت دریافت و سوغاتی که شاه عداس برادر فرستاده بود در نظر اشرف گذرانید اسپان حوب و اقمشه و از هر جنس تحفه لایق آورده بود بعد از گردانیدن سوغات در همد روز خلعت باختر و سی هزار روبیه که بحساب ولایت هزار تومان بوده باشد به مرحمت نمودم و کفایتیکه مجنی بر تهذیب و پرسش واقع والد سرگوارم بود گذرانید چون در کفایت تهذیب اظهار محبت بیش از پیش نموده و در مراعات محبت

نمودم بعد از دوسه روزی دیگر باز نیله گاوے بنظر در آمد هر چند تروند نموده خواستم که در یکجا آرام گیرد تا تفنگ انداخته شود مطلقاً قابو بدست در نیامد تا قریب شام از عقب او تفنگ بردوش میرفتم تا وقتی که آفتاب غروب نمود نا امید از ردن او شدم به بندر نریان می گذشت که خواحه این نیله هم بدر شماسمت گفتن من و نشستن او مقارن واقع شد تفنگ چاق ساحته انداختم و او را ردم و اس را در استور نیله ساق فرمودم که طعام پخته بفقرا بخواهند روز شدید خوردیم ذی حجه مارشکار ماهی شد در پس روز تحمیداً سه صد و سی ماهی شکار شده باشد شب چهارم ۲۸ ماه مذکور در روپ ناس نزول واقع شد چون از شکار گاهای مقرری منسب و حده است که هیچ کس در حوالی آن شکار نکند آهوی بے نهایتی در پس صحرا بهم رسید چنانچه آبادانیها در می آیند و از مضروب هر گونه اسبندی ایمن اند دو سه روز در آن صحراها شکار نمودم و آهوی بسیار به تفنگ و چیته رده شکار کردم چون ساعت دخول شهر نزدیک بود در منزل در میان کرده شب پنجشنبه دویم محرم سنه ۱۰۲۰ شاع عبداللراق معموری که در آن وقت ملکه متصل شهر است نزول احلال واقع شد درین شب اکثر بددهای درگاه مثل حواجه جهان و درانسان و جمعی که در شهر مانده بودند آمده ملاصمت نمودند ایرج هم که از صوبه دکن طلبیده بودم سعادت نستان نوسه مسرف گشت روز جمعه هم در آن باغ مذکور توقف واقع شد و عندالزراں رسن روز پیدسکسهای را گذراند چون آخری روز ایام شکار بود حکم شد که مدت شکار و مدت جادوران را که شکار شده اعرض رسانند مدت شکار از بهم ماه ادر لغایت نعت و سه اسفندار مد سنه ۵ سه ماه و دست روز شکار بود بدین موجب شیر و واژه قلاده و زور یک راس چپینکاره چهل و چهار کوته پاچه یک راس و آهوی سه در راس آهوی سه تنصت و هشت راس آهوی ماده سی و یک راس روباه چهار قلاده آهوی کوزاره نعت راس یک راس حرس پنجقلاده کفتار سه قلاده حركوش شش راس نیله گاو یکصد و هشتاد و یک راس ماهی یک هزار و دودوشش قطعه عقاب یک دست و سی یک قطعه طاؤس پنچ و نه کار و ادک پنچ قطعه دراج پنچ قطعه سرحاب یک قطعه و سارس پنچ قطعه دهیک و نه قطعه مجموع یک هزار و چهار صد و چهارده * روز شنبه ۲۹ اسفند از مد طاؤس ۴ محرم برودن سوار شده متوجه شهر شدیم از باغ عبداللراق و دولتخانه قطعه یک کوبه و دست طناب مسافت است هزار و پانصد رویه نثار کردم در ساعتی به غور ریخته بود داخل دولتخانه شدم در بارها بطریق معهود بحسب حسن و بدو در آهوشه گرفته من بسته بودند * چون در ایام سیر و شکار حواجه جهان را حرم شده بود که در شکار عمارت بسازد که قابلیت شست و شوی داشته باشد و در آنجا از این نوع شمارت های را در سه صد عمارت و مکمل ساخته بود و سعادت کار نمایان دست داده در مصوبان دیر کار نمایان و جلد دهمی خورده نمودند از گود راه بهمار عمارت به حساب نریان داخل شده تماشات آن منزل نمودم بغایت الغایت مستحسن افتاد

جلوس میمنت مانوس آن خجسته طالع همایون بخت فرورنده تاج و فرارنده تخت را برهمکنان مبارک و میمون و فرخنده و همایون گرداند و همیشه اسباب سلطنت و جهان بانی و موجبات حشمت و کامرانی در تزیید و تصاعف باد از دیربار آئین و داد و روش اتحاد که بین الایا و الاجداد انعقاد یافته و بتارگی میانه این محصل محبت گزی و آن معدلت آئین استقرار پذیرفته مقتضی آن بوده که چون سرده جلوس آن جانشین مسند گورگانی و وارث انسر صاحبقرانی بدین دیار رسید بدین محرومان حریم حضرت برسبیل تعجیل تعیین شده بمراسم تهدیت اتمام نماید لیکن چون مهم اذر باینگان و تسکیر ولایت شروان در میان بود تا خاطر مهر آگین از مهمات ولایت مذکور جمع نمی شد مراجعت بمستقر سلطنت میسر نبود در لوازم این امر خطیر تاخیر و تقصیر واقع شد هر چند رسوم و آداب ظاهری نزد ارباب دانش و بیدش چندان اعتباری ندارد اما طی آن بالکلیه بحسب ظاهر در نظر قواصر که مطمح نظر ایشان جز امور ظاهری نیست طی مراتب دوستی است لاجرم درین ایام خجسته فرحام همین توجه خدام ملایک احترام مهمات ولایت از دست رفته بر حسب مدعای احبا صورت یافته بالکلیه ازان طرف خاطر جمع گشته بدارا سلطنت اصفهان که مقرر سلطنت است نزول اجلال وقع شد امارت شعار کامل الاخلاص راسخ الاعتقاد کمال الدین یادگار علی را که انا عیجد از رمزه ننگال یکجهت و صوفیان صافی طوبیت این دودمان است روانه درگاه معلی و بارگاه اعلی نمود که بعد از دریانت سعادت کوشش و تامل و ادراک شرف تقبیل و تسلیم بساط عزت و آدای لوازم پرسش و تهدیت رحمت مراجعت یافته از احبار مسرت اثار سلامتی ذات ملایک صفات و صحت مزاج و حاج خورشید ابتهاج بجهت افزای خاطر محصل خیر خواه گردد مرجو آنکه پیوسته دوحه محبت و وداد موروثی و مکتسمی و حدیقه خلعت و اتحاد صوری و معنوی را که ناروائی انهار موالات و اجراء جداول مصادقات غایت نصرت و حضرت بدیرینه اربشو و نما بدداخته بارسال رسل و رسایل که مجالست روحانیست محرک سلسله یگانگی و رافع غایله بیگانگی بوده باشد و روابط معدوی را بابتلاف صوری متفق ساخته تارجاع و انجام مهام ممدون داند حق سبحانه تعالی آن رنده خاندان جاه و جلال و خلاصه دودمان ابهت و اقبال را بتائیدات غیب الغیب مؤید دارد *

تا اینجا نقل کفایت برادرم شاه عباس تمام شد

برادرم سلطان مراد و دانیال را که در ایام حیات پدر بزرگوارم برحمت خدا پیوسته بودند مردم باسامی مختلف نام می بردند فرمودم که یکی را شاهزاده مغفور و دیگری شاهزاده مرحوم میگفته باشند اعتمادالدوله و عبدالرزاق معموری را که هر یک بمنصب هزار و پانصدی سرفرازا بودند بمنصب هزار و هشتصدی سرفراز ساختم و بر سواران قاسم خان برادر اسلام خان دو بیست و پنجاه سوار افزودم ایوج پسر کلان خانخانان را که خانه راد قابل مستعد بود بخطاب شاه نواز خانجی و سعدالله ولد

ادب و بگانه‌ی دقیقه مرو گذاشت در در حقیقت آمد که کتابت بجس داخل گردد *

نقل کنایات شاه عباس

نارنجیات سحاب فیض ربانی و قنبر - تمام وصل سحابی طراوت بخش حدایق
انداع و احتراع باشد همیشه گلشن سبذت و جهانبانی و چمن راز ایهت و کامرانی
اعلیٰ حضرت ملک مرتبت حور شد سرملت نادر شاه حواں تحت لیوان و قار شهریار
نامدار سپهر افتادار حدیر جهانگیر سپهر کشا خسرو سکندر شکوه دارا لواء مسند سدر
بارگاه عظمت و احلال صاحب سور مدینه و ربیع و عبال برهت افراے ریاض کامرانی
چمن آرای گلشن صاحب مری چهره آسای جمال جهانبانی مبین رموز اسمانی
ریور چهره شادمن و بیدس مهرست کذاب افریض مجموعه کمالات انجانی مریاف
تحلیات یزدانی بلندی بخش همایند سعادت افراے طالع ارجمند افتاب ملک
امداد سایه عاطفت فرید، گاه حجاب الحکم سپاه ملک بارگاه صاحبقران خورشید کلاه عالم
پناه، حویدار نایب و بی و چشمت نامتناهی سرسبز بود، ساخت
افس مساحتس از سیم حسد - سال عین الکمال محروس ناد حقیقت شوق
و محبت و کیفیت حلت و نمود - کبر پدیدار نیست

فلم ان راز من که در عشق گوید نار

اگرچه از راه صورت بعد مسافت و درج - صوت کعبه مقصود گردیده اما قبله همت
ولا بهمت نسبت معنوی و ربان طدیدت ناله الحکم که بحسب وحدت ذاتی این
دیا بند درگاه دول الحلال راز بهای مدس ایهت و احلال ایدمعدی به تحقیق پیوسته
اند مکانی و دوی صوری حسدنی رابع و رب حانی و وصال روحانی نگشته او در
کجهتی است و از کجهت گرد ملال برائیده خاطر خورشید تمثال به سسته عکس پدید
تمثال این مطهر کمال است و همواره در مقام جان برزایح مواج حلت و ودان و دسایم
عندر قهانه محبت و اسکان معطر گشته موافقت روحانی و موافقت حودانی رنگ
ردایه دوستی

همدسایم احیال نور سودد دم * لب و عالیست که در پی عم هجرانش نیست
عده الله تعالی و تقدس که بهال 'ررور' دوستان حقیقی به نمره مراد ناروز شده شاهد
معصودیکه سالها در پرده حفا مستور بود و به تصریح و انتهای ار بارگاه و اهب متعال
حلوه گیری ان معالمت میسد باحمن و جهی از حمله عیب بظهور در آمده بر تو
حمال بر ساخت آمال حجسته مال منتظران انداخته بر قرار تحمت همایون سربر
سبذت اند، مقرون هم آغوش ان احمن ازات نادرشاهی و ربعت افراے سرور شاهدشاهی
ده و لواء جهان کنائی حلاوت و شهر یاری ر چاه ملک مریایه معدلت
و نایب ان رفعت بخش افسر و نورنگ عقده کنائی و نیش و فر هنگ ظل
جهان، ای و مرحمت بر معارف عالمیان انداخت مید که مبین مراد بخش

خلعت سرفرازی یافته روانه شدند در همین ایام بذات حسن اخلاص و قدم خدمت اعتمادالدوله را بمنصب دو هزارى ذات و پانصد سوار سربلندی کشیده مبلغ پنجهزار روپیه نقد بطریق انعام مرحمت فرمودم مهانتخان را که بجهت سامان و احب لشکر ظفر اثر دکن و دلالت نمودن امرا بحسن اتفاق و یکتادلی فرستاده بودم بدرج اولیاهم ماه تیر ۲۱ ربیع الثانی در دارالخلافه آگره ملازمت نمود از عرضداشت اسلامیه پیرست که عدايت خان در صوبه بنگاله مصدر خدمات پسندیده گشته بدائری پانصد ذات او امزودم که دو هزارى بوده باشد بر منصب راجه کلیان که از تعینات صوبه مدبر است پانصدى ذات و سیصد سوار اضافه نمودم که مجموع هزار و پانصدى ذات و هشت صد سوار بوده باشد هاشم خان را که در او دیسه بود غایتاً بحکومت کسمیر سرفراز ساخته عم او خواجگی محمد حسین را به کسمیر فرستادم که تارسیدن او از احوال املک خبردار باشد در زمان پدر بزرگوارم پدر او محمد قاسم کسمیر را گرفته بود چپن قلیچ که ارشد اولاد ملیح حانست از صوبه کابل آمده سعادت ملازمت دریامت چون نسبت حانه رادگی را با جوهر ذاتی جمع داشت خطاب حائے سربلند گشت و حسب التماس پدر او و بشرط تعهد خدمت تیراه پانصدى ذات و سه صد سوار بر منصب او امزودم بتاریخ ۱۴ امرداد بدائری سبق خدمت و وفور اخلاص و کاروائى اعتمادالدوله را بمنصب والی وزارت ممالک محروسه سربلندی کشیدم و در همین روز کمر خنجر مرصع به یاد کار علی ایلچی دارای ایران کرامت فرمودم عبدالله حان که سرداری لشکروانا مقهور تعین بود چون تعهد نمود که از جانب گجرات بولایت دکن در آید او را بصاحب صودگی و حکومت صوبه مذکور سرفراز ساخته راجه ناسو را بعوض اوسرداری لشکروانا تعین نمودم و پانصد سوار بر منصب او اضافه کردم و در عوض گجرات صوبه مالوه بحان اعظم مرحمت نمودم و چهار لک روپیه بجهت سامان و سرانجام لشکری که به راهی عبدالله خان از راه ناسک نزدیک بولایت دکن تعین یافته بود فرستاده شد صدرحان با برادران از صوبه بهار آمده سعادت استاندوس مشرف گشت یکی از غلامان بادشاهی که در حاتم بندخانه کار میکند کارنامه † ساخته نظر گذرانیده که تا امروز مثل این کاری دیده نشده بود بلکه سدیدة ام چون نهایت غرابت دارد به تفصیل نوشته می شود در پوست فندقی چهار مجلس از آستخوان فیل تراشیده ترتیب داده است اول مجلس کشتی ایران است دوکس باهم در کشتی گرفته اند و یکی در دست دیره گرفته ایستاده است و دیگری سنگ درشتی در دست دارد و دیگری دستها بر زمین نهاده نشسته است و در پیش او چوبی و کمان و ظرفی تعبیه نموده است مجلس دوم تختی ساخته در بالای آن

† ظاهر این کار نامه از غلام خاتم بند خانه شاهي معلوم نمیشود چه در مجلس چهارم ساختن صورت حضرت عیسی علیه السلام را وجهی معلوم نمیشود غالباً این کار نامه از کار نامه های کاریگران رنگ بوده و بدستش اقتاده اند از نام کار نامه خود نظر کنانید *

سعید خان را بلقب فوارش خان^۱ سرلندی بخشیدم هنگام جلوس بروزنها و گرها پاره امزوده بودم چنانچه سدرتی بیرون مهر و روبیه اضافه شده بود درین ایام بعرض رسید که در داد و ستدها رفاهیت خلق در آنست که مهر و روبیه بوزن سابق باشد چون در جمیع امور رفاهیت و آسایش خلق مدطور است حکم کردم که از تاریخ حال که یازدهم اردی بهشت سنه ۱۰۲۰ جلوس باشد در آنقضیهای ممالک محروسه مهر و روبیه را بدستور سابق مسکوک و مصروف میساخته باشند چون قبل ازین بتاریخ رور شدیده دویم از ماه صفر سنه ۱۰۲۰ هزار و بیست احداد بدنهاده شدید که کابل از سردار صاحب وجود خایست و خاندوران در بیرونی هاست و معزالملک نامعدودی چند از ملازمان مومنی الیه در کابل است و رعیت خدمت دادمه ناسوار و پیاده بسیار غافل و بیخبر خود را کابل رسانید و معزالملک داندازه فوف و حالت خود می الجمله ترددی نموده کابلیان و متوطنان و سکنه شهر خصوصاً جمیع حماعت فرلباشیان کوچهها را کوچه بند نموده خانههای خود را مضبوط و مستحکم ساختند افغانان چند توپ شده از اطراف نکوچهها و بارارها در آمدند مردم از پشت نامها و سراهای خود آن تیره سخنان را از تیروتفنگ گرفته جمعی کثیر را قتل رسانیدند تاکی که از سرداران معتبر ان محدود بود کشته شد از رفوع اینمقدمه ملاحظه انکه مدادا مردم از اطراف و جوادب جمع شده راه بیرون شدن سراهها مسدود گردیدند دل و پای دوده ترسان و هراسان باز گشتند فریب بهستاد بفراران سگان بچشم رفتند تا دو یست اسپ گنرابیده از ان مهلکه حان به تگ پا بیرون بردند دادعلی میدانی که در لهور بود اخر همان روز خود را رسانیده پاره راه تعامب نمود چون فاصله بسیار شده بود و جمعیت او اندک کاری فساخته برگشت بهمان سعی که در روز آمدن نمود و فی الجمله ترددی که از معزالملک واقع شد هریک بزبانتی منصب سرمراری یافتند و دادعلی که بمنصب هزاری ذات مفتخر بود هزار و پانصدی شد و معزالملک که هزار و پانصدی بود بهزار و هشت صدی سرفرار گشت چون ظاهر شد که خاندوران و کابلیان در مقام روز گذراندن اند و دوع احداد بد نهاد بدور و درار کشید بخاطر گذرآیدم که خانخانان در درخانه بیکار افتاده است او را با پسران بدی خدمت تعیین باید کرد مقارن این اندیشه قلیچ حان که قبل ازین بطلب او فرمان صادر گشته بود از پنجاب آمد و سعادت خدمت دریامت از نامیده احوالش ظاهر گشت که بجهت انکه خدمت دوع احداد که نامزد خانخانان شده آرده خاطر است تا انکه صریح تعهد اینخدمت نمود و فرار یافت که صاحب صوبگی پنجاب متعلق بمرتضی خان باشد و خانخانان درخانه بسر برد و قلیچ حان بمنصب شش هزاری ذات و پنج هزار سوار سرمراری یافت و خدمت کابل و دوع و رفع احداد بد ان در دران کوهستان را تعهد نمود خانخانان را فرمودم که در صوبه آگره از سرکار قنوج^۲ بی جاگیر تنخواه نمایند تا مفسدان و متمردان ان ولایت را تدبیه بلیغ نموده بلیغ^۳ و بند^۴ اسیار براندارد در وقت رخصت هریک تخلعتهای خاص و اسپ و فیل و

شکار نمود دو روز و دو شب اینجا بوده شب یکشنبه بخیر و خوبی شهر در آمدن و شبی این بیت بخاطر م پرتو انداخت

بود بر آسمان تا مهر را نور * مبدا عکس او از چتر شه دور

بچراغچیان و فیه خوانان فرمودم که در وقت سلام و صلوات فرستادن و فیه گذریدن درآمد نایی بیت کنند و حالا شایع است سویم ده روز شنبه عرضداشت حال اعظم رسید که عادلخان بیجاپوری از تقصیرات خود گذشته خود پشیمان گشته در صد هدیه و دولت خواهی بیس اربیش است * ۱۴ دی مطابق سلح شوال هاشم خان بکسمیر رخصت یافته بنیادگار علی ایلیچی ایران فرگل خاصه مرحمت نمودم باعتقاد خان شمشیری از شمشیرهای خاصه سراندار نام شفقتم نمودم شادمان ولد خان اعظم را بحطاب شادمانحانی سرورار ساخته منصب او اراصل اضافه به یکهزار و هفتصدی ذات و پانصد سوار مستحق شد و برعایت علم سربلندی یافت و سردار خان برادر عبدالله خان فیروز جدگ و ارسلان ے اورنگ که حراست سیوستان ناو مقرر است بعدایت علم سرورار گشتند پوستهای آهو شکار خاصه را فرمودم که جامارها ترتیب داده در دیوان خاص و عام نگاهدارند که مردم بران نمار می گذارند باشند میر عدل و قاضی را که مدار امور شرعیه برایشان است بجهت خاص حرمت شرع فرمودم که رمیں نوس که نه صورت سخته است نکند * روز پنجشنبه بیست و دوم ماه ده بار بسکار سمونگر متوجه شدم چون آهوه سیارے دران حوالی جمع شده بود دریں مرتبه خواجه جهان را رخصت کرده بودم که طرح شکار قمرغه انداخته اهوان را از هر طرف رانده در جای و سیعی که دوران سرا پرده ها و گلال باز ها کشیده باشند در آورده ضبط نمایند یک و نیم کروه رمیں را سرا پرده گرفته بودند چون خبر رسید که شکار گاه ترتیب یافته و شکاری سیار بقید در آمده است متوجه گستم روز جمعه شروع در شکار شد تا پنجشنبه آینده هر روز با مروه محل بقرعه در آمده ان مقدار که خاطر رغبت می نمود شکار میکردم پاره زنده گرفتار میگشتند و بعضی به تعنگ و تیر کسته می شدند روز یک شنبه و پنجشنبه که تعنگ بجاور می اندام بدام رنده گرفتند درین هفت روز بهصد و هفده نرو ماده شکار شده بودند از الجمله ششصد و چهل و یک آهوه نرو ماده که رنده گرفتار شده بودند چهار صد و چهار راس بفتکپور فرستاده شد که در میان جولان گاه اینجا سر دهند و هشتاد و چهار راس دیگر را فرمودم که حلقهای نقره در بینی کرده در همان رمیں آزاد کردند و دو بیست و هفتاد و شش آهوه دیگر که به تعنگ و تیر و چینه کشته بودند روز بروز به بیگمان و خادمان محل و آموارنده های درگاه قسمت می شد چون از شکار کردن سیار دلگیر شدم نامرا فرمودم که به شکار گاه رفته آنچه مانده باشد مجموع را شکار نمایند و خود بحیریت روانه شهر شدم در غره بهمن مطابق هفدهم ذیقعه حکم کردم که در شهرهای کلان ممالک محروسه مثل احمد آباد و اله آباد و لاهور و آگره و دهلی و غیره علورخانهها بجهت فقرا ترتیب دهد تا سی محل نوشته شد

شامیانہ ترتیب دادہ و صاحب دولہا بہ سخت نشستہ یک پایہ خود را بر بالای پایہ دیگر نہادہ و تکیہ بر پشت او نمایان شدہ و پنج نفر از خدمت کاران او گرد و پیش او ایستادہ کردہ است و شاخ درخت بریں تحت سایہ انداختہ مجلس سوم محبت رنسان بازارنست چوے ایستادہ کردہ . سہ طناب بریں چوب بستہ اند و رنسان نازہ بر بالای ان پایہ راست خود از پس سر دست چپ گرفتہ و بر پایہ ایستادہ نرے را بر سر چوب کردہ و شخصی دھلی در گیش انداختہ می نوارک و مردے دیگر دستہا بالا کردہ ایستادہ است و جسم رنسان بار دارد و پنجکس دیگر ایستادہ اند اران پنج کس یکی چوے در دست دادہ . مجلس چہارم درختی است و درتہ ان درخت صورت حضرت عیسی را نمایان شدہ و شخصی سر بر پایہ ایساں نہادہ و پیرو مردے با ایساں در سخن است و چہار کس دیگر ایستادہ اند چون چلیں کار نامہ ساختہ بودہ اورا باعام و ریادتی علوفہ سرفراز ساحتم در سی ام شہریور میورا سلطان را کہ از دکن طلبیدہ بودم آمدہ ملازمت کردہ بعد من باضافہ منصب سرفزاری یافتہ بکمکی لشکر رانا مقہور تعین یافت چون عدالہ خان بہادر فیروز جنگ ارادہ نمودہ بود کہ از راہ ناسک نزدیک ولایت دکن در بد سحاطر رسانیدم کہ رامداس کچھواہ را نہ از بندھاے با احلاص والد بررگوارم بود سہرہی او تعین نمایم کہ ہمہ جا حشر از حوالہ او بودہ نگدارد کہ ارو تہور و شتاب دگی ے وقت بفعل اید بجهت این خدمت ازرا برعایتہاے عالی سرفراز ساختہ خطاب را حکمی کہ در گمان او نبود کرامت نمودہ بقارہ ہم عدایت نمودم و قلعہ رتھدپور را کہ از قلعہ ہاے مشہور ہندوستان است بدو شفقت کردم و خلعت فاخر و قیل و اسب دادہ مرحص ساحتم خواجہ ابوالحسن را کہ از دیوانی کل تعیر یافتہ بود خدمت صوبہ دکن بمذاہبت انکہ در خدمت برادر مرحوم مدتہا دران حدود بودہ تعین نمودم * ابوالحسن پسر اعتماد الدولہ را بحطاب اعتقاد خانی سرفزاری تحشیدم پسران معظم خان را بمناصب لایق سرفراز ساختہ نہ بدگالہ پیش اسلامخان مرستادم راجہ کلیان سرداری سرکار آدیسہ نہ تجویز اسلامخان مقرر گشت و باضافہ دو صدی ذات و سوار سرفراز گردید چہار ہزار روپیہ بشجاعت خان دکنی مرحمت نمودم ہتم انان بدیع الزمان ولد میورا شاہ رخ از دکن آمدہ ملازمت کرد دریں روز ہا بجهت شوریدگی و ہرج و مرج کہ در ولایت ماورالنہر واقع شدہ بسیاری از امرای و سپاہیان اورنگ مثل حسین ے و پهلوان بانا و دوس ے درمن و سرمے و غیرہ لتجانہ درگاہ ما آوردہ ملازمت نمودند ہر یکی بخلعت و اسب و رونقہ و منصب و جاگیر سرفراز گشتند روز دوم اذر ہاشم خان از بدگالہ آمدہ سعادت استان بوسی دریافت پدج لک روپیہ بجهت مدد خرچ لشکر فیروزی اثر دکن کہ سرداری بدالہ خان مقرر بودہ است بدست روپ خواص و شیم ابیا باحمد آباد گجرات ۱۱۰۰۰ روپے بقصد لشکر مومع سونگر نہ ارشادار گلا مقرر مدحت متوجہ شدم ۱۲۰۰۰ روپے بشمار نقد اہتمامہ شدہ اند آہوہا خود شمار کردم و شش دیگر را خورم

در هر روز از روز های جشن مذکور پیشکش یکی از نذرها میگذاشت و به تفصیل ملاحظه نموده آنچه پسند خاطر می افتاد میگرفتم و باقی باو مرحمت میشد سیزدهم فروردین مطابق بیست و نهم محرم عرضداشت اسلامخان رسید مشعر بر آنکه بیمن عنایت الهی و ببرکت توجه و اقبال شاهنشاهی بدگاله از فساد عثمان اعدای پاک گشت پیش از آنکه حقیقت این جنگ مرفوم میگردد سطره چند از خصوصیات بدگاله در قلم می آورم بدگاله ملکیمت در نهایت وسعت در اقلیم دوم طول آن از بندر چانگام تا کربل چهل و پنج مایل و پنجاه کوه و عرض آن از کوه های شمالی تا پایان سرکار مدارن دویست و سیست و نه جمع آن تخمیناً شصت و دو مایل بوده باشد حکام سابق اینجا همیشه بیست هزار سوار و یک لک پیاده و یک هزار رنجیر فیل و چهار پنجهزار کشتی از نوازه جنگی و غیره سرانجام می نموده اند از زمان شیرحسان و سلیم خان پسر او این ولایت در تصرف افغانان بود چون اورنگ سلطنت و فرمانروائی دارالملک هندوستان بوجود اشرف اقدس والد سرگورام زیب و زیبت گرفت اوضاع قاعده بر سرانملک تعیین فرمودند و مدت مدیدی فتح اینجا را پیشنهاد همت داشتند تا آنکه ولایت مذکور بحسن سعی اولیای دولت قاعده از تصرف داؤد کوبی که احریس حکام انجاست برآمد آن محمول در جنگ خانجهان کشته گشت و لشکراو پریشان و متفرق گردید از آن تاریخ بار تا حال این ولایت در تصرف بند های درگاه است عاقلاً پاره اربقایای افغانان در گوشه و کنار این ملک مانده بودند و بعضی جا های دور دست را در تصرف داشته تا آنکه رفته رفته اکثری از این جماعت ربون و باحر کشند و بولایاتی که متصرف بودند بدست اولیای دولت قاعده در آمد چون انتظام امور سلطنت و فرمانروائی به محض فیض و فضل ایزدی باین بیارمند درگاه الهی معوض گشت در سال اول جلوس راجه مانسنگه را که بحکومت و دارائی اینجا مقرر بود بدرگاه طلب داشته فطربالدینخان را که سرف کو کلتاشی من از سایر پادشاهان داشت بجای او فرستاد در ابتدای در آمد بان ولایت بدست یکی از فتنه کیسان که از تعیینات آن ملک بوده درجه شهادت یافت و آن را عاقبت اندیش بیز بجای عمل خود رسید و کشته گشت جهانگیر قلی خان را که صاحب صوبه و حاکم این ولایت بهار بود بذات قریب جوار بمقصد پنجهازری دات و سوار سرفراز ساخته حکم فرمود که به بدگاله رفته آن ولایت را مقصوف شود باسلام خان که در دارالحکومه آگوه بود فرمان فرستاد که بصوبه بهار متوجه شده آن ولایت را بحاکم خود مقرر شناسد چون اندک مدتی از حکومت داری جهانگیر فلیخان گذشت بواسطه ربونی آب و هوائی آنجا بیماری صعب بهمرساید و رفته رفته مرض فوی و قوه ضعیف گشته کار او به هلاکت انجامید چون خبر در گذشتن او در لاهور معصوم گردید فرمان باسم اسلامخان صادر

+ شصت و دو مایل مساوی یک کرور و پنجاه لکه روپیه انگریزی می شود و سرکار آریسه هم داخل صوبه بدگاله بود و این معادل معه معادل سرکار آریسه است *

از انجمله شش محل سابق دایر بود و بخت و چهار محل دیگر الحال حکم شد که دایر سازند در چهارم بهمن هزاری بر ذات راجه نرسنگه دیو اضافه نمودم که چهار هزاری ذات و دوهزار سوار باشد و شمشیر مرصع بدو مرحمت کردم و شمشیر دیگر ارشمشیرهای خاصه که شاه بچه نام داشت بشاه نوارحان عنایت شد در ۱۶ اسفند از بدیع الزمان پسر میرزا شاهرخ بلشکررانا مقهور تعین یامت و شمشیر بر او راجه ناسو بدست او فرستاده شد چون مکرر بمسامع جلال رسید که امرای سرحد بعضی مقدمات که بایشان مناسبتی ندارد از قوه فعل می آورند و ملاحظه ثوره و ضوابط آن نمیکند به بخشیاں فرمودم که فرامی بین مطاعیه نامرای سرحد صادر گردانند که مر بعد مرتکب این امور که خاصه نادشاهانست نگزید اول آنکه در حیره که بنشینند و نامر و سرداران کمکی خود تکلیف چوکی و تسلیم کنند و میل بجنگ بیدارند و در سیاست ها کور نکنند و گوش و بینی نه برند و بزور تکلیف مسلمانی بر کسی نکنند و خطاب بملازمان خود ندهند و نوکران نادشاهی را کورنش و تسلیم نفرمایند و اهل نغمه را بروشه که در دربار معمولست تکلیف چوکی دادن نکنند و وقت برآمدن نغاره نروارند و اسب و میل که مردم دهند خواه بملازمان نادشاهی و خواه بنوکران خود حلو و کحک بردوش آنها داده تسلیم نفرمایند در سواری ملازمان نادشاهی را در حلو خود پیاده ببرند و اگر چیزی نامها بدو بدهند مهر برویند این ضوابط که باین جهانگیری اشتها یافته الحال معمولست *

جشن نوروز هفتم از جلوس همایون

غره فروردی سنه ۷ جلوس روز سه شنبه ۱۶ محرم الحرام سنه ۱۰۲۱ در دار الخلافه آگره مجلس نوروز عالم امروز و جشن مسرت بخش عشرت اندوز سامان پدیدرست بعد از گذشتن چهار گهری از شب پنجشنبه سیوم ماه مذکور که ساعت اختیار کرد؛ محکمان بود بر تخت نشست بدستور هوساله فرموده بودم که در بازار آئین بسته تا روز شرف این مجلس بفرار باشد حصو بے اوریک که در میدان اوریکه نه خسرو قرمچی اشتها دارد در همین روزها آمده سعادت ملازمت دریافت چون از مردم قرار داد؛ ماورالنهر بود او را بعدایتها سر بلندی بخشیده خلعت فاخره دادم نه یادگار علی ایلمچی دارای ایران پانزده هزار روپیه مدد خرچ گویان عنایت نمودم و در همین ایام پیشکش افضل خاں که از صوبه بهار فرستاده بود از نظر اشرف گذشت سی رنجیر فیل و هژده راس گوت و پاره اتمشه بنگاله و چوب صندل و نامهای مشک و چوب عود و ار هر جنس چیزها بود پیشکش خاندوران هم بنظر درآمد و چهل و پنج راس و دو قطار شتر و چینی خطائی و پوستهای سمور و دیگر تحف و هدایا که در کابل و انحدون بهم میرسد فرستاده بود و امرای در خانه خود تکلفات در پیشکشهای خود نموده بودند بضابطه همه ساله

فیز بمیاری زخمی و کشته شده بودند آن مدبر حساب لشکریان را از روی دانستگی و فهمیدگی بخاطر می‌آورد و مشخص خود می‌حارذ که سواران هراول و برافراز و جرادغار کشته شدند همین قول مانده از کشته شدن و زخمی گشتن جمعیت خود پروا نکرده در همان گرمی بر قول می‌تازد و درین جادب پسر و برادران و حووسر شجاعت خان و دیگر بندها راه بران گمراهان گرفته بر مثال شیان و پلنگان به پخته راندان تلاش می‌کردند چنانچه بعضی درجه شهادت یافتند و جمعی که زنده ماندند در میان منکر برداشتن درین وقت فیل مستی گچ‌پت نام که فیل اول او بوده بر شکر خان می‌دواند شجاعت‌خان دست بر برچه زده بر فیل میرد آن طور فیل مستی بر برچه چه پروا است دست بشمشیر زده دو شمشیر بی در پی میرد از هم چه محابا بعد ازان جمدهر کشیده دو جمدهر می‌رساند بان هم بر نمی‌گردد و شجاعت خان را با اسب رب می‌کند بعد از اسب جدا شدن جهان گیر شاه گفته بر می‌کشد و حلو دار او شمشیر دو دستی بر دستهای فیل رسانیده چون فیل بر او در می‌آید اتفاقاً حلو دار فیلان را از بالای فیل بر بر می‌کشد و بهمان حمدهر که در دست داشت درین پیدایگی بدوی بر حرطوم و پیشانی فیل میرد که فیل از الم آن فریاد ران بر می‌گردد چون رحما بسیار داشت نفوج خود رسیده می‌آفتد و اسب شجاعت خان سالم بر می‌کشد در حینی که سوار می‌شد آن محذولان فیل دیگر بر علمدار او می‌دواند و علم او را با اسب رب می‌کند و ازان جا شجاعت خان بعد مرده بر کشیده علمدار را خنجر از می‌حارذ و می‌گوید که مرده باش من زنده ام و در پای علم درین وقت ندگ هر کس از بندهای درگاه حاضر بودند دست به تیرو حمدهر و شمشیر زده بر فیل می‌دود و شجاعت خان هم خود را رسانیده به علمدار بهیب می‌دهد که بر خیر و اسب دیگر بجهت علمدار حاضر ساخته او را سوار می‌حارذ و علمدار علم را بر او افتاده بر حات خود می‌ایستد در اندای این گیرودار تعدی بر پیشانی آن مقهور می‌رسد که زنده آنرا هر چند تفحص کردند ظاهر نشد بمجرد رسیدن این تعدی ازان گرمی بار آمده می‌داند که ازین زخم جان بری نیست تا دو بهر هم با وجود چینی زخمی منکر مردم خود را بجنگ ترغیب می‌دهد و معرکه قتال و جدال گرم بود بعد ازان عیدم رو گردانید و امواج قاهره سردری آنها می‌نهند و زده آن محذولان را در محلی که دایره کرده بودند در می‌آورد آن محذولان به تیرو تعدی مردم را نگاه داشته نمی‌گذارند که مردم نادشاهی بجا و مقام آنها در آیند چون ولی برادر عثمان و معریز پسر او و دیگر خویشان و نزدیکان او بر رخ عثمان مطلع می‌شوند بخاطر می‌گذارند که ازین رحم خود او را خلاص می‌سازد نیست اگر ما همچنین شکسته و ریخته بقلعه خود رویم یک کس زنده نخواهد رسید صلاح در بدست که امشب در همین جا که دایره کرده ایم بمانیم و آخر شب فرصت بسته خود را بقلعه خود رسانیم دو بهر از شب گذشته عثمان بجهت واصل می‌گردد و در بهر سویم جسد بیجان او را برداشته و خیمه و اسباییکه همراه داشته اند در منزل گذاشته

گشت که صوبه بهار را با فضل خان سرده خود بتأکید هرچه تمام تر روانه بنگاله گردید در تعیین این خدمت بزرگ اکثر بدهای درگاه مدبر خورد سالی و کم تجربگی آو سخنان میگفتند چون جوهر ذاتی و استعداد طاری او منظور نظر حق بین بود خود او را بحسب این خدمت اختیار نمود بحسب اتفاق مهمات این ولایت روشی اروسر انجام پذیرفت که از ابتدای در آمد این ملک بتصرف اویسای دولت اند پیوند تا امروز هیچ کس از بدهای درگاه را منسوخ نکرده بود یکی از کارهای نمایان او دفع عثمان افغان مقهور است که مکرر در زمان حیات حضرت عرش اشیانی او را با افواج قاهره مقابله و مقاتله دست داد و دفع اومید سرنگشت درینفلا که اسلام حان دهاکه را محل نزول خود ساخته بود و دفع رمیندازان آن نواحی را پیسدهاد همت داشته بحاطر گذراند که فوجی بر سر عثمان مقهور و ولایت او باید فرستاد اگر اختیار دولت خواهی و بدنگی نماید چه بهتر و الا بطریق دیگر متمردان او را سزا داده بیعت و ناسود سارده چون شجاعت حان در همان ایام به اسلام حان پیوسته بود قرعه سرداری این خدمت باسم او انداخته شد چندی دیگر از بدها مثل کسور خان و افتخار خان و سید ادم باره و شیخ اچیه برادر راده مقرب حان و معتمد حان و پسران معظم خان و اهتمام حان و دیگر بدها به همراهی او تعیین نمود و از مردم خود بپیر جمعی همراه کرد در ساعتیکه مسیری کسب سعادت اروس میدمود این جماعت را روانه ساخت و میر قاسم پسر میرزا مراد را میر بحسی و واقعه نویس نمود و از رمیندازان نیز چندی بحسب راهمردی همراه کرد افواج نصرت فریب روانه گشتند چون بحوالی قلعه ورمی او نزدیک شدند چندی از مردم ریان دان را به نصیحت او فرستادند تا او را دلالت بدولت خواهی نموده از طریق بغی و طغیان براه صواب بار آورند چون غرور بسیار در کالج دماغ او جا گرفته بود و همیشه هوای گرفتن این ملک بلکه دیگر داعیه هادر سر داشت اصلا گوش به سخنان انجماعت ندموده مستعد حدال و قتل گردید و در کنار داله که زمین آن تمام چهل و دلدل بود جای جنگ قرار داد روز یکشنبه ۹ محرم شجاعت خان ساعت جنگ اختیار نموده افواج قاهره را مقرر ساخت که هر یک بجای و مقام خود رفته آماده جنگ باشند عثمان دراز روز قرار جنگ باخود نداده بود چون شنید که لشکرهای بادشاهی مستعد گشته آمده اند ناچار او هم سوار شده بکنار داله آمد و سوار و پیاده خود را در برابر افواج مصوره بار داشت چون هنگامه جنگ گرم گشت و موج هجوم روز و خود متوجه گردید درین مرتبه اول آن جاہل خیره سر میل محبت جنگی خود را پیش انداخته رفوج هر اول می تارد بعد از زد و خورد بسیار از سرداران هر اول سید اعظم باره و شیخ اچیه بدرجه شهادت میرسند سردار اعمار افتخار خان هم در ستیز و آویز تقصیر نکرده جان خود را نثار می نماید و جمعی که بودند انقدر تلاش میکنند که پاره پاره میشوند همچنان گروه جرانغار کشور حان و مردمی و مردانگی داده خود را فدای کار صاحب میسارند با آنکه تیره بخنای

بند هائے عمده و محرم قدس خدمت جهانگیر است بنده است به هزار ذرات و دوهزار
سوار سرفراز یافته از بندر کهنپایت رسیده سعادت ملاحت و لذت و لذت و لذت
بعضی مصلحت ها حکم کرده بودم که به بندر کوده رفته و در بندر کوده است
به بند و نقایسی که در اینجا بدست آید جهت سوار خاصه سرعه بنده است
حسب الحکم باستعداد تمام بکوده رفت و مدتی در اینجا بوده نقایسی که
بدست افتاد اصلاً روی زر ندید بهر قیمتی که فرگیان حواسند در داده در دست
از بندر مذکور معاودت نموده متوجه درگاه گشت و اسباب و نقایسی که در بند
بدفعات از نظر گذر آید از هر جنس چیزها و تحفها داشت از جمله خائوز چید
آورده بود بهیار عرب و عجیب جداچه تا حال ندیده بودم بلکه ام او نقایسی
نمیدانست حضرت فردوس مکانی اگرچه در واقعان خود صورت و اشکال بعضی خائوز
را نوشته اند عاناً بمصوّران درموده اند که صورت آنها را تصویر نمایند چون این
جائوزان در نظر من بعایت غریب در آمده هم دوستم و هم در جهانگیر نامه موصوف
که مصوّران شبیه آنها را کشیدند تا حیرتی که از شنیدن دست دهد از دادن ریاضه گردد
یکی از خائوزان^۱ در حلقه از طائوس ماده کلان تر از برفی الحمله خورد تر گاهی که
در مستی جلوه می نماید دم خود را و دیگر نوها را طائوس است در پستان می سار
و برق در می آید بول او و پای او شیده بول و پای خروس است سر و گریبان و زیر حلقوم
او هر ساعت بزرگی ظاهر میگردد و فنی که در مستی است سرخ سرخست گویا نه
تمام را بر جان مرصع ساخته اند و بعد زمانی همین جاها سفید میشود و بطریق دیده
بظن در می آید و گاهی فیروزه رنگ ظاهر میگردد و فلفلون آسا هر زمان بزرگی و بزر
دیده میشوند و دو پارچه گوشه ای که بر سر خود دارند بواج خروس مساند است غریب
ایندست که در هنگام مستی پارچه گوشت مذکور بطریق حرطوبه از بالای سوار تاپیک
و جب می آویزد و با نه آن را بالا میکشد چون شمع گر گدن بر سر او مقدار دو انگشت
نمایان میگردد و اطراف جسم او همیشه فیروزه گیسست و در آن تعبیر و تبدیل نمیرود
و پره های او بالوان مختلف بطرد در می آید بر خلاف رنگهای بر طائوس دیگر
میمون^۲ آورده بود بهیات غریب و شکل عجیب دست و پا و گوش و سر او بعینه
میمون است و روی او بروی روانه میماند رنگ چشماهای او رنگ جسم نار لیکن جسم
او از جسم باز کلان تر است از سر او تا سر دم یکدفع معمول بوده است از میمون پست
تروار روانه بلند تر است پشم او بطریق پشم گوسفند و رنگ آن خاکستری است از بنا گوش
تاریخ سرخست میگون دم او از بیم درج دوسه انگشت دراز تر غایقاً بخلاف دیگر میمونها
دم این جانور انداده است بطریق دم گربه گاهی آواری از ظاهر میسود بطریق
آواز آهوبره مجمل خیلی غریب دارد از مرغ دشتی که او را تدری میگویند تا حال

۱ این جانور را بزبان انگریزی تروکی می نامند و اهل هند پیرو میگویند و فارسی دانان هند بهارسی

نیک مرغ نام نهاده اند و الحال بکثرت در هندوستان موجود است *

بحکم خود متوجه میشوند قراولان لاسکر بیرونی اثر این معنی خبر یافته شجاعت خان را آگاه میسازند صبح دو شبیه دو آنخواهان جمع شده صلاح می بینند که تعاقب باید نمود و نداید گدشت که این تیره کتان نفس برآورد عاقلاً بجهت ماندگی سپاهیان و کهن و دمن شهیدان و غمخواری محروجان و رحمان در پیش رفتن یا فرود آمدن متردد حاضر بودند درین حالت نندالسلام پسر معظم حان باجمعی از بندهای درگاه که مجموع سیصد سوار و چهار صد توپچی باشند میرسند چون اس جماعت تازه روز در رسیدند بهمان فرار دان تعاقب نموده متوجه بدش شدند این خبر به ولی که بعد از عثمان سرمایه فتنه و فساد و شورش بود میرسند که شجاعت حان بالاسکر ظفر اثر باواج دیگر تازه روز که لکال پیوسته اند اندک رسیده آمد چاره خود جر این نمی بیند که نویله اخلاص درست و نارگست بطریق مستقیم و دولت خواهی شجاعت خان رجوع آورد احوال امر مردم در میان داده بیعام میفرستند که آنکسی که باعث فتنه و فساد بود و باجمعی که مانده اند دست بدگی و مسلمانی در میان است اگر مول دهدد آمده شمارا به بند و بدگی درگاه احتیاج کنیم و فیلا خود را برسم بیسکش بگردانیم شجاعت حان و معتقد حان ده در روز جنگ رسیده مصدر خدمات پسندیده گسده بودند و سایر آنخواهان بمقتضای وقت و مصلحت دوست قول داده و آن حماعت را تسلی ساحبه روز دیگر دای و سوار و برادران و حوستان عثمان همگی آمده شجاعت خان و دیگر بندها را دیدند و چهل و نه بحیریل بیسکش گویان آورده گذارند بعد از انصراف الحکومت شجاعت حان و چندی از بندهای درگاه را در ادهار و طرف که در صحرای آن نمره روز گاز بود گذاشته ولی بر اعدان را همراه گرفته بخارنخ سسم شهر صحر روز دوسمه باواج و ساغر در جهان کبر بر آمده باسلام حان پیوستند چون این اخبار مسرور اتار در اگره بان بنامند درگاه الهی رسد سخبات شکر بتقدم رسانیده دفع و رفع اندقسم عیسی را محض از کرم دیدربع واحب تعالی دانست در بر این بیکو خدمتی اسلام حان بمنصب شش هزاره دات سرورای نامت و شجاعت حان خطاب رستم رمان سر بلند گردید و هزاریداد و سوار بر منصب او اضافه فرمود و دیگر بندها هر یک باندازه خدمتی که از ایشان بعمل آمده بود بزیادتی منصب و دیگر رعایدها ممتاز گشتند در مرتبه اول که این خبر رسید کشته شدن عثمان بطریق اراجیف مذکور میسد بجهت صدق و کذب این سخن بدیوان لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی تافول نمود این عرل برآمد

دیده دریا کنم و صبر بصحرا مکنم * اندرین کار دل خوش بدریا فکنم

خورده ام تیر ملک باده بده تاسروست * عقده در بند کمر درگس و چوزا مکنم

چون این بیت بعایت مناسب مقام بود تافول بان نمودم بعد از چند روز دیگر خبر آمد که عثمان را تیر فضا مل خدای رسیده هر چند تفحص نمودند رننده آن پیدا شد بنده عربی که داشت این معنی مرموم گردید ۱۶ فروردین ماه مقرب خان که از

آنها کتاره میگویند و از هر جنس چیزها آورده گذارند در میان ، حیای این کوهستان
 حاجه مذکور باینکه طالع بسیار دارد معروف و مشهور است میفرماید : کان طلا در ولایت
 اوست بجهت طرح عمارت دولتخانه لاهور خواجه جهان خواجه ... را
 که درین کار مهارت تمام دارد فرستادم چون مهمات دکن بجهت ...
 پروائی خان اعظم صورت خوبی پیدا نکرد و شکست عبدالله خان دست ...
 اوالحسن را که بجهت تحقیق این قضایا طلبیده بودم بعد از تحقیق و ...
 ظاهر شد که شکست عبدالله خان باره از ممر عرور و تیز حلونها و ...
 و باره بعد از نفاق و ... امرای واقع شده بود ... قرار داد این بود که عبدالله
 خان از جانب اسک ... نهندک بالسر کجای و امرای ... به ... یافقه بودند
 روانه کردن این فوج ... امرای کار طلب مثل راجه رامداس و خان عام
 و سیف خان و ... مردان بهادر و طفرخان و دیگر ... آزستی تمام داشت
 عدد ... هزار گشته و چهارده هزار رسیده و از جانب دیار مقبور بود که راجه
 سانسنگه و حالکها و آمیرالامرا و ... از ... متوجه شدند و این در فوج
 کوچ ... مقام ... تا در تارخ ... و ... علم را در میان گذرد
 اگر این ... بود و دلها ... میخواست ... در ...
 عالم ظن آن بود که ... تعالی ... کردی عبدالله خان چون آنها
 گذشته ... علم در آمد ... در ... فوج ...
 و ... قرار داد ... را ... آنها ... چنان کند که در روز
 و ... علم را در میان گیرند ... و قدرت خود کرده این معنی را
 در خاطر آورد که اگر نه قدهائی این فتح از حادب ... شود بهتر خواهد بود این ...
 را در خاطر قرار داده هر چند رامداس خواست که ... که ...
 پیش میروند باشد و آنکه ... که از و ... تمام داشت جمعی ...
 و ... او فرستاده بودند و ... او ... و ... انداختن بان
 و اقسام آنسباری تقصیر نمینورند نا آنکه علیم در بیک شد و اهلا اران جوج ناو حشری
 رسید هر چند بدولت آنکه که محل جمعیت دکنیان بود نزدیک ممر ...
 یکی از اطفال را که صحبت فرات به سلسله نظام الملکیه باعقد از داد صحبت آنکه
 مردم ارشل و جان سرداری او قبول کنند بسروری برداشته دست او گرفته و خود را
 پیشوا و سردار قرار داده مرتبه مرتبه مردم ... و کثرت و ازدهام عظیم رمان رمان بیشتر
 میشد تا آنکه هجوم آورده انداختن بان و دیگر اقسام استیاری کار را برونک تر ساختند
 اخرا لامرد و لشکرها را صلاح دیدند که از آن فوج مدد ... و دکنیان تمام رو به دهانه
 اند مصلحت دولت در آنست که بالفعل نار گشته سرانجام دیگر ... شود همگی
 یک دل و یک زبان شده پیش از طلوع صبح صادق روانه شدند تا سرحد ولایت خود
 دکنیان همراه بودند و هر روز فوج با فوج روبرو گشته در رد و حور تقصیری نمی نمودند

شدیده نسنده که در خانه ازو بچه گرفته باشند در زمان والد بزرگوارم نیز سعی بسیار کردند که تخم و بچه بکند نشد من فرمودم که چندی از نیرو ملکه او یکجا نگاه داشتند رفته رفته به تخم آمده آن تخمها را فرمودم که در زیر ماکیان گذاشتند در عرض دو سال مقدار شصت و هفتاد بچه برآمد و تا پنجاه و شصت کلان شدند هر کس اینمعنی شدید تعجب تمام نموده مذکور ساخت که در ولایت هم مردم سعی بسیار کردند مطلق تخم نداد و بچه ارو حاصل نشد در همین ایام بر منصب مهابتخان هزاربذات و پانصد سوار افزودم که چهار هزاربذات و سه هزار و پانصد سوار بوده باشد و منصب اعتماد الدوله از اصل و اضافه چهار هزاربذات و هزار سوار مقرر گشت و بر منصب مهاسنگه نیز پانصدی ذات و سوار افزوده شد که اصل و اضافه سه هزار ذات و دو هزار سوار بوده باشد و بر منصب اعتقاد خان پانصدی ذات و دویست سوار افزوده هزار ذات و سیصد سوار کردم خواجه ابوالحسن دربی روزها اردکن آمده سعادت ملازمت دریافت دولت خان که به موجداری صوبه اله آباد و سرکار جوپور تعیین یافته بود آمده ملازمت نمود بر منصب او که هزاری بود پانصدی افزوده شد روز شرف که ۱۹ فروردین بوده باشد منصب سلطان حرم را که ده هزاری بود به دوازده هزاری سرمرار .

ساحتم اعتبار خان را که منصب سه هزاربذات و هزار سوار سر بلند بود چهار هزاری کردم مقرر بجان که منصب او دو هزار ذات و هزار سوار بود پانصدی ذات و سوار افزودم و بر منصب خواجه جهان که دو هزاربذات و هزار و دویست سوار بود پانصدی دیگر اضافه فرودم چون ایام نوروز بود اکثر بندها اضافه منصب سرمرار یافتند در همین تاریخ دلپس اردکن آمده ملازمت نمود چون پدر اورای راسه سنگه وفات یافته بود او را بحطاب راسه سر بلند ساخته خلعت پوشاندم پسر دیگر داشت سورج سنگه نام باوجود آنکه دلپس پسر تیکه او بود میخواست که سورج سنگه جانشین او باشد به تقریب محبتی که با مادر او داشت در وقتیکه احوال وفات او مذکور می شد سورج سنگه از کم خردی و خورد سالی بعرض رسانید که پدر مرا جانشین خود ساخته تیکه داده است این عبارت مرا خوش نیامد فرمودم که اگر پدر ترا تیکه داده است ما دلپس را سرمرار ساخته تیکه میدهم و بدست خود او را تیکه کشیده جایگزین وطن پدر او را با مرحمت کردم با اعتماد الدوله دوات و قلم مرصع عنایت شد لکھمی چند راجه گانوں که از راجهای معتبر کوهستان است و پدر او راجه اودرهم در زمان حضرت عرش آشیانی آمده بود در وقت آمدن التماس نمود که پسر راجه ثوذر مل آمده دست مرا گرفته بملازمت آورد بدین التماس او پسر راجه با آوردن او مقرر گشته بود لکھمی چند هم التماس نمود که پسر اعتماد الدوله آمده مرا بملازمت آورد شاه پور را فرستادم که او را بملازمت آورد و از تحفه کوهستان خود اسبان گوت اعلی و جاسور شکاری از بار و جره و شاهین و قطاس و نافه های مشک و پوستهای آهوی مشک به نامه بران بند بود و شمشیرهای که زبان آنها کمانده میکوفند و خنجر که بر زبان

در این مذاق بود که بعد از حلوس می بصیت بلو نا حریفه بعضی مواهد آمد بحلاف
 آنچه در خاطر او و دیگران قرار یافته بود در مقام رعایت شده و در دست پلجهزاری
 فوات و سوار سوار ساحت و بعد از آن که مدتی وزیر صاحب استعفی شد مد رعایت
 احوال او دقیقه درو گذاشت بعد و بعد از فوت او فرزندان او را منصبا ...
 احرا الامر ظاهر شد که نعت و اخلاص او درست بوده و نظر بر اعمال دوس ...
 همیشه از من تو همی در خاطر داشته از قضیه و شورشی که در راه کابل وقع شد ...
 خردار بوده ملک تقویت آن تیره بختان می نمود نارسه مرا باورسی اعداد که ...
 این رعایت و شفقت مصدر نا دولتحواهی و تیره بختی گردد ناندک فاصله در دست
 و پلجم همین ماه که اردی بهشت باشد حدر فوت میرزا عاری رسید میرزا ...
 حاکم ران های تهته از ذات تر حادیانست در زمان والد بزرگوارم پدر او میرزا حادی دولت
 حواهی اختیار نموده بهمراهی حالکانان که بر سر ولایت او تعیین یافته بود در قرب
 لاهور بشرف ملازمت استسعا یافت و بکرم بادشاهانه ولایت او را بدو ارزانی داشتند و
 خود ملازمت دربار اختیار نموده مزدم خود را بجهت حفظ و حراست تهته رحمت
 کداید تابود در ملازمت گذرانید احرا الامر در برهانپور و فوات یافت میرزا عاری حان واد
 او که در تهته بود بموجب فرامین عرش آشیادی نایالت و حکومت اند ...
 یافت سعید خان که در بهکر بود حکم شده که او را دلاسا نموده بدرگاه آورد خان مشارالیه
 کحال مرستاده او را بدولتحواهی دلالت نمود اخرا الامر او را ناگه آورده بشرف بادوس والد
 بزرگوارم سرفراز گردانید در اگره بود که حضرت عرش اشیادی شفقار شدند و من بر تخت
 دولت حلوس نمودم بعد از آن که خسرو را تعاقب نموده لاهور داخل شدم حدر رسید که
 امرای سرحد حراسان جمعیت نموده بر سر قندهار آمده اند و شاه بیگ حاکم الحاکم در
 قلعه فلبلی شده منتظر کمک است بالضرورت فوجی بسرداری میرزا غاری و دیگر امرا
 و سرداران کمک فندهار تعیین شدند اس موج چون بخواستی قندهار می رسید لسکر حراسان
 قوت توقف در خود نادیده معاودت نمود میرزا عاری بقندهار در آمده ملک و قلعه را
 بسردار خان که بحکومت انجا مقرر گشته بود سپرده و شاه بیگ خان بکاگیر حرد
 متوجه گشت و میرزا عاری از راه بهکر عریمت لاهور نمود و سردار حان ناندک مدتی
 که در قندهار بود وفات یافت و نار آن ولایت محتاج بسردار صاحب و چون ...
 درین مرتبه قندهار را اضافه تهته نموده بمیرزا غاری مرحمت نمودم از آن تاریخ تا زمان
 رحلت در الحاکم بلوارم حفظ و حراست قیام و اقدام می نمود سلوک او نامتدین بعنوان
 پسندیده بود چون عوض میرزا عاری سرداری بقندهار بایست مرستاد ابوالنبی اورنگ
 را که در ملتان و آن حدود واقع بود بدین خدمت مامور ساختم منصب او هزار و پانصدی
 ذات و هزار سوار بود سه هزاری ذات و سوار مقرر نمودم و بخطاب بهادر حادی و علم
 سرلندی یافت و حکومت دهللی و حفظ و حراست آن ولایت بمقرر حاکم مقرر گشت
 و پیا خواص را که از خدمتگاران نزدیک والد بزرگوارم بود بخطاب خواص خوانی

درین روز چندی از جوانان مردانه کار طلب بکار آمدند عای مردان خان بهادر داد
 بهادرے و مردانگی داده زحمات مدیر برداشت و زنده بدست غنیم افتاده معنی
 حلال نمکی و جان فشانی را به همراهان خود بهمانید و ذوالفقار بیک هم ترددات مردانه
 نموده بانی دیای او رسید و بعد از دو روز دیگر در دشت جوں بولایت راجه بهرجو
 که از دولتمخواهان درگاه هست داخل شدند آن جماعت بار گشتند و عبدالله خان
 منوجه گجرات گردید سخن ایدست که اگر در رفتن عنان کشیده میرفت و میگذاشت
 که آن فوج دیگر راو ملحق میسازد کار حاضر حواله اولیای دولت قاهره صورت می یافت
 بمجرد آنکه در برستی عبدالله خان به سرداران وج که از راه هزار منوجه بودند
 رسید دیگر توقف را مصلحت ندیده باز گشتند و عادل آباد که حوالی برهان پور
 واقع است از روی پرویز ملحق شدند چنانچه این اخبار در آگره بمن رسید شورش تمام
 در طبیعت خود یابم و عمرست نمودم به خود متوجه شده این ملازمان صاحب کسبه
 را از بیم و ندان براندارم امر را در دستوران ندیمعی اصلا راضی نداشتند خواجه
 ابوالحسن دعوت رسانید که مهمات آذوقه و زره که حاجات آنان بهمیده دیگرے بهمیده
 او را باید فرستاد تاایی مهم از نظام افتاده را نظام آورد و مصاحبت وقت صلحی در
 مدین اندازد تا بمور سوارکام بر اهل نموده شود دیگر دولتمخواهان نایمقدمه سوار گشته
 راههای همه ساین و از یامت که سالکانان را نایم فرستاد و خوجه ابوالحسن نیز همراه
 سرود و همسوار داد او را و امین سهمی حاجات آنان و همراهیان او نموده روز یکشنبه
 هفتاد و نهم از دی بیست سه شصت مرحض گشت شاه نوار حان و خواجه ابوالحسن
 و اراق سردی او بیک و چندی دیگر از همراهان در همین تاریخ تسلیم رحمت نمودند
 حاجات آنان بمنصب شش هرری ذات سوارری نایم شاه نوار حان سه هرری ذات
 و سوار را تسلیم نموده از اراق حان نایم نایم نایم و سیصد سوار که مجموع دو هزار و نایم
 و یک هزار و سیصد سوار باشد سربلند گردیده و در حان داد پسر حورد او هم بمنصب لایق
 دادم حاجات آنان خلعت فاحره و حلجر مریخ و قیل خاصه با تلپرها و اسب عراقی
 عدالت نمودم و هم چندی به پسران و همراهان او نیز خلعت و اسب مرحمت کردم
 و در همین ماه معراملک با سواران از کابل آمده سعادت آستان نوسی سرورار گشت شیان
 سنگه و راه منگت بهدویه که از نایمات لشکر بگش بودند حسب الالتماس فلیح خان
 نایماتی منصب سربلندی نایم شیان سنگه هزار و پانصدی بود پانصدی دیگر بر
 منصب او اضافه شد و راه منگت نیز نایماتی منصب مفخر گردید مدتی بود که
 اخبار بیماری آصفخان میرسید و چند مرتبه رفع مرض شد و باز عود نمود تا آنکه در
 بهدپور در سن شصت و سه سالگی در گذشت فهم و استعدادش بغایت خوب بود
 آنچست دستگی بر طبعش غالب بود شعر هم میگفت خسرو شری بنام من نظم
 و ... می بنور نامه در زمانه والد بزرگوارم بدرجه امارت و وزارت رسیده بود با آنکه در
 زمان ... دهگی چند مرتبه ازو سبکیهای بعمل آمده و اکثر مردم بلکه خسرو هم

ہاں جوان مردانہ بمجرد ویدی کہ باورسد یا سجدی بہ از خود سالی بشود این قسم مضطرب شدہ ہے تابانہ خود را اربالای فیل اندازد و ہوا حامی حیرت است در ۱۹ ماہ قیو خبر این حادثہ بمن رسید پسران او را بدو ارشت ، لکھنؤ کوئی کردم اگر این قضیہ او را دست میداد چون خدمت نمایانے کردہ خود سر بہ بہ شفقہا سرفرازی می یامت

ما فضا بر نمی توان آمد

یکصد و شصت رنجیو فیل و دو ماده اسلام حال از جنگاله فرستاده بود در همین روز
از نظر گذشت و داخل فیلخانه حاصه شریعه گشت راحه نیک چند راحه در
استدعای رخصت نمود چون به بدر او در زمان عرش آشیانی یکصد راس اسب
مرحمت شده بود بهمان دستور باو مرحمت کردم و فیل بفرستاده شد و تا اینجا بود
تخلعتها سوزناری یافت و حاکم مرمع هم دادم به برادران او نیز خلعتها و اسبها داده
شد ولایت او را بدستور ساسی باو عنایت فرمودم شادمان و کامروا بجا و مقام خود باز
گشت به تقرری این بیت امیرالامرا خوانده شد

مگر مسیح از سرما کشتگان عشق ❁ یکرده کردن تو صد خون نواست
چون طبع من مورونست گاهی با اختیار گاهی بے اختیار مصرعی و رباعی یانستی در
خاطرم سرمیزد این نعت نوربان گذشت

ار من مقام رح کہ یم ے تو یکمفس * یکدل شکستن نو صد خون براس است
 حوں خوانده شت هر کس کہ طمع نظمی داشت دریں زمین دیتی گفته گذراید م
 علی احمد مہرکن کہ احوال او پیش ازین گذشت بد نگفته بود

ای محترم رگبه پیرمعان نقوس * یک حم شکستن تو نصد خون برآور است
ابوالفتح دکنی که از امرای معتبر عادلان بود و قتل ارباب بدو سل دولت خواهی
اختیار نموده خود را داخل اولیای دولت فاهره ساخته بود در دهم امرداد سالامت
آمد و منظور عدایت و تربیت گسته شمشیر خاصه و خلعت سرزاری یا مت و بعد از
چند روز اسب خاصه نیز بدو مرحمت نمودم خواجگی محمد حسین که به دیانت
برادرزاده خود نکشیر رفته بود چون خاطر از مهمات انجا جمع ساخت در همدی
روزها آمده ملازمت نمود چون حکومت پتده و دارائی انجا سردارای ایست مرستاد خاطر
رسانیدم که مرزا رستم را مرستم منصب او را که پنج هزاری ذات و هزار و پانصد سوار
بود پنج هزاری ذات و سوار ساخته بداریج ۲۶ جمادی الثانی مطنق دویم شهریز
تسلیم حکومت پتده نموده فیل خاصه با اسب و ریس مرصع و شمشیر مرصع و خلعت
فاخره داده رحصت نمودم و پسران او و پسران مظفر حسین خان مرزائی برادر او
باضافای منصب و فیل و اسب و خلعت سرزاری یافته بهمراهی او مرصع
کستند رای دلپ را بکومی مرزا رستم تعیین نمودم چون جاو مقام او نزدیک بان
حدود است جمعیت خوب دران خدمت حاضر سازد پانصدی ذات و سوار بر منصب

و منصب هزاری ذات و پانصد سوار سرور ساختن فوجداری سرکار قدوج را بدر مرحمت نمودم چون صبیحه اعتقاد خان ولد اعتمادالدوله را جهت خرم خواستگاری نموده بودم و مجلس که خدائی او در میان بود روز پنجشنبه هیچدهم خور داد بمنزل او رفته بکروز و یک شب آنجا بودم پیشکشا گدراید و بیگما و مادران خود خادمان محل را تورها سامان داده بامراء سرو پاها عنایت نموده عندالزرق را که بخشی در خانه بود بجهت سرانجام ولایت تهته فرستادم که تانین سردار صاحب وجود سپاهی و رعیت آنجا را دلالت نموده آنولایت را در فید صط در آورد اضافه منصب و عنایت فیل و پرم برم خاصه سروراری یافته مرخص گشت معرالمک را بجای او بخشی ساختم و خواجه جهان که ندیدن عمارت لاهور و قرار طرح آن مرخص گشته بود در اواخر همین ماه آمده ملازمت کرد مررا عیسی ترحس از حویسان مررا عاری در لشکر دکن تعین بود بجهت مصلحت تهته او را طلبیده بودم در همین تاریخ بخدمت استعانت یافت چون قابل رعایات و تربیت بود بمنصب هزاریدات و پانصد سوار مقدار گشت خون پاره بر مراج علامه کرده بود باستصواب اطفا در چهارشنبه ماه مذکور فریب بیک اثار خون از دست چپ خود کشیدم چون حمت و سبکی تمام دست داد بخاطر رسید که اگر در محاورات خون کسیدن را سنگ شدن میگفته باشد بهتر خواهد بود الحال همین عبارت گفته می شود بمقر حان که قصد نموده بود کپوه مرصع عنایت کردم کسنداس و تصرف وید حانه و اعطبل که از زمان حضرت عرش آشیانی تا حال منصدی آن دو خدمت دود و عمرها آروے خطاب را حگی و منصب هزاری ذات داشت و قبل ازین خطاب سروراری یافته بود الحال بمنصب هزاری کام روا گشت میرزا رستم ولد سلطان حسین میرزای صفوی را که در لسنردکن تعین بود حسبالالتماس او را طلب نموده بودم روز شنبه بهم ماه تیر بافریدن آمده ملازمت کرد یک قطعه لعل و چهل و شش دانه مروراید پیشکش گدراید بر منصب تاج حان حاکم بهکر که از امرای قدیم این دولت است بانصدی ذات و سوار افزوده شد قصبه موت شجاعت حان از امور عربده و عقیبه است بعد از آنکه مصدر چنان خدمتی گشت و اسلام خان از سرکار اودیسه رحصت میکند در اثناء راه شبی بر ماده فیل چوکنده دار سوار میسود و خواجه سرای خور سالی را بر عقب خود جای میدهد وفتی که از اردوی خود برمی آید فیل مستی بر سر راه بسته بودند ادعیل از آوار سم اسپان و حرکت سواران در صد آن میسود که رنجر بگملا ندین جهت شور و عوای بلند می شود چون این شور و غوغا بگوش خواجه سرا میرسد مضطربانه شجاعت خان را که در خواب یاد ریشعوری شراب بود بیدار میسازد و میگوید که فیل مست بار شده و توجه اینطرف است بکمر شدیدن این سخن مضطرب شده از پیش چوکنده خود سی اندازد بعد از انداختن انگشت پای او بملگی رسیده شکافته می شود رسیده سر حد از دوسه روز درمی گذرد محملاً از شنیدن این مقدمه حیرت تمام دست

طلب در بخت هشتم آبان آمده ملازمت کرد یکقطعه نعل و سه دانه سروارید
 پیشکش گذرانید ششم آذر مطابق سویم شوال از برهان پور خبر رسید که امیرالامرا نور
 یکشنبه بخت و هفتم آبان در برگنه نهال پور فوت کرد بعد از بیماری که در راه آنروز دست
 داده بود دیگر شعور و هوش ازو کمتر ظاهر میشد بحافظه اش نقصان شد و در راه بود
 اخلاص محیار می داشت حیف که ازو فرزندی نماند که قابل تربیت در حلقه
 چین قلی خان که از پیش پدر خود که در پیشاور بود آمده بستم آذر ملاقات
 یکصد مهر و یکصد روبیه بدر گذرانید و پیشکش خود را از اسب و اعمسه و ...
 اجناس که همراه داشت بدطر در آورد ظفر خان را که از حانه راجا و کوکه راجا
 معتبر است نواخته صاحب صوبگی بهار سرور ساختم و منصب صدیقی داد
 و سوار افزوده سه هزاره ذات و دو هزار سوار مقرر داشتم و بنا بر آن خلعت و اسب
 سروراری یافته در انصونه رخصت شد همیشه آرزوی او این بود که خدمت ملکی
 سروراری یابد تا جوهر خود را بفهماند من هم خواستم که او را بدار مایم این خدمت را
 محکم آرمایش اوساختم چون هنگام سیر و شکار بود روز سه شنبه دوم ذیقعد مطابق
 چهارم ماه دی از دارالخفنه اگر بقصد شکار برآمدم و در باغ دهره منزل شد و چهار روز
 در آن باغ توقف افتاد روز دهم ماه مذکور خبر فوت سلیمه سلطان بیگم که در شهر بمبار
 بودند شنیده شد والده ایسان گلرخ بیگم صبیحه حضرت فردوس مکایی بودند و پدر ایشان
 میرزا نورالدین محمد از خواجه راجا های خواجه نقشبند اند بجمع صفات حسنه
 آراستگی داشتند در زبان ابدمقدار هنر و قابلیت کم جمع میشد حصرت جدت
 آندیانی این حواهر راجه خود را از روی شفقت تمام نامرد بیام جان نموده بودند بعد
 از تدفین شدن ایسان در اغار سلطنت حضرت عرش اشیانی این که خدایی واقع شده
 پس از گشته شدن خان مشارالیه والد بزرگوارم ایسان را بعد از آن که در راه
 شصت سالگی بر حمت خدا واصل گشتند هسار پور از باغ دهره کوچ است اعلم السو و را
 جهت سرانجام برداشتن ایسانی فرستادم و در عمارت باغ مدنا که بیستم خود ساخته
 بودند فرمودم که ایشان را نهادند در هفت دهم ماه دی میرزا عینی بیگ اکثر ماهی
 از لسکو دکن آمده ملازمت نمود حواجه جهان که بصوبه کابل مرخص شده بود
 بیست یکم ماه مذکور بار گشته سعادت خدمت دریامت و عدت رفتن و ایسان از سه
 ماه و یازده روز کشید و دوازده مهر و دوازده روبیه بدر گویا آورد در همان روز راجه رامداس
 فدرار لشکر فیروزی اثر دکن آمده ملازمت کرد و یکصد و یک مهر بدر گذرانید چون
 بامراے دکن خلعت رستمی فرستاده شده بود بدست حیات خان فرستاده شد و
 چون بندر سورت بجاگیر فلیح خان مقرر بود چین فلیح را بجهت ضبط و حراست احکا
 التماس نمود که مرخص گردد در بیست هفتم دی خلعت و خطاب دی و علم
 سرورار گشته مرخص شد بجهت نصیحت امراے کابل و پاساری ده میان ایسان و فلیح
 خان رافع بود راجه رامداس را فرستادم و اسب و خلعت و سی هزار روبیه داد خرج

او امروزه ده دو هزاره ذات و هزار سوار باشد. بیل هم عنایت شد ابوالفتح ناکدی در سرکار
 ناگیر و آن حدود جاگیر یافته بود مرحمت گشت که هم سرانجام جاگیر خود و هم
 حفظ و حراست آن ملک فایده نماید. حشور و اورنگ به عوجداری سرکار بهوت تعیین
 شد منصب او هشت صدیدات و سیصد سوار بود الحال هزاره ذات و پانصد سوار
 حکم شد و اسب نیز بد و مرحمت نمود چون نظیر خدمت قدیم مقرن حال
 نمودم بخاطر رسید که از روی در آن او دیدید گذاشت منصب او را کلا کرده
 بودم جاگیرهای خود یافته بود از روی عدم و بقاره داشت نانی عنایت هم سرور
 و کامروا گشت و صالح سر خوانده حواحه بیگ میرزا صفوی بسیار جوانک پر
 تردد و کار طلب است او را خطاط حشر حای سرگرم خدمت ساختم روز پنجشنبه
 ۲۲ شهریور موافق ۱۷ رجب ماه ۱۲۲۱ در مدخل مردم الرمادی مجلس ورن شمعی
 منعقد گشت نانی روش خود را ورن کردن طریق ستوده است حضرت عرش آشنایی
 که مظهر لطف و کرم بودند اس روش را بسندیده هر سال خود را در مرتبه باقسام
 و مراتب طلا و نقره و غیره و اکثر امطعه نهدند ورن مبعوض بودند یک مرتبه مطاس
 سال شمسی و دینار و موقوف سال فوری و مجموع آنرا که قریب یک لک روپیه است
 حق و از آن تقسیم میکردند من هم این سنت سده امری می دارم و
 بهای دستور خود را ورن نداده آن احداث را عقرا میدسم معتقد حاکم دیوان بدگاه
 چون از آن خدمت معروض شست بمران و رانان و بعضی خدمت سرگان عدنان
 را که اسلام خان بهرامی او سرگاه فرزندان بود بعد از ملاکست به خط شریف گذارند
 و تعهد امر را هر یک از اعدایان نموده نانی از بددهای معتمد سرور شد و بیست و
 خود را به دست و پاچ رحیم بهد و قطع لعل و پهل کتاره مرمع و خواجه
 سرایان معتمد و افند بدگاه و غیره توتیب داده بود دستور اورک میر بمران به سر سلطان
 خواجه که در لکوردکن تعیین بود بطلب سعادت آسنان موسی نایب مت یک مطاعه
 لعل بدست گذارند چون میدان قلیح حاکم که سرور اسکر بدگس بود که سرور کابل
 است و مدان امری انصونه که بهرامی و سرداری او تعیین نامه از بددهای حاکم
 دوران سران رگست و شتوب بود بحکم تحقیق آنکه نساری رجات کیست
 خواجه حاکم را بهر سدهم یار دهم ماد مهر معتمد خان بمنصب والای بحسیگری سروراری
 یافت و بمنصب او هزاره ذات و سیصد سوار مقرر گشت دیگر مرتبه بهر منصب مقرن
 پاره امروزه بمنصبش دو هزاره ذات و پانصد سوار بود باصدی دیگر
 اضافه شد که سه هزاره ذات و دو هزار سوار بوده باشد حسب الالتماس خانکابا فریدون
 خان برلاس بمنصب دو هزار و پانصدی ذات و دو هزار سوار از اصل اضافه سرور
 گذارند و راس مدوهر هزاره ذات و هستصد سوار شد و راجه نرسنگه دیو بمنصب چهار
 ذات و دو هزار و دوست سوار سرور شد بهارت را که بدیره رامچند بدبیده است
 بدشت رامچند بحطاب راجگی سرور ساختم ظهر خان از صوبه گجرات بموجب

جشن هشتمین نوروز

آبام خجسته فرحام همه روز بدبوانخانه خاص و عام برمی آمدم و مطالب و مقاصد و مدعیات عرض میرسید و پیشکشهای بندهای درگاه از نظر میگذشت ابوالبی حاد شاه هار اسپان عراقی و سگان شکاری پیشکش فرستاده بود بنظر درآمد در نهم ماه مدد را از خان از صوبه بهار آمده ملازمت نمود و یکصد مهر و یکصد روپیه نذر گذرایید و یک صد روپیه بنظر درآمد و در دوازدهم پیشکش اعتماد الدوله گذشت از جواهر و اقمشه و دیگره
 آنچه خوش افتاد بدرجه قبول پیوست و از فیلان پیشکش افضل خان ده روپیه
 در بی روز دیده شد در سیزدهم پیشکش تربیت خان بنظر درآمد معتقد خان مدبرای
 آگره خریداری نمود و چند روز در آنجا بسر برد و مصیبت بی در پی او را دست داد شدیده آیم که بر چهار چیز حکم سعادت و نحوست میکنند اول بر بی دریم بر بنده سوم بر منزل چهارم بر اسپ بجهت دانستن سعادت و نحوست خانه ضابطه قرار یافته بلکه میگویند که بصحت پیوسته است اندک زمین را ارحاک حالی باید کرد و بار آن خاکها را در آن سرزمین می باید ریخت اگر بر سر آید میانه است آن خانه را نه سعد میتوان گفت نه نحس و اگر کم گردد بر نحوست آن حکم میکنند و اگر زیاده آید سعد و مبارک است در چهاردهم پیشکش اعتبار خان بنظر گذشت و آنچه مقبول افتاد برداشته شد منصب اعتبار خان که هراری و سیصد سوار بود دوهزاری و پانصد سوار شد پانصدی ذات و پنجاه سوار منصب تربیت خان ابرودم که دوهزاری ذات و هشتصد و پنجاه سوار بوده باشد هوشنگ پسر اسلامخان که در بنگانه پیش پدر خود بود آمده در بی روزها ملازمت کرد چندنی از مردم مکه را که ملکیه ایشان متصل پیگو دار جللیک است بلکه در بدولا این ولایت هم در تصرف آنها ست همراه آورده بود از کیش و روش آنها مقدمات تحقیق شد مجمعه حیوانی چند اندک بصورت آدمی از حیوانات بری و بحری همه چیز میخورند و هیچ چیز در کیش ایشان منع نیست و با همه کس میخورند و خواهر خود را که از مادر دینر باشد میگیرند و تصرف میکنند صورتهای ایشان بقرا قدام شبیه است اما زبان ایشان تنگی است و اما بقرنی نمی ماند و همین یک کوهست که یکسر آن بولایت کاشغر متصل است و سردیگر آن بولایت پیگو دینی درست و آئینی که از آن تعبیر دیدی توان کرد ندانم از دین مسلمانی دور و از کیش هندو و مہجور اند دوسه روزی شرف نموده فرزند خرم خواهش نمود که بمدخل او رفته شود تا همانجا پیشکش نوروز از نظر گذرد القماس او درجه قبول یافت یکروز و یک شب در منزل آن فرزند توقف نموده شد پیشکشهای خود را بنظر درآمد آنچه پسند خاطر افتاد گرفته شد تلمه را بار تحسیدم روز دیگر مرتضی خان پیشکش خود را گذرایید از هر جسد چیزها سامان نموده بود تا روز شرف هر روز پیشکش یک از امرا بلکه دوسه از نظر میگذشت روز دوششمه روز دهم هر روزی مجلس شرف ترتیب یافت در اندر سعادت اندر بر تحت دولت حلوس نمودم حکم شد که آقسام کیفها از شراب و غیر آن حاضر سازند تا هر کس خواهش خاطر خود آنچه

جشن هشتمین نوروز

بدرستی بحال خود به در کاغذ علیحدہ سفارش سلام اندام و بوقتہ بودند همان لحظہ
 منصب و علوہ جایگزین را از مردم فیلی از فیلق خاصہ باتلا برعقب در دستادم و میل
 دیگر ہم بقلیم خان مرحمت شد و دوازده ہزار سوار برادری عبداللہ - در دستادم سہ
 اسپہ و دو اسپہ فرمودم کہ تلخواہ دهند و چون سابق بخدمت خود سہ ہفت ہفت ہفت
 ذات و سیصد سوار بر منصب برادر او سردار خان افزوده شدہ بود و در تانیہ
 خدمت بکامل خان مقرر گشت حکم کردم کہ آن اضافہ را سرفراز داشتہ در منصب
 اعتبار نمایند و سرفراز خان را کہ ہزار و پانصد ذات و پانصد سوار بود دوازد سوار
 اضافہ فرمودم بہت ہفتم اردی بہشت ماہ مطابق بہت ششم ربیع الاول سنہ ۸ حلوس
 و سنہ ۱۰۲۲ ہجری روز پنجشنبہ مجلس ورن قمری در خانہ مریم اترمانی ترتیب دات
 و پارہ از ررون مذکور معورات و مستحقان کہ در خانہ والدہ ام جمع شدہ بودند فرمودم کہ
 بخش کردند و در ہی روز ہرادی بر منصب مرتضی خان افزودہ شد کہ شش ہزار ذات
 و پنج ہزار سوار بودہ باشد خسرو بیگ غم میرا حادی از پندہ بہمرہ عبدالبراق - معمری
 آمدہ ملازمت نمود و سردار خان برادر عبداللہ خان ناحمدانان گکرت رحمت یامت
 دوبر کہ پا رہر داشتند از کربانک اعلانی آوردہ بود ہمیشہ شدیدہ ہست کہ ہر
 جانوری کہ پا زہر مہدارد بسیار لاعرو و رنوں می باشد حالانکہ این برہادر بہایت مہربی
 و تارگی بودند یکی از انہارا کہ مادہ بود فرمودم کہ کستند چہار پا زہر ظاہر شد و
 اینمعی باعث حیرت تمام گشت یوز مقرر است کہ در غیر جاہات کہ ہیناشد
 خود حقت نمی شود چنانچہ والد نزرگوام یک مدتی تا ہزار یوز جمع کردہ بودند
 بسیار خواہن آب بودند کہ اینہا نایکدیگر جفت شوند اصلا نمی شد و بارہا بورہای در
 و مادہ در ساعات قلاذہ برآوردہ سردادند درالحا ہم شدہ در ہی ایام یوز نوی قلاذہ خود
 گسیختہ بر سر مادہ یوزی میروند و جفت میشود بعد از دویسم ماہ سہ ہفتہ رائید و کلان
 شدہ چون می الحملہ غرائتی داشت نوشتہ شد ہرگاہ یوز بایوز جمع نگردن شیر خود
 بطریق اولی ہرگز شدیدہ شدہ بود کہ بعد از گرفتاری حقت شدہ باشد چون در عہد
 دولت من وحشت از طبیعت جانوران صحرائی بداشتہ شدہ چنانچہ شیران بدوئی
 رام گشتہ اند کہ بیقید و رنجیر گلہ گلہ در میدان مردم میگردد و سر ایسان مردم در
 و دہ وحشت و رمیدگی دارند بحسب اتفاق مادہ شیریں آبستر شد و بعد از سہ ماہ
 سہ ہفتہ رائید و این ہرگز شدہ کہ شہرحکلی بعد از گرفتاری بحقت خود جمع شدہ باشد
 ارحمان شدیدہ می شد کہ شیر شیر بچہت روتدائی چشم رعایت رائدہ مند است
 ہرچند سعی کردیم کہ ہم شیر در پستان او ظاہر شود میسر نگشت بحاظرمیدہند
 چون جانور غضبناک است و شیر در پستان مادران از روی مہربی کہ نہ ہفتہ خود دارند
 چون در پستان او مقارن خوردن و مکیدن بچہ شیر میدہد باشد تا در وقت سرفتن او
 بحقت برآوردن شیر غضب او زیادہ گشتہ شیر در پستان خشک میشود در اواخر
 اردی بہشت خواجہ قاسم برادر خواجہ عبدالعزیز کہ از خواجہ رادہای نقسبندیہ اند

خواهد بخورد بسیاری ارتکاف سرب نمودند پیشکش مهلتخان درین روز گذشت یکمهر هزار توله که بکوکب طالع موسوم است بیدار کار علی ایلچی والی ایران دادم مجلس شگفته گشت بعد از برخاستن حکم کردم که اسباب و آئین را بار کنند چون در ایام نوروز پیشکش مقرب حسن شاهان بدفته بود از هر قسم نفایس و تحفیات خوب بهمرسانیده بود و از حمه و اردا راس اسپ عراقی و عربی که بجهاز آورده بود و دیگر زمین مرصع کاری مرغی را نظر گذشت بر منصب نوارش خاں پانصد سوار اعزامه شد که دوهزاری دات و سوار بوده شد ویلی اسمعی بدن نام که اسلام خان از بدکاله فرستاده بود بدظر درآمده داخل شد و در حاضره شد در سویم از دی بهشت خواجه یادگار برادر عبدالله خان از گجرات آمده و لارمت کرد یکصد مهر جهانگیری بدر گذرانید بعد از چند روز که در ملازمت بود خطاب سردار حانی سرمراری یافت چون بحسی صاحب استقلال و لشکر نگش و آندو بایست فرستاد معتقد خاں را بدین خدمت اختیار نموده و بر منصب او سیصدیدات و پنجاه سوار اضافه شده که هزار و پانصدیدات و سیصد و پنجاه سوار بوده باشند رحمت نمودم مقورش شد که نزدی روانه گردد محمد حسین چلبی را که در خریدن حواهر و بهمرسانیدن تحفه و قوف تمام داشت پاره زر داده رخصت نمودم که از راه عراق مستبدول رود و تحفها و نهاییکه بهمرساند بجهت سرکار ما خریداری نماید درینصورت ضرور بود که والی ایران را ملازمت کند کفالتی باو داده بودیم و یاد بودی با آن همراه بود محکم در حوالی مشهد برادرم شاه عباس زسی بدد شاه ارو تفتخس میکند که چه چیزها حکم است که بجهت سرکار ایشر خریداری نمائی چون مبالغه میکند چلبی یاد داشتی که همراه داشت ظاهر میسار و در آن یادداشت فیروزه خوب و سومیائی کانی استخواناتی داخل بود میفرماید که این دو جدس تحریدن میسر نیست من بجهت ایشان میفرستم اوبسی توپچی را که از ملازمان روشناس او بود اختیار نموده شش انبانیچه خاکه فیروزه تحمیداً بسی سیر خاکه داشت و چهار توله مومینایی و چهار راس اسپ عربی که یکی اران اطلق بود حواله او میکند و کفالتی مسعور بر اظهار محبت و دوستی بیش از بیش نوشته درباب رسوبی خاکه و کمی مومیائی عدد بسیار خواسته بودند و خاکها بسیار ربن بدظر در آمد هرچند حکاکان و نگین ساران تفحص کردند یک نگینی که قابلیت ادستری ساختن داشته باشد ظاهر نشد غالباً درین ایام حاکم فیروزه بطریق که در زمان شاه مرحوم شاه طهماست از معدن مومی آمده حالا بر نمی آید همین مقدمه را در کفالت ذکر کرده بودند در باب اثر مومیائی از حکامان سخنان شنیده بودم چون تجربه شد ظاهر نگشت میدادم که اطباء در آن آن معالجه از حد گذرانیده اند یا سبب کدگی اثر آن گم شده باشد بهر تقدیر روشی که دارند اطباء بود پانی مرغ را شکسته ریاده از آنچه میگفتند خورائیده و در محل شکستگی مالده شد و تازه روز محافظت نمودند حالانکه مذکور میشد

محتاج داشتم کافیهست بعد از آنکه ملاحظه نموده شد هیچگونه اثری ظاهر نشد و

بفیل خیمه میرسانند و دست او را بکفیل او می‌کشند چون مدت یکماه و پنج روز از بمقدمه می‌گذرد و روزیکه در آن روز که بگوش ماده فیل که در عین چرا بود میرسد و بیکبار فیل را می‌کشند و او را بلرزه در آمده خود را می اندازد و باز برخاسته هفت روز آب از دهان او می‌رفت و فاکله فریادی میکند و بی آرامی داشت فلبانان هر چند در صدد علاج شدند نفع نکرد و روز هشتم افتاده مرد بعد از مردن ماده فیل بیکماه فیل کالی را بکنار آب بصحرا می بردند بهمان طریق امر را بعد ظاهر شد فیل مذکور در عین مستی یکبار بلرزه در آمده بر زمین نشست فلبانان او را بهزار مشقت بجا و مقام خود آورده بعد از همان مدت و بهمان حالت که ماده را دست داده بود ای فیل نیز تصدق شد از وقوع این مقدمه حیرت تمام دست داد و الحق جلی حیرت است که جانوری باین کلانی و بزرگی هیکل و ترکیب پانددک جراحاتی که از حیون ضعیفی باورسد این مقدار متاثر گردد چون خانخانان مکرر باستند عالی رخصت شاه نواز خان پسر خود نموده بود بتاريخ ۴ امرداد اسپ و خلعت داده رخصت دکن نمودم و یعقوب بدخشی را که منصب او صد و پنجاهی بود بمنابر ترددی که ازو بوقوع آمده بود بمنصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار سرفراز ساخته بخطاب خانی او را سر بلند گردانیدم و علم نیز کرامت شد طوایف هند بر چهار گروه قرار یافته و هر کدام باین و طریق خاص عمل مینمایند و در هر سال روزی معین دارند اول طایفه برهن یعنی شفا سنده ایزد بیچون و وظیفه ایسان شش چیز است علم آموختن و دیگران را تربیت دادن و آتش پرسنیدن و مردم را دلالت به آتش پرستش کردن چیزی به محتاجان دادن و چیزی گرفتن این طایفه را روزی معین است و آن روز آخر ماه سارن است که ماه دوم از برسات است این روز را مبارک دانسته عابدان ایشان بکنار دریاها و تالابها می‌روند و افسونها خوانده بر ریسماها و رشته های رنگی میدهند و روز دوم که اول سال نو است آن رشته ها را در دست راجها و بزرگان عهد می بندند و شگون میدهند و این رشته را راکهی میگویند یعنی نگاهداشت این روزه در ماه تیر که آفتاب جهانتاب در برج سرطانست واقع میگردد طایفه دوم چهارپست که بکهنری معروف و مشهور است و مراد از کهنری طایفه ایست که مظلومان را از شر ظالمان محفوظ دارند آئین این طایفه سه چیز است یکی آنکه خود علم بخوانند و دیگران را تعلیم ندهند دوم آنکه آتش را پرستش کنند و دیگران را به پرستش دعوت نه نمایند سوم آنکه به محتاجان چیزی ندهند و خود باوجود احتیاج چیزی نگیرند روز این طایفه یحیی و دسمی است درین روز سواری کردن و لشکر بر سر خصم کشیدن پیش ایشان مبارک است و رام چند که او را بخدائی می پرستند درین روز لشکر کشیده بر خصم خود ظفر یافته است این روز را معتبر می دانند و فیلان و اسبان را آرایش کرده پرستش می نمایند و این روز در هر ماه شهریور که آفتاب در برج سنبله می‌باشد واقع میشود به نگاه دارنده های اسبان و فیلان انعامها میدهند طایفه سوم

از مازندران آمده ملازمت نمود. در چند روز دوازده هزار روپیه بطریق انعام باز
 مرصعت شد و چون خواجه حسن در حوالی شهر فالیزخر پوزه بعمل آورده بود، بعد از
 گذشتن دوپهر روز پنجشنبه دهم در کشتی سوار شده از راه دریا به شیر فالیز روانه
 شدم و مردم محل همراه بودند. در گهزی از روز مانده رسیدیم. شب در سیر فالیز
 گذرانیدیم. عجب تند باد و کوی شد. باد خیمه و سراپرده برپایه نمانده بر کشتی
 درآمده آنشب را بسر بردم. پاره از روز جمعه در سیر فالیز گذرانیدم و بهر باز گشت
 نمودم. فصل حال که مدتی میداد نام نمل و زخمهای غریب گرفتار بود در دهم
 خورداد در گذشت جاگیر وطن، احدی حکم را که در خدمت دکن تقصیر کرده بود تغییر
 نموده بمهلت خان عدايت نمودم. شمع پیر که از وارستگان و بی تعلقان وقتست و
 خاص بجهت محبت و اخلاص نام داشت دارد طریقه خدمتکاری و همراهی اختیار
 نموده است. در پرگنه دیوینه که درین ارست قبل اری بنای مسجد نهاده بودند
 درینوا به تقریبی مذکور گشت چون خاطر او را متعلق باتمام این بنای خیر یاقتم چهار هزار
 روپیه باو دادم که خود رفته صرف از سماید و فرحی شال خاصه باو مرحمت نموده
 رحمت کردم. در دیوانخانه خاص و حمام و مسجد از چوب ترتیب می یابند. در مسجد
 اول امرا و ایلچیان و اهل مروت می ناسند و درین دیواره کسی بغیر حکم داخل نمیشود
 و در مسجد دوم که وسیع تر از مسجد اول است جمیع بندگان از مددبداران و احسان و
 وکسایکه اطلاق نوکری توان کرد راه می یابند و در بیرون این مسجد نمکراں امرو سائر
 مردمی که در دیوانخانه مذکور می آیند می ایستند چون میان مسجد اول و
 دوم تفرقه نبود بخاطر رسید که مسجد اول را به نقره باید گروست فرمودم که مسجد مذکور
 دیوانه را که این مسجد بنیالخانه چهار که نهاده اند و در قیل را که بهر دو دست نشین
 چهارده که هدر میند از چوب ترتیب نهاده اند در نقره گیرند بعد از اتمام بضررسید
 یصد بیست و یکمین نقره سوزن هندوستان که هشتصد و هشتاد من ولایت باشد
 صرف فرموده شد. احق به معار نمود دیگر پیدا کرده چنانچه گویا چنین می بایست
 سوم ماه تیر مظهر حال پنده آمده ملازمت کرد دوازده مهر نذر گذرانید مصحف
 چند مرصع و دوخل مرصع پیشکش گویا بنظر در آورد و در چهار دهم ماه مذکور صفدر
 حال از صوبه بهار آمده ملازمت کرد و یکصد و یکصد مهر نذر گذرانید بعد ازاں که
 مظهر حال زوری چاند در ملازمت بود پانصدی ذات بر منصب سابق او افزوده علم
 عدايت فرمودم و شال خاصه دنده رخصت پنده کردم میدانستم که سگ دیوانه هر
 خانوری و حاکماری را که بگرد البته میباید غایتاً ایمن معنی در قیل بصحت نه
 پیوسته بود در زمان من چنین واقع شد که شکی سگ دیوانه بجلت دستن یکی از فیلان
 خاصه کچھی نام در آمده در پای ماده ویلی که همراه فیل خاصه بود میگزید بیکبار
 سگ سار نقریاد در می آید فیلانان دریده خود را میسانند آن سگ رو باز نهاده
 سرفه در نه در آن حوالی واقع بود در می آید و بعد از زمانی باز در آمده خود را

سرحدهای مرزی می رسیده باشد و باقی مانده از درگاه بدین خدمت تعلیم می شوند و این از فوائد است که پدر بزرگوارم کرده اند و من هم موافق آن عمل می نمایم و در این ضمن فواید کلی و تفصیل مقام مشایخ میشود و اطلاع دیگر بر احوال عالم و عالمیان بهم میرسد اگر فواید آن مرتبم گردد منی دراز میشود درین ایام و سبب عیسی لاهور فروخته بود که در لاهور مانده بود کسی از شهر یاس آباد که در دوازه کروهی واقع است رفته اند چون هوا گرمی بهم میفرستاد پناه بحایه درختی میبردند مقارن آن ماه و پهنی بهم میزد و آن باد چون بجماعت مذکور می وزد بلرزه در آمده نه کسی از آنها در زیر درخت جلی دادند و یک کس زنده ماند و آن زننده مدتها بیماری داشت تا بعد محنت بحیار خلاص شد و جانورانی که بر درخت مذکور نشیمن داشتند همگی افتاده مردند و دران نواحی هوا این قسم خرابی پیدا کرد که جانوران محترائی بکشت زارها آمده خود را می انداختند و بر بالای سبزه غلطیده جان میدادند مجمل جانوران بسیاری هلاک شدند در روز پنجشنبه ۳۱ مرداد تسبیح نموده بقصد شکار بکشتی سوار شده متوجه موضع سمونگر که از شکار گاهائی مقرر است گشتم در ۳ شهریور خانعالم را که از دکن بمصلحت فرستادن عراق و همراهی ایلچی دارای ایران طلبا نموده بودم در اینجا رسیده ملازمت کرد صد مهر نذر گذرانید و چون سمونگر بجاگیر مهابت خان مقرر بود منزلی دلکشا بغایت تکلف در کنار دریا ساخته بود بسیار خوش افتاد یک زنجیر فیل و یک انگشتی نگین زمرد پیشکش نمود فیل را داخل فیلقا خامه نمودم تا ۹ شهریور بشکار مشغول بودم درین چند روز چهل و هفت راس اهو نرو ماده و دیگر جانوران شکار شد درین روزها دلاور خان یک قطعه لعل پیشکش فرستاده بود مقبول افتاد شمشیر خامه جهت اسلام خان فرستادم بر منصب حسن علی ترکمان که هزاری ذات و هفت صد سوار بود پانصدی ذات و یکصد سوار افزوده شد آخرهائے روز پنجشنبه ۲۰ ماه مذکور در منزل مریم الرمانی ورن شمسعی بعمل آمد خود را بافلزات و دیگر چیزها بدستور معمول وزن نمودم درین سال سن من چهل و چهار سال شمسی بود و در همین روز یادگار علی ایلچی دارای ایران و خانعالم که ازین جانب بهمراهی او تعیین شده بود مرخص گشتند بیادگار علی اسپ بازی مرصع و کمر شمشیر مرصع و چارقیب طلا دوزی و کلغی و با پروچینه و سی هزار روپیه نقد مرحمت شد که مجموع چهل هزار روپیه بوده باشد و بخانعالم کهپوه مرصع یا پهل کتاره که علاقه از سروارید داشت شفقت نمودم در ۲۲ ماه مذکور به زیارت روضه مقدسه منوره والد بزرگوارم به بهشت آباد فیل سواره متوجه گشتم در رفتن پنجهزار روپیه زر بزرگی افشاندند و پنج هزار روپیه دیگر بخواجه جهان دادم که بدرویشان قسمت نماید و تسبیح نماز شام کرده بکشتی متوجه شهر شدم چون منزل اعتماد الدوله بر کنار آب جمعه واقع بود انجا فرود آمدم و شب در منزل او گذرانیده تا آخرهائے او را دیگر انجا بصریه و از پیشکش هائے او آنچه خویش آمد قبول فرموده متوجه دولتخانه گشتم منزل اعتقاد خان هم بر کنار آب

بیش است و این جماعت این دو طایفه را که ذکر ایشان گشت خدمت میکنند
 زراعت و خرید و فروخت و سود و سودا شغل ایشان مقرر است این طایفه را هم روزی
 معین است که آنرا دیوالی هم میگویند و این روز در ماه مهر که اتفاق در برج میزان
 است واقع میگردد و در بیعت هفتم ماهی است قمری می باشد در شب این روز
 چراغهاست می افروزند و دوستان و عزیزان در خانه های یکدیگر جمعیت نموده هنگامه
 قمار بازی گرم میدارند چون نظر این طایفه بر سود و سودا است بردن و پایدادن
 را در این روز شگون میگیرند طایفه چهارم شودر است این گروه کهترین طایفه هنوز اند
 همه را خدمت میکنند و این چیزها که مخصوص هر طایفه مذکور گشت بهره نداشتند
 روز این ها هوالی است که با اعتقاد ایشان روز آخر سال است این روز در ماه اسفندار مذ
 که حضرت نیر اعظم در برج حوت منزل دارند واقع میشود در شب این روز آنها
 در سر کوچه ها و گذرها بر می افروزند و چون روز میشود تا یک پهر آن خاکسترها بر سر
 و روی یکدیگر می افشانند و شور و غوغای عجیبی بر می انگیزاند و بعد ازاں خود را
 شست و شوی داده رختها می پوشند و بعیر باغات و مکارها میروند چون ضابطه
 مقرر هدود است که مرده های خود را می سوزانند آتش افروختن در این شب که شب
 آخر سال گذشته است کنایه از آنست که سال گذشته را که بذکر مرده است
 میسوزانند در ایام والد بررگوارم امرای همدو و دیگر طوایف بتقلید ایشان رسم راکهی
 بجای رسانیدند که لعلها و مرواریدها و گلهای مریح بجواهر گران بها در رشته ها کشیده
 بردست مبارک ایشان می بستند و تا چند سال این رسم معمول بود چون تکلف
 را از حد گذاریدند اینمعنی برایشان گران آمده منع فرمودند و برهمان شگون همان
 رشته ها و ابریشمها را که ضابطه ایشان است می بستند من هم در این سال بسنت
 پسندیده ایشان عمل نموده فرمودم که امرای هند و اعیان این طایفه راکهی بدست
 من نه بدند روز راکهی که نهم امرداد بود باز همان معرکه قایم شد و دیگر طوایف براه
 تقلید رفته دست اری تعصب بار نداشتند همین سال را قبول نموده فرمودم که
 بهمان ضابطه قدیم برهمان رشته ها و ابریشمها می بختند باشند در این روز بحسب اتفاق
 عرس حضرت عرش آشیانی واقع شد و عرس ارقاعدها است که در هندوستان
 معمول است در هر سال در روز فوت پیرو عزیز خود طعامها و اقام خوشبویها
 باندازه حالت و قدرت خود ترتیب داده علماء و صلحا و سایر مردم جمع می شوند و این
 مجلس گاه باشد که بیک هفته بکشد در این روز بنا بخورم را فرستادم که بروقه مقبره
 ایشان رفته این مجلس را منعقد سازد و ده هزار روپیه به ده کس از بنده های
 معتبر داده شد که به فقرا و ارباب احتیاج تقسیم نمایند در پانزدهم ماه اسفند
 بیسکش اسلامخان از نظر گذشت بعثت و هشت زنجیر فیل و چهل راس اسب
 زمین که بتانگی مشهور است و پنجاه نفر خواجه سرا و پانصد پرکاله
 نفیس بنار کانی فرستاده بود چون ضابطه شده که وقایع جمیع مرتبها به تخصیص

انصراف الهی یافت تا در اواخر مه در یک روز و یک ساعت خود به تعمیر ملک دکن متوجه گشتند و مرا با لشکر عظیم و سواران مستقیم سررانا فرستادند بحسب اتفاق این هردو کار بواسطه اسبابی که ذکر آن طول تمام دارد صورت پذیرفت تا آنکه زمان خلافت بمن رسید چون این مهم قیم کاره من بود بعد از جلوس اولین لشکر که بمحورده ممالک فرستادم این لشکر بود فرزند پرویز را سردار ساخته عظام دولت او را بایست قنصل حاضر بودند بدین خدمت تعیین گشتند و خزانه معمور و توپخانه موزون را روانه ساختم چون هرکاری موقوف بروقتست درین اثنا قضیه بدعاقبت خسرو پور امد مرا ناچار تعاقب او بجانب پنجاب باید نمود و ولایت و پایه تخت که در دارالکعبه اگر بود خالی میماند بالضرورت نوشته شد که پرویز با بعضی امرا برگشته بمحافظت اگر و حوالی و حواشی ان قیام نماید مجمعه درین مرتبه هم مهم رانا چنانکه بایست نشد چون بعنایت الهی خاطر از فتنه خسرو جمع گردید و دیگر باره اگر محل نزول ربابت عالیات گشت افواج قاهره بحر کردگی مهابتخان و عبدالله خاں و دیگر سرداران تعیین نموده شد و ازین تاریخ تا وقت عزیمت ربابت جلال ناجمیر پیوسته ولایات او پایمال عساکر فیروزی ماثربود غایتاً مهم او صورت پسندید پیدا نمیکرد بخاطر گذرانیدم که چون در اگر کاره ندارم و یقین من گشت که تلمن خود متوجه بشوم این مهم صورته پیدا نمیکند بحسب مقرر از قلعه اگر برآمده در باغ دهره منزل واقع شد روز دیگر جشن دسیره روی داد بدستور معمول اسپان و فیلق را آرایش داده از نظر گذرانیدم چون مکرر والدها و همشیره های خسرو عرض رسانیدند که از کردهای خود بسیار نادم و پشیمانست عرق عطوفت و شفقت پدری در حرکت آمده او را طلبیدم و مقرر کردم که هر روز بکورش می آمده باشد در باغ مذکور هشت روز مقام شد در بیست و هشتم خبر رسید که راجه رامداس که در بدگش و حدود کابل بهمراهی قلیچ خاں خدمت میدود وفات یافت غره ماه مهر از باغ کوچ شد و خواجه جهان را برای نگاهبانی دارالسلطنت اگر و محافظت خزاین و محلهای رخصت فرمودم و فیل و فرکل خاصه باو مرحمت شد در دوم مهر خبر رسید که راجه باسو در تهنانه شاه آباد که سرحد ولایت امری مقهور است وفات یافت دهم ماه مذکور روپ باس که الحال با من آباد موسوم شده منزل گشت سابق این محال بجاگیر روپ خواص مقرر بود بعد از ان به بحر مهابتخان که امان الله نام دارد مرحمت نموده فرمودم که بدام او میخوانده باشند یارده روز درین منزل مقام واقع شد چون از شکارگاههای مقرر است هر روز بشکار سوار میشدم چنانچه درین چند روز یک صد و پنجاه و هشت آهو نر و ماده و سایر جانوران شکار شد بخت و پنجم ماه مذکور از امن آباد کوچ نموده شد در سی و یکم این ماه مطابق هشتم رمضان خواجه ابوالحسن را که از برهانپور طالب نموده بودم آمده ملازمت کرد پنجاه مهر نذر و باتزده پاره مرصع آلات و بکنجیر فیل که او را داخل فیل خاصه کردم پیشکش گذرانید دوم آبان مطابق دهم رمضان خبر فوت قلیچ خاں رسید از قدیمی این دولت

جبنه بود حمید القلیلی را با مردم محل انجا آورد آمدند و او را که قله ساخته
 بود سیر کردم. الحق چاره مطبوع و بچند بود بسیار خیر و بدشکس های این
 از اقمشه و جواهر و دیگر اجناس سرانجام نموده بود. معصوم از نظر اشراف گذشت و اکثر
 پسند خطرات افتاد و قریب بشام داخل دولتخانه همایون شدم چون منجمان و اختر
 شناسان احشبه ساعت توجه بجایب اجمیر اختیار نموده بودند هفت گهری از شب
 دوشنبه ۲ شعبان مطابق ۲۴ شهریور گذشته بفیروزی و اقبال بقصد انصراف از دارالخلافه
 آگره برآمدم و درین عزیمت دو چیز منظور خاطر بود اول زیارت روضه منوره بخواجه
 معین الدین چستی که از سرکات روح پر فتوح ایشان کشایشه بزرگ باین دودمان والا
 رسیده و بعد از جلوس زیارت مرقد بزرگوار ایشان میسر نگشته بود دوم دفع و رفع رانا امر
 سنگه مقهور که از زمینداران و راجه های معتبر هندوستان است و سری و سردهابی
 او و ابا واجده او را جمیع راجها و رایان این ولایت قبول دارند و دیربست که دولت
 ریاست در خانواده آنهاست مدتی در حدود مشرق که پورب رویه باشد حکومت
 داشته اند و دران ایام بخطاب راجگی معروف و مشهور بوده اند بعد ازان بزمین دکن
 افتادند و بیست و لایات انجا بتصرف در آوردند و بجای راجه لقب راول را جزو اسم
 خود ساختند پس اران بکوهستان میوات در آمدند و رفته رفته قلع چیتور را بتصرف
 در آوردند اران تاریخ تا امروز که هشتم سال از جلوس منعت یک هزار و چهار صد هفتاد
 و یک سال میسود بیست و شش کس دیگر این طایفه که مدت حکومت ایشان یک
 هزار و ده سال است راول خطاب داشته اند و ار راول که اول شخصیت که براول
 شتهار یافته تا رانا امر سنگه که امروز رانا است بیست و شش نفر اند که در عرض
 چهار صد و شصت و یک سال ریاست و سروری داشته اند و درین مدت مدید گردن باطاعت
 هیچ یک از سلاطین کشور هندوستان دریاورده اکثر اوقات در مقام سرکشی و فتنه انگیزی
 بوده اند چنانچه در عهد سلطنت حضرت فردوس مکانی راناساگا جمیع راجها و رایان
 و زمینداران این ولایت را جمع ساخته با یک لک و هشتاد هزار سوار و چندین لک
 پیاده در حوالی بیانه جنگ صف نمود و به تائید باری تعالی و یاری بخت لشکر ظفر اثر
 اسلام بر افواج کفر غلبه کردند و شکست عظیمی باحوال اواره یافت تفصیل این جنگ
 در تواریخ معتبره بتخصیص در واقعات که از تصنیفات حضرت فردوس مکانیست مذکور
 و معطوره است والد بزرگوارم که مرقد منورش محل فیوض نامتناهی باد در دفع این
 سرکشان سعه های تلخ بجا آوردند و چندین مرتبه لکرها بر سر او تعیین نمودند و در سال
 دوازدهم از جلوس خود به تسخیر قلع چیتور که از محکم قلع های مقرر معصوم عالم
 است و برهمزدن ملک رانا عزیمت نمودند و قلع مذکور را بعد از آنکه چهار ماه و ده روز در
 قیل داشتند از کسان پدر رانا امر سنگه بجمک و جدال از روی قدرت و قوت تمام گرفتند و
 تلعه خراب نموده برگشتند و در هر مرتبه افواج قاهره کار را بر تنگ سلخته چنان می
 گردیدند که بدست در آید یا خراب و آواره گردد و مقاری این امره رویه میداد که این مهم

یکه و نیم کوبه بود شانزدهم آذر شهر رسید که قزاقان ماده غدیری را قیل غنچه اند در خلعت متوجه شده بمحرم رسیدن بتفنگ زده باز گشتم بعد از چند روز نیله گوست شکار شد دو حضور خود فرمودم تا از پوست برآوردند و بجهت فقرا طعام بپزدند و پوست و چفند نفر جمع شده بودند از این طعام خوردند و بهریک بدست خود را دادند و در همین ماه خبر رسید که فرنگیان کوبه بیقوای نموده چهار چهار اجنبی را در محرم مقرر بنذر سورت بود در حوالی بندر تاراج نمودند و جمع کثیر را از مسلمانیان نموده مال و مطاعی که در آن جهاز بود متصرف گشتند اینمغنی بر خاطر گران مقرر بخانرا که بندر مذکور حواله او بود بجهت تدارک و تلاقی این امر اسپ و قیل خلعت داده هیجدهم آذر مرخص ساختم بنابر حسن تردد و خدماتی که اریوسف خان و بهادرالملک در صوبه دکن بوقوع آمده بود علم بجهت اینها فرستادم و نوشته شد که مقصد اصلی از این عزیمت بعد از زیارت حضرت خواجه سرانجام مهم رانا مقهور بود بنابری بخاطر گذرانیدم که خود در اجمیر توقف نموده فرزند سعادتمدد با با خورم را پیش بفرستم و این اندیشه بغایت صواب بود بنابری ششم دی که اختیار ساعت شده بود بفرخی و فیروزی اورا مرخص ساختم و قبلی طلا دوری گل مرصع که مروراید بر اطراف گلهای آن کشیده بودند و چیره زر دوری رشته مروراید و فوطه زر بخت مسلسل مروراید و قیل فتح گچ نام خامه معه تلایر و اسب خاصه و شمشیر مرصع و کهنه مرصع معه پهل کتاره بدو مرحمت نمودم سواست مردمی که سابق سرکردگی خان اعظم در خدمت تعیین بودند دوازده هزار سوار دیگر بهمراهی آن فرزند معین ساختم و سران سپاه را فراخور قدر هریک باسپان خامه و قیل و خلعتهای خامه فاخره سرور ساخته رحمت نمودم و فدائی خان بخدمت بخشگیری این لشکر تعیین یامت در همین ساعت سفیر خان بحکومت کشمیر از تغیر هاشم خان مرخص شد اسپ و خلعت یامت روز چهارشنبه یازدهم خواجه ابوالحسن را بخشی کل ساخته خلعت مرحمت نمودم و یک دیگ کلانی در آگه حکم کرده بودم که بجهت روزه متبرکه خواجه بسارند در همین روزها آورده بودند فرمودم که بجهت فقرا طعامی در آن دیگ طبخ نمایند و درویشان اجمیر را جمع سازند تا دور حضور بانها خورائیده شود پنجهزار کس حاضر شدند و همه از این طعام سیر خوردند و بعد از خوردن طعام بدست خود بهریک از درویشان رها داده شد اسلام خان حاکم بنگاله درین ایام بمنصب شش هزاره ذات و سوار سرمراری یافت و به مکرم خان پسر معظم خان علم مرحمت شد غره اسفندار مز مطابق دهم محرم سده ۱۰۲۳ به شکار نیله گاو از اجمیر برآمد روز نهم معارفت نمودم و بچشمه حافظ جمال که در دوکروهی شهر واقع است منزل نمودم و شب جمعه را در آنجا گذراند آخر روز بشهر داخل شدم درین صبح روز ده نیله شکار شد چون نیکو خدمتی خواجه جهان و کم جمیععی او بجهت حفظ و حراست آگه و آن نواحی بعرض رسید پانصد ذات و یکصد سوار برمدصب او افزوده شد و در همین روزها ابوالفتح دکنی از جاگیر آمده شرف ملائمت دریابست در ۲

بود و به هشتاد سالگی بر سرست خدا رفت در برقرار است و روح و روح
 بر تارکی قیام داشت و صاحب او شش هزار نفاد و با هم بود مرتضی خان
 و کنی که در علم بود و بری که با مطلق دکنیان یک انگلی گرفته و در شهر باری میگویند
 به نظیر بود مدتی پیش او باین ورزش متوجه نمودم در روزی او را خطاب و درش خانگی
 متر از گون آیدم چون ضابطه کرده ام که شبها ارباب استحقاق و در پیشان را از نظر من
 میگردانیده باشند تا نظر بحالت هر یک انداخته زمین و زر نقد و بوشش بانها مرحمت
 نمایم در میان آن مردم شخصی اسم جهانگیر را با اسم اعظم الله اکبر بحساب آید
 مطابق یافته بود عرض سانی و این معنی را بقاؤل و شگون خوب گرفته به بلبند آن زمین
 و اسب و زر نقد و خلعت کرامت نمودم روز دوشنبه پنجم شوال مطابق بست و ششم
 آبان ساعت داخل شدن ناجمیر قرار یافته بود صبح روز مذکور متوجه گشتم چون قلعه
 و عمارات روضه حصرت خواجه بررگوار ظاهر گشت قریب بیک کوه راه را پیاده طی
 کردم و از دو جانب راه معتمدان را تعیین نمودم که بفقرا و ارباب احتیاج زر داده میفرستند
 چون چهار گهزی ار روز گذشت داخل شهر و معموره شدم و در گهزی پنجم شرف زیارت
 روضه متبرکه دست داد بعد از دریافت زیارت بدو لتخانه همایون متوجه گشتم و روز
 دیگر فرمودم که همه حاضران این بقعه شریف را از خورد و بزرگ شهری و رهگذری
 از نظر بگذرانند تا فراخور استحقاق عطایای جزیل خوشلود کردند هفتم آذر بقصد
 سیرو شکار تالاب پهر که از معابد مقرر هند است و در فضیلت آن سخنان میگویند
 که بهیچ عقلی راست نمی آید و در سه کوهی اجمیر واقع است متوجه گشتم و در سه
 روز دران تالاب شکار مرغابی کردم و ناجمیر معاودت نمودم معبد های قدیم و جدید که
 به اصطلاح کفار دیوهره میگویند در اطراف این تال بدظر در آمد از جمله رانا شنکر که
 عم امری مقهور است و در دولت ما ار امرای بزرگ است دیوهره ساخته در غایت
 تکلف چنانکه یک لکه روپیه مذکور شد که خرج نموده بتماشای آن عمارت در آمدم
 صورتی دیدم از سنگ سیاه تراشیده از گردن بالا بهینت سرخوک و مابقی شبیه به بدن
 آدمی عقیده ناقص هندو است که یک وقتی بنا بر مصلحتی که رای حکیم علیم
 اقتضا فرموده بدین صورت جلوه ظهور نموده است این صورت را بدین جهت عزیز داشته
 پرستش مینمایند فرمودم که آن صورت کوبه را درهم شکسته در تالاب مذکور انداختند بعد
 از ملاحظه این عمارت بر قلعه کوهی گدبند سفید مشاهده گشت که مردم از هر طرف
 بدانجا می آمدند از حقیقت آن پرسیدم گفتند جوگی در آنجا میباشد ساده لوحانیه
 ندیدن او میروند کف آردی بدست بد آنها میدهد که در دهی انداخته آواز چالوخته
 که اراں سفها در یک وقت آزار یافته باشد نمایند تا این گناه بدین عمل را ایل گردد
 فرمودم تا آن محل را خراب نموده آن جوگی را از آنجا بخراج نموند و صورت بتی که
 در آنجا بود شکستند دیگر عقیده داشتند که این تالاب را عمق نیست بعد از تفحص
 ظاهر شد که هیچ جای آن از دوازده درع زیاده عمق ندارد دور آنرا نیز پیروم قریب

فرزند پادشاه خرم رسیده که فیل عالم کمان که و آنرا بدان نوازش تمام بدین آهسته آهسته فیل زنجیر دیگر بدست بهادران لشکر فیروزی اثر افتاد و عنقریب صاحبش نیز گریست و دست

جشن نهمین نوروز از جلوس همایون

آغاز سال نهم از جلوس همایون مطابق سنه ۱۰۲۳ هجری

دو بهر و یک گهری از شب جمعه ۹ شهر مفر گذشته افتاد عالمندب بپرج حمل که حاوی شوکت و شرف ارست پرتو افکن گشت و صباح آن که غره فروردی ماه بوده باشد مجلس جشن نوروزی در خطه دله پیراج میر دست داد و در وقت تحویل که ساعت سعد بود جلوس بر تخت اقبال نمودم برسم مقرر دولت خانه همایون را باقمشه نفیسه و جواهر و مرمع آلات آئین بسته بودند در همین وقت خجسته فیل عالم کمان که لیاقت خاصه شدن داشت باهفته زنجیر فیل دیگر از پرو ماده که فرزند پادشاه خرم را با فرستاده بود از نظر اشرف گذشت و باعث انبساط خاطر دولتمخواهان گشت روز نهم نوروز در سواری انرا تیمناً خوب دانسته بران سوار شدم و زر بسیاری نثار شد و در تاریخ سیوم منصب اعتقاد خان را که دو هزار و پانصد سوار بود سه هزار و هشتاد سوار مقرر فرمودم و بحضرت اصفخانی که دو کس هم از سلسله آنها بدین خطاب سرمراری یافته بودند سر بلند ساختم و بر منصب دیانت خان نیز پانصدی ذات و دو بیست سوار افزوده شد و هم درین ایام اعتماد الدوله را بمنصب پدم هزار و هشتاد سوار از اصل و اضافه سرفراز ساختم حسب التماس پادشاه خرم بمنصب سیف خان پانصد و پانصدی ذات و دو بیست سوار و بر منصب دلاور خان پانصدی ذات و دو بیست سوار و بر منصب کشن سنگه پانصد سوار افزودم و بر منصب سرفرار خان پانصدی ذات و سیصد سوار افزوده شد روز یکشنبه دهم پیشکش اصفخان از نظر اشرف گذشت و در ۱۴ اعتماد الدوله پیشکش خود گذرانید درین دو پیشکش نفایس بدظر در آمد آنچه پسند خاطر افتاد گرفتیم و با بزرگوارم چین فلیح خان با برادران و خویشان و لشکر و جمعیت پدر خود از کابل آمده سعادت ملازمت دریافت ابراهیم خان که بمنصب هفت صدی ذات و سیصد سوار داشت بمنصب هزار و پانصدی و شش صد سوار سرمراری یافته بخدمت جلیل القدر بخشیدگی در خانه بشرکت خواجه ابوالحسن مقرر گشت در ۱۵ این ماه مهاتخان که به آوردن خان اعظم و پسر او عبدالله مقرر گشته بود آمده ملازمت کرد در ۱۹ مجلس شرف ترتیب یافت درین روز پیشکش مهاتخان از نظر اشرف گذشت و فیل خرامه روپ سندر نام بجهت فرزند پرویز فرستاده شد بعد از گذشتن روز مفکور فرمودم که خان اعظم را با اصفخان بپارند که او را در قلعه گوالیار نگاهدارد و چون غرض از فرستادن او بقلعه این بود که مهاتخان در مهم رانا بنابر رابطه و جبهتی که پیشتر دارد نفاق و حساسی از و بوقوع آید حکم فرمودم که او را در قلعه بطریق بنفیان نگاه

ماده مذکور خبر غوث شاه را رسانید که در روز پنجمین شهریور سنه ۱۰۴۲ و قمری
یافته بود در یک روز در راه بمباری و تشویق این امر فاکتور او را دست داد از خانه
زادان و توبه و پناه این مقدار جوهر کار دانی که ازو بظاهر رسید از دیگر ظاهر نشد
حکومت بنگاله را از روی استقلال کرد و ولایاتی که در عمل هیچ یک از جاگیرداران سابق
و بقصر اولیای دولت قاهره در نیامده بود داخل ولایات عملی شد اگر اجل او را
در نمی یافت مصدر خدمات کلی میگشت خان اعظم با آنکه خود استعفا نموده
بود که شاهزاده فیروز مند باین خدمت مامور گردد باوجود انواع دلاسا و رضا جوئی
از جانب آن فرزند تن بهاز گاری در داده بشیوه ناستوده خود عمل مینمود چون
این مقدمه مسموع گشت ابراهیم حسین را که از خدمتگاران معتمد حضور بود همراه
او مرستادم و سخنان لطف آمیز مهر انگیز بدر پیغام کردم که وقتی در برهان پور بودی
باروز های این خدمت را از من التماس نمودی چون این خدمت را که سعادت
دارین خود دران میدانستی و در مجالس و محافل مذکور میکردی که درین عزیمت
اگر کشته شوم شهید و اگر غالب آیم غاری خواهم بود بتو تفویض نمودم آنچه از کمک
و مدد تو بخانه خواستی سرانجام یافت بعد آزان نوشتی که بیحرکت ریات جلال
بدین حدود فیصل این مهم خالی از اشکالی نیست بکنش تو نزول اجلال در اجمیر
واقع شد و این نواحی محل سرافات جاه و جلال گشت الحال که شاهزاده را بعراض
و جوه معقوله استدعا نمودی و مجموع مقدمات برای و کنکش و صوابدید تو بعمل
آمده باعث چیست که پا از معرکه بیکبار میکشی و در مقام ناساگاری در آمده بابا خرم
را که درین مدت هرگز از خود جدا نساخته ام محض با اعتماد کار دانی تو مرستادم باید
که طریقه نیکخواهی و بیک اندیشی مدظور و مرعی داشته شب و روز از خدمت فرزند
سعادت مند غافل نباشی و اگر بخلاف این سخنان عمل نموده از قرار داد خود قدم
بیرون نهی دانسته باش که ریان کار خواهی بود ابراهیم حسین رفت و این سخنان را
بهمین تفصیل خاطر نشین او ساخت املا نتیجه نداد از چهل و قرار داد خود باز نیامد
با با خورم چون دید که وجود او درین کار محل است او را نگاهداشته عرضداشت نمود
که بودن او بهیچ وجهه لایق نیست و محض بجهت نسبتی که با خسرو دارد در مقام
کارشکنیست بمهابت خان فرمودم که رفته او را ارودی پور بیاورد و محمد تقی دیوان
بیونات تعیین شد که بمندسور رفته فرزندان و متعلقان او را باجمیر رساند در یازدهم ماه
مذکور خبر رسید که دلپ و لد رایسنگه که جبلت او سرشته بغی و فساد است از بوادر
کوچک خود را در سورج سنگه که بر سر او تعیین شده بود شکست عظیم خورده در یکی
از محکمات سرکار حصار در قیلمت مقارن ان هاشم خوشتی فوجدار و جاگیرداران
را حی او را بدست در آورده مقید بدرگاه رسانیدند چون مکرر ازو قیام سرزده بود به نیایش
و کشتن او باعث عبرت بسی از مفسدان شد و بجلدوی این خدمت بر منصب
را در سنگه پافصدی ذات و دویست سوار افزوده گشت در چهاردهم ماه عرضداشت

بره و خاندان باجمعی دیگر در حدود کابل و نواحی سرراه آن روستاها داشتند و در
آنجا نوشته از پیش بولاق بهشتی غلای میروست که احداث بکوت تیرا در آن بکوت کوهی
جلال آباد واقعست باجمعیست بسیار از سوار پیاده آمده است و از جماعتی که در آنجا خواهی
و اطاعت اختیار نموده بودند باره را گشته و چندی را بندی کرده می خواندند به
نوراه فرستد و اراده قاختن جلال آباد و پیش بولاق دارد بمجرد رسیدن این خبر به
نخسان باجمعی که باو بودند یحرمت تمام روانه میشود چون به پیش بولاق میرسد
جاسوسان جهت تفحص غنیم می فرستد صبح چهار شنبه ششم خبر می آید که احداث
فرمان جا است تکیه بعنایت الهی که در باره این نیازمند درگاه الهی است نموده افواج
قاهره را و در فوج میسازد و خود رابه غنیم میفرساند غنیم با چهار پنجهزار سوار پیاده کار دیده
بغور و بغفلت تمام نشسته در گمان او نموده که بغیر از خاندان دربی نواحی فوجی
بلند که باو چیره تواند شد چون خبر رسیدن افواج بادشاهی بدان بخت برگشته
میرسد و آثار و علامت لشکر ظاهر میگردد مضطربانه مردم خود را چهار توپ ساخته
خود بر بلندی که یک بندوق انداز رفعت داشت و بر آمدن بران بدشواری میحر
میشد نشسته مردم خود را بجنگ می اندازد و بر قنداران افواج قاهره آن مقهور
را به شمت تفنگ گرفته جمع کثیری را بجهنم میفرستند معتقد خان بالشکر
قول خود را بهر اول رسانیده غنیم را فرصت زیاده از انداختن در سه شست تیر داده
پاک و پاکیزه بر میدارند و سه چهار کوه تعاقب نموده قریب هزار و پانصد نفر
سوار و پیاده بقتل میفرسند و بغیت الحیف اکثری زخمی و محروم و براق انداخته
قبرار سرفراز میدهند افواج قاهره شب در جنگ گاه سه برده مباح آن ششصد
سر جدا کرده بر پرشاور می آورند و کله منارها در آنجا میسازند و پانصد سراسپ
و مواشی بیشمار و مال و اسلحه بسیار بدست می آید و بدیان تیراه خلاص میشوند
و از بی طرف از مردم روشناس کسی ضایع نمیشود شب پنجشنبه غره خورداد بعزم
شکار شیر متوجه بهکوشدم روز جمعه دو قلاده شیر را به تفنگ زدیم در همین روز معروض
گشت که نقیب خان برحمت خدا رفت خان مشارالیه از سادات سیفی و قزوینی الاصل
است مزار پدر او میر عبداللطیف هم در اجمیر بوده دو ماه پیش از آنکه وفات
یابد کوچ او که بابکدیگر انس و الفت تمام داشتند و دوارده روزی در میاری تب
گفرا نیده شربت ناگوار مرک فوشید فرمودم که او را هم در پهلوی زن او که در درون
روحه متبرکه خواجه بزرگوار نهاده بود نهادند چون از معتقد خان خدمت شایسته
در جنگ احداث بوقوع آمد بجلدی این خدمت بخطاب لشکر خانی سرفراز گشت و
هیانتخان که به اودی پور خدمت بابا خورم و برسانیدن بعضی احکام مرخص گشته بود
بهتیم ملا خورداد آمد و از سر برائیها و توزک بابا خرم مقدمات خوب بعضی رسانید
عدائی خان که از نوکران ایام شاهزادگی می بود بعد از جلوس رعایتهاست یافته بهی
لشکر او را بعضی ساخته بودم در روزدهم همین ماه و بیست حیات سپید مهر را وستم

ندارند بلکه اسباب غرض و آسودگی خوردنی و پوششی بهشت او اسباب و وسایلی دارند چنان قلع چلی را در همین روزها بمنصب دو هزار پانصدی ذات و هفتصد سوار از اصل و اضافه سرفراز ساختم و بمنصب تاج خان که بدلاوی و ولایت بهکر معین بود پانصدی ذات و سوار افزوده شد ۱۸۵ اردی بهشت خسرو را منع کورنش نمودم و بسبب این بود که بغیر شفقت و مروت پدری و التماس والدهای و همشیره هله او مقرر فرموده بودم که همه روز بکورش می آمده باشد چون از سیمای او آثار شکفتگی و خوشحالی ظاهر نمیشد همیشه ملول و گرفته خاطر بنظر درمی آمد فرمودم که بکورش در نیاید در زمان والد بزرگوارم مظفر حسین میرزا و رستم میرزا پسران سلطانی حسین میرزا برادر زاده شاه طهماسب صفوی که قندهار و زمین داور و انحدود در تحت و تصرف داشتند بواسطه قرب خراسان و آمدن عبدالله خان اوزبک بدان ملک عرایض فرستادند که ما از عهده نگاهداشتن این ولایت بیرون نمیتوانم آمد اگر یکی از بندهای درگاه را بفرستند تا این محال ماند سپهر و خودها روانه ملازمت شویم چون ایمنی را مکرر عرض داشت نمودند شاه بیگ خان را که الحال بخطاب خاندورانی سرفراز است بدارائی و حکومت قندهار و زمین داور و انحدود فرستادند و فرامی عداوت امیر سیرا یان نوشته ایشانرا بدرگاه طلب فرمودند بعد از آمدن عنایات شامل حال هر یک نموده ولایات که دوسه برابر قندهار جمع داشتند بد آنها مرحمت شد غایتاً سوانجامی که بایست از آنها بشد رفته رفته از ولایت تغیر یافت مظفر حسین میرزا هم در ایام حیات و اند بزرگوارم برحمت خدا رفت و میرزا رستم را بهمراهی خانان بصوبه دکن فرستادند در آنجا اندک مایه جاگیری داشت چون تخت و سلطنت بوجود من آرایش یافت او را اردکن بقصد آنکه رعایت نموده به یکی از سرحدات بفروشم طلب نمودم مقارن آمدن او میرزا غاری ترخان که حکومت تهنه و قندهار و آن نواحی متعلق بدوبود برحمت خدا رفت بخاطر رسید که او را به تهنه فرستم تا آنجا جوهر ذاتی خود را خاطر نشان ساخته آن ملک را به عنوان پسندیده محافظت نماید و بمنصب پنج هزارینات و سوار سرفراز ساخته دو لک روپیه نقد مدد خرج بدو مرحمت فرموده بصوبه داری ملک تهنه او را رخصت نمودم عقیده آن بود که از داری سرحد خدمتها بر قوع آید بخلاف توقع مصدر هیچگونه خدمتی نشد ظلم و تعدی را بجای رسانید که خلق بسیاری از سلوک زشت او بشکوه در آمدند و خبره چند از و شنیده شد که آوردن او لرم گشت یکی از بندهای درگاه را بطلب او تعیین نموده او را بدرگاه طلبیدم در بهمت و ششم اردی بهشت او را آوردند چون ظلم و تعدی از و بخلق خدا بسیار رسیده بود باز خواست آن بمقتضای عدالت لازم گشته او را باندرسه دین سپردم تا بحقیقت عمل او باز رسیده شود و او فی الجمله تدبیری یافته آئینه و عبرت پذیر گردند هم در پی روزها خبر شکست احمد افغان رسیده و معتقد خان در پولم گذر که حوالی پروشاور واقع است باقواج قاهره پیوسته

تعمیرات یافت و در سر که شد و عظم داشت و بتصرف و علاج حکیم عبد الشکور
 نورمحمد و مزاج در عرض بست و در روز جمعه اصلی بار آمد و نندله درگاه بل
 سائر خلایق بهکرانه این عطیه بزرگ تصدقات گذرانیدند تصدیق هیچ ... نسل نکردم
 و فرمودم که هر کس در خانه خود هر چه خواهد بفقرا تقسیم نماید ... روز
 خبر رسید که تاج خان افغان حاکم پخته وفات یافت از امرای قدیم این دولت ...
 بهیاری بخاطر گذرانیده بودم که چون صحت کامل روزی گردد چنانچه در سابق
 حلقه بگوشان و معتقدان خواجه بزرگوارم و توجه ایشان را سبب وجود خود میدادم ظاهر
 نیز گوش خود را سوراخ نموده در جرکه حلقه بگوشان ایشان داخل باشم پنجشنبه
 دوازدهم شهر یور مطابق شهر رجب گوش خود را سوراخ نموده در هرگوشی یک دانه
 مروارید آبدار در کشیدم چون این معنی مشاهده بندگان درگاه و مخلصان هوا خواه
 گشت چه جمعی که در حضور و برخی که در سرحدات بودند همگی نقاش و مبالغه
 گوشهای خود را سوراخ نموده در ولای که در جواهرخانه خاص بود و بدیشان
 مرحمت میشد زینت بخش حسن اخلاص گشتند تا آنکه رفته رفته سرایت
 ناحدی و سائر مردم نمود آخر روز پنجشنبه بست دوم ماه مذکور مطابق دهم شهر
 شعبان مجلس وین شمسی در دیوانخانه خاص آراسته گشت و بدستور مقرر شرایط
 بجا آوردند در همین روز میرا راجه بهار سنگه کامروا و دوستکام بوطن خود رخصت
 یافت بوعده آنکه از دوسه ماه زیاده توقف نکند در بست هفتم ماه مهر خبر رسید
 که فرزند نغان برلاس در آودی پور برحمت خدا واصل گشت از طبقه برلاسیه بعیر از
 سرداری نمانده بود چون اینطایفه را درین دولت حقوق بحیار و محبت بیسمار است
 مهرملی پسر اورا نوازش نموده به منصب هزاری ذات و سوار سرفراز ساختم بدائر خدمات
 پسندیده که ارخان دوران بوقوع آمده هزاری بر منصب ذات او افزودم که اهل و اهله
 شش هزاری ذات و پنج هزار سوار باشد ششم آبان قراولان خبر آوردند که در شش گروهی
 سه شیر دیده شد بعد از نیمروز متوجه شده هرسه را بتفنگ شکار کردم در هشتم ماه
 مذکور هنگامه دوالی آغاز شد دوسه شب در حضور خود فرمودم که بندهای درگاه
 بایکدیگر بازیها نمودند بردها و باختها واقع شد در هیزدهم اینماه نعلش سکندر منین
 قراول را که از خدمتگاران قدیم من بود و در زمان شاهزادگی خدمت بسیار کرده از
 آودی پور که محل نزول فرزند سلطان خرم بود ناجمیر آوردند بقراولان و هم جرکههای او
 فرمودم که نعلش او را برده در کنار تالاب رانا شکر سپارد خدمتگاری با اخلاص بود در
 دوازدهم آذر دو دختر که اسلام خان در حیات خود از زمین داران کوچ که ملک او در انتهای
 ولایت شرق واقع است گرفته بود با پسر او و نود و چهار زنجیر فیل از نظر گذشت از
 فیلان مذکور چندی داخل فیلان خاصه شدند در همین تاریخ هوشنگ پسر اسلامخان از
 بنگاله آمده سعادت آستان بوس دریافت و دو زنجیر فیل پیشکش و یکصد مهر و یکصد
 رپیبه نذر گذرانید در شبی از شبهای سی بخواب می بینم که حضرت عیسی آسمانی

چون از کرده‌های ناخوش خود اظهار ندامت و پشیمانی میکرد و سوت و مردمی مقتضی آن شد که قصیدرات او را یعفر مقبول و مقرون گردانند در آخر همین ماه او را بحضور طبیبان نقی خاطر او نمودم و خلعت پوشانیده حکم کردم که بهروزش و سلام می آید بانی در یازدهم ماه تیر شب یکشنبه ماده فیلی از نسلخانه خاصه در حضور من زاییده مکرر فرموده بودم که تحقیق مدت حمل نمایند اخراضر ظاهر شد که بچه ماده یکسال و شش ماه و بچه فرورده ماه در شکم مادر می ماند بخلاف تولد آدمی که اکثر بچه از شکم مادر بحر فروری آید و بچه فیل اکثر بیا برمی آید چون بچه از مادر جدا شد مادر بپا خاک ببالات او افشاندند آغاز مهری و لایه گری نمود و بچه نسخه افتاده بعد از آن برخاسته متوجه پستان مادر شد ۱۴ مجلس گلاب باشتی که از زمان قدیم یاف باشتی مشهور است و از رسوم مقرر پیدشینیانست منقد گشت در پنجم امرداد خیر موت راجه مانسنگه رسید راجه مدکور از عمده‌های دولت والد بزرگوارم بود چون اکثر بندهای درگاه را مرتبه مرتبه بخدمت دهن فرستاده بودم او هم از تعینات این خدمت بود بعد از آن که در آن خدمت وفات یافت مرا بهاوسنگه را که خلف رشید او بود بزرگه طالب نمودم چون از ایام شاهزادگی طریقه خدمتکاری پیش از پیش بمن داشت تا آنکه ریاست و کلا تری سلسله آنها مطابق ضابطه که در هندوان معمول است بهاوسنگه پدر جگت سنگه که کن قری اولاد راجه بود و در ایام حیات او وفات یافت می رسید می او را منظور نداشته بهاوسنگه را بخطاب میرزا راجه ممتاز ساختم و بمنصب چهار هزارایی ذات و سه هزار سوار سربراری یافت و انبیر که وطن آبا و اجداد او بود باو مرحمت کردم و تلافی و تراخی خاطر بهاوسنگه نموده بانصدی بر منصب سابق او افزودم و ولایت کره را باعام او مقرر داشتم و کمر خنجر مرمع و اسب و خلعت بجهت او فرستادم در هشتم ایماه که امرداد باشد تغییری در مزاج خود یافتم رفته رفته به تب و درد سرکشید ملاحظه آنکه مبادا اختلالی بلحوال ملک و بندهای خدا راه یابد این معنی را از اکثر محرمان و نزدیکان بنها داشته حکما و اطبا را نیز آگاه ساختم چند روز چینی گذشت از محرمان حریم عصمت بعیر از نور جهان بیگم که از بخود مهربان تری گمان نداشتم هیچکس را برین قضیه محرم ساختم پرهیز از خوردن خورشهای گران مینمودم و باندک مایه غذای سبک قناعت کرده همه روز بقاعده مقرر بدیوانخانه خاص و عام و جهروکه و غسلخانه بطریق معتاد برمی آمدم تا آنکه در بشره آثار ضعف ظاهر گشت بعضی از بزرگان مطلع گشتند به یكدوئی از اطبا که محل اعتماد بودند مثل حکیم مصیح الزمان و حکیم ابوالقاسم و حکیم عبدالشکور اظهار نمودم چون تب معارقت نکرد و سه شب معتاد شراب خورده شد این معنی باعث زیادتى طبع و دمی قوت گشت در آنال تشویش و غلبه سختی بروضه منوره خواجه بزرگوار رفتم و در آشپخانه متبرکه محبت خود را از باری تعالی در خواستم و صدقات و نفقات قبول کردم بسمه تعالی بعضی فضل و کرم خود خلعت عصمت عطا فرمود و رفته رفته

نمی باشد دل‌های رفته را بجای آورد و جان‌های پرموده را شگفته می سازد. بجلوه‌ی این اختراع یک عقد مروارید بمنسوخ آن عطا فرمودم سلیمه سلطان بیگم نورالله مرقه‌ها حاضر بودند این روغن را عطر جهانگیری نام نهاده در هواهای هندوستان اختلاف تمام مشاهده میشود در همین فصل دی در لاهور که واسطه است میان هندوستان و هندوستان درخت توت بار آورد و بهمان شیرینی و لطافتی که در وقت خود میبرد رسانید و مردم چند روز از خوردن آن محظوظ بودند این معنی را واقع نویسان این نوشته بردند در همین ایام بخترخان کلانوت که بعد از خان نسبت تمام دارد چنانچه برادر زاده خود را بعقد او در آورده و او را در گویندگی و در بست گفتن خلیفه خود ساخته است در لباس درویشان و فقیران ظاهر گشت او را طلبیده و استفسار احوال او نموده در رعایت خاطر او گوشیدم در مجلس اول ده هزار روپیه نقد و پنجاه پارچه ارهه قم و یک عقد تسبیح مروارید باو بخشیدم و او را مهمان اصفهان ساخته فرمودم که سواجبی از احوال او خبر دار باشد این معنی ظاهر نگشت که خود بی اذن و رخصت عادل خان آمده یا آنکه عادل خان او را باین لباس فرستاده تا حقیقت کنگایش اینجا را دریافته خبر مشخص بجهت او ببرد و سالب ظن انست که او با این همه نسبت بجهت تجویز عادل خان نیامده باشد و دلیل بر صحت این معنی عرضداشت است که میر جمال الدین حسین که در این ایام بعنوان ایلچی گری در بلجاپور است نوشته بود که عادل خان اظهار نموده که آنچه نسبت به بخترخان از جانب بندگان حضرت سقوع آمد گویا آن شفقت و مرحمت درباره من از قوت بعمل آمده است بدین جهت در رعایت او افزوده تا اینجا بود هر روز بعنایت تازه سرفراری می یافت شبها بملازمت میر میبرد و در پتهای که عادل خان بسته و منسوخ آن طرز است و آن را نورس نام نهاده می شنواید تکه احوال در تاریخ که رخصت یافته نوشته خواهد شد درس روزها جبرریه از ولایت زیرباد آورده بودند که رنگ اصل بدن او موافق رنگ طوطی است لیکن درجهه او کوچک تر است یکی از خصوصیات این جانورانست که تمام شب پای خود را بر شاخ درختی و یا چوبی که او را بران نشانیده باشند بند کرده خود را سرشیب میسازد و با خود زمزمه میکند چون روز شد بباله آن شاخ درخت می نشیند اگرچه می گویند که جانوران را هم عبادت میباشند اما غالب ظن انست که این فعل طبیعی او باشد آب مطلق نمی خورد و در طبیعت او کار هر می کند ما آنکه بقای حیوانات بآبست در ماه بهمن اخبار خوش پیاپی رسید اول خبر اختیار کردن رانا امر سکنه اطاعت و بندگی درگاه را کیفیت اینمقدمه انست که چون فرزند سعادت منذ بلند اقبال سلطان خرم از جهت نشاندن نهانجا بسیار خصوصاً درجای چند که بواسطه ربونی امدها و معونت مکان گمان اکثر مردم آن بود که در آنجا نشستن تهاجمات ممکن نشانه و از جهت در نیدن افواج قاهره متعاقب یکدیگر ملاحظه شدت گرما و کثرت رانی و اسیر شدن اهل و عیال اکثر سکنه آن دیار کار را برانا بنوعی تنگ ساخته بود که

بمن میگویند که بابا گنج علی را که خان اعظم اسف مجتهد خاطر من به بخش
بعد ازین خوابه خاطر قور دارم که او را اقله بطلبم در حوالی اجمیر دره واقع اسف
در نهاییه صف و هر انتهای این دره چشمه ظاهر شده که آب آن در آبگیری دراز و پهنای
جمع میشود و بهترین آبهای اجمیر این است و این دره و این چشمه بحفاظت جمال
معروف و مشهور است چون عبور دریدم مقام واقع شد فرمودم که عمارتی در خور این جا
بساژند چون محل مستعد و قابل ترتیب بود در مدت یکسال جاب و مقامی ترتیب
یافت که روندهای عالم مثل آن جای نشان نمی دهند حوضی چهل گز در چهل گز
ساخته بودند و آب چشمه را بقواره درین حوض جاری ساخته اند قواره ده دوازده گز
میچند و بر کنار این حوض سیمینها عمارت یافته و همچنین در مرتبه بالای آن که
تلاب و چشمه در اینجا واقع است جاهای مورو و ایوانهای دلکش و آرامگاههای
خاطر پسند بعضی ارا مورو و منقش بعمل استادان ماهر و نقاشان چابک دست
ساخته و پرداخته اند چون خواستم که نام آن مکان نسبتی بنام مبارک من داشته باشد
نام آنرا چشمه نور نهادم مجسمه عیسی که دارد اینست که بایستی اینجا و مقام در
شهری عظیم یا گذرگاهی که خلیق را بران عبور افتادی واقع می بود ارا تاریخی
که اتمام یافته اکثر اوقات پنجشنبهها و جمعه را درین میگذرانم فرمودم که بجهت اتمام
آن شعرا تاریخی مکر کنند سعید اسف گیلانی درگرناشی این مصرعه را که *

میل ساه نورالدین جهانگیر

تاریخ یافت خوب نوشت فرمودم که حربالای ایوان عمارت پایان انقطعه را بر سنگ
نقش کرد، نصیب کنند در اویل ماه دی سوداگران ار ولایت آمدند و انار بزد و خریزه
کاریز که سرآمد خریزه های خراسان است آوردند چنانچه جمیع بددهای درگاه و امرائی
سرحد اریس میوه حصه یافته بلوازم شکرگذاری مسم حقیقی پرداختند تا نهایت گویا
فرد اعلا خریزه و انار را در نیامده بودیم تا آنکه همه ساله از بدخشان خریزه و ارکابل انار
می آوردند نهایتاً آن خریزه و انار هیچگونه مناسبتی با ناریزد و خریزه کاریز نداشته چون
حضرت والد بزرگوارم را انار الله برهانه بمیوه میل و رغبت تمام بود انموس بسیا
خورده شد که این میوه ها کاشکی در ایام فیروزی بخش آن حضرت ار ولایت بهندوستان
وارد می آمد تا ارا بهر و و محظوظ میگشتند همین تاسف بعطر جهانگیری دارم که
مشام شریف شان ازین نوع طریاب نگشت این عطر اختراع است که در زمان دولت
اند پیوند ما بصعی والده نور جهان بیگم ظهور آمد در هنگامی که گلاب میگیرند
فی الجمله چربی تربالای ظریفهای که گلاب را گرم ار کوزه برمی آرند در اینجا ظاهر
میشود آن چربی را اندک اندک جمع ساختند چون از گل بسیاری گلاب گرفته شود
تبر محسوسی ارا چربی هم می رسد در خوشبوئی و عطریست بدرجه ایست که اگر
قطره آزان بر کف دست مالیده شود مجلسی را معطر می سازد و چنان ظاهر
است که چندین غنچه گل سرخ بیکبار در شگفتگی آمده باین شوخی و ملاهت بوئی

کیفیت این عروضا داشت او معلوم می‌شود در حال روزه نیاز به عروضا نداشت
 آورده سجده شکر بجا آوردم اسپ و فیل و خنجر مرصع بمحمد بیگ مذکور عطا
 کرده او را بهعطاف ذوالفقار خان سرفراز فرمودم از مفسون عروضا داشت چنان معلوم شد
 که روز یکشنبه ۲۶ ماه بهمن رانا با آداب و قوره که بعدها ملازمت نماید فرزند بلند
 اقبال را ملازمت کرد و یک لعل گلشن مشهور که در خانه او بود باپاره مرصع آلات و هفت
 زنجیر میل که بعضی اراں لایق خامه بود و از فیض او که بدست نیفتاده بود همین مانده
 بود و نه راس اسپ پیشکش گذرانید آن فرزند هم از روزه کمال عنایت نسبت باو بیش
 آمدند چنانچه و فیکه رانا پای آن فرزند را گرفته هذر تقصیرات خود میخواست آن
 فرزند اقبال مند سر او را در بر گرفته او را تعلی بنوعی نمود که باعث خاطر جمعی او شد
 خلعت فاخره و شمشیر مرصع و اسپ بازین مرصع و فیل خامه بایراق نقره باو عنایت
 کرد و چون از جمله مردمی که از جماعت او بودند بیشتر از حد کس نبود که قابل سروپا
 دادن باشد دست سروپا و پنجاه راس اسپ و درازده کپیوة مرصع نابها داد چون روش
 زمیدار است که پسر جانشین باید ریگجا بملازمت سلطان و سلاطین نمی آیند او هم این شیوة
 را مرعی داشته کرون را که پسر صاحب تیکه او بود همراه نیاورده بود از بنجهت که
 ساعت روانه شدن آن فرزند سعادت مند بلند اقبال اراجا آخر هائے همان روز بود او را
 رخصت نمود تارفته کرون را بملازمت فرستد بعد از رفتن او کرون آمده ملازمت کرد باو
 هم خلعت فاخره با شمشیر و خنجر مرصع و اسپ بازین طلا و فیل خامه عنایت کرد
 و همان روز کرون را در رکاب خود گرفته روانه درگاه والا شد سیوم اسفندار مز باجمیر از شکار
 معاودت واقع شد هفت دهم بهمن تا غایت تاریخ مذکور که ایام شکار بود یک ماده
 غیر ناسه بچه و سیزده نیله گاو شکار شده بود شاهزاده کامگار روز شنبه دهم ماه مذکور
 در ظاهر موضع دیورانی که نزدیکی شهر اجمیر واقع است نزول نموده و حکم شد که
 جمیع امرا باستقبال رفته هر یک در خور حالت و نسبت خود بدستش بگذرانند و فردا
 که روز یکشنبه یازدهم باشد بمعاودت ملازمت مشرف گردد روز دیگر شاهزاده بکوکه
 و شکوه تمام با جمیع عساکر منصوره که بهمراهی آن فرزند خدمت تعیین بودند داخل
 دولتخانه خاص و عام گشت دو پهلوی از روز گذشته که ساعت ملازمت بود
 دولت کورنش دریافت و سجدهات و تسلیمات بجا آورده یک هزار اشرفی و یک هزار روپیه
 بطریق نذر و یک هزار مهر و یک هزار روپیه بعنوان تصدق ذرا آید آن فرزند را پیش طلبیده
 در آغوش گرفت و سر و روزه او را بوسیده به مهرنایی و نوازشهای خاص اختصاص
 بخشیدم چون از لوازم خدمت و گذرانیدن نذر و صدق نذر پرداخت معروض داشت که
 اگر حکم شود کرون بمعاودت سجده و کورنش سرفراز گردد فرمودم که او را بیا و رفت بخشین
 بآداب مقرر حاضر ساخته بعد از فراغ کورنش سجده نموده حسب التماس فرزند خورم
 حکم کردم که او را بر جرکه دست راست مقدم ایستاده کنند بعد از آن بخرم خدمت کردم که
 که تارفته والد هائے خود را ملازمت نماید و خلعت خانه که مشتمل بود بر چهار قشقه

معلوم او شد که اگر سامان دیگر نویں روز بر بگذرد از این ملکه او را و با گرفتار خواهد شد
 علاج اختلال اطفال و دولتخواهی کرده سوم کنی نام خالوت خود را با هردس جهان
 که از مردم معتبر فهمیده او بود پیش آن فرزند اقباله فرستاد و التماس نمود که اگر
 این فرزند او چنانچه التماس گذشتن از سر تقصیرات او نموده تسلی خاطر او شود و نشان
 پنجه مبارک از برای او بگرد او خود آمده ملازمت آن فرزند نماید و پسر جانشین
 خود را که کن است بدرگاه والا فرستد یا طریق سایر ارباب در سلک بندهای این درگاه
 منظم بوده خدمت نماید و از جهت پیری او را از آمدن بدرگاه معاف دارد بنابرین
 آن فرزند نیز آنها را همراه ملاشکرالله دیوان خود که او را بعد از اتمام این مهم بخطاب
 افضل خانی سرفرار فرمودیم و سندر داس میر سامان خود را که بعد از انصرام این کار
 خطاب راے رایان مختار شد بدرگاه والا فرستاده حقیقت را معروض داشت چون پیوسته
 همت والا بهمت مصروف است که تا ممکن باشد خانواده های قدیم را خراب نسازیم
 عرض اصلی آن بود که چون رانا امر سنگه و آنای او مغرور باستحکام کوهستان و مکان
 خود ها شده هیچک بادشاهان هندستان را ندیده اطاعت نکرده اند در ایام دولت من
 ایستاده از پیش نرو حصب التماس انفرزند تقصیرات او مقرون عفو نموده فرمان
 عنایت آمیز که سبب خاطر جمعی او میشد و نشان پنجه مبارک عنایت فرمودم
 و فرمان مرحمت عدوان بان مرید نوشتم که اگر نوعی نماید که این مقدمه بوقوع آید
 این خدمت عمده را دلخواه ما کرده خواهد بود آن فرزند نیز آنها را همراه ملاشکرالله و
 سندر داس پیش رانا فرستاد تا تسلی او نموده امیدوار بمراحم و عنایات شاهنشاهی
 ساختند و فرمان عنایت عنوان و نشان پنجه مبارک را باو دادند و قرار یافت که روز
 یک شنبه بیست و ششم ماه بهمن او با فرزندان آمده انفرزند را ملازمت نماید دوم خبر
 موت بهادر که از حاکم رادهای ولایت گجرات و خمیر مایه فتنه و فساد بود رسید که
 الله تعالی نکریم خود او را بیست و نابود سلحت ناجل طبعی در گذشت سوم خبر
 شکست میرائی که بقصد گرفتن قلعه و بندر سورته استعداد تمام نموده آمده بود
 در خورمیان بندر مذکور و میان انگریزان که پناه ندی بندر آوردند و راے جنگ افتاده
 اکثر چهارات او از آتشباری انگریزان سوخته شد ناچار تاب مقاومت نیاورده گریزان
 گشت و کس نزد مقرخان که حاکم بنادر گجرات بود فرستاد و در صلح زد و اظهار نمود
 که ما بجهت صلح آمده بودیم نه بقصد جنگ انگریزان این جنگ برانگیختند و دیگر
 خبر رسید که چندین از راجپوتان که زدن و گشتن غیر را بخود قرار داده بودند در همین
 تاریخ کمین کرده مرصت بسته خود را باو میروسانند و زخمی ناقص از دست یکی
 از آنها بدو میروند مردمی که در گرد غیر بودند آن راجپوتان را کشته غیر را بمنزل او
 میروسانند هیچ نمانده بود که مستحول و معدوم گردد و اواخر این ماه که در بیرونهای اجیر
 سدر مشغول بودم محمد بیگ ملازم فرزند بلند اقبال سلطان خرم رسید و عرض داشت
 آن فرزند که انیده معروض داشت که رانا با پسران خود آمده شاهزاده را ملازمت نمود

نود هزار بیگانه زمینی و چهارده مرفوع در ریاست و بهشت و غش ثلثه زراعت و یازده هزار سوار شاهی مرحمت نمودم و هفتصد و سی و دو دانه سواران بقیامت سی و شش هزار رویه اجمعی از بندها که از رویه اخلاص گوش خود را سوراخ نموده بودند عنایت کردم در اواخر ماه مذکور خبر رسید که چهار گه‌ری و نیم ارشب پسندیده یازدهم همین ماه گذشته در بلده برهان پور الله تعالی از دختر شاهزاده مراد بمورند ترجعت سلطان پرویز بصری کرامت فرمود او را سلطان نور اندیش نام نهادم *

جشن ده‌میش نوروز از جلوس همایون

از روز شنبه غره فروردیماه سنه ۱۰۲۴ مطابق هشتم شهر صفر سنه ۱۰۲۴ هجری پنجاه و پنج پل گذشته حضرت نیراعظم از برج حوت بشرنخانه حمل نزول اجلال ارزانی داشت بعد از گذشتن سه گه‌ری ارشب یکشنبه بر تخت دولت جلوس نمودم جشن نوروزی و آئینی بنده بدستور سابق ترتیب یافت شاهزاده‌ها و الا قدر و خواندین عظام و اعیان حضرت و ارکان سلطنت تسلیم مبارکبادی بجای آوردند روز غره بر منصب اعتمادالدوله که پنجهزاری ذات و دو هزار سوار بود هزاریدات و سوار افزوده شد و بکفور کرن و جهانگیر قلیخان و راجه نرسنگه دیو اسپان خاصه مرحمت نمودم و روز دوم پیشکش آصفخان از نظر گذشت پیشکش پسندیده از جواهر و مرصع آلات و طلا آلات و اقمشه از هر قسم و از هر جنس ترتیب داده بود بتفصیل دیده شد آنچه پسند خاطر افتاد موازی هشتاد و پنجهزار رویه بود درین روز شمشیر مرصع معه پردله و بند و بار بکرن و یکنجیر فیل جهانگیر قلیخان مرحمت شد چون اراده توجه بطرف دکن و آنحدود قرار داد خاطر بود بعبدالکریم معموری حکم فرمودم که بمند و رفته عمارات بجهت سرکار خاصه از سرفو تعمیر نماید و عمارات سلاطین ماضی مرمت کند روز سوم پیشکش راجه نرسنگه دیو بنظر در آمد و یک لعل و چند دانه مروارید و یکنجیر فیل بدرجه قبول افتاد روز چهارم بر منصب مصطفی خان پانصدیدات و دو صد سوار افزوده شد که دو هزار ذات و دو صد و پنجاه سوار باشد روز پنجم علم و نقاره با اعتمادالدوله مرحمت نمودم و حکم شد که نقاره می نواخته باشد بر منصب آصفخان هزاریدات و سوار افزوده شد که چهار هزار ذات و دو هزار سوار باشد و هفت صد سوار نیز بر منصب راجه نرسنگه دیو افزوده رخصت وطن عنایت نمودم که بموعده مقرر بدرگاه حاضر شود در همین روز پیشکش ابراهیم خان از نظر گذشت از هر قسم چیزها پسند خاطر افتاد کشتی چند از راجه زاده‌ها و لایب نگر کویت بخطاب راجگی سرفراز گردید روز پنجشنبه ششم پیشکش اعتمادالدوله در چهمه نور از نظر اشرف گذشت مجلس عالی ترتیب یافته بود و از رویه شکفتگی تمام پیشکش او دیده شد از جواهر و مرصع آلات و اقمشه نفیحه موازی یک لک رویه مقبول افتاد تقمه باز گشت شد روز هفتم بر منصب کشتی سینگه که دو هزار ذات و هزار و پانصد سوار بود هزار ذات افزوده

مرجع و قبایع زیربافته و یکجای تعبیه میروایند بلی غرض از عنایت شد و بعد از تسلیم خلعت خاصه اسب خاصه بلزین مرجع و فیل خاصه مرحمت شد و کفن را نیز بخلعت فاخره و شمشیر مرجع سرفراز ساختم و امرا و مفسدین دارای جماعت جماعت بشمار کورنش و ... سربلندی یافته نظر گذرانیدند و هر یک در خور خدمت و مرتبه خود بعنایات سرفراز گشتند چون بدست آوردن دل کوی که وحشی طبیعت و مجلس نادیده در کوهستان بسر برده بود ضرور بود بنابر آن هر روز مرحمتی تازه مینمودم چنانچه در روز دهم ملازمت خنجر مرجع و روز دیگر اسب خاصه عراقی با زین مرجع بدو عنایت شد و در همی روز بدربار محل رفته از جانب نور جهان بیگم هم بخلعت فاخره و شمشیر مرجع و اسب با زین و فیل سربلندی یافت بعد ازین عنایات تعبیه میروایند گران بها مرحمت نمودم روز دیگر فیل خاصه با تلابر مرحمت شد چون در خاطر بود که از هر جنس و هر چیز باو داده شود سه دست بار سه دست جره و یک قبضه شمشیر خامگی و یک بکتر و یک جوشن خامگی و دو انگشتری یکی نگیل لعل و یکی نگیل زمرد بدو عنایت نمودم و در آواخر ماه مذکور فرمودم که از جمیع اقسام اقمشه گرفته باقالی و نمک تکیه و از هر قسم خوشبوئی با ظروفهای طلا و دو مدخل بهل گجراتی و اقمشه را در مد خوان نهاده و احدیها بدست و دوش گرفته در دیوانخانه خاص و عام حاضر ساختند و مجموع بدو مرحمت نمودم و ثابتخان هیشه در مجلس بهشت آئین سخنان نالایق و کدایتها صریح با اعتماد الدوله و پسر او آصفخان میگفت یکدو مرتبه اعتراض نموده او را این گفت و شنود ناخوش منع نمودم بهیچ وجه با خود بس نیامد چون خاطر اعتماد الدوله را بسیار عزیز میداشتم و با سلحله ایشان صحبتها و پیوندها شده بود اینمعنی بر طبع می گران می آمد با آنکه شبی بیتقریب و بی جهت باو سخنان ناخوش گفتم آغاز کرد و آن مقدار گفت که آثار رقت و آرزوگی تمام در بشرة اعتماد الدوله ظاهر گشت مباح آن بدست یکی از خدمتیهای درگاه او را به نزد آصفخان فرستادم که چون شب سخنان بیمزه نسبت به بدرت مذکور ساخته او را بتو سپردم حواء در اینجا خواجه در قلعه گوالیار هرجا میخواهی نگاهدار و مادامیکه تلافی و تدارک خاطر بدرت نکند گداه او را نخواهم بخشید حسب الحکم آصفخان او را بقلعه گوالیار فرستاد در همی ماه جهانگیر قلیخان باضافه منصب سرفراز گشت دو هزار و پانصدی ذات و دو هزار سوار اضافه عنایت شد احمد بیگخان که از بدوهای قدیم ایددولت است در سفر صوبه کابل ازو بعضی تقصیرات بوقوع آمد و مکرر از نفاق و نارسائیهای او قلیم خان که سردار لشکر بود شکوه نمود بالضرورت او را بدرگاه طلب نمود و بجهت تنبیه و تادیب بمهابتخان سپردم که در قلعه رنجهنمور نگاهدار و بقاسم خلی حاکم بدگاله دو قطعه لعل پیشکش فرستاده بود بنظر گذشت چون ضابطه کرده ام که درویشان و ارباب حاجت را که در درگاه والا جمع شده باشند بعد از دو پیرش بظن در آورند درین سال بهمین روش درویشان را بدست و حضور خود پنجاه و پنج هزار رزیه و یک لک و

روز رخصت یافت از ابتدائی که هیئت اسلام بدبهار هند رسید و تا آنکه کائنات زمان
 خجسته فرجام که اورنگ سلطنت بوجود این نیازمند درگاه است سنگی دارد
 هیچ یک از حکام و سلاطین گذشته دست بران نیافته اند در ایام و ...
 لشکر پنجاب بر سر این قلعه تعیین شد و مدتی در قیل و محاصره داشتند آخر ...
 جرنشخت که قلعه بدست درنیامده آن لشکر به مهمی از آن ضرورت مقرر گشت ...
 رخصت خیل خاصه با قلاب بمقتضی خان مرحمت نمودم و راجه سورجمل و ...
 ماسو هم چون ولایت او متصل بدی قلعه بود تعیین یافت و بر منصب سابق او پانصدی
 ذات و سوار افزوده شد و راجه سورجمل که از جا و جاگیر خود آمده ملازمت کرد و یکصد
 عدد اشرفی نذر گذرایید در هفتد هم پیشکش میرزا رستم بنظر درآمد و در خنجر مرصع
 و یک تسبیح مروارید با چند طاق پارچه و یک زنجیر فیل و چهار اسپ عرافی درجه قبول
 یافت تکه بار گردیدیم پانزده هزار روپیه قیمت ادبها شد و درین تاریخ پیشکش اعتقاد خان
 که هرده هزار روپیه بقیمت درآمد از نظر گذشت روز هجدهم پیشکش جهانگیر قلیخان
 دیده شد از جواهر و افسه بمقدار پانزده هزار روپیه قبول افتاد بر منصب اعتقاد خان
 که هفتصدی ذات و دو بیست سوار بود هشتصدی ذات و سیصد سوار افزودم که اصل
 و اضافه هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار باشد خسرو بی اورنگ که از سپاهیان فرار داده
 بود بمرض اسهال در گذشت روز هشتم که پنجشنبه بود بعد از گذشتن دوپهر و چهار
 نیم گهزی آغار شرف شد در پی روز فرخنده بر تخت سعادت و میزوری حلیمس نمودم
 و مردم تسلیمات مبارکبادی بجا آوردند چون یک پهر از روز مذکور باقی ماند متوجه
 چشمه نور شدم پیشکش مهلتخان بموجب قرار داد در آنجا بنظر درآمد از جواهر نفیس
 و مرصع آلات و افسه و آنچه از هر قسم و از هر جنس بخاطر رسبد ترتیب داده بود از
 جمله گهپوه مرصع که حسب التماس اورر گران سرکار ساخته بودند و از روی قیمت
 مثل آن در سرکار خاصه من نبود بیک لک روپیه قیمت شد سواست آن از جواهر و دیگر
 اجناس یک لک و سی و هشت هزار روپیه برداشته شد الحق که پیشکشی نمایان
 بود به مصطفی بیگ فرستاده دارای ایران بیست هزار دین که ده هزار روپیه باشد
 عنایت کردم در بست و یک خلعت بدست عبدالعزیز به نامده کس از اموات دکن
 فرستادم راجه بکرما جبت بجایگز خود رخصت یافت و پرم دوم خاصه باو مرحمت شد
 در همین روزها کمر خنجر مرصع به مصطفی بیگ ایلچی عنایت نمودم بر منصب
 هوشنگ پسر اسلام خان که هزاری ذات و پانصد سوار بود پانصدی ذات و دو صد سوار
 افزودم در بیست و سویم ابراهیم خان بصاحب سوگی بهار سرفراز شد و ظفر خان را حکم
 شد که متوجه درگاه شود و بر منصب ابراهیم خان که دو هزاری ذات و هزار سوار بود
 پانصدی ذات و هزار سوار افزودم سیف خان در همین روزها بجایگز مرخص شد و حاجی
 بر اورنگ بخطاب اوزنگ خانی سر بلند گشته بجایگز رخصت یافت بهادر الملک از
 تعینات لشکر دکن که منصب در هزار و پانصدی ذات و دو هزار و یک صد سوار داشت

هزین روز در حوالی چشمه نور یک شکار شد در هشتم کون را بمنصب بنجهزاری ذات و سوار سوار ساز ساختم و یک تمیم خوردن از مرورید و زمره که لعلی در میان بود و باصطلاح هندوان انرا سمرن گویند با عدایت شد و بر منصب ابراهیم خان هزاری ذات و چهار صد سوار نمودم که با من اضافه دوهزاری ذات و هزار سوار باشد و بر منصب حاجی بی اورنگ سوار افزوده شد و بر منصب راجه شیام سنگه پانصدی ذات اضافه نمودم که با من و پانصدی ذات و هزار و چهار صد سوار بوده باشد روز یکشنبه نهم که معروف شد در آن روزی از روز مذکور گذشته از جانب مغرب آغاز گرفتن کرد و از پنج حصه چهار حصه حضرت نیر اعظم در عقده ذات منکشف شد و از آغار گرفتن تا روشن شدن بهشت آهوی گذشت تصدقات از هر جنس و هر چیز از فلزات و حیوانات و حبوبات به فقرا و مسکین و ارباب احتیاج داده شد درین روز پیشکش راجه سورج سنگه از نظم داشت آنچه بداشته شد موازی چهل و سه هزار روپیه بود پیشکش بهادر خان حاکم قندهار در روز گذشت مجموعه چهارده هزار روپیه رسید دو بهار از شب گذشته مطابق شب دوشنبه بست نهم صفر بطالع قوس در خانه باباخرم از دختر امه خاں یسری متولد شد او را داراشکوه نام نهادم امید که قدم او برین دولت ابد پیوندد و بر پدر اقبالمدش مبارک و مبمون باشد بر منصب سید علی ناره پانصدی ذات و سیصد سوار افزوده شد که هزار و پانصدی ذات و هزار سوار بوده باشد و در تاریخ دهم پیشکش اعتبار خان از نظر در آمد از جمله پیدکن او مواری چهل هزار روپیه مقبول افتاد درین روز بر منصب حسرو بی اورنگ سیصد سوار و بر منصب مدگلی خان پانصدی ذات و دو صد سوار افزوده شد روز یازدهم پیشکش مرتضی خان از نظر گذشت از حمله خواهر او هفت قطعه لعل و یک تسبیح مرورید و دو صد هفتاد دانه دیگر برداشته آنچه از پیشکش او مقبول افتاد مواری یک لک و چهل و پنجهزار روپیه بود در دوازدهم پیشکش مرور راجه بهار سنگه وزارت شد که از نظر گذشت در سیزدهم از پیشکش خواجه ابوالحسن یک قطعه لعل قطبی و یک الماس و یک عقد مرورید و پنج انگشتری و چهار دانه مرورید فلان و باره اقمشه که مجموع سی و دو هزار روپیه باشد مقبول افتاد روز چهاردهم بر منصب خواجه ابوالحسن که سه هزار ذات و هفتصد سوار بود هزار ذات و پانصد سوار افزودم و بر منصب وفادار حل هفتصد و پنجاهی ذات و دو صد سوار اضافه حکم شد که دوهزاری ذات و هزار و دو صد سوار بوده باشد در همین روز مصطفی بیگ فرستاده دارای ایران سعادت ملازمت دریافت بعد از سرانجام مهم گرستان برادر عالیقدر او را با کفایت مستمل بر انواع محبت و اظهار صداقت فرستاده بود با چند راس اسب و اشتر و چند اقمشه حلب که از جانب روم بجهت آن برادر گمار آمده بود و ده قلابه سکه فرنگی فلان درنده که در طلب آن ابله رفته بود بدست ساخته بودند بنظر درآورد و منضمی خاں بخدمت تسخیر قلعه کانگوه که در بیجاپور بلکه در معموره عالم باستواری و استحکام آن قلعه نشان نمیدهند درین

تفنگ رومی خامگی باو مرحمت نمودم چون بپراهم خان در روز بخصت فیل عنایت
نکرده بودم فیل خامگی التفات نمودم یک فیل به بهادرالملک و میل دیگری و مادر
خان عنایت نموده فرستادم هشتم اردی بهشت مجلس وزن قسری ترتیب یافت و
خود را بنقره و دیگر اجناس وزن کرده بمحتجیان و محتاجان تقسیم نمودم و سوارش
خان تحاکیر خود که در صوبه مالوه بود رخصت یافت در همین روزها فیلی ستم
ابوالحسن مرحمت نمودم در تاریخ نهم خان اعظم را که در آگره از قلعه گوالیار آمده بود
حکم طلب شده بود آوردند با آنکه ازو تفصیرات بحیار بوقوع آمده بود و آنچه در باب
عمل آورده بودم همگی حق بامن بود بوقتیکه 'وزرا بحضور من آوردند و چشم برو افتاد
آثار خجالت در خود بیشتر ازو یافتم تمامی تفصیرات او بعفو مقرر ساختن شال که در
کمر داشتیم باو مرحمت شد کفور کرن یک لک در ب عنایت نمودم و راجه سورج سنگه
در همین روز میل کلائی زن راوت نام که از فیلان نامی او بود آورده گذرانید الحق مادر
فیلی است داخل فیلان خاصه ساختم در دهم پیشکش خواجه جهاں که از آگره
بجهت من بدست پسر خود فرستاده بود بنظر اشرف گذشت از هر قسم چیزها بود
بچهل هزار روپیه قیمت شد در دوازدهم پیشکش خاندوران که پنج قاقوراسیب و دو
قطار شتر و سگان تازی و جانوران شکاری بود بنظر در آمد در همین روز هفت زنجیر
فیل دیگر راجه سورج سنگه پیشکش گذرانید داخل فیل خانه خاصه شد تحاکیر خان
بعد از آنکه مدت چهار ماه در ملازمت گذرانیده بود در روز و مرخص گشت ستم
بعد از آن بیعام داده شد و سود و ریان دوستی و دشمنی را بطر شان او نموده
تعهدات کرده چندی قرار داد که مجموع این سخنان را معقول عادلخان ساخته او را در
راه دولخواهی و اطاعت در آورد در وقت رخصت هم باو چیزها عنایت شد مجمعه
در بی مدت اندک چه از سرکار خاصه و چه از پادشاهان و ارتکفات امرا که حسب
الحکم باو نموده بودند قریب بیک لک روپیه حساب شد که باو رسیده است در
چهاردهم منصب و جلدوس خدمت فرزند خرم مشخص شد منصب او دوازده
هزار اذات و شش هزار سوار بود و منصب برادرش پانزده هزار اذات و هشت هزار
سوار بود فرمودم که منصب او را بر منصب پروریز اعتبار نموده سوائی دیگر را بصیغه
انعام و جلدوس خدمت باضافه منظور دارند و فیل خاصه پنجگی گچ نام معه پراق
که دوازده هزار روپیه قیمت داشت بدو مرحمت نمودم در شانزدهم فیلی بمهاتخان
عنایت شد در هفدهم بر منصب راجه سورج سنگه که چهار هزار اذات و سه هزار سوار بود
هزاری افزوده او را بمنصب پنجهراری سربلند ساختم حسب الاتماس عبدالله خان بر
منصب خواجه عبداللطیف که پانصدی ذات و دویست سوار بود دویست افزودم
حکم شد که هزار اذات و چهارصد سوار باشد عبدالله پسر خان اعظم که در قلعه و قندهار
محبوس بود و بالاتماس پدرش او را طلبیده بودم بدر گاه رسید و بندار پای او برداشته
بخانه پدرش فرستادم در بیست و چهارم راجه سورج سنگه فیل دیگر فوج سنگار

بافانه بانصدي ذات و دو صد سوار گشت بر منصب خواجه نقي که هشتصدی ذات و یکصد و هشتاد سوار بود در مدتي دیگر افزوده شد در بیست و پنجم بر منصب سلام الله عربه در بیست سوار اضافه معبر گشت که هزار و بانصدي ذات و هزار سوار باشد از اسبان خاصه اسب سیاه ابلق که درای ایران فرستاده بود بمهابتخان عنایت نمودم آخر روز پنجشنبه خانه ما با خرم رهام و نایک بهر شب آنجا بودم پیشکش دوم او درین روز از نظر گذشت در روز اول که ملازمت نموده یقطعه اعل مشهور رانا که در روز ملازمت تان فرزند گذرا دیده بود و جواهران بنصت هزار روپیه قیمت نموده بودند گذرانید اما آنقدر که تعریف میکنند، چون وزن این لعل هشت تانک است و سابق راسه بالذو که سردار قبیله رتهور و از رایان عمد هندوستان بود در تصرف میداشت و او به بحرا و چندر سین منتقل گشت و او در ایام پرنس و ناکامی برانا اودیسنگه فروخت و او برانا پرتاب رسد و از راسوناب باین راسه سنگه انتقال یافت چون بهنر این تحفه در سلسله آنها نبود تمام ویلن خود که اصطلاح هندوان کینه چار میگرفتند در روز ملازمت بهرند اقبالند با خرم گذرانید و من حکم کردم که دران لعل چدین نقش کنند که سلطان خرم در حین ملازمت رانا امر سنگه پیشکش نمود و چند چیر دیگر هم دران دور از پیشکشهای ما با حوز و مول اوندان از آجمله صندوقه ملواری بود کار فرنگ که در عایت تکلف ساخته بودند با چند قطعه رهم و سه انگستری و چهار راس اسب مرابی و دیگر متفرقات که قیمت آنها هشتاد هزار روپیه میشد درین روز که سجاده او رهم پیشکش کلائی ترتیب داده بود تحفه چار پنج لک روپیه اسباب و نفیس بدظر در آمد از مجموعه آنها مواری یک لک روپیه برداشته تنه را با و مرحمت نمودم در بیست و هشتم بر منصب خواجه جهان که سه هزار و ذات و هزار و هشتصد سوار بود بانصدي ذات و چهار صد سوار نمودم در آخر ماه به ابراهیم خان اسب و خلعت و حجر مرصع و علم و بقاره مرحمت نمودم و رخصت موه بهار ارانی داشت خدمت عرض میکرد که سحرانگی حاجی محمد تعلق داشت چون وفات یافت بکلیان خان که اعتمادی بود مرحمت فرمودم سیصد سوار بر منصب دلور خان افزوده شد که هزاریدات و سوار دشت چون ساعت رخصت کنور کرن نزدیک بود میخواستم او را پاره بر تنگ اندازم که خود آگاه سارم درین اثنا فراوان خبر ماده شیر می آوردند با آنکه قوار داد آنست که بغیر شیر نر شکار نکند بملاحظه آنکه میدان تا رمتی او شیر دیگری هم درسد بهمین شیر ماده متوجه شدم و کرن را همراه برده ازو پرسیدم که هرجایه او را که بگوئی بر حکم زنم بعد از مرار دان بجای که شیر را قیل داشتند رسیدم بحسب اتفاق ناد شیرینی در هوا بهم رسید و قیل ماده که تراس سوار بودم واهمه شیر او را مضطرب داشت بیکجا قرار نمیگرفت تا وجود این دو مانع قوی تغنگ را بجانب چشم او سراسر است احسن دادم الله تعالی بکرم خود مرا از این راجه زاده شرمندة نساخت و چنانچه مراد دانست در میان چشم او را انداختم کرن در همین روز التماس تغنگ خاصه نمود

بحرینی خود نارسود به حد درخواهی آمد ساعی .
میشود در فاسی راه سار سادم در می آید می بید .
جان بحق مسلم بود است خوشا حال و استگیا که این .
پروار تواند نمود بر منصب کرمین را تهور دو هدایت را .
هزاری داد و بمصد سوار مقرر فرمودم در یاری هم این .
قطار شد و بدی و بدست بیانه و رکابی خطائی و نیست قان سنگ .
گله سار در در هم حشر مریع باعتبار خان و بدست شد .
روید فیه شت داشت عنایت نمودم در چهارم به پسرانک را .
حسرت دکن فرمودم در شب جمعه پادشاه عمری عربی و .
در شمس و به سواد ما حتمی سخن آنکه کسین سنگه برادر حیدری و .
از کوسه های که در راجه سادورد سواطه ستن ساد رده خیر و .
سوانی که بدی این حدی بدست نمودند اس .
و بدست این مزاج سادوی در القصة کسین سنگه جمع .
در حدیقه ساد ساد راجه هم بود او ساد مقام این .
سار ساد و ساد ساد .
سار ساد کسین سنگه چون اید قسم اعراض از راجه دید .
سار ساد با ساد و نمیدارم که این خون .
سار ساد در شب مذکور ساد را و ساد و ساد .
سار ساد که اسباب بقصد کسین گویند اس .
که راجه سار و آسینی رسد خود این مقدمه .
کون راجه خود و دیگر همراهان زان میشود چون .
از ساد آمده خود را بیاده ساخته سار خانه گویند .
سار ساد و خود همچنان سار سار می ایستد آن .
سار آمده چندی را که بطریق محافظت و چوکی .
میکشد در اثنای این رد و حوا گویند اس .
سار ساد از یکطرف خانه سار آید تا خود .
چون از کسین چند سار فارغ میشوند از حیمه سار .
میکشد در سار آید تا سار سار سار سار .
هر چند مردم او اضطراب میکنند که پدید شدن لاس .
که اگر اندک زمانی دیگر توقف میکرد و حبر کسته .
سوا ممکن که کار را اتمام ساخته سار و .
بود مقارن بیاده شدن و آمدن او راجه که در درون .

نام طایفه پیشکش گذرانید اگر چه
 ده سال بعد اول نسبتی
 شده در نیست و ششم در
 پانصد سوار بود و در
 از خواجه رانهای نقد میدادند
 پیشکش گذرانید و به شاهی
 صوبه بد گاه آمده بود جسم
 رساند تا پیش از این موسم
 که هزاران صدی ذات
 مورخات موسم و حرم نقد
 در دهان بکاشد و مقربان
 بصورتی که در کاکبایا
 اسب بدست و نام حرمی
 شد و در نام و سوار
 سوم و شش را در
 سرخشت که در عوض
 داشتند و در
 در دهان و در
 نویسی نمودند و در
 حالیکه در
 آن ها که استند و در
 اختیار تمام آنها
 سپری و در
 مانندی که در
 گشت و شمر و
 اس سحر را باز و
 خود که از
 ده هفت و در
 بد جمعه و در
 همه اسباب
 میدادند و در
 و در
 و در

از آن قسمی گردد چه آوردن کشتن را قوی سببی باید نافع آن را می باید در غره نیر
ماه یک رنجیر میل رحمت نام نالایر بمیرا رستم مرحمت ...
فیز یکن زحیر میل عذابت شد میگرک حسین خویش خواجه شمس ...
و وفایع نویسی صوب، بهار مقرر گشت و رخصت یافت خواجه ...
بیگی را بدل و خدمت داده نجاکیر رخصت نمودم در ...
بخاندوران و حلیج رحمت الهدان ولد حلاله افغان که طریقه دولتی اختیاری ...
فرستاده شد سپرد هم محاسن عید آف پاشاں منعقد گشت و بعد های درگاه ...
به بند یگر پاشیده شکستگیها کردند در هفتدهم امادت خان به بندر کندیایست تعیین شد
چون مقرب حال اراده آمدن درگاه داشت بدین مذکور او تغییر شد در همین روز نمر حلیج
مرصع نمرند پرویز ... در هشتدهم بدستکس خاگانان از نظر گذشت رستم جس
چیزها آرتیب ... حواهر مرصع آلات ده سه قطعه لعل و یاقوت و سه دانه مروارید
و یاقوت و دو حلیج و مرصع و کلگی مرصع بدوایت و مروارید و صراحی مرصع و
شمس مرصع و ترکش و ... درگاه و ... یک ارگستانی نهن اسانس بود فریب
یک لک روپیه عیمت شد سوائ حواهر و مرصع آلات پارچه دکلی و کرباشی و ...
هر قسم از ... ساده و پیاده ده رنجیر فیل و یک راس اسب که یانس سرمن سرسید
فیز ... آمد بدستکس شه دوار خان دیر بنیم ... در هشتدهم از هر قسم
بود ... در هشتدهم هوشنگ را خطاط اکبر ... فرار ... از آن که از
راحت ... معتبر صوبه بهار بود و از حورنی بار ... حضور ...
بشرف اسلام مشرف ساخته با آدکه پدرش راحه ساگر ... در ... دولت
قاهره ... کسبه بود راحگی ولایت پدرش و عدایت ... رحمت ...
وطن ... میل کجا نگیر فلیحان عدایت نمود ... در ...
حکمت سنگه ولد کتور کون که در سن دوازده سالگی بود آمده ...
بدر فلان رانا امر سنگه و پدر خود گذاراید حیلگی ...
او ظاهر است ... و ... حاطر ...
ترخان دوسدی ... افروده ...
اواخر همین ماه منیع حسین رویینه را خطاط ...
رحمت حاجیر نمودم ... حسین ...
سعادت آستان بوسی در ... رحمت شد ...
راحت ... دات و یک هزار و یکصد ...
سوار ... که سرکار او ...
صاحب ... طلب داشته ...
بدستکس گذاراید چون اشتباه دیدن ...
... دکن ...

ماه مذکور مقرمت نمود یک هزار مهر و یک هزار روپیه نذر و چهار قطعه نعل و بیست و نه سوارید و یک قطعه زمرد و پهل شاره مرصع که قیمت آنها پنجاه هزار روپیه بود بطریق پیشکش گذراندید شب یکشنبه چون عرس خواجه نزرگوار بود بروقه متبرکه ایسان رفته تا نصف شب درالحا گذراندیدم و خدام و صوفیان وجدها و حالها نمودند بفقرا و خدام برها بدست خود داده سنگی شش هزار روپیه نقد و یکصد ثوب گرفته و هفتاد تسبیح سوارید و مرجان و مهر و سینه داده شد مها سنگه پسر داده راجه مانسنگه را بخطاب راجی سرفراز ساخته بقادر و علم عدايت نمودم در شانزدهم یکراس اسپ عرافى از طویله حاصلگی و یک سب دیگره مهابتکل مرحمت شد در نوردهم ویل مکان اعظم عدايت شد در رستم بر منصب کیسوارو که دوهزارى ذات و هزار سوار بود دویست سوار اضافه شد و شصت سربلندی یافت و بر منصب خواجه عامل که هزارى و دو صدیدات و شصت سوار بود دوصدی ذات و سوار افزوده شد در بیست و دوم میرزا راجه بهار سنگه حصت آبدیر که وطن قدیم ادبهاست یافته جامه پهلوی کسمیری حاصه عدايت نمودم در بیست و پنجم احمد بیگ خان که در قلعه رفته دیور محسوس بود ملازمت نموده تقصیرات او بدارسى خدمت بعفو مقرون گشت در بیست و هشتم مقرحان از صوبه گجرات مده ملازمت نمود و یک کلگی و یکقطعه تختی مرصع گذراندید بر منصب سلام الله قرب پانصدی ذات و سوار افزوده شد که دوهزارى ذات و هزار و یکصد سوار شد در اول ماه شهریور بر منصب های جمعی که بخدمت دکه میفرستاد بوس موجب افزوده شد بر منصب مبارر خان سیصد سوار که هزارى ذات و سوار داشتن داهر خان بیر بهزاریدات و سوار سرفراز گردید دلاور خان اضافه سیصد سوار سرفراز شد که دوهزار و پانصدی ذات و سوار و سوار خان ا دوصد سوار افزوده هزار و پانصدیدات و هزار سوار ساحم بود در شهریور سال بهشتصدی ذات و سوار بمقتار گشت و الف خان پیام خانی بهمین منصب اراصل و اضافه سربلندی گردید دادگار حسین به هفتصدی ذات و پانصد سوار امتیاز یافت کمال الدین سر شمر خان را به شصت منصب بواخته شد و صد و پنجاه سوار بر منصب سید عبدالله ربه افزودم که اراصل و اضافه هفتصدی ذات و سیصد سوار باشد در هشتم ماه مذکور بعد از نوروز چهارمی که شش هزار و چهار صد روپیه میسد به مصطفی بیگ فرستاده شادای ایوان مرحمت نمودم و نهم ولاده چنده بقاسم خان حاکم بدگاله مرحمت نموده میرزا مراد پسر بلان میرزا رستم در دوازدهم همین ماه بخطاب التفات خانی سرفراز گشت در شب شانزدهم که طالع شب نرات بود فرمودم که کوههای اطراف تال رانا ساگر بد های آن را چیدان نمودند خود به تماشاى آن رفتم عکس چراتها در آب بود عجب نمود داشت بیست و آسم را نامردم اهل محل در کنار تال مذکور در روز هفتمهم میرزا جمال الدین حسین که به ایلچیکری بیجاپور رفته بود آمده به سواران انگستری که نگار یکی از آنها عتیق یعنی بود در غایت

و مینداران ازو گرفته بودند حاشا که نمک مثل اینو رسیده‌ها را بچینی عقوبتها گرفتار نکند

ارپس مرضی که بود بر اتم * فرض بود حو -

در بست و دوم حسب الالتماس حاندوزان بر منصب ناد علی مدعی ۵ ارتعیدات ملکش بود در بست سوار افزوده شد که هزار و پانصد نذات و هزار سوار و سترخان را که دو هزاریدات و بهصد سوار بود صد سوار دیگر اضافه مرحمت شد در بست و چهارم مقرنجان را که سه هزار و دات و دو هزار سوار بود پنچ هزار و دات و دات و پانصد سوار مقرر داشتیم * در هین روزها قیام پسر شاه محمد عده‌هایی که از راه رادها بود و خدمت فراوانی داشت بحطاب حانی سرفراز شد در پنجم ماه آذر خدمت مرصع بداران حان عدايت شد بدست راحه سارنگدیو خلعت نحتت امرای دکن مرحمت نمودم چون از صفدر خان حاکم کشمیر بعضی مقدمات مسموع گشت او را از خدمت انجا معزول ساخته احمد بیگ حان را بدست سبق خدمت بوحقه بصاحب صوبگی ولایت کسمبر سرفرازی بخشیدم و مدصب او را که دو هزار و پانصدیدات و هزار و پانصد سوار بود بر فرار داشته بکمر حاکم مرصع و خلعت امتیاز نوات و رخصت شد و بدست اهتمام حان خلعت رستمی بقاسم خان حاکم بدگله و امراء تعیدات انجا فرستادم پیشکس مکئی وکد افتخار حان که بکر بجزیریل و چهارده راس گوت و باره فمسه بود در پانزدهم ماه مذکور از نظر گذشت و بحطاب مروت حانی ممقار گردید دیانتکار را که در قلعه گوالیار بود حسب الالتماس اعتماد الدوله طلب داشته بودم سه - کور - است و اموال او که بقصد ضبط د آمده بود بدست مرصع بدگله در بدولا خواجه هاشم ده بدی که در ماوراءالنهر امروز سلسله درویشی گرم دارد و مردم املک را بدست نایسان اعتقاد تمام است بدست یکی از درویشان سلسله خود کتانتی مبلی بر اظهار دات گوئی فدیم و بدست و احلاص ادواحداد نایس دودمان با فرحی و کمان فرستاده بودند و بدیتی که حضور فردوس مکادی نحتت حواگي نام عربی هم اراں سلسله درسلک نظم در آورده بودند و مصراع احزان اندست

خواجه گي را بنده ايم و خواگي را بنده ايم

در آن کتاب درج بود ماهم در برادر این کفادت سطر چند بقلم حاس مرموم ساخته این رباعي را در بدیهه گفته با هزار مهر جهانگیری بخواجه مذکور فرستاده

آنکه مرا مهر تو بیش از بدیس است از دولت نه بود ای درویش است چندانکه رمزده ات دلم شک شود شادم از آنکه لطف از حد بدیس است چون مرموده بودیم که این رباعي را هر که طبع نظمی داشته باشد بگوید حکیم مسیم الزمان گفت و سیدار حو گفت

داریم اگرچه شعل شاهی در بدیش هر لحظه کدیم پاک درویشان بدیش
گرشاده شود مادل یک درویش آوا شمرد حامن شاهی خویش

یافتند سید کبیر که از جانب عادل خان جهت التماس عفو تفصیلات دنیا داران دکن و تعهد بازگذاشتن قلعه احمد نگر و ارباب نادشاهی که با فساد بعضی مفسدان از تصرف اولیای دولت قاهره در آمده بودند به وزارت آمده بود درین تاریخ رخصت شد و خلعت و فیل و اسب یافته روانه گردید چون راحه راح سنگه کچهواکه در دکن وفات یافت و امدهاس پسر او را به منصب هزاره ذات و چهار صد سوار سرفوار ساختند در چهارم ماه آبان سیف خان به قاهره اعزام شد و بر منصب او سیصد سوار اضافه نمودم که سه هزاره ذات و ده هزار سوار بوده باشد در همین تاریخ راجه مان را که در قلعه گوالیار در بند بود به منصب برتضی خان خلاص ساخته منصب او را برقرار داشتند بعد از آن قلعه کانگر به دست سید نور مستقام حسب التماس خاندان بر منصب عان خان سیصد سوار و ده خدمت که هزاره ذات و سوار باشد میرزا عبسی در میان ارباب است و مثل که بجایگزین سید نور و یکصد سوار در گذاراند در شانزدهم راجه سراج سنگه خدمت داشت رخصت شد و سیصد سوار بر منصب او اضافه کردم که سراجی ذات و ده هزاره و ده سوار بوده باشد خدمت و اسب یافته در ده گردید در هجدهم منصب مدر عبسی را اصل و اضافه هزار و پانصدی ذات و هشتصد سوار مقور ساخته خدمت و فیل مرحمت نمودم و بدکن رخصت یافت در بیستم ماه حشر ورت چندی قلم بدست از مصون غرغداشت جهانگیر فلیخان مسموع گشت بعد از وفات قلم خان ده از بددهای قدیم این دولت به دست من این دیسعاد را عداوت کلمی نموده امرا ساختم و مثل خونپور ولایتی را بجایگزین او مقور کردم و دیگر نوادگان و حواری او را به همراه او ساخته همه را به بدانی او تادم لاهوری نام نوادگی داشت در عادت بی اندیشی و شرات نفس بمن رسید که بددها را خدا از سلوک او در عذاب اند احدی فرستادم که او را از خونپور بیاورد بوسیدن احدی بے سدی و داعتی و همه در چش فلیخ علده کرده نگذاشت میگرداند که برادر محبط خود را همراه گرفته بداند گزینت منصب و حکومت و جا و جایگزین و ز و سمان و فریدان و مردم خود را گذاشته دایره و رطلای حواهر بر میدارد و با معدودی چند نمیان میداران میروند پس حذر چند روز بدست این سید و تعجب تمام دست داد محملانهر میبندازد که میبند مدله او گرفته او را از خود میگردانند تا آنکه خبر رسید که ولایت حوشت در آمد بحسب اتقاق بدندان را که بر سر چند دران نواحی میگرداند چون این خبر بجایگزین فلیخان میبند چندی بعد خود میفرستد که آن بیعاهبت را گرفته بیاورد نمک رسیدن او بدست آورده او را به نیکند که بجایگزین فلیخان رساند در همین اندا بحکم واصل میگردد چند بدنه با او همراه بودند چندی تقرب کردند که چند روز قبل از این بهم رسانیده بود و آن عمارتی او ز کشت و ایندقمه بفر مسموع گشت که خود بدنه باشد تا بدینحال او را به نزد جهانگیر فلیخان بیاورد بهر تقدیر حسد او را بدنه نگاران که همراه داشت تا آنکه او آوردند گذر رهای او را ضایع ساختند

و اطناست این رباعی را بنظم در آورده

می دشمن مصمت و دوست هوشیار است * اندک نوباق و حسن است
 در بسیارش مضرت اندک نیکست * در اندک او منفعت بسیار است
 بمعالجه بسیار شراب نادر داد، شد من تا سن پانزده سالگی بخورده بودم
 طفولیت که دوسه مرتبه والده و انکهای من بمقرب علاج اطفال دیگرار والد بر
 عرق طلبیده مقدار یک توله انهم گلاب و آب آمیخته برای دفع سرفه دارو گفته
 خوراندند ناشند * درن ایام که آزادی والد بزرگوارم بکسبت دمع مساک اعدان یوسف
 ربی در قلعه آنک که برکنار آب دلاب واقع است نزول احلال داشت روزی بعم شکار
 سرفشدم چون فردی بسیار واقع شد و اثار اندگی ظاهر گشت استنک شاه قنبر * توچی
 نادری که سر آمد توچکان عم بزرگوارم میرزا محمد حکیم بود من گفتم که اگر یک پیاله
 شراب نوشیدن فرماید دمع ماندگی و کسالت خواهد شد چون ایام جوانی بود
 طبیب ت مایل از نکات این امور بمحمود انداز فرمودم که بکنه حدیم علی رفقه شریست
 کیف ناک بیمار حکیم مقدار یک پیاله شراب رز رنگ شیرین بود در شیشه خوری
 فرستاد ابرا خوردم بوقت آن خوش آمد بعد از شروع در شراب خوردن کردم و بر سر
 می امروز آنکه شراب انگوری از کیفیت بار ماند و عرق خوردن گرفتم رفقه رفقه در
 مدت سه سال به نصف پیاله عرق دو آتسه کشید چهارده در روز بامی در شب خورده
 میسر ورن آن شش سدر همدوستان که یک و نیم من این اسد و حشرش من در این ایام
 مقدار یکمغ نان و نوب بود در انکال هیچکس را مدیت بومدع من نبود کار حجه
 کشید که در حمامه از بسیاری رعشه و لرزیدن دست پیاله خود نمیتوانستم خورد دلته
 دیگران می خوراندند تا آنکه حکیم همام بوالعزم را ده از مقربان والد بزرگوارم
 بود طلبیده بر احوال خویش اطلاع دادم او از کمال احلام و نهایت سوری
 ع حکمانه بمن گفت که صاحب عالم بدین روش که شما عرق نوشیدن میکنید
 بعود بالله تا تسماه دیگر احوال بجای خواهد کشید که علاج بدیدر بدشد حوس سکن او
 از خیر اندیسی سو و حان شیرین عرب است در من اتر کرد من ارا تا بجم سیه در
 کم ساحتن کرده خود را بخوردن فلویدا انداختم هر چند در شراب میخاسم سر روید
 می امروز و فرمودم که عرق را بسر آب انگوری ممزوج سازد چنانچه دو حصه شراب
 انگوری و یک بخش عرق بوده باشد هر روز از آنچه بخوردم چیزی نم نموده در مدت
 هفت سال سس پیاله رسانیدم ورن هر پیاله هرده متقال و یکپایه الحال پانزده سال
 می شود که نه همین دستور خورده میمورد و این نه کم میشود نه داده و در شب میخورم
 مگر در روز پنجشنبه چون روز جلوس مبارک مدست و شب جمعه که از شدهای مبارکه
 ایام هفته است و روز مقبرک در پیش دارد بملاحظه این دو چیز در آخر سال روز میخورم
 که خوش می آید که این شب بغفلت گذرانیده در اداسه شکر مدع حقیقی تقصیر رود
 در پنجشنبه و بر یک تنیده گوشت هم میخورم در پنجشنبه چون جلوس مبارک

هزار مهر دیگر تحایزه و مله این رباعی ستم مذکور عنایت کردم در هفتم ماه دس که
 از سیر بهکر بار گشته متوجه اجمیر بود راه چهل و دو حوک شکار شد در بیستم میسر
 میوان آمده ملازمت نمود * محملی . حوال او و سلسله او مرقوم میگردد از جانب
 پدر پسرزاده میر غیاث الدین محمد . پدر شاه نعمت الله ولی است در دولت
 سلاطین صفویه عزت تمام یافته بودند . حضرت شاه طهماست همشیره خود جاس
 خانم را بشاه نعمت الله داد و در سیاست و رعایت به نسبت دامادی و خویشاوندی
 ممتاز گشت و از جانب مادر خود . اسمعیل خونیت بعد از موت شاه
 نعمت الله پسر او میر غیاث الدین محمد پسر رعایت تمام یافت و شاه غفران پناه
 دخترش از کرایم خانواده سلطنت و شاه پسران او عقد بسته دختر شاه اسمعیل
 مذکور را به پسر دیگرش میر جلیل الله داد که میر میوان او توفد شده میر جلیل الله
 مذکور هفت و هشت سال مدل ریس ولایت آمده در لاهور مرا ملازمت نمود چون
 از سلسله مردم عرب و عظیم بود احول او بسیار پرداختم و منصب و جاگیر و عرت او را
 معمور ساخته در مدد تربیت و رعایت او بودم بعد از آنکه آگره مقام خلافت شد نادک
 مدتی بسبب امراض خوردن آمده اند و این اسهال کبد روئداد و در عرض ده دوازده روز
 جان را بحال اخری سپرد از رفتن او ارده خاطر شدم بار گذاشته او را از نقد و جس
 فرمودم که بفرندان او که در ولایت بودند بپایندند در بدولا میگردان که در سن دست
 و ده سالگی فلندرو درویش شده بروش ده اند و در راه بساختند خود را در احمیر نما
 رسانید جمع کثرت . خاطر و پرسنایی های ناظر و ظاهر و اصلاح و تدارک نموده
 منصب هزاریدات و چهار صد سوار سومر ساجم . سی هزار در نقد باو عنایت کردم
 الحال در خدمت و ملازمت است در دوازدهم ظفر حان که از صوبه فارس . در . رفته
 بود آمده ملازمت نمود و یکصد مهر پدر گذرانید و سه فیل بدستش نمود در پانزدهم
 دی سر منصب فاسم خان صاحب صوبه بماله هزاریدات و سوار افزوده شد که چهار
 هزاریدات و سوار باشد چون از دیوان کسی بدگاله که حسین بیگ و ظاهر باشد
 خدمت سندی به موقع بیاید مخصوص حان را ده ارنده های معتمد این درگاه بود
 حکمات مذکور تعیین نموده شد مدتی او را دو درایدات و هفتصد سوار مقرر داشتم
 و نام دیگر عنایت کردم و خدمت عرض مکرر بدیانت خان حکم فرمودم در دست و بسج
 روز . در ورن مرده . خیره وقع شد تامل حال که سلسله بیست و چهار سالگی رسیده
 و کدخدایها کرد و صاحب مریدان شده اعلی خود را بخوردن شراب آلوده ساخته بود
 در این روز . بحس ورن او بود گشتم که با صاحب فرزدان شده و نادشاهان
 . نادشاهزادگان . از آب خورده اند . برور که روز جشن ورن نیست بقو شراب میخورایم
 ریخت میدهیم که در روزهای جشن . بیا بهر و مجلس های بزرگ میخورده باشی
 . بده اعتدال مریدانی که خورده اند که عقل را این کند و انایان رو نداشته
 اند که از خوردن این غریب . وابده داشت و بهو عالی که بزرگ طبقه حتما

فیر جهت آنکه مردم همراهی نمایند می آمد تا آنکه پندخیز سران رسیدن رسید جمعی
 از سرداران و مردم کار کرده را در شبی معین تعیین کرد که بحوالی پنج بجای جمعی کمی
 نمایند و آن جماعت رفته شب خود را در پناه گاهها پنهان ساختند و در آن زمان
 بهمان طرف سواری نمود چون آن تیره بختان حیوانات خود را بر آورده سپید
 واحداً بدنهای با جماعه خود از کمین گاهها گذشته که یکبار گردی از پیش رو
 چون خبر میگیرند معلوم میگردد که خاندان است ستلاشی و مضطرب گشته
 بازگشت میکنند و فراوان خان مذکور نیز خبر کردند که احداً است خان جلو داده خبر
 را با احداً میسرساند مردم میگویند که بودند آنها نیز سیراه گرفته حمله اوری می شود
 تا دوبهر کجاست قلعه و شکستگی جا و بسیاری جنگل معرکه جنگ فایه بود احوال امر
 شکست بر اعدایان افتاده خود را نگو در میکنند و فریب سبب کس را می
 بجهنم میروند و یکصد نفر اسیر میگردد احداً نمیتواند که دیگر باره خود را بدان محسوس
 رسانیده با فایه سارن بالضرورت خود را بحساب قندهار رو میکند افواج قاهره سپید
 و جاهای و حایه آن تیره روزگاران در آمده همه را میسورند و خراب ساخته
 و بدیناد بر می اندازند خبر دیگر شکست خوردن عبدلر بختر و برهمزدگی
 شکست اثر اوست خلاصه کلام آنکه جمعی از سرداران معتمد و جماعه از ترکین که
 اند در بهات سحت حای و مدار فطره و نرد در املک سرانهاست از عذر
 اراده دولتخواهی نمودند از شاهنوازان که از آن روز و شب و روز
 است و اب نول سود و تیراندازی که خاندان را به ییدد و خاطر جمع نموده اند حان و
 یافوت حان و جمعی دیگر از سرداران و ترکین حان و راه و سیر کانتیه آمده دیدند
 شهنواز حان سهر یک از آنها اسب و فیل و زر و خلعت فراخور قدر و حالتی که
 داشتند داده سرگرم خدمت و دولتخواهی ساخت و از نالایق و بی ادب
 اینمرد بر سر عذر مقهور روانه شدند در اندک راه بهرحقی و از آن که
 محلدار و دانش و دلاور و کجایی و میرو و حیدر و دگر از سرداران باشند بر حذر و انشوج
 را تار مار ساختند و آن مقهوران

شکسته سلاح و گسسته کمر به یارای گفت و به یارای سر

خود را بار دوی آن بد اختر رسانیدند و او را غایت عرو درین مقام شد که با صبح قادر و جنت
 نماید مقهور اینکه با او بودند و لشکر عادل حایه و مطب الملک به جاع ساخته و نوبخانه
 و استعداد خود را سرانجام نموده دوسوی لشکر ظهر اثر روانه شد تا آنکه فاصله پنج شش
 گروهی نیش نماند روز یکشنبه بیست و پنجم بهمن افواج نور و ظلمت بهم نزدیک
 شده فوجها و یساولها نمایان گشتند سه بهر از روز گذشته اعدایان کاری و نوب انداز شد
 اخرا لامرداران که سردار هراول بود با دیگر سرداران و کار طلبان مثل راجه نرسنگدیو و
 رای چند و علی خان تقاری و حهانگیر قایی بیگ ترکسان و سایر شیران بینه دلاوری
 شمشیرها کشیده مرفوج هراول غنیم تاختند و آن مرد و مردانگی داده این فوج را

خانمذکور بدین معنی: ای نیکوخته تیزوتند بولایت او درمی آید. آنکه آن مردک جمعیت خود را جمع سازد راهبران پیدا ساخته ابلاغ می نماید مقارن ... دره که مسکن مقرر او بود قیل میکند و کسان به تفحص او پیشان ساخته ... از عورات که بای ... حقیقی او و دیگر از ریان پدرش بودند با سردری ... بدست درمی آورند و تفحص نموده الماس ها که همراه داشته اند از آنها میگیرند و سه رجبر میل درو شده هم بدست می افتد بجلد و این خدمت منصب ... از اصل و افضله چهار هزاریدان و سوار مرحمت شد و تحطاب و قلع جنگی سرفرازی یامت و همچنین بر منصبهای جمعیکه درین خدمت همراهی کرده تودعات مردانه نموده بودند اضافها حکم شد الحال انولایت در تصرف اولیاء دولت ماهره دست و دران رود خانه کار میکنند دروهر فدره که الماس برمی آید بدرگاه می آورند درین نزدیکی که الماس کلان که ده پنجاه هزار روبیه می آرد برآمد چون پاره کار کنند بحتمل که الماس های خوب داخل جواهر خانه خاصه من گردد *

جشن یازدهمین نوروز از جلوس همایون

از روز یک شده اخرا سفندار مذ مطابق غره رجب الاول نازده گهوی روز گذشته حضرت نیر اعظم از برج حوت بدولت سراسر حمل داتا سعادت داشت و بر ساعده خجسته لوازم بندگی و دیار مددی بدرگاه حضرت نازی بتقدیم رسانید و دیوارخانه خاص و عام که صحن انوار بارگاهها و شمشیه ها و اطراف انوار به پندهای رنگی و رنگهای مصور واقمشهای نادر مرتب و ارسته ساخته بودند بر تخت دولت چاه بر آمد شاهزادها و امرا و اعیان حضرت و ارکان دولت و سایر پندهای داتا سعادت و سارمدادی بجا آوردند چون حافظ نادعلی گوینده از پندهای قدیم بود و به سوره ناس در روز و شبده هرکس از نقد و جنس پیشکش کند ناعم او مقور باشد و در تقدیم پندش ... بنظر گذشت و در روز چهارم پیشکش خواجها جهل که از آن بود به سفارده بود مستعمل سرچند قطعه الماس و چند دانه مروارید و بعضی مریع الاس و اممشه ... رجبر فیل که مجموع آن پنجاه هزار روبیه باشد بنظر در آمد بلحم ددوان ... و مقام ... رخصت شده رفته بود آمده ملازمت نمود یکصد مهر و شهرار روپیه ... و یکس رجبر فیل معه براق و چهار راس اسب پیشکش گذرانید در مقام ... اصحاب که چهار هزاریدان و دو هزار سوار بود هزاریدان و دو هزار سوار شافه حونه بعدایت بقدر علم او را سر بلند ساختم درین روز پیشکش میر جمال الدین حسین بنظر در آمد آنچه گذرانیده مستحسن و پسند امتداد از اجمله حنجر مرعه ... و چون هدیه کاری نموده با تمام رسانیده بود بر باله دسته آن یا قوت رده رسانیده بود در نهایت صدا و لطافت در حجم مقدار نصف بیضه مرعی چنانچه بان لطافت ... و یا قوت رده دیده

زیر بخت دارائی ناف و محمل ساه پایتختان نموده بود چنانچه ده هزار روپیه
 قیمت آن بعرض رسید آن روز تا نصفه شب به با اهل محل و منزل او بسر
 برده پیشکش هائی که سر انجام نموده بود بتفصیل از نظر گذشت احوال
 و مرصع آلات و طلا آلات و اقمشه نفیسه سواری یک لکه و چهار ده سر روپیه
 و چهار راس اسب و یک راس اشتر پسند خاطر اشرف اتفاق نوردهم که در شب
 نیر اعظم بود در دولتخانه مجلس عالی ترتیب یافت بدین ملاحظه ساعت ۱۰
 گهزی از روز مذکور مانده بر تخت جلوس نمودم فرزند با خرم دربی ساعت مدرسه
 لعنی در غایت آب و صفا گذارید که هشتاد هزار روپیه قیمت نمودند منصب آن فرزند
 را که پانزده هزاریدات و هشت هزار سوار بود به سمت هزاریدات و ده هزار سوار مقرر
 داشتیم و هم درین روز ورن قمری بعمل آمد * اعتماد الدوله را که بمنصب شش هزاریدات
 و سه هزار سوار ممتاز بود بمنصب هفت هزاریدات و پنج هزار سوار سرفراز ساخته
 تومن و توع باو عنایت نمودم و حکم کردم که بقاره او بعد از بقاره فرزند خرم میدواخته
 باشد بر منصب تربیت خان بانصیدات و سوار افزوده شد که سه هزار و بانصیدی
 ذات و هزار و بانصد سوار بوده باشد اعتقاد خان باصافه هزاریدات و چهار صد سوار سرفراز
 گشت نظام الدین خان از اصل و اضافه بمنصب هفتصدیدات و سصد سوار ممتاز گردیده
 بخدمت عبودیه بهار تعیین شد * سلام الله عرب بخطاب شجاعتهائی سر بلندی نامت
 و بحلقه مروارید سرفراز گشته از حلقه نگوشان درگاه شد مدبر عزل و نصب و احکام
 عقد الدوله سرفراز ساختیم در سمت و یکم الله تعالی از دهر معین بود و در
 رکابدار بحوری بحسرو داد بالهدای افعان که طوطیه بددگی اختیار نموده از روی اخلاص
 تمام از احکام بد نهاد جدا شده بدرگاه آمده است بدست هزاریدات و سرحمت شد
 در سمت پلجم حیرت رای منوهر که از تعیدات لشکر طبر آفرین بود در سمت
 او را بمنصب بانصیدات و سیصد سوار سرفراز ساخته حاکم و مقام در و باو عنایت
 کردم در سمت ششم پیشکش یاد علی میدادی که ده اسب و هشتاد و چهار
 شتر ولایتی بود از نظر گذشت در سمت و هشتم یترنجیر قبل به بهان خان حاکم
 قندهار و یترنجیر فیل بمیرمیران ولد حلیل الله و یترنجیر قبل دسبد سارید حاکم دمنو
 مرحمت نمودم در غره از دی بهشت حسب الانقماش عقد الدوله خان بد سوار و سوار خان
 بقاره عنایت نمودم در سویم کپوه مرصع بالهدای خان افعان مرحمت نمودم در هفتم
 از ها خبر رسید که قدم پگانه بدخانه از افعان آفریدی که دو گجواه و مویان سوار بود
 و راهدابی کتل خیبر بدو تعلق داشت بافدک تو شدی قدم از دانه اطاعت بدوین بهاده
 سر بفساد آورده بر سر هر تنه جمعی را مرستان و شرچاکه او و مردم او رسدند شاهر
 عملیات آن مرد دست بقتل و عزت برآورده حلقه میرزا ضاح ساختند محکم و سرک
 شنیع این افعان بعبور شوری مجدداً در کوهستان گایز بولند چون اس حیرت بدک هارون
 برادر قسم و جلال پسر ایزا که در دیار بود مردم که گرفته و عدوان سپارید که در قلعه

خانم کور بدین معنی، ای نگشته تیز و تند بر لایت او در می آید، بلکه آن مردک جمعیت خود را جمع سازد و راهبران پیدا ساخته ابلاغ می نماید مقارن با رسیدن کوه دره که مسکن مقرر او، قیل میکند و کمان به تفحص او برپیشان ساخته با چوید از عورات که بای * در حقیقی او و دیگر از ربان پدرش بودند با سر در دست در می آورند و تفحص نموده الماس ها که همراهِ داشته اند از آنها میگیرند و سه رنجیر میل در برآمده هم بدست می افتد بجلد و این خدمت منصب ابراهیم از اهل و اضمه چهار هزاریداد و سوار مرحمت شد و بحضرت فتح جنگی سرور از پی یافت و ششپای بر منصبهای جمعیکه در این خدمت همراهی کرده تعدادات مردانه نموده بودند اضافها حکم شد الحال انولایت در تصرف اولیای دولت ماهره است و در آن رود خانه کار میکنند در و هر قدر که الماس بر می آید بدرگاه می آورند در این نزدیکی که الماس کلان که ده پنجاه هزار روبیه می آرد بر آمد چون پاره کار کنند بحتمل که الماس های خوب داخل جواهر خانه خاصه من گردن *

جشن یازدهمین نوروز از جلوس همایون

از روز یک شنبه اخرا سفدار مد مطاس غرقه ربيع الاول ناموده گهویی بود گذشته حضرت نیر اعظم از برج حوت بدوئت سراسر حمل و آفتاب از آنجا که در ساعت خجسته لوازم زندگی و بیمار مددی بدوگاه حضرت نیری تقدیم رسانیدند و سواران خاص و عام که محسن البرا جاراگاهها و شایسته ها و اطراف البرا بدو دهان مدنگی و ریفدهای مصور واقمشهای نادر مرتب و آراسته ساخته بودند بر تخت دولت جای بر آورده شاهزادها و امرا و اعیان حضرت و ارکان دولت و سایر عساکر و گاه به بیست و هشتاد نفر بجای آوردند چون حافظ نادعلی گوینده از بدو دهان مددی بود و در روز یک شنبه هرکس از نقد و جنس پیشکش کند بانعام او سرفراز باشد و در روز یکشنبه بدو دهان بنظر گذشت و در روز چهارم پیشکش حوچه جها که از آئینه تمسکین است مستعمل بر چند قطعه الماس و چند دانه مروارید و بعضی مرصع الیاس و اقمشته و زینت نجیر فیل که مجموع آن پنجاه هزار روپیه باشد بنظر در آمد بلحم کدو و سبزی و معام شکر و رخصت شده رفته بود آمده ملازمت نمود یکصد مهر و سوار روید و در و سکا و نجیر فیل معه براق و چهار راس اسب پیشکش گذارید و در مقدم بر آمد سبب آسما که چهار هزار دینار و دو هزار سوار بود هزار دینار و دو هزار سوار ضافه نمود و بعدایت بقاره و علم او را سربلند ساختم درین روز پیشکش میر جمال الدین حسین بنظر در آمد آنچه گذارید همه مستحسن و پسند افتاد از انجمله حلجر مرصع و خرد هدرکاری نموده با تمام رسانیده بود بر بالای دسته آن یاقوت زر در رسانیده بود و در عبارت صف و لطافت در حجم مقدار نصف بیضه مرعی چنانچه با لطافت و کلاهی و قسم یاقوت زر دیده

زیر بخت دارائی ناف و محمل. سله پاینده از نموده بود چنانچه ده هزار روپیه
 قیست آن بفرستید آن روز تا نصفه شب به با اهل محل در منزل او بسر
 برده پیشکش هائی که سر انجام نموده بود بتفصیل از نظر گذشت از حواهر
 و مرصع آلات و طلا آلات و اقمشه نفیسه مواری یک لکه و چهار ده نه روپیه
 و چهار راس اسب و یک راس اشتر پسند خاطر اشرف افتاد نوزدهم در شب
 پیر اعظم بود در دولتمخانه مجلس عالی ترتیب یافت بدین ملاحظه ساعت
 گهزی از روز مذکور مانده بر تخت جلوس نمودم فرزند باا حرم درنی ساعت مدبره
 لعنی در غایت آب و صفا گذرانید که هشتاد هزار روپیه قیمت نمودند منصب آن فرزند
 را که پانزده هزاریدات و هشت هزار سوار بود به سمت هزاریدات و ده هزار سوار مقرر
 داشتم و هم درین روز ورن قمری بعمل آمد * اعتماد الدوله را که بمنصب شش هزاریدات
 و سه هزار سوار ممتاز بود بمنصب هفت هزاریدات و پانزده هزار سوار سواره
 تومن و تنوع باو عنایت نمودم و حکم کردم که بقاره او بعد از بقاره فرزند خرم میدواحقه
 باشد بر منصب تربیت خان پانصدیدات و سوار افزوده شد که سه هزار و پانصدی
 ذات و هزار و پانصد سوار بوده باشد اعتقاد خان باصافه هزاریدات و چهار صد سوار سواره
 گشت نظام الدین خان اراصل و اضافه بمنصب هفتصدیدات و سصد سوار ممتاز گردیده
 بخدمت موده بهار تعیین شد * سلام الله عرب بحضرات شجاع الدین سر بلندی یافت
 و حلقه مروارید سرفراز گشته از حلقه نگوشان درگاه شد مدد دین الله را بحضرات
 عسک الدوله سرفراز ساختم در سمت و یکم الله تعالی از حرم عظیم در خدمت
 رکابدار بصری بحسرو داد بالهداک افغان که طریقه بددگی اختیار نموده از روی اخلاص
 تمام از احداث بد نهاد جدا شده بدرگاه آمده است بسمت هزاریدات و سصد سوار
 درست پنجم حروفوت رای مدوهر که از تعیدات بشکر طغر افرو کین بود در - سر
 او را بمنصب پانصدیدات و سصد سوار سرفراز ساخته جا و مقام بدر و با او عنایت
 کردم در دست ششم پیشکش یاد علی میدادنی که ده راس اسب و جند نهانه سس و چهار
 شتر ولایتی بود از نظر گذشت درست و هشتم یکرنجیر فیل به نهاد حال حاکم
 قندهار و یکرنجیر فیل بمیرمبران ولد حلیل الله و یکرنجیر فیل سصد سوارید حاکم سکر
 مرحمت نمودم در عرو اردی بهشت حسب الانتماس عبدالاحسان سوار او سوار سس
 بقاره عنایت نمودم در سوم کبوه مرصع بالهداک خان افغان مرحمت نمودم در هفتم
 ازها خبر رسید که قدم بگانه بکنانه از افغان آمدنی ده دواتخواه و فرمان سوار بود
 و راهدای کتل حیدر بدو تعلق داشت ماندک تو شدی قدم از دایره اطاعت بدرون نهاده
 سر بفساد آورده بر سر هر تنه جمعی را فرستاد و هر جا که او و مردم و رسیدند سوار
 عملیات آن مردم دست بقتل و غارت بر آورده حلقه میرزا ضایع ساختند محملاً سوار
 شفیق این افغان بعد از شوری مجدداً در کوهستان کابل بودند چون این خبر رسید هارون
 برادر قلم و جلال پسر ایزا که در دیار بودند فر مردم به گرفته و سواران سپارند که در قلعه

نقدند. بهشت با یکدیگر قوتها برگ - سندی و زمره هسله گینه بطرح و اندام خاص
 صورت تمام یافته بود. مقیدان به - هزار روپیه قیمت نمودند بر منصفه میر منگور
 هزار سوار افزودیم که پنجاهوارید. - هزار و پانصد سوار بوده باشد در هشتم بر منصب
 عادی خادق سیصدی - هزار و پانصد سوار و بر منصب ارادت خا سیصدی ذات و درصفت
 سوار اضافه مرحمت نموده که - یک نه هزاریدات و پانصد سوار مقدار باشد در نهم
 پیشکش حواجه انوار حسن - در گذشت از جواهر مرصع آلات و اقمشه موازی چهل هزار
 روپیه در حق قبول یافت. - درصفت نمودم پیشکش تاجرخا ناول بیگی یکقطعه
 لعل و قطعه یاقوت و یعدن آبی - و دو عدد انگشتری و چند پارچه اقمشه قبول افتاد
 در دهم سه - سوار و یکصد و چند طاق رفعت و عمره که مرتضی
 خا از لاهور فرستاده - درصفت داشت نالتخان هم پیشکش خود را که دو تسبیح
 مروارید و دو قطعه ابر و سبک - مروارید کلل و یک عدد خواجه طلا بود و بیست
 و هشت هزار روپیه قدمت شد. - در نهم گذرانید احرهات روز پنجاهدیده با - هم بجهت
 سفراری - عباد الدوله - او - پیشکش خود را همانجا بنظر در آورد و اسباب و
 اش - پیشکش او را که اکثر در سالی - داشت بود تفصیل دیدم از جواهر دودانه مروارید که
 سی هزار روپیه قیمت داشت و یک قطعه لعل قطبی که نه بیست و سه هزار روپیه به بیع
 در مدته بود - مروارید - عدد - مجموع قیمت آنها یک لک و ده هزار روپیه
 میس در حق قبول یافت و از او سه - غره بر مرواری پانزده هزار روپیه در داشته شد
 چون از مخطه و مساعده بیستس با - سواد حرم فریب یک پهر شب را بصحبت و خوش
 وقتی گذرانیده - مرواریدها میس که ساله دادند مردم محل بر همراه بودند مجلس
 خوبی مدقق گشت بعد از تمام صحبت اعتماد الدوله را عذر خواهی نموده متوجه
 دولت خانه شدم در همین روزها مریدم که دوز محل ندگم را دوز جهان بگم میگفته
 باشند. - در دهم پیشکش اعتدال حار بنظر گذشت ظریفی شکل - اندی مرصع جواهر
 نقدسه در عایت تکلف و اندام با اندازه مرتد من - ساحفه بودند انرا با دیگر جواهر و مرصع
 آلات و اقمشه که قیمت - آنها - و نهم هزار روپیه میس قبول نمودم و تنه
 را بار دادم به در حاکم فندهار هفت - اسب عرافی و نه تعور اقمشه فرستاده
 بود پیشکش ارادتخان و - سوار حرم و در حاحه - سوار و سوار هم بنظر گذشت عبدالسبحان
 در منصب هزار و دو صدی ثاب و ششصد سوار - سوار بود بهار و پانصدی ذات و هفت
 صد سوار - بیار یافت در پانزدهم صاحب صوبگی ولایت تهته و الحدود از شمسیرخان
 اور یک تغییر - نه بنظر خا مرحمت شد. - در شانزدهم پیشکش اعتقاد خا ولد
 اعتماد الدوله بنظر درآمد از جمله موازی سی و دوهزار روپیه در داشته تنه را باو عنایت
 نمودم در هفدهم پیشکش تربیت - خا دنده شد از جواهر و اقمشه هفده هزار روپیه
 اعتماد در هیزدهم - خانه آصف حا رتم و پیشکش او همان جانظر در آمد از
 - خانه تا بمدرل او تحمیداً یک گروه مسافت بود نصف راه را مخمل در رفت و

بمنصب هزار و پانصد ذات و سیصد سوار مقرر گشت و نام مراد مرحمت شد
 سید قاسم ولد سید دلاور بازه از اصل و اضافه بمنصب مستصحب . بهار شد و پنجاه
 سوار و یار بیگ برادر راده احمد قاسم کوکه بمنصب ششصد ذات و سیصد سوار
 گردیدند در هفدهم خبر فوت رزاق مروت اورنگ که از تعبدات لشکر بود رسیدند
 ده کدکس سپه گری حوف می رسید و از امرای مقرر ماوراءالنهر بود در بیست
 اعیان را خطاط خانجی سرفراز ساخته منصب او که هزار ذات و ششصد سوار
 هرایداد و هزار سوار ساختم سه لک روپیه از حرانه لاهور انعام و مدد خرج دادند
 که در سورت اعیان سعی بلیغ نجا آورده بود مقرر گشت در بیست و ششم کمور
 بحمت که خدائی بجا و مقام خود رخصت شد خلعت و اسب عربی حاضر شده
 ربن و من و کمر خلعت مرصع نام مرحمت شد و در بیست و ششم سورت مرصع
 رسید و در بیست و ششم حضرت والد مراد و از تعبدات نموده بداده شد
 و اعظم از رسانیده بودند در زمان دولت مراد و بیست و ششم حمایتی داشت که آن
 ریزش از خسرو بود و ببله منصب او شش هزار ذات و پنج سوار رسید در بیست و ششم
 صاحب صوبه بکتاب بود عهد گرفتن قاعده دکنه در کرشنده و بیست و ششم
 معمره نام داشت که از قلعہ میزدند در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 در این خبر ساحوش خاطر آورد که در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 در بیست و ششم گنجایش داشت چون در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 حضرت و از الله تعالی مساعدت نمودم در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 و بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 انچه اطراف را غورالدین قلی مرمود و در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 در بیست و ششم و کار طلب بود در جنگه و در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 بدست همیشه جهان وادی را وداع نمود و در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 سرگ و شد اولاد او بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 نام چهار صد ذات و بیست و ششم سوار مقرر گشت که در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 پانصد ذات و بیست و ششم سوار گشت در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 خطاط ریدار خانجی امیناریات در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 افعی مرحمت نمودم در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 معتمد بدستان اند بوسله فرزند ابدال مدد داد و در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 او بعفو مغفون گشت در بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 ملازمت نمود بیست و ششم و هزار روپیه بطریق در گذرد سوار ارکان و از اول بیست و ششم
 جا و مقام بود چون از در گذشت از و طغان دو ماهه ماند و بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم
 رسید او را در ایام شاهزادگی بحمت خود خواستگاری کرد و بیست و ششم حضرت مراد و بیست و ششم

گوالیار محبوس سارد از امارات رحم... است سبحانی و علامات عنایات یزدانی امری در پی
 روزها مشاهده افتاد که خال... نیست لعلی در عایت لطافت و صفا مرده
 خرم بعد از مقرران در اجمیر... که شصت هزار روپیه قیمت نمودند و در خاطر
 گذشت که این لعل را در... باید بست غالباً دو مروارید نادر خوش آب
 یک اندام که هم اغوشی اندوختی... می بایست تا آنکه یکدانه مروارید اعلی
 بقیمت بست هزار روپیه مقرر جان... آورده در پیسکش نوروزی گذراند بخاطر
 رسید که اگر همتای این بهم... و... مکمل خواهد شد خرم که از خوردی بار شرف
 ملازمت حضرت والد نزرگوارم دریافته شب و روز در خدمت بود بعرض رسانید که در
 مرواریدهای سرمد قدیم بهمین وزن و اندام مروارید بد نظر من در آمده است سرپیچ
 کلاں و دیمی را حاضر ساختند بعد از ملاحظه بهمان مقدار و وزن و اندام مرواریدی ظاهر
 شد که در وزن یک ذره تفاوت بدست چنانچه جوهریان از بزمعنی تعجبها نمودند و
 در قیمت و اندام و آفتاب موافق... گویا از یک قالب ریخته شده است مرواریدها
 بر طرفی لعل کسیده سرداروی خود... و سرسکرانه جداوند بدنه نوار بر روی نیاز
 و فروتنی سپاده ران بسوگو... ساحلم

« دست و زبان به برآید کز عهده شکوش بدر آید

در پنجم سی... است عرافی و ترکی... که مرتضی خان از لاهور فرستاد بود بد نظر
 گذشت شصت و سه رساسب و سادوده... شتر پرو ماده و یکدسته پر کلگی و ده عدد
 دمی و ده چنی خطائے... دندان منهی جوهر دار و سه قنضه بددوق نادر پیشکش
 های خاندوران که در کانس فرستاده بود... طور گشت و یک رنجیر بدل خورد از فیلان
 حبسه که از راه دریا... آورده بودند مقرب... پیسکش گذراند نسبت بعین
 هندوستان در خلقت بعضی تفاوت نشان... از جمله گوشه های او کلاستر از گوشه های فیلان
 ایچاسته... و ده او را در ترواقع شده در زمان والد نزرگوارم یک فیل بچه اعتماد خان
 گجراتی دبشس... شده رفته رفته کلاں شد بخیارتند و نیز و بدخو بود در هفتم
 خنجر مرموع... طفر خن... تهیه مرحمت شد در همی روزها خبر رسید که جمعی
 ااعمان بگانه... در... عبدالسبحان برادر خاندعالم که در یکی از تهاها مقرر بود
 رفته تهاه او را قیل کردند و عبدالسبحان با چند... دیگر از مدصبداران و بندها که
 همراهی... بودند داد مردانگی داده در زد و حور... بنقصیر از خود راضی نگشته
 آخر بمقتضای... * پسه چو بر شد نزنه فیل را * آن سگان دست بر آنها یافته
 عبدالسلطان را با چند... از مردم این تهاه بدرجه شهادت رسانیده اند بجهت پریش
 بنقصیه فرمان مرحمت عنوان و خلعت... عامه بخاندعالم که بایلچی گری ایران تعیین
 ... بود عنایت نموده فرستادم در چهاردهم پیسکش مکرم خان ولد معظم خان از بنگاله
 و از احساس و امتعه که در اولات بهم رسد بد نظر در آمد بر منصب چندی
 ... گجرات اضافه حکم نمودم در جمله سردار خان که بهراری ذات و پادصد سوار

و هفتم درجه قوس طالع بود بحساب منجمانی هندو پانزدهم درجه جدی بحساب یونانیان از شکم صبیله اصفهان دری گرانمایه بعالم وجود آمد بمادامایی و خوشدلی این عطیه والا نقاره‌ها بلند آواره گردید و در عیش و خرمی بر روی حلا شده شد بی تامل و تفکر نام او شاه شجاع بر زبان من آمد امید که قدم او بر این مبدارک و فرخنده باشد دوازدهم یکقبضه مرصع و یکرنجیر فیل در اول کلیان خدمت مرحمت نمودم در همین روزها خبر موت خواصکان که جاگیر او در سره بود رسید فیل برای کشور دیوان گجرات مرحمت نمودم در دست دوم همین ماه پادشاه بر ذات و سوار راجه مهاسنگه اضافه مرحمت افزودم که چهار هزار دات و سه هزار سو باشد منصب علیخان تقاری که قبل ازین بخطاف نصرخانی سرور گسته بود دوهزاری دات و پادشاه سوار مقرر گردید علم دبر مرحمت شد بحکمت بر آمدن بعضی مطالب بدر نموده بودم که محکری از طلا شبکه دار بر مرقد مدفون خواجه برگوار تبرکدست دهنده در دست و هفتم اندام اتمام یافت فرمودم که برده نصب نمایند بدک یک و ده هزار روپیه تمام شد چون سرداری و سرکردگی لشکر ظفر اثر دکن چنانکه حاضرمی خواست از فرزند سلطان پرویز رسد بحاضر رسید که فرزند مذکور را طلبداشته بود خرم را که آثار رشد و کار دانی از احوال او ظاهر است هراول لشکر فدوری اثر ساخته بدقس بدبس از عقب او روانه گردیم و این مهم در ضمن همین یورش با تهم سام رسد بدایین فرار داد قبل از این فرمان باسم پرویز صادر گشته بود که ممالک محروسه واقع است گردد در انامده در دست و شرف آن ملک فنام و اتمام نماید در تابخ دست و نهم ماه مذکور عمر خدمت بهایداس واقع نویس در هانپور رسید که شاهزاده در تاریخ دستم بحیدریت و خوبی از شهر و آمده عام صوبه مذکور شدند در عود آمدن طره مرصع بحکمت مدد از راجه مهاسنگه بدایت نمودم بدراگشی کستی گذر فیل مرحمت شد در هفدهم چهار داس سپ را به سوار لشکر خان ارسال داشته بود از نظر گذشت بهر بعد معهود این سوار سبیل از تعبیر سبد عبدالوارث که بحال خواصکان حکومت سوار ملوک تعین یافته بود بهر دست و مدصب او بسط خدمت مذکور با صدیداد و سه سوار فوار گرفت در دست و نهم بدشکش راول کلیان جیسلیمیری از بطر گذشت سه هزار مهر و ده رس است و دست و نهم بهر شترو یکرنجیر فیل بود مدصب مریداسکان از اصل و اعاده هزار و دویصد دات و هزار و ... مقرر شد در دست و سوم شجاعخان رحمت جاگرفت که رفته سرانجام نوکرو ولایت خود نموده در موعده مقرر حاضر شتو درین سال بلکه در اندای سال دهم جلوس و بانی عظم در بعضی از جاهای هندوستان ظاهر گشت و اعاز این نامه از گدات پنجاب ظهور نموده رفته رفته بهر لاهور سرایت کرد و حلق بسیاری از مسلمانان و هندو بدین علت تلف شدند بعد از این سر هندی و عمان دوات نادر دهلوی و گدات اطراف آن رسیده دیها و پرگنہ را خراب ساخت درین بام تحفه تمام دارند و

صورت اتمام یامت و بنظر در آمد فرمودم که باگروه نموده در ساله ائیس چهارم که درشن
نصب کنند و در صحت و ششم مجلس وزن شمسی بطریق معتمد گشت وزن
اول شش هزار و سصد و چهارده تو لچه طلا بود و تا دوازده در در هر یک جنسی
میشود چنانچه وزن دریم بسیماب وزن سوم انرسم وزن چهارم افسه تطریع عنبر
و مسک تا صدل و عود و پان و بهمین روش تا دوازده وزن اقسام مبداند و از حدیث
هر سالی که گذشته یک گوسعد فرو یکقطعه مرغ بدست دهاده بقرا و درین
دهد این صانطه از زمان والد نزرگوام تا امروز درین دولت اند پیوند معمول جاریست
و بعد از وزن مجموع آن احناس را که فریب یک یک روپیه میسود بقرا و ارباب
حاجات تقسیم میدمایند درین روز لعلی که مهابتخان در سرهایپور بمذبح شصت و پنج هزار
روپیه از عبدالله خان میروز حدنگ خریداری نموده بود از نظر کسبست و مستحسن افتاد
حیللی لعل خوش اندام است منصب حاضره حان اعظم از فرار هفت هزار دین مقرر
گشت و حکم شد که دیوانیان مطابق آن جاگیر تکخواه دهند و آنچه از منصب
دیوانخان بواسطه مقدمات گذشته کم شده بود حسب التماس اعتمادالدوله برقرار ماند
و عضدالدوله که حاگیر از صوبه مالوه یافته بود مرخص است و رعایت اسب و خلعت
سرمواری یامت منصب زاول کلیدان جیسلمیری بدو هزار دین و هزار سوار مستور گشت
و حکم شد که ولایت مددور را بحاگیر او تکخواه دهند و چون ساعت رحصت او در همین
تاریخ بود اسب و فیل و شمسیر مرغ و کهنپوه مرغ و خلعت و سرم درم حاضره یافته
بدلگوشی و سرمواری تمام ولایت خود رحصت یامت درسی و در مقرر گشت
ناحمداناد مرغمر گشت و منصب او که پنجاه هزار دین و در هر روز و در سوار بود
پنجاه هزار دین و سوار فرار گرفت و خلعت حاضره و نادری معده دهه سوارید سر بلندی
یامت و دو راس اسب از طویله خامه و یکربچیر من خامه و یکصد و شصت مرغ
ناو مرحمت نمود و بخوشحالی و شاد کامی متوجه شده بدو سوارید در سارنهم
ماه مهرجکت سنگه والد کدور کرن از وطن خود آمده ملازمت نمود در نوزدهم میوز علی
بگ اندوساهی از ولایت اوده ده بحاگیر او مقرر بود آمده ملازمت کرد هزار روپیه و
گدرا دید و فیل که یکی از مینداران آن فواحی داشت و حدم شده بود که در سارنهم
نگین آن فیل را بنظر در آورد در دست و یکم پیسکس جام اسمک حدم کو نموده که
مشمول بعضی مرغ آلا بود شده شد و منصب سعد فاسم سارنهم از اصل و اضافه
هزار دین و شصت سوار مقرر گشت در شب جمعه گشت و دریم میوز علی بیگ ده
سدش از هفتاد و پنج در گذشته بود و دیعت حبات سپرد این دولت نوزدهم و حدمات
حوب ارو بوضع آمد پله مدخلش رفته رفته چهار هزار پی رسید از حوادن فرار داده
کریم انطع مردانه این الوش بود ارو مرزد و بدل دماند طبع نظمی هم داشت چون در
بزرگه زیارت روضه مدوره حواحه نزرگوام خواحه معین الدین رفته بود حالت ناگزیر او را

از مردم هزار عمر و از تواریخ پشینیان صادر شد که این مرض در ولایت هرگز رخ نه نموده
سبب آن از حکما و دانایان پرسیده شد و می گفتند که چون دو سال پے در پے خشکی روداد و
و یاران برساتی کمی کرد بعضی گفتمند که بواسطه عفونت هوا که از ممر خشکی
و کمی بهم رسیده این حادثه روی داد. سنسی حواله نامور دیگر می کردند العلم عبدالله
تقدیرات الهی را گردن باید نهاد

چندند که گردن نه نهاد فرمان را

در پنجم شهریور پنجهزار و پید، جمیعه ده، حرج والده میر میران که صبیحه شاه اسمعیل
ثانی بود مصحوب سوداگران بودیت عتیق در ستاده شد تواریخ ششم عرضداشت عابدخان
بخشی و واقع نویسن احمد آقا، مدعی جوانکه عبدالله خان بهادر فیروز جنگ بجبهت
انکه بعضی مقدمات به مرضی و مدون، داخل واقع ساخته ام نامن در مقام
ستیره در آمد و جمعی را بر سرین فرستاد و مرا بیعت ساخته کفایت خود بود چلیس و
چنان کرد این مدعی خاطر من گران آمد و مستقیم که یکبارگی او را ر نظر انداخته ضایع
مطلق سارم احرا الامر خاطر رسد، به دست خان را با احمد آباد فرستیم تا این قضیه را در
الحاکم از مردم بیعرض تحقیق نموده اگر بر سر واقع باشد عبدالله خان را همواره گرفته
مدارگاه آورد و حفظ حراست احسان و بعد از آن در خان برادر او باشد پشمش از روان شدن
دبانت خان این خبر بحاکم پیرو شد و به دست او از غایت اضطراب و اضطراب خود را
مداهنگ قرار داد و بیاده روانه درگاه مکه و در آنجا در اندیشه راه گمان مذکور میبرد
و او را بحال عجبی مساعد نمود چون بید کی با او برخورد و آرزو ساخته بود تکلیف
سوار می کند و همواره گرفته روده و به دست و مشورت خان که از خدمتگاران قدیم
اس درگاه است از زمان شاهزادگی کبریا به سعادته صوبه گسرت از سن مکتوب چون انواع
حرکتی از عبدالله خان بوفوع آمد خاطر رسد ده آزار خدمتگار قدسی حمد بر آورده او
را بحال حامد کور با احمد آباد فرستد در قدس روزها ساعت اختیار نموده به تسلیم حکومت
و صاحب موسیقی صوره مدون او را کامروایی صورت و مدعی ساختم در دهم بر منصف
بهادر خان حاکم مدینه که چهار هزار بدت و ده هزار سوار بود با قصد یزاف افزوده شد
عروفی طلب بره سوار از ده هزار تا ده روزگار مت و نعمات هندی و پارسی را بروشی
میفرار که رنگ از دلها می دید سجده افد خانی دخیوس و مسرور ساختم آند زبان
هندی خوشی و رحمت را میگویند ایام بودن آند در ولایت هندوستان تا اواخر تیر
ماه بدس ایست مقر نجان در پرگده درانه که وطن آنا اجداد اوست و ساعات احداث
نموده اند و را تا ده ماه دیگر روده بر ایام بودن آن مدوسی محافظت نموده و سامان
نموده بود که همه روزه آند تاره میوه خانه خاصه میفرسانید چون این امر فی الحکله
تنی داشت مشتبه شد در هستم اسب - رانی نادری لعل بی بها نام جهت پرویز
شریف خدمتگار انهرند بر ستاده شد صورت رانا و کرن پسر او را بسدگ تراشان
نموده بودند که از سدک و راند و ترکیبی که دارند بفرشند درین تاریخ

کم نظر در می آمد چنانچه اکثر مردم از تشخیص آن عاجز بودند. یک طلبیده رسمی که او را میدمووند سر راست ساخته کشاد دادیم تملک چون مصارف مالی آن حامد و شوم رسیده باش پاش گردید و فریاد از حاضران برخاسته بے اختیار بپاش پاش و فریاد کشادند در هم می شتاب از فرستاده بردارم شاه عباس سخنان پرسیده شد تا آنکه تا آنکه صفی میرا بسر کلاں ایسان کسید چون این عقده در خاطر گره بود ایدم معنی را چینی اظهار نمودند اگر در همان روزها کستن او از قوه بفعل نمی آمد البته او را میکشد چون این مقدمه از آثار و علامات نسبت بسلوک او ظاهر گشت شاه پیسنده می نمود حکم نکستن او نمودند منصب مزاح حسن ولد میرا بستم در همین روزها از اصل و اضافه هزاران دست و سیصد سوار مشخص شد منصب معتمد حاکم که خدمت بخشگری لشکر که بهمراهی نانا خرم مقرر بود تعیین یافته بود هزارینان و دوست و ندگاه سوار فرار یافت روز جمعه ستم ساعت رحلت نانا خرم بود آخر هفت این روز در دیوانگاه خاص و عام جلوس مردم خود را مسلح و مکمل سواره بدین در آورده از نظر گذرانید از عدایات بدین بینه بفریدند مذکور واقع شد خطاب شاهي بود که جزو اسم او گردانیده فرمودم که او را من بعد شاه سلطان حرم میگفته باشند و خلعت و چارقب مرصع در اطراف دامن و گریبان بپوشید و نزدیک ترین یافده بود و یک اسپ عرافی نارین مرصع و یک اسپ ترکی و فیل خامه بدستی بدن نام و آتیه طور فرنگ انگیزری که در آن دسته منوجه گردید و شمسیر مرصع با پرده خامگی اول که در فتح قلعه احمد دگر بدست افتاده بود و پرده بسیار نامی و مشهور است و حنجر مرصع بدو مرحمت نمودم و باستعداد تمام متوجه گشت امید از کرم و احب تعالی آنست که در آن خدمت سرحد گردید و بهر یک از امرا و منصبداران بقدر حالت و منزلت اسپ و خلعت مرحمت شد شمسیر خاصه از کمر خود بار کرده بعد از آنکه حاکم فیدور جنگ مرحمت نمودم چون دیانتخان بهمراهی شهنشاه تعذر یافته بود خدمت عرض مقرر را بخواجه قاسم و ملحق حاکمی فرمودم پیش ازین جمعی از دردان بخوانه از حرائر نادشاهی که در حوالی چبوترة کوتوالی بود بیکته مدعی بوده بودند بعد از چند روز هفت نفر از آنکماغه یا سردار آنها که دول نام داشت بدست افتادند و پایه اراک درها بیز پیدا شد بخاطر رسید که چون مصدر اینقسم دلیری شدند اینهارا بساتنهای عظیم باید رسانید هر یک را بدستنی خاص رسانیدند دول را که سردار همه بود فرمودیم که بپایه فیل اداورد او بعرض رسانید که اگر حکم شود بفیل جنگ میکنم فرمودم که چنین باشد فیل بدستنی حاضر ساخته مقرر نمودم که خنجر بدست او داده بفیل رود و ساختند چند مرتبه فیل او را انداخت و در هر مرتبه آن منهور بیداک با آنکه آن سیاستهای و ببقان خود دیده و مشاهده کرده بود پاسبان خود قائم ساخته همان طور موی دل و مردانه حنجر بحرطوم فیل رسانیده چنان کرد که فیل از حمله کردن بجنب او باز ایستاد چون این دلیری و شجاعتی او مشاهده شد فرمودم که از احوال او خبردار باشند بعد از آنکه مدتی

مرغابی و غنچه شکار شد در چهارم یک و نیم کوه راه رفته حواشی مس که تعلق بدو
 جهان بیگم دارد محل برول حاه و حلال شد هشت روز درین منزل سفید و سپید تورکی
 از بعد از حد متکار حان بهدایت الله فرمودم روز پنجم هفت آهو و یک قطعه سبب و بانیاده
 ماهی شکار شد روز دیگر حکمت سنگه ولد کنور کین اسپ و خلعت یاردهمین
 مرحص گشت به کیسوداس لا هم اسپ شفقت شد یک رنجیر فیل به اسپ
 اعلان عدایت شد در همین روز یک گوی و سه آهو و هفت ماهی و دو مرغابی
 کردم در مرفوع راحه سیام سنگه که از تعینات لکسر حکمت بود همدارین روزها شنیده شد
 بر همدوم سه آهو و پنجم مرغابی و یک مسقل داغ[†] شکار گردید روز پنجشنبه و شب جمعه
 چون رامسر جایگزین نور جهان بیگم بود مجلس حسن و مهمانی ترتیب یافت و از حواهر
 موصع الای و اعمسه عقیسه و رحوت و خخته و هر جندس و هر قسم پیدکسها از نظر گذشت
 و در شب اطراف و میان آلات را که بعایت وسیع امداده چراغان نموده بودند بسیار
 مجلس حوی ترتیب یافته بود آخر روز پنجشنبه مدکور امرا را نیز طلبداشته حکم پیااله
 ناگزیر بدوها نمودم در سفرهای خسکی همیشه چند منزل کسنتی همراه اردوئی ظفر
 موین می باشد که ملاحان آنها را به اراسها همراه میکسند روز دیگر این مجلس نکسندها
 بنسبده متوجه شکار ماهی شده در اندک مدتی در بخت و هشت ماهی کلان بیکدام
 در آمد که نصف آن از قسم رهونون شب در حضور خود به بدنها قسمت نمودم در
 سیزدهم اندر از رامسر کوچ واقع شد و چهار کوه راه شد کدان موضع بنوده منزل اردوئی
 گیهان سوس گشت و دو روز دیگر درین منزل مقام فرمودم تا در همدوم سه نرو و یک پاور راه
 رفته در موضع بهال محل برول اجلال گردید هردم کوچ شد و در هرو و یکپاور قطعه نموده شد درین
 روز فیلی بمحمد رضایک انجی دانی ایوان عیایت شد موضع حویسه محل سادات
 عظمت و اقبال گشت روز نهم کوچ نموده منزل دنگانون بود مسافت سه سوه راه شکار
 کدان قطع شد و دو روز درین منزل مقام افتاد و آخرهای روز مقصد شکار سوارسی دست داد
 درین منزل امری عجیب مشاهده گشت پیش از آنکه زیات غالبات بدین منزل و مقه
 رسد حواجه سرائی بکدا قال عظیمی که درین موضع واقعست مدرسد و دو بجه سارس
 را که از عالم کلدگ جادور بست مبلگرد و شب که منزل مدکور نزول افتاد دو سارس
 کلان فریاد کدان در حوالی عسلخانه که بر آب همین قال آده بودند ظاهر شدند
 چنانچه کسی نظمی داشته باشد و وحست و دهست آغار فریاد کرده پیش آمدند
 خاطر رسید که البته نایدن سدمی رسیده است بیشتر انست که بجه اینها را گرفته
 باشند بعد از تفحص حواجه سرائی که بجهائی سارس را گرفته بود آورده بدظر گذاریدند
 چون سارسها فریاد و اوار این بجهارا شنیدند بقتانابه خود را بر سر اینها انداختند
 و بگمان آده شاید طعمه نایدن برسیده باشد هریک ازین دو سارس طعمه در دهن آن
 بجهامی نهادند و انواع عمخواری میکردند آن دو بجه را در میان گرفته نال افشانان

† قتلداغ در تورکی نام پرندۀ ایسی است که آنرا ماع و راع اب و به هندی جلد کوا گویند ۰۰ شهراللعات

منتصی بدن آتی و دون طبیعی هـ است تمام خون نموده گویخت ایمنه عی و خاطر
 رعایت گران آمده بجاگیر از آن ن بودی و نموده که تفحص نموده او را بدست در آورد
 بحسب اتفاق دیگر دانه گرفتار گشت این مرتبه فرمودم که آن ناسپاس قدر ناشناس
 را ر حلق ترکشیدند مضمون نهفته شد صاحب الدین سعدی مطابق حال او آمد
 عاقبت گرگ راده دگم نمود گرچه با آدمی بزرگ شود

روز سه شنبه عره دیقعد مطابق بیست و یکم آبان بعد از آنکه دیوهر و پدم گهزی از روز
 مذکور گذشته تحریریت و عریضت داشت از سده احمد میر تبه فراگی که بچهار اسپ سته
 بودند سوار شدند بر آمدند و حکم دیوهر و پدم را در بر رتبه سوار شده در ملازمت باشند و
 در شب معروف بپیر اعظم بمدرسه و در روز در موضع دیورائی نزول نمودم قرار
 داد اهل همدان است که اگر بسوی سوادکوه و شاهان و بزرگان را حرکتی بقصد ملک
 گذری واقع شود بر فیل دندان سوار شود و اگر حرکت بحاکم معرف باشد بر اسپ
 بکوبک و اگر شالی بود بر پائینی و سدهاسری و حاکم حدود که دکن رویه است بر رتبه
 ده و عالم ارائه است و دهل سواری میکنند مدت سه سال پندجروز کم در احمد میر توقف
 و رفع شده معموره احمد میر را که محل مرقد متبرک حواجه بزرگوار حواجه معین الدین است
 از اقلیم دویم دانسته اند هوایش قریب به اعتدال است منصرف آن دار الخلافه آگوه واقع
 شده و سمل نصبات دهدی و حدود آن صوبه کجوات است و معروف آن ملتان و دینالپور
 سوم ایلولایت همه ریگستان است آب بدشواری از زمین آن برمی آید و مدار کست و کار
 اینصوبه بر زمین ترو و پرو ریختن دانسته است و مستادش اعتدال تمام دارد و تاسفادش
 از سه صلیب توانست این صوبه هستند و شش هزار سوار و سه لک و چهار هزار پیاده
 را حیوت هنگام کارزار برمی آید درین معموره دو تال کلان واقع است یکی را بیل تال و
 دیگری را انا سگر میگویند بیل تال حراست و بد آن شکسته دریدولا حکم کردم که آن را
 به بدند و اناساگردید مدت ده ایات حلال درین مقام برول داشت همیشه بر آب و مواج
 خون تال مذکور یک و نیم کوه و پدم طمانست در هنگام توقف ده مرتبه زیارت روضه
 مدوره حواجه بزرگوار شرف استعداد یافتیم و پانزده مرتبه تماشای تال بهار متوجه
 کستم و سی و هشت مرتبه لچسمه نور حرکت واقع شد پنجاه مرتبه بقصد شکار شیر
 و غیره سواری نمودم پانزده فلاد شیر و یک فلاد چیت و یک فلاد سیه گوش و پنجاه و
 سه راس ببله گاو و سی و سه راس کورن و بود راس آهو و هشتاد راس خوک و سیصد
 و چهل قطعه مرغابی شکار کردم در منزل دیورائی هفت مقام شد درین مقام پدم
 بله گاو و دوازده قطعه مرغابی شکار گشت در بیست و نهم از دیورائی کوچ نموده موضع
 ده وای که در دیورائی قالیانجا و دیوه یک و نیم پاو بود برول اجلال واقع شد فیلی دیدند
 آمد حاکم مرجهت برام روز دیگر در بیست و پنج مقام افتاد در دیوروا یک ببله شکار شد
 در بیست و شش مرجهت برام حرم مرستادم در سویم آن از موضع مذکور کوچه واقع شد
 در بیست و هفت مرجهت برام در یک پاو برول اجلال رویداد در ائدای راه شش فصد

[illegible]

دست داد چهارگروه و یک نیم بار قطع نموده موضع بلبلای محل اقامت گردید راجه جانبیا که از زمینداران معتبر اینحدود است دو زنجیرفیل پیشکش فرستاده بود از نظرگذشت در همین منزل خبره بسیار از کارباز که در نواحی هرات واقع است آوردند خاں عالم هم پنجاه شتر فرستاده بود مجملاً باین مرادانی در سائهای پیش میآوردند بودند در نخوان حدیثی قسم میوه حاضر آوردند خبره کارباز و خویزه بدخشن و بانی و انگور سمروند و بد حسانی و سیب سمروند و کشمیر و کابل و جلال آباد نه و سیب کابلست و انداس که از میوه های نادر فرنگ است و در آگوه بونه آن را نشانیدند بود. هر سال چندین هزار در دعات آگوه که متعلق نخالصة سرقه است بر میدهند و دوله که در تنگ و اندام خورد تر از نارنج است و چاشنی آن سیریدی و بل تر است و در صوبه بدنگاله خوب میسود شکر این نعمت بکدام زبان آید بوند نمرد والد بزرگوارم را مدوه میل تمام بود تخصیص به خبره و اسار و انگور چون در همه دوانت ایسان خبره کارباز نه بود اعای خبره و انار بود که معروف و مشهور عالم است و انگور سمروند نه هندوستان دیدارده بودند هرگاه که آن میوه ها غنظ در می آید تا سف تمام روی میدهد که کاش این میوه ها در آن عهد و پیام می آمد تا ادراک نداشت آن مبدع بودند. در پادشاهم که روز معام بود خبر موت بدرعانی وند. بوندون حال بولاس که از امرا رادهاست معتبر اس الماش بود شدیده شد روز تادروهم کوچ دست داد چهار گروه و نیم بار قطع نموده حوالی موضع سرب محسن برون اردوی فلک شده گردید در اتدای راه و ران خبر آوردند که برون نواحی هست بدست شکار او مبدوحه گستم و تنک بدوق کار او را تمه ساحله چون لایو شیر مرمرار داده شده است حواستم که احسی برون. ر ملاحظه نمایم بعد از برون ظاهر شد نه تحلاف حیوانات دیگر که رهر آنها خارج حکم رفعت رهوه شد برون حنجره دارد بظنر میسود نه لایو سیر برون مرمر خواهد بود هرگاه بعد از قطع دو گروه و سه بدمپاو موعع امروا برون گسست در برون هم نه مقام ون بقصد سوار بدم بعد از قطع دو گروه موععی بظنر در آمدن رعیت حفاظت و درخت و درخت درخت نده در یک باغ مساعده گسست که نال کلاهی و سیدی و خرویی درخت آمده که دیده نده بود در همین باغ درخت برون بظنر در آمد در رعیت عظمت لایو برون و دم که اول و عرض و بلندی آنها بکر در آوردند بلندی آن از رر سیم در بر ساج شقاق و چهار درج. دورته آن چهل و چهار نیم درج و بهدای آن یلصد و هشتاد و پنج و نیم بکر در آمد حون عرایب تمام دانست نوشته شد روز بدم کوچ دست داد در اتدای راه دیده گاه بدنگ رده شد روز بیست و یکم که معام بود احره های روز بقصد ش : سوار سده بعد از عاروب سجانه اعتماد الدوله سجهت حسن حواجه حضر که سراج حسری میگویند امدم و تا یک بهر شب در انجا برون مطعم میل نموده برون سرت همایون مراجعت اتفاق افتاد برون روز اعتماد الدوله را به نسبت محرمیت بواخته بمقیمان

عمارت را در میان رود خانه برآورده و آب این رود را تقسیم نموده جوئی ها ترتیب داده است
 و در اطراف و جوانب و بیرون و اندرون این عمارت آب مذکور درآورده و حوضه ها حور و
 گلان مناسب جا و مقام سرانجام نموده بسیار دلنشینی و طرح انگیز جانیدست و عمارت
 و منارل مقرر همدوستانست پیش از آنکه این منزل محل درویش گردن معماران ساخته
 می نمود که اینجا را از سر نو صفا دهند سه روز بجهت خوسی و لطامت درین منزل
 شد سخاوت خان از جاگیر خود در همین جا آمده ملازمت کرد او حلی از شهر هاست و
 است و از هفت معاند مقرر همدوستان یکی این شهر است و راحه بکرماجیت که رصد
 افلاک و ستارگان در همدوستان او نموده درین شهر و ولایت می بوده از رصد او حال که
 شرار و بدست شش هجری و یازده سال از جلوس مدست بکهرار و مسدد و همدان و
 بدخ سال گذشته و مدار استخراج مدحمان همد بدین رصد است این شهر بکردار اب سدر
 واقع است اعتقاد همدوان اینست که در سالی یازده تعیین رفت آب این دنیا نیدر
 می گردد در زمان والد بزرگوارم در وقتیکه بدخ اوانفضل را بحکم اصلاح احوال بدارم
 شاه مراد فرستاده بودند او از بلده مذکور عرض داشت نموده بود ده جمعی کتدر از همدو
 مسلمان گواهی دادند که چند روز قبل ازین شدی اس اف شنیدم شده بود چنانچه مراد می
 که در دست آب را از این دریا برداشته بودند صباح بطرف ادبا بریندر شده بود چون این
 سخن شهرت تمام داشت دوسه شد اما عقل من اعلا قبول نمیکند تحقیق اس سخن را
 العلم عدالله تارض دوم اسعدار مد ار مدول کالداده بدست می در شهر است مدول
 پیس شدم مکرر شنیده بودم که سدستی مواتی در در در در در در در در در در در
 در در در معموره اوجین در گوشه صحرای آندانی در در متوحه و مسعود بپرستش معبود
 حقیقی است خواهش صحت او بسیار دایم و فقیکه در در در کافه ادبه و دم مسواسم
 که او را طامیده به بسم عایتاً ملاحظه تصدیح او کرده بطلبدم حور نحوی مهر و دلو در دم
 ار کستی برآمده بیمپاو گروه بناده بدیدن او متوحه گستم دایم جوان مسود احبیر
 سوراخ است که میان پسته کده درواره در آمد اول او متحرکی مدد عدله بطوار یک
 گر بعرض ده گره و فاعله اری درواره قاسوراحی که اصل نسیمنگاه اوست دو در و مدح که
 طول و یازده گره و یکپاو عرض دارد و از دفاع ار زمین قاسقف یک که سه در سه در
 درون آن نسیم حله در می اید طولش مدح و دم گره و عرض ده و ده در سه
 شخص ضعیف جته بصدتسویس بدرون آن تواند در آمد طول و عرض سوراخ همد
 مقدار بوده باشد ده بورنایی دارن ده فرش کاهی و تنها دران سوراخ تنگ و بیمه می
 گذراند در ابام رستمقان و هوا سرد مانده برده شخص است و حر پازچه اند که نسیم
 و پس حور را بوشتیده لباسی بداد هر گر آتش هم نمی افورده چنانکه علاته و در
 زبان درویشی بدظم در آورده

پوشش ما نور تاب افتاب * نسب نهالی و نجاف امانت

دری که نزدیک محل بودن اوست هر روز دوبار رفته غسل میکند روز یکبار بدرون

آن که از این بیدار شدن میگوید گفته اند تمام نمیشود و هنوز بعضی اعمال و عبادات و زاد و بیدش است. این را همراه با جنگل ببرد و اگر او حامله باشد رفتن و سوزن دادن تا وقتی که مزاید و سن بچه به پنج سالگی رسد آنگاه فرزند را به پسر کلان یا دختر خویشان سپرده عریضت خود را بفعل آورد و همچنین اگر زن حایضه باشد توقف نماید تا بعد از آنکه پاک گردد بعد از این تا بمباشرت نه نماید و خود را ملاقات او الوده بسازد و شبها مشغول در آلت بهاده خواب کند و تا دوازده سال درین مقام بسر برد خوش او از بد بیدار باشد که در صحرای جنگلها خود رسته باشد و رفتار با خود میدارد و عبادت آتش بجای آورد و اوقات را بگرفتن باخن و موی سر و اصلاح ریش و سورت ضائع نمیسازد چون این مدت بروشی که مذکور گشت بابتها رساند دیگر ناز به خانه خود نیاند و زن را با مردان و برادران و خویشان او سفارش نموده خود بملازمت مرشد کامل رفته هر چه باو است از راز و موی سر و عیبه در حضور او در آتش انداخته بسوزد و بگوید هر تعلقی که داشتم حتی که ریاضت و عبادت و احتیاج ارذل خود بیرون کردم و راه خواطر را بر دل به بندد و در مرافقه حق همیشه مسعول باشد و هیچ چهر را بغیر از موجود حقیقی صاحب وجود نداند و اگر سخن از علم کند علم بیداد است باشد که حامل این بابا معانی دین بدست بدظم در آورده *

یک چراغ است در یک کانه که از پرتوان * هر طرف می بگرم انجمی ساخته اند و اینکالت را سرب نیاس گویند یعنی همه گذاشتن و صاحب این مقام را سرب نیاسی نامند بعد از ملاقات جذرب بر میل سپید است از بد بیدار شدن و مواری سه هزار و پانصد روپیه زر بزرگی در گدستن بردست راست و چپ خود امسندم و یک کروه و سه پاو قطع نموده بظاهر داد و کپیتر که محل برول اردوی طغر فرین بود ورود آمدن در روز سویم که روز مقام بود بدین اشتیاق صحت حدیث بعد از نیم روز بدیدن او مقوده گشتم و تا شش گهزی ملاقات او مسرور خاطر بودم درین روز هم سخنان خوب مذکور گشت فریب نسام داخل دوزت سراسر خاص گشتم روز چهارم سه کروه و یکپاو بود دیده شد حوالی موضع حرا در باغ برای برول احلال گشت ایدم برول هم بعایت خوش و خرم و پر درخت جابود در شسم کوچ واقع شد بعد از قطع مسدود چهار کروه و سه پاو بر کنار تال دیدن البور بهره برول افتاد بدین حوسی و مقام لطافت قرار بریدم برول چهار روز مقام نموده شد و احرهای هر روز بر کستی سوار شده بسنا مرتابی و دیگر جادوران اینی مسعولی میدموم دریدم برول انگور محری از احمد نگر او ده بودند سرحد در بزرگی تا انگور محری کابل نمیرسید اما در لطافت ازان هیچ نمی داشتند مدعی بر من و دمه را شاهرخ نالتماس فرود تا آخرم بهار و ماندن ذات و هزار سوار مقبره گشت یازدهم کوچ نمودم بعد از قطع سه کروه و یکپاو حوالی بریده دوات آباد محل امامت گردید در دوازدهم که مقام بود بقصد شکار سه ری دست داد در موضع شکار بهار از مصروف برگشته مذکور درخت بری بنظر در آمد در عایت بزرگی

معموره او حین در می آید و بجز خانه سه نفر برهنه که از جمله هفت نفر از چهار کوفه است و صاحب زن و فرزند اند و اعتقاد درویشی و قناعت باها دارد و هر آمده پنجم هفته از خوردنی که آنها بجهت خوردن خود ترتیب داده اند بطریق گدائی بر کف دست گرفته به خائیدن فرو میبرد تا دایقه ادراک لذت آن نکند مشروطیکه درین سه خانه مصیبتی رو نداده باشد و ولادت واقع نگشته و زن حیاض در این خانه نباشد طریق زیست و زندگی و نریس بهم است که نوشته شد خواهان ملاقات مردم بیست لیکن چون شهرت تمام آمده مردم ندیدن او میروند حالی از دانش بیست علم بیست را که علم تصوف داشت خوب وریده تاشسگهری باو صحبت داشتیم سخنان خوب مذکور ساخت چنانچه حاملی در من اثر کرد او را هم صحبت من در اعتقاد در حالیکه والد بزرگوارم قلعه اسیر ولایت حیدر پور را فتح نموده مدوحه دار الحکامه اگر بودند در همین جا و مقام او را دیده بودند و همیشه خوب یاد میکردند دانایان هند برای زیست و زندگی طایفه برهنه که اشرف طویف همدون در چهار روش قرار داده اند و مدت عمر چهار قسم ساخته اند و این چهار طور را چهار سرم میگویند در خانه برهنه پسری که متولد میگردد با مدت هفت سال که مدت طعولیت است او را برهنه میگویند و تکلیف بر ویست بعد از آنکه دهن هشت سائگی رسد محاسنی را ترتیب داده برهمنان را جمع می کنند و در سائگی که به او میگویند او را موی گویند مدد زاری دوگرو بکار می باشد دعا و افسوسها زن خوانده و سه گره بنام سه تن از پاک نهادانی که باها اعتقاد دارند برای زده در میزن او می بندند و باری از ریسمان خام تافته حمایل وار بر دوش راست او می اندازند چوبه بندری یک گره کسی که بجهت محفوظ داشتن خود از اسب و حیوانات و طریقی از مس بجهت خوردن است و او داده او را به برهنه دانای میسپارند که تا دوازده سال در خانه او سر نموده بخواندن بید که برای کتاب الهی اعتقاد دارند مشعولی نماید و ازین روز دار او را برهنه میخوانند و در بدمد میباید که مطلق گود لذت حسه ای نگردد چون بدمه روز بگذرد بطریق گدائی بحانه برهنه دیگر رفته آنچه باو دهند در آورند و زده بحصص او تناول نماید و از پوشش بغير لدگی کزاسی که ستر عورت کند در سه کزاس دسر که بر دوش اندازد چیزی دیگر اختیار نماید این حالت را برهنه چرچ گویند معنی مشعولی بکتاب الهی بعد از گذشتن مدت مذکور در بدمت اوستاد و بدر کد خدا شود در بدمت او را رحصص است که از جمیع لذات خواند بهیچکده خود را بهره مدد گردند تا وقتیکه او را برزندگی بهم رسد که سدن سادوده سائگی رسد رسد و اگر او را برزد رسد تسن چهل و هشت سائگی در لباس تعلی سرباز این ایام گرهست خواند معنی صاحب منزل آنگاه از حویشان و شربا گاه و اشدا حدائی گریده و اسباب تدش و عورت را برهشقه از تعلق اندا کثره تدفائی دقل نموده در حدگل سر برد و اس حالت را مان بیست نامد معنی حدگل و چین معزز همدون است که هبمع عمل حبر از اهل تعانی بهر س و حضور

قراوان و در پخت آن به بیرون از حمام و شمار دارد آنهایی روان بر اطراف آن جاری وقتی رسیدم که انگور آن بحلاف موسم انگور ولایت رسیده بود آن ارزانی و فراوانی که ادبی باحشی آن مقدار که خواهد و میسر باشد بحرف و حسکاش گل کرده بود و قطعه قطعه رنگهای گوناگون بنظر درمی آمد مجملای هایش طاقت دهمی کم مبدل شد سه روز دیگر درین موضع مقام افتاد سه نیله گاو به بدوق انداخته و در دست و یکم از حاصلپور بدو کوچ ناردوی بزرگ داخل گشتم در اندای راه یک نیمه شکار شد روز یکشنبه سبت دوم از حوالی لعلیه کوچ کرده تالی که در پایان قلعه صادر واقع بود محل نزول گشت درین روز قراوان خدر آوردند که شیر را درین سه گروهی در قبل داریم تا آنکه روز یکشنبه بود و درین دو روز که روز مذکور و یکشنبه بوده بابتد شکار بدوق متوجه میسوم بحاطر رسد که چون از جانوران موندیست دفع باید کرد متوجه شدم چون بحا و مقام او رسیدم در سایه درختی بسته بود از بالای منزل دهن او را که نیم نار بود در نظر داشته بدوق را کشاد دادم بحسب اتفاق بدرون دهن او در آمده در لاله و معر او خاکرد و بهمین یک بدوق کار او را حام ساحتیم بعد از آن حمعی که همراه بودند هر چند تفحص نمودند که محل رحم را بیابند بقوانستند یا مت چند بحسب ظاهر بر هیچیک از اعصای او علامت رحم بدوق ندیدند احوال امر فرمودم که دهن او را ملاحظه نمایند بعد از آن ظاهر شد که گویی دهن او رسیده بود و بدنی رحم از پا در آمده گرگ در می میرا رستم شکار داده بود آورد میخواستند که ملاحظه نمایند و او بطریق رقره شیر در درون حگرواقع است یا مامند جانوران دیگر در درون حگرواقع است از تفحص ظاهر شد که رقره او هم در درون حگرمی باشد * روز دو سده سبت و سویم یک بهر گذشته بطالع سعد و ساعت مروج بمدار کی سرفیل سوار شده بقلعه ماند و متوجه گشتم یک بهر و سه گهزی از روز مذکور گذشته داخل منارلی که جهت نزول احلال ترتیب داده بودند شدم یک هزار و ناصد روپیه در راه افساندم از حمیرتا ماندو که یک صد و پنجاه و نه کبوه بود در عرض چهار ماه و دو روز پنجه و شش کوچ و هفتاد و هشت مقام بور دیده آمد درین چهل و شش کوچ منارل بحسب اتفاق در خانهای دلکش بر کنار تالاسها یا جویها و بهرهای عظیم که بر درختها و سبزهها و حسکاش رها گل کرده داشت واقع می گشت و زری گذشت که در مقام و کوچ شکار شده باشد تمام راه بر اسب و فیل سوار سیر کنان و شکار افکنان می آمدیم و مسافت سوارا طاهر دسد گویا که از ماعی بجای نقل می افتاد درین شکارها اصمکان و میرزا رستم و ممر میران و ابیرا و هدایت الله و راجه سارنگ دیو و سید کاسو و خواصکان همسره در حلومن حاضر می بودند چون پیش از آنکه رایات جلال متوجه این حدود گردید و عبدالکریم معموری را که سبب تعمیر عمارات حکام سابق در ماندو فرستاده بودم به سارالیه در مدتی که رایات اقبال در اجمیر نزول داشت بعضی از عمارات قدیم که قبلاً تعمیر نموده بودند بعضی جاها را مجدداً احداث نمود مجملاً منزلی

و تفاریری دور تده ان هنده گز و نیم و نهایی از بیخ تا سر شاخ یکصد و بیست و هشت
 درج و یکپا و اطراف شاخها که از تده جدا شده سایه گستر گردیده است در بیست و سه
 درج و نیم و شاخی که هیئت دندان بران ظاهر ساخته اند چهل گز درازی آن است
 در وفقیکه حضرت والد بزرگوارم ریخته یکدشته اند سه گز و سه پا و بالا از تده بلخی که
 سرزمین نهاده پنجه خود بطریق مسامی بر اینجا نهاده اند من بر شاخ دماغ دیگر
 هست گر بالا فرمودم که پنجه را بر من نقش کنند و جهت آنکه برور زمان این نقش
 فرموده نگردد صورت هر دو بدنه را بر سنگ مرمر نگار نموده بر همان تده درخت
 نصب سازند و فرمودم که سراطه را اندرخت چبوتره بصفا ترتیب دهند چون در ایام
 نه هراذگی بمهر ضیاءالدین مرویدی که از سادات سیفی است و در زمان دولت من
 خطاب مصطفی حاکم سوریه داده و عده نموده بودم که سرگده مالده را که از دهکدات
 مسطور صوبه مدینه است بطریق امداد و فرزدان او مرحمت نمایم در بندل این
 عطبه عطای در شان او از فوه بفرستد در سیزدهم کوچ واقع شد از بندل مذکور بقصد
 سر و تنکار با بعضی از محکم و حیدر از بردیان و خدمتگاران از آردو جدا شده بموضع
 صلیپور متوجه گستم و اردو در حوالی بالچه فرود آمد و ما در موضع سنگور بندل
 فرمودم از حوی و اطاعت اید موضع چه رسد درخت ابدی بسیار و زمینها سراسر سبز و
 حرم محکم از بندل بدست سبزی و خربزه حاسه دور مقام شد و ابد موضع از تعبیر کیسو
 مبارک کمالکان فرول مرحمت نموده و حرم شد که بعد از این موضع مذکور را کامپور مکنفته
 باشد در همین بندل شب سواران واقع شد حوکی بسیار جمع آمده بودند لوازم این
 شب بفرستد آمد و دادایان اندطایبه محکمها داشتند که در بندرها سه بدله گاو تنکار فرود
 حرم کسای شدن راجه مان در تنکار رسد او را بسوزنی لیسریکه بر سر قلعه کالنگره تعیین بود
 معین ساخته بودم چون بلاغ میسر شد می شدند که سنگرام ده یابی از دهکدایان کوهستان
 احکامست بر سر جا و مقام از آمده بعضی از ولایات او را بتصرف در آورده است دوع
 او اولی دانسته بر سر او متوجه میسود چون سنگرام مذکور را فوت مقاومت با او نبود
 ولایات متصرف شده را میگرداند و بدوهای صعب و محکمها مشکل نهاده مهربان راجه
 مان سر در پی او نهاده بهمان محکمها در می آید و از عایت عرو ملاحظه بینش و پس
 در آمد و بر آمد خود با کرده به اندک جماعتی خود را باو مبرساند سنگرام چون می
 بدید که خانه کریر محل بدر رو داد و مقتضای این بیت

وقت ضرورت جو نماید گرس * دست بگیرد سر تمشیر تبرز

در مقام قتل و مدافعه در می آید بحکم تقدیر سنگی راجه مان میسر و
 حاکمان امین میسود و شکست بر مردم او می افتد و جمع کتیری کشته میشوند
 قیه مردم زخمی اسب و یزق انداخته صد تنویش میجانی بر می آورند هفدهم
 کامپور کوچ نموده بعد از قطع سه کوه موضع حاصلپور رسیدم در اندک راه یک
 دهکدای تنکار شد موضع مذکور از جاهای مقرر معین صوبه مالوا است انگور

پیش از انداختن و روی عجز و نیازمندی بدرگاه خالق به درازان راند که خداوند شمر می بهشتاد سال رسیده و این مدت را بدولت و عیش و عشرت گذرانیدم چنانچه هیچ نادشاهی را میسر نگشته و اکنون که زمان بازپسینی من به اتمام رسیده و من میگری و موت مرا باجل مقدر حجاب نموده باز حورست منمائی و اراده ای کلمات آن کاسه شربت نزهت میبخند را لایحه در کشید و جان سپرد و سر سبز سپرد مقصود او از ذکر این مقدمه آن بود که ایام دولت و عیش و عشرت گذرانیدم به هیچیک از سلاطین را میسر نگشته است که چون در سن چهل و هشت سالگی باورنگ حکومت شصت و هشت ساله خود اظهار نمود که در خدمت اندر بزرگوار خود مدت سی سال است که لشکر کشی نموده در لوازم تردد سپاهگری تقصیر کرده الحال که نوبت دولت بمن رسید اراده ملک گیری ندارم و میخواهم که قبه عمر را عیش و عشرت نگذارم میگویند که پانزده هزاران در محل خود جمع نموده بود شهری از بدطایفه ترتیب داده مستملک جمیع طوایف از اقسام و اصناف پیسه کار و حاکم و فاضی و کوتوال و آنچه بحکمت نظام شهر درکار است از این تعین نموده بود و هر جا خبر گیری صاحب جمال شدیدی تا بدست نداشتند و در این اقسام صدایع و علوه بکیران احسان و بشکارت مدل بسیار داشت اهو خانه ساخته بود و در آنجا اصناف و نمران جمع آورده اکثر اوقات از این آهو خانها تکرار میکرد و کمالاً در مدت سی و دو سال زمان به نوبت خود چنانچه فرار داده بود بر سر هیچ عذر و سوازی نکرد و این مدت را بفرات و آسودگی و عشرت گذرانید و هیچکس به سر ملک او نداشت و بهر سبب است که چون شیر حان افعان در ایام حکومت و سلطنت خود با وجود حیوان طبعی بر سر مبر بصیران دین رسید بجهت همین عمل شدید که در آنجا بود و در آنجا بود چو با بر سر قبر او ردد من نیز چون بقبر او رسیدم لکدی چند بر گور او دادم و در آنجا ملازمت نمودم تا قبر او را لکد کاری نمودند چون خاطر را دین سببی دادم که هم که گور او را شکافته اجزای نا پاک او را با تاش اندازید تا خاطر رسید که چون انس فوریت از دور الهی حیف است که بسوختن جسد کتیف او الحوه لطیف الوده گردد و نیز مبادا که این سوختن در ساء دیگر تحققی در عذاب او رود و بهر آنکه سمج و ب فرسوده او را با جرای خاکسده در دریای دریا انداختند چون در ایام خدمت و واسطه حواری که در طبیعت او غالب بود همیشه در آب سر میبرد چنانکه مسهور است که در حالت مستی یکبار خود را در یکی از حوضهای کالیاده که عمق تمام است انداخت چندی از خدمتگاران محل سعی نموده موی او را بدست در آوردند و از آب بیرون کشیدند بعد از آنکه بهوش آمد مذکور ساختند که چنین امری واقع شد از سیدین این مقدمه که موی او را کشیده بر او ردد بسیار غضبناک گشته فرمود که دست اندک منگاز بر بردند و دیگر که این قسم حالتی دست داد هیچکس به بر آوردن او جرأت نداشت در آب غوطه خورده جانداد بحسب اتفاق بعد از گذشتن یکصد و ده سال از وفات او این مقدمه بوقوع

ترتیب داده که قاغانیست در هیچ جا ندان فزاهت و لطافت عمارتی معاموم نهیست که باتمام رسیده باشد قریب سه صد روپیه که دو هزار تومان ولایت بوده باشد صرف آن شده بایستی که این عمارت رنج - شهرهای رفیع که قابلیت نزول اجلال هیداشت واقع می بود این قلعه در بالای توهی واقع است دوران ده کوه بمصاحت در آمده در آیام برسات جای نخوش هوایی و لطافت ایدقلعه نمی باشد شبها در قلب الاسد مرتبه سرد میشود که لطف فمیتور کند و ریزش و زورها احتیاج ببادین میشود گویند که پدش اررمان راجه بکرماجهت راجه بود حیندکه دیونام دررمان او شخصی کتبت آوردن گاه بصحرا برآمده بود در اندک درویدن دسی که در دست داشت بزرگ طلا ظاهرگشت و او داس خود را چون متعیر دید بدو دادن نام آهنگری آورد که اصلاح ان نماید اهدگر دانست که این داس طلا شده قبل ازین شنیده بود که درین دیار سنگ پارس که بملاقات آن آهن و مس طلا میگردند هشت در ساعت ان گاهی را همراه گرفته ددان جاومقام آمد و ان سنگ را بدست آورد بعد ازین این گوهری بها بنظر راجه وقت گذراند راجه بوسیله این سنگ ررها حاضر نمود و از ان صرف عمارات این قلعه نموده در عرض دهارد سال باتمام رسانید و کجواهنس اهدگریسترسنگها که در دیوار ایدقلعه تعبیه نموده اند بهیئت سندان تراشیده فرمود که بکار بردند در احرهای عمر که دل اردینا برگرفته بود بر ساحل دریای دریا که از معاند مقرر هود است مجلسی ترتیب داد و سرهمدان را حاضر ساخته بهریک نطفها ر شفقتها اردقدو جدس نمود چون بودت بهیمنی که سمت قدیر او داشت رسید این سنگ را بدست او داد و او را بشناسائی جسمگین شده ان گوهری بها را در اب انداخت بعد از انکه بر حقیقت او مطلع گشت کسورت جاوید گرفتار آمد هر چند شخص نمود اثری از ان ظاهر نه گشت ایدمقدمان کتانی نیست از ران شنیده شد اما این حکایت را اصلا عقل می قبول نمیکند و در بدس من تدقالی میدماید مانند سرکار یست از سرکارهای مقرر صوبه مالوه یک کرور و سی و نه نگ دام جمع اوست مدتها تحتگاه سلاطین ایددیار بود عمارات و اثرهای سلاطین قدیم بسیار و اروپا و محاسن و تاحال بقصائی بدالجا راه بیافته در نیست و چهارم بقصد سید عمر ب سلاطین سابق سوار شدم اول بمسجد جامع که از بناهای سلطان هوشنگ عویست در امدم بعایت عمارت عالی بنظر در امد تمام از سنگ تراشیده ساخته اند و با انکه یکصد و هشتاد سال از رمان ساختن ان گذشته چنان مشاهده می شود که گویا امروز بنا دست از عمارت ان کسیده است بعد از ان بعمارت مقبره حکام حلحیه در امدم که قبر روسیاه ارل و اند نصیرالدین ابن سلطان عیث الدین نیز در انجا واقع بود چون مشهور است که ان ب سعادت بقتل پدر خود سلطان عیث الدین که در سن هشتاد سالگی بوده اقدام نموده دو مرتبه رهر داد و او زهرمهره که در بارو داشت ببعان نمود در مرتبه سویم کاسه شربت زهرامیخته بدست خود به پدر داد که این را می باید نوشید پدر چون اهتمام او در بیکار فهمید اول زهرمهره از بارو خود بار کرده

ارغلی سی و دو راس گورخر شش راس خروگوش هشت و سه راس جانوران پرنده سیزده هزار و نهصد و شصت و چهار کیوتوده هزار و سیصد و چهل و شش قطعه نگزو جگر سه قطعه عقاب دودست فلیواج هشت و سه قطعه چعدسی و نه قطعه ... قطعه موش جور پنج قطعه کجسک چهل و یک قطعه فاحته هشت و پنج ... قطعه مرغابی و فار و کاروانک و غیره یکصد و پنجاه قطعه راغ سه هزار و دو ... و شش قطعه جانور آبی مگر مچله که نهنگ اران تعبیر توان نمود ده عدد *

جشن دوازدهمین نوروز از جلوس همایون

یک گهری از روز دوشنبه سیم ماه مذکور مطابق دوازدهم ربیع الاول سنه ۱۰۲۶ مانده حضرت امیر اعظم از برج حوت بعشرت سراسر حمل که خاده شرف و سعادت اوست انتقال فرمودند در همین وقت تحویل که ساعت سعد بود بر تخت جلوس نمودند دستور سابق مقرر فرموده بودم که دیوانخانه خاص و عام را در افسه بیسه گرفته آئین مدعی نماید باوجودیکه اکثر امرا و اعیان دولت در خدمت فرزند خرم بودند مجلس ترتیب یافته در ساعات سابق هیم کمی داشت پیشکش رور سه شنبه به اندک خان مرحمت نمودند در همین روز که عره فروردین سنه دوازده است عرضداشت شاه خرم رسد مضمون آنکه حسن نوروزی بدستور سالهای گذشته ترتیب یافت اما چون اتمام سفر و یساق در مدانست پیشکش همه ساله به بعدها معاف شد این معنی رعایت مستحسن امداد فرزند دلبد را بدعای خیرمندی یاد آورده از درگاه الهی خیریت دارین سحمت او مسالت نمودم و حکم کردم که درین نوروز هیچکس پیشکش نگذراند بواسطه افساد تدابیر که در اکثر مراجهات طایعاتها مقرر است فرموده بودم که هیچکس متوجه نکشیدن آن ننود و برادر شاه عباس نیز بضرور آن مطلع گشته در ایران میفرمایند که هیچکس مرتکب کسیدن آن نگردد چون خانعالم مداومت کشیدن تدابیر بی اختیار بود در اکثر اوقات بدین امر قیام و اقدام می نمود یادگار علی سلطان البچی دازای ایران ای معنی را بسا عداست عرض می نماید که خانعالم یک لحظه بی تدبیر نمی تواند بود جواب عرضداشت او ای بیت مرموم می سار *

رسول یار می خواهد کند اظهار تدبیر * من ارشمع و ما روشن کم بازار تدبیر

خانعالم نیز در جواب بیت گفته فرستاده است

من بیچاره عاجز بودم از اظهار تدبیر * لطف شاه عادل گرم شد بازار تدبیر

در سویم ماه مذکور حسین بیگ دیوان بدگاله سعادت استان بوسی در یافته دوازده رجیر فیل نر و ماده پیشکش گذارید طاهر بخشی بدگاله که مخاطب و معاطب به بعضی تفصیلات بود سعادت کورنش در یافته میلان او که بهست و یکزنجیر بود از

اخر الامر فرمودم که سردار انجمنه را که در محافظت او غفلت نموده بودند بصیاست رسانیدند اعتقاد خان درینروز حسب التماس اعتمادالدوله سوار شد که پیش دریافت چون مدتی بود که احوال بدگاله و سلوک قاسم خان خوب شدیده و سوار سوار رسید که ابراهیم خان فتح جنگ را که مهمات صوبه بهار را یک گونه صورتی به او رسانیده را که بتصرف و عمل بندهای درگاه در آورده است بصوبه بدگاله فرستاده جهان جهان را که در صوبه الیه بان جاگیردان بجای او به بهار روانه سارم و قاسم خان را بدرگاه طلبید.

در همین ساعت در روز متدرک حکم شد که در بدجای فرامین مطاعه بقلم در آورند و سرورین تعیین شوند که جهانگیر فلیحان را به بهار برده ابراهیم خان فتح جنگ را روانه بدگاله سارند و سکندر جوهری را بواخته بهزاریدات و سیصد سوار سرفراز ساجتم در بیست و یکم محمد رضا ایلچی دارائی ایران را رحمت نمودم شصت هزار در ب که سی هزار روپیه بده باشد تا خلعت باو مرحمت شد در برابر یادبودی که برادرش شاه عباس بجبهت من فرستاده بود تحفه چند از قسم مرصع الاتی که دنیا داران دکن فرستاده بودند تا دیگر بار چها و نقایس از هر جنس و هر قسم که تحفگی را شایان بود مواری یک لک روپیه همراه ایلچی مذکور روانه ساجتم از جمله پیداله بلوری بود که چلبی از عرق فرستاده بود آن پیاله را شاه دیده بودند ساجتمی گفته باشند که اگر در پی پیاله برادرش شراب نوشیده بجبهت من فرستند شفقت تمام خواهد بود چون ایلچی اینمعنی را اظهار نمود در حضور او چند مرتبه اری بیانه شراب خورده فرمودم که سربوش و رکابی بجبهت ان تیار ساختند و داخل سوءتها نموده فرستادم سربوش میداکاری بود بمنشیان عطارن رقم فرمودم که جواب کتابت که آورده بود بروحبه صواب مرفوم سارند در بیست و دوم قراولان حیر شیر آوردند همان لحظه سوار شده خود را بسر شیر رسانیدم و سه تیر بدوق حلق را از شر او و او را از شر نفس خسیس خلاص ساختم مسیح الرمان گریه آورده گذر اید که این گریه خلتی است در منزل من بچه هم از تو یاد یافت و هم گریه دیگر جفت شده بچه از بهر رسید در بیست و پنجم موج اعتمادالدوله در میدان جهرو که در شن از نظر گذشت دو هزار خوش اسبه که اکثر معل بودند و پانصد پیاده تیر انداز و توپچی و چهارده رنجیر میل موج را بخشیان بشمار در آورده معروضساییدند که فوج مذکور بیدار اراسته و بتورک بدظر در آمد در بیست و ششم شیر ماده شکار شد روز پنجشنبه غره اردی بهشت الماسی که مقرنخان بمصحوب فامدان فرستاده بود بدظر در آمد بیست و سه سرخ ورن داشت جوهریان مسی هزار روپیه قیمت نمودند مرد اعلی الماس بود بغایت پند افتاد فرمودم که انگستری ساختند در سویم منصب یوسفخان حسب التماس بااخرم از اصل و اضافه هزاریدات و هزار پانصد سوار مشخص شد و همچنین منصب چند دیگر از امرا و مدصبداران بتجویز فرزند مذکور اضافه حکم شد در هفتم چون قراولان چهار شیر در قیل داشتند بعد از گذشتن دو بهر و سه گهزی با محل مقوجه شکار آنها شدم چون شیران بنظر در آمدند نور جهان بیگم از من التماس نمود که اگر حکم شود می

نظر داشت که گذشت دوازده رنجیر - افتاده نیمه را باو مرحمت نمودن درین روز
 مجلس شراب ترتیب داده ساختند - و در ملازمت بودند شراب مرحمت نموده
 همه را سرمست باده احلاص ساختند - چهارم فراوان خبر رسانیدند که ببری درحوالی
 سدر تالاب که دور منعه از عماد - و حکام مانده است قتل داریم همان لحظه سوار
 شده متوجه آن شدیم گستم چون بپر - دیکور ظاهر گشت بر احدیان و حمایکه در جلو
 بودند حمایه او گشته ده دوازده - مکرر و رخمی ساخت احرا امده سه تیرندوق کار
 او ساخته سه روز از مدتها جدا دور ساختم در هشتم منصوب مدرمدران که هزاره
 ذات و چهار صد سوار بود - پانصدیدات و پانصد سوار مقرر گشت در دهم حسب
 التماس فرید حرم - و دست حاکمان هزاریدات و سوار امروده شد که شش هزاریدات
 و سوار - وده باشد و یعقوب - و ده هزار و پانصدیدات و هزار سوار سرفراز بود و دو هزاره
 ذات و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار
 و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار
 شرف - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار
 بود از اصل و اصلاء - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار
 مطابق است و دوم ربع اول شده است - و شش و شش و شش و شش و شش و شش
 و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار
 مصحوب بهرام بیگ فرستاده شد هزار سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار
 ذات و سه هزار سوار سرفراز باشد در نایب هم حسن بیگ تبریزی که دارای ابروان او را
 در حایه نگه داشته - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار
 سرفراز مسدود بود با شش پی حاکم در - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار
 تعویذ پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار
 حایه نیکان مرحمت نموده شد در نایب هم هزاریدات - و پانصد سوار - و پانصد سوار
 بهامدنگه امروده شد که پانصدیدات و سه هزار سوار بوده باشد در هفدهم پانصد سوار
 دیگر در منصوب میرا رستم - و پانصد سوار - و پانصد سوار - و پانصد سوار
 هزار و پانصدیدات و هفتصد سوار اصل و افسانه مقرر گشت و اراد حاکم منصوب هزار
 و پانصدی و ششصد سوار بهمین دستور سرفراز گردید در منصبت انبرای پانصدی و یکصد
 سوار امروده گشت که هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار بوده باشد سه کهری از روز
 شنبه نور دهم مایه اعار شرف شد و در همین وقت محدداً جلوس نمودم از گرفتاران
 لشکر عدل مقهور که سی و دو نفر بودند و در جنگ شهوار حاکم و شکست آن
 اختر بدست اولیای دولت مایه افتاده بودند یکی را اعتقاد خان سپیده بونم
 محافظانیکه بجهت حفظ او معین بودند غفلت ورزیده او را بگریزاند این معنی
 خاطر من بسیار گران آمد اعتقاد خان را در مدت سه ماه از کورنش منع نموده بودم
 سپس مذکور بی نام و نشان بود هر چند نکرده نموده بدست در نیامده

از اطراف ولایات دکن و نرهانپور و گجرات و برگنات مالوه بمیره خانه خاصه شریفه آورده بودند تا آنکه اینولایت بحوش انبگی معروف و مشهورند در شبیدی و کم ریشگی و کلانے ابدہ کم جائے برانری نابده اینولایت میکند چنانچه مکرر در حصو ... و ... که بوزن در آورند نکسیر و یکپاو و بلکه چیز زیاد ظاهر گشت غایتاً بحوش انی و ... و ... و کم ثقلی ابدہ چهپرامو که در حوالی اگره واقعست ریادتی بر جمیع ابدہ ها ... و سایر جاهاے هندوستان دارد در بست هشتم نادری خاصه که تا حال نایی ... نادری رردوری در سرکار من دوخته بسده بود جهت فرورد بابا خرم فرستادم و حکم شد که درده ان مذکور سارن که چون این نادری این خصوصیت داشت که در روز برآمدن از اجمیر بقصد نکسیر ولایات دکن نوشیده بودم جهت انفرورد فرستاده شد در همین تاریخ دستاری که از سر خود برداشته بودم بهماں طور پینچده برسر اعدمان الدواله گذاشتم و اورا بدین عدایت سر بلند ساختم سه قطعه رمد و یک قطعه اوربسی مرصع و انگستری نگین یاقوت مهانتکان بطریق پیسکش فرستاده بود از نظر اشرف گذشت مبلغ هفت هزار روپیه بقیمت رسید در روز مذکور بازاران کرم و عدایت الهی متقاطر گشت آب درمادو خیلی روی بکمی نهاده بود و خلق ازیدم و مضطرب احوال بودند چنانچه ناگتر بددها حکم شد که بکار درای بردا رود و آمدن بارش و باریدن درس روزها نبود بجهت اضطراب خلایق از روی دیدار مندی متوجه بدرگاه ناری گستم الله تعالی بکرم و فضل خود بارانی عطا فرمود که در عرس یکسبدانه زور تالانها و سرکها و نالها بر گشت و آن اضطراب خلایق نارامش تمام مبدل گردید تکرانه این عدایت را نکدام ریان ادا توانکره غره ماء تیر علم نوریز حان مرحمت شد و پیسکش رانا که مستملر دو راس اسب و پاره پارچه گجراتی و چند کوره اچار و مریا بود مدظر در آمد در سویم معرا حدر گرفتاری عبدالطیف نامی از حاکم رادهای ولایت کجرات که همیشه در انصوبه مدشاء مقده و مساک بود آورد چون گرفتاری او باعث رفاهت خلق بود حمد و سپاس باری بجا آورده شد فرمودم که مقرنجان اورا بدست یکی از منصبداران تعینات آنجا بدرگاه فرستد رمیدداران نواحی مادو اکثر آمده ملازمت نموده پیسکش ها گذرا دیدند در هشتم رامداس بر سر راجه راحسنگه کچهواکه را تبهکه راجگی کسبده او را بدین خطاب سرفراز ساختم یادگار بیگ که در ماوراءالنهر بیادگار فورچی مسهور است و در حنام انجا خالی از نسبت و حالت بدوده آمده ملازمت کرده از حمله پیسکش او پیاله سعید خطائی پایه داری مستحسن افتاد و پیسکش بهادر حان حاکم فندهار که نه راس اسب و نه تعوز امشبه نفیسه و دو دانه پوست روانه سیاه و دیگر چیزها بود از نظر گذشت هم درس تاریخ راجه کدیه پیمبر این نام سعادت ملازمت دریامت و هفت رجیر فیل فروماده پیسکش گذرا دید در دهم اسب و خلعت بیادگار فورچی مرحمت شد در سیزدهم عید گلاب پاشان بود لوازم آنروز نجا آورده شد و شیع مودون چشتی که از تعینات صوبه بدگاله است بحطاب چشتی خانی سرور رگست و اسب بدو مرحمت

ساخته مشتمل بر چهار درجه بلندی این مینار پنجاه و چهار ذرع نیم است و دور پناه
 گزیده از سطح زمین تا طبقه هفتم یکصد و هفتاد و یک در بدن و مدر یک هزار و چهار
 صد روپیه نثار شد در سی و یکم سید عبدالله را بحضاب سیفکاهی سه هزار و صد و پنجاه
 و اسب و فیل و خنجر مرصع سر بلند گردانیدم و بخدمت فرستادم و بعد از آن
 ساختم و لعلی که از سی هزار روپیه ریخته می آورد بدست او بجهت فرستادن
 فرستادم و نظر بر قیمت آن نموده چون مدتی مدید بر سر خود می گزافتم و
 دانسته بطریق شگون فرستاده شد سلطان محمود خویش حواحه ابوالحسن بخدتم
 خدمت بخشید و وافعه نویسی صوبه بهار تعین نمودم و در وقت رحلت قدسی
 ناو عدايت نمودم احرار را روز پنجشنبه امر داد تا مردم محل بقصد سپردن بیل کند
 که از جاهای دلکس قلعه ماند و است متوجه گستم شاه مذاق حان که از امرای معتبر
 والد بزرگوارم بود در وقتی که اندولایت را بجاگیر داشت عمارتی در آنجا ساخته بعایت
 دلنسی و فرح بخش تا دوسه گهزی شب توقف نموده بعد از آن متوجه دولت خانه
 مدارک گستم چون از مجلس حان که دیوان و محاسنی صوبه بنگاله بود بعضی سبکیها
 بعرض رسید از منصب او هرازدت و دوست سوار کم نمودم در هفتم قبل مستی از
 ویلان ببنکس عادل حان گجراج نام بجهت رانا امر سنگه فرستاده شد در باردهم بقصد
 شکار متوجه گستم و یکمدرل از قلعه پائین امدم غایتاً کثرت باریدگی و گل بدرجه
 بود که مطلق تردد و حرکت میسر نبود بدست رفاهت نمودم و آسودگی خدمات فسخ
 اندوخت نمود روز پانزدهم در دیوان گذرانده شب جمعه دار گشتم در همین روز
 هدایت الله که در خدمت تورک و ترددات حضور سیدار چسپان است بحضاب عدالتکاهی
 سرفراز گشت در بی برسات بارش بدرجه شد که پیران کهن سال گفتند که این قسم ناری
 در هیچ عهد و عصر یاد نداریم فریب بچهارور اسواران بود چنانچه گاهی حضور دیر
 اعظم ظهور مقرر بودند و کثرت باران برترده رسید که اکثر عمارت های قدیم و جدید
 از پا درآمدند در شب اول باران و برق و عاصف چندی افتاد که نان سلامت صدایم
 بگوش رسیده بود فریب است کس از باران و عواصف چندی افتاد که نان سلامت صدایم
 رسیده شکست در پناه های آن راه رفت غیچ صدای باد از این دنگوف تر نیست تا وسط
 ماه مذکور شدت باد و باران در ترمی بود بعد از آن رفته رفته رو کمی بهاد و در شب سمنه
 و بیا حین خود رو چه نوبت دبه و دست و کوه و صحرای مرو گزیده است در معموره عالم
 معلوم نیست که مثل ماند و جای از خدمت حوی هوا و لطافت حاکم و صحرای بوده باشد
 بحسب در فصل برسات در بدفصل که از راه های مقرر با ستانست شدنها در دیوان
 خاندانهای احماف نمیتوان خوانید و روزهایدوئی که مطلق بباران و غییر حاکم و درل
 احتیاج نمی افتد آنچه از بدعالم نوشته شود هدور ادکی از بسیاری حویدنها است
 در چدر مساهده افتاد که در هج حاکم و هدوسه همان ندیده بودیم - در حجت کیله
 عدلی که در اکثر صحرای های اس قلعه رسته است دیگر نشانه نموده بران فارسی دم

هیچ میگویند تا حال هیچیک از میدانان خبر از اشیان او نداده بودند بحسب اتفاق در عمارتیکه بسر میبردیم آمده و ظاهر شد دو بچه برآورده بود سه پهر از روز پنجشنبه زود هم گذشته با مردم محل قصد سیرو تماشای محلهای و عمارت سکر تالاب که از احداث یافتهای حکام سابق مالود ست سوار شدم چون بجهت دارائی و حکومت موده پنجاب باعتماد الدوله بیل مرحمت رسیده بود در اندک راه فیله از ویلان خاصه که جگت جوت نام داشت باو مرحمت نمودم و تا شام در آن عمارت دلکش بسرورده از خرمی و سبزی صحراهای اطراف به است محظوظ گشتم و بعد از ادا عبادت و تسبیح شام متوجه مسدود دولت گردیدم در روز جمعه ویلی را ببادل نام که دهانگیر فلیخان بطریق پیسکش فرستاده بود از نظر گذشت بعضی لباسها و قماشها را مخصوص پوشش خود ساخته حکم فرمودم که به مجلس بپوشند مگر آنکه من عدايت کنم اول دگله نادری که بر بالای قندوشد دراری فد آن را کمر این سرین و استین ندارد پیش آن بقمه بسته میشود مردم ولایت امر کردی میسرند من نوبی نام نهادم دیگر حمامه شال طوس است که والد سرکوارم خاصه کرده بودند و به دست و گریبان و سر استین چکن دوری پوشیدن اندر نیز مخصوص خود ساخته بودند دیگر فبای حاسیه دار که علمهای بارچه محرمات را برده در روز دامن و گریبان و سر استین مددورند دیگر فبای اطلس گهراتی دیگر چیده و کمر بند برسم ف که کلاصور طلا و نقره را و نافه باشند چون ماهبانده ناره از سواران مهلتخان مطابق درست سه اسپه دو اسپه بجهت سرانجام خدمت دکن اضافه شده بود و در نادی الحال الکدومت بالنصوام برسد حکم کردم که دیوانیان آن تفاوت را از حاگیر او باز یافوت برسد اخره است به مجلس ده بیست نسیم موافق چهاردهم شهر شعبان که شب برات بود در یکی از میدان و عمارت محله دو جهان بیگم که در میان تالابهای کلان واقع است مجلس جشن نمودم و امرا و مقرران با درین مجلس که ترتیب داده بیگم بود صلوات شده حکم کردم که مردم پیاله و اقسام به عمارت بمقتضای حواص هر کس بدهند بدهای بیاله اختیار نمودند فرمودم که هر کس که بیاله بکوبد بمثل مدصب و حالت خود بدهد و اقسام بدهای و میوه ها بطریق گرگ مقرر شد که در بدس هر کس بدهد بحسب مجلسی بمقد گشت در تمام اطراف بان و عمارات فادوس ها و چراغها روشن ساخته چراغی بهم دست داد که تانی رسم را معمول ساخته اند شاید در هیچ حاکمیت این چراغی نشده باشد جمیع چراغها و فادوسها عاس در آن انداخته نوعی بنظر در می آمد که گوناگون تمام صحن این تالاب یکمیدان آتسست بسیار شگفته مجلسی گذشت و بیاله حوران ریاده از حوصله طاقت بیالها تناول نمودند *

دل افروز سری شد از استه *

کوبی بد انسان که دل خواسته

مکدند در بدس اس ستر کاج *

بمطبی چو میدان همت و سراج

ریس بگفت برم مدیریت دور *

فلک ناده مشک بود از بخور

شده جلوه کرنازدان باغ *

رخ افروخته بتریکی چو چراغ

درفوزدهم یک زنجیر فیل بجاینگه مرحمت شد در بهتم دویست سوار بر منصب کیشومارو مرحمت گردید که منصب او از اصل و اضافه دو هزار بدات و هزار و دویست سوار بوده باشد * در دست و سیوم الهداد افغان را بخطاب رشید حانی اختیار داده پرم نرم خاعه عنایت نمودم فیلا پیشکش راجه کلیان سنگه که هدیه زنجیر فیل بود از نظر گذشته شانزده زنجیر فیل داخل فیل خانه خاصه شد در سحر را باو مرحمت کردم چون از ولایت عراق خبر وفات والده میر میران دختر شاه اسمعیل اری از طبقه سلاطین صفویه رسیده بود خلعت نجهت او فرستاده او را از لباس تعزیت مرادیم در بیست و پنجم فدائی خاں خلعت یافته باتفاق برادرش روح الله و دیده منصبداران به تدبیر زمیندار حیات پوری مرحص گسند در بیست و هشتم بقصد تماشا به بردا و شکار آمدن از قلعه فرود آمده با اهل محل متوجه گسند و در منزل کنار آب مذکور محل برول احلال گشت چون بهسه و کدک بسیار داشت ریاده از یک شب توقف ببقاد روز دیگر به تاراپور آمده روز جمعه سی و یکم مراجعت واقع شد در عره مهر ماه محسن حواحه که در پیولا از ماوراءالنهر آمده خلعت و یک هزار روبیه مرحمت شد در دوم بعد از تفحص مقدماتی که در باب راجه کلیان بعرض رسانیده بودند و اصفاک بتفحص ان مامور بود چون بنگاه ظاهر گشت سعادت استادنوسی در یافته یکصد مهر و یک هزار روبیه بدر گذارید و بیسکش او که یک سلک مرورند بود مستقیم بهر هستان داده و دو قطعه لعل و یک بهیچی که یک قطعه لعل و دو دانه بهر زیبد داشت به سورت اسپ طلا مرصع بجواهر از نظر گذشت عرضداشت فدائی حن رسید نه چون امواج فاهوه بولایت حیت نور در آمدند رمیددار اینجا فرار بر فرار اختیار نموده تاب مقاومت دیوار و ولایات او بتاراج حادثات رفت الحال از کرده خود پسیمانست و اراده دارد که بدرگاههای نده آمده طریقه بدگی و اطاعت اختیار نماید روح الله را با موحی بعقب او فرستاده شد که او را بدست آورده بدرگاه آر یا اواره وادی ادبار سازد و رنان و متعلقان او را که میان ولایت رمیدداران همسایه در آمده اند ببد در آورن در هشتم خواجه نظام چهارده عدد انار که از بدر موها بود آورده گذارید از بدر مذکور بسورت در عرض چهارده روز آورده بودند و از سورت بماد و هشت روز آمده بود کلانی انار مذکور برادر انار تهته است عایتاً انار تهته بیدانه و این انار بادانه و تاری دارد در شانسی بر انار تهته زیادت می کند در نهم خبر رسید که روح الله بدیهی از دیهات ان سواحی میرسد و بدو خبر میرساند که رنان و متعلقان حیات پوری در بی دیهه است بقصد تفحص در دیون دیهه فرود آمده کسان میفرستد و مردمی را که در بی دیهه بوده اند حاضر میسازد در اثنائ تحقیق و تفحص یکی از مردیان رمیددار مذکور میان مردم دیهه در آمده در حینیکه مردم جائجا فرود آمده بودند و روح الله با چند رخت برآورده بر بالای قنایچه نشسته بوده است اعدوی خود را بعقب سر او رسانیده برچهه باو میرساند و ان برچهه کارگر افتاده سرار سیده او بر می آورد کسیدن برچهه و اصل گشتن

مبالغه نمود من در عنایت و شفقت افزودم و نزدیک بخود حم بستن فرمودم هزار اشرفی و هزار روپیه نصیغه بدر و هزار اشرفی و هزار روپیه برسم تصدق معسروص داشت و چون وقت مقتضی آن نبود که پیشکش های خود را تمام بنظر در آورد و فیل سرباک را که سر حلقه فیلاں پیشکش ساد حس بود با صندوقچه از جواهر نفیس در پی وقت گذراند بعد ازان به بخشیان حکم سده ایی که همراه آن فرزد آمده اند بترتیب منصب ملازمت نمایند اول حاکم جهان سعادت ملازمت سرمراری یافت او را بالا طلبیده بدولت فدمدوس امتیاز بخشیدم هزاره و هزار روپیه بدر و صندوقچه پر از جواهر و مرصع آلات پیشکش گذراند و از پیشکشها او آنچه مقبول افتاد چهل و پنجهزار روپیه قیمت شد بعد ازان عبدالله خان آستادبوس نموده صد مهر بدر آورد و آنگاه مهانتخان بزمین بوس سر بلندی یافت صد مهر و هزار روپیه بدر و گرهی از جواهر و مرصع آلات پیشکش گذراند یک لک و سست و چهار هزار روپیه قیمت آن شد از آنجمله لعلی است بون یارده متقال که سالگدشته در اجمیر فرنگی بجهت فروختن آورده بود دو لک روپیه بها میکرد و جوهریان هشتاد هزار روپیه قیمت می نمودند بابران سودا راست نیامد باز گذراند بدر چون بدرهانیوز می رسید مهانتخان بیک لک روپیه ابرو میخورد بعد از آنکه راجه بها و سنگه ملازمت نموده هزار روپیه بدر و قدری از جواهر مرصع آلات پیشکش گذراند و هشتاد و دوازده خان بزرگ خاکیان و سردار خان برادر عبدالله خان و سچا علی خان عرب و دیان خان و شهباز خان و معتمد خان محسبی و آودارام که از سرداران عمده نظام بلندی بودند بقول فرزد شاه خرم آمده در سلک دولتمخواهان مدظم گشته و دیگر امرا بترتیب منصب ملازمت نمودند بعد ازان وکلای عادل خان دولت زمین بوس دریافته عرضداشت او را گذراندند بدش اریں بجلدوی فتح رانا منصب سست هراری و ده هزار سوار بهرزد اقبال مدد مرحمت شده بود چون بدسخیر دکن شقامت بقطاب شاهي اختصاص یافت الحال بجلدوی اریں خدمت شایسته منصب سی هراری و سست هزار سوار و قطاب شاهجهان عنایت فرمودم و حکم شد که بعد اریں در مجلس بهشت ائین مدلی نزدیک به تخت می نهاده باشند که از فرزد رسید و اس عنایتیست مخصوص با فرزد که بدش اریں در سلسله مراسم بدود و خلعت حاکمه با چار نمب در رفت دور گردان و سراسرین و حاشیه دامن مروارید دوخته که بنجاه هزار روپیه قیمت داشت و شمشیر مرصع با پردله مرصع و حلجر مرصع مرحمت شد بکارت سرمراری او خود از جواهر که پائین آمده خوانچه از جواهر و خوانی زر بر سر او اندام و فیل سرباک را نزدیک طلبیده دیدم بی تکلف آنچه از تعریف و خوبی آن فیل شنیده شد بجای خود است در کلاهی و راستگی و جمال و خوش معنی تمام عیار است و باین خوبی فیل کمتر دیده شد از بسکه در نظرم مقبول افتاد خود سوار شده نادرون دولتمداره خاص مردم و پاره از زر بر سر او نثار کردم و حکم فرمودم که درون دولت

روح الله مقارن یکدیگر واقع میگردد چندیکه حاضر بودند انمردک را بخدمت میفرستند و مجموع مردمی که متفرق بودند آمده بودند سلاح پوشیده بر سر دپه روانه میشوند آنکس گرفتها شصت جلدان بحالان و متمردان در یک ساعت بحوی بقتل میرسند زنان و دختران آنها را بد کشتار میگردند و افس در دپه رده چنان می کنند که بجزرتل خاکستری باظرفه سیاید و تمامی آن مردم جسد روح الله را برداشته خود را بعدائی حان ملحق می نمایند در مردانگی و کار طلبی روح الله سخن بدو عابتاً غفلت اس شعبده انگیزت چون آثار انسانی در انولایت نماد رمیدار الجا کوه و جنگل در آمده خود را بدین مردم ساخت و بعدائی حان کس فرستاده القماس عمو گداهان خود نموده حکم بدین روزا قول داده بدرگاه آورد مدصب مروت حان ار اصل و صاه بسوط دیست و بدون سختن هر بهان رمیدار چندر کوته که متمرانین ارو ارار نام می مانند بدرهرازد با روزه با صد سوار مقرر گشت در سیردهم راحه سورجمل همراهی تقی کسی علامت در حرم آمده ملازمت کرد مطالبی که داست مجموع معمر رساند سرانجام خدمتیکند تعهد نموده بود سواحدي شد و حسب القماس فرود مسرتنه بعدایب علم و قدره سرلندی است نه تقی که همراهی او معین بود کهپوه جمع شفقت شد و مقرر گشت که سرلحه کار خود نموده درودی روانه گردن و مدصب خود حد علی بیگ مدبر را که حفظ و حرست احمد نگر دمن یافته بود بدو همراهیاد و سوار حکم شد بدورالدین ولی و حواحنی طغر و سید حان محمد و مرتضی خان و ولی بیگ بهر دنام یکر کمر قبل مرحمت نمودم در هفدهم مدصب حاکم بیگ ار اصل و اضافه بهراری شاه و دوسب سوار مقرر گردید در همین روز راحه سورجمل را خلعت و فیل و کهپوه مرمع و تقی را خلعت داده خدمت کادگه مرحص ساختم چون فرستاده های فرود بلند افعال شاه حرم با انچیان عادل حان و نسکسپهائیکه فرستاده بود داخل بهراپور شدند و خاطر انفرود سالکیه از مهمان صوه دکن جمع گشت صاحب صوبگی نوار و حامدیس و احمد نگر به سپه سالار حاکمان القماس نموده شاعدموار حان سراورا که در حیثیت حاکمان جوانست با دوا ده هزار سوار موحود بصدط ولایت مفتوحه رسیدند و هرح و عمر محل را بکاگیر یکی ر معتمران فرار داده بدو دست انجا بوشی که لاس و مداسب بود سرانجام نموده و در حمله لسنری که همراهی انفرود مقرر بود مواری سی هزار سوار هفت هزار پداده برن انداز در انجا گذاشته تقمه مردم را که بیست و سحرار سوار دوهزار توپچی بود همراه گرفته روانه ملازمت شد و بتاریخ روز مبارکسبه هشتم مهرماه اهی سده دوا ده جلوس موافق یازدهم شهر شوال سده ۱۰۲۹ هزار است و شش هجری بعد از گذشتن سه بهرو یک گهری در قلعه ماندو مبارکی و فرخی سعادت ملازمت در اوت مدت معارفه نادره ماه و یازده روز کشید بعد از تقدیم در کورنش و زمین نرس نالای چهرو که طلبیدم و ارعاست محبت و شوق بی نادر از جات خود برد سده در اعوش عاطفت گزتم چندانکه او در اداب و مروتی

خورده نشده بود در کلانی مقدار یک انگشت بوده باشد خیلی شیرین و راست مزه است هیچ نسبت به دیگر اقسام کیله ندارد غایتاً خالی از ثقلی بیست چنانچه دو عدد از آن من خوردم اثر گرانی در خود یافتم و دیگران میگویند که قاهمت و هشت میتوان خورد اگرچه کیله در اصل قابل خوردن نیست اما از اقسام او آنچه نور خورد همین است و بس امسال تا بیست و سویم ماه مهر مقرنخان ابده گجرات را بذاک چوکی رساندند در آن تاریخ شنیده شد که محمد رضا ایلچی برادر شاه عباس در آنکه در اسهال و دیعت حیات سپرد و محمد قاسم سوداگر را که از پیش برادر امده بود و منی خود ساخته حکم فرمودم که بموجب وصیت اسباب و اشنای او را خدمت شده رساند تا ایسان در حضور خود بورثه مرحوم لطف نمایند رسید کبیر و کتیرخان و کلاے عادل خان خلعت و قبل مرحمت شد روز مبارک شده سیزدهم آنان ماه الهی جهانگیر فلی بیگ ترکمان که خطاب جانشینار حانی سرفراز است اردکن امده ملازمت نمود بدرش در سلک امرای انراں اندطام داشت در زمان عرش اشیانی از ولایت امده بود منصب عنایت نموده بصوبه دکن فرستادند در انصوبه بسوینما یامت اگرچه عابناً مکرر مکرر خدمت او شده بود در بدولا که مرید شاه جهان ملازمت رسید و از اخلاص و جانشیناری او معروضداشت حکم فرمودم که جریده بدرگاه امده سعادت ملازمت در یابد و بار مراجعت نماید در بدور اودا رام را بمنصب سه هزار و هرات پانصد سوار سرفراز ساختم ذات او بر همین است و بدس عذر اعتذار تمام داشت در وقتیکه شاهنوار خان بر سر عذر مدروت ادم خان حبسی و حادورای و بانورای کایتیه و اودا رام و چندی از سرداران نظام الملکی جدا شده بود شاه دوار خان امده بودند و بعد از شکست عذر بار ملازمتهای عادلخان و فریب عذر را راه رفته ترک بندگی و ده لنگواهی نمودند و عذر بآدم خان سوگند مصحف خورده او را عاقل ساخت و بفریب گرفته در قلعه دولت آباد محبوس گردانید و آخر او را کشت بانورای کایتیه و اودا رام در امده بسرحد عادلخان رفتند عادلخان در ملک خود راه داد در همان چند روز بانورای کایتیه بفریب و عذر یکی از اشدایان نقد هستی در راحت و عذر موجی بر سر او در ام و بستاد او حدک حوت کرده موج عذر را شکست داد بعد از آن در املک بقوانست بود خود را بسرحد ولایت نانشاهی انداخت و فول گرفته با اهل و عیال خودش و بدود خدمت فرید شاه جهان امده و افرید او را بانواع عنایت و افسام رعایت سرفراز ساخت و بمنصب سه هزار پاد و یک هزار سوار امیدوار گردانیده همراه بدرگاه آورد چون بدده کار آمدنی بود پانصد سوار دیگر اضافه مرحمت نمودم و شهیدار خان را که منصب دو هزار پاد و هزار و پانصد سوار داشت پانصد سوار دیگر افزوده بقوحداری سرکار سارنگپور و بعضی از صوبه مالوه تعیین فرمودم بحاکمهای اسپ خاصه و قبل مرحمت شد روز مبارک شنبه دهم ماه مذکور فرید شاه جهان پیسکسهای خود را بنظر در آوردن جواهر و مرصع آلات و اقمشه بعیسه و دیگر نفایس و نوادر تمام در محلی جهیز که بترتیب

خانه می بسته باشند و باین دست نور سخت نام او نهاده شد روز جمعه بخت و چهارم راجه بهرجیو رمیندار نکلان مدته ملازمت نمود نام او پرتا بست و راجه انجبارا شرس که بوده باشد بهرجیو میگردید قریب به هزار و پانصد سوار مواجب خوار اوست در وقت کار تا سه هزار سوار هم سامان میتواند کرد ولایت نکلان در میان گجرات و خاندیس و دکن واقع است دو قلعه مستحکم دارد سالیروز مالیر و چون مالیر در میان معموره است حود در الحامی باشد ملک نکلان چشما حوش و اسهای روان دارد ادبه انجا رعایت لطیف و نالیده مدسود ار اندای عورگی تا احرنده ماه می کسد انگورش فراوان است اما مرد اعلی بیست راجه مذکور با حکام گجرات و دکن و خاندیس سر رشته مدار و ملایمت ار دست نموده عادتاً حود بدیدن هیچکدام نمیدرخته و چون اریدها خواستی ده دست تصرف ملک را در سار کمایت دیگری از اسب دیگری محفوظ مردی بعد از آنکه ولایت تحرف و دکن و خاندیس بقصر حضرت عرش اشیانی در آمدند به نرهادپور آمده سعادت میدوس در باوت و در سلک نددها منظم گشته مدصب سه هزار سوار شد در بدو که شاهجهان بدرهادپور رسید یارده رحیر و فیل سسکس آورده ملازمت نمود در خدمت انفرید در رگه آمد و در حور احلاص و بدگی نعواطس و مزاحم حسوانه سر بلندی یافت و رعایت شمسرموع و عس و سب و خلعت ممتاز گشته بود از چند روز سه انگستری از باقوب و الماس و بعد در مرحمت نمود روز مبدار تنه بیست و هفتم نور جهان بیگم حسن فتح مرید نهاده جهان کرده نساء جهان خلعتهای گران بها ناداری که نگلهای مرصع و مروارید های نفیس دارند بود و سر تیغ مرصع نگوهر نادر و دستار ناطره مروارید و کمر بند مسلسل مروارید و شمشیر بهر دهه مرصع ناپهول کتاره و سده مروارید و دو اسب که یکی این مرصع داشت و فیلخانه نادر و ماده فیل عدایت نمودند و همچنین نفرندان و آهن حرم او خلعت های و تعور های اقمسه باقسام رزنی کشیدند و بددهای عمده اور اسب و خلعت و حکر مرصع انعام فرمودند همه جهت سه لک روبیه صرف بدحسن سده باشد در همین روز عبدالله خان و سردار حال نرادر اورا خلعت و اسب عدایت نمود سرکار کالپی که سکاگیر انها مقرر شده بود رخصت فرمودم و شجاعان را بر بجاگیرش که در صوبه گجرات تلکواه یافته رخصت داده خلعت و فیل مرحمت شد و سید حاجی را که حاگردار بهار بود اسب کشیده رخصت نمودم چون مکرر بعرضه شد که خاندوزان پیر و ضعیف شده چنانکه باید قاف قطره و تردد ندارد و صوبه کانل و مس سرزمین فتنه حراست و جهت استیصال اعدانان پندسته سواری و حرکت لازم دارند از انجا که احتیاط شرط جهانداریست مهادت خان را بصاحب موبگی کانل و بدکس تسلیم فرموده خلعت عدایت کردم و خاندوزان بحکومت ولایت نه سرفراری یافت از همیم حال فتح جنگ چهل و ده رحیر و فیل از بهار بدکسکس مانده بود بدظر گذشت درین ایام بجهت من سون کیله آوردند تا امور ار بدقسم کیله

بمناصب سرفراز گشتند اگرچه هشت پسر داشت اما دو پسرش هردو بچو هرشمشیر
روستایی آمدند برادر کلان در آغاز جوانی و دیعت حیات سپرد بهلول رفته رفته بمندوب
 هزاره سر بلندی یامت درین وقت فرزند شاهجهان به برهانپور رسیده او را عامل تربیت
 دانسته بمندوب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار آمیدوار ساخت و چون تا حال مرا
 ملازمت نکرد، خود و بسیار آروزی استانبوس داشت بدرگاه طلب فرمودم سی سلف
 خوب حاضر ایست همچنانکه بنطدش بحسن شجاعت آراستگی دارد طهرس هم
 خالی از نمودی نیست مندوبی که فرزند شاهجهان تجویر نموده بود بالتماس
 مرحمت شد و بحطانت سر بلندی حانی سرفراز گشت الهمار کوکه نیز جوان مردانه
 و بنده لایق تربیت است او را بخدومت حضور مداسب و چسپان یافته بدرگاه طلب
 فرمودم رو کم شده عره ماه اندر سستار رفته یک بنده گاو به بدوق ردم درین تاریخ واقعات
 کسمیر بعرض می رسید، در حاده ابرسم فروشی دود حق درندان دار بوجود آمده که پست
 تا که مرهم است ن بود اما سر و دست و بال هر کدام جدا اندک زمانه رفته بوده فوت
 شدند روز مبدار رسیده، دویم در کنار تالای که دیره سده بود نرم بدال، ترتیب یامت لشکر خان
 را خلعت و فیل مرحمت نموده خدمت دیوانی صوبه دکن سرفراز ساختم مندوب
 او را عمل و اضافه دو هزار پانصدی ذات و هزار و پانصد سوار حکم شد نوکله تادل حان
 مهر کودت طالع که هر کدام نوزن پانصد مهر دستوری میسود انعام شد بسر بلندی خا
 اسب و خدمت عنایت فرمودم چون از الهیار کوه هم خدمات شایسته و تزیینات
 پسندیده موعوم آمد، بحطانت حانی سرفراز، خلعت مرحمت شد روز جمعه
 سه چهار کوزه و یکپاو کوچ نسونه برآمدند در محل نوزن در حاده بر بنده
 نیز چهار کوزه و یکپاو کوچ نموده در قصه ده روز منزل شد * ده هزار شهرهای قدیم است
 و راجه بهوج که از راجهای معمر همد و ستانست درین شهر میدود و ار عهد او هزار
 سال گذشته در زمان سلاطین مالوه دیر مدتها حاکم بسین بوده و قدیکه سلطان محمد
 تغلق نعم تسخیر دکن میرفت قلعه از سنگ تراشیده برقرار بسته اساس ساخته ظاهرش
 غایت نمود و صفا دارد و دوزن قلعه از عمارات حانی است فرمودم که طول و عرض و
 ارتفاعش را مساحت کند طول دوزن قلعه دوازده طلاف و هفت گر عرض هفت
 طلاف و سیزده گز و عرض دیوار قلعه دوزده و نیم گز و ارتفاع تا ککرة شده و نیم گز ظاهر
 شد و در نوزن قلعه پنجاه و پنج طلاف بود عمید شه غوری محاطب بدلاور خا که در
 زمان سلطان محمد پسر سلطان فیروز ناساه دهلی حکومت و تربیت مالوه باستقلال
 داشت در معموره دوزن قلعه مسجد جامع بنا نهاده در مقابل در مسجد میل آسمی
 مربع نصب کرده بود چون سلطان بهادر گجراتی ولایت مالوه را بتصرف در آورد
 خبر است که این میل را گجرات نقل نمایند کار فرمایان در وقت ورود او درین احتیاط
 کردند و بر زمین افتاده دو پاره شد یکی اراں هفت و نیم گز و دیگری چهار گز و یکپاو
 و دوزش یک گز و یکپاو است چون در پنجاه ضایع افتاده بود حکم کردم که تخت کلان

و سایه کوه خورده شب به آرد آمدن درسی روز رمینندار حیت پوری که بالقماس فرزند شاهجهان گناه او بخشیده شده بود دوست استادبوس دریامت روز جمعه هژدهم یک یله گاؤ کلان و یک موکری و روز سدد نورد هم دو ماده شکار شد چون فراوان عرض کردند که در پرگنه حاصلپور شکار و روانسب اردوی کلانرا درین منزل گذاشته روز یکشنبه بسنم با جمعی از بدهای در دیک حاصلپور که سه کوه مسافت داشت شتافتیم میر حسام الدین ولد میر جمال الدین حسن الحکو که بحطاف عضدالدوله اختصاص دارد بمندصب هزاربغات و چهار صد سوار اصل و اضافه سرفواری یافت یادگار حسین قوش بدلی و یادگار مورچی که که خدمت بدکش تعیین شده اند فیل مرحمت نمودم درین تاریخ انگور حسیدی بداده رکابل رسید بغایت تروتاره آمده بود زبان این دیار مدد درگاه ایردی از ادای تنگرمعتمه او فاصراست که باوجود سه ماه مسافت راه انگور رکابل در دکن تاره بقاره میبرد روز دو شنبه بست و یکم سه رأس دیله گاؤ خورد روز سه شنبه بست دویم یک دیله گاؤ در سه ماده و روز کم شنبه بست سویم بماده شکار شد روز چهارک شنبه بست و چهارم در کنار تل حاصلپور سرم بدله ترتیب یافت نورد شاهجهان و چندی از اسرای عظام و بدهای خاص بداله نمایند شد پوسنجان پسر حسین خان را که از حاکمان لایق تربیت است مندصب سه هزاربغات هزار و پانصد سوار اصل و اضافه مرحمت نمودم و موجوداری گوددوانه حست نمودم و بنام حست و فیل سرفواری یافت راه بهاریداس دیوان و دکن دکن به سعادت استادبوس مختار گشت روز جمعه حاسپارخان را بنمایند علم سر بنام ساختن اسپ و حست و حست نموده نموده دکن رحست و نمودم او روز بدوق نمایندی انداختم فصارادر درون و آتانه درخت کهونی واقع شده بود فرستاده سرشاج بلندی بست و همین میانه سیندش بدظردر می آمد بدوق را بروی دست گرفته درمبل سیده او دم و از جائیکه ایستاده بودم تا سرشاج بست و دو گز بود روز شنبه بست و ششم قریب دو کوه کوچ کوه در موضع که لپور مدول شد یک فیل درین روز به بدوق دم رستم خان که از بدهای عمده فرزند شاهجهانست و از برهانپور با جمعی از بدهای درگاه بر سرزمینداران گوددوانه تعیین نموده بود صد و ده رنجبر فیل و یک لک و بست هزار روپیه بینکش گرفته درین تاریخ آستادبوس رسید راهد ولد شجاعخان بمندصب هزاربغات و چهار صد سوار اصل و اضافه سرفواری شد روز یکشنبه بست و هفتم شکار بار و جره کردم روز دو شنبه دیله گاؤ کلان و یک موکری شکار شد دیله دوازده من و نیم وزن در آمد روز سه شنبه بست و نهم یک فیل شکار شد بهلول میانه واله یار کوکه از خدمت گوددوانه آمده سعادت ملازمت دریامت بهلولخان پسر حسن میانه است و میانه الوشی است از اعدانان مبادی حال حسن موکری صادفخان بود اما موکری نداشت شمس و آخر در سلک اعیان بادشاهی انتظام یافت و در خدمت دکن فوت شد بعد از و پسرانش

او تسبیح مرواریدی که نه یارده هزار روپیه خریده بود داد و میل و واسی و هفت راس گاؤ و بهل و چند تعور پارچه گجراتی مقبول اعتاد تقمه را دو سحسدم سرفرازخان نبیره مصاحب بگ است که از امرای حضرت جدت اشیانی بود حضور عرش اشیانی او را نام جدش مصاحب بیگ میخواندند و من در اغار جلوس مدصب او را افزودند بصوبه گجرات تعین فرمودم چون دست خانرا دی موروثی باین درگاه داشت از خدمت صوبه گجرات هم خود را بفرک ظاهر ساخت لایق تربیت دانسته بخطاب سرفراز حسی در عالم سر بلند گردانیدم و مدصب او دو هزار و دات و هزار سوار رسیده روز جمعه نه دیماه چهار کوره پاو کم کوچ نموده در کنار قال جهسون نزول فرمودم درین منزل را همان سوز ندها های خدمتیه ماهی رو هو شکار کرده آورد چون طبعم بگوشت ماهی رعیت تمام دارند خصوصاً ماهی رو هو که بهترین اقسام ماهی هندوستان است و از تاریخ عدور کابی چند تا حال که یارده ماه گذشته باوجود نهایت تفحص بهم نرسیده بود امروز دست آمد بغایت محفوظ شدم و اسپی بر امان عنایت فرمودم اگرچه برگه دو حد داخل سرحد گجرات است غایتاً از منزل در همه چهر اختلاف صریح ظاهر میسود صحرا و رمی دوعی دیگر مردم بوعی دیگر زبانها بروش دیگر جنگلی که درین راه بدظر در آمد درخت میوه دار مثل انبه و کهنی و تمر هندی داشت و مدار محافظت رعایت بخار دست رفوم است مراغان بر دور مرزعه حودش رفوم رسانیده هر کدام قطعه زمین خود را جدا ساخته اند و در میان کوچه راه تنگ بجهت آمدن شد گذشته اند چون تمام این ملک رنگ بوم است باندک تری و از حامی که واقع شود چندان گرد و غبار بهم می رسد که چهره آدم بدشواری بدظر درمی آید بظاظر رسیده احمد آباد را بعد از آن گرد آنک باید گشت نه احمد آباد روز شنبه دویم چهار کوره پاو کم کوچ کرده در کنار دریای مهبی منزل شد روز یکشنبه سویم بار چهار کوره پاو کم کوچ نموده در موضع بدله نزول نمودم درین منزل جمعی از مدصبداران که خدمت صوبه گجرات تعیین بودند سعادت استادبوس در یافتند روز دوشنبه چهارم پنجم کوره کوچ کرده چترسیده ۱ فنزول ریات اجلال اتفاق افتاد روز سه شنبه پنجم پنج و یکم کوره مسامت طی نموده در برگه نموده ریات اقبال بر امر داشت درین روز سه نیله گاؤ شکار شد یکی از همه کلانتر بود سیزده من و ده سیر بون در آمد روز کم شنبه ششم شش کوره کوچ نموده در برگه بدلاؤ منزل شد و از میان قصبه گذشته موازی یک هزار و بانصد روپیه دتار کردم روز مبارکشده هفتم شش و یکم کوره کوچ نموده در برگه بیلا بول فرمودم در ملک گجرات کلانتر این برگه بیست هفت لک روپیه که دست و سه هزار تومان رایج عراق باشد حاصل دارد معموره قصبه مذکور هم خیلکی است در وقت آمدن از میان قصبه گذشته هزار روپیه نذر کردم همگی همت مصروف بر آنست که بهر بهانه فیضی بخانی خدا برسد چون مدار سواری مردم این ملک به عرانه است مراهم میل سواری عرانه شد تا دو کوره بر عرانه نشستم اما از گرد و غبار بسیار ازار کشیدم بعد از آن تا آخر منزل بر اسب سواری

نوردهم مرتب بهجکوه مصافت طی نموده در کنار تال موضع سمریه ایات اقبال
برافراحت روز دوشنبه بهستم چهار کرد و یکپاؤ کوچ نموده برگنه دوحه محل نزول رایات
جلال گشت این برگنه سرحد است میان ولایت مالوه و ملک گجرات تا اردنور عبور
واقع شد تمام راه جنگل و بوته‌ها و درخت و زمین سدک لاح بود روز سه شنبه بهست و یکم
مقام کردم روز کم شنبه بهست و دوم بهجکوه و یکپاؤ کوچ نموده در موضع ریپاؤ نزول نمودم
روز مبارک‌شنبه بهست و سوم بهست و در کنار تال موضع مذکور بمز پیداله ترتیب یافت روز
جمعه بهست و چهارم دویمکوه کوچ نموده در موضع جالوت رایات اقبال برافراشت درین
مذول تاریگران ملک کربانک آمده بدون داری خود نمود یکی از آنها رنجیر اهدی را که
بمخ و نیم گر طول و یک سبزه دو دام ورن داشت یکسر انرا در خلق بهاده اهسته اهسته
تمام را بمذآف فرو برد و ساعتی در شکم او بود بعد ازان برآورد و روز شنبه بهست پنجم مقام
شد روز یکشنبه بهست و ششم بهجکوه کوچ نموده بموضع نیمده فرود آمدم روز دوشنبه بهست و
هفتم نیز بمخ کرده کوچ نموده در کنار تالانی نزول نمودم روز سه شنبه بهست و هشتم چهار
کرده پای که کوچ نموده نزدیک مقصد عمرا در کنار تال وزود رایات اقبال اتفاق افتاد گل
بند و را که ریان هندی کمودی گویند بسه رنگ میسود سفید و کبود و سرح پیش
ارین کبود و سفید دیده شد اما سرح تا حال بنظر در نیامده بود درین تال سرح گل
نار و سبز و یک مشاهده شد بے تکلف گل‌بست رعایت نادر و لطیف چنانچه
گفته اند *

سرخي و تري خواهد چکیدن

در سور و سوي "۳" میباید رنگس سرح چهره است و من در کسمیر کنول هند
برگ هم بسیار دیده ام و مقرر است که کنول روز میسکند و شب عیچ میسود و
کمودی بحلاف آن روز عیچ میگرد و شب میسکند و در سور و سوي "۳" میباید رنگس
بهورا میگردند همیشه درین گلهای می کشیدند و بجهت خوردن شیر که در میان این
گلهای گل‌بست درون مبر و د و سیار چینی واقع میشود که گل کنول عیچ میگرد و تمام
شب بهورا درین عیچ میماند و همین طور در گل کمودی هم بعد از شکفتن از میان
برآمده بروار میکند و چون بهور سیاه ملارم دایمی این گلهاست شعراي هند انرا چون
بلبل عاشق گل اعتبار نموده مضامین عالی در سلک نظم کشیده اند از جمله تان سین
کلوت که در خدمت بدرم بے نظیر رمان خود بوده بلکه در هیچ عهد و قرن مغنی
متل او نگذشته در یکی از نقشها روی جوانرا بافتاب و چشم کشودن او را بشکفتن گل
کنول و آمدن بهورا از میان آن تشبیه داده و درجائی دیگر گوشه چشم نگریستن
محبوب را شرکت گل کنول در هنگام نشستن بهورا نسبت کرده درین منزل انجمن
احمدان رسید اگرچه اکیر برهادر هم شیرین و بالیده میشود اما این انجیر هم دانه و
سبزی تر است نه دواره بهتر توان گشت روز کم شنبه بهست و نهم و مبارک‌شنبه سیم مقام
شد درین منزل سرفراز خان از احمدان آمده سعادت استاد بوس دریافت از بیشک‌شاه

یک میگیرند و انواع تکالیف و مزاحمت بتجارت و متروندن میبرسانند و درجده که بندر مکه است چار یک میگیرند بلکه بیست و نه و اریحا قیاس می باید نمود که تمغای بنادر گجرات در زمان حکام سابق چه مبلغ بوده و لله الحمد که این تیارمند درگاه ایزدی توفیق بخشایش تمغای کل ممالک محروسه که از حساب و شمار بیرون دست یافته و نام این تمغار فلوس من افتاده * درینولا حکم شد که تکه طلا و نقره ده سست و در مهر و رویه معمول سکه کنند سکه تکه طلا یکطرف لفظ (جهانگیر شاهی سنه ۱۰۲۷) و جنبه دیگر (ضرب کهنابایت سنه ۱۲ جلوس) مقرر شد و سکه تکه نقره یکروز در میان تکه لفظ (جهانگیر شاهی سنه ۱۰۲۷) و بر دوز این مصرع *

بزاز این سکه رد شاه جهانگیر ظفر پرتو

و روزی دیگر در میان تکه (ضرب کهنابایت سنه ۱۲ جلوس) و بر دوز مصرع دوم پس از فتح دکن آمد چو در گجرات ار ماندو

در هیچ احدی تکه غیر از من سکه نشده و تکه طلا و نقره اختراع منست نامش تکه جهانگیری فرمودم روز مبارک سببه چهاردهم بیست و نه امانتخان متصدی بندر کهنابایت در محل بدظر گذشت منصب او از اصل و اضافه هزار و پانصدینات و چهار صد سوار حکم شد نورالدین قلی بمنصب سه هزار دینات و شصت سوار از اصل و اضافه سرفراری یافست روز جمعه پانزدهم بر بدل نور بخت سوار شده سراسر دوایدم نعايت خوب درید در وقت نگاهداشتن هم خوب ایستاد این مرتبه سوم است که من خود سوار می شوم روز شنبه شانزدهم رامداس ولد جیسی که بمنصب هزار و پانصدینات و هفتصد سوار از اصل و اضافه سرفراری شد روز یکشنبه هفدهم داد اسکار و امانتخان و سید یانیرید نازدهم میل عداوت شد در پی جدد روز که ساحل دریا شور معسکر اقبال بود از سوداگر و اهل حرفه و از باب استحقاق و سائر متوطنان بندر کهنابایت را بدظر در آورده فراخور حال هر کس خلعت و اسب و خرچی و مدد معاش مرحمت فرمودم و هم درین تاریخ سید محمد صاحب سجاده شاه عالم و فرزندانش شیخ محمد غوث و شیخ حیدر نبیره میاں وجیه الدین و دیگر مشایخ که در احمد آباد توطن دارند باستقبال آمده ملازمت نمودند و چون غرض تماشای دریا و مدد جزر آب بوده ده روز مقام نموده روز سه شنبه نوزدهم رایات عزیمت بصوب احمد آباد سرافراشت بهترین اقسام ماهی که در اینجا بهم میرسد نامش عربیت و ماهی گیران مکرر بحسب من گرفته آوردند بی تکلف بسبت دیگر اقسام ماهی که درین ملک میشود لیدند تر و بهتر است اما بلدت ماهی زهر و بیست ده نه بلکه ده هشت توان گفت و از عداها که مخصوص اهل گجرات است که چتری باجور است و افرا لذیذ نیز میگیرند از اقسام زهر غله آنست و این غله غیر از هندوستان در دیار دیگر نمیشود و نسبت بمایر بلاد هند در گجرات بیست و نه است و از اکثر حبوبات ارزا تر چون هرگز نخورده بودم فرمودم که تیار ساخته آورند خالی از لدنی نیست مرا خود خیلی در افتاد حکم کردم که در ایام مونیانه که التزام ترک

کردم در اندک راه مقربان ار احمدانه رسیده سعادت ملازمت دریافت و یک دانه مروارند که سی هزار روپیه خریده بود بیسکش گذرانید روز جمعه هشتم شش کروه و نیم کوچ نموده ساحل دریای شهر ستمل نزول بارگاه افغان گشت که هدایت از بدرهای فدیم است بقول سرهمدار چندین هزار سال از بدای این گذشته در ابتدا نامش ترنباوتی بوده و راجه ترمک در آن حکومت این ملک داشته اگر تفصیل احوال راجه مذکور بسجی که در عمان میگویند نوشته شود بطول یکصد محله چون نوبت دست براهه ای می رسد که از دیوار او بود مدرسه بقضای آسمانی برای درس سه در آن بنام چندین دن و خاک میبرد که تمام مدارس و عمارات شهر در زیر این خاک پنهان میگردند و بعد از حیات بسیاری از مردم زیر میگردند و عایداً پیش از نزول بلا می کشد راجه انوار سیدس میگردن کوانس آمده این حادثه اگاه مدرسه و راجه در آن روز چهار درمی اند و آن ست را باستانی که در پس ست بکشت تکه داشته بود در ناحیه همراه مدرسه و صراطی از هم از طوفان بلا میسند چون مدرسه حیات راجه باقی بود مدرسه همان بدون گشتی و حوش ساحل سلامت میبرد و با اراده تعمیر این شهر مدماید و آن ستون را بکشت علامت آبادانی و فراهم آمدن مردم نصب می کنند چون بران مدعی ستونرا اسدیم ، کهدب هدیو و بگوید نایب نسبت استهدب نگر و ... باوتی میگویند و گاه بمناسبت نامش ترنباوتی امر می کنند که کهدباوتی رفقه و نه بکثرت استعمال کهدبایت شد و این بدر از اعظم بدر هدیو سده است و متصل بکوزی از حورهای دریای عمان واقع شده عرض حور هفت کوزه و طول مربعی بچهل سر ... تخته ... در کرد ... چهار مدرسه حور در می آید و در بند کوزه که از توابع کهدبایت است و نزدیک مدرسه واقع شده لنگر می کنند و از آنجا اسدای را عرافها انداخته به بدر کهدبایت می آرند و همین شورت و فته از ساختن چهار اسدای را در غرابها کرده می درند و چهار درمی آرند پیش از ورود موکب منصوب چند غراب از بنداز فرنگ بکهدبایت آمده خرید و فروخت نموده اراده مراجعت داشتند روز یکشنبه دهم عرافها را از اسفه بنظر در آوردند و رخصت گرفته متوجه مقصد شدند روز دوشنبه یازدهم من خود بر غراب بسته تحمیداً یک کروه سیروی آب سیر کردم روز سه شده دوازدهم سکار بورفته دو آهو گیرانیده شد روز کم شده سیر هم به تماشی نال قارنگ سوار شده از میان راسته و بارار گذشتم و قریب به پنجاهار روپیه بدار کردم در زمان حضرت عرش اشیدانی انار الله برهانه کلیدان را به منصدی بدر مذکور بحکم آنحضرت حصار بخته ارحست و آهک در دور شهر ساخته و سوداگر بسیار اطراف آمده درین شهر توطن گریه اند و خانهها بصفا و مدار یک اساس نهاده و الحال روزگار بسر میدید ناراش اگرچه مختصر است غایتاً با کبره و پر جمعیت و کثرت س در زمان سلاطین گجرات تمعی این بدر مدعی کلی بوده و الحال درندولت ... ت که از چل یک ریاده بگیرند در دیگر مذاکره عسور گوینان ده یک و هشت

خادمتی داشت و او را فرزند نمیشد و بدعای ایشان خرقه‌ای پشمی جلو کرامت فرمود چون به سست و هفت سالگی رسید در گذشت و اتحاد گریه و زاری کنان بخدومت ایشان آمده معروض داشت که پسر من فوت شده و مرا همین یک فرزند بود چون بتوجه شما حق تعالی کرامت فرموده بود امیدوارم که بدعای شما زنده شود شاه عالم لحظه متفکر گشته بدرون حجره رفتند و خادم مذکور بخدومت پسر پسران او را بسیار دوست میداشت رفتن الحاح نمود که شما از شاه التماس کنید که زنده شود رنده سارد و پسر ایشان چون خورد سال بود بدرون حجره در آمده درین ناف سارده میکند شاه عالم میگوید که اگر شما راضی باشید عوض او جان بحق تسلیم کنید شاه التماس من قبول افتد و او عرض کرد که در آنچه رضای شما و خواست خدا باشد عین رضای بدست شاه عالم دستهای پسر خود را گرفته از زمین برداشته روی سوه اسمان کرده گفت که نار حدایا عوض آن پزغاله این سرغاله را بگیر در ساعت پسر جان بحق تسلیم درد و شاه او را بر بالای پلنگ خود خوابانیده چادری بر روی او بپوشانید و خود از حاند در آمده بان خادم گفته اند که بحانه برو و از پسر خود خبر بگیر شاید سگته کرده باشد و نموده باشد چون او بحانه می آید پسر را زنده میدیدند که در ملک گجرات اینقسم حرفهای بسیار سارده عالم بدست میکنند و من خود از سید محمد که صاحب سکاره ایسانست و حالی از فضیلت و معقولیت نیست پرسیدم نه این حرف چه صورت دارد گفت من هم از پدر و حد خود همین طور شنیده ام و بتواتر رسیده و العلم عبدالله اگرچه این مقدمه از این حد دور است غایتاً چون در مردم شهرت تمام داشت بجهت غرابت دوتنه شد و رحلت ایشان ازین سرای مادی بعالم جاودانی در سده هستند و هستند واقع شده در زمان سلطنت سلطان محمود دیکره و عمارات مقدیه ایسان از اتا تاج خان تریانی است که از امرای سلطان مظفر این محمود بوده چون روز دوسمه ساعت بحمت در آمدن شهر اختیار شده بود روز یکشنبه بیست و چهارم مقام فرمودم درین مقام خریزه کاریز که فصبه ایست از توابع هرات رسد و مقرر است که در خراسان هیچ جا خریزه نخونی کاریز نمیسود با آنکه یک هرات و چار صد کروه مسافت داشت و قاعله به پنج ماه می آمد بسیار درست و تازه آمده و انقدر آوردند که کجمع بدهد کفایت میکند و مقارن این کوبله از رنگاله رسید و با وجود هرات کروه مسافت اندر توپاره آمده چون بعایت میوه لطیف و نازک است همانقدر که بحمت حاصلگی کفایت باشد نیاده های قانچوکی دست بدست میروسانند بان از ادای شکر الهی فاضل است شکر نعمتهای تو چند آنکه نعمتهای تست

درس تاریخ امدت خان دو دندان فیل گذرانید بعایت کلان که یکی از سه درخ و هشت طسو طول و شانزده طسو ضخامت داشت سه من و دوسیرتون در آمد که بیست و چهار و نیم من عراق باشد روز دوشنبه بیست و پنجم بعد از گذشتن شش گهزی در ساعت مسعود بمبارکی و فرخی متوجه شهر شدم و بر من صورت گچ که از

حیوانی نموده ام و طعامهای بی گوشت میخورم اکثر ازین کهچیزی می آورده باشند روز سه شنبه مذکور شش گز و یکپا و کوچ نموده در موضع کوساله منزل شد روز کم شنبه بستم از برگده بابر گذشته در کنار دریا مرود آمدم این منزل شش گز بود روز مبارک شنبه بستم و یکم مقام نموده بزم پیداله ترتیب یافت در همین آب ماهی بسیار شکار کرده بجمعه از رندها که داخل مجلس بودند فسمت شد روز جمعه بستم و دوم چهار گز مسافت طی نموده در موضع باریچه سعادت نزول اتعاف افتاد و درین راه دیوارها بنظر در آمد از دونیم گز تا سه گز بعد از تحقیق معلوم شد که مردم بقصد ثواب ساخته اند که چون حملی در راه مانده شود بار خود بران دیوار نهاده بعضی راست سار و بازری مدد غیر بفراغت برداشته متوجه مقصد گردد و این تصرف خاصه اهل گجراتست بسیار مرا این دیوار ساختن خوش آمد فرمودم که در جمیع شهرهای کلان بهمین دستور دیوارها از طرف بادشاهی بسازند روز شنبه بستم و سوم پندر گز و یکپا کوچ نموده کنار تال کاکریه محل نزول اردوی گیهان شکوه شد این تال را قطب الدین محمد بپیره سلطان احمد بابی شهر احمد آباد ساخته و در دوش رنده بایها از سنگ و آهک بسته اند و در میان تال باغچه مختصر و یک دست عمارت بنا نهاده و از کنار تال تا عمارت میان پل بسته اند که راه آمد و شد باشد و چون مدتها درین گذشته اکثر از هم رنخته و صاب شده و جائیکه فانی نشستن باشد نموده بود در این راه و کب ابدال بصوب احمد آباد توجیه فرمود صفی خان بخشی گجرات از سرکار بادشاهی شکست و رحمت ابرا مرمت نموده و باغچه را صفا داده عمارتی نو مسرف بر مال و باغچه ساخت و تکلف مدزیست بعایت مطموع و دلنشین طحش مر حوس راه اند و در ضلعی که پل و افست نظام الدین احمد که در زمان پدرم یک چندی بخشی کحرف بود و در سال ۱۰۰۰ کجرات در وقت بعرض رسید که عدالله خان نجهت تراعی که با عابد پسر نظام الدین احمد داشته در حث صاع این باغ را بریده است و دبر شدیده شد که در ایام حکومت خود در مجلس شراب مرود نامرادی را که حالی از طرفگی و مضحکی نبوده بمجرّد انکه در مستی و بی شعوری حرفی با ملایم از روی مطایبه گفته بے طریق شده بیک از غلامان خود اشارت کرد که در همان مجلس گردنش زده است از شنیدن این دو مقدمه خاطر عدالت آئین بعایت آشفته گشت و حکم فرمودم که دیوانیان عظام هزار سوار دو اسبه و سه اسبه اورا مواوی یک اسبه مقرر داشته تفاوت ابرا که هفتاد لکدام میسود از محال جاگیر او وضع نمایند چون درین منزل مزار شاه عالم بر سر راه واقع بود فاتحه خوانده گذشتم تحمیداً یک لک روپیه خرچ عمارت این مقبره شده باشد شاه عالم پسر قطب عالم است و سلسله ایشان بمحمدوم جهادیان منتهی میشود و مردم این ملک را از خاص و عام تبرک اعتقادی بایستادست چنانچه میگویند که شاه عالم احیای اموات می کرد و بعد از آن چندی مرده را زنده ساخته بود پدرش برینمعنی وفوف یافته مانع آمده است و حال در کارخانه الهی کردن گستاخی است و شرط بددگی نیست قضا را شاه عالم

با جمعی از مخصوصان و مقربان خود برای بالا رفته اداسه منوات نمایند و انرا با مصطلاح
ایمملک ملوکخانه گویند و همانا که این تصرف و احتیاط بجهت هجوم عام شده باشد
و الحق این مسجد بنای ایست بغایت عالی روز یکشنبه بست و بنظم سخاقت شیخ
وجیهه الدین که نزدیک بدولتخانه بود رفته بر سر مزار ایشان که در صحن خانقاه واقع
است فاتحه خوانده شد این خانقاه را صادقخان که از امرای عمده پدرم بود ساخته
است شیخ از خلفای شیخ محمد غوث است اما خلیفه که مرشد بخلافت او میباشد
کند و ارادت ایشان برهانیست روشن بر بزرگی شیخ محمد غوث و شیخ وجیهه الدین
بفضایل صوری و کمالات معنوی راستگی داشت بدش ارس نمایی سال درین شهر
و مدت حیات سپرده بعد از آن شیخ عبدالله بوعدت پدر بر مسند ارشاد بنسبت
نهایت درودسی متراف بود چون مسزالیه بجوار رحمت ایزدی پیوست فرزندش شیخ
اسد الله جادش گشت و همدران زودی بعالم بقا شقامت و بعد از مرادش شیخ حیدر
صاحب سخاوت و الحال در قید حیات است و بر سر مزار جد و نای خود بخدمت
درویشان و تیمار حال ایشان مشغول و اتر صلاح از ناصیه روزگارش ظاهر چون عوس
شیخ وجیهه الدین در میان بود یکمزار و پانصد روپیه بجهت خرج عوس بشیخ حیدر
صدایت شد و یکمزار پانصد روپیه دیگر بجمعی از فقرا که در خانقاه ایشان حاضر
بودند بدست خود خسر کردم و پانصد روپیه به برادر شیخ وجیهه الدین لطف نمودم
همچنین بهر کدام از خویشان و مدسودان ایشان در حور استحقاق خرجی و رمین
مرحمت شد و شیخ حیدر فرمودم که جمعی از درویشان و مستحقان را که معرفی
کند آنها داشته باشند بحضور آورده خرجی و رمین التماس نمایند روز مبارک تنبیه
دیدست و هستم به سیر رستم خان بازی رفته یکمزار و پانصد روپیه در راه مزار کردم بازی
باصطلاح اهل هند باغ را گویند و این باغیست که برادرم شاه مراد بنام بسو خود رستم
ساخته بود یک جنس مبارک سبزه درین باغ کیده بچند اربندهای خاص بیدارها
غذایت کردم و آخر روز بباغچه حویلی شیخ سکندر که در حواله این باغ واقعست و
احدش بغایت خوب رسیده بود رفته شد چون میوه را بدست خود چیدن لدستی
دیگر دار و من تاحال الحیره بدست خود نچیده بودم و درینضمن سروراری او هم
مدظور بود ب تکلفانه رستم شیخ سکندر گجراتی الاصل است و خالی از معقوباتی
نیست و بر احوال سلاطین گجرات استحضار تمام دارد و مدت هست نه سال است
که در سلک بندها منتظم است چون فرزند شاهجهان رستم خان را که از عمده بندهای
اوسست بحکومت احمدآباد مقرر فرموده بود بالتماس آن فرزند رستم بازی را بدست
اسمی ناو بخشیدم درین روز راجه کلیان زمیندار ولایت ایدر سعادت استنادوسی در
یافته یک زنجیر فیل و نه اسب پیشکش گدراید فیل را ناو بخشیدم این از زمینداران
معتبر سرحد گجرات است و ملک او متصل بکوهستان رانا واقع شده و سلاطین گجرات
پیوسته بر سر راجه انجا لاسکر کشیده اند اگرچه بعضی اطاعت کرده میگردند و

میلان دوستدار مدست و در صورت و سیرت تمام عیار با آنکه محبت بود چون اعتماد بر سواری خود و خوش جلویی او داشتیم سوار گشتم خلقی انبوه از مرد و زن در کوچه و بازار و در دیوار برآمده مدقظ بودند تعریف شهر احمد آباد چنانکه شدید شده بود مدقظ در بیدامد اگر چه میان رسته بازار را عریض و وسیع گرفته اند غایتاً دکانها را درخور وسعت بازار نساخته اند عمارتش همه از چوبست و ستون دکانها باریک و ریز و کوچ، بازار پرگرد و غبار از تال کاکویه تادورن ارک که باصطلاح ایملک بدر گویند نثار کمال شتافتیم و بدر معنی مبارکست مدارل سلاطین گجرات که در درون بدر واقع بود درین پنجاه شش سال حراب شده و اثری از آنها نمانده غایتاً جمعی از بدهای ما که بحکومت ایملک تعیین بودند عمارات ساخته اند درینولا که از ماند و متوجه احمد آباد شدم مقرنکان مدارل قدیم را از سرنو تعمیر نموده بشیماهای دیگر که ضروری بود مثل جهروکه و عام و خاص وغیره ترتیب داد چون امروز روز مبارک وزن فرزند شاهجهان بود برسم معهود او را بطلا و دیگر اجناس وزن فرمودم و سال بیست و هفتم از مولود مسعود او بحرمی و بساط اعار شد امید که حضرت واهب العطا یا او را بایی بیارمند درگاه خود ازرانی دارد و از نعم و دولت خود برخوردار کند همدرین روز ولایت گجرات را بجاگیر انورند مرحمت فرمودم از قلعه ماندو تا بدر کهنابایت براهی که امیدیم یک صد و بیست و چهار کوه است بیست و هشت کوچ و سی مقام واقع شد و در کهنابایت تاده روز مقام اتعای امان و از آنجا تاشهر احمد آباد بیست و یک کوه بود به پنج کوچ و دو مقام طے شد مجملّاً از ماندو تا کهنابایت و از کهنابایت تا احمد آباد مسرّحی که گذارش یافت یکصد و چهل و پنج کوه مسافت بدو ماه و پانزده روز آمدم در بیدمت همگی بی و سه کوچ و چهل و دو مقام شد روز سه شنبه بیست و ششم بدیدن مسجد جامع که در میان بازار واقعست رفته بچندی از فقرا که در آنجا حاضر بودند سبب پانصد روبیه بدست خود خیرات کردم این مسجد از آثار سلطان احمد بایی شهر احمد آباد است مستمل بر سه در و در هر طرف بازار و مقابل دریکه بجانب مشرق واقع شده مقبره سلطان احمد مذکور است و در آن گنبد سلطان احمد و محمد پسر او و قطب الدین بیدیه او آسوده اند طول صحن مسجد غیر از مقصوره یکصد و سه درعست و عرض هستاد و نه درع و نه دور آن ایوان ساخته اند بعرض چهار درع و سه پاو فرش صحن از خست تراشیده و ستونهای ایوان از سنگ سرخست و مقصوره مستمل است بر سیصد و پنجاه و چهار ستون و بالای ستونها گنبد رده اند طول مقصوره هفتاد و پنج درع و عرض سی و هفت درع است و فرش مقصوره و محراب و ممبر از سنگ مرمر ترتیب یافته است و بر دیوار و پیشطاق دو میدار بر کار از سنگ تراشیده مشتمل بر سه آشیانه در بادت اندام نقاشی و نگارے کرده اند و بجانب دست راست ممبر متصل بکنج مقصوره سه دشتینے جدا کرده اند و از میان ستونها به تخته سنگ پوشیده اند و دوران را تا سقف مقصوره به پنجره سنگ نساییده اند عرض آنکه چون بادشاه بدمار جمعه و عید حاضر شود

و نبو بدست افتاد و اعتماد خان بعرض رسانید که این پسر بهلبایدست و چون از سلطان محمود فرزند نماند و از اولاد سلاطین گجرات نیز هیچکس نبود که سلطنت برداریم تاگزیر صلاح وقت را منظور داشته چنین ظاهر ساختیم که این پسر محمود است و سلطان مظفر نام کرده بسلطنت برداشتیم و مردم بنابر ضرورت قبول ایدمعنی کردند چون انحضرت قول اعتماد خان را در پی سواد معتبر میدانستند او را وجودی ندادند و مدتها در میان خوامان خدمت میکرد و توجه بحال او نمی فرمودند بنابری از فتحپور گریخته بگجرات آمده چند سال در پناه زمینداران روزگار بسربرد با آنکه شهاب الدین احمد خان را از حکومت گجرات معزول ساخته اعتماد خان را بجای او تعیین فرمودند جمعی از نوکران شهاب الدین خان که دل نهاد گجرات بودند ازو جدائی گزیده بامید نوکری اعتماد خان در احمدآباد ماندند بعد از آنکه اعتماد خان بشهر درآمد بدو رجوع آورده اقبال از جانب او نیافتند و روی رفتی نزد شهاب الدین خان داشتند نه راه ماندن در احمدآباد چون ار همه جهت نامیدی دست داد چاره کار منحصر بران دیدند که خود را به نبو رسانیده او را دست اویز فتنه و فساد سازند و باین عزیمت ششصد هفتصد سواران جماعت نزد نبو رفته او را بالوفه کاهی که نبو در پناه او بود برداشته متوجه احمدآباد شدند و تار سیدن بحوالی شهر بسیاری از بیدولتان واقع طلب باو پیوستند و قریب به هزار سوار از مغول و اهل گجرات جمع شدند چون اعتماد خان اری سانه وقوف یافت قیصر خان نام پسر خود را در شهر گذاشته چو بدطلب شهابخان که متوجه درگاه شده بود شتامت تا بامداد او تسکین این شورش دهد با آنکه اکثر از مردم خوب ارو جدا شده بودند از نقوش پیشانی باز ماندها نیز حرف بیوفائی میخواند ناچار برفاقت اعتماد خان عطف عدان نموده قضارا بدشترا رسیدن اینها بدو در حصار احمد اباد در آمده بود دولتخواهان در سواد شهر به ترتیب صفوف پرداختند و مفسدان از قلعه بر آمده بعرض کارزار شتامتند و چون فوج اهل ادبار نمودار شد آنچه از نوکران شهابخان بار مانده بودند همه بیکبار راه بحقیقتی سپرده نعیم پیوستند و شهاب خان شکست خورده بصوب پتن که در تصرف ندهای مادشاهی بود شتامت حشم و بدگاه او بغارت رفت و نبو باین معصدان منصبها و خطابه داده بر سر قطب الدین محمد خان که در برگه برده بود رفت و نوکران مشارالیه نیز بروش نوکران شهابخان طریق بیوفائی سپرده جدائی اختیار نمودند چنانچه شرح این وقایع در اکبرنامه بتفصیل مسطور است آخر قطب الدین محمد خان را قول داده بدرجه شهادت رسانید و مال و اموال او که در برادر خزانه مردمی باشوکتی بود بتاراج حادثات رفت و قریب بچهل پنج هزار سوار در اندک مدت برگرد او فراهم آمدند چون صورت واقعه بعرض حضرت عرش آشیانی رسید میرزاخان خلف بیرمخان را باجمعی از بهادران رزم جو بر سر او تعیین فرمودند و روزیکه میرزاخان بحوالی شهر رسیده مصروف اقبال آراست تخمیناً هشت ده هزار سوار داشت و نبو با سی هزار سوار در برابر آمده عساکر

پیشکش میداده غلیقه خود بدیدن هیچکدام نرفته اند بعد از آنکه حضرت عرش اشیدانی
 فتم گجرات فرموده اند افواج منصوره بر سر او تعیین شد چو خلاصی خود را منحصر
 در اطاعت و فرمان پذیرد یافت ناگزیر بندگی و دولتخواهی اختیار نموده بعد از
 استانبوس شتافت و اراں تاریخ در سالک بندها منتظم است و هر کس بحکومت
 احمد آباد تعیین میشود بدیدن او آمده در وقت کار و خدمت با جمعیت خود حاضر
 میشود روز شنبه غره ماه بهمن سنه ۱۲ چندرسین که از عمده زمینداران اینملک است
 دولت استانبوس در یافته نه اسپ پیشکش گذرانید روز یکشنبه دوم براجہ کلیان
 زمیندار ایدر رسید مصطفی و میر ماضل فیل عنایت شد دوشنبه بشکار باز جوه سوار
 شده قریب به پانصد رویه در راه نثار کردم درین تاریخ ناشپاتی اربدخشان رسید روز
 مبارک شنبه ششم سیر باغ فتح که در موضع سیر خیر واقعست شتافته یک هزار و پانصد
 رویه در راه نثار کردم * چون مرار شیخ احمد کهتو بر سر راه واقع بود نخست بدانجا
 رفته فاتحه خوانده شد کهتو نام قصه ایست از سرکار ناگور و مولد شیخ ارنجا است
 شیخ در عهد سلطان احمد که بانی شهر احمد آباد بوده اند و سلطان احمد بایشان ارادت
 و احلاص تمام داشت و مردم این ملک را باو غریب اعتقاد است بایشان و ار اولیای
 کبار میدانند و در هر شب جمعه حلق انبوه از وضع و شریف بزیارت ایشان حاضر
 میشوند سلطان محمد پسر سلطان احمد مذکور عمارات عالی از مقبره و مسجد و خانقاه
 بر سر مزار ایشان بنا نهاده و متصل بمقبره در ضلع جنوب تالی کلان ساخته و دور آنرا
 سنگ و آهک ریخته برآورده و اتمام این عمارات در زمان قطب الدین ولد محمود
 مذکور شده مقبره چندی از سلاطین گجرات برکنار تال در طرف پائے شیخ واقع است
 و در آن گدبد سلطان محمود بیکره و سلطان مظفر پسر او و محمود شهید نبیره سلطان مظفر
 که آخرین سلاطین گجرات است اسوده اند بیکره سران اهل گجرات بروت گسته را گویند و
 سلطان محمود بروت هائے کلان برگشته داشتی باین نسبت بیکره میگفته اند و متصل
 بمقبره ایشان گدبد خوانین آنهاست و بے تکلف مقبره شیخ بغایت عمارت عالی و جانی
 نفیس است و از روی قیاس تخمیداً بنجلک رویه صرف این عمارت شده باشد والله اعلم
 بالصواب بعد از فراغ زیارت نه باغ فتح رفته شد این باغ در زمین فی واقعست که سپه
 سالار خانخانان اتالیق بانبوک خود را بمظفرخان مخاطب ساخته بود جنگ صف کرده
 شکست داده ازینجهت باغ فتح نام نهاده و اهل گجرات فتح بازی میگویند و تفصیل
 این احمال آنکه چون بمیامن اقبال حضرت عرش اشیدانی ملک گجرات مفتوح گشت

* شیخ احمد کهتو لقب جمال الدین در دهلی سال هجری و سی و هفت بزاز از بزرگان انجا است
 مرید و خلیفه بابا استحق معربی است نام او نصیر الدین از نیرنگی سپهر نیلی در طوفان باد از بنگاه خوه جدا
 شده پس از روزگار بخدمت بابا استحق معربی سعادت اندوخت و دانش صوری و معنوی گره آورد و در
 زمان سلطان احمد بگجرات رفت و خورد و برگ او را پذیرفتند و به نیایش گری برخاستند سپس سفر عرب
 و عثم نمود و بسی بزرگان را دریافت حواکاه میر گنج احمد آباد ۱۲ آئین اکبری

براج مهندره رفته است و چون از خانزادان لایق تربیت بود منصب او را ار اصل و اضافه سه هزار بذات و دو هزار سوار حکم فرمودم و بعنایت فقاره واسپ و خلعت سرفراز ساختم درمیان سرحد ولایت اودیه و کولکنده دو زمیندار واسطه بودند یکی راجه حورده دوم راجه مهندره ولایت خورده خود بقصر بندهای درگاه در آمد بعد ازین بوقت راج مهندره است بکرم الهی امید چنانست که قدم همت پیشتر هم گذرد درین وقت عرضداشت قطب الملک بفرزند شاهجهان رسید که چون ملک می بسرحد بادشاهی قریب شده و مراسبت بندگی باین درگاه است امیدوارم که بمکرم خان فرمان شود که دست تصرف بملک من دراز بسازد و این دلیلی است بر جرات و جلالت او که مثل قطب الملک همسایه ازودر حسابست درین تاریخ اکرام خان پسر اسلام خان به فوجداری فتحپور و نواحی آن سرفراز ساخته خلعت و فیل مرحمت نمودم چندرسین زمیندار هلوذ بخلعت و اسپ و فیل ممتاز گشت و بلا چینی فاقضال فیل عنایت شد و هم درین وقت مظفر پسر میرزا باقی ترخان سعادت استانبوس دریافت والده او دختر بارهه زمیندار کم بود چون میرزا باقی برحمت حق پیوست و ریاست نهته بمیرزا جانی رسید ارتوهم میرزا جانی پناه زمیندار مذکور برده از طعولیت تا حال در آن حدود گذرانیده درینولا که نزول موکب اقبال باحمد آباد اتفاق افتاد آمده ملازمت نمود اگرچه درمیان مردم صحرائی نشوونما یافته و ار رسم و عادت بیگانه است غایتاً چون سلسله اینها را نسبت خدمتگاری و حقوق بندگی از زمان حضرت صاحبقران ثانی انارالله برهانه باین دودمان عالیشان ثابت است رعایت احوال او لازم شمرده بآنعمل دو هزار روپیه خرجی و خلعت عنایت فرمودم و منصوبی که در خور حال او باشد مرحمت خواهد شد شاید که در سپاهگریها خود را حوفا ظاهر سازد روز مبارک شنبه بستم دوم بباغ فتح رفته سیر گل سرخ کرده شد یک تخته خوب شگفته بود درینملک گل سرخ کمتر میسود در یک جا اینقدر عنیمت بود شقایق زارش هم بد نبود الحیر های رسیده هم داشت چند الحیر بدست خود چیدم آنکه ار همه کلان تر بود وزن فرمودم هفت و نیم توله وزن در آمد درین تاریخ هزار و پانصد خریزه کاریز که خان اعظم پیشکش فرستاده بود رسید هزار خریزه به بندهای که در رکاب بودند انعام شد و پانصد خریزه باهل محل و چهار روز درین باغ بعیش و کامرانی گذرانیده شب دو شنبه بستم و چهارم بشهر آمدم ازین خریزه چندی بمشایخ احمدآباد عطا شد و باعث تعجب آنها گشت که در ملک گجرات خریزه رعایت زبون دیده میشود از خوردن این خریزه حیران ماندند که در عالم چنین نعمتی هم بوده است روز مبارک شنبه بستم و هفتم در باغچه بکینه نام که در درون دولتخانه واقعست و انرا یکی از سلاطین گجرات ساخته اند نرم پیاله ترتیب یامت و بندهای خاص بساعرهای لبریز عنایت سرخوش گشتند یک تخته انگور درین باغچه به کمال رسیده بود حکم فرمودم که

ادبار اثر خود را ترتیب داد بعد از قتال و جدال بسیار نسیم فتح و فیروزی بر علم
در انجوها و وزید و نبو شکست خورده بحال تباہ راه ادبار پیش گرفت بدرم بجلدوست
این فتح منصب پنجهزای و حطاب خانخانانی و حکومت ملک گجرات بمدرزا خان
عدایت نمودند باغی که خاندان در عرصه کارزار ساخته بر کنار دریای سامر منہی
واقع است و عمارات عالی دامعه در خور آن مشرف بر دریا بنا نهاده و اطراف باغ را
دیوارے از سنگ و آهک در عایت استحکام کشیده و اس باغ یکصد و بیست حویط
است و بی تکاف سیرگه خوشی است بمان که و لک روبیہ خرچ شده باشد مرا
خود خیلکی در اوقات توان گفت که در تمام گجرات مثل این باغی نباشد جشن
مبارک شنبه کرده و بدهای خاص پخته عدایت نمودم و شب در آنجا بسر بردم
آخر اے روز جمعه بشهر درآمد قریب هزار روبیہ در راه بتار شد درینوقت باعبان
مرعسر سانبند که چند درخت گل چنبه اربابے صعه که مشرف بر دریا است نوکر
و متبرعان بریده رسیدن بشرف خاطر آورده گشت و خود متوجه تحقیق و بارخواست
شده چون ندوت بدوست که این فعل رشت ارو سرورده حکم فرمودم که هر دو انگست
ایم را در قطع کردند تا موجب عبرت دیگران شود و ظاهر اینست که مقربان را
بدمعدی اطلاعی نبوده و الا در همان وقت سزا میسر سانبند روز سه شنبه پانزدهم کوتوال
سپه دردی را گرفته آورد که بدش ارنی چند دفعه او را زدندی گرفته هر بار عضوے از
استخوانس بریده بودند یکمرتبه دست راست و دایر دوم انگست اہام دست چپ و
دوم سبوم گوش چپ و نوبت چهارم بی هر دو پا و بار آخر بینی و مہمدا ترک کار
حدود دوازده درش بکانه گاہ و روشی بدزدیدن آمده بود وضارا صاحب خانه خبردار شد
و او را گرفت در چند رخم کارد بکاه فروش رده او را هلاک میسار در بی شور و غوغا
حوسن او هموم آورده دزد را می گیرند فریادم که در را بخوبنسان مقتول حوالہ
نمایند تا او را بقصاص رسانند

هم در سراں روی که در سرداری

روز کم شده دوازدهم مداح سه هزار روبیہ بعظمت خان و معتقد خان سپرده شد که فردا
مرسر مرار شیم احمد نبدو رفته به فقرا و ارباب استحقاق که در آن بقعه توطن دارند
قسمت نمایند روز مبارک شنبه سیزدهم بمنزل فرزند شاهجهان رفته جشن مبارکسنبه
در انجا ترتیب یافت و جمعی از بدهای خاص پیالہ مرحمت شد و فیل سدر
متنہن را که در غیلان خاصه بجلدی و سبک پائی و خوش جلوئی امتیاز تمام داشت
و ناسیب هم خوف میدوید و از غیلان اول اول بود و حضرت عرش اشیانی بغایت این
را دوست میداشتند چون فرزند شاهجهان بسیار مایل بود و مکرر التماس نمود بیچاره
شده باساز طلا از رنجیر و غیره بایک ماده فیل در بی روز بانفرزند مرحمت فرمودم و یک
لک درج بولکای عادل خان انعام شد درینولا بعرفرسید که مکرم خان ولد معظم خان
به صاحب صوبگی اودبسه سرفراز است فتح ولایت خورده کرده و راجہ انجا گریخته

شکل و گرد و خاک فرو نشست چون این ملک رنگ نوم است یقین که در برسات گرد و خاک نباشد و گل و لاله بشود صحراها سبز و خرم گردد حوض خواهد بود بهر حال نمونه از برسات هم دیده شد روز شنبه پنج و نیم گروه کوچ نموده در کنار موضع حرسیمما فرول اقبال افتاد در پی منزل خبر رسید که مانسنگه سیوره جان سالکان جهنم سپرده تفصیل این اجمال آنکه سیوره گروهی اند از ملا حده هفود و همیشه سرونا برهنه میداشند جمعی موی سر و ریش و بروت میکنند و بعضی می تراشند و لباس دوحده نمی پوشند و مدار اعتقاد آنها درین است که هیچ جانداز را آرزو نباید ساخت و طاعت نایده آنها را پیرو مرشد خود میدانند ملک سجده و پرستش مینمایند و این سیوره ها در مرفه اند یک را پتا گویند و دیگر کرتهل مانسنگه مذکور سردار طایفه کرتهل بود و بالچند تان کرده پتا هردو پیوسته در خدمت حضرت عرش آشیانی می بودند چون الحضرت شدقار شدند و خسرو گریخت و من ار پی او ابلغار کردم رایسنگه بریده رمیدار بیکایر که به من تربیت و نوارش الحضرت نمونده امارت رسیده بود از مانسنگه مذکور مدت سلطنت و پیش آمدن احوال مرا می پرسید و آن سیاه ریان که خود را در علم لحوم و تسخرات ماهر میگفت باو میگوید که نهایت سلطنت ایشان تا دوسال است و آن حرف مذهبوت با اعتماد این سخن بیرخصت بوطن خود روت و بعد از آن که حق جل سبحانه این بیار مدد را بکرم و لطف خود برگزید و همعنان فتح و فیروزی بمستقر خلافت متمکن گستم شرمند و سرافکنده بدرگاه آمد و حاتمت احوال او در جای خود گذارش یافته القصة مانسنگه مذکور در همان سه چهار ماه بعلت حرام مبتلا شد و اعضایش از هم ریخت تا حال سراسیمگی نه سر از این ممرات بهر است در بیکا بیرو در سر می سر در سیوره او را بید آورده حکم طلب فرمودم در اندای راه که بدرگاه می آوردند از غایت توهم رهرو خورده جان سالکان جهنم سپرد و هرگاه نیت این بیار مدد درگاه ایردی مصروف بر عداوت و حیرت باشد یقین که هرکس در حق من بد اندیشد در خور بدت خود خواهد نامت طایفه سیوره در اکثر تان همد می باشد غایتاً در ملک گجرات چون مدار سودا و خرید و فروخت بر بادیداست سیوره میسدر میباشد و غیر از تکراره مدارل بجهت بودن و عداوت کردن آنها ساخته اند که در حقیقت دارالفساد است و رن و دختر خود را بنش سیوره ها میفرستند و اصلاً حد و ناموس در میان نیست و انواع فساد و بیبایی از آنها موفوع می آید بدانوس حتم باخراج سیوره ها فرمودم و فرامین باطراف فرستاده شد که هر جا سیوره باشد از فلمرو من برآوردند روز کم شنبه دهم بشکار رفته دو بیله گاؤ یکی برو یکی ماده به مددوق ردم در پی روز بمرور خاں از پتن که بجایگز بدرش تنخواه بود آمده سعادت زمین بوس در دافت و اسپ کچھی پیشکش گذارنده رعایت خوش شکل است و خوش سواری تا بملک گجرات در آمده ایم باین خوبی اسپ هیچکس بدشکش دیدارده دیدمش هزار روپیه حکم شد روز مبارک شنبه یازدهم در کنار تال مذکور نرم بیاله ترتیب یافت و جمعی

جمعی از بندها که پیاله خورده اند خوشه‌های انگور بدست خود چیده مرزها را زدن روز دو شنبه غره اسفندارمد از احمد آباد کوچ فرموده رایات مراجعت بصرب متوجه برامراشت و تا دولتخانه که در گذر تال کاکویه ترتیب یافته بود نثار کنان شتافتیم سه روز درین منزل مقام واقع شد روز مبارک شنبه چهارم پیشکش مقربخان بنظر گذشت تحفه که نفاست داشته داشت و خاطر بآن رغبت کند نبود و از همین خجالت پیشکش را بفرزدان خود داده که در درون محل گذارند از جواهر و مرصع آلات و افسه مواری یک لک رویه را قبول نموده تلمه را باو بخشیدم از اسپان کچی هم مربی صد راس گرفته شد اما اسب برجسته نبود که تعریف توان کرد روز جمعه بدستم شش کروه کوچ کرده سرکنار دریای احمد آباد نزول اجلال اتفاق چون فرزد شاهجهان رستم خان را که عمده بدهای اوست بحکومت گجرات میگذاشت بالنفاس ابفرزد علم و نقاره و خلعت و حکم مرصع عنایت فرمودم تا حال درین دولت رسم نبود که نوکر شاهزاده‌ها علم و نقاره مرحمت شود چنانچه حضرت عرش اشیانی باکمال شدقت و مهربانی که بمن داشتند بجوبز خطاب و علم و نقاره بامرای من نه فرموده بودند چون توجه و التفات من نسبت بفرزد نه بحدیست که در هیچ مرتبه از مراتب خاطر حوئی او را از دست توأم داد و در واقع فرزدیست شایسته و همه عنایت زبده و در عدوان عمرو دولت بهر جانب که روزه همت نهاده آن مهم را خاطر خواه من صورت داده و همدرین روز مقربخان رحمت وطن نانت چون مرار قطب عالم بدر شاه عالم بحاری که در موضع بدو واقعست بر سر راه بود خود باجا رفته پانصد رویه بمقیمان انمقام حیر کردم روز شنبه ششم در دریای محمود آباد بکستی بسته شکار ماهی کرده شد نوکنار آب مذکور مقبره سید مبارک بحاری واقعست که از امرای عمده گجرات بوده و این عمارت را بعد ازو فرزدش سید میران ساخته و بعایت گدیدیست عالی بر دوز آن حصار بست از سنگ و آهک در نهایت استحکام ترتیب یافته تخمیداً از دو لک رویه بیست و خرچ شده باشد مقبره‌های سلاطین گجرات که بنظر در آمده هیچکدام ده یک این بیست هرچند انها صاحب مالک بوده اند و این نوکر غایتاً همت و توفیق خدا داد است هزار آفرین فرمودی که مقبره بدر خود را چنین ساخته

کرو مانده بگیتی یادگار

روز یکشنبه مقام فرموده شکار ماهی کرده شد چهار صد ماهی بدام او تمام از انجمله یک ماهی سی پولک بنظر درآمد که آن را سنگ ماهی گوید شکمش بعایت کلاں و برآمده میبمود فرمودم که در حضور چاک کردند از میانش ماهی پولک داری برآمد که تاره پرو برده بود و همدور تعبیر درو برفته حکم کردم که همدو را وزن کنند سنگ ماهی شش و نیم سیر بنظر درآمد و آنرا که فرو برده بود قریب بدو سیر ظاهر شد و در شنبه هشتم چهار کروه و یک پاؤ کوچ فرو رفته در موضع موده منزل شد مردم اینجا تعریف برسان گجرات میفرزد فضا را شب گذشته و امروز تا چاشت خیلکی باران

از سادات سیفی بوده و نسبت خانزادی موروثی باین درگاه دارد از تعینات لشکر دکن بود گویا روزی چند در آن لشکر به تنگدستی و پریشانی میگذرانید و چون مدتی بود که باضافه منصب سرفرازی نیافتن بود توهم بے عنایتی من علاوه آن میشود و از آشوب خاطر و تنگ حوصلگی لباس تجرد در آمده سر بصرای آوارگی می نهد و هر عرض شش ماه تمام ملک دکن را از دولت آباد و بیدر و بیجاپور و کربانک و گلکنده سیر کرده به بندر وایل میرسد و ارنجا بکشتی نشسته در بندر کوکه می آید ، بندر سورت و بروج و دیگر قصبات را که در سر راه واقع بود سیر نموده باحمد آباد میرسد در بنوقت زاهد نام یکی از نوکران فرزند شاهجهان او را گرفته بدرگاه آورد حکم فرمودم که بایند گران بحضور آوردند چون بنظر در آمد پرسیده شد که باوجود حقوق خدمت پدر و جد و نسبت خانزادگی باعث این بیسعادت می چه بود عرض کرد که در خدمت قبله و مرشد حقیقی دروغ نمیتوان گفتم راستی آنکه پیش ازین امیدوار مرحمت بودم و ارنجه طالع موافقت نکرد ترک تعلقات ظاهری نموده سراسیمه رو بوا دی غربت نهادم چون از گفتارش آثار صدق ظاهر بود در دلم اثر کرد و اراں شد و فرو آمدم و پرسیدم که دریں سرگشتگی عادلحان و قطب الملک و عنبر هیچ کدام را ندیده معروض داشت که هرگاه طالع من دریں درگاه مدد نکرده باشد و ازین دولت که بحریست بیکران لب تشنه مراد مانده باشم حاشا که بچشمه سار آنها لب همت تر سازم و بریده باد سر که بحجود این درگاه رسیده باشد و ندیگر فرو آید از رویکه قدم بوا دی غربت نهاده ام تا حال وقایع خود را بطریق روزنامه بر ریاضی ثبت نموده ام حقیقت احوال من از اینجا ظاهر خواهد بود اینک حرف بیشتر موجب ترحم گشت و معصودات او را طلبیده خواندم معلوم شد که دریں سرگشتگی و غربت محنت و ریاضت بسیار کشیده و اکثر پیاده گردیده و بقوت ناگزیر عاجز گردیده ارنجهت خاطر م و مهربان شد و روز دیگر بحضور طلبیده بند از دست و پایش فرمودم که بر دارید و خلعت و اسب و هزار روپیة خرجی عنایت شد و منصب او آنچه بود ده پانزده اضافه مرحمت نمودم و چندان اظهار لطف و عنایت فرمودم که هرگز در مخیله او نگذشته بود بریاں حال این بیت میگفت

اینکه می بینم به بیداریست یارب یا بخواب

خوبشتر را در چنیز نعمت پس از چندین عذاب

روز کم شنبه هفدهم شش کوه کوچ فرموده در مقام ناره سینور نزول اقبال اتفاق افتاد پیش ازین مذکور میگشت که در کشمیر اثربائے ظاهر شد و دریں تاریخ عرضداشت و افعه نویس اینجا رسید نوشته بود که درینماک علت و با اشتداد تمام یافته و کس بسیار تلف میشود باین طریق که روز اول درد سروتپ بهم میرسد و خون بسیار از بینی می آید روز دوم جان بحق تسلیم می کند و از خانه که یک کس فوت شد تمام مردم آن خانه در معرض تلف اند و هر که نزد بیماری یا مرده برود بهمان حال مبتلا میگردد از جمله شخصی

اربندهای درگاه را که بخدمت این صوبه تعیین شده بودند مشمول عواطف و نوازش بیدریغ ساخته رخصت فرمودم از جمله شجاعت خان عرب را بمنصب دوهزار و پانصدیات و دوهزار سوار اراصل و اضافه سرفراز فرموده نقاره واسپ و خلعت عنایت شد و همت خان را بمنصب هزار و پانصدی و هشتصد سوار سرفراز ساخته خلعت و میل لطف نمودم کفایت خان که بخدمت دیوانی صوبه مذکور اختصاص دارد بهزار و دویصدی و سیصد سوار اراصل و اضافه ممتاز گشت صفی خان بخشی باسپ و خلعت سرفراز شد خواجه عاقل را بمنصب هزار و پانصدی و ششصد و پنجاه سوار از اصل و اضافه اختصاص بحسیده بخدمت بخشی گری احدیان تعیین فرمودم و خطاب عافلخانی امتیاز یافت و سی هزار درویش قطب الملک که پیشکش آورده بود انعام مرحمت شد درین تاریخ مرید شاهجهان انار و نه که از فراه بجهت او آورده بودند بدظر گدازدید نه تا حال باین کلاهی دیده نشده بود فرمودم که درن کنند سی بیست و نه توله و نه ماشه و انار چهل و نیم توله بوزن درآمد روز جمعه دوازدهم بشکار رفته دو ببله گاؤ یکی در و یکی ماده شکار شد و روز شنبه سیزدهم سه ببله گاؤ دو فرد یکی ماده نه بدقوق ردم روز یکشنبه چهاردهم بسیخ اسمعیل ولد شیخ محمد عوث خلعت و پانصد روپیه خرچ عدايت فرمودم روز دوشنبه بانزدهم بشکار رفته دو ماده ببله گاؤ نه بدقوق ردم روز سه شنبه شانزدهم مشایخ گجرات را که بممانعت آمده بودند مرتبه دیگر خلعت و خرچ با اراضی مدد معاش داده رخصت فرمودم و نه غریک ازینها کتای از کتاب حانه خامه مثل تفسیر کساف و تفسیر حسینی و روضه الاحباب مرحمت شد و در پشت آن کتب تاریخ آمدن گجرات و مرحمت نمودن کتاب مرقوم گشت در همدت که شهر احمدآباد از نزول ربابات جلال آراستگی داشت شعل شبانروزی من این بود که ارباب استحقاق را بدظر در آورده روز ورمین عدايت فرمایم و با آنکه شیخ احمد صدر و چندی از بندهای مزاجدان تعیین شده بودند که درویشان و مستحقان را ملازمت می آورده باشند و مریدان شیخ محمد عوث و نبیره شیخ وجیه الدین و دیگر مشایخ نیز حکم فرموده بودم که از ارباب استحقاق هر جا گمان داشته باشند بخدمت حاضر سارند و همچنین در محل چندی از عورات بهمین خدمت مقرر بودند که ضعیفها را بنظر بگردانند و همگی همت مصروف آن بود که چون بعد از سالها مثل من نادشاهی بطالع فقرای این ملک آمده باشد باید که هیچ احدی محروم نماند و حق تعالی شاهد است که درین عزیمت کوتاهی نکرده ام و هیچ وقت ازین شعل فارغ نبوده ام اگرچه از آمدن احمدآباد اصلاً محظوظ نشده ام غایتاً خاطر حقیقت شناس را باین خورسند دارم که آمدن من موجب رفاهیت حال جمعی کثیر از درویشان شد و خلقی بنوا رسید روز سه شنبه شانزدهم کوکب پسر نمرخان را که در برهانپور بلعاس فقر درآمد سر بصرای عربت بهاده بود گرفته بودند و شرح این برسم اجمال آنکه کوکب نبیره میر عبداللطیف قزوینی است که

آوردند که در بی نزدیکی شیربخت که بمردم راهگذری مزاحمت و آسیب میرساند و در پیشه که میباشد کله و استخوان چندی از آن میان که تازه خورده بود دیده شد بعد از دو بهر روز شکار آن شیر سواری نموده بیک رخم بندوق کارش ساختم اگرچه شیرکلان بود عاقلاً اینهم کلان توپاها رده شد از جمله شیر که در قلعه ماند و زده بودم هشت و نیم من بود این هفت و نیم من برون در آمد یکمن اراں کمتر روز سه شنبه بیست و سوم سه و نیم کروه و کسری کوچ نموده برابر آب نایب نزول نمودم روز کم شنبه بیست و چهارم قریب شش کروه طی نموده در کنار تال همده منزل شد روز مبارک شنبه بیست و پنجم مقام فرموده بزم پیانه ترتیب یافت و بندهای خاص بساغر عنایت سرخوش گشتند نوارش خان را بمنصب سه هزار و دو هزار سوار که اضافه پانصدی ذات باشد سرورار ساخته و خلعت و فیل مرحمت نموده رخصت جاگیر فرمودم و محمد حسین سبزی را که بجهت انتیاع اسپان راه و ارجه نسخ مرستاده شده بود در بی تاریخ بدرگاه رسیده سعادت رمین بوس دریافت از اسپان آورده او یک اسب انرش بعایت خوش رنگ و خوش دست است تاحال بانی رنگ انرش دیده نشده بود و چند پاره وار دیگر خوب آورده بود بداران او را بخطاب تجارت خادی سرورار فرمودم روز جمعه بیست و ششم پنجم کروه و یک باو طی نموده در موضع حالود منزل شد و راجه لچهمی براین عموی راجه کوچ که الحال ملک گجرات را باو عداوت فرموده ام اسب عداوت کردم روز شنبه دست و هفتم سه کروه کوچ کرده در مقام بوده برول اجلال اتفاق افتاد روز یکشنبه دست و هشتم پنجم کروه طی نموده کنار فصبه دوحه که این فصبه سرحد گجرات و مالوه است محل نزول رایات جلال گست پهلوان بهاولالدین برق انداز بچه لنگوری را باری به ملازمت آورده عرض نمود که در راه یکی از توپچیان این بنده لنگور ماده را که بچه خود را در سینه گرفته در بالای درختی نسسته بود می بیند و آن سنگ دل رحم دکرده ماده لنگور را به بندوق میزد بمحور رسیدن بندوق بچه را از سینه جدا کرده برشاحی میگذازد و خود بر رمین افتاده جان می سپارد در بی اثنای من رسیدم و آن بچه را مرود آورده بجهت شیر خوردن نزدیک این بزمردم حق تعالی بزرگو مهربان ساخته شروع در لیسیدن و مهربانی کرد و باوجود عدم جدسیت باهم چنان الفت گرفته اند که گویا ارشکم او بر آمده فرمودم که بچه را اروجا سارند بمجرود جدا ساختن بر آغار مراد و بیطاعی کرد و بچه لنگور دیرنی تائی بسیار نمود اما الفت بچه لنگور بجهت شیر خوردن چندان نعت ندارد و مهربانی بزرگان بچه حای تعجب بسیار است لنگور حانوریست از عالم میمون عاقلاً موی میمون بزرده مایل و رویش سرخ و موی لنگور سعید و روش سیاه و دم لنگور دوچندان از دم میمون دراز است بفاصل عراست اینمقدمه نوشته شد روز دوشنبه بیست و نهم مقام نموده بشار نیله گاؤ رفتم و دو نیله گاؤ یکی بزرگ یکی ماده به بندوق ردم روز سه شنبه سی ام بزم مقام واقع شد *

تمام شدن جلد اول توزک جهانگیری

مرده بود او را بر باله کاه انداخته شسته اند اتفاقاً گلوس آمده اراں کاه میخورد و می خورد و بعد اراں سگی چند ارگوشته ان گلو خورده تمام مرده اند و کارتابجای رسیده که از توهم مرک پدر نزدیک پسر و پسر نزدیک پدر نمی رود و از غریب آنکه در محله که ابتدای بیماری اراجا شده بود اتشی در گرفته قریب بصد هزار خانه در آن محله می سوزد و در اندک طبعانی اینکادنه صباخی که اهل شهر و مواضع و نواحی بر میخیزند شکل مستدیری بر درهائی خانه ظاهر شده می بینند سه دایره کلاں بر روی هم و دو دایره اوسط و یک دایره خورد و دیگر دایره که میان ان بیاض ندارد و این اشکال در همه حایها بهمرسبده و در مساجد نیز ظاهر میگردد از رویکه آتش افتاده و این اشکال نماین گسه می الحمله تخفیفی در وند میگویند که شده است چون این مقدمه غرانت تمام ناست دوشقه شد غایتاً بقانون خرد راست نمی آید و عقل من فحول اینمعنی نمی کند والعلم عندالله امید که حق جل سبحانه تعالی مریدهای گناه کار خود مهربان گردان و ازین نلیه نالکلیه نجات یابند روز مدارک شدبه هردهم دودیم کروه کوچ نموده در کنار آب مهی منزل شد درین روز رمینده ارجام دولت رمین بوس دریافته نجاه راس اسب پیشکش و صد مهر و صد روبه بدر گذرانید نامس حسا است و حام لقب است هرکس که جادسین شود او را جام میگویند و این ار رمینداران عمده ملک گجرات است بلکه ار راجهای نامی هندوستانست ملکش در بای شور متصل است پنج شش هزار سوار همیشه میدارد و در وقت کار تاده دوارده هزار سوار هم سامان میتواند داد و در ولایت او اسب بسیار بهم میرسد چنانچه تا دو هزار روبه اسب کچھی حرید و فروخت میسود راجه مذکور خلعت عدایت فرمودم و همدریں روز کچھی نراین راجه ولایت کوچ که در اقصای بلاد بنگاله واقعست سعادت آستادبوس دریافته بانصد مهر بدر گذرانید و عدایت خلعت و خنجر مرصع سرفراز گشت نوارش خان پسر سعبد خان که حکومت ولایت چونکره تعیین بود بدولت رمین بوس استسعاد یافت روز جمعه نورد هم مقام شد روز شدبه ستم چهار کروه پاؤ کم کوچ نموده بر کنار تال جهود برول فرودم روز یکشنبه بست و یکم چهار کروه ویم کوچ کرده در کنار تال بدر واله فرود آمده شد درین روز خمر فوت عظمت خان گجراتی که بجبهت بیماری در احمد آباد مانده بود بمسامع حلال رسید او ار بدهای مزاجدان بود و خدمات بنگ اروے می آمد و ار حقیقت ملک دکن و گجرات وقوف تمام داشت خاطر حق شناس ار حرموت او گرانی بدیرفت در تال مذکور گباهی بنظر درآمد که بمجرد رسیدن انگشت و یا سرچوبه برگهایش دیزبهم می آورد و بعد از زمانه بار شگفته میگردد و برگش ار عالم برگ درخت تمر هدد بست نامش بعربی شجر الحیا است و بهندی لجونتی منگوید و لاج معنی حیا است چون ار رسیدن دست و انگشت سرهم می آرد ازین جهت حیا نسبت کرده اند بے تکلف خالی از غریبی نیست و نامش را هم نعرک یافته اند و منگوید که در خشکی هم منسود روز دوشنبه بست و دودیم مقام شد قراولان خبر

جشن هیز دهمین نوروز از جلوس همایون

شب که شنبه بیست و سوم ربیع الاول سنه ۱۰۱۷ هجری بعد از گذشتن چهارده نیم گهری تحویل آفتاب بعدی حضرت نیر اعظم عطیه بخش عالم به برج حمل اتفاق افتاد و تا این نوروز جهان افروز دوازده سال از جلوس همایون این نیارمند درگاه الهی بخیر و خوبی گذشته سال نو مبارکی و فرخی آغار شد روز مبارک شنبه دویم ماه فروردی ماه الهی جشن وزن قمری الجسم افروز گشت و سال پنجاه و یکم از عمر این نیارمند درگاه ایزدی مبارکی آغار شد امید که مدت حیات در مرضیات الهی صرف شود و نفسی ب یاد او نگردد بعد از فراغ وزن تاره بتازه نرم بساط ترتیب یافت و بندهای خاص بساغر ابریز عنایت سرخوش گشتند درین روز آصفهان که منصب پیکهزاری ذات و سه هزار سوار سرفراری داشت بعدایت چهار هزار سوار دیه اسپه و سه اسپه ممتاز شد و نائبان بخدمت عرض مکرر سرفراری یافت خدمت توپخانه بمعتمد حان مرحمت نمودم و اسب کچمی که پسر دلور خان پیشکش آورده بود با آنکه تا در ولایت گجرات نزول موکب اقبال اتفاق افتاده مثل این اسب سرکار نیامده چون میرزا رستم بسیار اظهار میل و خواهش نمود خاطر او را عزیز میداشتم باو عنایت نمودم بجام چهار انگشتی از الماس و یاقوت و زمرد و یلم و دو دست بار مرحمت شد و تاجه لچمی نراین نیز چهار انگشتی از لعل و عین الهرة و زمرد و یلم بیدر عنایت شد مروتخان از بنگاله سه رنجیر میل پیشکش فرستاده بود دو میل خامه شد شب جمعه فرمودم که دور تال را چراغان کردند بغایت خوب شده بود روز یکشنبه حاجی رفیق از عراق آمده سعادت آستان بوس دریافت و مکتوبی که برادر شاه عباس مصحوب او ارسال داشته بود گذرانید مشارالیه غلام میر محمد امین خان قافله ناشی است و میر او را از عالم مرندان تربیت کرده در واقع خوب خدمتگاریست مکرر بعراق آمد و رفت نموده به برادر شاه عباس آشنا شده درین دفعه از اسپان پنچاق و اقمسه نفیسه آورده بود چداچه از اسپ هاسه او چند اسب داخل طوایل خامه شد چون بنده کار آمدنی و خدمتگار لایق عنایت است بخطاب ملک التجار سرفرار ساختم روز دوشنبه تراحه لچمی نراین شمشیر خامه و تسبیح مرصع و چهار دانه مروارید بجهت حلقه گوش مرحمت نمودم روز مبارک شنبه میرزا رستم که به منصب پیکهزاری ذات و هزار سوار سرفراز بود باضافه پانصد سوار امتیاز یافت اعتقاد خان بمنصب چهار هزار و هزار سوار ممتاز شد

حکم جهانگیر

حکم فرمودم که این دیوانه سانه احوال را یک جلد ساخته نسخه های متعدد
ترتیب نمایند که به سندهای خاص سلامت مرثیه و سایر بلاد فرستاده شود که ارباب
دولت و اصحاب سعادت دستور العمل را اگر خود سازند *

خاص بشکار فیل متوجه شدم چرا که فیل در کوهستانی واقع است و فراز و نشیب بسیار گذار پیاده بصعوبت میسر است پیش ازین جمعی کثیر از سوار و پیاده بطریق قمرغه دور جنگل را احاطه نموده بودند و بیرون جنگل برقرار درختی بجهت بشستن من تخته از چوب ترتیب داده در اطراف آن بر چند درخت دیگر نشیمن ها بجهت آسایش ساخته بودند و بیست فیل نر با کمند های مستحکم و بسیاری از ماده فیلان آماده داشته و بر هر فیل دو نفر فیلبان از قوم جرگه که شدار میل مخصوص آنهاست نشسته و مقرر شده بود که فیلان صحرائی از اطراف جنگل حضور نیارند تا تماشا شکار آنها کرده شود قضا را در وقتی که مردم از اطراف به جنگل در آمدند از ابوهی درخت و پست و بلند بسیار سلسله انتظام از هم کسبخت ترتیب قمرغه برجا نماد فیلان صحرائی سراسیمه بهر طرف روه نهادند و دوازه رنجیر فیل از نرو ماده بایی ضلع افتادند چون بیم آن بود که مبادا بدر روند فیل های خانگی را پیسترانده هر جا یافتند بستند اگرچه فیل بسیار بدست دیامدند غایتاً دو فیل بعیس شکار شد بغایت خوب صورت و اصیل و تمام عیار چون کوهی را که در میان جنگل واقع است و این فیلان در آن جنگل می بودند را کس بهازی می گویند یعنی دیو کوه بایی نسبت راون سرو پاوان سر که نام دیوهاست این هر دو فیل را نام کردم روز سه شنبه چهاردهم و کم شنبه پانزدهم مقام فرمودم شب مبارک شنبه شانزدهم کوچ نموده بمنزل کره باره نزول اجلال اتفاق افتاد حاکم بیگ که از خانزاده درگاه است بخطاب حاکمخانی سرفراز گشت و مبلغ سه هزار روپیه بستمکرام رمیدار کوهستان پنکاف انعام شد چون گرما نهایت اشتداد داشت و سواری روز متعذر بود کوچ بسبب قرار یافت روز شنبه هیجدهم در برگنه دوحه منزل شد روز یکشنبه دوازدهم حضرت میراعظم عطیه بخش عالم در شرف حانه حمل حله جهان امروزی فرمود درین روز جشن عالی ترتیب یافته بر تخت مراد جلوس فرمودم شهنواز خان را که بمنصب بدستاریدات سرفراری داشت بعنایت دو هزار سوار دو اسبه و سه اسبه ممتاز ساختم خواجه ابوالحسن میرنحسی بمنصب چهار هزاره ذات و دو هزار سوار اصل و اضافه سرفراری یافت چون احمد بیگ خان کالپی که حکومت کشمیر سرفراری داشت تعهد نموده بود که در عرض دو سال فتح ولایت تبمت و کستوار نماید و آن وعده مدقضي گشت و اینخدمت ارو با نصرام فرسید بغارین اوزا معزول ساخته دلاور خان کاکرا به صاحب صوبگی کشمیر سرلندی بخشیدم و خلعت و فیل مرحمت نموده رخصت فرمودم و او نیز خط تعهد سپرد که در عرض دو سال فتح تبمت و کستوار نماید بدیع الرحمن پسر شاه رخ میوزا از جاگیر خود که در سلطان پور داشت امده سعادت استانبوس دریافت قاسمخان را بعنایت خنجر مرصع و فیل سرفراز ساخته بحکومت صوبه ینکاف رخصت فرمودم شب سه شنبه بیست یکم از منزل مذکور کوچ فرموده عدان مرکب اقبال بصوب احمد آباد معظوف داشتم چون ار شدت گرما و عفونت هوا محفمت

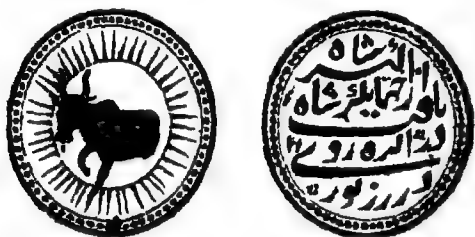
سرفراز خان به منصب دو هزار و پانصد و چهار صد سوار سرفراز گشت معتمد
 خان بمنصب هزار و سیصد و پنجاه سوار سربلندی یافت به انهراسه سنگدل و فدائی
 خان اسپ هد مهری عنایت شد چون صوبه پنجاب بحفظ و حراست اعتماد الدوله مقرر
 است حسب التماس او میر قاسم بخشی احدیان را که نعمت و سلحله ایشان دارد
 بحکومت صوبه مذکور سرفراز فرمود و منصب هزار و چهار صد سوار و خطاب قاسم
 خانی مرحمت کردم پیش اریں سراج لچمی نراین اسپ عراقی عنایت نموده بودم
 دریں تاریخ میل و اسپ ترکی تحسیده رخصت بدگاله فرمودم جام بانعام کمر شمشیر مرصع
 و تسبیح مرصع و اسپ یک عراقی دیگر ترکی و خلعت سرفزاری یافته رخصت وطن شد
 صالح برادر زاده آصفخان مرحوم را بمنصب هزار و سیصد سوار ممتاز ساخته رخصت
 صوبه بدگاله فرمودم و اسپ بمشاراییه مرحمت شد دریں تاریخ میر جمله از عراق آمده
 دولت رمی دریاقت مشاراییه از سادات معتبر اصفهان است و سلحله آنها در
 عراق همیشه عرت داشته اند و الحال بزاداده او میر رضی در خدمت برادرم شاه
 عباس بمنصب مدارت اختصاص دارد و شاه صبیح خود را باو نسبت کرده میر جمله
 بیس اریں چهارده سال از عراق برآمده نزد محمد علی قطب الملک بگلکنده رفته بود
 نامش محمد امین است و قطب الملک او را میر جمله خطاب داده بود مدت ده سال
 مد رعیه او بوده و صاحب سامان شده بعد از آنکه قطب الملک مذکور ودیعت حیات سپرده
 و دولت ریاست به برادر زاده او رسیده بمیر سلوکی که خاطر خواه او باشد نکرده و میر
 رحمت گرفته سران شتافته و شاه بدار نسبت میر رضی و عزتی که مردم صاحب سامان
 را در نظرها میباشد بمیر مذکور توجه و شفقت بسیار ظاهر فرموده و او دیز پیشکسپه
 لابی گذرانیده مدت سه چهار سال در برقی بسر برده و مالک ها بهم رسانیده چون مکرر
 معروض گشت که او اراده خدمت این درگاه دارد فرمان فرستاده بدرگاه طلب فرمودم
 و مساریه بمجرد رسیدن فرمان ترک تعلقات نموده حریده روی اخلاص بدرگاه نهاد
 و دریں تاریخ بعز بنسب سوس مفتخر گشته دوازده راس اسپ و نه تعور قماش و دو
 انگستری پیشکس گذرانید چون از روی عقیدت و اخلاص آمده مشمول عواطف
 و مراحم ساخته بالفعل بیست هزار درف خرچ و خلعت عنایت شد و دریں روز
 خدمت بخشی گری احدیان را ارتعیر فاسم خان بعدایتخان مرحمت فرمودم و خواجه
 عاقل را که از بندهای قدیم است بخطاب عاقل خانی سرفراز فرموده اسپ عنایت
 نمودم روز جمعه دلاور خان از دکن آمده سعادت آستانبوس دریافت صد مهر و هزار روبیه
 بدر گذرانید بانرخان موجود از صوبه ملتان بمنصب هشتصدی ذات و سیصد سوار سرفراز
 گشت تجارتخان و باهوی رمبدار صوبه ملتان بانعام میل ممتاز شدند روز شنبه نهم
 شکار میل از دوحه کوچ فرموده در موضع کره ناره برول اجلال اتفاق افتاده روز
 شنبه دوازدهم موضع سبازا محل ورود موکب منصور گشت ازینجا تا دوحه هشت
 فرسنگ است و تا شکارگاه یک و نیم کوه صبح روز دوشنبه سیزدهم با جمعی از بندهای

اینکه نقش هاله سکه عهد جهانگیریه که یکطرف آن بشکل سروج دوازده گانه نقش
میشد و من بمعنی بسیار اهل آن سکه‌ها دوازده گانه را بهمرسانیده نقل
ان‌ها بعینه درین مقام نقش میکنم

نقش سکه صورت حمل مطابق ماه فروردین

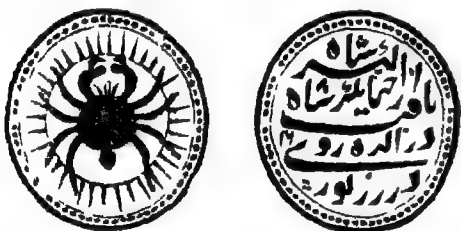
نقش سکه صورت ثور مطابق ماه اردیبهشت

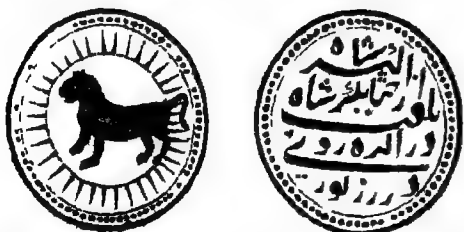
نقش سکه صورت جوزا مطابق ماه خرداد

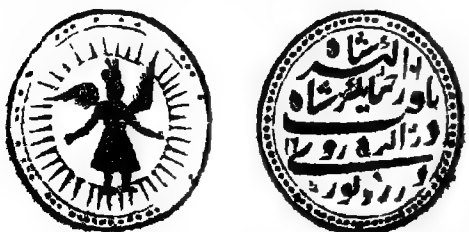
نقش سکه صورت سرطان مطابق ماه تیر

نقش سکه صورت اسد مطابق ماه مرداد

نقش سکه صورت سنبله مطابق ماه شهریور

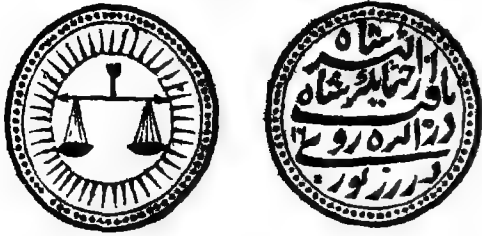

بسیار می کشیدند و تا رسیدن باگه مسافت بعید بایستی پیموده بخاطر گذشت که ایام تابستان در پی موسم بدار خلافت توجه نفرمائیم چون تعریف برشکال ملک گجرات بسیار شنیده می شد و شهرت احمد اباد را نسبتی نموده بود قصد گجرات بخيال گذشت اخرا را به پیروان احمد اباد قرار گرفت و اراک که حمایت و حراست این حق سبحانه همه جا و همه وقت حافظ و ناصر این بیارمند است مقارن اینحال خبر رسید که بار در آگره اثر و بلاء ظاهر شد و مردم بسیار تلف میشوند بدنبالین فسخ عزیمت آگره که بالهام غیبی در خاطر پرتو افکنده بود مصمم گشت جشن مبارک شبیه بیست سویم بمنزل جالود ترتیب یافت پیش ازین ضابطه سکه چنان بود که یک روزه مراسم روانقش میکردند و بر روی دیگر نام مقام و ماه و سده جلوس در بدولا بخاطر رسید که بجای ماه صورت سرجی را که بآن ماه منصوب باشد نقش بکنند مثلاً در ماه فروردی صورت بوه و در آردی بهشت شکل ثور و چون همچین در هر ماه که سکه شود یکطرف صورت آن برج را بدوئی نقش کنند که حضرت پیر اعظم اراک طالع باشد و این تصرف خاصه من است و تا حال رسیده بود *

در پی روز اعتقاد خان بعدایت علم سرمراری یافت به مروتجان که از تعینات صوبه بنگاله است پیر علم مرحمت شد و شب شبیه بیست و هفتم در موضع بدرواله از برگده سهرابزل اقبال اتفاق افتاد و در پی منزل آوار کوپل شنیده شد کوپل مرغی است از عالم راغ غلیظاً در جته خورد تر هر دو چشم راغ سیاه می باشد و از کوپل سرخ ماده او خاله های سفید می دارد و بر سیاه یک رنگ است بر او بغایت خوش آوار می باشد بلکه آوار او را هیچ بستای نآوا، ماده او بیست کوپل در حقیقت بلبل هندی است همچنان که مستی و شورش به سدر در بهار میباشد آشوب کوپل در آمد بوسات که بهار هندوستان است می شود ناله اش بغایت دلنشین و موثر است و آغار مستی او مقارن است رسیدن اببه اکثر مرد درخت اببه می کشیدند و از رنگ و بوی اببه مکتوظ است و از غرایب آنکه کوپل خود بچه از بیضه بر نمی آرد و در وقت حیضه نهادن هر جا آشیانه راغ را خالی می یابد بیضه آن را بدقار شکسته بیرون می اندازد و خود بجای آن بیضه می نهد و میبرد و راغ آن را بیضه خود تصور کرده بچه بر می آورد و پرورش میدهد و این امر غریب را من خود در اله آباد مشاهده کرده ام شب کم شبیه بیست و نهم گذار دریای مهبی منزل شد و جشن مبارک شبیه در آن محل ترتیب یافت دو چشمه در کنار دریای مهبی ظاهر شد بغایت آب صاف داشت چنانچه که اگر دانه خشخاش هم در او افتد تمام ظاهر میشود تمام آن روز بهمراهی اهل محل گذرانیده شد چون سیر بمنزل دلکش بود فرمودم که بر آب هر چشمه صفه بسند روز جمعه در دریای مهبی شکار ماهی کرده شد و ماهی های کلاں پولک دار بدام افتاد نخست بقرزند شاه جهان حکم شد که شمشیر خود بیارماید بعد اراک نامرا فرمود که شمشیر های که در کمر بسته اند بپندازند شمشیر آن فرزند بهتر از همه برود

ماهی‌ها بجمعی اربندها که حاضر بودند قحمت نموده شد شب شنبه غره اردی بهشت ماه از منزل مذکور کوچ فرموده به یساوان و تواچیان حکم کردم که از مواضعی که بوسر راه و نزدیک بره واقع است بیوه و بیجاره آلبا را جمع ساخته بحضور بیارند که بدست خود خیرکنم که هم باعث مشغولیت و هم نامرادان بعضی می‌رسند کدام مشغولی به‌ارین خواهد بود روز دو شنبه سویم شجاعت خاں عرب و همت خاں و دیگر بندها که از تعینات صوبه دکن و گجرات بودند دولت آستان بوس دریا رفتند مشایخ و ارباب سعادت که در احمدآباد توطن دارند ملازمت نمودند روز سه شنبه چهارم کنار دریای محمود آباد محل نزول عساکر اقبال گشت رستم خاں را که فرزند شاهجهان بحکومت گجرات گذاشته بود بسعادت زمینی بوس سرفراز شد جشن مبارک شنبه ششم در کنار تال کاکریه ترتیب یافت ناهر خاں حسب‌الحکم از صوب دکن آمده بسعادت کورنش فرق عزت برامراخت بفرزند شاه جهان انگشتی الماس از بابت پیشکش قطب‌الملک که هزار مهر قیمت داشت مرحمت شد اتفاقاً در آن الماس سه خط در برابر یکدیگر و خط محرف در زیر آن واقع بود چنانچه نقش لله ظاهر میشد این الماس را از نوادر روزگار دانسته فرستاده بود حالانکه رب و تراش در جواهر عیب است لیکن بظاهر عام قریب بود و معهدا از معدنی که معتبر است نبود چون فرزند شاه جهان میخواست که از غنایم فتح دکن یادبودی بجهت برادرش شاه عبّاس فرستد این الماس را با دیگر تحفه‌ها بجهت ایسان ارسال میدارد درین روز هزار روپیه در وجه انعام برگه‌های باد فروش عنایت فرمودم مشارالیه گجراتی الاصل است و از نقل و سرگذشت احوال این ملک استحضار تمام دارد نامش بونته بود یعنی نهال بحاظرسید که پیرمردی را بونته گفتن بے نسبت است خصوص الحال که بحساب مکرمت ما سرسبز و بارور بوده باشد بفانراں حکم فرمودم که بعد اریں او را برگه‌های می‌گفته باشند برگه زبان هدوی درخت را میگویند روز جمعه هفتم ماه مذکور موافق غره جمادی الاولی در ساعت مسعود مختار مبارکی و فرخی شهر احمدآباد در آمد و وقت سواری فرزند بلند اقبال شاه جهان بیست هزار چرن که پنج هزار روپیه باشد بجهت بثار آورده بود تا در دولتخانه بثارکنان شتافتن چون بدولتخانه نزول اقبال فرمودم طرّف مرصع که بیست و پنج هزار روپیه قیمت داشت برسم پیشکش گدوانید و اربندها که او که درین صوبه گذاشته بود نیز پیشکشها آوردند بهمه جهت قریب بچهل هزار روپیه شده باشد چون بعرض رسید که خواجه بیگ میرزای صفوی در احمد نگر بجوار مغفرت ایزدی پیوسته خلعت خان را که بفرزندی برگزیده بود بلکه از فرزند ملیبی گرامی تر میداشت و در حقیقت جوان رشید خدمت طلب و بنده فانی تربیت است بمنصب دوهزاری دات و سوار از اهل و اضافه سرفراز ساخته حراست قلعه احمد نگر بعهده او مقرب فرمودم درین ایام ارشادت گرما و عفونت هوا بیماری در میان مردم شایع شده و از اهل شهر و اردو کم کسی باشد که دو سه روزی باین بلا مبتلا نشده باشد تب محرق یا درد اعضا بهم می‌رسد

نقش سکه صورت میزان مطابق ماه مهر

نقش سکه صورت عقرب مطابق ماه ابان

نقش سکه صورت قوس مطابق ماه اذر

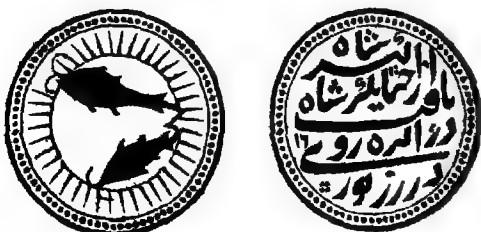
نقش سکه صورت جدی مطابق ماه دی

نقش سکه صورت دلو مطابق ماه بهمن

نقش سکه صورت حوت مطابق ماه اسفندارمنه

این کوفت شما بیگبارگی بر طرف خواهد شد و همین که من در یک روز هر دو ازینها کم کردم در همان روز اول بسیار فایده کرد روز مبارک شنبه سویم خورداد ماه قزلباش خان بمنصب هزار و پانصدیدات و هزار و دویست سوار از اصل و اضافه سرفرازی یامت و عرضداشت گچپت خان داروغه فیل خانه و بلوچ خان قراول بیگی رسید که تاحال شصت و ده رنجور فیل از نرو ماده شکار شده بود و بعد اریں هرچه شود عرضداشت خواهد شد حکم نردم که فیل پیر و آنچه خورد باشد زفهار بگیرند و غیر ازین دو قسم از نرو ماده هرچه بنظر در آید شکار کنند روز دوشنبه چهار دهم مبلغ دو هزار روپیه بجهت عرس شاه عالم بصید محمد صاحب سجاده ایشان عنایت نمودم و اسب خاصگی گچپی که از اسپان سره جام بود پیشکش نموده بود براجہ نرسنگه دیو مرحمت شد هزار روپیه به بلوچ خان قراول بیگی که بخدمت شکار فیل تعین است انعام فرمودم روز سه شنبه پانز دهم اثر گرانی در در خود یافتم اخربه تب منجر شد شب پیاله های معتاد را بخوردم و بعد از نیم شب آزار خمار بر محنت تب افزودم و تا دم صبح بر بستر می طپیدم آخر روز کم شبانه شانزدهم تب تحفیف یامت و باستصواب حکما تب ثلثان معتاد پیاله خورده شد و بجهت خوردن شوربای ماش ورنج هرچند تکلیف میکردند و مبالغه می نمودند نتوانستم بخود قرار داد تا بعد تمیز رسیده ام یاد ندارم که هرگز شوربای بوعان خورده باشم امید که بعد اریں هم حاجت نه افتد چون درین روز عدا آوردند طبیعت رعیت نه نمود مجملًا سه روز و دو شب بفاقه گذشت با آنکه یک شبان روز تب کسیده ام و ضعف و بی طاقتی بحدیست که گویا مدتها صاحب مراش بوده ام آشتها مطلق نماده و بطعام رعیت نمیسود و در حیوتم که نانی این شهر را چه لطامت و خوبی منظور بوده که در چلیں سرمین ے فیص شهر ساخته بعد از دیگران بیر عمر عزیز خود را درین خاکدان بر همه چیز گذرانیده اند هوایش مسموم و رمیدش کم آب و رنگ بوم و گرد و غبار بحدیست که پیش اریں شرح داده شد آب بعایت زبون و ناگوار و رود خانه که در کنار شهر واقع است غیر از ایام برسات همیشه خشک میباشد چاهها اکثر شور و تلخ تالابها که در سواد شهر واقع است بصلون گذران دو غاب شده مردم اعیان که بقدر سامان دارند در خانه های خود برکها ساخته اند و در ایام برسات از آب باران پر می سازند و تا سال دیگر از آن آب میخورند و مضرات آبی که هرگز هوا ناو نرسد و راه بر آمد بخار نداشته باشد ظاهر است بیرون شهر بجای سبزه و ریاحین تمام صحرا رقوم زار است و نسیمی که از روی رقوم ورد میض او معلوم مصرع

ای تو مجموعه خوبی بچه نامت خوانم

پیش اریں احمد آباد را گرد آباد گفته بودم احوال نمیدانم که سمومستان نام بهم یا بیمارستان خوانم یا زقوم زار گویم یا جهنم آباد که شامل جمیع صفات است اگر موسم برسات مانع نبوده بکرور درین محنت سرا توقف نمی فرمودم و سلیمان وار بر تخت باد نشسته بیرون می شتافتم و خلق خدا را ازین رنج و محنت خلاص می ساختم

و در عرض دو سه روز آزار تمام میرساند چنانچه بعد از صحبت مدتی اثر ضعف و سستی مانی می ماند غایتاً عاقبت بحیر است و حذر جانم بکمی کم میرسد و از مردم کهن سال که درین ملک توطن دارند شنیده شد که پیش ازین به سی سال همین قهر تپا بهم رسیده بود و بخیر گذشت بهر حال در آب و هوای گجرات زبونی ظاهر شد و ارباب آمدن بعایت پشیمانم امید که حق جل و علی بفضل و کرم خویش این گرامی را که سبب نگرانی خاطر است از میان مردم بردارد روز مبارک شنبه سیزدهم بدیع الزمان پسر میرزا شاهرخ بمنصب هزار و پانصدی ذات و سوار و عدايت علم سرفرازی یافته بخدمت فوجداری سرکار پش تعیین شد سید نظام فوجدار سرکار لکھنؤ بمنصب هزاری ذات و هفتصد سوار ممتاز گشت منصب علی علی درمن که از تعینات صوبه قندهار است بالنسب بهادر خان صاحب صوبه قندهار هزاری ذات و هفتصد سوار حکم شد سید هزار خان باره بمنصب هزاری ذات و چهار صد سوار سربلندی یامت بردست خان را بمنصب هشتصدی ذات و سیصد و پنجاه سوار سرفراز فرمود درینولا قسم خواسته ده بندی پنج دست نار توغون از ماورالنهر مصحوب یکی از افوام خود برسم نیار ارسال داشته بود یک دست در راه ضایع شد چهار دست سلامت در اوجین رسیدند حکم فرمود که مبلغ پنجهزار روپیه حواله کس ایشان نمایند که از هر قسم متاع که مرضی خواسته داند انتیاع نموده ببرد و هزار روپیه بمشارالیه انعام شد و همدری وقت حال عالم که نزد دارای ایران نایلچی گری رفته بود یک دست نار اشیائی که بزبان پارسی اکنه می گوید پیشکش فرستاده بود از نظر گذشت بظاهر علامتی که از نار دمی تمیز توان کرد ندارد بعد از برآیدن تفاوت ظاهر میشود و روز مبارک شنبه بیستم میر ابوالصالح حویش مرحومی میرزا یوسفخان حسبالحکم از دکن آمده سعادت استان بوس دریافت صد مهر بدر و کلگی مرصع پیسنش گذراید میرزا یوسفخان ارسادات رضوی مشهد است و سلسله اینها در حراسان همیشه معزز و مکرم بوده اند و بالفعل برادر شاه عباس صبیبه خود را نه برادر حورد میر ابوالصالح مذکور نسبت کرده پدرش مرزا اتع خادم باشی روضه رغیبه امام هشتم است و میرزا یوسف خان بمیامن تربیت حضرت عرش اشدانی بمرتبه امارت و منصب پنجهزاری رسیده بود ے تکلف خوب میری بود و نوکرا بحیار بتوزک میداشت و بسیاری از خویشان او برگرد او فراهم آمده بودند در صوبه دکن برحمت حق پیوست اگرچه فرزند بسیار ازو ماند و نظریه حقوق قدیم رعایتها یقیناً خصوص در تربیت پسر کلانش نهایت توحه مبدول گشت در اندک مدت بمرتبه امارت رسانیدم غایتاً ازو تا بدر فرق بحیاری است روز مبارک شنبه بیست و هفتم بحکیم مسیح الزمان بیست و هشت در ب انعام مرحمت شد و بحکیم روح الله صد مهر و هزار روپیه عدايت فرمود چون مساج مرا بحیار خوب دریافته بود دید که هوای گجرات بعایت ناسازگار است حکیم مددور گشت همین که شما در شراب و امیون معتاد اندک کمی خواهند فرمود تمام

بهر یک گل رحمت الله خاوری باید کشید

غزلی گفته و میرزا رستم صفوی و میرزا خواجه پسر او نیز طبع آزمایی نموده الله مطلع در بند به بخاطر رسیده

سافر می بر رخ گذار می باید کشید ابر بسیار است منی بسیار می باید کشید
از ایستاد های بزم حضور هر که طبع نظمی داشت غزلی گفته گذرانید این مصرع ظاهر
شد که از مولانا عبدالرحمن جایی است و غزل او تمام بنظر در آمد غیر از آن مصرع
که بطریق مثل زبان زد روزگار شده دیگر کاره نساخته بکلیت ساده و هنوز گفته درین
تاریخ خبر فوت احمد بیگ خان حاکم کشمیر رسید پسران او که از خانه زادن این درگاه
اند و اثر رشد و کار طلبی از ناصیه احوال آنها ظاهر بود بهمان نسبت به تناسب سرفرازی
یافته بخدمت صوبه بنگش و کابل تعیین شدند منصب او دوهزار و پانصدی آیه
پسر کلان او بمنصب سه هزار و سه پسر دیگر بمنصب پانصدی ممتاز گشتند روز
مبارک شنبه چهار دهم خواجه باقیخان که بجواهر اصالت و شرافت و نجابت
و شجاعت آراستگی دارد و یکی از تهنجیات ملک برار بوده اوست بمنصب هزار و
پانصدی و هزار سوار از اصل و اضافه و بخطاب باقیخان علم عزت و افتراخت
را که کهنور که سابق دیوان صوبه گجرات بود بدیوانی صوبه مالو ممتاز گشت دیوانه
جفت شدن سارس که تاحال دیده نشده بود و در مردم شهرت دارد که هرگز هیچکس
ندیده بنظر در آمد سارس جانوریست از عالم کدک غایتاً از کدک ده دوازده پرکنی تر
و میان سر پر ندارد و پوستی است بر استخوان سر کشیده و از پشت چشم مقدار
شش انگشت از گردن او سرخ میباشد اکثر در صحرا جفت جفت بسمی بود
و احیاناً خیل خیل هم بنظر در می آیند و جفت آن را از صحرا آورده در خانه ها نگاه
می دارند و با مردم انس میگیرند القصه جفت سارسی است در سرکار من که
لیلی و منجنون نام نهاده ام روزی یکی از خواجه سرایان عرض کرد که در حضور من
اینها با هم جفت شدند حکم فرمودم که هرگاه بار اراده جفت شدن داشته باشند مرا
آگاه سازند هنگام سفیده صبح آمده عرض کرد که سار میخواهند که جفت شوند در لحظه
خود بجهت تماشا شفاعتم ماده پاهای خود را راست گذاشته اندک بهم کرد نراول
یک پای خود را از زمین برداشته بر پشت او نهاد و بعد از آن پای دوم را و لحظه
بر پشت او نشسته جفت شد نگاه فرود آمد و گردن را دراز ساخته نول را بر زمین
وسانیده یک مرتبه برگرد ماده گشت بمنی که بیضه نهاده بچه هم برآورد و از الفت
و محبت سارس تا جفت خود نقلها غریب و عجیب بسیار شنیده شد چون بتواتر
رسیده و غایت تمام دارد نوشته می شود از جمله قیام خان که از خانه زادن این
درگاه است و در فن شکار و قراولی وفوف تمام دارد عرض کرد که روزی بشکار رفته بودم
سارسی نشسته یانتم چون نزدیک تر شفاعتم از جای خود برخاسته روان شد و از وفات
او اثر ضعفی و الهی یافته شد جای که نشسته بود رفته استخوانی چوبه با مشقی پر

چون مردم این شهر بخاطر ضعف دل و عاجزانگی نیستند احتیاط که مبادا بعضی از اهل اردبیل به تعصیب و ستم در خانه ملکی آنها فروز آیند و مزاحم احوال فقرا و مساکین شوند و قاضی و میر عدل بجهت رودیدگی عداوتش تعاقبند تا نتوانند با ستم پیشه‌ایان از فراغ میادین در بی شهر نزول سعادت اتفاق افتاد با وجود حدت و حرارت هوا هر روز بعد از فراغ میادین در بهر بجهت طرف دریا که هیچ‌گونه حاجلی و مانعی از درو و چوپانان و چوپانان ندارد برآمده دوسه ساعت نجومی می نشینم و مقتضای عدالت بفروید داد خواهان رسیده ستم پیشه‌ها را در خور جزایم و قصاصات سیاست میفرمائیم حتی در ایام ضعفه باکمال درد و الم هر روز بدستور معهود بجهت برآمده قن اسانی بر حرم حرام داشته‌ام

بهر نیکبختی خلق خدا شب نیکم دیده بخواب اشنا

از بی اسودگی جمله تن به رنج بچندم به قن خوبشتر

بکرم الهی عادت چنان شده که درمیان شبانروزی بیش از دوسه ساعت نجومی نقد وقت بتاراج خواب نمی‌رود در بی ضمن دو فائده منظور است یکی آگاهی از ملک و دوم بیدار دلی بید حق و حیف باشد که این عمر چند روزه بغفلت بگذرد چون خواب گرانی در پیش است این بیداری را که دیگر در خواب نخواهم دید غنیمت شمرده یک چشم زدن از یاد حق غافل نباید بود

باش بیدار که خواب عجبی در پیش است

و همان روز که تمپ کردم فرزند بجان پیوند شاه جهان تمپ کرد و کوفت او بامقداد انعامید و تازه روز سیزدهم تقدیر است رسید روز مبارک شنبه بیست و چهارم آمده ملازمت نمود بغایت ضعیف و ناتوان است در آمد چنانچه کسی نگوید توان فهمید که این کس بیماری یک ماه بلکه بیشتر هم کشیده باشد شکر که عاقبت بحیر گذشت روز مبارک شنبه سی و یکم میر جمله که درینولا از ایران آمده مجملی از احوال او رقمزده کلک وقایع نگار شده بمنصب هراز و بانصدیدات و دویست سوار فرق غزت برافراخت در بی روز بجهت خشی که کشیده ام یک رنجیر فیل و یک راس اسپ و اقام چهار پیاده بامقداد است و نقره و دیگر اجناس برسم تصدق بمستحقان عنایت شد اکثر از سدها در خور شایسته خویش تصدقات آورده بودند فرمودم که اگر غرض اظهار اخلاص و مچراست مقبول نیست و اگر از صدق عقیدت است چه حاجت آوردن حضور غایبانه خود بفقرا و ارباب استحقاق قسمت نمایند روز مبارک شنبه هفتم تیر ماه الهی صادق خان بخشی بمنصب دوهزاری ذلت و سوار از اصل و اضافه سرفرازی بدست اوادتخان میر سامان بمنصب دو هزار و هزار سوار ممتاز گشت میر ابو صالح می بمنصب دوهزاری و هزار سوار بختاب رضویجانی و عنایت علم و فیل سرفراز شده است دکن رخصت یافت درینولا بعرض رسید که سپهسالار اتالیق خان خاندان در تبعی مصرع مشهور که

ملکش بدریای شور پیوسته است بهاره و جام از یک جد اند و نده پست بالا تر مهم
میرسند غایتاً بجهت ملک و جمعیت اعتبار بهاره از جام بیش است می گویند که
بدیدن هیچ یک از سلاطین گجرات نیامده سلطان محمود فوجی بر سر او مرسله بود
جنگ صف کرد و شکست بر فوج محمود افتاد القصه در وقتی که خان اعظم به تسخیر
ملعه جوناگڑه ملک سورته شقامت نثر که مخاطب بمسلطان مظفر بود و خود را وارث
ملک میگرفت بحال تبه در پناه زمینداران روزگار سر می برد بعد از آن جام با امواج
منصوره جنگ صف کرده شکست خورد و فدو به پناه راه بهاره در آمد خان اعظم
دور از راه بهاره طلب نمود مشارالیه چون تاب مقاومت با لشکر منصور نداشت
دور را سپرده باین دولخواهی ارمومات افواج قاهره محفوظ ماند در آن وقت که احمد آباد
نمودن موبد ابدال از استگی یافت و نزدی کوچ شد بملارمت نرسید و زمین او هم خیل راه
بود و مرمت نیز مقتضی تعیین افواج نبود چون بحسب اتفاق بار مراجعت واقع شد درین
دفع فرزند شاهجهان راجه بکر ماحیت را با فوجی از بدهای درگاه تعیین فرمود او بجات
خود را ملخص در آمدن دانسته خود بسعادت آستان بوس شقامت و دوست مهر
و دو هزار روپیه بدر و صد اسب پیشکش گذراند غایتاً از اسپان او یکی آنچنان بدو که
خاطر پسند باشد عمویش از هشتاد زیاده بدظر می در آمد و خود میگوید که بود سال
دارم در حواس و قوای ظاهر فترت برفته از مردم او پیری بنظر در آمده مویش و
بروت و ابرو او سفید شده میگوید که ایام طفولیت مرا راه بهاره یاد دارد و در پیش
او از خوردی کلان شده ام درین تاریخ ابوالحسن منصور خطاب فادر الزمائی سرمر از گشت
مجلس جلوس مرا در دیباچه جهانگیر نامه کشیده بنظر در آورد چون سزاوار تحسین
و افرین بود مورد الطاف بیکران گشت کارش بعیار کامل رسیده و تصویر او از کار نامه
های روزگار است درین عصر نظیر و عدیل خود ندارد اگر درین روز استاد عبدالحمی
واستاد بهزاد در صفحه روزگار می بودند انصاف کار او می دادند پدرش اقرارضائی
مروزی در زمان شاهزادگی من بخدمت من پیوسته او را نسبت خانزادی باین
درگاه است غایتاً او را هیچ اشدائی و مناسبت بکار پدرش نیست بلکه از یک عالم
نمیتوان گفت و مرا نسبت باو حقوق تربیت بسیار است از صغرس تا حال خاطر
همیشه متوجه تربیت او بوده تا کارش بدین درجه رسیده الحق فادره رمان خود بوده
و همچنین استاد منصور نقاش که بخطاب فادرالعصری ممتاز است و در من نقاشی
یگانه عصر خود است و در عهد دولت پدر من و من این دوتن ثالث خود ندارند مرا
ذوق تصویر مهارت تمیز او بجای رسید که از استادان گذشته و حال کار هر کس بنظر
در می آید بی آنکه نامش مذکور شود بدیهه دریام که کار فلان است بلکه اگر مجلسی
باشد مشتمل بر چند چهره و هر چهره کار یکی از استادان باشد می توانم یافت که
هر چهره کار کیست و اگر در یک صورت چشم و ابرو را دیگر کشیده باشد در انصورت
می فهمم که اصل چهره کار کیست و چشم و ابرو را که ساخت شب یکسفته می و

بنظر درآمد که در زیر خود گرفته نشسته بود بر دور آن دام چیده خود را بگوشه کشیدم خواست که بجای خود آمده بنسیند پایش بدام مضبوط شد پیش رفته گرفتم بغایت سبک به نظر درآمد چون نیک دیدم در سینه و شکم اصلا پرممانده گوشت و پوست از هم ریخته و کرم افتاده بلکه در تمام اعضا اثر از گوشت مانده مفت پرستخوانی چند بدست درآمد ظاهر شد که جفتش مرده و از فراق او بایی روز نشسته

بگذاخت تن از هجر دل امروز مرا * انروخت چو شمع آه جانموز مرا
روز طرم سیاه شد چون شب عم * بنشاند فراق تو بدین روز مرا
همت خاں که از بددهای خوب من است و سخن او اعتماد را میشاید عرض کرد که در برگه دوحه جفت سارت بر کنار بال بنظر درآمد اربند و قچیان من یک دارد و همان جاسرش بریده پاک ساخت قصارا در آن منزل دوسه روز مقام واقع شد جفت او پیوسته در آن گرد و پیش میگشت و مریاد و فعان میکرد و مرا اربندقراری او دل بدرد می آمد و غیر از بدامت چاره نبود چون از آن منزل کوچ شد بحسب اتفاق بعد از بیست و پنجروز بهمان مقام عبور افتاد از متوطنان اینجا مال و حال و حاتم احوال آن سارس پرسیدم گفتند که در همان روز جان داد و همور اثر از استخوان و پروبال او برجاست من خود با شما رفته دیدم بدوئی که گفته بودند نشان یافتن اربن عالم نقلها در میان مردم بسیار است فوشتن آنها طولی دارد روز شنبه شانزدهم خدر فوت راوت شد که از تعینات صوبه بهار بود عرض رسید و مانسنگه پسر کلان او بمنصب دو هزاره دات و ششصد سوار سرفراز گشت و دیگر فرزندان و افوام او باضافه منصب سرفراز شدند و بمناعت او مامور گشتند روز مبارک شده هست و یکم فیل باون سرتکار خاصه که بحسب رام شدن در برگه دوحه گذاشته شده بود بدرگاه رسید حکم فرمودم که نزدیک بجهروکه طرف دریا نگاه دارند که همیشه در مد نظر باشد در فیل خانه حضرت عرش اشیایی کلان تر از فیل در جسد سال که مدتها سر حلقه فیلان خاصه بود بنظر من در نیامد ارتفاع آن چهار درع و سه نیم پا گر الهی بود که هشت درع و سه انگشت شرعی باشد و بالفعل در فیلان سرکار من از همه کلان تر پهلوان عالم کجراج است که عرش اشیایی خود بدولت شکار فرموده بودند و سر حلقه فیلان خاصه بدست از تفاعش چهار درع و نیم پاست که هفت درع و هفت انگشت شرعی باشد گز شرعی بعرض هست و چهار انگشت ادم متساوی الحلقه قرار یافته و گزالهی بعرض چهل انگشت است درین تاریخ مظفرخان که بخدمت صاحب صوبگی ولایت تهنه سرفراز شده بود سعادت استانبوس دریافت مد مهر و صد روپیه بدر و سواری یک لک روپیه از حواهر و مرصع آلات پیشکش گذرانید درینولا خبر رسید که حق سبحانه تعالی بفرزند پروز پسر از صبیبه مغوری شاه مراد کرامت فرمود امید که قدمش برین دولت مبارک باشد روز یکشنبه هست و چهارم راس بهار دولت استانبوس دریافت در ملک گجرات کلان تر ازین زمینداری نیست

شب جمعه باز بهمن دستور چراغان گفله و از غرایب اتفاقات آنکه آخر روز مبارکشنبه هفتم متصل باریدگی بود و در وقت روشنی چراغ باران استاد و تماشاچه چراغان خاطر خواه شد درین روز اعتماد الدوله یکقطعه نیلم قطبی در غایت معاست و یکنجیر فیل سی دندان بایراق بقرة پیشکش نمود چون خوبصورت و خوش ترکیب بود داخل نبلای خاصه مقرر شد در کنار تال کاگره سناسی که از مرتاضان طایفه هند اند کلد در پوشانه ساخته منزوی بود چون خاطر همواره بصحبت درویشان راغب است بے تکلفانه بملاقات او شتافتم و زمانی ممتد صحبت او را دریافتم خالی از آگاهی و معقولیت نیست و بآئین دیں خود از مقدمات صوفیه وقوف تمام دارد و ظاهر خود را بر روش اهل فقر و تجرید موافق ساخته و خود را از طلب و خواهش گذرانیده توان گفت که این طایفه بهتر از روزی نظر نیامده روز دوشنبه بخت و یکم سارسی که جفت شدن آرا در اوراق سابقه ثبت کرده ام در باغچه خس و خاشاک فراهم آورده اول یکبیضه نهاده روز سویم بیضه دوم نهاده این جفت سارس را در یک ماهگی گرفته شده بود و پنج سال در سرکار مانده القصه بعد ازین پنج و دیم سال جهت شدند و تا یکماه جفت میشدند در بیست و یکم ماه امرداد که باعطلاح اهل هند ماه ساون گویند بیضه نهاده تمام شب تنها بر بیضه می نشیند و نزدیک ماده استاده پاس میدارد و چنان آگاه می باشد که هیچ جانداری را مجال آن نیست که نزدیک باو توان گذشت یکمرتبه راسر گلانه نمودار شد بشدت هرچه تمام تر بجانب او دویده تا راسر خود را بسوزاخ نرسد دست او را برداشت چون فیر اعظم جهان را بدور خویش نورانی ساخت نر سراسر ماده آمده بمقدار پشت او را می خار و بعد از آن ماده نرمی خیرد و نرمی نشیند و باز ماده نیز بهمن دستور آمده او را نرمی خیراند و خود می نشیند مجله تمام شب ماده تنها بر بیضه نشسته پرورش می دهد و روز در و ماده نه دوت می نشیند و در وقت نخستن و برخاستن نهایت احتیاط بجای آورد که مبادا اسپری به بیضه رسد درین هنگام مراجعت از شکار فیل چون موسم شکار باقی بود گچپت خان داروغه و بلوچ خان قراول بیگی را گذاشته شده بود که تا ممکن و مقدور باشد فیل بگیرد و همچنین جمعی از قراولان فرزند شاهجهان نیز بخدمت مامور و تعیین شده بودند درین تاریخ آمده ملازمت نمودند همگی یکصد و هشتاد و پنج زنجیر فیل از بر و ماده شکار شده هفتاد و سه زنجیر و یکصد و دوازده ماده ازین جمله چهل و هفت زنجیر نر و هفتاد و پنج ماده که یکصد و بیست و دو زنجیر باشد قراولان و موجداران بادشاهی شکار کردند و بیست و شش زنجیر نر و سی و هفت ماده که شصت و سه زنجیر باشد قراولان و بیلبانان فرزند شاهجهان گرفتند روز مبارک شنبه بیست و چهارم سیر باغ فتح رفته دو روز در اینجا معیش و بساط گذرانیده شد آخر روز شنبه بدولتخانه معاودت اتفاق افتاد چون اصفهان بعرض رسانید که باغچه حویلی بدو رعایت سبزو خورم شده انواع گل و ریاحین شگفته حسب التماس مشارالیه روز مبارک شنبه سی

یکم تیر ماه باران عظیم شد تا روز سه شنبه غره امرداد ماه الهی بشدت هرچه تمام تر بارید و تا شانزده روز پیوسته ابر و باران بود چون این ملک رنگ بوم است و نگاهش در غایت زبونی عمارات بسیار افتاد و اساس حیات جمعی از پا در آمد از متوطنان این شهر شنیده شد که مثل باران امسال باد ندارند که در هیچ سده شده باشد رود خانه سابعهر منتهی اگرچه بظاهر پر آب می نماید غایتاً اکثر جا پایابست و فیل خون همیشه آمده و رفت میکند همین که بکروار امساک باران شد اسب و آدم نیز پایاب میگذرند سرچشمه این رودخانه در کوهستان در ملک رانا واقع است از کربوه کوکوه برمی آید و یک و نیم کوه طی نموده از ته میرپور میگذرد و در اینجا این رودخانه را دریای و اکل میگویند چون سه کوه از میرپور گذشت سابعهر منتهی منتهی نامند روز مبارک شنبه دهم را و بهاره عنایت فیل برو مانده فیل و خنجر مرصع و چهار انگشتری از یاقوت سرخ و یاقوت رود و نیام و رمرد سرفرازی بافت پیش ازین اتالیق جان سپار خان خاندان سپه سالار حسب الحکم موجهی بمیر کوهگی بحر خود امیر الله بجانب گودخانه بحمت گرفتار کان الماس که در تصرف پنجور میند از حاندیس است تعیین نموده بود درین تاریخ عرضداشت او رسید که بمیددر مذکور مقاومت با لشکر مدصور ریاده از انداره و مقدار خویش دانسته کان را پیشکش نمود و داروغه بادشاهی مضبط آن مقرر گشت الماس آنجا باصالت و نفست از سایر اقسام الماس امتیاز تمام دارد و نزد جوهرها عنایت معتبر و همه نیک اندام و بهتر نرو برتر میشوند و دوم کان گوکوه که در حدود ملک بهار واقع است و الماس آنجا از کان برمی آید رودخانه ایست که در ایام برسات سیل از فرار کوه می آید و پیش آن را می بندد و چون سیل از روی بند گذشت و آب کم شد جمعی که درین م مهارت دارند و مخصوص این کار اند در رودخانه در آمده الماس می آرند و الحال سه سال است که این ملک بتصرف اوایل دولت اند قرین در آمده و زمیندار آنجا محبوس است غایتاً آب آنسرزمین بغایت مسموم است و مردم بیگانه در آنجا نمی توانند بسربرد سویم در ولایت کرنائک متصل بسرحد قطب الملک در پنجاه کوه مسامت چهار کان واقع است و در تصرف زمینداران است و الماس آنجا اکثر پخته بهم میرسد روز مبارک شنبه دهم ناهر خان بمنصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار سرفراز گشت و یک رنجیر فیل باو عنایت شد مکتوب خان داروغه کتب خانه به منصب هزار و پانصدی ذات سرلددی بافت چون حکم فرموده بودم که شب برات بر دور تال کاکریه چراغان ترتیب نمایند آخرهای روز دوشنبه چهاردهم ماه شعبان بقصد تماشای آن توجه فرمودم اطراف تال را با عمارت میان بفانوس الوان و اقسام صدایع که در چراغان مقرر است آراسته آتشبازها ترتیب داده بودند بغایت چراغان عالی شد و با آنکه درین مدت پیوسته ابر و باد و باران بود بعنایت الهی از اول شب هوا صاف شد و اثری از ابر نماند و بر حسب دلخواه تماشای چراغان میسر گشت و بندهای خاص بسانغرف نشاط خوشوقت گردیدند حکم کردم که

وفیل و خلعت ممتاز شد و هم‌مخلی را به فوجداری سرکار بهرونج و آن حدود رخصت فرموده اسب و پریم فرم خاصه عنایت نمودم و برگه بهرونج بجایگز او مرحمت شد و راه پرتی چند که بخدست کاکره مقرر گشته منصب هفتصدی و چهار صد و پنجاه سوار فرق عزت برافراخت چون عرس شیخ محمدعوث در میان بود هزار درب بجهت خرچ آن بفرزدان ایشان لطف شد مظهر ولد سعادالملک که از تعینات صوبه دکن است بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار سر بلندی یامت چون وقایع دوازده سال از جهانگیر نامه به بیاض برده شده بود بمنصیان کتاب خانه خاصه حکم فرمودم که این دوازده ساله احوال را یک جلد ساخته نسخه‌های متعدد ترتیب نمایند که به بندهای خاص عنایت فرائیم و سایر بلاد فرستاده شود کما ارباب دولت و اصحاب سعادت دستورالعمل روزگار خود سازند روز جمعه هشتم یکی از واقعه نویسان تمام را نوشته و جلد کرده بنظر در آورد چون اول نسخه بود که ترتیب یافته به فرزند شاهجهان که او را در همه چیز ار همه فرزندان خود اول میدانم مرحمت نمودم و بر پشت کتاب بخط خاص مرقوم گشت که در فلان تاریخ و فلان مقام بان فرزند عنایت شد امید که توفیق دریافت این مطالب که باعث رضاجویی خالق و دعاگوئی خلق است نصیب و روزی باد روز سه شنبه دوازدهم سبحان قلی قراول بسیاست رسیده و تفصیل این اجمال آنکه او پسر حاجی جمال بلوچست که از قراولان خوب پدرم بود و بعد از شفقار شدن الحضرت نوکر اسلامکان شده همراه او به بنگاله رفته بود او را اسلام خان بدایر سعادت خانه زادگی این درگاه مراعات احوال بواجبی نموده و محل اعتماد دانسته پیوسته در سواری و شکار نزدیک بخود می داشت عثمان افغان که سالها به تهر و عصیان دران صوبه گذرانیده و خاتمت احوال او در ادراک گذشته گذارش یافته چون هراس بیقیاس از اسلام خان داشت کس نزد این ے سعادت فرستاده نجات قتل تقیلات می نماید و او تعهد این کار کرده دو سه کس دیگر را باخود متفق می سازد فشارا پیش اراکه اراده باطل این حق ناشداس ارحیر قوه بفعل آید یکی اراها آمده او را آگاه میکند اسلامکان در لحظه آن حرام نمک را گرفته مقید و محبوس می گرداند القصه بعد از فوت مشارالیه بدرگاه آمد چون برادران و خویشان او در سلک قراولان انتظام داشتند حکم شد که او نیز در زمره قراولان منتظم باشد درین وقت پسر اسلامخان بطریق معما عرض کرد که لایق خدمت نزدیک من نیست بعد از شکافتن ظاهر شد که چندی مقدمه باو نسبت کرده بودند معهدا چون برادران من بمبالغه عرض نمودند که محض تهمت بوده و بلوچ خان قراول بیگی ضامن شد از قتل و سیاست او در گذشته و حکم فرمودم که همراه بلوچ خان خدمت می کرده باشد باین کرامت و جان بخشی ے سبب و حمت از درگاه گریخته بجانب آگره و الحدود رفت به بلوچ خان حکم شد که چون ضامن بود اول او را حاضر سازد او کسان به محض فرستاده در یکی از مواضع آگره که خالی از تمریدی نیست و جهنده نام دارد برادر

و یک منزل او رفتم **الفتح** خوب سرمنزل به نظر درآمده و خوشوقت گشتم از جواهر مرصع آلات و اقمشه موازی سی و پنجهزار روپیه پیشکش او قبول افتاد مظفرخان، رعایت خلعت و فیل سرمراری یافته بدستور سابق خدمت حکومت صوبه تهته بعده او مقرر شد خواجه عبدالکریم گیلانی که برسم تجارت از ایران آمده بود برادر شاه عباس مکتوبی با محقر تحفه مصحوب او ارسال داشته بودند در پی تاریخ مشارالیه را خلعت و فیل رعایت نموده رخصت انعطاف ارزانی فرمودم و جواب کتاف شاه بایاد بودی مرسل گشت و خان عالم نعمان مرحمت عنوان و خلعت خاصه سرمراری یافت روز جمعه غره شهرپور ماه شد از روز یکشنبه سویم تا شب مبارک شبیه باران بارید غرایب آنکه روزهای دیگر حفت سارس پنج شش مرتبه بدست بالای بیضه می رسیدند در پی شب نوز که پیوسته باران بود و هوا بقدر برودت داشت بجهت گرم داشتن بیضه ها از اول صبح تا نصف النهار متصل فر شست و اریں روز تا صبح روز دیگر بیاضه ها رسد و ضایع شود مگر آنکه ادیمی برهنمون عقل ادراک می کند و حیوان مقتضای حکمت اریلی مجبول بان شده و غریب تر آنکه در اوایل بیضه ها را متصل بهم در بر سینه نگاه میداشت بعد ازاں که چهارده پانزده روز گذشت در میان بیضه ها بقدر مواصله گذاشت که مبادا از اتصال انها حرارت بافراط شود از گرمی بسیار فاسد گردند روز مبارک کشنبه هفتم بمبارکی و خورمی پیشخانه بجانب آگره برآورده شد پیش ازیں منکمان و اختر شناسان بجهت کوچ ساعت مذکور اختیار نموده بودند چون باران بافراط شد از رودخانه محمود آباد و دریای مهبی عبور لشکر منصور متعذر بود ناگزیر در پی ساعت پیشخانه را برآورده روز نهم شهرپور ساعت کوچ مقرر گشت چون فرید شاهجهان خدمت فتح قلعه کانگه که کمک تسخیر هیچ یک از سلاطین والا شکوه سرفراز کنگره آن رسید بر ذمت همت خویش لارم شمرده موحی سرکردگی راجه سورجمل پسر راجه باسو ونقی که از رندهاے روشناس اوست پیش ازیں فرستاده بود در پیولا ظاهر شد که مدح آن حصن متین نجمی که پیش اریں تعیین فرموده صورت پذیر نیست بداریں راجه بکرماجیت را که از رندهاے عمده اوست با دو هزار سوار موجود از ملازمان خاصه خود و جمعی از رندهاے جهانگیری مثل شاهبارخان لودی و هردی نراین هاذا و راه پرتی چند و پسران وام چند و دیویمت بفریق انداز سوار و پانصد نفر توپچی پیاده سواے موج که سابقاً فرستاده تعیین فرمودند و چون ساعت رخصت او در پی روز مقرر گشته بود مشار الیه تصبیح مردم که ده هزار روپیه قیمت داشت برسم پیشکش گذرایده رعایت خلعت و شمشیر سرمراری یافته بانخدمت رخصت شد چون در انصوبه جایگزین داشت فرزند شاهجهان برگنه برهانه را که نهم و دو لکه دام جمع دارد و خود بانعام التماس نمود که بجایگزین او مقرر دارد و خواجه تقی دیوان بیوتات که بخدمت دیوانی صوبه دکن مقرر گشته بود بخطاب معتمد خانی

مالوفه برآمده خود را بملازمت رسانیدم او را در بودن و رفتن مختار ساختم عرض نمود که روزی چند در خدمت خواهم بود هزار روپیه خرجی و خلعت مرحمت شد بغایت پیر شگفته روئی بر فقل و سخن است فرزند شاهجهان نیز پادشاه روپیه و سروریا لطف کرد در میان باغچه دولتخانه خورم صفا و حوضی واقع است و یک ضلع آن صفا درختها مولدربست که پشت بر آن داده می توان نشست چون یک طرف نده او مقدار سه ربع گز کاواک شده بد نما بود فرمودم که لوح سنگ مرمر تراشیده در الحاق مضبوط سازند که پشت بر آن نهاده توان نشست درینوقت بیتی بدیهه بر زبان جاری گشت و بسنگ تراشان حکم شد که در آن لوح نقش کنند تا بطریق یادگار در صفا روزگار ماند و آن بیت اینست

نشیم گاه شاه هفت کشور * جهانگیران شاهنشاه اکبر

شعب سه شنبه نوزدهم در دولتخانه خاص بازار ترتیب یافت پیش ازین ضابطه چنان بود که هر چند گاه اهل بازار و محترفه شهر حسبالحکم در صحن دولتخانه دکان ها اراسته از جواهر مرصع آلات و انواع اقمشه و اقسام امتعه آنچه در بازارها بعروخت میروند حاضر ساخته بدظر در آوردند بخاطر رسید که اگر در شب این درار ترتیب یابد و فابوس بسیاری در پیش دکانها چیده شود طور نمودی خواهد داشت که تکلف خوب برآمد و غیر مکرر بود بحمیم دکانها سیر کرده آنچه از جواهر و مرصع آلات و هر قسم چیزه خوش آمد خریدم از هر دکان متاعی بملامیري اعام شد و چندان جنس باورسد که از ضبط آن عاجز آمده بود روز مبارک شنبه بیست یکم شهریور ماه الهی سده ۱۳ جلوس مبارک مطابق بیست و دوم رمضان سده هزار و بیست و هفت هجری بعد از گذشتن دونیم ساعت نجومی مبارکی و فرخی ریات عزیمت بصوب دارالحکافه اگره برافراشته شد و اردولتخانه تا تال کاکریه که محل برول ریات اقبال بود بدستور معهود بدار کدان شتافتیم در همین روز جشن ورن شمعی معنقد گشت و بحساب سده شمعی سال بلحاظ ار عمر این نیارمند درگاه ایزدی مبارکی اغار شد و بضابطه مقرر خود را بطلا و دیگر اجناس وزن نموده مروارید و گل زرین بثار کردم و شب تماشاچه چراغان نموده در حرم سرا دولت بعیش و عشرت گذرا بیده شد روز جمعه بیست و دویم حکم کردم که حمده مشایخ و ارباب سعادت را که درین شهر توطن دارند حاضر سازد که در ملازمت اعطار نمایند و سه شب برین و تیره گذشت و هر شب تا آخر مجلس خود بر سرپا استاده بزبان حال میگفتم

خداوند گاراتونکر توئی * توانا درویش پرور توئی

نه کشور کشایم نفرمان دهم * یکی از گدایان این در گهم

تو برخیز و نیکی دهم دسترس * وگرنه چه خیر اید از من نکس

منم بندگان را خداوند گار * خداوند را بنده حق گذار

جمعی از فقرا را که تا حال بملازمت نرسیده بودند التماس مدد معاش داشتند

بلوچ خاں که به تفحص او رفته بود او را دریافت هرچند بیایست خواست که بدرگاه آورد بهیچ وجه راضی نشد و مردم حمایت برخاستند ناگزیر نزد خواجه جهان باگرو رفته حقیقت را باز نمود مشارالیه نوحه بر سر آن ده تعیین فرمود که جبراً و قهراً او را گرفته بیاورند مردم آن موضع چون ویرانی و خرابی خود را در آینه حال مشاهده نمودند او را بدست او دادند درین تاریخ مفید و معلول بدرگاه رسید حکم بقتل او فرمود میر غضب بصرعت هرچه تمام تر او را بسیاست گاه بود بعد از زمانه بشفاعت یکی از نزدیکان جان بخشی فرموده حکم نه بریدن پای او شد و بحسب سرنوشت پیش از رسیدن حکم سیاست رسیده بود هرچند آن خوں گرفته استحقاق کشتن داشت معذرا خاطر حق شناس ندامت گریده مقرر فرمودم که بعد ازین حکم بقتل هرکس شود با وجود تاکید و مبالغه تا وقت غروب آفتاب عالمتاب نگاهدارند و نکشند و اگر تا آنوقت حکم نجات نرسد ناگزیر سیاست رسانند روز یکشنبه دریای مہی عظیم طعیان نمود و موج های کلاں کلاں بنظر درآمد باوجود بارانهای گذشته هرگز باین شدت بلکه نصف این نیامده بود از اول روز اغار آمدن سیل شد و آخر روز بکمی نهاد مردم کهن سال که درین شهر توطن دارند عرض کردند که یک مرتبه در ایام حکومت مرتضی خاں چنین جلوریز سیل آمده بود و غیر اران بخاطر نمیرسد درین ایام یکی از فصاید معربی که مداح سلطان سنجر و ملک الشعراء او بود استماع افتاد بغایت سلیس و هموار گفته مطلعش ایست

ای آسمان مسخر حکم روان تو * کیوان پیر بنده بخت جوان تو
سعیداء زرگر شاهی که طبع نظمی داشت قصیده مذکور را تتبع نموده بعرض رسانید
حوب گفته بود این چند بیت اران قصیده است

ای نه فلک نمونه ار استان تو * دوران پیر گشته جوان در زمان تو
بحسد دل تو فیض و تحوید سبب چومهر * جانها همه فدای دل مهربان تو
ار باغ قدرت است فلک یک تریح سبز * انداخته برو هوا باغبان تو
یارب چه گوهری تو که افروخت در ازل * جان های قدسیان همه از نور جان تو
بادا جهان بکام تو ای بادشاه عهد * در سایه تو خورم شاه جهان تو
ای سایه خدا رتو پر فورش جهان * بادا همیشه نور خدا سایبان تو
روز مبارک شنبه چهاردهم بصله این قصیده حکم فرمودم که سعیدا را بزرورن کنند آخر
روز بسید باغ رستم بازي رفته شد بغایت سبز و خورم بنظر درآمد وقت شام بر کشتی
نشسته از راه دریا بدولتخانه معاودت نمودم روز جمعه پانزدهم ملا امیری نام پیرمردی
از طرف ماورالنهر آمده سعادت استان بوس دریافت و چنیز عرض رسانید که از قدیمان
عبدالله خان اورنگ بودم و از ایام جوانی و عنفوان نشوونما تا وقتی که خان شد قرار
شد در سلک خدمتگاران قدیم و نزدیک امتیاز داشته در خلاصه محرم بوده و بعد از
گذشتن خان تاحالی در آن ملک بآبرو گذاریده درنوا بقصد زیارت خانه مبارک اروطن

مصحف می‌نمایم که پیوسته با خود داشته باشم و از تلاوت ثواب بحضرت رسد بنابراین مصحفی بخط یاقوت نقطه مطبوعه مختصر که از نقایس و نوادر روزگار بود بمیر مذکور عذایت شد و بر پشت آن بخط خاص مرقوم گشت که در فلان تاریخ و فای مقام رسید محکم این کرامت بظهور رسید نفس الامر آنکه میر بغایت نیک نهاد و معتد است با نجاست ذاتی و مضایل کسبی باخلاق حمیده و اطوار پسندیده آراسته بصیار شلفته رو و گشاده پیشانی است و از مردم ایدملک بخوش ذاتی میر که دیده نشد بمسار الیه و در سم که مصحف عبارت سلیس خالی از تکلف و تصنع ترجمه نماید و اصلاً بشرح و بسط و شان نزول آن مقید نشده بلغات ریخته قرآن را لفظ بلفظ فارسی ترجمه کند و بکرب بر معنی تحت اللفظ نیفزاید و بعد از تمام آن مصحف مصحوب فرزند خویش حلال الدین سید روانه درگاه سار و فرزند میر بیز جوانی است بفنون ظاهری و باطنی آراسته آثار صلاح و سعادت مندی از باعیه احوالش ظاهر و میر بفرندی او می‌نارد و الحفی شایستگی این دارد و نعرک جوانکی است با آنکه مکرر بمسایخ گجرات موهبتها بظهور رسیده بود مجدداً در خور استحقاق هریک از نقد و جدس رعایتها کرده رخصت اعطاف ارزانی داشتم چون آف و هواے این ملک بمزاج من ناسازگار بود حکما چنین صلاح دیدند که قدرے از معتاد پیاله کم باید کرد بصوابدید انها شروع در کم ساختن پیاله نموده شد و در عرض یک هفته نون یک پیاله کم کردم اول هر شب شش پیاله بود و هر پیاله هفت و نیم تواء که مجموعه آن چهل و پدم توله باشد شراب ممزوج معتاد بود الحال شش پیاله هر پیاله شش توله و سه ماشه که در کل سی و هفت و نیم توله باشد خورده میشود از بدایع و قایع آنکه پیش اریں بشانزده و هفتده سال در اله آباد با خدای خود عهد کرده بودم که چون سیدین عمرم به خمسین رسد ترک شکار تیر و مددوق نموده هیچ جاندارے را بدست خود ارده نسارم و مقربخان که از منظوران محفل قدس بود از بی بیت اگاهی داشت القصه در بی تاریخ که عمرم به سن مذکور رسیده اغار سال پنجاه است روزے از کثرت دود و بخار بضم تنگی کرد آزار بسیار کشیدم در آن حالت بالهام غیبی از عهدی که با خدای خود کرده بودم بیادم آمد و عزیمت سابق در خاطر تصمیم یافت و با خود قرار دادم که چون سال پنجاهم ناخر رسیده مدت وعده بسر آید بتوفیق الله تعالی روزیکه سعادت زیارت حضرت عرش آشیانی انوار الله برهانه مسرف گردم استمداد همت از ناطق قدسی موطن آنحضرت جسته دل را از ان شغل بار دارم بمجرب خطور این نیت در خاطر آن کلفت و آزرگی ریع شد خود را خوش وقت و قاره یافتم و ربان را بحمد و سپاس ایند جلشانه و شکر مواهب او چاشنی بخشیدم امید که ترفیق میسر گردد

چه خوش گفتم مردوسی پاک راد * که رحمت بران تربت پاک باد

میاراز مورے که دانه کش است * که حاندارد و جان شیریں خوش است

روز مبارک شنبه چهارم ماه الهی سید کبیر و بختر خان و کلاے عاد لکان را که پیشکش

در خور استحقاق هر یک زمین و خرجه مرحمت شده کاسیاب خواهش گردانیدم شب مبارک شبیه بیست و یکم سارس یک بچه برآورد و شب دوشنبه بیست و پنجم بچه دوم مجمعه یک بچه بعد از سی و چهار روز و دوم بعد از سی و شش روز برآمد در جثه از بچه قازده یازده کلا تریا برابر بچه طاموس یکماهه توان گفت پشمش نیله رنگ است روز اول هیچ نخورد و از روز دوم مادرش ملخه‌ای خورد را بمنقار گرفته گاه مثل کبوتر می خوراند و گاه بروش مرغ بیدش بچه می انداخت که خود بچینه اگر ملخ ویژه بود درست میگذاشت و اگر کلا تر بعضی را دو پاره و بعضی را سه پاره می کرد تا فراغت بچه‌ای او تواند خورد چون بسیار میل دیدن آنها داشتم حکم فرمودم که با احتیاط تمام چنانچه اراری و اسیبی نابا نرسد بحضور بیارند و بعد از دیدن باز فرمودم که بهمان ناغچه درون دو آنکانه برده بمحافظت تمام نگاه دارند هرگاه نقل و حرکت توان فرمود سلامت خواهند آورد درین روز حکیم روح الله بانعام هزار رویه سرفراز شد بدیع الزمان پسر میرزا شاهرج از حاجبر خود امده ملازمت نمود روز سه شنبه بست و ششم از تال کاکریه کوچ کرده در موضع کج منزل گزیدم روز کمشنبه بست و هفتم بر کنار دریای محمود آباد که ایرک نام دارد برول اقبال اتفاق افتاد چون آب و هوا احمد آباد بسیار بدون بود محمود آیکره باستقصوات حتما بر ساحل دریای مذکور شهری اساس نهاده افامت گزیده بود بعد از آن که جاپانیر را فتح کرد آن جا را دارالملک کرد و تارمان محمود شهید حکام گجرات اکثر اوقات در اینجا می بودند محمود مذکور که آخرین سلاطین گجرات است بار در محمود آباد نسیم گاه خود قرار داد بے تکلف آب و هوا محمود آباد را هیچ بستنی با احمد آباد نیست بجهت امتحان فرمودم که گوسفندی را پوست کنده در کنار تال کاکریه بیاورند و همچنین گوسفندی را در محمود آباد تا تفاوت هوا ظاهر گردد اتفاقاً بعد گذشتن هفت گهری روز در اینجا گوسفندی را او بختند چون سه گهری از روز ماند مرتبه متعفن و متغیر گشت که عبور از حوالی آن دشوار بود در محمود آباد وقت صبح گوسفند را او بختند تا وقت شام املا متغیر نشد و بعد از گذشتن یک و نیم بهر از شب تعفن پیدا کرد مجمعه در سواد شهر احمد آباد بعد از هشت ساعت بحومی متعفن گشت در محمود آباد بعد از چهارده ساعت روز مبارک شنبه بیست و هشتم رستم حال را که فرید اقبال منذ شاهجهان بحکومت و حراست ملکه گجرات مقرر نموده بعنایت اسپ و فیل و پریم نرم خاصه سرفراز ساخته رخصت فرمودم و بدهای جهانگیری که از تعینات صوبه مذکور اند در خور رتبه و پایه خویش با اسپ و خلعت ممتاز گشتند روز جمعه بیست و نهم شهریور مطابق غره شوال راء بهاره بخلعت و شمشیر مرصع و اسپ خاصه فرق عزت را برافراخته بوطن خود مرخص گشت و فرزندان او نیز با اسپ و خلعت سرفرازی یافتند روز شنبه بسید محمد نبیره شاه عالم فرمودم که هرچه میخواستند باشد بی حجابانه التماس نماید و برطبق این سرکند مصحف دادم مومی الیه عرض کرد که چون بمصحف قسم میدهند التماس

بوزن در آمده جوهریان سه هزار روپیه قیمت کردند و عرض کردند که اگر سفید و تمام عیار می بود بیست هزار روپیه می ارزید امسال تا تاریخ ششم مهر ماه انبیه خورده شد درینملک لیمون فراوان است و پالیده می شود و از باغ کاکونام هندوئی چند لیمون آورده بودند بغایت لطیف و بالیده یکی را که از همه نلن تر بود فرمودم که وزن کنند هفت توله برآمد روز شنبه ششم جشن دهمه ترتیب یافت اول اسپان حامه را آراسته به نظر درآوردند بعد اراں فیلان خاصه را آراسته گذرانیدند چون دریای مهی هسور پایاب نشسته بود که اردوئی گیهای شکوه عبور تواند نمود و آب و هوائے محمودانک در آن هیج نسبتی بدیگر منایل نمود باز ده روز درین سر منزل مقام واقع شد روز دوشنبه هشتم در منزل مذکور کوچ کرده در موده نزول اقبال افتاد خواجه ابوالحسن بخشی را که باجمعی از بندهای کار گذار ملاح و خادۀ بحیار پیشتر فرستادم که دریای مهی را پل بدند که انتظار پایاب نباید کشید و اردوئی ظفر قرین بمسولیت عبور تواند نمود روز سه شنبه نهم مقام شد روز کم شبیه دهم موضع ایله محل نزول زیات جلال گشت در اوایل سارس نریای بچه خود را بمنقار گرفته سرنگون اویزان میساخت و بیم آن میشد که مبادا از اثر بیمهری باشد و ضایع سارد بنابران حکم فرموده بودم که ترا جدا نگاه دارند و پیش بچه ها نگذارند درینولا بجهت امتحان فرمودم که نزدیک بچه ها بگذارند تا حقیقت بیمهری و محبت ظاهر گردد و بعد از گذاشتن نهایت تعلق و مهر دریافته شد و محبت او هیج کمتر از محبت ماده نیست و معلوم می شود که آن ادا هم از روی دوستی بوده روز مبارک شبیه یازدهم مقام شد و احرار و سکار یور رفته سه اهوئی سیاه و چهار ماده اهو و چکاره بیور گیرانیده شد روز یک شبیه چهاردهم نیز سکار یور رفته پانزده راس اهو از فروماده گیرانیده شد بمیرزا رستم و سهراب خان پسر او حکم فرموده بودم که سکار بیلۀ گاؤ رفته هر قدر که تواند با بدوق برسد هفت راسی از سو ماده پدر و پسر شکار کردند چون بعرض رسید که درین نواحی شیرے است مردم ارار که گوشت ادم عادت کرده و اسیب او بحلق خدا میرسد بفرورد شاه جهان حکم شد که شرآورا از بندهای خدا کفایت کند آن فرورد حسب الحکم بدوق رده شب بدظر در آورده فرمودیم که در حضور پوست کنند اگرچه بظاهر پر کلاں میدمود چون لاغر بود از شیرهای کلاں که من خود انداخته ام در وزن کمتر برآمد روز دو شبیه پانزدهم و روز سه شبیه شانزدهم سکار فیله گاؤ شتافته هر روز دو بیلۀ گاؤ به تعدک رده شد روز مبارک شبیه هیزدهم سکار تالے که مخیم بارگاه اقبال بود بزم پیداله اراستگی یامت گلہای کنول سرروے اب نعرک شکفته بود بندهای خاص بماعر نشاط خوشوقت گشتند جهانگیر فلیخان بست رنجیر فیل از صوبه بهار و مروت خان هشت زنجیر از بدنگاله پیشکش ارسال دانسته بود بدظر گذشت یک فیل از جهانگیر قلی خان و دو فیل از مروت خان داخل فیلان خاصه شدند تنه بخلفها تقسیم یافت میرخان پسر میرزا ابوالقاسم تمکی که از حان زادان این درگاه است بمنصب هستصدی ذات و ششصد سوار از اصل و اضافه سرفرازی یافت

او بدرگاه والا آورده بودند و مخصوصاً انعطاف ارزانی داشتیم سید کبیر بخلعت و خنجر مرمع و اسب سرفرازی یافت و بخترخان با اسب و خلعت و اوربسی مرمع که اهل این ملک در گردن می آویزند مقدار گشت و مبلغ شش هزار دروب خرج بهر دو انعام شد و چون عادل خان مکرر بموسیله فرورد اقبال مند شاهجهان التماس شبیه خاصه شریفه نموده بود شبیه خود را با یک قطعه نعل گران بها و فیل خاصه بمشارالیه عنایت فرمودم و فرمان مرحمت عنوان صادر گشت که از ولایت نظام الملک و قطب الملک هرجا و هر قدر تواند تصرف نمود بانعام او مقرر باشد و هرگاه کمک و مدد میخواستند باشد شاه نوار حان فوج آراسته کمک او تعیین نماید در زمان سابق نظام الملک که کلان ترین حکام دکن بود و همه او را نکلائی قبول داشتند و برادر مهین میدادستند درینولا عادل خان مصدر خدمات شایسته گشت و خطاب والاے فرزندش شرف اختصاص یافت او را بسرداری و سوبی تمام ملک دکن بلند مرتبه ساختم و بجهت شبیه این رعایا بحضرت خاص مرقوم گشت

آی سوب تو دایم نظر رحمت ما * آسوده نشی بسایه دولت ما
سوب تو شبیه خویش کردیم روان * تا معنی ما به بینی از صورت ما
و فرورد شاهجهان حکیم خوشحال پسر حکیم همام را که ارخانه زادان خوب این درگاه است و پیشین در خدمت آن فرورد کلان بوده بحکمت رسانیدن بود مراحم جهانگیری بموافقت و کلاے عادلخان نزد او فرستاد و همدریں روز میرجمله بخدمت عرض مکرر فوق عزب برافراخت چون کفایت خان دیوان صوبه گجرات را در هدگامیکه بدیوانی صوبه بدگاله اختصاص داشت بعضی حوادث روه داده بود ار سامان افتاده بنابراین مبلغ پانزده هزار روپیه بانعام او مرحمت شد درینولا دو جلد جهانگیرنامه ترتیب یافته بنظر گذشت یکی را چند روز پیش اربن بمدارالملکی اعتمادالدوله لطف فرمودم و درین تاریخ دیگرے بعرض فرمودی اصفهان عنایت نمودم روز جمعه یکنجم بهرام پسر جهانگیر قلیخان از صوبه بهار آمده دولت رهین سوس دریافت و الماسی چند ار حاصل کان کوکرة آورده گذرانید چون دران صوبه از جهانگیرقلی خان خدمت شایسته بظهور درسیده بود معه دالک بعرض مکرر رسید که چنده از برادران و خویشان او دران ملک دست تسلط و تعدی درار ساخته بدهای خدا را مزاحمت و آزار میرساند و هر یکی خود را حاکمی تراشیده جهانگیر قلیخان را تمکین نمی بدهد بنابران مقربخان که بنده قدیم الخدمت مزاجدان است فرمان بدستخط خاص صادر گشت که بصاحب صوبگی بهار سمرقاز و سمتار بوده بمجرد رسیدن فرمان قضا جریان بدانصوب شتابد ار الماس های که ابراهیم خان قدم جنگ بعد ار فتح کان مذکور بدرگاه ارسال داشته بود چند قطعه بحکمت درآشیدن حواله حکاکان سرکار شده بود درینوقت که بهرام ناگه باگرة رسید روانه درگاه می شد حواحه جهان چنده را که طیار شده مصحوب او بدرگاه فرستاد یکی از آنها با نقش است و بظاهر ار نیلم تمیز نمیتوان کرد تا حال الماس باین رنگ دیده شده چند سرخ

از تعاقب او باز نداشتیم و هر دو بر روی پل روان شدند چون پل بکشتی ترتیب یافته بود هرگاه فیل دستهای خود را بر کنار کشتی می نهاد نصف کشتی باب فرو می رفت و نصف دیگر بلند می ایستاد در هر قدم گمان آن می شد که پیوند کشتی ها از هم گسیخته گردد و مردم از مشاهده این حال عریض بحر اضطراب و شورش می نمودند چون حمایت و حراست حق جل و علا همه جا و همه وقت حارس و حامی آن نیازمند است هر دو فیل در ضمان سلامت ازان پل عبور نمودند روز مبارک شد به سست و بدجم مرکدار آب مهی نزم پیاله ترتیب یافت و چندی از بندهای خاص ده درین سه مجالس و محافل راه دارند مسافران لبز و عدایت های سرشار کام دل بردارند بے تکلف منزلی است بغایت دل نشین بدو وجه دران منزل چهار مقام واقع شد یکی خوبی جا و دوم آنکه مردم در گذشتن اضطراب نمایند روز یکشنبه سست و هسدم از کنار آب مهی کوچ فرمودم روز دو شعبه نار اتفاق کوچ افتاد درین روز عریب تماشاخانه مشاهده شد جهت سارس که سچه کشیده بود روز مبارک شعبه از احمد آباد آورده بودند در صحن دولت خانه که مرکدار تال ترتیب یافته بود با سچه های خود می گسستند اتفاقاً برو ماده هر دو آوار کردند و جهت سارس صحرایی آوار اینهارا شنیده از آن طرف تال فریاد بر آوردند و بر اثران پرواز کمان آمده بر او ماده با ماده بجنگ افتادند و با آنکه چند کس ایستاده بودند اصلاً ممانا و ملاحظه مردم نکردند و حواحه سرایانی که محافظت انها مقررند بقصد گرفتن شتافته یکی بر برادر او سخت و دیگری نماده آنرا گرفته بود تلاش بسیار نگاهداشت و آنکه بماده دست انداخته نتوانست نگاهداشت و از جنگ او بدر رفت من بدست خود حلقه در بینی و پاهای او انداخته آزاد ساختم و هر دو بجای مقام خویش رفته قرار گرفتند غایتاً هر دو دفعه که سارس های خانگی مرید می کردند اینها نیز در برابر آوار می دادند و هم ازین عالم تماشاخانه آهوی صحرایی دیده شد در برگه کرنال شکار رفته بودم قریب به سی کس از اهل شکار و خدمت کار در ملازمت حاضر بودند آهوی سیاه با ماده آهوی چند بدظر در آمد یک مرتبه آهوی آهوگیر را بجنگ او سردادیم دوسه شاخ جنگ کرده پس با برگشته آمد دفعه دیگر خواستم که بهاند بر شاخ آهوی آهوگیر بسته بگذاریم تا گرفتار شود درین اثنا آهوی صحرایی از شدت غضب و عیрт هجوم مردم را در نظره آورده بی ممانا دویده آمد و دوسه شاخ آهوی خانگی جنگ در گیر درده از میدان بدر رفت درین تاریخ خبر فوت عدالتخان رسید او از خدمتگاران و بندهای نزدیک بود با آنکه او بیون می خورد و هدایا فرصت مرتکب پیاله هم می شد رفته رفته شیفته شراب گشت چون ضعیف ندیده بود زیاده از حوصله و طاقت خویش ارتکاب می نمود به مرض اسهال مبتلا شد و درین ضعف دوسه دفعه از عالم صرع غشی بر مزاجش محتول گشت حسب الحکم حکیم رکنا بمعالجه او پرداخت هر چند تدبیرات بکار بود نفعی بران مرتب نگشت مع ذالک غریب جوعی بهمرسانید و با آنکه حکیم مبالغه و تاکید می نمود که در شبان روزی

و یام خان بخد مت قراول بیگ و منصب شصت و پنج سوار ممتاز گشت
 عزت خان که از سادات باره و سربده شجاعت و کار طلبی امتیاز دارد از تعیدات صوبه
 بدکش است حسب التماس مهلتخان صاحب صوبه مذکور بمنصب هزار و پانصدی
 ذات خاصه و هشتصد سوار فرق عزت بر افراخت کفایت خان دیوان صوبه گجرات
 بعنایت فیل سرفراز شده مرحص گشت نصفی خان بخشی صوبه مذکور شمشیر
 مرحمت نمودم روز جمعه نوردهم شکار رفته یک نیله گاؤ فرزدوم در مدت العمر بیاد
 ندارم که تیرندوق از نیله گاؤ و بر کاس پراگذاشته باشد از ماده بسیار میگذرد در پی تاریخ
 با آنکه چهل و پنج قدم مسافت بود از دو پوست آزاد گذشت باصطلاح اهل شکار قدم
 عبارت از دو گام است که پیش و پس نهاده شود روز یکشنبه بست و یکم خود شکار
 بار و حره خوشوقت گشته بمیرا رستم و داراب خان و میر میوان و دیگر بدها حکم
 و نمودم که شکار نیله گاؤ رفته هر قدر توانند بهندوق بزنند بوده راس از نو ماده شکار
 کردند و ده راس آهو هر کس از هر قسم بیور گیرانیده شد ابراهیم خان بخشی صوبه
 دکن حسب التماس خانخانان سپه سالار بمصوب هزاری ذات و دوست سوار سرفزاری
 یادت روز دوشنبه بیست و دوم از منزل مذکور کوچ واقع شد روز سه شنبه بست و
 سوم باز کوچ فرمودم فراوان عرض کردند که در پی بواهی ماده شیر با سه بچه بظفر
 درآمده چون نزدیک برآه بود خود بقصد شکار متوجه گشته هر چهار را به تفک ردم و از آنجا
 بمنزل پیش شتافته از پلی که بر بالای مهبی بسته شده بود عبور فرمودم با آنکه در پی
 دریا کشتی نبود که پل توان بست و آب رعایت عمیق بود و تند میگدشت بحسن
 اهتمام خواجه اسوا حسن در بخشی پیش از دوسه روز پلی در نهایت استحکام که
 طول یکصد و چهل دره و عرض چهار دره است مرتب گشته بجهت امتحان فرمودم
 که فیل کن سندر خاص را که از فیلان کلان قوی سیل است با سه ماده فیل از روی پل
 گذرانیدند نوعی مستحکم بسته شده بود که قوایم او از بار فیل کوه بیکرا صلا منزلزل
 نگشت از زبان معجز بیان حضرت عرش آشیانی ادا ر الله براهانه شنیده ام که میفرمودند
 که روزی در عنوان جوانی دوسه بیاله خورده بودم و بر فیل مست سوار شده با آنکه
 هشیار بودم و فیل در رعایت خوش جلوی باراده و اختیار من می گشت خود را
 بیهوش و فیل را بدست و سرکش را نموده بجانب مردم میدوانیدم بعد از آن فیل دیگر
 طلبیده هر دو را بجنگ انداختم و آنها جنگ کدان تا سر پل که بر دریای جمنا بسته شده
 بود شتافتند قضا را آنفیل گریخت و چون از طرف دیگر راه گریز نیافت ناگزیر بر سمت
 پل روان شد و فیل که من بر و سوار بودم از پی اوشتافت هر چند عنان او بدست
 اختیار من بود و باندک اشارتی می ایستاد بخاطر رسید که اگر فیل را از رفتن بالای
 پل باز دارم مردم آن ادا های مستانه را محمول بر ساختگی خواهند داشت و ظاهر
 حریف شد که نه من مست بلیحود بوده ام نه فیل بدست و خود سرو این اداها
 را ندانم نا پسندیده است لاجرم بقائید ایند سبحانه استعانت جسته فیل خود را

خود از روزه نهارم اگر به نیت سلامتی و از تازیخ حال دست اراں کار باز دارم ممکن که حیات او وسیله نجات چندین جاندار شود حق سبحانه تعالی او را باین نیازمند ازرایی دارد القصه بعزم درست و اعتقاد صادق با خدا عهد کردم که بعد از این هیچ جاندار را بدست نیازم بکرم الهی گرفت او تخفیف تمام یاقوت و دران هنگام که این نیاز مدد در بطن والده بود بدستور که دیگر اطعال در شکم حرکت میکند روزی اثر حرکت ظاهر شد پرستاران مضطرب و متلاشی گشته صورتحال را بعرض حصر عرش اشیانی رسانیدند دران ایام پدرم پیوسته شکار یوز میفرمودند چون امروز جمعه بود به نیت سلامتی من نذر فرمودند که در مدت عمر روز جمعه شکار یوز نکنند تا انتهای حیات بوی عزیمت ثابت قدم بودند و من نیز متابعت الحضرت نموده نا حال شکار یوز روز جمعه نکرده ام مجمل بحسب ضعف نور چشمی شاه شجاع سه روز درین منزل توقف واقع شد امید که حق تعالی او را عمر طبعی کرامت فرماید روز سه شنبه هفتم کوچ اتفاق افتاد روزی پسر حکیم تعریف شیر شتر میکرد بحاطر رسید که اگر روزی چند ندان مداومت نمایم ممکن که نفی داشته باشد و مزاج من گوارا باشد آصفخان ماده ولایتی شیردار داشت قدری اراں شیر تناول کردم بحلاف شیر دیگر شتران که حالی از شوری نیست بمداق من شیرین و لذیذ آمد و الحال قریب یکماه است که هر روز پیاله که مقدار نیم کاسه آبجوری باشد اراں شیر می خورم و بعضی ظاهر شده رافع تسدگی است غریب آنکه دو سال پیش ازین اصحکان این مایه را حریده بود و دران وقت بچه نداشت و اصلا اثر شیر ظاهر نبود درین ایام بحسب اتفاق ار پستان او شیر برآمد هر روز چهار سیر شیر گاؤ و پنج سیر گندم و یک سیر قند سیاه و یک سیر نادیان بخورد او می دهد که شیرش لذیذ و شیرین و مفید باشد و تکلف بمداق من خیلی در افتاد و گوارا آمده و بحسب امتحان شیر گاؤ و شیر گاؤ می دش را طلبیده هر سه را چسیدم در شیرینی و عدوت شیر این شتر را نسبتی نیست فرمودم که چند مایه دیگر را هم ازین قسم خوراک بدهد تا ظاهر شود که از اثر غذاهای لطیف عدوت است یا در اصل شیر این شتر شیرین است روز کم شده هفتم کوچ فرمودم روز مبارک شده بهم مقام واقع شد دولت حاده در مقام تال کلان ترتیب یافته بود فرد شاه جهان کشتی طرح کشمیر که نسیم گاه ان را از بقعه ساخته بودند پیسکش نمود احره های اندر مران کشتی نشسته سیر تال کرده شد عابد خان بحشی بگش را که بدرگاه طلبداشته شده بود درین روز سعادت اسقالبوس در یافته بخدمت دیوانی بیوتات سرفراز گشت سرفراز خان که از کمکیان صوبه گجرات است بعدایت علم و اسب بحسب خاصه و فیل فرق عزت و افراخته رخصت یافت عزت خان که از تعینات لشکر بگش است بعدایت علم سر بلند گردید روز جمعه دهم کوچ فرموده شد میو میران بمنصب در هزاربانات و شمنصد سوار سرفزاری یافت روز شنبه یازدهم برگنه دوحه محل ورود موکب مسعود گشت شب یکشنبه دوازدهم آبان ماه الهی سده سیزده جلوس مطابق پانزدهم ذیحجه

بیش از یک بوبت موکتب غذا نشود ضبط احوال خود فمی توانست کرد دیوانه وار خود را بر آب و آتش می زد تا آنکه بصوالقنیه واستقلال منجر شد بسیار زبون و ضعیف گشت چند روز پیش ازین التماس نمود که خود را پیشتر باگروه رسانم حکم فرمودم که بحضور آمده رخصت شود در بالکی انداخته آوردند بعدی نحیف و ضعیف بنظر در آمده که موجب حیرت گشت

کسیده پوستی بر استخوانی

بلک استخوان هم نه تحلیل رفته با آنکه مصوران در کشیدن شبیه لاغر نهایت اغراق نکرده بود اما اریس عالم بلکه نزدیک باین هم بنظر در میامده سبحان الله آدم زاده باین هیات و ترکیب هم میسود این دو ببت اوستاد درین مقام مناسب افتاده

سایه من گرم بگیرد پای * تا فیامت نداردم بر جای

ناله ارسکه ضعف دل بیدد * تا لب چند جا به به نیند

ار عایت غرایب فرمودم که مصوران شبیه او را کسند القصة حال او را بسیار متغیر یافتیم گفتم که رهبار در چنین وقت نفسی اریک حق عاقل نباید شد و از کرم او نا امید نباید شد اگر مرگ آمان بحسد آن را دستگاه معدرت و مرصت تدارک باید شمرد و اگر مدت حدت بسر آمده هر نفس که بیداد او بر آید عذیمت باید دانست ارباز ماددهای حویثش دل مسعول مباش که اندک حق خدمت پیش ما بسیار است و چون اربزیشانی او معرض رسیده بود دو هزار روپیه حوچ راه ناو داده رخصت کردم روز دوم مسافرا راه عدم گشت روز سه شنبه سی ام کنار آب مادب محل نزول اردوی گیهان پوی گردید حسن نو روز مبارک شدیم دویم انان ماه الهی دردمدل راستگی یافت امان الله پسر مهبتخان حسب التماس او سمت ... هراری ذات و سیصد سوار سرفراز شد گرد هر ولد را سه سال منصب هراری ذات و هشتصد سوار سرلندی یافت عبدالله پسر خان اعظم بهراری ذات و سیصد سوار بمقار گشت دلیرخان که از حاگیرداران صوبه گجرات است بمرحمت اسپ و فیل سرفراز نمودم ربهارخان پسر شهبازخان که بموضع الحکم از صوبه دکن آمده بخدمت بخشگیری و وافعه نویسی لکرنش سرفراز گشت و منصب او هشتصدی ذات و چهارصد سوار مقرر شد روز جمعه سویم کوچ فرمودم درین منزل شاهزاده شجاع جگر گوشه فرزند شاهجهان که در دامن عصمت نور جهان بیگم پرورش می یابد و مرانصبت باو تعلق خاطر و دل بستگی مرتبه ایست که از جان خود عزیز میدارم بیماری که مخصوص اطفال است و اسرا ام الصبیان میگویند بهمرساید و زمانی ممتد از هوش روت ... چند اهل تجربه تدبیرات و معالجات نکار بردند سود نداد و بیهوشی او هوش از من رنو چون ار تدای ظاهری نامیدی دست داد از روی خضوع و خشوع برق نیار بدرگاه کریم کارسار و رحیم بنده نواز سوده صحت او را مسالت نمودم درین حالت بخاطر گذشت که چون ناخدای خود عهد کرده بودم که بعد از تمام سن خمسین از عمر این نیاز مند ترک شکار تیر و بنذوق نموده هیچ چانداری را بدست

که از مرتاضان گیش هنود است و تفصیل احوال او در اوراق سابق نگاشته کلک وقایع نگار گردیده صحبت داشته بسیر و تماشای کالیاده توجه فرمودم بے تکلف صحبت او از مغنمات است دریں تاریخ از مضمون عرض داشت بهادر خان حاکم قندهار بوضوح پیوست که در سنه هزار و بست و شش هجری که عبارت از سال پار باشد در قندهار و نواحی آن کثرت مویش بحدی رسیده که جمیع محصولات و غلات و مزروعی و سردرختیهای انولایت را ضایع ساخته اند تا رراعت درو نشده بود خوشه ها را بریده میخورند چون رعایا مزروعات خود را بخرم در آوردند تا کوفتن و پاک ساختن نصف دیگر تلف شده بود چنانچه ربعی از محصولات شاید بدست در آمده باشد و همچنین از فالیزها و ارباعات اثر نماند بمروور چندی آواره و معدوم شدند چون شاهجهان جشن ولادت پسر خود را نکرده در اوجین که محال جاگیر اوست التماس نمود که بزم روز مبارک سببه سی ام در منزل او آراستگی یابد لاجرم آن فرزند را کامروای خوااهش ساخته در منزل او نعیش و طرب گذرانیده شد و بندهای خاص که دریں قسم مجالس و محافل بار می یابند بساغرهای لبریز عنایت سرخوش گستند و فرزند شاهجهان آن مولود مسعود را به نظر در آورده خوالی از جواهر و مرصع آلات و پنجاه رنجیر فیل سی فرو بیست ماده برسم پیشکش گذرانیده التماس نام نمود انشاء الله سعادت بیک نهاده خواهد شد و ارفیلان او هفت رنجیر فیل داخل حلقه خاصه شد نغمه به موجودان تقصیم یافت و در کل آنچه از پیشکشهای او مقبول افتاد دولک روپیه خواهد بود دریں روز عضدالدوله از جاگیر خود رسیده سعادت آستان بوس دریافت هشتاد و یک عدد مهر نصیغه نذر و فیل برسم پیشکش گذرانیده قاسم خان که از حکومت بنگاله معزول ساخته بدرگاه طلب داشته شده بود بدولت زمینی بوس مستعد گشته هزار مهر نذر گذرانید روز جمعه غره اذر ماه شکار باز و جره خاطر را رعیت افزود در اثبات سواری قطع رراعتی از جوار گذر افتاد نا آنکه هر تنه یکخوشه بار می آورد تنه بد نظر درآمد که دوازده خوشه داشت موجب حیرت گشت درینحال حکایت بادشاه و باغبان بخاطر گذشت

حکایت بادشاه و باغبان

یکی از سلاطین در هوای گرم بدر باغی رسید پیر باغبان دید بر در استاده پرسید که دریں باغ انار هست گفت هست سلطان فرمود که قدحی آب انار ببار باغبان را دختره بود بجمال صورت و حسن سیرت آراسته باو اشارت کرد تا آب انار حاضر سارد دختر رفت و فی الحال قدحی پر آب انار بیرون آورد و برگی چند بر روی آن نهاده سلطان از دست او گرفت و در کشید انگاه از دختر پرسید که مقصود از گذاشتن این برگها بر روی آب چه بود دختر بزبان فصیح و ادای ملیح معروض داشت که در چینی هوای گرم غرق از عرق قطره و سواری رسیدن و آب را بیکدم در کشیدن منتهی

هزار و بیست و هفت هجری بطالع نوره درجه میزان بخشنده میمنت بفرزند اقبالمند شاهجهان از صبیحه آنحضرت گرامی فرزند کرامت فرمود آمد که قدمش برین دولت اند قدین مبارک و فرخنده باد سه روز در منزل مذکور مقام نموده روز یکشنبه پانزدهم در موضع ثمره نزول اقبال اتفاق افتاد چون التزام شده که جشن مبارک شنبه تا مقدور و ممکن باشد در کنار آب و جای بصفا ترتیب یابد درین فزونی سرزمینی که قابلیت آن داشته باشد نبود ناگزیر قریب بیسی از شب مبارکشنبه شانزدهم گذشته بار سواری فرمودم و هنگام طلوع بیدر اعظم مروج بخش عالم در کنار تال باکهور نزول اجلال واقع شد آخرهای روز نزم پیاله آراسته بچندی از بندهای خاص پیاله عدايت فرمودم روز جمعه هفدهم کوچ فرمودم کیسوداس مارو خاکبرد از آن نواحی است حسب الحکم از دکن آمده سعادت و مینوس سربلندی یافت روز شنبه هیزدهم حوالی رام گده معسکر اقبال گشت چند شب پدش ازین سه گهزی بطلوع مانده بود در کوه هوا ماده بخار و دحانی بسکل عمود نمودار شد و هر شب یک گهزی پیستر از شب دیگر ظاهر میگشت و چون تمام نمود صورت حره بدو کرد و سر باریک و مدان گنده خمدار ماند دهره بست بجانب حدوت و روه بسوی شمال الحال یکپهر بطلوع مانده ظاهر می گردید مدحمان و احقر شداسان قد و قامت او را باسطراف معلوم کردند که بست و چهار درجه فلکی را باحتلاف منظر سار است و حرکت فلک اعظم متحرک و حرکت خاصه بیدر در جهت حرکت فلک اعظم درو ظاهر می شود چنانچه اول در برج عقرب بود ابراهیم گذاشته بمیران رسید و . . . کت عرض در جهت حدوت بيشتر دارد دادایان من بحوم در کتب این قسم را حره نامیده اند و نوشته اند که ظهور این دلالت میکند برضعف ملوک عرب و استیلاء دشمنان ملوک عرب در ایشان و الله تا تاریخ مذکور بعد از شانزده شب که علامت ظاهر شده بود در همان سمت ستاره بدر در گشت که سرش روشنی داشت و تا دوسه گرم او درار میدمود و اما در دم اصلا روشنی و درخشندگی نبود الحال و رب هست شب است که نمودار شده هرگاه که مدعی گردید مرقوم خواهد نمود و از آثار او آنچه بظهور رسد نوشته خواهد شد روز یکشنبه پانزدهم مقام کرده روز دوشنبه در موضع سینل کهیره برول فرمودم روز سه شنبه بست و یکم بار مقام شد برشید خان افغان خلعت و فیل مصحوف زندها حان مرحمت نموده فرستادم روز کمسبده بست و دوم پرگنه مدیپور مخیم آردوی گیهای شکوه گشت روز مبارکشنبه بست و سیوم مقام کرده نزم پیاله ترتیب یافت و دارا خان باخلعت نادری سرور شد روز جمعه مقام نموده روز شنبه بست و پنجم پرگنه نوازی مخیم معسکر اقبال گشت روز یکشنبه بست و ششم در کنار آب چنبل برول فرمودم و روز دوشنبه بست و هفتم بر لب آب کهنر منزل شد روز سه شنبه بست و هشتم سواک بلده اوجین مورد رابات مدیوی گردید از احمد آباد تا اوجین نود و هشت کرده مسافت را به بست و هشت کوچ و چهل و یک مقام که دو ماه و نه روز باشد آمده شد روز کم شنبه بست و نهم ناجد روپ

نی موهبت الہی بکدام زبان ادا نمایم کہ در عهد دولت چنین بادشاہ عادل بحیثیت وقت و آرامش خاطر بعبادت معبود خود مشغول و از هیچ رکن غدار تفرقہ برداشتن عزیمت من نمی نشیند روز یک شنبہ سویم از گالیادہ کوچ فرمودم در موضع قاسم کہیزہ نزول واقع شد در اثناء راہ بشکار باز و جوی مشغولی داشتم اتفاقاً کاروانکی برخاست باز توغون را کہ نہایت توجہ بان دارم از پی او پرانیدم کاروانک از چنگ او بدرخواست و باز هوا گرفته بمرتبہ بلند شد کہ از نظرہا غایب گردید ہر چند قراولان و میر شکاران از پی او باطراف تاخفتند اثری ازو نیافتند و محال نمود کہ در چنین صحرای بار بدست آید و لشکر میر کشمیری کہ سردار میر شکاران کشمیر است و بار مذکور حوالہ او بود سراسیمہ بے سراغ و نشان در اطراف صحرا مے شتافت ناگاہ از دور درختی دید چون نزدیک رسید باز را بر سر شاخ نشسته یافت مرغ خانگی را نمودہ بار را طلبید سہ گہڑی بیشتر نگذشتہ بود کہ گرفته بحضور آورد و این موهبت غیبی کہ در گمان و خیال هیچکس نبود مسرت افزای خاطر گشت بانعام این خدمت منصب او را افزودہ اسب و خلعت مرحمت نمودم روز دوشنبہ چہارم و سہ شنبہ پنجم و کمشبہ ششم پی در پی کوچ واقع شد روز مبارکشنبہ ہفتم مقام نمودہ در کنار تال جشن نشاط آراستگی یافت نور جہاں بیگم بیماری داشت کہ مدتہا بران گذشتہ بود و اطباء کہ سعادت خدمت اختصاص دارند از مسلمان و ہندو ہر چند تدبیرات بکار بردند سودمند نیفتاد و ار تدای آن بعجز معترف گشتند درینولا کہ حکیم روح اللہ بخدمت پیوست و متصدی علاج آن شد بقائید ایند عزاسمہ در اندک مدت صحت کامل رو نمود و بصلہ این خدمت شایستہ حکیم را بمنصب لایق سرفراز ساختہ سہ موضع از وطن او بطریق ملکیت عنایت فرمودم و حکم شد کہ مسارالیہ را بنقرہ وزن کردہ در وجہ انعام او مقرر دارند روز جمعہ ہشتم تا روز یکشنبہ سیزدہم پی در پی کوچ اتفاق افتاد و ہر روز تا آخر منزل بشکار باز و جوی مشغول بودہ دراج بسیار گیرانده شد روز یکشنبہ گذشتہ کدور کون پھر رانا امر سنگہ بدولت زمین بوس سرفراز گشتہ تسلیمات مبارکباد فتم دکن بتقدیم رسانیدہ صد مہر و ہزار روپیہ بصیغہ ہند و مواری بست و یکہزار روپیہ از قسم موضع آلات با چند اسب و فیل پیشکش گذرایید آنچه از قسم فیل و اسب بود باو بخشیدم و تلمہ بمعرض قبول مقرون گشت و روز دیگر باو خلعت مرحمت شد میر شریف وکیل قطب الملک یک زنجیر فیل و باراد تخال میر سامان بیزیک زنجیر فیل عنایت شد سید ہزیر خان بفوجداري سرکار میوات سرفراز شد منصب او از اصل و اضافہ ہزاری ذات و پانصد سوار مقرر گشت سید مبارک را بحراست قلعہ و تاس ممتاز ساختہ منصب پانصدی ذات و دوصد سوار مرحمت فرمودم روز مہرب شدہ چہارہم در کنار تال موضع سندھارا مقام کردہ بزم پیالہ ترتیب یافت و بندہاے مخصوص بماعزہاے نشاط خوشوقت شدند جانوران شکاری کہ در آثر بکریز بہتہ بودند خواجہ عبداللطیف قوش بیدگی در پی روز آوردہ بنظر گذرایید آنچه لایق سرکار

حکمت است بنظر این احتیاط برگها را بر روی آب و قدح نهادن تا بآهستگی و تانی فوژن جان فرمایند سلطان را این حسن ادا بغایت خوش آمد و بخاطر گذرانید که این دختر را داخل خدمه محل خود سازم بعد از آن از باغبان پرسید که هر سال حاصل تواریخی باغ چیست گفت سیصد دینار گفت بدیوان چه میدهی گفت سلطان از سردرختی چیزی نمیکرد بلکه از زراعت عشره می ستاند سلطان را بخاطر گذشت که در مملکت من باغ بعیار و درخت بیشمار است اگر از حاصل باغ بیز عشری دهد مبلغی کفایت می شود و رعیت را چندان زیانی نمی رسد بعد ازین بفرمایم که خراج از محصول باغات نیز بگیرد پس گفت قدری آب دیگر هم از انار بیار دختر رفت و بعد از دیری آمد و قدحی آب انار آورد و سلطان گفت که آن نوبت که رفتی رود آمدی و بیستر آوردی و این مرتبه انتظار بسیار دادی و کمتر آوردی دختر گفت که آن نوبت قدح را از آب یک انار مالا مال ساخته بودم و درین دفعه پنج شش انار افشردم و انقدر آب حاصل نشد سلطان را حیرت افزود باغبان معروضداشت که برکت محصول از اثر بیت نیک بادشاه است مرا بخاطر میرسد که شما بادشاه باشید در وقتی که حاصل باغ را از من پرسیدید بیت شما دگرگون شده باشد لاجرم برکت از میوه رفت سلطان متاثر گشت و آن اندیشه از دل برآورد پس گفت یک نوبت دیگر قدحی از آب انار بیار دختر بار رفت و نزدی قدح را لبالب برون آورد خندان و شادان بدست سلطان داد سلطان بر فراست باغبان امری کرده صورت حال ظاهر ساخت و آن دختر را ازو درخواست و خواستگاری نمود این حقیقت از آن بادشاه حقیقت آگاه بر صفحه روزگار یادگار ماند القصه ظهور این امور معنی آثار نیت نیک و ثمرات عدالت است هرگاه همگی همت و نیت سلاطین معذات ائین مصروف و معطوف بر اسودگی خلق و رفاهیت رعایا باشد ظهور خیرات و محصول زراعت و باغات مستبعد نیست ولله الحمد که درین دولت اند فرین بر سردرختی هرگز محصول رسم نبوده است و نیست و در تمام ممالک محروسه یکدام و یکجه باین صیغه داخل خزانه عامه و واصل دیوان اعلی نمی شود بلکه حکم است که هرکس در زمین مزروعی باغ سارح حاصل آن معاف باشد امید که حق سبحانه این نیار مند را همواره بر نیت خیر موافق دارد

چو بیت بخیر است و خیرم دهی

روز شنبه دوم بار بصحبت چند روپ خاطر شوق افزود بعد از فراغ عبادت دیمروز بکشتی نشسته بقصد ملاقات او شتافتم که در آخر روز در گوشه انزوایی او دریده صحبت داشتم بها سخنان بلند از حقایق و معارف استماع افتاد ے اغراق مقدمات تصوف مدقم بیان می کند و از صحبت او محظوظ میتوان شد شصت سال از عمرش گذشته بخت و دو ساله بود که قطع تعلقات ظاهری کرده قدم همت بشاهراه تجرید نهاده و سی و هشت سال است که در لباس بے لباسی بسر میبرد در وقت رخصت گفت که شکر

منصبداران و احدیان و برق اندازان بادشاهی تعیین فرمود چنانچه این احوال برهم اجمال در اوراق گذشته سمت ذکر یافته چون بمقصد پیوست با تقی میر اعار خصوصیت و بهانه حوئی نموده جوهر ذاتی خود را ظاهر ساخت و مکرر شکایت او ا عرضداشت نمود حتی که صریح نوشت که صحبت من باو راست نمی آید و این خدمت ارو متمشی نمی شود اگر سردار دیگر مقرر نمایند فتح این قلمه نزدی خواهد شد تا که به تقی را بحضور طلب داشته راجه بکرماجیت را که از بندهای عمده اوست با فوجی از مردم تازه روز باین خدمت رخصت نمود چون این بی سعادت دریافت که زیاده ترس حیلته و تدویرار پیش نخواهد رفت تا رسیدن بکرماجیت جمعی از بندهای درگاه را به بهانه آنکه مدتها یساق کشیده بی سامان شده اند رخصت نمود که بجایگیرهای خود شتافته تا آمدن راجه بکرماجیت بسامان خود پردازند چون بظاهر تفرقه در سلسله جمعیت دولتمخواهان راه یامت و اکثری بمحال جایگیر خود رفتند و معدودی از مردم روشناس در آنجا ماندند قانو دانسته اثار بغی و فساد ظاهر ساخت سید صفی بارهه که بمزید شجاعت و جلالت اختصاص داشت با چندی از برادران و خویشان پای همت امسوده شربت خوشگوار شهادت چشید و بعضی را به رخمهای کاری که پیرویه شیوان کارزار است ان بد ذات از عرصه نبود برگرفته به نکبت سرای خود برد جمعی از جاده دوستی به نگ پا خود را بگوشه سلامت کسیدند وان بد سخت دست نعدی و تصرف به پرگنات داس کوه که اکثراران بجایگیر اعتمادالدوله مقرر است در ار ساخته ار تاحت و تاراج سرموئی مرو نگداشت امید که همپوین رودی بسزای اعمال و جزای افعال مبتلا گردد و نمک این دولت کار خود نکند انسالله تعالی روز یکشنبه هفدهم ار گهائی چاندا عدور واقع شد روز دو شنبه هیجدهم اتالمق جان سپار خانانان سپه سالار به سعادت استانبوس مفکر گشت چون مدتای مدید ار حضور دور بود و موکب منصور ار نواحی سرکار خاندیس و برهانپور عبور میفرمود التماس دریافت ملازمت نمود حکم شد که اگر خاطر او ار همه جهت جمع باشد جریده امدی نزدی معاودت نماید بنابرین حسبالحکم بسرعت تمامتر شتافته درین تاریخ دولت رمین بوس دریافت و بانواع نوارش خسروانه واقسام عواطف شاهانه فرق عزت سرامراخته هزار مهر و هزار روییه بصیعه نذر گذرانید چون آرد و درگذشتن گهائی صعوبت بسیار کشیده بود بجهت رفاهیت احوال مردم روز سه شنبه نوزدهم مقام فرمودم روز کم شنبه بیستم کوچ کرده روز مبارکشنبه بیست و یکم بار اتفاق مقام افتاد در کنار دریای که بهسند استظهار دارد نزم پیاله مرتب گشت اسپ سمنده خاصه سمیر نام که از اسپان اول بود بحاکمانان عدایت نمودم سهر باصطلاح اهل هند کوه طلا را گویند و بجهت مناسبت رنگ و گلایه جنه باین اسم موسوم گشته روز جمعه بیست و دوم و شنبه بیست و سوم پی در پی کوچ شد درین روز عجیب ابشاری مشاهده افتاد آری در غایت صفا پر جوش و خروش ار جای مرتفع می ریزد بر اطراف نشیمن های خدا افروین ے تکلف درین نردیکی

خاصه بود انتخاب نموده تقسیم را بشمار و دیگر بندها بخشیده شد درین تاریخ خبر بخیر
 و کامرانی راجه سورجمل واد راجه باسو بمسامع جلال رسید راجه باسو چند پسر داشت
 مشارالیه اگرچه بحال از همه کس تر بود غایتاً پدر بجهت بداندیشی و فتنه جوئی
 پیوسته او را محبوس و مضبوط میداشت همچنان ازو ناراض و آزردہ خاطر گذشت
 بعد از فوت او چون این بے سعادت از همه کسان تر بود دیگر فرزند قابل ورشید نداشت
 حقوق خدمت راجه باسو ملحوظ و منظور فرموده بجهت انتظام سلسله رمینداری
 و محافظت ملک و وطن او این بیدولت را بخطاب راجگی و منصب دوهزاری سرفراز
 ساخته جا و جاگیر پدرش را در سعی خدمت و دولتخواهی بدست آورده بود و مبلغهای
 کثیری از نقد و جیس که بسالهای دراز اندوخته بود با ارزانی داشتند و در هنگامیکه مرحومی
 مرتضی خان خدمت فتح کانگه دستور یافت چون این بیدولت رمیندار عمده آنکوهستان
 بود بظاهر تعهد خدمات و دولتخواهی ها نمود کمک مشارالیه مقرر گشت و بعد از آن
 که بمقصد پیوست مرتضی خان محاصره را بر اهل قلعه تنگ ساخت و این بد سگال از
 صورتحال دریاوت که عنقریب مفتوح خواهد شد در مقام سازش و فتنه پردازی در آمده
 بود آرام از بدش رو برگرفت و با مردم مشارالیه کارها منازعت و محاصمت رسانید
 مرتضی خان نقش بیدولتی و ادبار از صفحه جبین آن سرگشته روزگار خوانده شکایت
 او را بدرگاه والا عرضداشت نمود بلکه صریح نوشت که اتاریخی و بد دولتخواهی از
 احوال او ظاهر است و چون مثل مرتضی خان سردار عمده نالسرگران در آن کوهستان
 بود آن بی سعادت وقت را مقتضی ترتیب اسباب شورش و آشوب دیدار بخدمت
 فرید شاه جهان عرضداشت نمود که مرتضی خان تحریک از باب غرض نامن سویی
 مزاحی بهم رسانیده در مقام حرات ساختن و برانداختن من شده به عصیان و بعی
 متهم میسازد امید که سبب نجات و ناعث حیات من گشته برادرگاه طلب برمایند
 هرچند که بر سخن مرتضی خان بهایت اعتماد داشتم غایتاً اری که او التماس طلب
 خود بدرگاه نموده شبیه بحاطر رسید که مبادا مرتضی خان به تحریک از باب مساعد
 بسورش در آمده و عوز ناکرده او را متهم میساخته باشد مجبماً بالتماس فرید شاه جهان
 از تقصیرات او گذشته بدرگاه طلب فرمودم و مقارن این حال مرتضی خان بحوار رحمت
 ایزدی پیوست و فتح قلعه کانگه تا فرستادن سردار دیگر در عقده توفف اوفتاد چون
 این فتنه سرشت بدرگاه والا رسید نظر بظواهر احوال او افکنده در آن زودی مشغول
 و مشمول عطواطف بیدریغ ساخته در ملازمت شاه جهان بخدمت فتح دکن رخصت
 نموده شد بعد از آن که ملک دکن به تصرف اولیای دولت اند قریب در آمد در خدمت
 آن فرزند وسایل برانگیخته مقصدی فتح قلعه کانگه گشت هرچند این بی حقیقت
 حق ناشناس را بار در آن کوهستان راه دادن ارئیس حزم و احتیاط دور بود لیکن چون
 این خدمت را آن فرید بعهده خویش گرفته بود ناگزیر به اراده و اختیار گذاشته
 شد و فرید اقبالمند او را با نقی نام به یکی از بدهای خود و فوجی شایسته از

خرچی و خلعت عنایت شد و شب سه شنبه چهارم بعد از گذشتن یکپهرو سه گهری بدو تختانه مراجعت فرمودم. روز یکشنبه پنجم قریب به پنج کروه کوچ نموده روز مبارک شنبه ششم مقام واقع شد درین روز خاندان پیشکش خود بدظر در آوردن از قسم جواهر و مرصع آلات و امش و فیل آنچه پسند افتاد برگزیده تقمه را بمشار الیه مرحمت فرمودم مجموع پیشکش او آنچه بدرجه قبول رسید موازی یک لک و پندجاه هزار روپیه قیمت شد روز جمعه هفتم پنج کروه کوچ فرمودم پیش ازین سارس را به شاهین کید کرده بودم لیکن شکار درنا تا حال تماشا نکرده بودم چون مرند شاه جهان ذوق شکار شاهین بسیار دارد و شاهین های او خوف رسیده حسب التماس آن فرزند صبح بگاه سوار شدم یک درنا بدست خود گیرانیدم و درنا دیگر را شاهین که آن مرند در دست داشت گرفت سی تکلف از شکارهای خوب خوب است رعایت رعایت مکتوظ گستم اگرچه سارس جانور نل است عایتاً سعت پرکارا ک واقع شد شکار درنا را هیچ سبقتی نداشت بدست دارم دل و حگر شاهین را که این قسم جانوران فوی جته را میگیرند و نزور سر پنجه همت رنن میسارد حسن خاش قوشچی آن فرزند بکلودی این شکار بعد از فیل و اسب و خلعت سرفراری یافت و پسرش نیز اسب و خلعت ممتاز گشت روز شنبه هشتم چهار کروه و یکپانچ کرده روز یکشنبه نهم بار مقام نمودم درین روز خاندان سپه سالار بخلعت حاصه و کمر شمشیر مرصع و فیل خاصه با تلایر فرق عزت برافراخته مکتوب ابصاحب صوبگی ملک خاندیس و دکن سر بلندی یافت و منصب آن رکن السلطنت از اصل و اصفه همت فراری دات و سوار مرحمت شد چون صحبت او با لشکر خان راست بیامد حسب التماس مسار الیه عاند حان دیوان بیوتات را بخدمت دیوانی بیوتات مقام فرمودم و منصب فراری دات و چهار صد سوار عنایت شد اسب و فیل و خلعت و رحمت نموده بدان صوب فرستادم و همدری روز خاندوران از صوبه کابل رسیده دولت زمین بوس دریافت هزار مهر و هزار روپیه نصیحه بدر گذرانید و تسلیح مرور با پنجاه راس اسب و ده قطار شتر بر و مایه ولایتی و چند دست جانور ناری و چینی و خطائی و غیره برسم پیشکش معروض داشت روز دوشنبه دهم سه کروه و یکپانچ روز سه شنبه یازدهم پنج کروه و سه پاو کوچ شد درین روز خاندوران مردم خود را آراسته بدظر در آوردن و هزار سوار معل که اکثر اسب نرکی و بعضی عراقی و مجلس داشتند بسمار داد با آنکه جمعیت او اکثر متعرق گشته بعضی ملایم مهلتخان شده در همان صوبه مانده اند و جمعی از لاهور جدائی گزیده باطراف ممالک رفته اند اینقدر سوار خوش اسبه غنیمت نمود بدتکلف خاندوران در شجاعت و دلوری و جمعیت داری از یکتایان روزگار است اما امسوس که بدر منحنی شده و کبر سن او را دریافته و باصراش بحیار ضعیف و رنن گشته دو پسر جوان و رشید دارد خالی از معقولیتی نیستند غایتاً خود را در برابر خاندوران نمودن کاری است مشکل و عظیم درین روز بمشار الیه و فرندان او خلعت و شمشیر مرحمت شد روز یکشنبه دوازدهم سه نیم کروه در نور دیده برکنار تال ماند و نزول

باین خوبی ابشاری منظور دریافتند در سیرگاه است لحظه از تماشای آن محظوظ گشتم روز یک شنبه بیست و چهارم مقام نموده در تالار که پیش دولتخانه واقع شده برگشتی بنشینم شکار مرغابی کرده شد روز دو شنبه بیست و پنجم و سه شنبه بیست و ششم و کمشنبه بیست و هفتم بے در پے کوچ آمدن سکاکنان پوستین خاصه که در برداشتم لطف نمودم و هفت راس اسب از طوبه حاصه که بر هر کدام سواری کرده شد بیزبان اذالیق مرحمت نمودم روز یک شنبه دوم دیماه الهی قلعه زن تهبور محل ریات جلال گشت این قلعه از اعظم ملاح همدوان است در زمان سلطان علاءالدین خلجی راس پتمبر دیو متصرف بود سلطان مدتها مدید محاصره نموده بمحنت و تردد بسیار مفتوح ساخت و در آغاز سلطنت حضرت عرش انبیا انوار الله برهانه راس سرجن هاذا در تصرف داشت و پیوسته شش هفت هزار سوار ملزم او می بودند و الحضررت بمیان تأیید ایرد سکاکن در عرض یکماه و دوازده روز فتح کردند و راس سرجن بر همدونی تحت سعادت استاد دوس در یافته در سلک دولتخواهان منظم گشت و امرای معتمدیندهای معتمد شد بعد از و سرش رای بهوج بدر در زمرة امرای عظام انتظام داشت الحال دبیره او سر بلند راس داخل بندهای عمده است روز دو شنبه سیوم نعرم تماشای قلعه توحه نمودم دو کوه در برابر یکدیگر واقع است یکی را زن میگویند و دیگری را تهبور قلعه برقرار تهبور اساس یافته و این هردو اسم را ترکیب داده زن تهبور نام کرده اند اگرچه قلعه در عایت استحکام است و آب فراوان دارد عایدت نوه زن حصصی است موی و فتح این حصار منحصراست از آن جانب چنانچه والد نورگوارم حکم فرمودند که توپ هزار برقرار کوه زن برآورده و عمارات درون حصار را محترقا گردان اول توپی را که آتش دادند بچوکه بندی محل راس سرجن رسید و از آفندن آن عمارت رزله در بنای همت او راه یافته و توهم عظیم بر باطن او مستولی گشته و بحاف خود را منحصرا در سپردن قلعه دانسته فرق عنودیت و خاکساری بدرگاه شهنساء جرم بخش عذر پذیر سوختن القصه فرار داد خاطر چنان بود که شب در بالای قلعه گذرانیده روز دیگر بارود مراجعت فرایم چون مدار و عمارات درون حصار بر روش همدوان اساس یافته و حایها را سی هوا و کم فضا ساخته اند داندشین بیعتاد و حاضر بیدرتوفف راضی بسد حمامی بنظر در آمد که یکی از نوکران رستم حان متصل بحصار قلعه ساخته ناعجه و سمیعی مسرف بر محترقا خالی از مصائ و هوایی بیست و در تمام قلعه نه اریں جائی نه رستمخان از امرای حضرت عرش انبیا نبوده از معرین در بندگی الحضررت تربیت یافته نسبت محرمیت و قرب خدمتی داشته اریعت اعتماد این قلعه را حواله نادر فرموده بودند بعد از تراج تماشای قلعه و مدار آن حکم شد که جمعی از محرمان را نه درین حصار محبوس حاضر سازند تا جمعیت حال و حقیقت احوال هر یک را رسیده بمقتضای تحکم فرموده شود مجمل غیر از معامله خون یا شخصی که از حلاصی او فتنه ... در ملک راه می یافت دیگر همه را اراد سحلم و بهر کدام در حور حال او

باولی عمارتی است عالی و بغایت خوب ساخته اند از کارفرمایان تحقیق شد که مبلغ بیست هزار روپیه صرف این عمارت شد و چون درین حوالی سکار حیلکی بود روز دوشنبه هفت دهم مقام فرمودم روز سه شنبه هیژ دهم سه کروه و یک نیم پار گذشته در موضع دایرمنوورود موکب معهود اتفاق افتاد روز کم شنبه نوردهم دو کروه و نیم طی نموده در کنار کول فتحپور زیات منصور برافراشت و چون هنگام عربست فتح دکن از رن تهنپور تا اوجیی آسامی منازل و بعد مسافت اینها نوشته شده بود درین مرتبه به تکرار نوشتن مناسب ندید و اراده رن تهنپور تا فتحپور براهی که آمده شد دو و بیست و سی و چهار کروه مسافت به شصت و سه کوچ و پنجاه و شش مقام که مجموع یکصد و نوزده روز بوده باشد طی نموده شد بحساب شمسی چهار ماه و یکروز کم گذشته و قمری چهار ماه کامل و ارتاریخی که موکب اقبال نعزم فتح رانا و تسخیر ملک دکن از مستقر الخلافه نهضت فرموده تاحال که زیات جلال همعنان نصرت و اقبال بار بمركز سلطنت قرار گرفت پنج سال و چهار ماه شد مدجمان و اختر شناسان روز مبارک شنبه بیست و هشتم دیمه الهی سده سیزدهم مطابق سلخ محرم سده یکهزار و بیست و هشت هجری ساعت در آمدن بدار الخلافه اگره اختیار فرموده بودند درینولا مکرر از عرایض دولتخواهان معروض گشت که علت طاعون در شهر آگره شایع است چنانچه در روزی فریب صد کس کم و ریاده در ریرعل و یاکش ران یا درته گلو دانه بر آورده ضایع میشود و این سال سیوم است که در موسم رستمیان طعیان میکنند و در اعار تا رستان معدوم میگردد و از غریب آنکه درین سه سال بجمیع قصبات و قریات نواحی آگره سرایت کرده و در فتحپور اصلا اثر این ظاهر نشده حتی در آمان آباد تا فتحپور دو نیم کروه مسافت است مردم اسکا اریم ونا ترک وطن داده بدیگر مواضع پناه نموده بودند ناگزیر مراعات حزم و احتیاط از ضروریات دانسته مقرر شد که درین ساعت معهود مبارکی و فرخی در معموره فتحپور نزول موکب منصور اتفاق آید و بعد ارتحقیف بیماری و گرانی ساعت دیگر اختیار نموده بدولت و سعادت ورود زیات جهان کسا بمستقر الخلافه ارزانی فرمائیم انشاءالله تعالی و تقدس جشن مبارک شنبه در کنار کول فتحپور ترتیب یافت چون ساعت داخل شدن بمعموره بست و هشتم قرار یافته هشت روز در همین منزل توقف مقرر گشت حکم فرمودم که دور تال را پیمودند هفت کروه برآمد درین منزل غیر از حضرت مریم الزمانی که بقدر تکسر میداشته اند دیگر جمیع دیگمان و خلوت نشینان سراق عفت و سایر بندهای درگاه دولت استقبال دریافتند صبیحه آصفخان مرحوم که در خانه عبدالله خان پسر خان اعظم است ذلای عجیب و غریب پذیراییده نهایت تائید در تصحیح آن نمود بجهت غرابت مرقوم گشت گفت روزی در محلی خانه موشی بدظر درآمد سراسیمه افتاد و خیزان بطرز مستعجل هر سو میرفت و نمی دانست بکجا می رود به یکی از کنیزان گفتم که دم آن را گرفته پیش گربه انداخت گربه بشوق و میل از جای جسته موش را بدهن گرفت و در الفور گذاشته نفرت ظاهر ساخت

سعادت اتفاق افتاد در میان تال نسیم از سنگ واقع است بر یکی از ستونها این رباعی شخصی ثبت نموده بود بنظر در آمد و مرا از جا در آورد الحق از شعرهای خوب است

یاران موافق همه از دست شدند * در دست اجل یگان یگان پست شدند
بودند تنگ شراب در مجلس عمر * یک لحظه زما پیشترک مست شدند
دوینوقت رباعی دیگر هم اریس عالم شنیده شد چون بسیار خوب گفته آن را نیز نوشتم
افسوس که اهل خرد و هوش شدند * از خاطر همدمان فراموش شدند
آنها که صد زبان سخن میگفتند * آیا چه شنیدند که خاموش شدند
رور مبارکشنبه سیردهم مقام کرده شد عبدالعزیز خان از صوبه بنگش رسیده سعادت
آستانموس دریاوت اکرانخان که نفوجداری فتح پور و اطراف آن متعین بود بدولت
ملارمت سر بلند گشت خواجه انراهم دان بخشی صوبه دکی بکتاب عقیدت خانی
سرواز شد مدر حاج از کومکیان صوبه مذکور از جوانان مردانه است بکتاب شریه خانی
و علم سر بلندی یافت روز جمعه چهاردهم ذیح کوه و یکپا و کوچ شد رور شنبه پانزدهم
سه کوه طه نموده در سواد بدنه برول احلال اتفاق افتاد خود با اهل حرم به تماشای
بالای قلعه شفاقت محمد بخشی حضرت جدت آشیانی که حراست قلعه بعهده او
مقرر بود مدولی ساخته مسرف در محراب رعایت مرتفع و خوش هوا و مزار شیخ
بهمول نیز در حوار آن واقع است و حالی از میضی نیست شیخ برادر
کلا شیخ محمد عوث است و در علم دعوت اسما بدطولی داشته و جدت آشیانی را
بشیخ مذکور رابطه محبت و حسن عقیدت بوجه کمال بوده در هگامیکه آنحضرت تسخیر
ولایت بنگاله فرموده یکچندی در آن ولایت اقامت گزیدند مرا همدال بحکم آنحضرت
در آگره مانده بود حمی از فلجیان زر بنده که سرشت آنها به فتنه و فساد مجبول است
راه بیوفانی سپرده از بنگاله نزد میرزا آمدند و سلسله جذبان خبث باطن میرزا شده به بغی
و کافر دعوتی و ناحق شداسی رهمودی کردند و میرزای عاقبت خطبه بنام خود
خوانده صریحاً اعلام بعی و عداوت مرتفع گردانید چون صورت واقعه از عرضداشت
دولتخواهان بمسامع حلال رسید آنحضرت شیخ بهلول را بحمت نصیحت فرستادند
که میرزا را از اراده باطل گردانیده بشاهراه اخلاص و اتفاق ثابت قدم سارند چون آن
بیدولتان فتنه سرشت چاشنی سلطنت را در کام میرزا شیرین ساخته بودند میرزا
باندیشه باطل حام طمع شده بموافقت و متانعت راضی بگشت و تحریک ارباب
فساد شیخ بهلول را در چارباغ که حضرت مردوس مکادی نایر بادشاه بر لب آب جوی
ساخته اند به قیام ببیباکی شهید گردانید و چون محمد بخشی را بشیخ مذکور نسبت
دادت بود نعلش او را در قلعه بنیاده برده مدفون ساخت رور یک شنبه شانزدهم چهار
دهم کوه طه نموده در منزل بوه رسیده شد چون باغ و باوایی که بحکم مردم زمانی
در بنگاله حوسست اساس یافته در سر راه واقع بود تماشای آن توجه فرمودم بے تکلف

که در بناه این دولت روزگار بفراغ خاطر بحر می برند و بهر کدام در خور حال آنها وجه معیشت مقرر گشته در فی قاریخ از اگره آمده سعادت استایوس دریافتند و بهر یک هزار روبیه انعام شد جشن مبارک شعبه پنجم در دولتخانه با راستگی ترتیب یافت و بنده های خاص بماغرهای نشاط خوشوقت گشتند نصرالله که فرزند سلطان پرویز فیل کوه دمان را مصحوب او بدرگاه فرستاده بود رخصت معاودت یافت جلد جهانگیر نامه با اسب پنجاق خامه عنایت شد که بجهت انفرزند به بود روز یکشنبه هشتم بکنور کون پسر رانا امر سنگه اسب و فیل و خلعت و کپوه مرصع با پهل کتاره مرحمت نموده شد بجایه جایگزین رخصت فرمودم و مصحوب او اسپ برانا فرستاده شد و همدرین روز عزم شکار اماناناد توجه نمودم چون حکم بود که اهوان آن سرزمین را هیچکس شکار نکند در پی شش سال اهورنسیار فراهم آمده و بغایت رام شده اند تا روز مبارک شبیه دوازده بدولتخانه معاودت نمودم و روز مذکور بدستور معهود بزم پیاله ترتیب یافت شب جمعه سیزدهم روضه غفران پناه شیخ سلیم چشتی که شمه از محامد ذات و محاسن صفات ایشان در دیباچه ای اقبال نامه ثبت افتاده رفته فاتحه خوانده شد هرچند اظهار کرامات و خوارق عادات نزد برگزیده های درگاه ایزدی پسندیده نیست بلکه دون مرتبه خود دانسته از اظهار آن اجتناب می نمایند لیکن وقتی از اوقات در جذبہ مستی بے اراده و اختیار با القصد هدایت شخصی ظاهر شد از جمله آن که پیش از ولادت من حضرت عرش اشیانی را بنوید قدوم این نیارمند و دو برادر دیگر امیدوار ساخته بودند دیگر آنکه روری بتقریبی حضرت عرش اشیانی پرسیدند که عمر شما چند است و رمان ارتحال بدارالملک بقا کی خواهد بود در جواب گفتند که حق جل اعلی عالم السرو الخفیات است و بعد از مبالغه و اغراق اشارت باین نیارمند فرمودند که هرگاه شاهزاده به تعلیم معلم یا دیگر چیزی یادگیرند و نا معلّم میمانند نسل و مال است لاجرم آنحضرت بجمعی که در خدمت من مقرر بودند تاکید فرمودند که هیچکس شاهزاده از نظم و نثر چیزی تعلیم نکند تا آنکه دو سال هفت ماه گذشت و روزی یکی از عورات مستحقه که در آن محله می بود اسپند همیشه بجهت دفع عین الکمال می سوخت باین بهانه در خدمت من راه داشت و از خیرات و تصدقات بهره مند میشد مرا تنها یافته غافل از آن مقدمه این بیت را بمن تعلیم نمود

الهی غنچه آمید بکشی * گلی از روضه جاوید نمای

من بخدمت شیخ رفته این بیت را خواندم شیخ بی اختیار از جای خود برجسته بمقامت حضرت عرش اشیانی شتافتند و از ظهور این واقعه چنانچه بود آگاه بخشیدند قضا را همان شب اثار تب ظاهر شد و روز دیگر کس بخدمت آن حضرت فرستاده تا نسین کلانوت را که از گوینده های بی نظیر بود طلب داشتند تا نسین بمقامت ایشان رفته آغاز گویندگی نمود بعد از آن کس بطلب حضرت عرش اشیانی

رفته رفته آثار ملال و آزرده گی از چهره او پیدا شد روز دیگر نزدیکی مردن رسید بخاطر گذشت که اندک قریاق فاروق باید داد چون دهانش کشوده شد کام و زبان سیاه بنظر آمد ناسه روز بحال تباه گذرانیده در چهارم بهوش آمد بعد ازان کدیزکی را دانه طاعون ظاهر شد و از افراط سوزش و فرونی درد آرام و قرار درو نمانده و رنگش متغیر گشت زردی بسیاهی مایل و تب محرق کرد روز دیگر از پایان اطلاق شده در گذشت و بهمین روش هفت و هشت کس در الحانه ضایع گشتند و چندی بیمار بودند که ازان منزل برآمده بباغ رفتن آنها نیکه بیمیاری داشتند در باغ فوت شدند و در اینجا دیگر دانه بر نیارود مجمل در عرض هشت و نه روز هفتده کس مسافر را هدم شدند و نیز گفت انها که دانه بر آورده بودند اگر آب جهت خوردن یا غسل کردن از دیگر طلبیدند می الفور دروهم سرایت کرده و آخر چنان شد که از غایت توهم هیچکس نزدیک نماند میگزشت روز شنبه بخت و دوم خواجه جهان که بحراست آگه مقرر بود سعادت آستابوس در یافته پانصد مهر نصیغه بدر و چهار صد روپیه برسم تصدق گذرانید روز در شنبه بیست و چهارم بمشارالیه خلعت خاضه مرحمت شد روز مبارک شنبه بخت و هشتم بعد از گذشتن چهار گهری که قریب بدر ساعت نجومی باشد بساعتی که تولا کند بدو تقویم

بمبارکی و فرخی رایات منصور بمعموره فتحپور نزول سعادت ارزانی فرمود در همین ساعت جشن فرورد ارجمند اقبالمند شاهجهان ترتیب یامت و او را بطلا و دیگر اجناس وزن فرمود و سال بست و هشتم بحساب ماه های شمسی بمبارکی آغار شد امید که بعمر طبعی رسد و همدری تاریخ حضرت مریم الزمانی از آگه تشریف گرامی ارزانی فرمودند و بدیافت دولت ملازمت ایشان سعادت جاوید اندوختم امید که ظل تربیت و شفقت ایشان بر سر این نیارمند مخلص باد چون اکرام خان پسر اسلامخان خدمت فوجداری این حدود را چنانچه باید بقید ضبط در آورده بود منصب او را اصل و اضافه هزار و پانصدیدات و هزار سوار مرحمت شد سهرابخان پسر میرزا رستم صفوی بمنصب هزاریدات و سیصد سوار ممتاز گشت درین روز عمارت دولخانه حضرت عرش اشیانی را به تفصیل سیر کرده بفرنگ شاه جهان نموده شد درون ان حوض کلانی از سنگ تراشیده در غایت صفا ترتیب یافته کپور تلاؤ نام سی و شش درعه در سی و شش درعه مربع و عمقش چهار و نیم درعه و بحکم انحضرت متصدیان خزانه عامره بفلوس و روپیه مملو ساخته بودند سی و چهار سگور و چهل و هشت لک و چهل و شش هزار دام که شانزده لک و هفتاد و نه هزار و چهار صد روپیه باشد که مجموع یک کرو و سه لک بحساب هندوستان و سیصد و چهل و سه هزار تومان بضابطه ایران بوده باشد مدتها تشنه لبان نادیده طلب را ازان چشمه سار مکرمت سیراب امید می ساختند روز یک شنبه غره بهمین ماه بحافظ یاد علی دویده هزار درب انعام شد محب علی پسر بدانخان چکنی و ابوالقاسم خان گیلانی که از آنای ایران چشم جهان بین انها را میل کشیده سر بصحرا اوارگی داده مدتی است

سوقراز ساخته بخدمت فتح قلعه کالکوه و استیصال سورجمل کامر نعمت تعیین فرمودم و فیل و اسب و خلعت بمشارالیه مرحمت شد ترسون بهادر دین بهمان خدمت دستوری یافت و منصب او هزار و دو صدی ذات و چهار صد و یستجاه سوار مقرر گشت و اسب عنایت نموده رخصت فرمودم چون منزل اعتمادالدوله در کنار تال واقع بود و بغایت جائے بصفا و مقام دلنشینی تعریف می نمودند حسب الالتماس ان مشارالیه جشن روز مبارک شنبه بهمت و ششم در اینجا ترتیب یافت و آن رتبه السلطنت بتواریم پائے اندار و پیشکش پرداخت و مجلس عالی آراست و شب بعد از خوردن طعام بدولتخانه معاودت واقع شد روز مبارک شنبه سویم ماه اسفندار مذ الهی سید عبدالوهاب باره که در صوبه گجرات خدمت و ترددات اربو ظهور رسیده بود بمصوب هزاری ذات و پانصد سوار سرفراری یافته بخطاب دلیر خانی فرق عزت بر امراخت روز شنبه دوازدهم بقصد شکار امان آباد نهضت موکب اقبال اتعاق افتاد تا روز یکشنبه با اهل محل به نشاط شکار مشغول بوده شب مبارک شنبه بهمت وهفتم بدولت خانه مراجعت واقع شد فضا را روز سه شنبه در اندای شکار عقد مروارید و لعلی که نور جهان بیگم در گردن داشت گسیخته یک قطعه لعل که نده هزار روپیه می ارید با یکدانه مروارید که هزار روپیه بها داشت گم شد روز کمندبه هرچند قراولان تفحص و تجسس نمودند بدست بدعتاد بخاطر رسید که هرگاه نام این روز کمندبه است پیدا شدن آن در پس روز از محالات است بخلاف آن چون روز مبارک شنبه همیشه برمی خجسته و مبارک آمده است باندک تفحص قراولان هر دو را دران صحرای ے سرورن یافته بملازمت من آوردند و از اتفاقات حسنه انکه در همین روز فرخنده جشن وزن فمری و نرم بدست بارے آراستگی یافت و بشارت فتح قلعه مؤ و شکست سورجمل سیاه بخت نیز رسید تفصیل این احوال انکه چون راجه بکرمادیت باافواج منصوبندان حدود پیوست سورجمل برگشته روز خواست که ورے چند به تنبال ویاوه درائی بگذراند مشارالیه که از حقیقت کار آگهی داشت بسجی او به پرداخته قدم جرات و حلاوت پیش نهاد و ان مخدول العاقبت سر رشته تدبیر ار دست داده نه بجنگ صف پاء همت قایم داشت و نه بلوازم قلعه ادوی همت گماشت باندک زده خوردی کس بسیار نکشتن داده راه اوارگی پیش گرفت و قلعه مؤ و شهرے که اعتضاد قوی ان برگسته بخت بود ے محنت و تعب هر دو مفتوح گشت و ملکی که اباعن جدا در تصرف داشت بامال عساکر اقبال شد و ان سرگشته نادیه ضلالت و ادبار بحال تباہ پناه بکریوه هالے دشوار گذار برده خاک مدلت و خواری بر فرق روزگار خویش بیخت راجه بکرمادیت ملک اوزا پس سر گذاشته بافواج قاهره بقعاقب او شتافت چون صورتحال بمصامع جلال رسید بجلدوی این خدمت شایسته نقاره سراج مرحمت فرمودم و فرمان قضا حریان از قهرمان جلال شرف ارتفاع یافت که قلعه و عمارتے که ساخته و پرداخته اربو بدر او باشد از بیخ و بنیان برانداخته اثرے اژان بر ورے زمین نگذارند و از غریب انکه سورجمل برگشته روزگار

فرستادند چون آنحضرت تشریف آوردند فرمودند که وعده وصال رسیده و ارشما و دباع می شویم و دستور از سر خود برداشته بر سر من نهاده گفتند که ما سلطان سلیم را جا بسین خود ساختیم و او را بخدای حافظ و ناصر سپردیم و زمان زمان ضعف ایشان امتداد میدیافت و اثر گذشتن بیستر ظاهر میسد تا بومال محبوب حقیقی پیوستند یکی از اعظم اثار که در عهد دولت و زمان خلافت حضرت عرش اشیانی بظهور آمده این مسجد و روضه است بی اتراق عمارتی است نهایت عالی تمکین که مثل این مسجد در هیچ بلادی نیست عمارتش همه از سنگ در کمال صفا اساس نهاده پنج لک روپیه از حراره عامه صرف شده تا بتمام رسیده و آن که قطب الدیدخان کوکلتاش مخبر و دور روضه و فرش گدبد و بیسطاق مسجد را از سنگ مرمر ساخته سوائے این است این مسجد مستمل است بر دو دروازه کلاں بر سمت جنوب واقع است در عایت ارتفاع و نهایت تکلف بیسطاق دوارده درعه عرض و شاندره طول پنجاه و دو درع ارتفاع دارد نسی و دو رینه بالا باید رومت تا بانجا رسد و در دیگر حور در تراریس رو بمسرق واقع است طول مسجد از مسرق و بمعرف با عرض دیوارها دو صد و دوارده درعه است از کلمه مقصوره نیست و پنج و نیم درع شاندره در پاندره درع گدبد میان است و هفت درع عرض و چهارده طول و بست و نیم درع ارتفاع بیسطاق است و هر دو یهائی اس گدبد کلاں دو گدبد دیگر حور در است و ده درع درده درع تلمه ایوان ستون دار ساخته اند و عرض مسجد از شمال بجنوب یک صد و هفتاد و دو درع است و در اطراف بود ایوان و هستاد و چهار حجره است عرض حجره چهار درعه و طول بنح درع است و ایوان بعرض هفت و نیم درع است و صحن مسجد سوائے مقصوره و ایوان و در یکصد و شصت و نه درع طول و یکصد و چهل و سه درع عرض است و بالای ایوانها و در و بالای مسجد گدبد هائے حور ساخته اند که در سب هائے عوس و انام متبرکه شمع دران منان نهاده دوران را بپارچه ایوان میگیرند و از عالم قابوس می نماید و بر صحن مسجد را برکه ساخته اند که باب ناران مملو میسازد و چون فتحپور کم آب و ند آب است و با هل این سلسله و درویشانی که پیوسته مجاور این مسجد اندک تمام سال کفایت می کند و در مقابل دروازه کلاں بر سمت شمال مایل بمشرق روضه شیخ است میان گدبد هفت درع و دور گدبد ایوان سنگ مرمر که پیش اندر اینز پنجره سنگ مرمر ساخته اند در عایت تکلف و مقابل این روضه بر سمت مغرب ناند فاصله گدبد دیگر واقع است که خوبسان و فرزدان شیخ در انجا آسوده اند از عالم قطب الدیدخان و اسلامکان و معظم خان و غیره که همه نسبت این سلسله و مراعات حقوق مرتبه امارت و پایه عالی رسیده اند چنانچه احوال هر یک در جله خویش مذکور گشت الحال پسر اسلامخان که بخطاب اکرام خائے سرفرازی دارد و صاحب سعادته است و اثار سعادت مندی از احوال او ظاهر و خاطر به تربیت او متوجهه بسیار است روز مبارک شنبه نوزدهم عید العزیز خاں را بمنصب دو هزار و هشتاد و هشت سوار

بخت و نعم مقربان از وطن خود آمده سعادت استانبوس دریافت و بانواع مراسم سرفراز ساختم *

جشن چهاردهمین نوروز از جلوس همایون

صبح مبارک شنبه چهارم شهر ربیع الآخر سنه هزار و بیست و هشت هجری حضرت پیر اعظم فروغ بخش عالم به بیت الشرف حمل شرف و سعادت تحویل ارزانی داشت و سال چهاردهم از مبداء جلوس این نیازمند بمبارکی و فرخی آغاز شد در روز مبارک شنبه غره نوروز گیتی فروز فرزند اقبال مند شاه جهان که غره ناصیه مرادات و فروغ جبهه سعادت است جشن عالی ترتیب داده منتخب تحف روزگار از نفایس و نوادر هردیار برسم پیشکش معروض بساط احلاص گردانید اراک جمله یاقوتی است بوزن بیست و دو سرح خوش رنگ و آبدار و نادم جوهریان چهل هزار روپیه قیمت نمودند دیگر لعلی است قطیبه که وزن آن سه تانکه بغایت نفیس قیمت آن نیز چهل هزار روپیه شد دیگر شش دانه مروارید که یکی از آنها یک تانک و هشت سرح وزن دارد و کلاه آن فرزند در گجرات به بیست و پنج هزار روپیه امتیاع نمودند و پنج دانه دیگر یخی و سه هزار روپیه و یک قطعه الماس که هزده هزار روپیه ارزش آن شده و همچنین پرده مرصع با قبضه شمشیر که در زر گر خانه آن فرزند ما تمام رسید و اکثر جوانان را تراشیده نشانده اند و آن فرزند بهایت دقت تصرف طبیعت بنابر دانه پنجاه هزار روپیه قیمت قرار یافته و این تصرفات خاصه اوست که تا حال بخاطر هیچکس نرسیده بود و بے تکلف خوب یافته یک جفت نقاره مرسل نوار را از طلا ساخته همه کور که نقاره و کوبا و سرفا و غیره آنچه لازم نقارخانه پادشاهان ذی شوکت است تمام را از نقاره ترتیب داده در ساعت فرخنده و مسعود که بر تخت مراد جلوس نمودم به نوازش در آوردند مجموع به شصت و پنج هزار روپیه برآمده دیگر نحت سواری فیل که اهل زمان هوده گوید از طلا ساخته بسی هزار روپیه مرتب گشته دیگر دو زنجیر فیل کلا با پنج زنجیر تلایار است پیشکش قطب الملک حاکم گولکدده فیل اول داد الهی نام داشت چون در نوروز داخل فیلخانه خاصه شد نور نوروز نام کردم الحق فیل است بغایت عالی در کلاهی و جمال و شکوه هیچ کاستی ندارد چون در نظرم خوش نمود خود سوار شده در صحن دولتخانه گردانیدم قیمت این فیل هشتاد هزار روپیه مقرر گشت و بهای شش زنجیر دیگر بیست هزار روپیه و رخوت طلا از زنجیر و غیره که بجهت فیل نور نوروز آن فرزند ترتیب داده بود بسی هزار روپیه قیمت شد و فیل دوم با رخوت نقره گذشت و ده هزار روپیه دیگر از حواهر مقفرقه برگزیده شد و از پارچه های نفیس گجرات که گرگرافان آن فرزند ترتیب داده فرستاده بودند اگر به تفصیل مرقوم گردد بطول می انجامد القصه مجموع پیشکش او چهار لک و پنجاه هزار روپیه شد امید که از عمر و دولت مرحوم روز جمعه دوم شجاعان

برادری داشت چنگت سنگه نام چون او را بخطاب راجگی و پایه امارت سر بلند ساختم و ملک رانا را و سامان و حشم و خدم بے شریک و سهمیم بمشارالیه عنایت نمودم بجهت مزاعات خاطر او جکت سنگه را که با او سر ساز گاری نداشت منصب قلیلی تجویز فرموده بصوبه بنگاله فرستاده بودم و آن بطحاره دور از وطن در غیبت روزگار بخواری و دشمنی گزاری گذرانیده انتظار لطیفه غیبی داشت تا آنکه بطالع او چنین منصوبه قشمت و آن بے سعادت تیسره بر پای خود زد جکت سنگه را بسرعت هرچه نامنتر بدرگه طالب داشته بخطاب راجگی و منصب هزاریدات و پانصد سوار سرفراز ساخته بستم هزار درو مدد خرچ از خزانه عامره عنایت شد و کپوه مرمع و خلعت واسپ و فیل مرحمت فرموده نزد راجه بکرماجیت فرستادم و فرمان گیتی مطاع شرف هدور یافت که اگر مسارالیه برهنه طالع مصدر خدمات شایسته گردد و دولتخواهی ازو بظهور رسد دست تصرف او را دران ملک قوی مطلق گرداند * چون تعریف باغ نور منزل و عمارت که بتاریکی احداث یافته مکرر عرض رسیده بود روز دو شنبه برارگی شوق سوار شده در باغ بوستان سرا منزل گردیدم و در سه شنبه دران گلشن دلکشا بعیش و فرائت گذرانیده شب کم شنبه باغ نور منزل نوروز موکب مسعود اراستگی یافت این باغ است مستملبر سید و سی جریب به گره الهی و دوران را دیوار عریض رفیع از خشت و آهک ریخته تراورده در غایت استحکام و درمیان باغ عمارات عالی و نشیمن گاه به تکلف و حوضهای لطیف ساخته شده و در بیرون دروازه چاه کلان ترتیب یافته که سی و دو جفت گاؤ متصل اب میکشد و شاه جوئی درمیان باغ درآمده بحوضها میریزد و غیر از این چند بی چاه دیگر است که اب اینها بحوضها و چمن ها تقسیم می یابد بانواع و اقسام فواره و انشار زینت افزوده و تالاب درمیان حقیقی باغ واقع است که بآب باران پر میشود اگر احياناً در شدت گرما اب آن رو نمایی نهد از اب چاه مدد میسرساند که پیوسته لبریز باشد قریب یک لک و پنجاه هزار روپیه نا حال صرف این باغ شده و هدور نا تمام است و مبلغها بمساختن خیابانها و نشانیدن نهال ها صرف خواهد شد و نیز قرار یافته که میان باغ را از سرنو حصر نموده راه مداخل و مخارج آب را بنوعی استحکام بخشند که همیشه پر آب باشد و اب آن از هیچ راهی بدر نرود و نقصان نه پذیرد بمری که قریب بدو لک روپیه بهمه جهت صرف شود تا باتمام رسد روز مبارک شنبه بیست و چهارم خواجه جهان پیشکش کشید از جواهر و مرمع آلات و اقمشه و فیل و اسب مواری یک لک و پنجاه هزار روپیه انتخاب نموده تقمه بمشارالیه عنایت نمودم تا روز شنبه دران گذار نساط بعشرت و انبساط گذرانیده شب یکشنبه بستم و هفتم به فتحپور عنان مراجعت معطوف داشتم و حکم شد که امراء عظام بدستور هر سال دولتخانه را آئین بندي نمایند روز دو شنبه بیست و هشتم نقد انشویی در چشم خود یافتیم چون از غلبه خون بود فی العور بعثی اکبر جراح فرمودم که معده کندی و زور دویم نفع آن ظاهر شد و هزار روپیه باو مرحمت شد روز سه شنبه

بود قیمت مجموع پیشکش او آنچه مقبول افتاد یک لک و شصت و هفت هزار روپیه شده درین تاریخ خواجه جهان بمنصب پنج هزاری ذات و دو هزار و پانصد سوار سرفراز شد لشکر خان حسب الحکم از دکن آمده بدولت ملازمت سربلندی یافت چون در خاطر قرار گرفته که بعد گذشتن آیام برسات در آغاز خوبی های هوا بفضل ایزد جل و علی موکب گیهان نظیر بحیر گذار همیشه بهار کشمیر نهضت می‌ماید لاجرم محافظت و محارست قلعه و شهر آگره و فوجداري اطراف و نواحی بدستورینه خواجه جهان داشت بلشکر خان مناسب دیده او را بنفوذ این مرحمت ممتاز ساختم اما تخیل بخدمت دارو عگی داغ و گذرانیدن سواران خود محله سرفراز گشت روز جمعه شانزدهم خواجه ابوالحسن میر بخشی و روز شنبه هفدهم صادق خان بخشی و روز یک شنبه هشتدهم اراد تخان میر سامان و روز دوشنبه نوزدهم که جشن نور شرف بود عضدالدوله پیشکشها گذرانیدند و ار هر کدام آنچه پسند افتاد بجهت سرفراری آنها پایه قبول یافت درین نور قیمت پیشکشها که بندهای درگاه گذرانیده اند و معروض قبول افتاده بست لک روپیه شده نور شرف بفرزند سعادت مند شاهزاده سلطان پرور منصب بیست هزاری ذات و ده هزار سوار اصل و اصافه مرحمت نمودم اعتمادالدوله بمنصب هفت هزاری ذات و سوار شرف اختصاص یافت عضدالدوله را بخدمت اتالیقی فرقه العین خلافت شاه شجاع امتیاز بخشیدم امید که بعمر طبعی برسد و ار اهل سعادت و اقبال باد قاسم خان مدصب هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار و باقر خان بمنصب هزاری ذات و چهار صد سوار سرفراز شدند چون مهابتکاح القماس کمک نموده بود پانصد سوار احدی بصوبه بنگش تعین فرمودم و عزتخان را که دران صوبه مصدر خدمات شایسته شده بود بعنایت میل و کپیوة مرصع سرفراز ساختم درینوقت عبدالستار مجموعه بخط خاص حضرت جدت آشیانی انازالله برهانه مشتمل بر بعضی از دعوات و مقدمه ار علم تنجیم و دیگر امور غریبه که اکثری را آرموده و بحقیقت وارسیده دران جریده ثبت فرموده اند برسم پیش کش گذرانید بعد از زیارت خط مبارک ایشان ذوقی و نشاطی در خود مشاهده نمودم که خود را کم بآن حال باد دارم بغایت الغایت محظوظ گشتم بحدا که هیچ تحفه پیش من بانها نمیرسد بجلدوی اینخدمت منصب او از آنچه در متخیله او نگذشته بود افزوده هزار روپیه انعام فرمودم هنرمند فرنگی که تخت مرصع را ساخته بادعام سه هزار درف و اسپ و فیل سرفراز شد بخواجه خاوند محمود که سالک طریق خواجه هاست و خالی از درویشی و نامرادی نمینماید هزار روپیه لطف فرمودم لشکر خان بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار سوار سربلندی یافت معمور خان بمنصب ده صدی ذات و چهار صد و پنجاه سوار و خواجگی طاهر بهشتصدی ذات و سیصد سوار و سید احمد قادری بهشتصدی و شصت سوار سرفراز گشتند براجة سارنگدیو مدصب هفت صدی ذات و سی سوار میر خلیل الله پسر عضدالدوله بمنصب ششصدی ذات و دو صد و پنجاه

عرب و نورالدین قلی گوتوال پیشکش گذرانیدند. روز شنبه سیوم دارالخلی بهر خاندانانی روز یکشنبه چهارم خانجهای التماس ضیافت نمود از پیشکشهای او یک مروارید که به سست هزار روپیه خریده بود با دیگر نفایس که مجموع آن یک لک و سی هزار روپیه قیمت شد قبول افتاد تقمه بمشارالیه بخشیده شد روز دوشنبه پنجم راجه کشنداس و حاکم خان روز سه شنبه ششم سردار خان روز کم شنبه هفتم مصطفی خان و امانت خان پیشکش گذرانیدند از هر کدام فیلی بحیث سرفرازی آنها قبول نموده شد روز مبارکشنبه هشتم مدارالملکی اعتمادالدوله در منزل خویش جشن ملوکانه آراسته التماس ضیافت نمود مقبول این ملتمس پایه قدر او افزوده شد الحق در آراستن مجلس و افزایش پیشکش نهایت اعراق و تکلف بکار برده اطراف تال را تا جائیکه چشم کار میکرد و کوچهای که از دور و نزدیک میامد باقسام چراغان و فانوس الوان زینت بخشیده بود از حمله پیشکشهای آن مدارالسلطنت تحتی است از طلا و نقره در نهایت تکلف و تصدع و پایهای آن را بصورت شیر نموده که تخت را برداشته اند در مدت سه سال باهتمام تمام ناتمام رسیده بود و بچهار لک و پنجاه هزار روپیه مرتب گشت و این تحت هدرمند نام مرگی ساخته که در دون زرگری و حکاکی و انواع هنرمندی عدیل و نظیر خود ندارد و بغایت خوف ساخته و این خطاب را من باو عدایت مرمودم و سوائے آن پیشکشی که بحیث من آورده مواری لک روپیه از مرصع آلات واقمشه به بیگم و اهل محل گذرانید ے اغراق از انداز زمان دولت حضرت عرش آشیانی انارالله برهانه تا حال که سال چهاردهم از عهد سلطنت این نیار مدد است هیچکس از امرایان عظام چنین پیشکشی نکریده الحق او را دیگران چه نسبت درین روز اکر امخان پسر اسلامخان منصب دو هزاریدات و هزار سوار از اصل و اضافه سرفرازی یافت و آنے راے سنگدلن بمنصب دو هزاریدات و هزار و شصت سوار از اصل و اضافه سرفرازی یافت روز جمعه بهم اعتبار خان ببسکش گذرانید و همدین تاریخ خاندوران بعنایت اسپ و فیل سرفراز شده به ایالت ولایت بنده رخصت یافت و منصب او بدستور سابق شش هزاریدات و یکسوار سوار مقرر گشت روز شنبه دهم ماضلخان روز یکشنبه یازدهم میر میروا روز دوشنبه دوازدهم اعتقاد خان روز سه شنبه سیردهم تاتار خان و اے راے سنگدلن روز کم شنبه چهاردهم میرزا راجه بهاو سنگه پیشکش کسیدند و از هر کدام آنچه نفایس و تارگی داشت برگزیده تقمه مادها مرحمت مرمودیم روز مبارک شده پانزدهم اصف خان در منزل خود که بعایت جاع بصفا و دلشین بود مجلس عالی و جشن بادشاهانه آراسته التماس ضیافت نمود ملتمس او را پایه قبول بخشیده با اهل محل تشریف برده شد و ان رکن السلطنت این عطیه را از مواهب غیبی شمرده در افزونی پیشکش و تزیین مجلس غایت اغراق بکار برده بود از جواهر گران بها و زربفتها نفیس و اعمه تحف آنچه بپند افتاد برگزیده تقمه بمشارالیه عدایت نمود از جمله پیشکشهای او اعلی سست بوزن دوازده و نیم تانک که بیک لک و بیست و پنج هزار روپیه خریده

نصب و روزی باد از سوانح این ایام باقی شدن اله داد بحر حلال اعیان است تفصیل این اجمال آنکه چون مهابتخان بضبط بدگش و استیصال افغانان دستوری یافت بگمان آنکه شاید این بی سعادت در برابر مراحم و نوازش ما مصدر خدمتی تواند شد التماس نموده همراه برد چون سرشت این کافر نعمتان حق ناشناس بنفاق و بد اندیشی مجبور است بدابر حزم و احتیاط مقرر شده که فرزند و برادر او را بدرگاه فرستد که بطریق دروغمال در خدمت حضور باشد و بعد از آنکه پسر و برادر او بدرگاه رسید بجهت تسلی و دلآسای او بانواع مراحم و نوازش سرفراز ساختم لیکن اراجا که گفته افد

گلیم سخت کسی را که یافتند سیاه * بآب زمزم و کوثر سعید نتوان کرد از تاریخی که باں سرزمین پیوست آثار بی دولتی و حق ناشناسی از وجدهات احوال او ظاهر شدن گومت و مهابتخان بجهت نظام کار سرشته مدارا از دست نمیداد تا آنکه در پیولا فوجی سرداری پسر خود بر سر طائفه از افغانان فرستاده بود او را همراه ساخت چون بمقصد پیوستند از بنفاق و بد اندیشی سومی الیه آن یورش خاطر خواه بانجام نرسید و بی حصول مقصود مراجعت نمودند اله داد بدیهان تقویم آن که مبادا در بی مرتبه مهابتخان ترک مدارا نموده در مقام تحقیق و تار پیرس در آمده به پاداش کردار خود گرفتار شود پرده آرم از میان بر گرفته بغی و حرام دمکی را که در بی مدت پوشیده میداشت بی اختیار ظاهر ساخت و چون حقیقت حال از عرضداشت مهابتخان بمسامع جلال رسید حکم فرمودم که پسر او را با برادرش در قلعه گوالیار محبوس دارند اتفاقاً پدر این بی دولت نیز از خدمت حضرت عرش اشیانی گریخته بود و سالها بدری و راهزنی روزگار بسر می برد تا بسزای کردار رشت خود گرفتار شد امید هست که این بی سعادت هم در بی رودی پاداش اعمال خویش مبتلا گردد روز مبارک شبیه پنجم مانسنگه ولد راوت شنکر که از کمکیان صوبه بهار است بمصوب هزار بی ذات و ششصد سوار سرفراری یافت عافجان را بجهت دیدن محله و تحقیق جمعیت مدصددارانی که بخدمت بدگش مقرر اند رخصت فرمودم و فیلی بمشار الیه عنایت شد بمهاسنجان خنجز خاصه طرح مازندران مصحوب دوست بیگ مرحمت نموده فرستادم بدسکس روز دوشنبه به محمود آندار که از رمان شاهزادگی و ایام طفولیت ملواری بدگگی و خدمتگاری اشغال دارد انعام مقرر شد بیزن خویش پاینده خان معول بمصوب هفت صد بی ذات و چهار صد و پنجاه سوار بمقار گشت محمد حسین برادر خواجه جهان را که بخدمت بخشگیری کانگه اختصاص دارد بمصوب ششصد بی ذات و چهار صد و پنجاه سوار مرحمت نمودم در بی تاریخ تربیت خان که از خانزادان موروثی این درگاه بود و بیس نیت درست در سلک امرا انتظام داشت و دیعت حیات سپرد خالی از فامرادی و سلامت نفس نبود جوانی عیاش طبیعت بود تمامی عمر خود را میخواست که بغراغت نگذارد به نعمه هندی بسیار میل داشت و بد هم نمیفهمید مرد بی بدی بود راجه سورجسنگه بمصوب دو هزار بی ذات و سوار سرفراز شد بکرم الله

سوار فیروز خان خواجه سرا بمنصب ششصدی و یکصد و پنجاه سوار و خدمتخل
 بمنصب پانصد و پنجاهی و یکصد و سی سوار و محرم خان پانصدی و یک صد و
 بیست سوار عزت خان بمنصب ششصدی ذات و یکصد سوار راے نیوالیداس
 مشرف فیلقخانه بمنصب ششصدی ذات و یکصد و بیست سوار و راے مانیداس
 مشرف محل بمنصب ششصدی ذات و یکصد سوار سر بلندی یافت نتمل و جگمل
 پهران کشن سنگه هر کدام بمنصب پانصدی و دو صد و بخت و پنج سوار امتیاز یافتند اگر
 اضافه منصب داری آنها که از پانصدی کمتر اند نگاشته شود بطول انجامد بخضرخان
 متعینه خاندیس دو هزار روپیه انعام شد روز کم شنبه بیست و یکم بقصد شکار
 متوجه امان آباد گستم پیش ازین سجد روز حسبالحکم خواجه جهان و قیام خان
 قراول باشی بجهت شکار قمرغه مضای و سعی اختیار نموده بر دور ان سرابرده کشیده
 آهوه بسیار از اطراف صحرا رانده بدرون سرابرده آورده بودند چون عهد کرده ام که بعد
 اریں هیچ جاندارے را بدست خود نیارام لحاظ رسید که همه را رده گرفته در میای
 چوکان فتحپور گذاشته شود که هم ذوق شکار دریافته باشم و هم آسیبی باینها نرسد بنابراین
 هفتصد راس در حضور گرفته به فتحپور فرستاده شد چون ساعت در آمدن بدار الخلافه
 نزدیک بود سراے مان خدمتیه حکم فرمودم که از شکار گله تا میدان فتحپور دوریبه مثل
 کوچه سرابرده میکسیده باشند و آهوان را از انجا رانده میدان رسانند و قریب هستصد
 آهو بایں طریق فرستاده شد که مجموع یک هزار و یائصد راس بوده باشد شب کم شنبه
 بست و هشتم ار امان آباد کوچ فرموده در بوستان سراے منزل گرفته شد و از انجا
 شب مبارک شنبه بخت و نهم بباغ نور منزل نزول اقبال اتفاق افتاد روز جمعه سی ام
 والده شاه جهان بجوار رحمت ایزدی پیوست روز دیگر خود بمنزل ان فرزند گرمی
 رفته بانواع و اقسام دلنواری و خاطر جوئی او رسیده همراه خود بدولت خانه اوردم روز
 یکشنبه غره اردی بهشت ماه الهی بساعت سعادت قریب که منجمان و اختر شناسان
 اختیار نموده بودند بر میل خاصه دلیر نام سوار شده بمبارکی و فرخی شهر در آمد
 خلق انبوه ار مردورن در کوچه و بازار و درو دیوار فراهم آمده انتظار داشتند باین معهود
 تا درون دولت خانه دتار کنان شتافتم از تاریخیکه موکب مسعود بایں سفر عاقبت
 محمود نهضت فرموده تاحال که قریب سعادت و اقبال مراجعت نموده پدج سال و
 هفت ماه و نه روز است درینولا بفرزند سلطان پرویز فرمان شد که چون مدتهای مدیده
 گذشته که از خدمت حضور محروم است وادراک سعادت رمی بوس مستعد نگشته
 اگر آرزو مند ملازمت باشد بموجب حکم متوجه درگاه شود بعد از ورود فرمان مرحمت
 عدوان ان فرزند ظهور بایں مکرمات را از مواهب غیبی دانسته روی امید بدرگاه سپهر
 اشتاده نهاد درین مثال نفقرا و ارباب استحقاق چهل و چهار هزار و هفتصد و هشتاد
 و نسی سنگه و دو دیبه درو بخت و سیصد و بخت خروار غله از کشمیر و هفت قلیه
 کابل مدن معاش لطف نمودم امید که همواره توفیق کام بخششی و خیر سگالی

فرمودم بهارقه بندیده را بمنصب ششصدی ذات و چهارمده سوار امتیاز بخشیده فیل عنایت شد بهنگرام راجه جمو نیز فیل مرحمت شد در احمدآباد دو بکه مار خور همراه داشت چون ماده در سرکار نبود که جفت توان کرد بخاطر رسیدن که این با نیز بربری که در عربستان خصوص که از بندر شهر درخار می آرند جفت کرده شود اما نیاز آنها بچه شکل و شمایل بهمرسد القصه با هفت بربری ماده جفت فرموده شد و بعد از انقضای مدت ششماه در فتحپور هر کدام یک بچه آوردند چهار ماده و سه درو عنایت خوش صورت و خوش ترکیب و خوش رنگ و درین رنگها آنچه بکه مناسبست و مناسبست دارد مثل سمنده خطهای سیاه در پشت داشته باشد و سرخ نیز از دیشر الوان خوش رنگ و خوشتر میدماید و اصالت درو بیشتر ظاهر میشود و ارشوخ و دیگر آدای مضحک و انواع جست و خیز چه نویسد ادای چند مشاهده میشود که ب احتیاز خاطر را بتماشای آن رغبت افزاید و اینکه در مردم شهرت گرفته که مصور اداهای جست و خیز بزغالہ خوب نمیتواند کشیده اینجا یقین شد اگر احیاناً اداهای بزغالہ را یک طوری تواند کشید در کشیدن اداهای غریبه و انواع جست و خیز و شوخیهای این شک نیست که بحز اعتراف خواهد نمود از جمله بچه یکماه بلکه بخت روز بدوئی از جاهای مرتفع جسته خود را بر روی زمین میگیرد که اگر غیر بزغالہ بکشد یک عضو در دست نخواهد ماند از بکه مرا خوش آمده فرمودم که همیشه نزدیک نگاهدارند و هر کدام را نامی مناسب آنها نهاده شد بغایت محظوظم و در فراهم آوردن بکه مارخور و بر اصل نهایت توجه دارم و میخواهم که نیاز اینها بصیار شود و در مردم انتشار یابد بعد از آن که نیاز اینها را نایک دیگر جفت کرده شود ظن غالب آن است که نفیس تر بهمرسد و یکی از خصوصیات و امتیاز اینها نسبت به بزغالہ آنکه بزغالہ بمجرد زائیدن تا پستان بدهن نگیرد و شیر نخورد غریب و اضطراب بصیار ظاهر می کند و این بخلاف آن املا اوار بر می آرد و در غایت استعما و بے نیازی استفاده می باشد شاید که گوشت اینها در غایت خوش مزگی بوده باشد قبل از این فرمان شده بود که مقربخان بصاحب صوبگی بهار سرفراز گشته بدینصوبه شقایق مسارالیه خود را بدرگاه رسانید که زمین بوس نموده متوجه مقصد گردد بنابرین روز مبارک شنبه دوم خرداد فیل باتلیر و دو اسب و کهنه مرصع عنایت نموده رخصت فرمودم و پنجاه هزار روبیه برسم مساعدت مرحمت شد و همدرین تاریخ سردار خان بخلعت و فیل و اسب سرفراز گشته بجاگيرداری سرکار مدگیر که در ولایت بهار و بدگاله است رخصت یافت میر مشرف وکیل قطب الملک که در درگاه بود رخصت شد مرند اقبالمند شاه جهان برادر افضل خان دیوان خود را بمراقبت او تعیین نموده چون قطب الملک اظهار اخلاص و ارادت نموده مکرر التماس شبیه کرده بود حسب التماس مسارالیه شبیه خود را با کهنه مرصع و پهل کتاره مرحمت فرمودم و بخت و چهار هزار درو و خنجر مرصع و اسب و خلعت بمیر شریف مذکور عنایت شد فاضلخان

ولد علي مردان خان بهادر و مقرر خان فوجدار ملتان و ملک محبت افغان و مکتونخان
فیل مرحمت شد سید نایزید بخاری که حراست قلعه بهکرة و فوجداری آنحدود بعهده
اوست نیز بعنایت فیل سرفرازی یامت امان الله پسر مهتابخان باعام خنجر مرصع
ممتاز گشت بشیخ احمد هانسی و شیخ عبدالطیف سنبلی و فراست خان خواجه
سراس و رای کنور چند مستوفی فیل مرحمت نمودم محمد شعیب بخشی صوبه پنجاب
بمنصب پانصدی ذات و سید سوار فرق عرت برافراخت بمونس پسر مهتر خان که
حراست قلعه کالنجر بعهده اوست منصب پانصدی ذات و یکصد و پنجاه سوار عنایت
شد درین تاریخ خبر فوت شاه نواز خان پسر سپه سالار خاندان سبب گرانی خاطر
گشت در هند میکه آن اتالیق از ملازمت رحمت میشد بتأکید تمام فرموده شده بود
که چون مکرر بمسامع جلال رسیده که شاه نواز خان شیفته شراب گشته و پیاله مافراط
میکرد اگر در واقع این سخن فروغ عدق دزد حیف باشد که درین سن خود را ضایع
سازد باید که او را بطور او نگارد و ضبط آن احوال بواجبی نماید اگر خود ار عهده او
دیروز نتواند آمد صریح عرضداشت نماید که بحضور طلبداشته باصلاح حال او توجه
فرمایم چون به نرهانپور رسید شاه نواز خان را رعایت ضعیف و ربون دریافته بتدبیر
علاج او پرداخت فصارا بعد از روزه چند صاحب فراش گشته بر بستر باتوانی افتاد
هر چند اطبا معالجات و تدبیرات بکار بردند سودمند نشد در عین جوانی و دولت در سنه
سی و سه سالگی با حجابهای نگرانی و حسرت بجوار رحمت و معفرت ایزدی پیوست
از شنیدن این خبر ناحوش تأسف بسیار خوردم الکفی حوف خانه رادے رشید بود
بایستی درین دولت مصدر خدمات عمده شدی و اثرهای عظیم مانده اگرچه همه
را این راه در پیش است و از مرمانگی تی مطاع قضا و قدر هیچکس را چاره و گزیر نه
لکن باین روش رفتن گران می نماید امید که از اهل امرزش باد راجه سارنگدو را که از
خدمتگاران دردیگ و بندهای مرادان است درد آن اتالیق فرستاده بانواع مراسم
و نوازش پریش و دلجوئی فرمودم و منصب پنجهزاری شاه نواز خان را بر منصب
مژدان و فرزند آن او افزوده شد دارالحکام برادر خورد او را بدصب پنجهزاری ذات و
سوار اصل و اضافه سرفراز ساخته رعایت خلعت و فیل و اسب و شمشیر مرصع
امتبار بخشیدم و نزد پدرش رخصت فرمودم که او را بجای شاه نواز خان بفرماید
صوبه سراس و احمد نگر مقرر نماید رحمن داد برادر دیگرش بمنصب دوهزاری و هشتصد
سوار سربلندی یامت منوچهر پسر شاه نواز خان بمنصب دوهزاری ذات و هزار سوار معمر
گشت طعزل ولد شاه نور خان بمنصب هزاریدات و پانصد سوار ممتاز شد روز مجلوس گشته
داردم قاسم خان خویش اعتمادوله به عنایت علم فرق برافراخت اسدالله پسر
سند حاجی را که بازاده بلذگی و خدمت آمده بود منصب پانصدی ذات و یکصد
سوار عنایت شد صدر جهان خویش مرحومی مرتضی خان بمنصب هفتصد ذات و
ششصد سوار بخدمت فوجداری سنبل سرفرازی یامت و فیل مرحمت نموده رخصت

خود را که آئین دکان آرائی و معرفت فروشی و مودم غربی را از دیگران بخته تر داند
 خلیفه نام نهاده فرستاده و مزخرفاتی که بمردان و معتقدان خود نوشته کفای فراهم
 آورده مکتوباتی نام کرده و در آن جنگ مهملات بسا مقدمات لطایل مرقوم گشته که بکفر
 و زندقه منجر میشود از انجمله در مکتوبی نوشته که در اثناء سلوک گدارم بمقام ذی الدورین
 افتاد مقامی دیدم بغایت عالی و خوش بصفا از آنجا در گذشتم بمقام فاروق پیوستم
 و از مقام فاروق بمقام صدیق عبور کردم و هر کدام را تعریفی در خور آن نوشته و از آنجا
 بمقام محبوبیت واصل شده مقامی مشاهده افتاد بغایت منور و ملون خود را با انواع
 انوار و الوان منعکس یافتیم یعنی استغفرالله از مقام خلفا در گذشته بعالم مرتبت رجوع
 نمودم و دیگر گستاخیها کرده که نوشتن آن طولی دارد و از ادب دور است بنابراین
 حکم فرمودم که بدرگاه عدالت آئین حاضر سازند حسب الحکم بملازمت پیوست و از
 هر چه پرسیدم جواب معقول نتوانست سامان نمود و با عدم خرد و دانش بغایت مغرور
 و خرد بسند ظاهر شد صلاح حال او منحصر درین دیدم که روزی چند در زندان ادب
 محبوس باشد تا شوریدگی مزاج و آشفتگی دماغش قدری تسکین پذیرد و شورش عوام
 نیز فرو نشیند لاجرم بآن راه سنگدلان حواله شد که در قلعه گوالیار مقید دارد روز شنبه
 سبت و پنجم خورداد فرزند ارجمند شاهزاده سلطان پرویز اراله آباد رسیده بسجود
 آستان خلافت جبین اخلاص نورانی ساخت بعد از ادای رسوم زمینی بوس بدوارش
 دیگران مخصوص گشته حکم نشستن فرمودم در هرز مهر و دو هرز روپیه بصیغه بدر و
 الماسی برسم پیشکش وقت ملازمت گذرانید چون فیلهای او هدوز فرسیده بود وقت
 دیگر بنظر خواهد گذشت راجه کلیان رمیندار رتبهوز را که آن فرزند حسب الحکم فوجی
 بر سر او فرستاده هستند فیل و یک لک روپیه پیشکش گرفته همواره بدرگاه گیتی پناه
 آورده بود دولت آستان بوس دریامت وزیر خاں دیوان آفرزند که از قدیم ندهای
 این درگاه است بمساعات کورنش سرفراز شده سبت و هست رجیر فیل از برو ماده
 پیشکش گذرانیده از انجمله نه رجیر فیل مقبول افتاد نتمه بمشارالیه عدايت شد چون
 بعرض رسید که مروتخان پسر افتخار خاں که از خانه رادان و تربیت یافته های این درگاه
 است در اقصائی بلاد بدگاله با طایفه تکه جدگ کرده جاں نثار شد اله یار برادر او را
 بمنصب هزاربانات و پانصد سوار سرفراز ساختم برادر دیگرش بمنصب چهار صدبانات
 و سوار سربلندی یافت تا بارماندها پراگنده بشوند روز دوشنبه سوم تیر ماه الهی در
 سواد شهر چهار آهوس سیاه و یک ماده و یک آهوبره شکار شدند چون از پیش منزل
 فرزند سعادت مند سلطان پرویز عبور اتفاق افتاد دو رجیر فیل دیدان دار با تلای برسم پیشکش
 گذرانید هر دو رجیر داخل قیلاں خاصه حکم شد روز مبارک شنبه سیزدهم سید حسن ایلچی
 برادر کامگار شاه عباس فرمانروای ایوان سعادت آستان بوس دریافته مراسله آن برادر گرامی را
 با پیاله آبخوری بلورین که لعای بر سرپوش آن نشاییده بودند گذرانید چون از فوط محبت و
 وداد و خلوص مودت و اتحاد بود سبب از دیان دوستی و ارتباط گشت درین روز فدائی خاں

دوون بیدوات بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار سرفراز شد حکیم رگدانه بمنصب ششصدی ذات و شصت سوار سرفراز شد چون درین ایام عرس حضرت عرش اشیانی بود پنجهزار روپیه حواله چندی از بندهای معتد شد که بقرا و ارباب استحقاق خدمت نمایند حصلعلی خان را که جاگیردار سرکار مدگیر بود بمنصب دو هزار و پانصدی ذات و سوار افتخار بخشیده بکمک ابراهیم خان متع جنگ صاحب صوبه ولایت بدگاله مقرر فرمودم و شمشیری بمشارالیه عنایت شد چون میرزا شرف الدین حسین کاشغری در خدمت بنگش جان نثار گشت ابراهیم حسین پسر او را بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار سرفراز ساختم درینولا ابراهیم خان دو منزل کشتی که بامطالع ان ملک گوشه گوید نشیمن گاه یکی را که از طلاو دوم را از نقره ساخته برسم پیشکش ارسال داشته بود از نظر گذشت می تلاف در قسم خود از فرد اعلی است یکی را بفرزده شاهجهان لطف نمودم روز مبارک شنبه نهم سادات خان بمنصب هزاری ذات و شصت سوار سربلندی یامت درین تاریخ عضد الدوله و شجاعت خل عرب بحال جاگیر خود رخصت شدند روز مبارک شنبه یاصفخان کهپوه مرصع معه پهل کتاره عنایت فرمودم چون فرزند سعادت مند سلطان پرویز متوجه درگاه والا شده التماس خلعت نادری خاصه نموده بود که در روز ملازمت مبارکی پوشیده سعادت رمین بوس دریابه حسب التماس او خلعت نادری و چیره و فوطه خاصه حواله شریف وکیل آن فرزند فرمودم که نزد او روانه سار روز مبارک شنبه بعت و سویم میرزا والی پسر عمه این نیارمند حسب الحکم از صوبه دکن آمده دولت استانبوس دریافت پدرش خواجه حسن خالدار از خواجه زاده های نقشبندی است عم من میرزا محمد حکیم همشیره خود را بخواجه نسبت کرده بودند تعریف خواجه بسیار شنیده شد حسب و نسب باهم جمعداشت و مدت ها حل و عقد سرکار میرزا محمد حکیم عموی من بقبضه اختیار خواجه بود و مراعات خاطر خواجه بسیار میفرمودند پیش از شدقار شدن میرزا و دبعت حیات سپرد از دو پسر ماند میرزا بدیع الزمان و میرزا والی میرزا بدیع الزمان بعد از فوت مرزا گریخته ساراء النهار رفت و دران غربت محافراه عدم شد و بیگم بامیرزا والی بدرگاه آسمان جاه پیوست و حضرت عرش اشیانی مراعات خاطر بیگم بسیار می فرمودند میرزا هم جوان سنجیده آرمیده است خالی از معقولیت و فهمیدگی نیست از علم موسیقی و قوف تمام دارد درینولا بخاطر رسید که صبیبه شاه زاده مرحوم دانیال را بمیرزا نسبت فرموده شود و باعث طلب میرزا بدرگاه همین بود این صبیبه از دختر قلیچ محمد خان است امید که توفیق رهاجوئی و خدمتگاری که وسیله سعادت مندی و برخورداری است نصیب و روزی باد درین تاریخ سربلند را که بخدمت صوبه دکن معین است بمنصب دو هزار و پانصدی ذات و هزار و پانصد سوار سرفراز شد درین ایام بعرض رسید که شیخ احمد دام شیدای در مهرند دام زرق و سالوس فروچیده بسیاری از ظاهر پرستان بیمعنی را مید خود کرده و بهر شهر و دیار یکی از مریدان

تلقه نادر مرحمت فرمودم باغ را هم خوبه قریب داده بود منصب او از اصل و اضافه پنجهزاری ذات و سه هزار سوار حکم شد از اتفاقات غریبه آنکه ناخان عالم خنجر قبضه دندان ابلق جوهر دار که از پیش برادر کاسگار عالی مقدر شاه عباس یافته فرستاده خاطر بحدس راغب و مایل دندان ابلق شده که چند از مردم صاحب وقوف بحائب ایران و توران تعیین فرمودم که در تفحص و تجسس کوشیده از هر جا و هر سر بهر روز و هر قیمت که بدست افتد تقصیر نکنند بسیاری از بندهای مزاجدان و امراء فیسان بجهت مجرا خود پیوسته در طلب و تفحص میباشند قضا را در همین شهر یکی از مردم اجنبی بیوقوف دندان ابلق در غایت لطافت و نفاست بقلیلی در سربار می خورد و اعتقادش اینکه مگر در وقتی از اوقات در آتش افتاده و سیاهی اثر سوختن است بعد از مدتی یکی از نجاران سرکار فرزند اقبالمند شاه جهان می نماید که یکپارچه اری دندان را بجهت شستی باید بر آورد و چنان باید کرد که اثر سوختگی و سیاهی نماند غافل از آن که سیاهی قدر و قیمت سفیدی را افزوده و این خال و خط است که مشاطه تقدیر پیرایه جمال او نموده نجار فی الفور نزد داروچه کارخانه خود شافته این مرده را باو می رساند که چنین جنسی کمیاب و تحفه و نادر که خلقی در طلب او سرگردانند و مسافت های بعید طی نموده و باطراف و اکناف بلاد شتافته اند مفت و رایگان بدست یکی از مردم مجهول افتاده قدر قیمتش نمی شناسد سهل و آسان او توان گرفت مشارالیه بمراقبت او رفته در ساعت بدست می آرد و روز دیگر بخدمت آنفرست می گذارد چون مرده شاه جهان بملازمت پیوست بخصت اظهار شگفتگی بسیار نمود بعد از آنکه دماغ او نشاء داده اراستگی یافت نظر در آورد بغایت مرا خوشوقت گردانید

اے وقت تو خوش که رفت ما خوش کردی

چندان دعای خیر در حق او کردم که اگر از صد یک آن باجاست مقرون گردد بجهت برخورداری دی و دولت او کافی است درین تاریخ بهلیم خان یکی از نوکران عمده عادل خاں امده ملازمت نمود چون از روی اخلاص اختیار بندگی نموده بود بمراحم بیدریغ اختصاص بخشیده خلعت و اسب و شمشیر و ده هزار درم انعام شد و منصب هراری ذات و بانصد سوار عزایت فرمودم درینولا عرضداشت خاں دوران رسید نوشته بود که الحضر از کمال مرحمت و قدر دانی پیر غلام خود را باوجود کبر سن و ضعف باصره بحکومت ملک تهنه سرمرار فرموده بودند چون این ضعیف بغایت بحیب پیر و منحنی شده و در خود قوت و قدرت نرزد و سواری نمی یابد التماس دارد که از سپاه گری معاف نموده در سلک لشکر دعا انتظام بخشید حسب التماس او حکم شد که دیوانیان عظام برگه خوشاب را که سی لک دام جمع اصلی اوست و مدتهاست که در وجه جاگیر مشارالیه تنخواه است و بغایت معمر و مزروع شده بجهت مدد خرچ او مقرر دارند که اسوده و مرفه الحال روزگار بسربرد و پسر کلاں او شاه محمد نام بمنصب هزاربانات

بمنصب هزاربذات و پانصد سوار سربلندی یافت نصرالله ولد فتم الله که محافظت و محارست قلعه انبر بعهده ارست بمنصب هزار و پانصدی ذات و چهار صد سوار سرور شد روز مبارک شبیه بستم امان الله پسر مهابتخان بمنصب هزار و پانصدبذات و هشت صد سوار سرور شد و پیرخان را بخدمت دیوانی هوبه بدگاله اختصاص بخشیده اسب و خلعت و حکر مرصع مرحمت فرمودم بمیر حسام الدین و زبردستان فیل عدايت شد در پی تاریخ حافظ حسن ملازم خان عالم با مکتوب مرغوب گرامی برادر شاه عباس و عرضداشت آن رکن السلطنت بدرگاه پیوست و خنجر قبضه دندان ماهی جوهر دار سیاه انلی که برادرم نجان عالم لطف نموده بودند چون نفاست تمام داشت بدرگاه فرستاده بود از نظر گذشت بعایت پسندیده افتاد الحق تحفه ایست دادر تا حال اصلا ابلو دیده نداده بود مرا بسیار خوش آمد روز مبارک شبیه بستم و هفتم میرزا والی بمنصب دو هزار و پانصدی یافت و چهارم هزار در دروچه انعام بسید حسن انابجی عدايت شد بعد الله خان بهادر فیروز جنگ فیل مرحمت نمودم روز مبارک شبیه دوم امردان ماه الهی باعتبار خان اسب عدايت شد و فلکان بمنصب هزار و پانصد سوار سرور یافت و هشتصد سوار سرور شد شبیه چهارم امردان ماه الهی مطابق پانزدهم شعبان جشن شب برات بود حسب الحکم لب دریای کسینی ها را بانواع چراغان و اسام اتسباری اراسته بنظر در آوردند الحق چراغانی ترتیب یافته بودند بعایت خوش مینمودند مدت ممتد ارسیر و تماشای آن محظوظ شدم روز سه شبیه مبدین پسر نادعلی میدانی که از خانه رادان فانی تربیت است بمنصب هفتصدی ذات و پانصد سوار امتیاز یافت بخواجه ربیع الدین بمنصب هفتصدی ذات و سیصد سوار مرحمت فرمودم خواجه محسن بمنصب هفتصدی ذات و یکصد سوار سرور گشت روز مبارک شبیه بهم بشکار موضع سمونگرفته شد تا روز دو شبیه در آن صحرای دلکسا بسیر و شکار خوشوقت بوده شب سه شبیه بدولت خانه معاودت اتفاق افتاد روز مبارک شبیه شانزدهم بشوئن دبیره شیخ ادوالفضل بمنصب هفتصدی ذات و سیصد و پنجاه سوار سرور یافت روز مبارک شبیه بسیر باغ گل افشان که سراب آب جمده واقع است رفته شد در اثناء راه باران فروریخت و خوب بارید جمن را بتارگی طراوت و بصارت بخیشد انماس نکمال رسیده بود سیر مستوفی کرده شد از عماراتی که مسرف بردیا اساس یافته چندان که نظر کار می کرد غیر از سبزه و آب روان هیچ محسوس نمیشد این ایات انوری مناسب مقام افتاد

روز عیش و طرب بختان است * روز بازار گل و ربان است

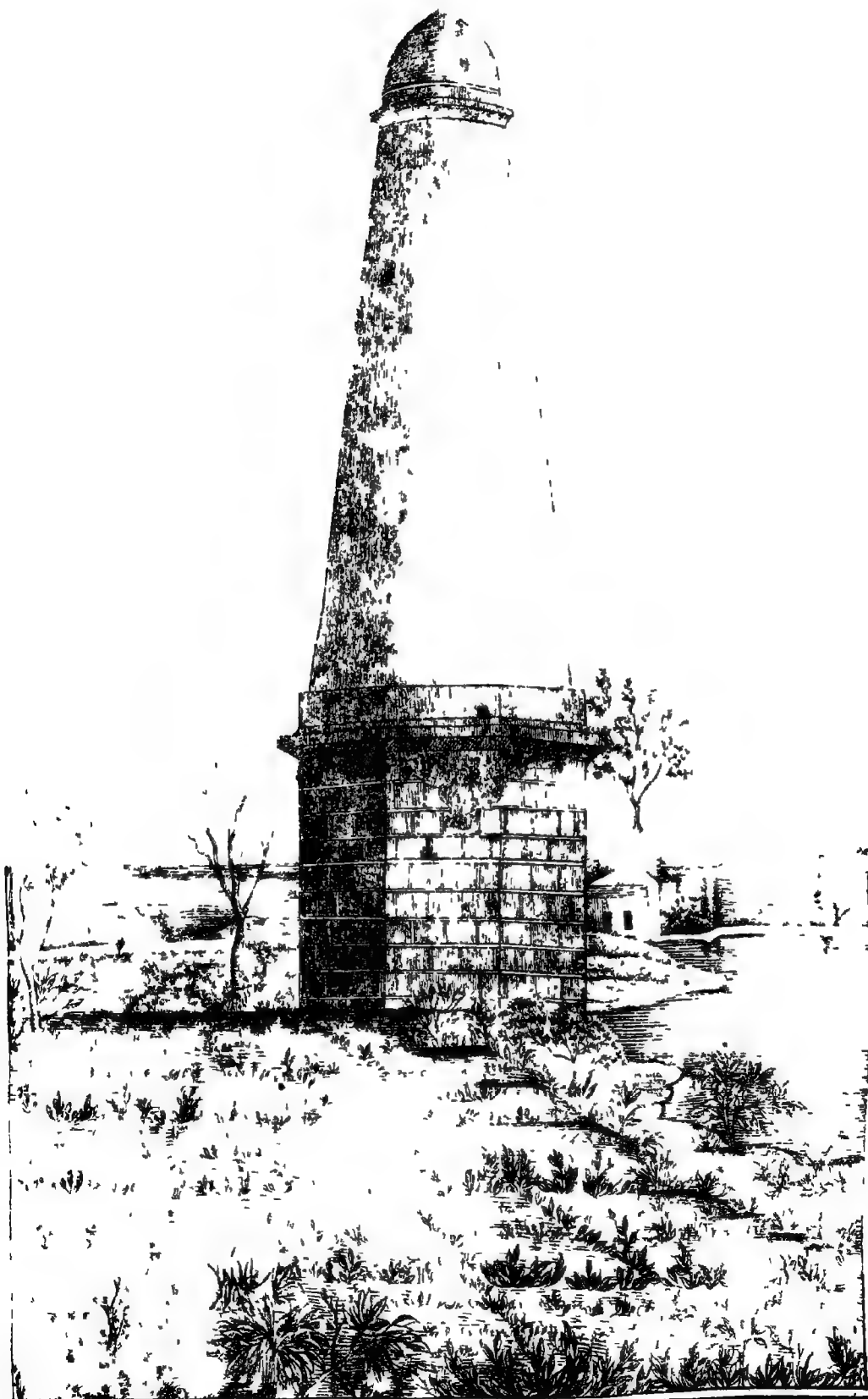
توده خاک عبیر امیز است * دامن باد گلاب افشان است

از ملاقات صبا روزه غدیر * راست چون آرده سوهان است

چون باغ مذکور بعهده تربیت خواجه جهان مقرر است پارچه های زربفت طرح تازه که در بدو از عراق بجهت او آورده بودند برسم پیشکش گذرانید آنچه پسند افتاد برگزیده

و ششصد سوار سرفرازی یافت و پسر دیریم یعقوب بیگ بمنصب هفتصد بذات سیصد و پنجاه سوار فرق عزت برافراخت سریم اسد بیگ بمنصب سیصد بذات و پنجاه سوار ممتاز گشت روز شنبه غره شهر پور ماه الهی جهت اتالیق جانمبار خاخانان سپهسالار و دیگر امراء عظام که بخدمت صوبه دکن مقرر اند خلعت بارانی مصحوب یزدانی عنایت فرمودم چون عزیمت سیر گلزار همیشه بهار کسمیر در خاطر تصمیم یافته نورالدین قلی رخصت شد که پیشتر شتافته نشیب و فرار راه پونچ را حتی الامکان علاج نماید و نوعی سارد که عبور چارواهای بار بردار از کربوه های دشوار گذار بسهولیت میسر شود و مردم محکمت و تعب نکشند و جمع کثیر از عمله و فعله اینکار مثل سنگتراش و نجار و بیلدار و غیره بهمراهی او رخصت یافتند و میلی بمشارایه عنایت شد شب مبارکشنبه سیزدهم بباغ نور منزل رفته تا روز یکشنبه شانزدهم در آن گلشن نشاط بعیش و انبساط گذشت راجه بکرما جیت بهگیله از قلعه ماند پور که وطن مالوفه اوست آمده سعادت آستانبوس دریافت میلی و کلگی مرصع برسم پیشکش گذرانید مقصود خان بمنصب هزار بذات و یکصد و سی سوار سرفراز گشت روز مبارکشنبه بهستم فرزند شاه پرویز دو رنجیر فیل پیشکش آورد و داخل حلقه خاصه حکم شد بتاریخ بسمت و چهارم ماه مذکور در دولتخانه حضرت مریم زمانی جشن وزن شمسی انجمن افروز گشت سال پنجاه و یکم بحساب ماههای شمسی بفرخی و فیروزی آغار شد امید که مدت حیات در مرضیات ایزد جل سبحانه مصروف باد سید جلال خلف سید محمد نبیره شاه عالم بخاری را که مجملے از احوال او در ضمن وقایع سفر گجرات مرقوم گشته رخصت انعطاف ارزایی داشتم ماده فیل بحسب سواری او با خرج راه عنایت شد شب یکشنبه سی ام مطابق چهاردهم شهر شوال که قرص ماه بعیار کامل رسیده بود در عمارات باغ که مشرف بر دریای جمه واقع است جشن ماهتانی ترتیب یافت و رعایت مجلس آرمیده و بزم پسندیده گذشت غره ماه الهی از دیدان ابلق جوهر دار که فرزند سعادت مند شاهجهان پیشکش کرده بود فرمودم که مقدار دو قبضه خنجر و یک ششصت ارباب بریدند بغایت خوش رنگ و نفیس برآمد باسناد پورن و کلیان که در فن خاتم بنده عدیل و نظیر خود ندارند حکم شد که قبضه خنجر را بانداسی که درینولا پسند افتاده و بطرح جهانگیری شهرت یافته بسارند همچنین تیغه و غلاف گیری و بندوبار را باسنادا لے که هر کدام در فن خود اریکتایان روزگار اند فرموده شد الحق چنانچه خاطر میخواست ترتیب یافت یکقبضه خود آنطور ابلق برآمده که از دیدنش حیرت افزود از جمله هفت رنگ محسوس میشود و بعضی گلها چنان مینماید که گوئی نقاش صنع بکلک بدایع نگار از خط سیاه بر دور آن تحریر کرده نفس الامر آنکه بحمد نفیس است که یک نفس نمیخواهم که از خود جدا سازم و از جمیع جواهر گران بها که در خزانه است گرامی تر میدارم روز مبارکشنبه مبارکی و فرخی در کمر بستم و استادان نادره کار که در اتمام آن نهایت صنعت و دقت بعمل آورده کارنامه ظاهر ساخته بودند بانعامات سرفراز گشتند استاد پورن بعنایت فیل

و خلعت و حلقه طلا بجهت سردست که اهل هندان را کز گویند و کلیان بخطاب عجایب دست و اضافه و خلعت و پهلوی مریح و همچنین هر کدام در خور حالت و هنرمندی خود نوازشات یافتند چون بعرض رسید که امان الله پسر مهابتخان به احداث بدیهان جنگ کرده فوج او را شکست داده بسیاری از افغانان سیاه رو و باطن را علفه تیغ خون اشام سخته شمشیر خاصه بجهت سرفرازی او فرستاده شد روز شنبه پنجم خبر فوت راجه سورجسنگه رسید که در دکن باجل طبعی در گذشت او نبیره مالدیو است که از زمینداران عمده هند و سدان بود و زمینداری که با راناد از تقابل و مسارات میزد این است بلکه در یکی از جنگها روزی غالب آمده و احوال او در اکبرنامه بشرح و بسط مذکور است راجه سورجسنگه بمیان تربیت حضرت عرش اشیدانی و این نیارمند درگاه سبجانی بمراتب بلند و مناصب ارجمند رسیده ملکش از پدر و جد در گذشت پسرش گجسنگه نام دارد و پدرش در زمان حیات مهمات ملکی و مالی خود را بقبضه افتدار او سپرده بود چون فانی تربیت و فوارش دانستم او را بمنصب سه هزار ذات و دو هزار سوار و علم و خطاط راجه و برادر خوردش را بمنصب پانصد ذات و دو صد و پنجاه سوار سرفراز ساخته جایگزین در وطن مرحمت فرمودم روز مبارک شنبه دهم مهر ماه حسب التماس اصفخان بمنزل او که در کنار جمده اساس یافته رفته شد حمامی ساخته در نهایت صفا و نفاست بعایت محظوظ گشتم بعد از فراغ غسل بزم پیاله ترتیب یافت و نذرها خاص بساعرها نشاط خوشوقت شدند از پیسکسهای او آنچه پسند افتاد برگزیده تنمه بمشارالیه بخشیدم قیمت مجموع پیشکش او که گرفته شد مبلغ سی هزار روپیه بوده باشد باقرخان موحدار ملتان بعنایت علم سربلندی یافت پیش ازین حسب الحکم از دارالحکامه آگره تا دریای آنک دو طرفه درخت بساییده خیابان ترتیب داده اند و همچنین از آگره تا بنگاله و درینولا حکم کرم که از آگره تا لاهور بر سر هر کوه میلی بسازند که علامت کوه باشد و بفاصله سه کوه چاه آب تا متر دین اسوده و مرفه الحال آمد و رفت نمایند از تشنگی و تاش افتاب محنت و صعوبت نکشند روز مبارک شنبه بیست و چهارم مهر ماه جشن دسره ترتیب یافت بانی هند اسپان را اراسته بنظر در آوردند و بعد از دیدن اسپان چند زنجیر نیل بنظر گذشت چون معتمد خان در روز گذشته پیسکش بگداوریده بود درین جشن تخت طلا بیک انگشتری یاقوت و یک بسد و دیگر جزو ات پیسکش کرد تخت نقره ساخته شده قیمت مجموع آن شانزده هزار روپیه باشد چون از صدق عقیدت و اخلاص آورده بمعرض قبول مقرون گشت درین روز زبردست خان بمنصب هزار بذات و چهار صد سوار سرفرازی یافت چون ساعت کوچ روز دسره مقرر شده بود وقت شام بمبارکی و فرخی برکشتی نشسته متوجه مقصد گشتم و هشت روز در منزل اول توقف افتاد تا مردم بفراغ خاطر سامان نموده بر آیند مهابتخان از بنگش بذاکچوکی سیب فرستاده بود بسیار تروتازه آمد لطافت تمام داشت از خوردنش محظوظ گشتم با سیب خوب کابل که در همانجا خورده شد و سیب سمرقندی که هر سال می آرند طرف نمی

نقشه کوس مناره که بحکم جهانگیر بادشاه از آگره تالا هور طیار شده بودند واقع بیرون شهر دہلی

بدرگاه الهی مقبول افتد فی الفور تیر دما بهدف اجابت رسند و در همان نزدیکی اثر ضعف و عارضه بیماری در خود احساس نمود انا فناً مرض اشتداد می یافت تابجوار رحمت ایزدی پیوست و حکیم علی الاطلاق صحت عاجل و کامل از شفاخانه قدس بایں نیاز مدد کرامت فرمود اگرچه حضرت عرش اشیانی انارالله سرخانه باولاد و احفاد شیخ الاسلام توجه مفراط داشتند و هر کدام را در خور قلبیت و استعداد تربیت ها و رعایت ها فرموده بودند لیکن چون نوبت سلطنت و خلافت بایں دیار مدد رسید بجهت ادای حقوق ان بزرگوار رعایت های عظیم یافتند و اکثر از ایشان بعالی مرتبه اسرار رسیدند و بصاحب ~~کلی~~ ها ترقی و تصاعد کردند چنانچه احوال هر کدام در جای خود گدارش نمود چون درین موضع هلال خان خواجه سرا که از خدمتگاران زمان شاهزادگی است سرا و باغ ساخته بود پیشکش گذرانید بجهت سرفرازی او قلبی گرفته شد ارب منزل بچهار کوچ در ظاهر متنها ورود موكب مسعود اتفاق افتاد روز مبارک سنبه هشتم بتمشای بندرابین و دیدن بتخانهای اسجا رفته شد اگرچه در عهد سلطنت حضرت عرش اشیانی امرای راجپوت عمارات به طرز خود ساخته و اربیرون به تکلفات افزوده غایتاً در درون چندان شهر و ابابیل ~~رو~~ خانه ها کرده که اربوس بد انها یک نفس بند نمیتواند شد

اربرون چون گور کافر پر حلق * و در درون قهر خدای عزوجل درین روز مخلص خان حسب الحکم از بنگاله آمده سعادت استانبوس دریافت مدد مهم و مد روپیه بصیغه نذر و لعلی و طره مرصعی برسم پیشکش گذرانید روز جمعه نهم شش لک روپیه خزانه بجهت ذخیره قلعه اسیر نرد سپهسالار خانخانان فرستاده شد در اوراق گذشته بتقریبات احوال گسائین چدروب که در اوجین گوشه انزوا داشت مرفوم گشته درینولا ار اوجین بمتنها که ار اعظم معاند هنوز است نقل مکان نموده بر کنار دریای جمده بعبادت معبود حقیقی اشتغال دارد چون صحبت او پیرامون خاطر می گشت بقصد ملاقات او شتافتم و رمانی ممتد در خلوت بیرحمت غیر صحبت داشنه شد الحق که وجودش بغایت معتنم است در مجلس او محظوظ و مستفید میتوان شد روز سنبه دهم قراولان بعرض رسانیدند که درین نزدیکی شیر است که آزار و آسیب ازو برعایا و مترودین میرسد فی الفور حکم فرمودم که فیل بسیار برده بیسه را نیک محاصره نمایند و اخرهای روز خود باهل محل سوار شدم چون عهد کرده ام که هیچ جاندار را بدست خود نیارام بنور جهان بیگم فرمودم که بدوق بیندازید بانکه فیل اربوس شیر قرار و ارام نمیگیرد و پیوسته در حرکت است و ار بالای عمارت تفنگ به خط انداختن کاریست عظیم مشکل چنانچه میرزا رستم که در فن بدوق اندازی بعد از من مثل او دومی نیست مکرر چنان شده که سه تیر و چهار تیر ار بالای فیل خطا کرده نور جهان بیگم تیر اول چنان زد که بهماں زخم تمام شد روز دوشنبه دوازدهم باز خاطر را بملاقات گسائین چدروب رغبت افزود به تکلفانه بکلبه او شتافتم صحبت

توان نهاد در شیرینی و نواکت و راست مزگی هیچ نسبت بانها ندارد تا حال باین نفاست و لطافت سیب فدیبه شده بود می گویند که در بنگش بلا متصل بشکرده دهی است سیوران نام دران ده سه درخت ازین سیب است و هر چند سعی نمودند جای دیگر باین خوبی نقد رسید حسن ایلچی برادرش شاه عباس ازین سیب الوش عفايت کردم تا معلوم گردد که در عراق بهتر ازین میشود یانه عرض کرد که در تمام ایران سیب اصفهان ممتاز است بهایش همین قدر خواهد بود روز مبارک شنبه غره ماه آبان الهی بریارت روضه حضرت عرش آشیانی افارالله برهانه رفقه فرق نیار مر آستان ملایک آشیان سوده صد مهر بدر گدرايددم جمیع بیگمان و اهل محل بطواف این آستان ملایک مطاف استسعاد جسته ندرات گذاريدند شب جمعه مجلس عالی اراسته شد از مشایخ و ارباب عیایم و حفاظ و اهل نغمه بحیاره فراهم آورده وجد و سماع کردند و بهر کدام در حور استحقاق و استعداد انها از خلعت و فرجی و شال عفايت شد عمارات این روضه متبرکه بعايت عالی اساس یافته درین مرتبه باز بخاطر رسید از آنچه بود سببار افروشد شب سویم بعد از گذشتن چهار گهری از منزل مذکور کوچ اتفاق افتاد و نیم کوه سواه دریا نوردیده چهار گهری از روز برآمده بود که بمنزل رسیده شد بعد از دو بهر روز از آب گذشته هفت دراج شکار کردم آخرهای روز رسید حسن ایلچی بیست هزار روپیه انعام شد و خلعت طلا دور با جیغه مرصع و فیل مرحمت نموده رحمت اعطاف ارازی داشتم و بجهت برادرش صراحی مرصع که بسکل خروس ساخته بودند و مفدار معتاد من شراب درو می گنجید برسم ارمغان فرستاده شد آمید که سلامت تملر مراد برسد لشکرخان را که بحکومت و حراست دارالخلافه آگه اختصاص یافته خلعت و اسب و فیل و بقاره و خنجر مرصع عفايت نموده رخصت فرمودم اگر امتحان بمنصب دو هزاره ذات و یک هزار و پانصد سوار و خدمت موجودی سرکار میوات سرمرازی باوت بسر اسلام خان است و او بدیره صاحب سجاده غفران پناه شیخ سلیم است که محامد ذات و محاسن صفات و نسبت دعاگوئی ایشان باین دودمان والا در اوراق گذشته نگاشته کلک صداقت رفم گشته درینولا از شخصی که سخن او بفروغ صدق آراستگی داشت استماع افتاد که در زمانه که مرا بقدر تکسری و معفی در اجمیر دستداد بدش اراده این خبر باخوش بولایت بنگاله رسد روزی اسلام خان در خلوت نشسته بود ناگاه او را بیلخودی دست میداد چون بخود می آید یکی از معتمدان خویش که بهیک نام داشت و از مکرمان او بوده می گوید که از عالم غیب مرا چنین نمودند که بیکر مقدس حضرت شاهنشاهی بقدر گرانی دارد علاج آن منحصر در فدا ساختن چیز است بغایت عزیز و گرامی نخست بخاطرش گذشت که فرزند هوشنگ را فدای فرق مبارک آنحضرت سازم لیکن چون خورد سال بود و هنوز تمعی از حیات بیافته و کام دل بر نگرفته مرا بر حال او رحم آمد خود را فدای صاحب و مربی خود کردم آمید که چون از صمیم القلب و صدق باطن است

خوشنما بود و چون خالی از غریبت نبود باستاد منصور نقاش که بخطاب نادراالعصر سرفراز است فرمودم که شبیه این را کشیده نگاهدارد دو هزار روزه بهر شکار مذکور لطف نموده رخصت فرمودم در عهد دولت حضرت عرش اشیانی انارالله درهانه وزن سیرسی دام بود مقارن ایصال بخاطر گذشت که خلاف ضابطه ایصال چرا باید کرد اولی آنکه بدستور سابق سی دام باشد روزی گسائین چدروپ بتقریبی گفت که در کتاب بید که احکام دین ما در اینجا مذکور است وزن سیرسی و شش دام نوشته اند چون از اتفاقات غیبی حکم شما بآنچه که در کتاب ما است مطابق افتاد اگر همان سی و شش دام مقرون فرماید بهتر خواهد بود حکم شد که بعد اریں در تمام مدنگ سی و شش دام معمول باشد روز دوشنبه نوزدهم کوچ شد راجه بهار سنگه را بکمک لشکر دکن تعیین فرمودم اسپ و خلعت مرحمت نموده شد اریں تاریخ تا روز کم شنبه بست و هشتم پی در پی اتفاق کوچ واقع شد روز مدارک شنبه بست و نهم دارالبرکت دهلی سرود موکب اقبال آراستگی یافت نخست بافرزندان و اهل محل بزیارت روضه منوره حضرت جذت آشیانی انارالله درهانه شتافته بذورات گذرانیده شد و اراجا بطواف روضه متبرکه سلطان المشایخ شیخ نظام الدین چستی رفته استمداد همت نمودم و آخرهای روز بدولتخانه که در سلیم گده ترتیب یافته بود نزول سعادت اتفاق افتاد روز جمعه سی ام مقام شد چون درین مدت شکارگاه پرگده پالم را حسب الحکم محافظت نموده بودند بعرض رسید که آهو بسیار جمع شده روز شنبه غره آذر ماه الهی بحرم شکار پور سواری نموده شد آخرهای روز در انعام شکار ژاله باعراط بارید در کلابی مقدس سینی بود هوا را بغایت سرد ساخت درین روز سه آهو گیرانیده شد روز یکشنبه دوم چهل و شش آهو شکار کردم روز دوشنبه سویم بست و چهار آهو پور گیرانیده شد و دو آهو فرزند شاهجهان به صندوق زد روز سه شنبه چهارم پنج آهو گیرانیده شد روز کم شنبه پنجم بست و هفت آهو شکار شد روز مبارک شنبه ششم سید بهوه لکاری که بحکومت و حراست دارالملک دهلی اختصاص داشت سه رنجیر فیل و هیزده راس اسپ و دیگر جزویات برسم پیسندش گذرانید یک رنجیر فیل و دیگر جزویات مقبول افتاد تدمه داو بخشیدم هاشم خوستی موجودار بعضی پرگنات میوات سعادت آستان موس سرفزاری یافت تا روز مبارک شنبه سیزدهم در حدود پالم شکار پور معمول بودم در عوض دوازده روز چهارصد و بست و شش آهو گیرانیده دهلی مراجعت واقع شد در خدمت حضرت عرش آشیانی شنیده بودم که آهو را که از چنگ پور خلاص سازند با آنکه آسیبی اریخن و دندان ناو نرسیده باشد رنده ماندن آن را محالات است درین شکار بجهت مزید احتیاط آهوه چند خوش صورت قوی جده پیش ازان که زخم اریندن و ناخن بآنها برسد خلاص ساخته فرمودم که در حضور نگاه داشته نهایت محافظت و تیمار داری بکار ببرند یک شبانروز بحال خود بوده آرام و قرار داشتند روز دویم تغیر فاحش در احوال آنها مشاهده رفت از عالم مستان دست و پا را بیجا و بی قانون انداخته می افتادند و

داشته شد سخنان بلند در میان آمد حق جل و علی غریب تو خیقی کرامت فرموده فهم عالی و نظرت بلند و مدرکه تند را با دانش خداداد جمع و دل از تعلقات ازاد ساخته پشت پا بر عالم و مانیها زده در گوشه تجرید مستغنی و بے نیاز نشسته از اسباب دنیوی نیم گز کهنه کرباس که ستر عورت شود و پارچه از سفالین که دم آبه توان خورد اختیار نموده در زمستان و تابستان و سرات عریض و سرویا برهنه بحر می برد و سوراخی که صد محنت و شکنجه توان گردید و ره در آمد نفوعی که طفل شیرخواره را بزحمت توان در آورد بجهت بودن قرار داده این دوسه بیت حکیم ثنائی علیه الرحمه مناسب حال افتاد

داشت لقمای یکی کرباجی تنگ * چون گلوگاه نای و سینه چنگ
 بوالفضولی سوال کرد از وی * چیت اینخانه شش بدست دویی
 با دم گرم و چشم گریان پیر * گفت هذا لمن يموت كثير
 در یک شب چهاردهم بار بملاقات گسائین رفته اروداع شدم بی تکلف جدائی از صحبت او بر خاطر حقیقت گزین گرانی نمود روز مبارک شنبه پانزدهم کوچ فرموده در برابر بندر اس مدرل گزیدم درین منزل فرزند سعادت مند سلطان پرویز رخصت شده ناله آنا و محال حاگیر خود شقامت اراده خاطر چنان بود که او درین یورش سعادت همراهی اختصاص یابد چون پیش اریں اظهار پریشانی نمود ناگزیر جدائی او رخصت دادم و اسب پنجاق و کمر خنجر دسته ابلق جوهر دار و شمشیر حاصه و سپر خاصه مرحمت شد امید که باز بزودی و خوبی دولت حضور یابد چون مدت حبس خسرو بطول الحامیده بود بحاطر صواب اندیش رسید که بیش اریں او را محبوس داشتن و از سعادت خدمت محروم داشتن از مرحمت دور است لاجرم بحضور طلبیده حکم کورنش کردم مجدداً نقوش جرایم او بزال عفو شست و شو یافت و غبار خجالت و ذلات از نامیه او روده شد امید که توفیق رضا جوئی و سعادت بندگی نصیب و زوری او باد روز جمعه شانزدهم مخلص خانرا که بجهت خدمت دیوانی سرکار فرزند شاه پرویز طلبیده بودم در خدمت اس فرزند رخصت یافت و منصب او بدستوری که در ساله داشت دو هزار و هفتصد سوار مرحمت فرمودم روز شنبه هفدهم مقام شده در بدمنزل سید نظام پسر میر میران صدر جهان که بفوجداری سرکار فدوج اختصاص داشت دولت ملازمت دریافت دو زنجیر فیل و چند دست جانور شکاری پیشکش گذرانید یک زنجیر و دو دست بار گرفته شد روز یکشنبه هیزدهم کوچ اتفاق افتاد درینولا دارای ایران مصحوب پری بیگ میر شکار یک دست شنفار خوش رنگ فرستاده بود و یک دست دیگر خان عالم داده مشارالیه نیز باشنفار شاهی که بدرگاه رسالداشته خود در راه ضایع میشود و شنفار شاهی نیز از غفلت میر شکار بچنگ می افتد اگرچه رنده بدرگاه رسانیدند لیکن یک هفته بیش نماند و تلف شد چه دوسه از حسن و رنگ این جانور خائها میاه بره ربال و بر پشت و پهلو بعیار

کوچ کرده شد روز جمعه بوقت و یکم به برگنه کرانه نزول سعادت اتفاق افتاد برگنه مذکور وطن مالوفه مقربخان است آب و هوایش معتدل و زمیش قابل مقربخان در آنجا باغات و عمارات ساخته چون مکرر تعریف باغ او بعرض رسیده بود خاطر را بسیر آن رغبت افزود روز شنبه بیست و دوم با اهل حرم از سیران باغ محظوظ گشتم ے تکلف باغی است بغایت عالی و دلشاین آنچه دیوار پخته دور آن برکشیده و خیابانها فرش بسته یکصد و چهل بیگه است و در میان باغ حوضی ساخته است طول دویست و بیست درع عرض دویست درع و در میان حوض صفه ماهتابی بیست و دو درع مربع و هیچ درخت گرم سیر و سرد سیر نیست که در آن باغ نباشد از درختهای میوه دار که در ولایت میسود حتی نهال پسته سبز شده سروهای خوش قد باندام دیده شد که تاحال بایں خوبی و لطافت سرو بنظر در نیامده باشد فرمودم که سروها را بشمارند سیصد درخت بشمار درآمد در اطراف حوض عمارات مناسب اساس یافته هنوز درکارند روز دوشنبه بیست و چهارم خدجرخان که حراست قلعه احمد نگر بعهدہ اوست بمنصب دوهزار و پانصد بذات و هزار و ششصد سوار مختار گشت روز کم شنبه بیست و ششم حضرت واهب العطایا فرزند شاهجهان را پسر از صبیبه آصفخان کرامت فرمود هزار مهر نذر گذرایده التماس نام نمود آمید بخش نام کردم امید که قدمش بریں دولت مبارک و فرخنده باد روز مبارک شنبه بیست و هفتم مقام شد دریں چند روز ارشکار جز و تو غدیری محظوظ بودم جرر نور را فرمودم که وزن کردند دو سیر و یکپاو جهانگیری بر آمد و ابلق دو سیر و نیم پاو تو غدیری کلان یک پاؤ ار جزو بور کلان ترشد روز مبارک شنبه پنجم دیماه الهی در مقام اکبرپور ار کستی بر آمده براه خشکی نهضت موکب اقبال اتفاق افتاد و ار آگره تا منزل مذکوره که در دو کروه برگنه برزیه واقع است یکصد و بیست و سه کروه براه دریا که فود و یک کروه براه خشکی است بسی و چهار کوچ و هفده مقام طی منزل شد سوائے این یک هفته در بر آمدن شهر و دواړه روز در پالم بجهت شکار توقف نموده بودم که همگی هفتاد روز باشد دریں تاریخ جهانگیر قلیخان از بهار آمده دولت زمین بوس دریافت صد مهر و صد روپیه رسم نذر گذرایده از روز مبارک شنبه گذشته تا روز کم شنبه یازدهم پی در پی کوچ واقع شد روز مبارک شنبه دوازدهم از سیر باغ سهند خوش وقت گشتم از باغ های قدیمی است و درخت های سال رسیده دارد طراوتی که پیش ازیں داشت نمانده معهدا غنیمت است خواجه و بسی که از زراعت و عمارت صاحب وقوف است محض بجهت مرمت این باغ او را کروری سهند ساخته پیش ارساعت کوچ از دارالخلافه آگره رخصت فرموده بودم و بقدر ترتیب و مرمت نموده مجدداً تاکید کرده شد که اکثر درختهای کهنه ے طراوت را دور ساخته بهالهای تازه بنشانند عراق بنده را ارسرو صفا داده عمارت های قدیم را تعمیر نمایند و دیگر عمارات از حمام وغیره در جای مناسب حکم شد که اساس نهد دریں تاریخ دوست بیگ که از کمکیان عبداللہ خان است بمنصب

بر میخواستند هر چند توفیق فاروقی و دیگر دواها را مناسب داده شد تاثیر نکرد تا یک پاس باین کیفیت گذرانیده جان دادند درین تاریخ خبر ناخوش رسید که فرزند کلاش شاه پرویز در آگوه ودیعت حیات سپرد چون گلرنگ شده بود و آن فرزند نهایت تعلق و دلبستگی داشت اربن سالحه دلخراش بغایت متاثر و آورده خاطر گشته اضطراب و بیطاعتی بسیار ظاهر ساخته است بجهت دلواری و خاطر جوئی او عنایت نامه ها فرستاده ناسور درونی او را بمرهم لطف و عاطفت دوا فرمودم آمید که حق جل و علی صبر و شکیب کرامت کند که درین قسم قضایا بهتر ارتحمل و بردباری غمگساری نمی باشد روز جمعه چهاردهم بالتماس آغائی آغامان بمنزل او رفته شد لورا بسبب سبقت خدمت و طریقه بندگی موروثی باین دودمان رفیع السان ثابت است و حضرت عرش آشیانی از ازل اله برهانه در هنگامیکه مرا کتخدا ساختند آغائی آغامان را از همیسره من شاه راده خانم گرفته خدمت محل من مقرر فرمودند اران تاریخ سی و سه سال است که در خدمت من می باشد و خاطر ایشان را بعایت عزیز و گرامی میدارم و ایسان باخلاص خدمت سلسله ما کرده اند در هیچ سفر و یورشی ناراده و اختیار خویش را ملازمت من محروم نموده اند چون کبرسن ایسان را دریافت التماس نمودند که اگر حکم شود در دهلی اقامت گزیده آنچه از عمر باقی باشد بدعا گوئی صرف سارم که دیگر مرا طاقت نقل و حرکت نموده و از آمد و شد محنت و صعوبت می کشم و از سعادت مذذیه ایسان آنکه حضرت عرش آشیانی همسال واقع شده اند محملاً آسودگی ایسان را منظور داشته حکم فرمودم که در دهلی توقف نمایند و در انجا بجهت خود نانی و سرائ و مقبده ساخته اند مدتی است که بتعمیر آن مشغول اند القصه مراعات حافظ آن فدیم الخدمت را مطمح بطرداشته بمنزل ایسان رسیده شد و سید بهوه حاکم شهر تانید فرمودم که در لواری خدمتگاری و پاس خاطر ایسان چنان تاکید نماید که از هیچ رهگذر غبار کلفتی بر حواشی خاطر ایشان نه بسید درین تاریخ راجه کسنداس بمنصب دو هزاره دات و سیصد سوار از اصل و اضافه سربلندی یافت چون سید بهوه خدمت فوجداری دهلی را چنانچه باید بتقدیم رسانیده بود و مردم الحدود از حسن سلوک او نهایت رضامندی داشتند بدستور سابق محافظت و محارست شهر دهلی و فوجداری اطراف آن بمسارالیه مقرر فرموده بمنصب هزاره دات و ششصد سوار از اصل و اضافه سرباز ساخته فیل مرحمت نموده رخصت نمودم روز شنبه پانزدهم میمرا وائی را بمنصب دو هزاره و هزار سوار و عنایت علم و فیل امتیاز بخشیده بصوبه دکن تعیین فرمودم شیخ عبدالحق دهلوی که از اهل فضل و ارباب سعادت است درین آمدن دولت ملازمت دریافت کتابی تصنیف نموده بود منقسم بدر احوال مشایخ هند بنظر در آمده خیلکی رحمت کشیده مدتهاست که در گوشه دهلی بوضع توکل و تجرید بسر می برد مرد گرامی است صحبتش بی ذوق نیست بانواع مراحم دلنوازی کرده رخصت فرمودم روز یکشنبه شانزدهم از دهلی

موقوف گردید حمل بر اغرق خواسته شد همواره در محاورات خانعالم خطاب میگردید و هر لحظه از خدمت خود جدا نمیداشتند بحسب اتفاق اگر روزی یاشبی در خانه خود خواستی میسر بود بے تکلفانه بمنزل او تشریف برده بیش از بیس اظهار مرحمت می فرمودند روزی در فرخ آباد شکار قمرغه طرح افکند خانعالم حکم تیراندازی فرمودند مشارالیه از راه ادب کمانی با دو تیر پیش آورد شاه پنجاه تیر دیگر از ترکس حاصه لطف نمودند قضا را ازین تیرها پنجاه تیر بشکار می رسد و دو تیر خطا میسود از گناه بچندے از ملازمان او که در مجالس و محافل راه داشتند حکم تیراندازی میفرمودند اکثری خوب می اندازد از جمله محمد یوسف فراول تیر زده که از دو حوک پوز گذشته و استادهاے بساط فرب بے اختیار افری ها کردند و در هنگام رخصت خانعالم را در اغوش عزت گرفته التفات بسیار اظهار نمودند و بعد از آنکه از شهر برآمده بار بمنزل او تشریف آورده عذر ها خواسته و داع کردند از نفایس و بود روزگار که خانعالم آورده الحق از تائیدات طالع او بود که چنین تحفه بدست افتاده مجلس جنگ صاحبقران است با بقیمش خان و شبیه الحضرت و اولاد امجاد و امراء عظام را که در آن جنگ بسعادت همراهی اختصاص داشتند کسیده و نزدیک بهر صورتی نوشته که شبیه کبست و این مجلس مشتمل است بر دو بست و چهل صورت و مصور نام خود را خلیل میرزا شاه رخ با نوشته کارش بعایت بخته و عالی است و بقلم استاد بهزاد مناسبت و مشابعت تمام دارد اگر نام مصور نوشته بودند گمان میشد که کار بهزاد باشد و چون بحسب تاریخ او پیشتر است اغلب ظن آنکه بهزاد از شاگردان اوست و روش او متفق گشته این گرمی تحفه از کتبخانه علینین مکادی شاه اسمعیل ماضی و یا از حضرت شاه طهماسب سرکار برادر شاه عباس انتقال یافته و صادق نام کتاب دار ایسان در دیده بدست شخصی فروخته قضا را در صفاهان این مجلس بدست خانعالم می افتد و بسا بهر حجب میسرند که او چنین تحفه بدست آورده و بهم رسانیده به بهانه تماشا ارو طلب میفرمایند خانعالم هر چند خواست که سلطایف الحیل بگذارد چون مکرر بمبالغه اظهار فرمودند ناگزیر خدمت ایشان فرستاده شاه بمجرد دیدن شماخته اند روزی خود نگاه داشته غایتاً چون توجه خاطر ما را نامثال این نفایس میدادند که در چه مرتبه است از خواستن نیز در کلی و حزبی بحمدالله که مضایقه نیست حقیقت را بحانعالم ظاهر ساخته باز بمشارالیه لطف نمودند در وقتی که خانعالم را بعراق میفرستادم بشنداس نام مصور را که در شمشیه کشی از یکتایان روزگار است همراه داده بودم که شمشیه شاه و عمدتهای دولت ایسان را کشیده بیارد شبیه اکثری را کشیده بود بنظر در آورد خصوصاً شبیه شاه برادرم را بسیار بسیار خوب کشیده بود چنانچه بهر کس از بندهای ایسان نمودم عرض کردند که بسیار خوب کشیده همدری تاریخ قاسم خان با دیوان و بخشی لاهور دولت رمیوس در یافتند بشنداس مصور بعنایت فیل سرفراز شد با با خواجه که از کمپیان صوبه قندهار

هفتصدی ذات و پنجاه سوار سرفراز گشته مظفر جمین پسر وزیر خان بمنصب ششصدی ذات و سیصد سوار ممتاز گشت شیم قاسم بخدمت صوبه دکن رخصت شد روز مبارک شنبه نوزدهم حسب الالتماس فرزند سعادت مند شاه جهان بمنزل او تشریف ارزانی فرمودم بجهت ولادت فرزندى که حق جن و اعلی کرامت فرموده جشن عالی آراسته پیشکش کشید ازان جمله شمشیر نیمچه یک آویز که کارزند نکیست و قبضه و بند بار آن از فیلم فرنگ تراش ترتیب یافته الحاق ناکیده و مطبوع ساخته شده دیگر فیلیست که راجه بگلانه و برهان پور بان فرزند گذرانیده بود چون آن میل خوش صورت و خوش فعل است داخل فیلان خاصه حکم شد مجموع قیمت پیشکش آنچه قبول و مقبول افتاد یک لک و سی هزار روپیه باشد و قریب بچهل هزار روپیه بوالده ها و ولی نعمت های خود گذرانید درین ایام سید بایرید بخاری فوجدار صوبه بکر بکراس رنگ که در خوردی ارکوه آورده در خانه پرورش داده پیشکش فرستاده بود بدین گذشت بغایت خوش آمد ار قسم مار خور و فوج کوشی بسیار دیده شد که در خانه پرورش یافته اما رنگ بد نظر در نیامده بود فرمودم که بامر بربری یکجا نگاه دارد تا جفت شود و نتاج بهم رسد بے تکلف نسبتی بمار خور و میقدارند از سید بایرید بمنصب هراری ذات و هفتصد سوار سرفراز شد روز دوشنبه سست سوم مقیم خانرا بخلمت و اسب و میل و کپوه مرصع سرفراز ساخته بصوبه بهار تعین فرمودم روز یک شنبه سست نهم بربل آب بیاه جشن فرزند اقبال مند شاه جهان ترتیب یافت و همدربین روز راجه بکرماجیت که بمحاصره قلعه کانکره اشتغال دارد بجهت عرض بعضی مدعیات حسب الحکم بدرگاه آمده سعادت استانبوس دریافت روز دوشنبه سی ام فرزند شاه جهان بجهت دیدن عمارات دولت خانه کنگه ای احداث یافته ده روز رخصت گرفته بلاهور شتافت و راجه بکرماجیت بغایت خنجر حاضری و اسب سرفراز گشته بخدمت محاصره قلعه کانکره مراجعت نموده روز کم شنبه دوم بهمن ماه الهی باغ کلانور بورود مرکب مسعود آراستگی یافت درین رمین حضرت عرش اشدیانی بر تخت خلافت حلوس فرموده اند چون خبر نزد یک رسیدن خان عالم بدرگاه رسید هر روز یکی از بندهارا بجهت سرفزاری او برسم استقبال فرستاده بانواع و اقام مراحم و نوازش بایه عزت و مدزلت او افزودم و عنوان فرامین را بمصرعی یا بیتی بدیهه مداسب مقام زینت بخشیده به عدايت های سرشار مخصوص ساختم از جمله یک مرتبه عطر جهانگیری فرستاده این مطلع بر زبان قلم آمد

بصوبت فرستاده ام بوی خوش * که ارم ترا رود ترسوی خوش
روز مبارک شنبه سوم در باغ کلانور خان عالم سعادت استانبوس سرفزاری یافت صد مهر
ب هزار روپیه بصیغه نذر آورد و پیشکش خود را برور خواهد گذرانید زنبیل بیگ ایلچی
برادر شاه عباس با مراسله شاهی و نفایس آن دیار که برسم سوغات ارسال داشته
اند متعاقباً می رسد از عنایات و مرحمتی که برادرم بخان عالم می فرمودند اگر بتفصیل

مستغنی نشسته است بنا برین خاطر حق طلب بے ملاقات ایشان قرار نگیرد و بدین
ایشان رغبت افزود چون به لاهور رفتی متعذر بود رقعہ بخدمت ایشان نوشته شوق
باطن را ظاهر ساخت و آن عزیز باوجود کبر سن و ضعف بنیہ تصدیق سیدہ تشریف
آورد و مدت ممتد تمنا بایشان نشسته صحبت مستوفی داشته شد الحقیقت ذات شریفه
است و درین عهد بغایت غنیمت و عزیزالوجود این نیارمند ار خود برآمده با ایشان
صحبت داشت و بسا سخنان بلند از حقایق و معارف استماع افتاد هرچند خواست
نیارے گذرانم چون پایه همت ایشان را ازان عالی تر یافتم خاطر باظهار این مطلب
رخصت نداد پوست آهو سفید بجهت جائے نماز بایشان گذرانیدم فی الفور وداع
شده به لاهور تشریف بردند روز کم شنبه بیعت و سریم در حوالی ثوابت آباد نزول
موکب اقبال اتفاق افتاد دختر باغبانی بنظر در آمد نابروت و ریش اندوه مقدار یک
قبضه ظاهرش بصدای مستند در میان سینه هم موے برآمده اما پستان ندارد بتفوس
در یافتم که باید فرزند بسود گفت که مرا تا حال حیض نشده و این دلیلست بران
بچندی از عورات فرمودم که بگوشه برده ملاحظه نمایند که مبادا خدنی باشد معلوم
شد که از دیگر عورات سرموئی تفاوت ندارد بذا غراست درین جریده اقبال ثبت افتاد
روز مبارک شنبه بیعت و چهارم باقرخان ار ملکان آمده سعادت رمیی بوس دریافت
در اوراق گذشته مرقوم گشته که اله داد بمرجلاله تاریکی از لشر ظفر اثر فرار نموده راه
ادبار پیش گرفت درینولا بدامت گزیده باشدائی باقرخان باعتماد الدوله ملتجی شد
که استماع گناه من نماید حسب التماس ایشان حکم فرمودم که اگر از خود پشیمان
گشته روی امید بدرگاه نهد دلالت و جرایم او بعفو مقرون گردد درین تاریخ باقرخان او را بدرگاه
آورد مجددأ بشفاعت اعتماد الدوله آثار خجالت و غبار ندامت بزال عفواری باصیه احوال
اوشست و شو یافت سنگرام رمیدار جمو بخطاب راجگی و منصب هزاری ذات و پانصد
سوار و عنایت فیل و خلعت سرمراز شد غیرت خان فوجدار میانه دو آب منصب
هشتصدی ذات و پانصد سوار مختار گشت خواجه قاسم بمنصب هفتصدی ذات
و دو صد و پنجاه سوار فرق عزت بر امراخت به تهنیت بیگ پسر قاسم کوکه منصب
پانصدی ذات و سیصد سوار مرحمت شد به خاندان فیل خاصه معه تلایر عنایت
فرمودم ازین منزل باقرخان را بمنصب هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار سرفراز
فرموده بار بصره داری رحمت فرمودم روز دوشنبه بیست و هشتم پرگنه کروهی که
بر ساحل بهت واقع است محل نزول موکب اقبال گشت چون این کوهستان
از شکار گاههای مقرر است حسب الحکم قراران پیشتر آمده جوکه ترتیب داده بودند
روز کم شنبه غره اسفندار مذمات الهی شکاری را ارشش کروه مسافت رانده روز مبارک
شنبه دویم بشاخبند در آوردند یکصد و یکراس از قوچ و چکاره شکار شد چون مهابتخان
مدتها بود که از سعادت حضور محرومی داشت بالتماس او حکم فرموده بودم که اگر
از نسق ان مهم اطمینان حاصل کرده باشد و از هیچ رهگذر دل نگرانی ندارد اقوام را

است بمنصب هزاری ذات و پانصد ر پنجاه سوار ممتاز گشت روز سه شنبه ششم مدارالمهامی اعتمادالدوله لشکر خود را سامان داد با آنکه ضبط صوبه پنجاب بعهده وکلاء ایشان مقرر است و در هندوستان نیز جاگیر متفرقه دارند پنجهزار سوار بنظر درآوردند چون وسعت کشمیر آنقدر بیست که محصولش بجمعی که همواره ملازم موکب اقبال اند وفا کند و از طنطنه بهضت رایات جلال نرخ غلات و حبوبات به تغیر اعلی رسیده بود بجهت رفاهیت عامه خلایق حکم شد که بندهای که در رکاب اند سامان مودم خود نموده معدودی که ناگزیراند همراه گرفته تجمه بمحال جاگیر خودها رخصت نمایند و همچنین در تخفیف دادن چارواها و شاگردپیشه نهایت تاکید و احتیاط مرعی دارند روز مبدارکسنبه دهم فرزند اقبالمد شاهجهان ار لاهور آمده سعادت قدمبوس درایت جهاگیر قلیخان را بخلعت و اسب و فیل سرفراز ساخته با برادران و فرزدان بصوبه دکن رخصت فرمودم درین تاریخ طالب آملی بحطاب ملک الشعرا خلعت امتیاز پوشیده اعل او ار آمل است بکچدی باعتمادالدوله میبود چون رتبه سخنش ار همکنان در گذشت در سلک شعراء پای تحت منظم گشت این چند بیت اوست

رعارت چمدت بر بهار مدتهاست * که گل بدست تو ار شاخ تازه تو ماند
لب ار گفتن چنان بستم که گوئی * دهان بر چهره رخمی بود و نه شد
عشق در اول و آخر همه دوق است و سماع
این شرای است که هم بخته و هم خام خوش است
گر من بحای جوهر آئیده بود می * ے رونما تو ایتو که می نمود می
دولاب دارم یکی در می برستی * یکے در عذر خواهی های مستی
روز دوشنبه چهار دهم حسیدی پسر سلطان قوام رامی گفته گدرانید
گردے که تو رطرف دامان ربرد * آب ار رخ سرمه سلیمان ربرد
گر خاک درت با متحان بعشارد * اروی عرق جبین شاهان ریزد
معتمد خان در بوقت رباعی خواند مرا بغایت خوش آمد و در بیاض خود بوشتم
زهرم بفراق خود چشایی که چه شد * خون ریزی و آستین فشایی که چه شد
ای عافل ازانکه تیغ هجر تو چه کرد * خاکم بفشارتا بدانی که چه شد
طالب صفاهانی الاصل است در عنوان شباب بلباس تجرید و قلندری گذارش
بکشمیر افتاد و ار خوبی جا و لطامت آب و هوا دل نهاده آملک شده نوطن و تاهل
احتیار کرد بعد ار فتح کشمیر بخدمت عرش آشیانی پیوسته در سلک بندهای
درگاه انتظام یافته الحال عمرش فریب صد رسیده و در کشمیر بفراق خاطر باقرزندان
و متعلقان بدعای دولت اند قریب مشغول است چون بعرض رسید که در لاهور میان
شیخ محمد میر نام درویشی است سیدی الاصل بغایت فاضل و مرتاض و مبارک
نفس و صاحب حال و در گوشه توکل و عزلت منزوی گشته از فقر غنی و از دنیا

چهاردهم مقام حسن ابدال محل نزول ربابات جلال گشت چون کیفیات راه و خصوصیات منازل در ضمن وقایع یورش کامل مرقوم شده به تکرار پرداخته اریں حاکم کشمیر منزل بمنزل نوشته خواهد شد انشاءالله تعالی از تاریخچه که بمنزل انبر پور سمدارکی و حیریت ارگشتی برآمده تاحسن ابدال یکصد و هفتاد و هشت کروه مسافت در عرض شصت و نه روز بچهل و هشت کوچ و یکمقام طی شد چون در بمنزل چشمه پرآه و آبشاری و حوضی در غایت لطافت واقع است دو روز مقام فرموده روز مبارک شده شانزدهم جشن وزن قمری ترتیب یافت سال پنجاه و سوم بحساب شهر قمری از عمر این بیار مدد درگاه بمبارکی اغار شد چون اریں منزل کوه کوتل و شیب و فرار بسیار در پیس بوده بیک دفعه عبور اردو گیهاں پور دشوار می نمود مقرر گشت که حضرت مردم رمانی با دیگر بیکمان روزی چند توقف فرموده با سودگی تشریف آرند مدارالملک اعتمادالدوله الخاقانی و صادق خاں بخشی و ارادخان میرسامان باعمله بیوتات و کارخانجات مرور عبور نمایند و همچنین رستم میرآه صفوی و خان اعظم و جمعی از منداها براه یونچ رخصت یافتند و موکب اقبال جریده با چنده ارمظوران بساط فریب و خدمتگاران ضروری روز جمعه هفتدهم سه و نیم کروه کوچ نموده در موضع سلطان پور منزل گزید درین تاریخ خبر فوت رانا امر سنگه رسید که در لودیپور باجل طبعی مسافر راه عدم شد جگت سنگه بپیره و بهیم پسر او که در ملازمت می باشد بخلعت سرمراری یافتند و حکم شد که راجه کشداس فرمان مرحمت امیر با خطاب رانا و خلعت و اسب و فیل خاصه بجهت کدور کرن برده مراسم تعزیت و تهدیت تقدیم رساند از مردم این مرزوم استماع افتاد که در غیرایام برسات که اصلا اثری از بار و صاعقه نباشد آوارے مانند بصدای ارازیں کوه بگوش میدرسد و این کوه را گرج می نامند بعد از یک سال و دو سال البته چنین صدای طاهر میشود و اینک حرف را مکرر در خدمت حضرت عرش آشیانی نیز شنیده بودم چون حالی از غرانتی بیست نوشته شد والعلم عندالله روز شنبه هیزدهم چهارکروه و نیم گذشته در موضع سلجی نزول اجلال واقع شد ازین منزل داخل پرگنه هزارا قارلعت روز یکشنبه نوزدهم سه کروه و سه باو در نوردیده موضع نوشهره منزل شد ازینجا داخل دهتور است چندانکه نظر کار میکرد چاکهای سبز در میان گل تهل کدول و قطعه گل سرشت شگفته بود و بعایت خوش می نمود روز دو شنبه ستم سه و نیم کروه کوچ کرده در موضع سلهرورود موکب مسعود اتفاق افتاد و مهابتخان از قسم حواهر و مرصع آلات مواری شصت هزار روپیه پیسکش گذراید درین سرزمین گلی بنظر در آمد سرخ آتشیں باندام گل ختمی اما او حورتر و چندین گل یکجا بیک بیکدیگر شگفته از دور چنان نمساید که گویا یک گل است درختش مقدار درخت زرد آلو میشود و درین دامن کوه خود رو نیز بسیار بود در عایت خوشبوئی رنگش از بنفشه کمتر روز سه شنبه بیست و یکم سه کروه طی نموده در موضع مالکلی نزول اقبال واقع شد درین روز مهابتخان را بخدمت بنگش رخصت فرموده

در تهنایات گذاشته جریده متوجه درگاه شود درین روز سعادت استانبوس در یافته صد مهر نذر گذرانید خان عالم بمنصب پنجهزاری ذات و سه هزار سوار سرفرار گشت مقارن اینحال عرضه داشت نورالدین قلی از راه پونج رسید نوشته بود که گریوها را حتی الامکان اصلاح داده هموار ساخته بودم قضارا چند شبانروز بارندگی شد و بالای کوتل بارتفاع سه درج برف افتاده هور می بارد اگر بیرون کوه تا یکماه توقف نمایند عبور ازین راه میسر است والا دشوار می نماید چون غرض ارین عزیمت دریامت موسم بهار و شگوفه رار بود از توقف فرصت ار دست می رفت ناگزیر عطف عنان نموده براه بگلی و دمتور بهضت رایات اقبال اتفاق افتاد روز جمعه سیوم از دریای بهت عبور واقع شد با آنکه آب تا کمر بود چون بعایت تند میرفت و مردم در گذشتن محبت می کشیدند حکم فرمودم که دو بیست رنجیر فیل بر سر گذرها برده اسباب مردم بگردانند جمعی که ضعیف و زبون باشند بیز سواره عبور نمایند تا اسیب جانی و مالی به ما مرادی نرسد درین تاریخ خبر فوت خواجه جهان رسید او ار بددهای قدیم و خدمتگاران رمان شاه رادگی بود اگرچه در اخر از ملازمت من جدا شده رورے چند خدمت عرش اشیانی پیوست چون بجای بیگانه نرفته بود بر خاطرم چندان گران نیامد چنانچه بعد از جلوس رعایتی که در مخیله او گذاشته بود فرمودم تا آنکه بمنصب پنجهزاری ذات و سه هزار سوار سرفراری یامت و شرح احوال او به تقریبات درین جریده اقبال ثبت افتاده خدمات عمده را متمسکی شد و در کارها طرعه کدی داشت غایتاً ار کسب قابلیت و استعداد داتی او و دیگر جرئیات که پیرایه جوهر انسانی است ے نصیب بود درین راه ضعف قلبی بهمرسائیده روزی چند باوجود تکسرو بیماری در رکاب سعادت بسر برد چون ضعف او اشتداد یافت ار کلاور رخصت گرفته لاهور شتامت و در انجا باجل طبعی در گذشت روز شنبه چهارم ماه مذکور قلعه رهناس مخیم اردوے ظفر قرین گشت قاسم خان را بعنایت اسیب و شمسیر و پرم نرم خاصه سرفراز ساخته رخصت لاهور فرمودم ناچیه بر سر راه واقع بود سیر شگوفه کرده شد درین منزل تیهور بهمرسید گوشت تیهور کبک لذیذ تراست روز یکشنبه بدحم ممبر احسن پسر میرزا رستم بمنصب هراری ذات و چهار صد سوار مختار گشت بصوبه دکن تعیین شد خواجه عبداللطیف قوش بیگی بیز بمنصب هزاری ذات و چهار صد سوار سرفراری یامت درین سرزمین گلی بنظر در آمد درون سفید و بیرون سرخ و بعضی درون سرخ و بیرون رزق بفراسی لاله بیگانه میگویند و بهندی تهل بمعنی زمین است چون گل کذول مخصوص اب است این راتهل کنول نامیده اند یعنی کدول صحرایی روز مبارک شنبه نهم عرضداشت دلاور خان حاکم کشمیر نوید رسان فتح کشتوار گشت تفصیل این اجمال بعد از رسیدن او بپایه سریر جاه و جلال رقمزده کلک و قایع نگار حواهد شد فرمان مرحمت عنوان با خلعت خاصه و خلجی مرصع فرستاده محصول یکساله ولایت مفتوحه بجلد و ے این بهمنده خدمت عنایت شد روز سه شنبه

می کشید سلطان حسین هم ملتزم است و بجهت من از فرد اعلایش آورده یکبار برای امتحان خوردم پیش ازین هم خورده شده بود کیفش مشبهی است اما خالی از کرحتی نیست معلوم شد که اندک بنگی هم همراه میسارند در خمارش غلبه میکند اگر شراب نباشد بالضرور بدل شراب تواند شد از میوه ها رد آلو و شفتالو و سرشکوه چون تربیت نمی کنند همه خود روست و همه ترش و ناخوش می باشد از سرشکوه آنها محظوظ میتوان شد خانه و منازل هم از چوب است بروش اهل کشمیر می سارند حانور شکاری بهم میرسد اسپ و اشتر و گاو و گومیش می دارند و بز و مرغ مرغان است استقرش ریزه می شود بجهت بارگران بکار نمی آید چون بعرض رسید که چند منزل پیدستر آبادانی که غله آنجا دارد و ظفر قرین کفایت کند نیست حکم شد که بدستگاه مختصر و قدر احتیاج و کارخانهات ضروری همراه گرفته ویلان را تحفیف دهند و سه چهار روز ارمه بگیرند و از ملارمان رکاب سعادت چندی بهمراهی گزیده نقیه مردم سرکردگی خواجه ابوالحسن نخشی چند منزل عقب می آمده باشند تا کمال احتیاط و تاکید هفتصد رفحیر فیل بجهت پیسخانه و کارخانه جات ناگزیر نمود منصب سلطان حسین چهار صدی دات و سیصد سوار بود در بدو وقت بمصوب ششصدی دات و سیصد و پنجاه سوار سرفرازی یافت و خلعت و خنجر مرصع و ویل مرحمت فرمودم بهادر دهندوری بکمک لسكر بنگش تعیین است منصب او را از اصل و اضافه دو صدیدات و یک صد سوار حکم شد روز کم شبیه بیست و نهم پنجم کروه و یکپا و کوچ نموده از پل رودخانه بین سکه گذشته منزل گردیدم این بین سکه از طرف شمال بحانب جنوب میروند و این رودخانه از میانه کوه وارو که مابین ولایت بدخشان و تبت واقع است برآمده چون در اینجا آب مذکور دوشاخ شده بجهت عبور لسكر منصور حسب الحکم دوپل از چوب مرتب ساخته بودند یکی در طول هزده درعه و دویم چهارده و در عرض هر کدام پنج درع و درین ملک طریق ساختن پل آن که درختهای شاخدار بر روی آب می اندازند و هر دو سر آن را بسنگ بسته استحکام میدهند و تخته چوب های سطر بر روی آن انداخته بمیخ و طناب قوی مضبوط می سارند و باندک مرمتی سالها سال برجاست القصه ویلان را پایاب گذاریده سوار و پیاده از روی پل گذشتند سلطان محمود نام این رودخانه را بین سکه کرده یعنی راحت چشم نام نهاده روز مبارک شد به سی ام قریب سه و نیم کروه در نور دیده بر لب رودخانه کشن گنگا منزل شد درین راه کوتلی واقع است بغایت بلند از تقاع آن یک و نیم کروه سرشیب یک و نیم کروه و این کوتل را پیم درنگ می نامند وجهه نسیمه آن که بزبان کشمیری پدیه را پیم میگویند چون حکام کشمیر داروغه گماشته بودند که از بار پدیه تمغا بگیرند و در اینجا بجهت گرفتن تمغا درنگ میشد بنابراین پیم درنگ شهرت یافته و از گذشت پل ابشاره است در نهایت لطافت و صفا پیاله های معتاد را بر لب آب و سایه درخت خورده وقت شام بمنزل رسیدم برین رودخانه پلی بود از قدیم پنجاه و چهار درعه در طول و یک نیم در عرض

اسب و فیل خاصه و خلعت با پوستین مرحمت نمودم امروز تا آخر منزل تقاطر بود شب کم شنبه بست و دوم نیز باران شد وقت سحر برف بارید و چون اکثر راه بسته بود از باران لغزیدگی بهمرسانید چارواک لاغر هر جا افتاد بر نخاست بست و پنجم زنجیر فیل از سرکار خاصه شریفه تصدق شد بجهت ناریدگی دوزم مقام فرمودم روز مبارکشنبه بست و سویم سلطان حسین رمیدار بگلی دولت زمینی بوس دریافت اینجا داخل ملک بگلی است از غریب اتفاقات آنکه در وقتیکه حضرت عرش آشیانی میفرقتند درین منزل برف ناریده بود و الحال نیز ناریده درین چند سال اصلا برف نبارید ملک ناران هم کم شده بود روز جمعه بست و چهارم چهار کوه طے نموده در موضع سواد نگر محل درول موکب منصور گشت درین راه هم اچمه بهیار بود و درخت رد آلو و شفتالو صحرای شگوه کرده سراپا در گرفته بود و درختهای عنبر چون سرو دیده را مرید میداد روز شنبه بست و پنجم قریب ده و نیم کوه در نوردیده ظاهر بگلی نورد موکب معبود آراستگی یافت روز یکشنبه بست و ششم بشکار کبک سوار شده آخرهای روز بالنماس سلطان حسین بمنزل او تشریف برده پایت عرتش در امثال و افران افرودم حضرت عرش آشیانی بیدر بمنزل او تشریف برده بودند از قسم اسب و خنجر و بار و حبه پیشکش کشید اسب و خنجر را بخشیده فرمودم که بار و حبه را کمر بسته آنچه بر آید بنظر خواهد گذارید سرکار بگلی سی و پنج کوه در طول دست و پدج در عرض است مشرق رویه کوهستان کشمیر و در سمت معروف انگ بیارس و بحانب شمال گدور و بحانب جنوب گگهر واقع است در رمای که صاحبقران گیدی ستان فتح همدوستن نموده بدار ملک توران عنان اقبال معطوف داشته اند میگویند که این طایفه را که ملایم رکاب نصرت قباب بودند در بندود مقام مرحمت گذاشته اند میگویند که ذات ما قارعت است اما مشخص نمی دانند که دران وقت کلا تر ایدها که بود و چه نام داشته الحال خود لاهوری محض اند و زبان چنان متکلم و حقیقت مردم دهندور بیدر بنیقیاس است در زمان عرش آشیانی شاهرخ نامی رمیدار دهندور بود الحال بهادر پسر اوست اگرچه باهم نسبت خویشی پیوند دارند لیکن نزاعی که لارمه رمیداران است همیشه سرحد و حدود می باشد آنها پیوسته دولتخواه آمده اند سلطان محمود پدر سلطان حسین و شاهرخ هر دو در وقت شاهزادگی در ملازمت من رسیده بودند نانکه سلطان حسین هفتاد ساله است در فوای ظاهری او اصلا فتوری راه بیافته و تاب و طاقت سواری و تردد چنانچه باید دارد در بدملک نوره می سارند اربان و رنج که ان را سر میگویند غایتاً اربوره بسیار تند برو مدار خوراک این مردم نرسراست و هر چند کهنه تر باشد بهتر است و این سر را درخم کرده و سرخم را محکم بسته دو سال و سه سال در خانه نگه می دارند و بعد از ان رال روی خم را گرفته اندرا آچی می نامند و آچی ده ساله هم میباشد و پیش آنها هر چند کهی سال بر بهتر و اقل مدت یکسال است سلطان محمود کاسه کاسه اربن سر میگرد و لاجرم

شده شما بهرجا که رسیده باشید توقف نمائید برادران او در پاي کوتل بهولباس اين خبر را شنیده همانجا ديرو خود را فرود می آرند در رمایکه موكب امدال قریب بمنزل او رسيد برف و باران باریدن آغاز کرد هدير يك ميدان راه طے نشده بود که ديرو او نمايان شد ظهور اين موهبت را از اتفاقات غيبی شمرده با اهل محل بمنزل مشترایيه فرود آمده ار آسيب سرما و برف و باران محفوظ ماندیم برادران او حسب الحکم کس بطلب او دوآنيدهند در وقتیکه اين مژده باو ميرسد که فيل و پيشخانه بر مزار کوتل برآمده راه را تنگ ساخته اند چون سوار گذشتن متعذر نمود از غایت شوق و ذوق پیاده سرار پا نشاخته در عرض دو ساعت دو نیم کوه محاسنت طی نموده خود را بمقامت رسانيد و بزبان حال اين بيت میخواند

آمد خیالت نیم شب جان دادم و گشتم خجل

خجلت بود درویش را ناگه چو مهان دررسد

انچه در سعاد او بود از نقد و جس و ناطق و صامت تفصیل کرده رسم پا انداز معروض داشت همه را باو بخشیدم و فرمودم که مطاع دنیا در چشم هست ما چه نماید جوهر احلاص را بپاي گران خریداریم اين اتفاق را از اصل احلاص و تائيدات طالع او باید شمرد که مثل من بادشاهی با اهل حرم خود يك شبان روز در خانه او براحمت و اسودگی بسربرد و او را در امثال واقران و ابنای جس سرفراري نصیب شود روز سه شنبه پنجم دو کوه گذشته در موضع کھائي نورل اجل اتفاق افتاد سرو پای که در برداشتم به معتمد خان مرحمت فرمودم و منصب او اصل و اضافه هزار و پانصدی ذات و هزار و پانصد سوار حکم شد و ريس منزل داخل سرحد کشمير است و در همین کوتل بهولباس يعقوب پسر يوسف خان کشميري باقواج منصوره حضرت عرش آشياني که راجه بهگوان داس پدر راجه مان سنگه سردار بود جنگ کرده اند درين روز خبر رسيد که سهراب خان پسر رستم ميرزا در آب بهت عريق سحر فنا گشت تفصیل اين اجمال آنکه او حسب الحکم يك منزل عقب می آيد در راه بخاطرش ميرسد که بدریا درآمده غسل کند با آنکه آب گرم میسر بود هر چند مردم مانع آمدند و گفتند که درين قسم هوا سرد بے ضرور در چنيس دريای ذخار حوئخوار که فيل مست را می غلطاند در آمدن ار آئين حزم و احتياط دور است بحرف ابهامقيد ميشود و چون وقت ناگزير در رسیده بود از غایت خود را ئي و غرور و جهالت باعتقاد و اعتماد شداوري خود که درين من بينظير بود بجد تر ميشود و با يک نفر خدمتیه و يك کس ديگر که شناوري ميدادستند سرفراز سنگی که بر لب آب بود برآمده خود را بدریا می اندازد بمجرد افتادن ار طلاطم امواج نمیتواند خود را جمع ساخت و بشناوري پرداخت افتادن همان بود و رفتن همان سهراب خان با خدمتیه رخت حیات بسيل فدا داد و کشتي گیر صد جان گذدن کشتي و جود بساحل سلامت رسانيد ميرزا رستم را غرايب الفتی و تعلقی و محبتی يانی فرزند بود در راه هونج از شنيدن اين خبر جانکاه جامه شایبانی چاک زده بيتای

که پیکان‌ها می‌گذشتند حسب الحکم پل دیگر در محاذی آن ترتیب یافته طول پنجاه و سه دره و عرض سه دره چون آب عمیق و تند بود فیلان را برهنه گذرانیده سوار و پیاده و اسب از روی پل گذشته حسب الحکم حضرت عرش اشدائی سوانی از سنگ و اهک در غایت استحکام برقرار پشته مشرف بر آب اساس یافته یک روز به تحویل مانده معتمد خابرا پیشتر فرستاده شده بود که بجهت تخت نشستن و آرامش جشن نوروز سرزمینی که ارتفاع و امنیت داشته باشد اختیار نماید اتفاقاً از پل گذشته مشرف بر آب پشته واقع بود سبز و خورم برقرار آن سطحی پنجاه دره گویا کار فرمایان قضا و قدر بجهت چنین روزی مهیا داشته بودند مشارالیه لوازم جشن نوروزی را برقراران پشته ترتیب داده بود بعایت مستحسن افتاد معتمد خان مورد تحسین و آفرین گشت رود خانه کشن گدگا از طرف جنوب می‌آید و بجانب شمال می‌رود آب بهت از سمت شرق آمده رود خانه کشن گدگا پیوسته بظرف شمال جاری است *

جشن پانزدهمین نوروز از جلوس همایون

تحویل نیر اعظم مراد بخش عالم بشرف خانه حمل روز جمعه پانزدهم شهر ربیع الثانی سنه یکهزار و هشت و نه هجری بعد انقضاء دوازده و نیم گهزی که پنج ساعت نجومی باشد اتفاق افتاد و سال پانزدهم از جلوس این بیازمند درگاه الهی مبارکی و فرخی اغار شد روز شنبه دوم چهار کوه و نیم پاو کوچ نموده در موضع کرمندل گزیدم در پس راه کوتل نبود بقدر سنگلاخ داشت طرُس و دراج سیاه و لنگور که در واقعیت گرم سیر می‌باشد دیده شد ظاهر در سرد سیر هم می‌تواند بود از اینجا تا کشمیر هر جا راه بر کنار دریا بهت است دو جانب کوه واقع شد و از ته دره آب در غایت تنگی پر جوش و خروش می‌گذرد هر چند فیل نقل باشد نمی‌تواند پاهای خود را قائم ساخت فی الفور می‌غلطد و می‌درد و سگ آبی هم دارد روز یکشنبه سیوم چهار کوه و نیم طی نموده در موسران نزل فرموده شب جمعه سوداگران که در برگده باره موله توطن دارند آمده ملازمت نمودند وجه تسمیه باره موله پرسیده شد عرض کردند که باره بران هندی خوک را می‌گویند و موله مقام را یعنی جایی باره و از جمله اوتار که در کیش حدود مقرر است یکی اوتار باره است و باره موله بکثرت استعمال باره موله شده روز دوشنبه چهارم و نیم کوه گذشته در بهولباس منزل گزیدم چون این کوهها را بغایت تنگ و دشوار نشان میدادند و از هجوم مردم عبور بصعوبت و زحمت میسر میشد معتمد خان حکم فرمودم که غیر آصفخان و چندی از خدمتگاران ضروری هیچکس را نگذارند که در رکاب سعادت کوچ کنند و آردو را هم یک منزل عقب می‌آورده باشند اتفاقاً مشارالیه دیره خود را پیش روانه ساخته بود بعد از آن بمردم خود می‌فرمود که درباب من چنین حکم

و حراست سرحدات مقرر داشت و چون گوهر چک و ایبه چک بدعوی وراثت کشمیر در کشتوار و فواحی آن سرگشته وادی غلات و ادبار بودند هیبت نام یکی از برادران خود را با جمعی در مقام دیو که متصل بکوتل پیر پنجال واقع است نجات احتیاط گذاشت و از منزل مذکور تقسیم افواج نموده خود با فوجی برآه سنگین پرورشنامت و جلال نام پسر رشید خود را با نصرالله عرب و علی ملک کشمیری و جمعی از بدهای جهانگیری برآه دیگر تعیین فرموده و جمال نام پسر کلان خود را با گروهی از جوانان کارطلب بهرا ولی و جوخ خود مقرر نموده همچنین دو فوج دیگر بدست راست و چپ خود قرار داده که میرفته باشند چون راه برآمد اسب بدو چند اسبی نجات احتیاط همراه گرفته اسبان سپاهی را در کل مار گذرانیده کشمیر فرستاد و جوانان کارطلب کمر خدمت بمبان جان بسته پیاده برقرار کوه برآمدند و عاریان لشکر اسلام با کامران بدسراجم منزل بمنزل جنگ کدان تا ذرکوت که یکی از محکمات غنیم بود شتافته در آنجا موج حلال و جمال که از راههای مختلف تعیین شده بودند باهم پیوستند و مخالفان برگشته روزگار تاب مقاومت نداده راه فرار پیش گرفتند و بهادران جان نثار سبب و فرار بسیار بیامدی همت پدموده تا دریای مرو شتافتند و ارباب آب مذکور آتش قتال اشتعال یافت و عاریان لشکر اسلام ترددات پسندیده بطهور رسانیدند و ایبه چک برگشته سخت با بسیاری از اهل ادبار بقتل رسید و از کشته شدن ایبه راجه بے دست و دل شده راه فرار پیش گرفت و از پل گذشته در بهندرکوت که بران طرف آب واقع است توقف گردید جمعی از بهادران تیز جلو خواستند که از پل بگذرند برسر پل حدگ عظیم واقع شد و چندی از جوانان شهادت رسیدند و همچنین مدت بیست شان روز بندهای درگاه سعی در گذشتن آب داشتند و کامران تیره سخت هجوم آورده مدافعه و مقابله تقصیر نمی کردند تا آنکه دلاور خان از استحکام تهاجمات و سرانجام اذوقه خاطر جمع نموده به لشکر فیروزی اثر پیوست و راجه از حیل ساری و روان ساری و کلاء خود را نزد دلاور خان فرستاده التماس نمود که برادر خود را با پیشکش بدرگاه میفرستم چون گناه من معفو مقرون گردد و بیم و هراس از خاطر من رایل شود خود بیز بدرگاه گیتی پناه رفته آستانبوس نمایم دلاور خان سخن قریب آمیز گوش بیدار خفته نقد فرصت را از دست نداده فرستادهای راجه را بے حصول مقصود رخصت فرموده درگذشتن از آب اهتمام شایسته بکاربرد جمال پسر کلان او با جمعی از بهدگان بحر شجاعت و جلالت ناله آب رفته بشناوری و دلاوری اران دریای ذخار خوشحوار عبور نمودند و با مخالفان جنگ سخت در پیوست و بندهای جاببار اران طرف هجوم آورده کار بر اهل ادبار تنگ ساختند آنها چون تاب مقاومت در خود نیافتند تحت پل رانگشته راه گریز پیش گرفتند و بندهای بصرت قریب بار پل را استحکام داده بقیه لشکر را گذرانیدند دلاور خان در بهندرکوت معسکر اقبال آراست و ارباب مذکور تادریای چناب که اعتضاد قوی این سیاه بختان است دو تیر انداز معانت بوده باشد و در کنار اب چناب کوهی است

و اضطراب بحیار ظاهر میسازد با جمیع متعلقان خویش لباس ماتم پوشیده سروپا برهنه متوجه ملازمت میشود و از سو و گذار مادرش چه نویسد اگرچه میرزا دیگر مردان هم دارد غایتاً پیوند دل نایی فرزند داشت عمر آن بیست و شش ساله بود در بدوق اندامی شاگرد رشید پدرش بود سوزی میل و اراده خوب میدادست در پورش گجرات اکثر اوقات حکم می شد که در پیش فیل خاصه سوار شود و در سپاهگری خیلی چسپن می بود روز کم شدبه ششم سه کروه طی نموده در موضع ریوند منزل شد روز مبارکشده هفتم ار کوتل کوارمت عبور فرموده در موضع وجهه نزول اقبال اتفاق افتاد مسافت این مدرل چهار کروه و یک پاؤ است کوتل کوارمت ار کوتل هالے صعب است و اخرین کوتل این راه است روز جمعه هشتم قریب بچهار کروه طی نموده در موضع بلقار مدرل شد درین راه کوتل نمود بقدر و سعتی داشت صحرا صحرا و چمن چمن شگوفه و ادواع رباحین ار برگس و بفسه و گلهاے عرب که مخصوص این ملک است به نظر درآمد ار حمله گلی دیده شد که به هیئات عجیب پدم شش گل نارنجی رنگ رنگ سرنگون شگفته و ار میان گلهاے دوگی چند سبز برآمده ار عالم انفس نام این گل بولایک است و گل دیگر مثل پوئی بر دور ان گلهاے ریره بالدام و یاسمن رنگ و بعضی کبود و بعضی سرح و در میان نقطه رود رعایت حوشدما و مورون فامش لدر پوش و پوش علی العموم را می گویند ارغوان رود هم درین راه فراوان است گل کسمیرار حساب و شمار بیرون است کدام ها را نویسم و چند توان نوشت آنچه امتیاری دارد مرقوم می گردد درین راه انسارے بر سر راه واقع است رعایت عالی و نفیس ار جالے بلد می رود درین راه آنساری نایی خوبی دیده نشده لحظه توقف نموده چشم و دل را ار حالے بلد به تماشاے ان سیراف ساختم روز شدبه نهم چهار کروه و سه پاؤ کوچ فرموده بداره موله عبور موکب منصور اتفاق افتاد باره موله ار قصبه هالے مقرر کشمیر است و اریدجا تا شهر چهارده کروه مسافت است و بر لب اب بهت واقع شده جمعی ار سوداگران کشمیر درین قصبه توطن گریده مسرف بر لب اب مدارل و مساجد ساخته اند اسوده و مروه الحال روز کار بسر می رود حسب الحکم پدش ار ورود موکب مسعود کشتی هالے آراسته درین مقام مهیا داشته بودند چون ساعت در آمدن روز دوشدبه اختیار شده بدسوی دو پهر ار روز نکشده دهم گذشته نساب الدین پور در امدن درین روز دلاور خاں کاکر حاکم کشمیر ار کشتوار رسیده دولت اسنادوس دریافت نفنون عواطف روز امزون بادشاهانه و گوناگون نوازش خسروانه سرمراری یافت الحق این خدمت را چنانچه باید بتقدیم رسانیده امید که حضرت واهب العطایا جمیع بددهالے باخلاص را حدین افروز عزت گرداناد کشتوار برسمت جنوب کشمیر واقع است از معموره کشمیر تا مدال الکه حاکم نشین کشتوار است شصت کروه مسافت پیموده امد بقاریخ دهم شهر پور ماه الهی سنه چهاردهم دلاور خاں ماده هزار نفر سوار و پیاده جنگی عزیمت فتح کشتوار پدش بهاد همت ساخته حصن نام پسر خود را باگرد علی میر بحر بمحافظت شهر

که از حکام کشمیر مانده یک و نیم آن را بیک روپیه میگیرند و در سواد او معامله پانزده سدهی که ده روپیه باشد بیک مهر بادشاهی حساب کنند و دوسیر نورن هندوستان را یکمن نامند و رسم بیست که از محصول زراعت راجه خراج بگیرد سرسهرخانه در سال شش سدهی که چهار روپیه باشد میگیرد زعفران را در کل معلومه جمع از راجپوتان و هفتصد نفر توپچی که از قدیم نوکر اند تلخواه نموده غایتاً در وقت فروختن زعفران از خریدار بر سر مئی که عبارت از دوسیر باشد چهار روپیه میگیرد و کلیه حاصل راجه بر جریمه است و باندک تقصیر مبلغ کلی می ستاند و هر کس را متمول و صاحب جمعیت یامند بهانه انگینخته آنچه دارد پاک میگیرند بهمه جهت لک روپیه تخمیداً در حاصل حصه او باشد و در وقت کار شش هفت هزار پیاده جمع میشود و اسب در میان آنها کم است قریب پنجاه اسب از راجه و عمدهای او بوده باشد محصول یکساله در وجهه انعام دلاور خان مرحمت شد از روست تخمین جایگزین هزاره دات و هزار سوار بضاطه جهانگیری بوده باشد چون دیوانیان عظام و کرام نصق بسته بجایگودار تلخواه نمایند حقیقت بار قوار واقعی ظاهر خواهد شد که چه مقدار جاست رور دوشده یازدهم بعد از دو بهر و چهار گهری مبارکی و فرخندگی در عماراتی که محدداً بر کنار تال احداث یافته و رور موکب مسعود اتفاق افتاد بحکم حضرت عرش آشیانی ملعه از سنگ و اهرک در غایت استحکام احداث یافته غایتاً هندوستان تمام است یک ضلع آن مانده امید که بعد از این باتمام رسد از مقام حسن اندال تا کشمیر براهی که آمده شد هفتاد و پنجاه مسامت به نوده کوچ و شش مقام که بست و پنج رور باشد قطع شد و از دارا خلفه آگره تا کشمیر در عرض صد و پنجاه و هیجده رور سه صد و هفتاد و شش کروه مسامت به یکصد و دو کوچ و شصت و سه مقام طی شده و براه حسکی که ممر عام و راه متعارف است سیصد و چهار و نیم کروه است رور سه شده دوازدهم دلاور آن حسب الحکم راجه کشتوار را مسلسل بحضور آورده زمین موسی فرمود خالی از وجاهت نیست پوشش بروش اهل هند و ربان کشمیری و هندی هر دو میداند بحلاف دیگر میدادان اینحدود فی الجمله شهری ظاهر شد حکم فرمودم که باوجود تقصیر و گناه اگر فرزندان خود را بدوگاه حاضر سازد از حبس و قید نجات یافته در سایه دولت اند فریب آسوده و مرغ البال روزگار بسر خواهد برد والا در یکی از قلاع هندوستان بحبس مخلص گرفتار خواهد بود عرض کرد که اهل و عیال و فرزندان خود را ملازمت می آرم امیدوار مرحمت آنحضرت ام بهرچه حکم شود اکنون مجملاً از احوال و اوضاع و خصوصیات ملک کشمیر مرقوم میگردد کشمیر از اقلیم چهارم است عرض از خط استوا سی و پنج درجه است و طولش از جزایر سعید صد و پنجم درجه از قدیم از ملک در تصرف راجهها بوده مدتها حکومت آنها چهار هزار سال است و کیفیت احوال و آسای آنها در تاریخ راجه ترنگ که بحکم حضرت عرش آشیانی از ربان هندی بهارسی ترجمه شده است بتفصیل مرقوم است و در تاریخ سنه هفتصد و دوازده هجری بنور اسلام رونق و بها

مرتفع عبور اراں آب بدشواربی میجر و بجهت امدو رفت پیاده ها طمانها سطر تعبیه
 نموده در میان دو طمان چوب ها مقدار یک یکدست پهلوی یک دیگر مستحکم بصفه
 یک سر طمان را بقله کوه و سر دیگر را بدانطرف آب مضبوط میسازند و دو طمان دیگر
 یک گز از آن بلند تر تعبیه می نمایند که پیاده ها پای خود را بر آن چوب ها نهاده
 هر دو دست طمانها بالا را گرفته از فرار کوه به نشیب میروند باشند تا از آب بگذرند
 و این را باصطلاح مردم کوهستان ربه گویند هر جا مظنه ستن ربه داشتند به مندوچی
 و تیر انداز و مردم کاره استحکام داده خاطر جمع نمودند دلاور خان جاله ها ساخته
 شش هشتاد هزار حوادان دلیار طلب برحاله نشانیده میخواست که از آب بگذراند
 چون آب در غایت تند و شورش مبدست جاله بحیل فدا رفت و شصت و هشت
 هزار اراں حوادان عریق گردید شدند و آب روی شهادت یافتند و ده نفر دست و
 باره شد و خود را ساحل سلامت رسانیدند و دو کس برانطرف آب افتاده در
 جنگ از آب غلات اسیر شدند حصه دلاور خان تا چهار ماه و ده روز در بند کوفت
 بای همت افسرده سعی در گدشتن داشت تیر تندیر هدف مقصد نمرسید تا آنکه
 رمداری راه بری نمود از جای که محافل را گمان گدشتن نبود ربه بسته در دل
 شب حلال بر دلاور خان با چندی از بدهای درگاه و جمعی از اعدان قریب
 بدو بیست هزار راه سلامت گدشته هنگام سحره حمر سر راجه رسیده گریه
 فتح بلند اواره ساختند چندی که برگرد و پیش راجه بودند در میان خواب و بیداری
 سراسیمه برآمده اکثری علف تیغ خون اشام گشتند بقیة السیف جان سبک پا اراں
 ورطه بالا آوردند در آن شورش یکی از سپاهیان راجه رسیده خواست که بزخم شمشیر
 کارش با تمام رساند راجه فریاد برآورد که من راجه ام مرانده فرد دلاور خان ببرد مردم
 بر سر او هجوم آورده دستگیر ساختند بعد از گرفتار شدن راجه از متعصبان او هر کس که
 بود خود را بگوشه کشید دلاور خان از شنیدن این مژده فتح و فیروزی سجدهات شکر الهی
 بنقدیم رسانیده با لشکر منصور از آب عبور نموده بعد از مدتی که حاکم سینی ان
 ملک است در آمد از کنار آب تا اینجا سه کوه مسافت بوده باشد دختر سنگرام راجه
 حمود دختر سور حمل مردود پسر راجه ناسود در خانه راجه است و از دختر سنگرام فرزندان
 داند پیش اراں که فتح شود عیال خود را از روی احتیاط به پناه راجه جسونال و دیگر
 رمیداران فرستاده بود چون موکب منصور نزدیک رسید دلاور خان حسب الحکم راجه
 را همراه گرفته متوجه استانبوس گشت نصرالله عرب را با جمعی از سوار و پیاده
 سحر است ایملک گذاشت در کشتوار گندم و جو و عدس و ماش و ارزن فراوان میشود
 بخلاف کشمیر شالی کمتر دارد رعفرانش از رعفران کشمیر بهتر و قریب بصد دست
 از بار جره گرفته می شود نارنج و ترب و هندوانه از فرد اعلی بهم میرسد
 حریره اش از عالم خرپزه کسیر است و دیگر میوه ها از انگور و شفتالو و زرد آلو و
 ... بیش میشود اگر تربیت کنند بکن که خوب شود سبزی فام زرد محکوک

و بخروار شالی حساب کنند هر خرواری سه من و هشت سیر و بیست و یک کاشمیر و بیست و دو سیر را یکمن اعتبار کرده اند چهار من را که هشت سیر باشد یک ترک و جمع وادست کشمیر سی لک و شصت و سه هزار و پنجاه خروار و یازده ترک است که بحساب نقدی هشت کرور و چهل و شش لک و هفتاد هزار دام می شود و بضابطه حال جای هشت هزار و پانصد سوار است راه در آمد بکشمیر متعذر بهترین راهها بهیمرو پگلی است اگرچه راه بهیمرو نزدیک تر است لیکن اگر کسی خواهد که بهار کشمیر را دریابد منحصراً در راه پگلی است و دیگر راهها درس موسم از برف مالا مال می باشد اگر نه تعریف و تومیف کشمیر پر دارد دفترها باید نوشت ناگزیر مجملی از اوضاع و خصوصیات آن رزمند؛ کلک بدان میگردد * کشمیر باغی است همیشه بهار یا قلعه ایست اهلیی حصار بادشاهان را گلشنی است عشرت افرا و درویشان را خلوتکده دلکشا چمنهای خوش و آبشارهای دلکش از شرح و بیان افزون آبهای روان و چشمه سارهای از حساب و شمار بیرون چندانکه نظر کار کند سبزه است و آب روان گل سرخ و بدفنه و فرگس خود رو صحرا صحرا انواع گلها و اقسام رباحی اراں بیشتر است که بشمار در آید در بهار جان نگار کوه و دشت از اقسام شگوفه مالا مال در و دیوار و صحن و طاق خانها از مشعل لاله نزم افروز و چلکهای مسطح و سه برگهای مبروج را چه گوید

شده حلوه گرناریدان باغ * رخ آراسته هریکی چون چراغ

شده مشکبو غنچه در زیر پوست * چو تعوید مشکین ببار و دوست

غرلحوانی بلبل صبح خیز * تمنای میخوارگان کرده تیز

بهر چشمه منقاربط آب گیر * چو مقرض رزی بقطع حریر

سماط گل و سبزه گلشن شده * چراغ گل از باد روشن شده

بدفنه سر زلف را خم زده * گره در دل غنچه محکم رده

بهترین اقسام شگوفه بادام و شفتالو است برون کوهستان اندام شگوفه در غره اسفندار آمد می شود و در ملک کشمیر اوایل فروردین و در باغات شهر در نهم و دهم ماه مذکور و انجام شگوفه تا اغار یاسمن کبود پیوسته است در خدمت والد بزرگوارم مکور سیر زعفران راز و تماشای خزان کرده بود بحمدالله در بی مرتبه جوادیهای بهار را دریافت خوبیهای خزان در موقعش نوشته خواهد شد عمارات کشمیر همه از چوب است دو آشیانه و سه آشیاده و چهار آشینده می سازند و بامش را خاکپوش کرده بهار لاله چوغاشی می نهند و سال بسال در موسم بهار می شگفت و بغایت خوشنماست این تصرف مخصوص اهل کشمیر است امسال در باغچه دولتخانه و بام مسجد جامع لاله بغایت خوب شگفته بود یاسمن کبود در باغات فراوان است و یاسمن سفید که اهل هند چنبیلی گویند خوشبو می شود قسم دیگر مندلی رنگ است آن نیز در غایت خوشبوئی و این مخصوص کشمیر است گل سرخ چند قسم بنظر در آمده غایتاً یکی خوشبوست دیگر گلی است مندلی رنگ و بویش در غایت

پندبرفته سی و دو نفر از اهل اسلام مدت دو بیست و هشتاد و دو سال حکومت این ملک داشته اند تا آنکه بقاریم نهصد و بود و چهار هجری حضرت عرش اشیدانی فتح فرموده اند و اراں تاریخ تا حال سی و نه سال است که در تصرف اولیای دولت اند قریب ماست ملک کشمیر در طون از کوتل بهلولباس تا قرون پنجاه و شش کروه جهانگیری است و در عرض از دست و هفت کروه ریاده بیست و ارده کم ده شیخ ابوالفضل در اکبرنامه به تخمین و میاس نوشته که طول ملک کشمیر از دریای کسن گنگا تا قرون یکصد و بیست کروه است و عرض ارده کم بیست و ار بیست و پنج ریاده ده من بجهت احتیاط و اعتماد جمعی از مردم معتمد گاردان مقرر فرمودم که طول و عرض را طلب بکند تا حقیقت از قرار واقع بوسه شود بالجمله آنچه شیخ یکصد و بیست کروه نوشته بود شصت و هفت کروه برآمد چون قرار داد است که حد هر ملکی تا جائی است که مردم بران املک مدکم باشند بدانرس از بهلولباس که یارده کروه ازینطرف دس گنگا است سرحد کشمیر مقرر شد باین حساب پنجاه و شش کروه باشد و در عرض دو کروه بیس تفاوت ظاهر بگشت و کروهی که در عهد این دیار مد معمول است موافق صافه است که حضرت عرش اشیدانی بسته اند هر کروهی پنجهزار درع و یک درع دو درع شرعی می شود که هر درعی دست و چهار انگشت باشد و هر حا کروه یا اگر مدکور گردد مرد اراں کروه و گز معمول است و نام شهر سری بگر است و دریای بهب از میان معموره میگذرد و سرچشمه ادرا و برناک میگویند از شهر چهارده کروه رسمت حدود واقع است و حکم این دیار مد سرسراں چشمه عمارنی و ناعی ترتیب یافته در میدان شهر چهار پل از سنگ و چوب در عایت استحکام بسته شده که مردم از روی آن تردد می نمایند بل را باصطلاح این ملک کدل میگویند در شهر مسجدی است عادت عالی از آثار سلطان سدر در هفتصد و بود و بدج اساس یافته بعد از مدتی سوخته و بار سلطان حسین تعمیر نموده هنوز با تمام رسیده بود که قصر حیات او اریا در افتاد و در نهصد و ده ابراهیم باکوی ویر سلطان حسین انجام و آراستگی کشید اراں تاریخ تا حال یکصد و بیست سال است که سرجاست از محراف تا دیوار شرقی یکصد و چهل و پنج درع و عرض یکصد و چهل و چهار درع است مستطیل بر چار طاق و سراطراف انوار و ستونهای عالی نقاشی و نگاری کرده الحق از حکام کشمیر اثری بهتر این دماده میسرید علی همدانی قدس سره روزی چند درین شهر بوده اند خادقاهی از ایشان یادگار است متصل شهر و کول بزرگ واقع است که همه سال پر آب می باشد و طعمش متغیر نمیگردد و مدار آمد و رفت مردم و نقل و تحویل علیه و هیمه مرکبتهی است در شهر و پرگات پنجهزار و هفتصد کشتی است هفت هزار و چهار صد ملاح بشمار آمده ولایت کشمیر سی و هشت پرگه است انرا در نصف اعتدال کرده اند بالای آب را آمواج گویند و پایان آب را کامراج نامند ضبط زمین را دانند روز و سیم درین ملک رسم بیست مکر جزوی از سایر جهات و نقد جنس

روغن گرفته در طعام پدید آید و اندک پاک نامند بران گفته و چون هوا سرد و نمناک است بمجرد آنکه سه چهار روز بماند متغیر می آید و گاه میش نمیباشد گاه نیز خورد و ربون می باشد گندمش زرد کم مغز است و در دهان و در دست گوسفند بے دنبه می باشد ار عالم کوهی هندوستانیان انرا هشتاد و پنج گوسفند خالی از دراکت و راست مزگی نیست مرغ و قارو مرغابی و سرب و در دهان می باشد ماهی همه فحم پولک دار و بی پولک می باشد اما ربون مله و سیمینه متعارف مرد و زن کرته پشمین می پوشند و اندک پتو گویند و فرضاً این پتو پوشند با اعتقاد شان اینکه هوا تصرف می کند بلکه هضم طعام بے این ممکن نیست شال کشمیر را که حضرت عرش آشیانی پرم فرم نام فرموده اند از فرط اشتها حاجت به تعریف نیست قسم دیگر بهرمه است ارشال جسم ترو ملایم میباشد و دیگر درمه است ار عالم جل حرو سگ بر روی فرش می امکنند غیر شال دیگر اقسام پشمینه در تبت بهتر میشود با آنکه پشم شال را از تبت می آرند در اینجا بعمل نمیتوانند آورد پشم شال از نر بهم میرسد که مخصوص تبت است و در کشمیر از پشم شال نر بهم میدهند و دو شال را باهم رفو کرده ار عالم سقرط می مالند بجهت لباس رانی بد نیست مردم کشمیر سر میتراشند و دستار گرد می بندند و عورات عوام را لباس پاکیزه و شسته پوشیدن رسم نیست یک کرته بنوسه سال و چهار سال تار میدارند ناشسته از خانه بافنده آورده کرته میدورند و تا پاره شدن ناف نمیرسد ازار پوشیدن عیب است کرته دراز و فراخ تا سرو یا افتاده می پوشند و کمر می بندند با آنکه اکثر خانه نرلب آب دارند بقطره آب بدن آنها نمیرسد مجمل ظاهراً آنها همچو باطن آنها چرکین است بے صفا ارباب صایع در زمان مرزائی حیدر بسیار بیس آمدند موسیقی را رونق افزود کمانچه و جندرو قان و چنگ و دف و بے شایع شده در زمان سابق سار از عالم کمانچه میداشتند و بعضاً بران کشمیری در مقامات هندی میخواندند و آنهم منحصر بر دوسه مقامی بود بلکه اکثر یک آهنگ می سرائیدند الحق مرزا حیدر را در رونق کشمیر حقوق بسیار است پیش از عهد دولت حضرت عرش آشیانی مدار سواری مردم اینجا بر گونت بود اسپ کلا نمیداشتند مگر از خارج اسپ عراقی و ترکی رسم تحفه جهت حکام آوردند گوشت عبارت از یاسوی ست چهار شانه بزمین نزدیک در سایر کوهستان هند نیز فراوان میباشد اکثر جگوه و شخ جلو میشود بعد از آنکه این گلشن خدا آمیز بنائید دولت و یمن تربیت خامان سکندر آئین رونق جاوید یافت بسیاری از ایماقات را در بنصوبه جاگیر مرحمت فرموده گله های اسپ عراقی و ترکی حواله شد که کره بگیرند و سپاهیان از خود نیز ایلچی سامان نمودند و در اندک فرصت اسپان بهم رسیده چنانچه اسپ کشمیر با دو بیست و سیصد روید بسیار خرید و فروخت شده و احياناً بهزار روید هم رسیده مردم این ملک آنچه سود آگرو اهل حرفه اند اکثر سنی اند و سپاهیان شعبه امامیه و گروهی نوربخشیه

لظامات و فزالت ابراهیم گل سرخ و تنه اش فیروزه گل سرخ مفشابه و گل سوسن دو
 قلم می باشد آنچه در باغات است بسیار بالیده و سبز رنگ و قسم دیگر صحرایی
 است اگرچه کم رنگ است غایتاً خوشبو است گل جعفری کلان و خوشبو می شود
 تنه اش از قامت آدمی میگذرد لیکن در بعضی سالها و قتی که کلان شد و بگل رسید
 و گل کرد گرمی پیدا می شود و در گلش پرده ابراهیم عنکبوت می تند و ضایع
 می سارد و تنه اش را خشک میکند و امسال چپس شد و گلهای که در ایالات
 کشمیر بنظر در آمده از حساب و شمار بیرون است آنچه نادانان عصری و متان منصور نقاش
 شیشه کشیده از یکصد گل متجاوز است بدش از عهد دولت حضرت عرش اشیانی
 شاه آلو مطلقاً نبود محمد قلی امسار از کابل آورده پیوند نموده تا حال ده یازده
 درختی کنار آمده رود الو پیوندی نیز درخت چند معدود بود مشارالیه پیوند را درسی
 ملک شایع ساخت و الحال فراوان است الحق رود الو کشمیر حوت می شود
 در باغ شهر ارای کابل درختی بود میراثی نام که بهتر از آن خورده نشده بود و در کشمیر
 چندین درخت مثل آن در باغها است ناشیاتی فرد اعلی می شود از کابل و
 بد حاصل بهتر از یک ناشیاتی سمرقند سیب کشمیر بحوبی مشهور است و امروز
 وسطی میسود انگورش فراوان است اکثرش ترش و بدون انارش انقدرها نیست
 ترش فرد اعلی هم میرسد خربزه نعایت شیرین و شکندده می شود لیکن اکثر است که
 چون به بختگی رسد گرمی در میانش هم میبرد و ضایع میسازد اگر احیاناً از آسیب
 محفوظ ماند نعایت لطیف می شود شاه توت نمی باشد و توت سایر صحرای
 است و از پاهای هر درخت توت تاک انگوری بالا رفته غایتاً توتش قابل خوردن
 نیست مگر درختی چند که در باغها پیوند کرده باشد درگ توت بخت گرم پبله
 نیکار می رود و تخم پبله از گل کت و تیت می آرند شراب و سرکه فراوان است اما
 شرابش ترش و بدون و زبان کشمیر مس گویند بعد از آن که کاسه ها از آن در کشند
 بقدری سرگرمی از آن هم می رسد از سرکه اقسام چهار میسازند چون سیر در کشمیر
 خوب می شود بهترین اچارش اچار سیر است انواع عله بعیر از نخود اکثری دارد اگر
 نخود بکارد سال اول می شود سال دوم رون می شود سال سوم نمشک متشبه می
 شود مردم از هند بیستریمن که سه حصه برنج و یک حصه سایر حبوبات بوده باشد
 مدار حورش اهل کشمیر بر برنج است اما رون می شود و حشک تری می برد و می
 گذارند که سرد شود بعد از آن می خورند و آنرا بنه میگویند طعام گرم خوردن رسم
 بیست بلکه مردم کم بضاعت حصه از آن بنه شب نگاه میدارند و روز دیگر می خورند
 نمک از هندوستان می آرند در بنه نمک انداختن قاعده نیست سبزی در آب می
 حوشاند و اندک نمکی بخت تغیر ذایقه در آن می اندازند و با بنه می خورند و
 می دانند خواهند نعم کنند در آن سبزی اندک روغن چتر معزمی اندازند و روغن
 چهار معر و تلخ و می مزه می شود بلکه روغن گاؤ نیز بکرا انگله که تازه بتازه از مسکه

بهاک و شالمار محظوظ گشتم بهاک نام برگرفته از اسمی است که بر اطراف کوه دل واقع است و همچنین شالمار نیز متصل است و جوی آب خوشی دارد که از نوبه آمده و بکولان می‌ریزد به فرورد خرم فرمودم که پیش آن را بچینه ابشاری بهم رسانده که از سیر آن محظوظ توان شد و این مقام از سیرگاههای مقرر کشمیر است روز یکشنبه هفتم غریب واقعه روی نمود شاه شجاع در عمارت دولتخانه باری می کرد انسان در پی بود بجانب دریا پرده بر روی آن انگنده دروازه نه بسته بودند شاهزاده باری در در جانب در پیچه می‌روید که تماشا کند بمجود رسیدن سرنگون بزرگ افتاد قضا را پلاسی نه کرده در زیر دیوار نهاده بودند و فراش متصل آن تشمت بود سروا باین پلاس می‌رسد پاها بر پشت و دوش فراش خورده بر زمین می افتد تا آن که ارتفاعش هفت درجه است چون حمایت ایزد جل سبحانه حافظ و ناصر بود و چون فراش و پلاس واسطه حیات او می‌سوزد عیاذا بالله اگر چنین نبودی کار بدشواری کشیده در ابوقت راه مان که سردار پناه‌ها خدمتیه بود در پای جهر که ایستاده فی الفور دویده او را بر می دارند و در اغوش گرفته متوجه بالا می شود در آنجا در آن حالت همین قدر می پرسد که مرا کجا می بری و میگوید که بملازمت حضرت دیگر ضعف برو مستولی می شود و از حرف رن نار می ماند من در استراحت بودم که این خبر موخش بگویم رسید سرا سیمه بیرون دیدم چون او را بدین حال دیدم هوشم از سر و دست و زمان ممتد در اعوش شفقت گرفته محو این موهبت الهی بودم در واقع طفل چهار ساله از جانی که نه گز شرعی ارتفاع داشته باشد سرنگون بیفتد و اصلاً غبار اسیدی بر اعصابش نه بپایند جاس حیرت است سجدات شکر این موهبت تازه تقدیم رسانیده تصدقات داده شد و فرمودم که ارباب استحقاق و فقرای که در این شهر توطن دارند بنظر در آورند تا درخور آنها وجه معیشت مقرر شود از غرایب آنکه سه چهار ماه پیش از این واقعه حوتک رای منجم که در مهارت فن نجوم از پیش قدمان این طائفه است و واسطه بمن عرض کرده بود که از رایچه طالع شاهزاده چندی استخراج شده که این سه چهار ماه بر ایسان گران است پس که از جاس مرتفع بر بر افتد و غبار اسیدی بر دامن حیات نه نشیند چون مکرر احکام او بصحت پیوست همواره این توهم برامون خاطر می گشت و در این راههای خطرناک و گریزهای دشوار گذار یک چشم از آن نوبال چمن اقبال عامل نبودم همیشه او را در نظر میداشتم و نهایت محافظت و غایت احتیاط بجا می آمد تا بکشمیر رسیدند چون این سالحه ناگزیر بود آنها و دایه‌ها او چندی غافل می شوند الله الحمد که بخیر گذشت در باغ عیش آباد درختی بنظر درآمد که شکوفه صد برگ داشت بغایت باریقه و خوشنما غایتاً سبب او ترش نسل میدادند چون از داورخان کافر خدمت شایسته بظهور آمده بود بمنصب چهار هزاره ذت و سه هزار سوار سرفراز فرمودم و چون او را نیز بمنصب امتیاز بخشیدم شیخ فرید ولد قطب الدین خان منصب هزاره ذات و چهار صد سوار فوارش یافت منصب سربراه خانی هفتصدی

و طایفه فقرا میباشند که آنها را برشی گویند اگرچه علمی و معرفتی ندارند لیکن به ساختگی و ظاهر آرائی میزینند و هیچکس را بد نمی گویند زبان خواهنش و پانی طلب گوده دارند گوشت نمیخورند و زن نمیکند و پیوسته درخت میوه دار در محرا میباشند ساین بیت که مردم اراں بهروز شوند و خود اراں تمتع بر نمیگیرند قریب دو هزار کس ازین گروه بوده باشند و جمع اراں رهمدان اند که ار قدیم درین ملک میباشند و مانده اند و بزبان سایر کشمیریان متکلم ظاهرشان از مسلمانان تمیز بقواں کرد لیکن کتاهای بزبان شنسکوت دارند و میخوانند و آنچه شرایط بت پرستی است بفعل می آرند و شنسکوت ربانی است که دانشوران هند کتاهایان تصدیف کنند و بغایت معتبر دارند اما بتخانهای عالی که پیش از ظهور اسلام اساس یافته برجاست و عماراتش همه ار سدگ و ار بدیاد تا سقف سدگهای کلاں سی مدی چهل مدی تراشیده و بر روی یکدیگر نهاده متصل بشهر کوهچه ایست که ادرا کوه ناران گویند و هروی پرست دین نامند و بر سمت شرقی آن کوه دل واقع است و مسافت دوزش شش و نیم کوه و کسری پیموده شده حضرت عرش اشیانی انار الله برهانه حکم فرموده بودند که درین مقام قلعه ار سدگ و اهک در عایت استحکام آسان دهد در عهد دولت این دیار مدد قریب الاحتمام شده چنانچه کوهچه مذکور در میان حصار افتاده و دیوار قلعه بر دور آن گشته و کول مذکور بحصار پیوسته و عمارات دولتی مشرف بر آن آب است و در دولتیخانه باغچه واقع است و مختصر عمارتی در وسط آن که والد سرگوارم اکثر اوقات در آنجا می نشستند درین مرتبه سحت بدطراوت و افسرده بنظر درآمده چون نشیمن گاه آن قبله حقیقی و خدای مجازی در حقیقت سجده گاه این دیار مدد است بر خاطر حق شناس ناپسندیده افتاد معتمدخان که ار بددهای مراجع دانست حکم فرمودم که در ترتیب باغچه و تعمیر منازل غایت جد و جهد بتقدیم رساند در اندک فرصت بحسن اهتمام رونق دیگر یافتم در باغچه صفه عالی سی و دو درعه مربع مشتمل بر سه قطعه آراسته شد و عمارات را ار سرد تعمیر فرموده نه تصویر اوسناد آن فادره کار رشک نگار خانه چیر ساحت و این باغچه را دوز افرام کردم روز جمعه پانزدهم فروردی ماه الهی دو گلو قطاس از پیشکشهای رمیددار مدت بنظر در آمد در صورت و ترکیب نگاو میش بیستر مشابیهت و مداسبت دارد اعصابش بر پشم است و این لارمه حیوانات سرد سیر است چنانچه بز رنگ ار ولایت مکر و کوهستان گرم سیر آورده بودند بغایت خوب صورت و کم پشم بود و آنچه درین کوهستان بهم میرسد بجهت شدت سرما و برف پرمونی و بدهیئات است و کشمیریان رنگ را کپل گویند و هم در پولا آهونی مشکین پیشکش آورده بودند چون گوشتش حورده نشده بود فرمودم که طعام ها بخند سخت بی مزه بد طعام ظاهر شد از حیوانات چار بانئ محرائی گوشت هیچ یک بزونی و بد طعمی این نیست نافع از تاریکی نونی نداشته بعد از آن که چند روزی ماند و خشک شد خوشبو می شود و ماده نافع ندارد درین دوسه روز اکثر اوقات بر کشتی فشنده اثر عیرو تماشای شگوفه

شده روز مبارک شنبه دست پنجم عهد بایزید بخاری فوجدار سرکار بهکر صاحب
صوبگی ولایت تهنه فرق عزت و افتخار و منصب او اصل و اضافه دو هزار
ذات و هزار و پانصد سوار حکم شده و علم فیز مرحمت فرمودم شجاعان عرب بمصوب
دو هزار و پانصد ذات و دو هزار سوار عزافتخار یافت و انی رای سنگدلان حسب التماس
مهابتکار بصره بنگش تعیین شد جانسپار خان بمصوب دو هزار ذات و هزار و پانصد
سوار سرور گشت دریدولا ار عرایض سپهسالار خان خاندان و سایر دولتخواهان ظاهر شد
که عبدبر سیاه بخت بار قدم از حد ادب بیرون نهاده فتنه و فساد که لازمه سرشت رشت
آن بد ذات است بنیاد کرده و ازان که موکب منصور بولایت در دست نهضت فرموده
فرست معتم شمرده عهد و پیمانی که بایدهای درگاه سده بود شکسته دست
تصرف مملکت نادرشاهی درار ساخته امید که عنقریب بشامت اعمال خویش گرفتار
گردد چون التماس حراره نموده بود حکم شد که مبلغ بیست لک روپیه متصدیان
دارالحکومه آگوه برد سپهسالار روانه سازند و مقارن این خبر رسیده که امرا تهاجمات را گذاشته
برد داراب خان فراهم آمده اند و ترکیان بر دور لشکر صف بسته می گردند حلیج خان
در احمد نگر متحصن شده تا حال دوسه دفعه بدهای درگاه را نامقهوران بهاررت
اتفاق افتاد و هر مرتبه مخالفان شکست خورده جمعی را نکشتن دادند و در مرتبه
آخر داراب خان جوانان خوش اسب را همراه گرفته بهنگاه مقهوران تاخت و جنگ
سخت در پیوست و مخالفان شکست خورده روزه ادبار بودی قرار نهادند و ندگاه
انها بتاراج رفت و لشکر ظفر اثر سالم و غاماً باردوسه خود مراجعت نمود چون عسرت
و گرانی عظیم در لشکر منصور بهمرسید دولتخواهان کدکاش دران دیدند که ار گروه
روهنگره فرود آمده در پایان گهات توقف باید نمود تا رسد عله بهلولیت میرسیده
باشد و مردم محنت و تاب نکشند ناگزیر در بالا پور معسکر قبال آراستند و مقهوران سیاه
بخت شوخی و شایندگی نموده در طرف بالا پور نمایان شدند راجه نرسنگدیو با چندی از
بدهای جان نثار بمداغه عظیم همت گماشته بسیاری را مقتل آورده و منصور نام حدشی
که در سپاه مقهوران بود زنده بدست افتاد هرچند خواستند که بزیرو قیل اندارد رضی
شد پای جهالت افشرد راجه نرسنگدیو فرمود که سرش از تن جدا سازد امید که
فلک دوار سزای کردار ناهنجار در دامی روزگار سایر حق ناشناسان بهد در سیوم اردی
بهشت به تماشا سکه ناک سواری شد بعایت تیلاق خوشی است و این آبسار
در میان دره واقع است و از جای مرتفع میریزد هنوز بر اطراف آن برف بود جس
مبارکشبه دران گلزمین آراسته پیداله های معتاد را برب آب خورده محظوظ گشتم
درین جدول آب جانور به بیظردر آمد از عالم ساج ساج سینه رنگ است و خالهای
سفید دارد و این هم رنگ بلبل است با خالهای سفید و غوطه در آب میخورد و زمان
معتد در زیر آب میباید و از جای دیگر سر مر می آرد فرمودم که در سه جانور ازای گرفته
آوند تا معلوم شود که از نبات مرغابی است پوست در میان پا دارد و باهم پیوسته

ذات و دو صد و پنجاه سوار حکم شد نورالله گرگیراق را بمنصب ششصدی ذات و یکصد سوار سرفراز ساختیم و خطاب تشریف حانی عنایت فرمودم پیشکش روز مبارک شنبه بیست و یکم در وجه انعام قیام خان قراول ناشی مرحمت شد چون الله داد اقبال پسر باریکی برکردار زشت خویش فداست گزیده بدرگاه آمد حسب التماس اعتمادالدوله گناه او معفو مقرون گشت آثار خجالت و شرمکاری از ناصیه احوالش ظاهر بود بمستور سابق منصب دو هزار و پانصدی و یک هزار و دویست سوار عنایت نمودم میرک جلاپور کمکیان صوبه بنگاله بمنصب هزاری ذات و چهار صد سوار سرفرازی یامت چون معرض رسید که لاله چوغاشی در پست نام مسجد جامع خوب شگفته روز شنبه بیست و سوم بسید و تماشاے آن رفته شد الحق یک ضاع آن گدار خوشی شده بود پرگده مود مهری که پیش اربن راجه ناسو عنایت بود بعد او پسر او سورجمل و قهپور داشت درینولا بجگت سنگه برادر او که تیکه دیافته بود لطف نمودم و پرگده جمو سراج سنگرام مرحمت شد روز دوشنبه غره اردی بهشت بمنزل خورم رفته بحمام او درآمد بعد برآمدن پدشکس کشید قلیلی بجهت خاطر او پذیرفتم روز مبارک شنبه چهارم ویر حمله بمنصب دو هزاری ذات و سیصد سوار سرفراز شد روز یکشنبه هفتم بقصد شاکر کدک بموضع چهار دره که وطن حیدر ملک است سواری شد الحق سرزمین خوشی و سیرگاه دلکشی است آنهای روان و درختهای چنار عالی دارد حسب التماس او نورپور نام نهادم در سرراة درختی است هل تهل نام که چون یکی از شاخه های آن را گرفته جدا کنند مجموع درخت در حرکت می آید عوام باین اعتقاد که این حرکت مخصوص همان درخت است اتفاقاً در دیبه مذکور اراں قسم درخت دیگر منظور آمد که بهمان طریق متحرک بود معلوم شد که این حرکت لازم نوع درخت است نه مخصوص یک درخت و در موقع راولپور از شهر دو نیم کروزه بر سمت هندوستان درخت چناری واقع است میان سوخته پدش ازین بیست سال که من خود براسپی سوار پانچ اسپ زین دار و دو خواجه سرا بدرون آن در آمده بودم و هرگاه بتقریبی اینکرف مذکور میشد مردم استبعاد می نمودند درس مرتبه باز فرمودم که چندی بدرون آن در آیند بهمان دستور که در خاطر داشتم ظاهر شد در اکبرنامه مسطور است که حضرت عرش اشیا نی سی و چهار کس را بدرون آن در آورده متصل یکدیگر نشانده بودند درین تاریخ معرض رسید که پرتی چند پسر راے منوهر که ار کمکیان لشکر کانگوه بود با مخالفان جنگ ے صوفه کرده جان نثار گشت روز مبارک شنبه یازدهم مرین و حسب بندهای درگاه باضافه منصب سرفراز گشتند تاتار خان دو هزاری ذات و پانصد و عده العزیز خان دو هزاری ذات و هزار سوار و دیبی چند گوالیاری هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار میرخان پسر ابو القاسم خلی یکی هزاری ذات و ششصد سوار مرزا محمد هفتصدی ذات و سیصد سوار لطف الله سیصدی ذات و پانصد سوار نصرالله عرف پادشاهی ذات و دویست و پنجاه سوار تهر خان بقوچداری سرکار میوات تعین

در باغ نور افزا بار آورده بود یکی را شیرینی بار نام کردم و دو را خوشگوار و سویم را که از همه بیشتر بار آورده بود پر بار و چهارم که کمتر بار داشت کم بار بردند در باغچه خورم بار آورده بود انرا شاه و انرا نام نهادم فونهای در باغچه حضرت امیر انرا دو بار خواندم هر روز همان قدر که بجهت مژه پیداله کفایت کند بدست حبس می چندم اگرچه ار کابل هم بذاک چوکی می رسانیدند لیکن ار باغچه خانه قایم شده بدست خود لطف دگر دارد شاه آلویه کشمیر از کابل کمتر می شود بلکه بالیده در باغچه انچه ار همه کلا تر بود یک تانک و پنجم سرخ بوزن در آمد روز سه شنبه بست و به پادشاه بانو بیگم حجله نشین ملک بقا شد و الم این واقعه دُخاش بار گران بر خاطر م نهاد امید که الله تعالی او را در جوار معفرت خویش جاس دهاد ار غریب انکه جوتک رای منجم پیش اری بدو ماه بعضی ار بندهای نزدیک را اگاه ساخته بود که یکی ار صدر نشینان حرم سرای عفت بدعا کافه عدم خواهد شتافت و اری را ار زایچه طالع من دریافته بود مطابق افتاد و ار سوانح شهادت یافتن سید عزتخان و جلال خان کهر در لشکر بدگش و تفصیل اری اجمال انکه چون هنگام ربح محصل شد مهابتخان لشکر تعین نمود که نکوهسدان در آمده رراعت اعیان را بحوراند و ار تاخت و تاراج و کشتن و بختن دقیقه مهمل نگذارند قضا را چون بندهای درگاه پدای کوتل می رسیدند افغانان برگشته روزگار ار اطراف هجوم آورده سر کوتل را می گیرند و استحکام می دهند جلال خان که مرد کار دیده و پیر محبت کشیده بود صلاح وقت دران می بیند که دو سه روزی توقف کرده شود تا مقهوران اذوقه چند روزه که برشت بار کرده آورده اند صرف نموده لچار خود بحود ویران شوند اگاه بهسولیت مردم ما اری گریوه دشوار خواهند گذشت چون اری کوتل نگذریم دیگر کاره نمیتواند ساخت و مالش بسرا خواهند یافت عزت خان که شعله بود رزم افروز و برق دشمن سور بصوابدید جلال خان نپرداخته برهنه با چندی ار سادات بارهه توسن همت بر انگیخت و افغانان مانند مور و ملخ ار اطراف هجوم آورده او را در میان گرفته نا آنکه زمین معرکه اسب تار نبود بهر طرف که حین غضب می افروخت حرمن هستی سیارے با آتش تیغ می سوخت در اندای رد و خورد اسبش را پے کردند پیاده تارمقی داشت تقصیر نکرد عاقبت تاروقای خویش مردانه فروشد و در هنگامیکه عرت خان می تازد جلال خان کهر و مسعود پسر احمد بیگ خان و بیزن پسر ناد علی میدانی و دیگر بندها عدان شتاب اردست داده بے اختیار ار هر طرف کوتل می جنبند و مقهوران سر کوهها گرفته بسنگ و تیر کار را می نمایند جوانان جانشینار چه ار بندهای درگاه چه ار تانینان مهابتخان داد جرات و جلالت داده بسیاری ار اعیان را بقتل می رسانند اری تار و گیر جلالخان و مسعود باسیارے ار جوانان جان نثار می گردند بیک تند خوئی و تیر جلائی عرتخان چنین چشم رحمی لشکر منصور رسید و مهابتخان ار شهیدان اری حبر وحشت اثر فوجی از مردم تازه روز نمک فرستاده تهاجمات را ار سر بر استحکام می دهد و هرچا

یا ابر عالم جانوران صحرائی گشاده است در قطعه از آن گرفته آورده یکی فی الفور مرد و دیگر یکروز مانده پنجه‌اش مثل مرغابی پیوسته نبود بداد العسری استاده منصور نقاش فرمودم که شبیه آن را بکشد کشمیریان گلکرمی نامند یعنی ساج آبی درینولا قاضی و میر عدل معروض داشتند که عبدالوهاب پسر حکیم علی بجمع از سادات مقوطن لاهور هشتاد هزار روبه دعوی میدیاید و حطی بمهر قاضی نورالله ظاهر ساخته که پدر من در مذکور را برسم امانت رسید ولی پدر اینها سپرده و سادات مدکراند اگر حکم شود حکیم راده بجهت احتیاط سوگند مصحف حورده حق خود را از آنها بگیرد فرمودم آنچه مطابق احکام شریعت است عمل آورده روز دیگر معتمد خان بعرض رسانید که سادات حصوع و حصوع بسیار ظاهر میسارند و معامله کالی است هرچند در تحقیق و تفحص این قضیه بیشتر تامل بکار رود بهتر خواهد بود بنابراین فرمودم که آصف خان در تحقیق این قضیه نهایت دقت و دور اندیشی بکار برده دعوی نماید که اصلاً مظنه و شبهه و شک نماند باوجود این اگر خوف و اشکافته بشود در حضور خود باز پرس نموده خواهد شد بحدت رسیدن این حرف حکیم راده را بدل و دست ار کار رفته و جمعی از آشنایان شعیب ساخته حرف آنتی به میان آورد غرض آنکه اگر سادات باز پرس این قضیه را باصفحان به اندازد خط انرا می سپارم که مرا باایسان من بعد حقی و دعوی نباشد هرگاه آصفخان کس بطلب او میفرستاد اراں جا که حاین حایف می باشد بدبانه وقت می گذارید و حاضر می شد تا آنکه خط انرا به یکی از دوستان خود سپرد و حقیقت باصفحان رسید جبراً او را حاضر ساختند در مقام پرسش درآمد ذکر اعتراف نمود که این خط را یکی از ملازمان من ساخته و خود گواہ شده مرا از راه برده بود بهمین مصمون نوشته داد چون آصفخان حقیقت را بعرض رسانیده منصب و جاگیر او را تعیر ساخته از نظر انداختم و سادات را بعزت و اسر و رحمت لاهور ارادی داشتم روز مبارک شبیه هشتم خور داد اعتقاد خان بمنصب چهار هزاره ذات و هزار و پانصد سوار مرمراری بامت و صادق خان بمنصب دوهزاری و پانصد ذات و هزار و چهار صد سوار ممتاز گشت رین العابدین پسر آصفخان مرحوم بخدمت بخشیکری احدیان سرفراز گشت راجه برسگدیو بدیله بولا پایه پنج هزاره ذات و سوار ورق عزت بر امر احوال در کشمیر پیشرس ترین میوها اشکن است میخوش میداشت از آلو نالو خورد ترغایند در چاشنی و ترانمت بسیار بهتر و در کیفیت شراب سه چهار آلو نالو بیشتر می توان خورد و لریں در تلبان روزی ناصدم نمزه می توان گرک کرد خصوصاً از قسم پیوندیش حکم فرمودم که بعد ازین اشکن را خوش کن می گفته باشند ظاهراً در کوهستان بدحسان و خراسان می شود مردم انجا بجمدمی بودند آنچه از همه گلان تر است نیم متقال بورن در آمد شاه آلو در چهارم اردی بهشت مندر حدود نمایان شد در بیست و هفتم رنگ گردانید در پانزدهم خور داد بکمال رسید و نور کرده شد شاه آلو بدایقه من از اکثر میوه ها خوشتر می آمد چهار درخت

تا ایلاق یک گروه دیگر زمین پست و بلند بود آنچه قطعه قطعه گلهای الوان شگفته بود لیکن اندک که تعریف می کردند و در خاطر نقش بسته بود به نظر در نیامد شنیده شد که درین نزدیکی دره ایست که بغایت خرب شگفته و مبارک شنبه هیزد هم بنمایش آن رفته و تکلف هرگونه اغراق که در تعریف آن کند شده گنجایش دارد چندانکه نظر کار می کرد گلهای الوان شگفته بود بدینکه سه گن در حضور خود چیده شد ممکن که چند قسم دیگر هم بوده باشد که بنظر در نیامد. خبر های روز عدان مراجعت معظوف داشتند امشب در حضور به تقریبی حرف می شنیدند احمد بگرم دکور می شد حالجهای عربی نقلی گذرانده پیش ارباب هم مکرر متوسل رسیده بود بدین عرواست مرقوم میگردید در هنگامی که برآمد شهرده دایمال قلعه احمد بگرم را محاصره کرده بود روزی اهل قلعه توپ ملک میداد را کباب اردو شاهزاده محراب گرفته آتش دادند گوله قریب دایره شاه رده رسید رانجا بار گند بسته در خانه فاضلی نایزید ده از مصاحدان شاهزاده بود رفته افتاد است فاضلی فاصله سه چهار گن بسته بودند بمکه رسیدن گوله بر زمین زان است از سطح برکنده بر زمین افتاد و علوله از سنگ بود چون ده من متعارف هدد که هشتاد من حراسان باشد توپ مذکور بمذاته کلا است که آدم در میان درست می تواند نسبت درین تاریخ خواجه ابوالحسن میرحسینی را بمصوب بنکبهزاری ذات و دو هزار سوار سوار ساختن مبارخان بمصوب دو هزار ذات و هزار و هفتصد سوار سربلندی یافت بیرون بسرباد علی بمصوب هزار بذات و پانصد سوار مقدار گشت ایالتخان بمصوب دوهزار بذات و چهارصد سوار سربار شد روز مبارک شده دست و پنجم نوارشکان بسربسید خان را بمصوب سه هزار ذات و دو هزار سوار و همت خان را بمصوب دو هزار ذات و هزار و پانصد سوار و سید یعقوب خان بسربسید کمال بخاری را به بمصوب هستصد ذات و پانصد سوار امتیاز بسیدم میر علی عسکر بسربمیر علی اکبر موسوی بحطاب موسو بخانی دواش یافت چون تعریف ایلاق کوری مرک مکرر شنیده شده بود درینولا خاطر بنمایش آن دخیار رغبت افزود روز سه شنبه هشتم امرداد بدانصوب سواری شد از تعریف آن چه نویسد چندانکه نظر کار می کرد گلهای الوان شگفته و در میان سبزه و گل جدول های آب روان در عایت اطاعت و عفا گوئی صفحه ایست از تصویر که نقاش مضا بقلم صنع نگاشته غنچه دلها از به شلی آن می شگفت بی تکلف آن ایلاق را نسبت بدیگر ایلاقات نیست و بهترین سیرگاه های کشمیر می توان گفت در هندوستان پیدها نام حابوری است خوش آوار که در موسم برسات ناله های جان سور می کسد چنانچه کوئل بیضه خود را در اشیان زاغ می نهد و زاغ بچه او را می کسد و می خورد در کشمیر دیده شد که بیضه خود را در اشیان غوغائی نهاده بود و غوغائی بچه آن را پرورش میداد روز مبارک شنبه هفتم فدا ئیخان بمصوب هزار و پانصد ذات و هفتصد سوار سرفراز گشت درین تاریخ محمد زاهد نام ایلمچی عرتخان حاکم اورگنچ بدرگاه رسید

اثره اراں سیاه بختان می یابند در کشن و بختن تقصیر نمی نمایند چون این واقعه بعرض رسید اکبر قلی پسر جلال خان را که بخدمت فتح قلعه گانگزه مقرر بود بحضور طلب داشته منصب هزاره ذات و هزار سوار لطف فرمودم و ملک موروثی او را بدستور قدیم در وجه جاگیر او مقرر داشته اسپ و خلعت داده کمک لشکر بدگش فرستادم بآنکه از عزت خان فرزند مانده بود رعایت خوره سال حانفشانی او را در پیش نظر حقیقت بین داشته منصب و جاگیر عدايت شد تا باز مانده‌ها را از هم تپاشند و دیگران را امید واری افزایش درین تاریخ شیخ احمد سهرندی را که بجهت دکن آرائی و حود فروشی و بی صرفه گوئی روزی چند در رندان ادم محبوس بود بحضور طلب داشته خلاص ساختم خلعت و هزار روپیه خرچ عدايت نموده در رفتن و بودن مختار گردانیدم او از روی انصاف معروض داشت که این تنبیه و تادیب در حقیقت هدایتی و کفایتی بود نقش مراد در ملازمت خواهد بود بخت و هفتم خورداد زرد الو رسید خانه تصویر که در باغ واقع است و حکم به تعمیر آن شده بود در پیولا بتصویر استادان نادره کار آراستگی یافت در مرتبه بالا شنبیه جدت آشیانی و عرش آشیانی و در مقابل شنبیه مرا و برادر شاه عباس را کشیده اند بعد اراں شنبیه میرزا کامران و میرزا محمد حکیم و شاه مراد و سلطان دادیال و در مرتبه دوم شنبیه امرا و بددها خاص را تصویر کرده اند و در اطراف بیرون خانه سواد مدارل راه کشمیر به ترتیبی که آمده شده نگاشته اند یکی از شعرا این مصرع را تاریخ یافته

مجلس شاهان سلیمان حشم

روز مبارک شنبه چهارم تیر ماه الهی حشون نوریا کوه شده درین روز شاه الو کسمیر با خبر رسید از چهار درخت مانجه نور امرا یک هزار و پانصد عدد و از سایر درختها پانصد عدد دیگر چیده شد بمتصدیان کشمیر تا کند فرمودم که درخت شاه آلو در اکثر اوقات پیوند کنند و مراوان سارند در پیولا بهیم پسر رانا امر سنگه بختاب راجگی سرهزاری یافت و دلیر حان برادر رشید عزتخان بمنصب هزاره ذات و هشتصد سوار مختار گشت و محمد سعید پسر احمد بیگ خان بمنصب ششصد ذات و چهار صد سوار و مخلص الله برادر او بنایصد ذات و دویست و پنجاه سوار فوارش یافتند رسید احمد صدر منصب هزاره عدايت شد میرزا حسین پسر میرزا رستم صفوی بمنصب هزاره ذات و پانصد سوار مرحمت فرموده بخدمت دکن رحمت کردم روز یک شنبه چهاردهم تیر ماه الهی حسن علی خان ترکمان بصاحب صوبگی اودیسه فرق عرب برادر اخت و منصب ذات و سوار سه هزاره حکم شد درین تاریخ بهادر خان حاکم بددها به راس اسپ عراقی و چند تعویز اقمسه در بخت و محمل زر بخت و دانه‌ها بدس و غیره برسم پیشکش ارسال داشته بود به نظر گذشت روز دو شنبه پانزدهم بعیر اطلاق بوسی مرکب سواری شد بدو کوچ در پاه کوتل رسیده روز کم شنبه هفدهم بفراز کوه سر آمده دو کوه مصافت در غایت ارتفاع بصعوبت تمام قطع شد از فراز کوتل

افزون قلعه مفتوح گردند روز کم شنبه هیزدهم ماه مذکور دگور خان کاکر باجل طبعی و هیبت حیات سپرد ار امرای صاحب الوش شجاعت با سرداری و کاردانی داشت از زمان شاهزادگی بخدمت من پیوسته و بحسن اخلاص و جوهر رشد ار همکدان گوی سبقت ربنده بوالا پایه امارت رسیده بود در آخر عمر حق تعالی توفیق حق گذاری نصیب کرد و فتح کشتوار که خدمتی بود نمایان بهمت او میسر شد امید که از اهل امرش باد مرزندان و بار ماندهای او را بانواع مزاحم و نوازش سرفراز ساختم و ار مردم او چندی که لایق منصب بودند در سلک بدهای درگاه انتظام بحسبیده دیگران را حکم فرمودم که دستور سابق با مرزبان او بوده باشند تا جمعیت او ار هم دپاشد درین تاریخ قوریساول باقطعه الماس که ابراهیم خان فتح جنگ ار حاصل کان بنگاله فرستاده بود آمده ملازمت نمود و بر رخا دیوان بنگاله که ار فدیمان این درگاه بود باجل طبعی در گذشت شب مبارک شنبه نوزدهم کشمیریان کنار دریای بهت را دوروبه چراغان کرده بودند و این رسمی است باستانی که هر سال درین تاریخ ار غنی و فقیر هرکس که خانه در کنار دریا دارد مثل شب بارات چراغان روشن میکند ار برهمندان سبب آن را پرسیده شد گفتند که درین تاریخ سرچشمه دریای بهت ظاهر شده و ار مدیم این رسم آمده که دران روز جشن دهته ترواه است دهته بمعنی بهت است و ترواه سیزده را میگویند چون درین تاریخ سیزدهم شوال چراغان می کنند باین اعتبار دهته ترواه نامیده اند بے تکلف خوب چراغانی شده بود مر کشتی بسته سیر و تماشا کرده شد درین تاریخ جشن وزن شمسی آراستگی یامت و بضابطه معهود خود را بطلا و اجناس دیگر وزن کرده در وجه ارباب استحقاق مقرر فرمودم سال پنجاه و یکم ار عمر این دیار مند درگاه الهی باحکام رسید و سر آغار سال پنجاه و دویم چهره مراد امروخت امید که مدت حیات در مرصیات ایزدی مصروف باد جشن روز مبارک شنبه بیست و ششم در مدول آصفهان ترتیب یامت و آن عمده السلطنت بلوازم نیاز و بیسکس پرداخته سعادت جاوید اندوخت در عره شهر نور مرغابی در تال البره نمایان شد و در بیست و چهارم ماه مذکور در کول دل نمودار گشت جانوران پرده که در کشمیری باشد بدین تفصیل است کلدک سارس طاروس چر لگک تغدیری تعداد کورادک رز تلک نقره باچرم لیلوره حواصل مکشه قله قاز کونکله دراج شارک دوسرج موسیچه هرپل دهیک کویل شکرخواره مهوکه مهرلات هنس کلچیری تثیری که من اوارا ند اوار نام کرده ام چون اسامی بعضی ارینها بفارسی معلوم نبود بلکه در ولایت نمی باشد بهندی نوشته شد و اسامی جانوران که در کشمیر میباشند ار درنده و چرنده بدین تفصیل شیرزرد یوز گرگ گاومیش صحرایی آهوه سیاه چهاره کوزه پاچه نیله گاؤ گورخر خرگوش سیاه گوش گره صحرایی موشک کرلانی سوسمار خار پشت درین تاریخ شفتالو ار کادل مذاکچوکوی رسید آنچه از همه گلان تر بود بیست و شش توله بورن در آمد که شصت و پنج مثقال بوده باشد

عریضه با محقر تحفه ارسال داشته سلسله جبین بحبت هاست موروثی شده بود بنظر
 عاطفت مخصوص داشته عجاله الوقت ده هزار درت بانعام ایلمچی مقرر شد و بتصدیان
 بیوتات حکم فرمودم که از اقسام اجناس آنچه او التماس نماید بجهت فرستادن ترتیب
 دهند درینولا فرزند خاں جهان را غریب توفیقی نصیب شده از شیفتگی باده بهایت
 زار و نزار گشته بود از استیلاء این نساء مردان کن نزدیک بان رسیده که جان گرامی
 در سرایدگار کند ناگاه بحود پرداخت و حق سبحانه او را موفق ساخت و عهد کرد که
 بعد از این دامن لب شراب دیالاید و الوده بسازد هرچند نصیحت کردم که نیک بار
 ترک کردن خوف بدست از روی حکمت و تدبیر بمزور باید گذاشت راضی نشد و مردانه
 گذاشت بتاریخ بدست و پنجم امرداد بهادر خاں صاحب صوبه قندهار بمصوب
 پنجهرازیات و چهار هزار سرفراز گشت و در دوم شهریور ماه الهی مانسنگه پسر
 راوت شدکرمصوب هزار و پانصدی و هستصد سوار و میرحسام الدین هزار و پانصدی
 و پانصد سوار و کرم الله پسر علی مردان خان بهادر بسن صدی و سیصد سوار بوارش
 یافتند چون درینولا توحه خطر بدندان ابلق جوهر دار بسیار است امرای عظام
 در محکم و تحسین عایت سعی و اهتمام بنقدیم رساندند از آن حمله عبدالعزیز خاں
 نقشبندی عبد الله نام ملارم خود را نزد حواجه حسن و حواجه عبدالرحیم سمران
 حواجه کلان حویداری که امور مقتدای ولایت مراء الدهراند فرستاده مکتوبی مشتمل بر
 اظهار این خواهش ارسال داشته بود اتفاقاً حواجه حسن دندانی بدست در کمال
 لطافت داشته می القور مصحوف مومی الیه روانه درگاه ساحت و درین تاریخ محصور
 رسید موجب انبساط خاطر گشت فرمودم که مواری سی هزار روپیه را از نفایس امتعه
 بجهت حواجه ها روانه سازند و میرترکه بحاری بدست خدمت مامور گشت روز مبارک شنبه
 دوازدهم شهر یور میرمیران بفوحداری سوکار میوات دستوری یافت و منصوب او از
 اصل و اضافه دو هزار و یک هزار و پانصد سوار حکم شد و اسب خاصه با خلعت و
 شمسیر عنایت فرمودم درینولا از عرضداشت سدر بوضوح پیوست که جوهر مل مقهور
 جان سالکان جهنم سپرد و نیز بعرض رسید که موجی بر سر یکی از زمینداران فرستاده
 طریق احتیاط از دست داده است ے آنکه راه درآمد را استحکام دهد و سرکوبها را
 بگیرند و در بنگانی کوه درآمد جنگ ے صرفه کرده اند چون روز بآخر رسیده بود
 کار با ساحت و عطف عدل نموده اند و در برگشتن جلو ریزان شده کس بسیار بکشتن
 داده اند خصوصاً جمعی که عار گریختن بخود نه پسندیده اند شهادت را بحال خورده اند
 از حمله شهباز خاں دلومانی که طایفه است از گروه اعدان لودی با جمعی از بوکران
 اقوام جان نثار گشت الحق خوب نداده بود شجاعت با خرد و آرام حمله داشت
 در حمال خاں افغان و رستم برادر او و سید نصیب ناره و چنده دیگر زخمی بر
 آمدند و دیر نوشته رسید که محاصره تنگ شده و کار در متحصنان بدشواری کشیده
 و در میان انداخته رنهار خواسته اند امید که درین رودی به یمن اقبال روز

مرحمت نموده بودند و او در دامن کوه و قراز چشمه عمارات و حوضها ساخته بی تکلف
سرمذلی است در غایت لطافت و نفاست آبش در کمال صفا و عدوت ماهی
بسیار درو شدار *

در ته آبش ز صفا ریگ خورد * کور تواند بدل شب شمرد

چون این موضع بفرزند خالجهان عنایت فرمودم مشارالیه ترتیب فیماقت نموده پیشکش
کسید قلیلی بجهت خاطر او گرفته شد ازین چشمه نیم کوه میجی بهون نام سرچشمه
ایست که رای بهاری چند از بددهای عرش اشیانی بتکانه برقراران ساخته آب این
چشمه اران بیستراست که توان گفت و درختهای گلان کهن سال ار چدار و سعیدار
و سیاه بید بر دور آن رسته شب دربی مقام گذرایده رور سه شنبه سی و یکم سر چشمه
اچهل منزل شد و آب این چشمه اران فزون تراست ابشار خوشی دارد بر اطراف
درختهای چدار عالی و سعیدارهای مورون سر بهم آورده نسیمهای دلکش بموضع ترتیب
داده بودند در مد نظر باعجه ناصعا گلهای جعفری شکفته گویی قطعه ایست ار بهست
رور کم شنبه غره مهر ماه ار اچهل کوچ فرموده قریب به چشمه ویرناک منزل شد
روز مبارک شنبه دویم سر چشمه مذکور بزم پیاله ترتیب یافت بددهای خاص را حکم
فستق فرمودم پیاله سرشار بیموده ار شفقالوے کابل الوش گرک عدایت فرمودم و هنگام
شام مستان نخاه خودها بار گشتند این چشمه مدبغ دریای بهت است و در دامن
کوهی وافع است که ار تراکم اشجار و ابوهی سدره و گیاه بومش محسوس نمی شود
در زمان شاهزادگی حکم فرموده بودم که بر سر این چشمه عمارتی که موافق آئین مقام باشد
آساس دهند در بدولا بانجام رسید حوض منمن چهل و دو درع و چهارده گره عمق وادش
ار عکس سبزه و ریاحین که بر کوه رسته زنگاری رنگ و ماهی بسیار شدار و بر دور حوض
ایوانهای طاق رده و باغی در پیش این عمارت و ار لب حوض تا در باغ حوئی چهار
گز در عرض و یکصد و هشتاد گز در طول و دو گز در عمق و بر اطراف حوض حیوانات سنگ
بست و آب حوض بمثانه صاف و لطیف که باوجود چهار گز در عمق اگر بخود در بر
آب افتاده باشد بنظر در می آید و ار صفائی جوی و سبزه و گیاه که در زیر آن چشمه رسته
چه نویسد اقسام سبزه و ریاحین درهم رسته ار جمله بته بنظر می آمد بعیده مانند دم طاووس
نقاشانه و ار موج آب متحرک و بکه گل جانجا شکفته و بعض الامر آنکه در تمام کشمیر بای
خوبی و دلربایی سیرگاهی بدست معلوم شد که بالای آب کشمیر را هیچ نسبت بدانان
اب بدست و ناپستی روزی چند در بندود سیر مستومی کرده داد عیش و گامرانی میدادم
چون ساعت کوچ نزدیک رسیده بود و در سر کتل برف شروع در باریدن کرده فرصت توقف
بر نمی تافت ناگزیر عدان معاودت بجانب شهر معطوف داشتم و حکم شد که بر کنار
جوی مذکور دو رویه درخت بنشانند روز شنبه چهارم بچشمه لوکا بهون منزل شد این
سرچشمه هم فابل حایه هست اگرچه الحال در بر سر آنها نیست لیکن اگر صومعه
کنند جای خوب خواهد شد فرمودم که بداسب این مقام عمارتی بهانند و حوض

تا موسم شفتالو بود انقدر میرسید نه تا اثر امرا و بندهای خاص الوش عنایت میشد
 روز جمعه بیست و هفتم بقصد سیر و تماشا و ویراک که سرچشمه دریای بهت است
 سواری شد پنج کوه بالای آب نکستی رفته در ظاهر موضع پانپور نزول فرمودم درین روز
 خبر نا خوش از کشتوار رسید تفصیل این اجمال آنکه چون دلاور خان فتح کرده متوجه
 درگاه شد نصرالله عرب را با چندی از منصب داران بمحافظت ایجا گذاشت او را در
 راه دو خطا افتاد یکی آنکه رمیداران و مردم ایجا را تنگ گرفت و سلوک نا ملایم
 در پیش داشت دوم آنکه جمعی که کمک مقرر بودند به طمع اضافه منصب ارو
 رخصت خواستند که بدرگاه رفته مهمساری خود کنند و آن تجویز اینمندی نموده
 اکثری را سرور رخصت داد چون پیش او جمعیت کم ماند رمیداران ایجا که رحما
 ارو در دل داشتند و در کمین شورش بودند فرصت یافته از اطراف هجوم آوردند پل را
 که عبور لُسکرو کمک محصور دران بود سوخته آتش فتنه و فساد امروختند و نصرالله
 متحصن گشته دو سه روز خود را بهر جان گذدن نگاه داشت چون اذوقه نبود و راه
 را بپیر بسته بودند ناگزیر بپهادت فرار داده مردانه با چندی که همراه بودند داد
 شجاعت و حالات داد تا آنکه اکثر از مردم بپهادت رسیدند و بعضی خود را
 اسیر سرپدحه تقدیر کردند چون این حرمسمامع جلال رسید جلال پسر دلاور خان که
 اتار رشد و کار طلبی از ناصیه احوال او ظاهر بود و در فتح کشتوار تردادات پسندیده ارو
 مظهر آمده بود بمنصب هراری ذات و تشدد سوار سرمرار ساخته و ملازمان پدر او را
 که در سلک بندهای درگاه انتظام یافته بودند و موحی از سپاه صوبه کسمیرا
 بسیاری از رمیداران و پیاده های برقدار کمک او مقرر داشته باستیصال آن گروه
 عاقبت مخدول تعیین فرمودم و نیز حکم شد که راجه سنگرام رمیدار حمو نا مردم خود
 از راه کوه جمو در آید امید که درس زودی بسزای کردار خویش گرفتار آید روز شنبه
 دست هشتم چهار و نیم کوه کوچ شد از موضع کاکاپور یک کوه گذشته بولب آب مردو
 آمدم بگ کاکاپور مسهور است بر کنار دریا صحرا صحرا خود رو افتاده روز یکشنبه
 بیست و بهم بموضع پنج هزاره منزل شد این موضع بمرند اقبال مند شاه پرویز عنایت شده
 است وکلای او مشرف بر آب ناغچه و مختصر عمارتی ترتیب داده بودند در حوالی
 بنجراره چلکه واقع است در غایت صفا و نزهت و هفت درخت چدار عالی در وسط
 چلکه و جوی آبی بر دور گشته کسمیریان ستها بهولی می گویند یکی از سیر گاهای مقرر
 کسمیراست درین تاریخ خبر فوت خاندوران رسید که در لاهور بنجل طبعی درگذشت
 عمرش فزیب به بود رسیده بود از بهادران مقرر روز گارو دلیران عرصه کار را بود
 شجاعت را با سرداری حمعداشت درین دولت حقوق بسیار دارد امید که از اهل امرزش
 باد چهار صر ارو ماند لیکن هیچکدام لیافت فرزندى او ندارد فزیب چهارنگ روپیه
 نقد و جیس از ترکه او بر آمد بهر زده اش عنایت شد روز دوشنبه سی ام بحمت
 سالی سرچشمه ایچ نموده شد این موضع را حضرت عرش اشیانی به رامداس کچهوا

بچه قرقه گرفته آورد در غایت لاغری و زبونی بود یک شب بیشتر نماند قرقه در کشمیر نمی باشد ظاهراً در هنگام گذشتن و رفتن به هندوستان از لاغری و بیماری افتاده باشد در بدو روز جمعه خبر فوت میرزا رحمن داد پسر حاکمان رسید که در بالا پور باجل طبعی در گذشت ظاهراً روزی چند تب کرده بود در ایام نقاهت روزی دکه‌بیاں هوج بسته نمایان می شوند برادر کلانش داراب خان بقصد جنگ سواری همی نماید چون خبر رحمن داد می‌رسد از غایت جرأت و جلالت باوجود ضعف و تکرر سوار شده خود را به برادر می‌رساند بعد ازاں که غنیم را زیر کرده مراجعت می‌نماید در برآوردن جسه شرط احتیاط بجا نمی‌آرد فی الفور هوا تصرف می‌کند و تسخیر می‌شود و رسان از گویائی می‌ماند دو سه روزی باین حال گذرانیده و دیعت حیاب می‌سپارد خوف جواله رشید بود ذوق شمشیر ردن و کارطلبی بسیار داشت و همه حاصلش این بود که جوهر خود را در شمشیر نماید اگرچه آتش ترو حسک را یکسان می‌سوزد لیکن سرن گران و سخت می‌نماید تا بر پدر پیر دل شکسته او چه رسیده باشد هنوز رحم مصیبت شاه نوار خان التیام نیافته بود که این جراحت تازه نصیب او شد امید که الله تعالی درخور آن صدرت و حوصله کرامت کند روز مبارک شنبه شانزدهم حاکم خان منصوب سه هزاری ذات و سوار سرفراز شد قاسم خان بمنصب دو هزاری ذات و هزار سوار ممتاز گشت محمد حسین برادر خواهر جهان را که خدمت کشیگری لشکر کانگه مقرر است بمنصب هشتصدی ذات و سوار عدايت مرمودم شب دو شنبه بست و هفتم مهر ماه الهی دعد گذشتن یک پهر و هفت گهزی مبارکی و مریحی رایات اقبال بصوب هندوستان ارتفاع یافت چون رعفران گل کرده بود ارسواد شهر کوچ فرموده بموضع پذیرش تفاوت در تمام ماک کشمیر رعفران بعد ارس ده حائی دیگر نمی‌شود روز مبارک شنبه سی ام در رعفران رار نرم بداله ترتیب یافت چمن چمن و صحرا صحرا چند انکه نظر کار کند شگفته بود نسیمش در الحاد ماعها را معطر ساحت تده اش سربین پیوسته می‌باشد گلش چهار برگ دارد و بدعسه رنگ است بگلان گل چنبه و ارمیادش سه شاخ رعفران رسته پیارش را می‌نساند و در سالی که خوب می‌شود چهار صد من بوزن حال می‌آید که سه هزار و دو من بوزن خراسان بوده باشد نصف حصه خالصه و نصف حصه رعایا معمول است و سیری نده روپیه خورد و فروخت می‌شود احیاناً نرخ کم و زیاده هم میشود و رسم مقرر است که گل رعفران را چیده می‌آرند و موافق ربعی که از قدیم بسته اند دیم وزن نمک در وجه اجوره می‌گیرند و نمک در کشمیر نمی‌باشد از هندوستان می‌برند دیگر از تحفه‌های کشمیر پر کلگی است و جانور شکاری در سالی تا ده هزار و هفصد پرهیم می‌رسد و باز جره تا دو بیست و شصت بدام می‌افتد و اشیان باشد هم دارد و باشد اشیانی بد نمیشود روز جمعه غره‌آبان ماه الهی از پذیر کوچ فرموده در مقام خان پور منزل شد چون بعرض رسید که رنبل بیدگ ایلیچ برادر شاه عباس بحوالی لاهور رسیده مصحوب میر

پیش چشمه را مرمت نمایند در اثناء راه بر چشمه عبور واقع شد که اندک فاصله مانده مشهور است که ماهی این چشمه نابینا میباشد لحظه بر چشمه مذکور توقف نموده دام انداختم و دوازده ماهی بدام افتاد از آنجمله سه ماهی نابینا بود و ده ماهی چشم داشت ظاهراً آب این چشمه را تأثیر است که ماهی را کور میسازد بهر حال خالی از غریبت نیست روز یکشنبه پنجم بار چشمه میجی بهون و اینچ عبور نموده متوجه شهر شدم روز کم شنبه هشتم خبر فوت هاشم پسر فاسم خاں رسید روز مبارکشنبه بهم ارادتخان صاحب صوبگی کشمیر سرفراز شد میر جمله از تغیر او بخدمت خاندانمانی امتیاز یافت و معتمد خاں بخدمت عرض مکرر مرق عرت بر امراخت و منصب میر جمله دوهزاری داد و بانصد سوار حکم شد شب شنبه یازدهم بهر نزول اجلال اتفاق افتاد آسف حان بخدمت دیوانی صوبه گجرات ممتاز شد سنگرام راجه جمو بمصوب هزاره پادشاهی ذات و هزاره سوار سر بلندی یافت درین روز غیر مکرر شکار از ماهیگیران کشمیر مشاهده افتاد در جائیکه آب تا سینه آدمی باشد دو کشتی بهلوس یکدیگر میبردند بدستوری که یکسویا هم پیوسته باشد و سر دیگر از هم دور فاصله چهارده پانزده درجه و دو ملاح بر کنار طرف بیرون کشتی ها چوب دراز در دست گرفته می رسیدند تا فاصله ریاده و کم بشود و در برابر میرفته باشند و ده دوازده ملاح در ته آب در آمده سرهای کشتی را باهم پیوسته بدست گرفته پاها بر زمین گرفته می روند ماهی که در میان هر دو کشتی در آمده خواهد که از تنگی بگذرد بپای ملاحان میرسد و ملاح فی الفور غوطه خورده خود را بقعر آب میروساند و ملاح دیگر نه پشت او حمل انداخته بدو دست پشت او را بر میزند تا آب او را ببالا بیارد او ماهی را بدست گرفته می آرد و بعضی که درین فن مهارت تمام دارند دو ماهی بدو دست گرفته بر می آرد از جمله پیرملاحی بود که در هر غوطه ردن اکثر دو ماهی میگرفت و این شکار در پیکهزاره میسود و مخصوص دریای بهت است در گولابها و دیگر رودخانه همیشه و مخصوص در موسم بهار است که آب سرد و گرنده باشد روز دوشنبه سیزدهم جشن دسهره ترتیب یافت بدستور هر سال اسپان را از طوایل حاصه و آنچه حواله امر شده آراسته بدظر در آوردند درینولا اکثر کوتاهی دم و تنگی نفس در خود احساس کردم امید که عاقبت بخیر مقرون باد انشاء الله تعالی روز کم شنبه پانزدهم بقصد سیر خزان بجانب صفاپور و دره لار که پایان آب کشمیر واقع است متوجه گشتم در صفاپور تالابے خوش است و بر سمت شمالی آن کوهی افتاده پر درخت با آنکه آغار خزان بود عجب نمودی داشت عکس درختهای الوان از چدار و رد آلو و غیر آن در میان تالاب بغایت خوش می نمود ے تکلف خویبهای خزان از بهار هیچ کمی ندارد

ذوق فنا نیافته ورنه در نظر رنگین تر از بهار بود جلوه خزان چون وقت تنگ بود و ساعت کوچ فریب شد سیر اجمالی کرده مراجعت نموده شد تا این چند روز پیوسته بشکار مرغابی خوشوقت بودم روزی در اثناء شکار ملاحی

نرسیده بود بقدر ضعف هم داشت سرما تصرف نمود و تشم کرد و زبان ار گوبائی ماند
 دو روز تا بحال رنده بود و در گذشت افیون خاصه بخواصه ن سپردم و خدمت آبدارخانه
 موسویخان حواله شد روز مبارکشنبه هفتم موضع تهیه معسکر ابدال شد اکثر در بزم کله
 میمون بسیار بنظر در آمده بود اما این منزل در هوا و زبان و لباس و حیوانات و آنچه
 مخصوص ولایت گرم سیر است تفاوت فاحش ظاهر شد مردم اینجا بزبان فارسی ، هندی
 هردو مذکلم اند ظاهر اربان اهل اینها هندی است زبان کشمیری بجهت قرب و حد زیاد
 گرفته اند مجمل اریجا داخل هند است عورت لباس پوشیده نمی پوشند و بدستور
 زبان هند حلقه در بینی میکنند روز جمعه هشتم راجور محل نرول ریات عالیات گردید
 مردم آجا در زمان قدیم هندو بوده اند و رمینداران اینجا را راجه میگفتند سلطان فیروز
 مسلمان کرده و مع ذالک خود را راجه می گویند و هندو بدعتهای ایام جهالت
 در میان آنها مستمر است از جمله چنانچه بعضی از زبان هندو با شوهر خود میسوزند
 اینها را رنده با شوهر در گور می آرند شدد شده که در همدی ایام دختره ده دوا رده
 ساله با شوهر خود که همسال ناو بود رنده بقبر در آورند دیگر آنکه بعضی از مردم
 بی بصاعت را که دختر بوجود می آید خفه کرده منکسند با هندو پیوند خویشی
 میکنند هم دختر میدهند و میگردند گرفتن خود خوف اما دادن بعد نالیه فرماں شد
 که بعد اریس پیرامون این امور نگردد و هرکس که مرتکب این بدعتها شود او را سیاست
 کدد در راجور رود خانه ایست آتش در برسات نعبایت مسموم میسوزد اکثر مردم مس
 را در بر گلو نوعه بر می آید و رود و ضعف میباشد برنج راجور بهتر از برنج کسمیر
 است بدعتی خود رو و خوشبو درین دامن کوه میباشد روز یکشنبه دهم در نوشهره منزل
 اتفاق افتاد درین مقام محکم حضرت عرش آسیانی قلعه از سنگ ساخته اند و بدیده
 جمعی از حاکم کشمیر در اینجا بطریق تهیه می باشند روز دوشنبه چوکی هتھی محل
 نرول موکب اقبال گشت عمارات این منزل را مراد نام چیله ان تمام نموده حسن احکام
 بخشیده بود در میان دو اتخانه صفه بصفا آراسته نسبت بدیگر منازل امتیاز داشت
 مدصب او را افرودم روز سه شنبه دوازدهم در مقام تهنیر منزل واقع شد امروز ار کوتل و
 کوه گذشته بساعت آباد هندوستان در آمدیم بدستور فراوان نسبت قم غه دستوری ما وده
 بودند که در تهنیر و کرچهاک و نکتهاله جرگه ترتیب دهند روز کم شده و مبارک شده
 شکار را رنده آورند روز جمعه به بساط شکار خوشوقت شدیم فبقار کوهی و غره بجاده و
 شش راس شکار شد درین تاریخ راجه سارنگ دیو که از خدمتگاران نزدیک است بمدصب
 هشتصدیدات و چهار صد سوار سرمراری یاوت روز شنبه شانزدهم بحساب کرچهاک
 متوجه شدم و به پنج کوچ کنار دریای بهت معسکر ابدال گردید روز مبارک شده
 دست و یکم در جرگه کرچهاک شکار کردم نسبت بدیگر دارها شکار نمقر آمده
 چنانچه دل میخواست محظوظ شدم روز دوشنبه هشت و پنجم در جرگه نکتهاله
 به نشاط شکار کردم و اراجا بده منزل شکار گاه جهانگیر آباد محکم نار گاه دولت گردید

حسام الدین پسر عضدالدوله الحو خلعت و سی هزار روپیه خرجی عنایت شد حکم کردم که آنچه او بمشارالیه تکلیف نماید وجه قیمت انرا تا پنجهرار روپیه دیگر از خود بطریق ضیافت بفروختند پیش اریں فرموده بودم که از کشمیر تا انتهای کوهستان در هر مدرلی عمارت بجبهت نسیم خاصه و اهل محل اساس نهند که در سرما و برف در خیمه نباید گذراید اگرچه عمارات ایں منزل باتمام پیوسته بود چون هنوز نم داشت و بوی آهک می آمد در خیمه استراحت نموده شد روز شنبه درم در کلپور منزل شد چون مکرر معرض رسیده بود که در حوالی هیوا پور آشارس واقع است بغایت عالی و ذرات با آنکه سه چهار کوه از راه بحالب دست چپ بود حریده بقصد تماشای آن شتافتیم از تعریف و توصیف آن چه نوشته آید سه چهار مرتبه آب فروه هم میربرد قاحال باین خوبی و لطافت آشارس بدظر در دیامده بے تکلف نظرگاهی است رعایت عکیم و عرب تا سه پهر روز آنجا بعیش و کامرایی گذرا بدده جسم و دل را از تماشای آن سیراف ساختم لیکن در وقت ابر و باران خالی از وحشتی نیست بعد از سه پهر روز سوار شده هنگام شام بهیوا پور رسیده شب در منزل مذکور گذرایده شد روز دوشنبه چهارم از کوتل بازی برآری عبور نمود، برقرار کوتل پیر پنجال مدرل گردیم از صعوبت ایں گیوه و دشواری ایں راه چه نوسد که اندیس را مجال گذر بدست دریں چند روز مکرر برف باریده بود و کوهها سفید شده در میان حاده نیز بعضی حاهایم بسته بود چنانچه سم اسب گیرایی نداشت و سوار بسختی می گذشت الله تعالی کرم خویش اراد می داشت که در ایں روز ببارند طریقه آنکه پیشتر گذشته بودند و انها که متعاقب آمده همه باریدن برف را در یافتند روز سه شنبه پنجم از گیوه پیر پنجال گذشته در پوشانه مدرل شد با آنکه اریں طرف برف رسب است لیکن از بسکه بلند است اکثر مردم پناده گذشتند روز کم شنبه ششم بزم کله محل نزول احلال گشت قریب موضع مذکور آشارس واقع است و جسم رعایت نفیس است حسب الحکم صفه را بجبهت نسیم ترتیب داده بودند الحو نظرگاه خوشی است فرمودم که تا بزم عبور مرا بر لوح سنگ کده فرور صفا نصب کنند و بے بدلخال بین چند گفته و برسیبیل نظم ایں نقش دولت بر لوح روزگار یادگار است و زمیندار در پیراه میباشند که آمد و رومت و بدد دست بقبضه اختیار انباشت و در حقیقت ناید ملک کشمیر اند بک را مهدی نایک نام و دیگری را حسین نایک گویند از هیوا پور تا بیرم کله غلط راه بعهده ایدهاست بدر مهدی نایک بهرام نایک در آیام حکومت کشمیر باین عمده بود چون بوقت حکومت ده بدهای درگاه رسیدند مرا یوسف خان در آنام حکومت خویش بهرام نایک را مسافر ملک بیستی کرد اندک الحال در تصرف و دخل هر دو برادر هم اند اگرچه ظاهر باهم مدارائی دارند لیکن باطن در نهایت عداوت اند دریں روز شیخ ابن یمن که از خدمتگاران فدیہ اعتمادی عمده بود سوار رحمت ایزدی پیوست چون ندک ذات بے بدل بود از عادت اعتماد افیون خاصه ب حیات حواله او بود شبی که بر بالای کوتل پیر پنجال مدرل شد چون خیمه و اسباب

قلعه آوردن از شرایط حزم و احتیاط دور بود و جمعی که در ملامت اند اگر قصد تو کنند و قلعه را نه تصرف در آورند چه می توانی کرد راجه بحائب مردم خود اشارت نمود در لحظه دوجی اردلان مسلح و مکمل از بهانه براه آمدند و سلطان را کورس نمودند سلطان از دیدن هجوم ان مردم متوهم و متعكر گشته از عذر اندیشه راجه بدس آمده زمین خدمت را بوسه داد و گفت ما را حزا طاعت و بندگی در سر نیست لیکن چنانچه بر زبان مبارک گذشته احتیاط دور بینی را پاس میدارم که همه وقت کسان نیست سلطان امرش گفت راجه مدلی چند در رکاب بوده رحمت معاودت یامت بعد اراں هرکه در تحت دهلی شست لشکر به تسخیر کنگره فرستاد و کاره پدش دولت پدر بزرگوار من هم یک مرتبه لشکر عظیم سرداری حسین فلیحان که بعد از خدمات پسندیده بخطاب حاکم جهانی شرف اختصاص پذیرفته بود تعیین فرمودند در اثنای محاصره شورش ابراهیم حسین میرزا شد و ان حق ناشناس از گجرات گریخته بصوب پنجاب علم فتنه و آشوب بر امراحت و خاندان نا گریز گرد قلعه بر حاشیه متوجه اطعای دایره فتنه و فساد او گشت و تسخیر قلعه در عقده توقف افتاد پیوسته این اندیشه ملام خاطر اشرف بود شاهد مقصود از بهانه تقدیر چهره کسان نمی شد چون بکرم ایزد حل جلال حق سبحانه تحت دولت بوحود این دناز مدد اراستگی یامت از جمله غراهان که در خدمت همت لارم شمرده یکم این بود رحمت مرتضی خان را که ابالت صوبه پنجاب داشت با فوجی از بهادران بفرست دوست به تسخیر قلعه مذکور رخصت فرمود و هدور ان مهم بانصرام رسیدند بود که مرتضی خان برحمت ایزدی پیوست بعد اراں جوهر مل پسر راجه با سو تعهد این خدمت نمود او را سردار لشکر ساخته فرستاد ان بد سرشت در مقام ندی و عی و کافر نعمتی در آمده عصیان ورزیده و تفرقه عظیم در ان لشکر راه یامت و تسخیر قلعه در عقده تعویق و توقف افتاد بمریامد که ان ناحق شناس سرای عمل خویش گرفتار گشته بکهم روت چنانچه تحصیل ان در مقام خویش گذارش یافته با حمله در بدولا خرم تعهد خدمت مذکور نموده سندر ملام خود را باستعداد تمام فرستاده بعیارے از امرای بادشاهی بکمک و دستوری یافتند و بتاریخ شانزدهم شهر شوال سده یک هزار و هشتاد و هشت شهرهای اسکرها بدور قلعه پیوسته مورچل ها قسمت شد مداخل و محارج قلعه را بنظر احتیاط ملاحظه نموده راه آمد و شد ادوقه را مسدود ساختند و رفته رفته کار بدشواری کشید و بعد از انکه از قسم غله آنچه غذا تواند شد در قلعه نمادند چهار ماه دیگر غله های حسک را بکمک جوشانیده خوردند چون کار بپلاکت رسید و از ممر راه امید نجات نماد نا گریز امان خواسته قلعه را سپردند و روز مبارک شدیه غره شهر محرم سده یک هزار سی و یکهجری متجی که هیچیک از سلاطین والا شکوه را میسر نسله بود و د نظر کوتاه بینان ظاهر اندیش دور می نمود الله تعالی بحض لطف و کرم خود باین دیار مند کرامت فرمود و جمعی که درین خدمت ترددات پسندیده نموده بودند در خور استعداد و

در زمان شاهزادگی این سرمنزل زمین شکار گاه من بود و بنام خود دهی آباد ساخته و مختصر عمارتی بنهاده بسکندر مبین که از فراوان نزدیک بود حواله نمودم و بعد از حلوس برگده ساخته بجایگز مومی الیه لطف فرمودم و حکم کردم که عمارتی بجهت دولتخانه و تالاسی و مداره اساس بدهد و بعد از فوت او این برگده بجایگز ارادتخان مقرر شد و سربواهی عمارت بمشارالیه بار گشت درینولا حسن انجام پذیرفته بی تکلف تالابی شده بغایت وسیع و درمیان تال عمارت دلدشین بهمه جهت یک لک و پنجاه هزار روپیه صرف عمارت ایجا شده باشد الحی بادشاهانه شکار گاهیست روز مبارک شدیه و حمعه مقام کرده از انواع شکار محفوظ شدم فاسم خاں که بحراست لاهور سرفراز است دولت رمبن موس دریافته پلکاه مهر بدر گذراید و ازینجا یک مدرل درمیان باغ مومن عسقدار که در کنار دریای لاهور است نزول افبال اتفاق افتاد و در حتهای چنار عالی و سروهای خوش قد دارد بی تکلف نعرک باعچه ایست روز دوشنبه دهم اذر ماه الهی مطابق بحکم محرم سده یکهزار و سی و یک از باغ مومن سرفیل اندر نام سوار شده پندار کدان متوحه شهر گردیدم و بعد از گذشتن سه پهرو دو گهری از روز در ساعت مسعود و مختار بدولتخانه در آمده در عماراتی که محددأ باهتمام معمور خاں حسن انجام پذیرفته بمبارکی و مرحی نزول فرمودم بی تکلف مدارل دلکشا و بشیمین های روح امرا در عایت لطافت و نراحت همه مدقش و مصور بعمل اوسزدان نادره کار آراستگی یافته یاعهای ستر خرم بانواع و مسام گل و ریاحین نظر مزین گشته

رفرق تا بقدم هر کجا که می نگرم * کرشمه دامن دل میکشد که جا انجاست
بالجمله مبلغ هفت لک روپیه که بیست و سه هزار تومان رایج ایران باشد صرف این عمارت شده * درس روز سخت امور مزده فتم قلعه کالگزه مسرت بخش خاطر اولیای دولت گشت و بسکراین موهبت عظمی و فتم بزرگ که از عطایات مجدده واهب العطیات است سربیار بدرگاه کرم کارسار مرود آورده کوس نشاط و شادمانی بلند اواره گردید کالگزه قلعه ایست قدیم شمال رویه لاهور درمیان کوهستان واقع شده باستحکام و دشوار کسائی و مقامات و محکمی معروف و مشهور از تاریخ اساس این قلعه جز حدای حهاں اگاه نیست اعتقاد رمیداران ولایت انجاف است که دریمدت قلعه مذکور بقومی دیگر انتقال نموده و دیگر بیگانه برودست تسلط نیافته العلم عددالله بالجمله اراں هنگام که صیت اسلام و اواره دین مستقدم محمدی بهندوستان رسید هیچ یک از سلاطین والا شکوه را فتم میسر نشده است سلطان فیروز شاه با ایدهمه شوکت و استعداد خود رفته به تسخیر قلعه پرداخت و مدتها محاصره داشت چون دانست که استحکام و مذات قلعه بحدیست که تا سامان فلعاری و اذوقه بامتحصان بوده باشد ظفر بر تسخیران نتوان یادت کام و نا کام نامدن راجه و ملازمت نمودن خرسندی نموده دست از بار داشت گویند راجه ترتیب پیشکش و ضیافت نموده سلطان را بالتماس اندرون نامه سرد سلطان بعد از سیرو تماشای قلعه راجه گشت که مثل من بادشاه را بدرون

خواستگاری نموده یک لک روپیه از نقد و جنس رسم ساچق فرستاده شد
امراء عظام و بدهای عمده اکثر همراه ساچق بدخل و ساریله رفته بودند ایشان
مجلس عالی آراسته درین جشن تکلعات فراوان ظاهر ساخت امید که مبارک باشد چون
ان عمدة السلطنت عمارات عالی و شمعین های بس تکلف در مدخل خود اساس
نهاده بود التماس ضیافت نمود با اهل محل مدخل او رفته شد بعیت حشر عالی
ترتیب داده پیشکشهای لایق از هر قسم بنظر در آورد رعیت خاطر او نموده بودند
افتاد بر گرفتار درین روز پنجاه هزار روپیه بر بدل بیک ابلچی مرحمت شد و
زیر دستخان از اصل و اضافه هزاره ذات و پانصد سوار مقرر گشت مقصود
قاسم خان بمصب پانصدی و سیصد سوار و سوار دکنی پسر میرا رستم پانصدی
و دوست سوار سرفراری یافت درین ایام سعادت فرجام که زیادت فتح و پیروزی
در ولایت همیشه بهار کسمیر بدولت و بهروزی تعمیر و شکار خوشوقت بود عرایض
متصدیان ممالک حدونی نتوان رسید مستملبر آنکه چون زیادت ظفر آیات از مرکز
حلافت دور تر شناخته و بپاداران دکن از بیدولتی و کم فرصتی نقص عهد نموده سر بفرسته
و فساد برداشته اند و نائی از حد خویش بر تردهاده تعمیر از مصافات احمد نگر
و سوار را متصرف گشته اند چنانچه مکرر عرایض رسیده که معارف ان شور سحتان
بر تاخت و تاراج و آتش زدن و ضایع ساختن کشتی و غلبه رازها است چون در مرتبه
اول که زیادت جهاد کشا به تسخیر ممالک حدونی و استقلال ان گروه مستبدان العاقبت
بهت عزم و حرم بهاولی لشکر مدصور سرفراز گشته به سرهان پور رسید از کرپرت
و حمله ساری که لارمه ذات فتنه سرشت انهاست او را شمع ساخته ولایت نادرشاهی
را واگداشتند و مبلعها بر رسم پیکس از نقد و جنس درگاه ا سال داشته تعهد نمودند
که بعد ازین سر رشته بدگی از دست بدهند و بای از حد ادب بیرون ندهند چنانچه
در اوراق گذشته نگاشته کلک سوانح نگار گشته بالتماس حرم در قلعه نادی آباد
ماند و روزی چند توقف اتفاق افتاد باستسفاع او بر تصرع و راری انها بحسوده آمد
الحال که از بد ذاتی و شوره پستی نقض عهد نموده از شیوه اطاعت و بدگی انحراف
ورزیده اند باز عساکر ابدال سرکردگی او تعیین نمودم که تا سزای ناسپاسی و بد کرداری
خود دریافته موجب عبرت سایر تیوه تختان حیره سر شود لیکن چون مهم کالگه
بعده او بود اکثر مردم کار آمدنی خود را بآل خدمت فرستاده بود روزی چند در انصلم
این اندیشه کوشش برمت تا آنکه در بدولا عرایض بی در پی رسید که عیدم قوت گرفته
و بی شصت هزار سوار اوباش گرد آورده اکثر ملک نادرشاهی را متصرف شده اند
و هر جا تهاه بود برداشته در فاصله مکرر پیوستند مدت سه ماه در انجا با محالان
سید روزگار در رزم و پیکار بودند و در بد مدت سه جنگ حساسی شد و هر بار بددهای
جان نثار بر مقهوران تیوه روزگار آثار غلبه و تسلط ظاهر ساختند چون از هیچ راه غلبه و افوقه
بارد و نمیرسید و انها بر اطراف معسکر اقبال تاخت و تاراج مشغول بودند حضرت غله

شایستگی خویش باضافه منصب و ... سرمرزایی یافتند روز مبارک شنبه یازدهم
حسب التماس خرم بمنزل او که به ... حقه بود رفته شد از پیشکشهای او آنچه خوش
آمد برداشتم سه زنجیر فیل داخل ... خانه خاصه شد و در همین روز عبدالعزیز خان
نقشبندی را بقصد آری دواخی قلعه کاکره مقرر فرمودم و منصب او دو هزار و دات
و هزار و پانصد سوار حکم شد فیل خاصه بمعدن خان عنایت فرمودم الف خان پیام حادی
بحراست قلعه کاکره دستوری یافت ۱۰۰۰ سوار او را اصل و اضافه هزار و پانصد دات
و هزار سوار حکم شد شیخ فیض الله حوسر متحصی خان بپیر بموافقت او مقرر شد که
بالا قلعه بوده باشد شب شنبه سیزدهم ... مقرر بدسوف شد شرایط نیار مندی
بدرگاه ایزد متعال و قادر بر کمال ظاهر ساجده مناسب وقت از بند و حسن برسم
خیرات و تصدقات بفقرا و مساکین و از باب استحقاق قسمت شد در بدولت رنبل بیگ
ابلیجی دارای ایران سعادت آسناد بوس دریافت اس از ادای کورنش و زمین بوس
و میمه کریمه آن برادر والا قدر که مسلمان در طهارت مراتب تکمیلی و کمال محبت بود
گدراید و دوازه عباسی بدر و چهار راس اسب نابراق و سه دست و ... در بوعون و پنج
سراسترو پنج نفر شقرو نه فندک کمان سه فندک شمشیر پیشکش گدراید او را برفاقت
خان عالم بخصمت فرموده بودند جهت بعضی ضروریات همراهی نتوانست کرد درین
تاریخ بدرگاه رسید خلعت فاخره باحیعه و طره مرصع کاری و حکم مرصع باو مرحمت
شد و مال بیگ و حاجی نعمت که همراه او آمده بودند ملازمت فرموده سرمرزایی
یافتند امان الله پسر مهتابی بمصوب دو هزار و سیصد سوار معه اصل و اضافه
سر بلند گردید حسب التماس مهتابی سیصد سوار بمصوب مبارک خان افعان افزوده
اصل و اضافه دو هزار و دات و هزار و هفتصد سوار مقرر گشت عد سوار دیگر بمصوب
کدک بپیر اضافه فرموده شد خلعت رستمی بمعدن خان و لشکر خان مرحمت
فرموده و رستمی فاسم بدفع او رفته شد که در سواد شهر واقع است در سرسواری
ده هزار چوب بنار کدک از پیشکشهای او یکقطعه لعل و یکقطعه الماس و برخی از امانه آنچه
خوش آمد برداشتم * شب یک شنبه بست و یکم مبارکی و فیروزی پیش خانه بصوب
دارالخلافه اگر برآمد - رفتند از خان بداروغگی تو بپناه لشکر دکن مقرر گردید شیم اسحق
بخدمت کاکره سرفراش شد بواحد الهدای افعان را از حبس برآورده ده هزار روپیة انعام شد
و یک دست بار تو بوعون بحرم القفات فرمودم روز مبارک شنبه بست و ششم بضابطه
مقرر جشن ترتیب یافت سوغاتهای دارائی ایران که بمصوب رنبل بیگ ارسال داشته
بودند از نظر دست سلطان حسین فیل عنایت فرمودم بملا محمد کشمیری هزار روپیة
انعام شد بمصوب سید افعان بالتماس مهتابی هزار و دات و چهار صد سوار مقرر
شد چون راحه رو بچند گوالفوری در خدمت کاکره ترددات پدیدار نموده بود بدیوانبان
... حکم شد که نیمه وطن او را در وجه انعام اعتبار نمایند نیمه دیگر به حاکم او
... بخدمت بداروغه سیوم نواسه مدارالملکی اعتمادالدوله را بجهت فرزند شهریار

• منصب سرفرازی یافتند معتمد خان بخدمت کشیکگری و راجعه نویسی لشکر فیروزی اثر سر بلند گشته عدایت توغ بمقتار گردیده پیشکش چپمی چند راحه کماؤن از مار و جوة و دیگر جانوران شکاری بدظر گذشت جگت سنگه ولد در دکن و کسک لشکر دکن رحصت یافت اسپ خاصه معه زمین ناو مرحمت شد راجه روپ چاه عدایت فیل و اسپ سرفراز گشته بحاکم خود رخصت یافت بتاریخ دوازدهم فروردین سال ۱۰۸۵ صاحب صوبگی ملتان سرفراز گردانیده رخصت فرمودم سر و پاناداری و خدمت و جمع و میل خاصه نابراق و یکماده فیل و اسپ خاصه حدیگ نام و دودست بار عدایت شد سر دکن خان هزاری و چهارصد سوار منصب داشت پانصدی و دویست سوار امروده .

خان جهان رحصت فرمودم محمد شفیع بخدمت کشیکگری و راجعه نویسی صوبه ملتان سر گشت سهوال که از دهه های قدیم بود باشراف توپخانه و خطاب رائے امتیاز یافت در سپرده کد از ریاست گویندوال . عسکر اقبال گشت چهار روز درین منزل مقام شد و میل خاصه حدیگ نام ناماده نمائشان عدایت شده مصحوب صغیا ملارم او فرستادم و باصرای صوبه بدگس خلعتها مصحوب عسکر بیگ فرستاده شد و در هفتدهم حسن ورن معوی از استنگی ناوت چون معتمد خان بخدمت کشیکگری لشکر دکن دستوری یافت خدمت عرض مکرر بحواجه قاسم فرمودم میر شرف به کشیکگری احداث و عامل بیگ به کشیکگری صوبه پشکاف سرفراز گشتند چون بهادر خان حاتم قندهار بر بدمازی نزد چشم خود عرصه داشت کرده التماس استقا بوسی کرده بود در بدولا حکومت و حراست قندهار بعد از عمر حان مقوض داشته به بهادر خان موهان صادر شد که چون به مشارالیه برسد قلعه را دو سپرده خود روانه درگاه شود بیست و یکم ماده مذکور نور سراسر و رود سعادت گشت درین سرزمین وکلای نورچهاں بیگ سراسر عالی و داعی بادشاهانه اسانس نهاده بودند در بدولا باتمام رسید بدائری بیگ التماس ضیافت نموده مجلس عالی ترتیدت داده و در تکلفات امروده از انواع و اقسام دعایس و دوا در رسوم پیشکش گذرانید بحضرت دلجوئی آنچه پسند افتاد گرفته شد دو روز درین منزل مقام شد و مقرر گردید که متصدیان صوبه پنجاب دو لک روییه دیگر سوائے شصت هزار روییه که سابق حکم شده بود بحضرت ازوقه قلعه قندهار روانه سارید میر قوام الدین دیوان صوبه پشکاف رحصت لاهور شد و خلعت یافت و قاسم خان را بحضرت تدبیه و تادیب سرکشان حوالی کانگه و ضبط الحدود رخصت فرمودم نادری خاصه و اسپ و خنجر و فیل مرحمت نمودم منصب او از اصل و اضافه دو هزاری ذات و هزار و پانصد سوار مقرر گشت راحه سنگرم را بالتماس مشارالیه رخصت الحدود نموده سروپا و اسپ و فیل عدایت شد در بدولا باقر خان از ملتان آمده سعادت استانبوس دریافت غره بهمن ماه الهی روز مبارک شد به ظاهر بلده سهرند منزل اقبال گشت یکروز مقام کرده بعیر باغ خوشوقت شدم روز یکشنبه چهارم خواجه ابوالحسن بخدمت فتح دکن رخصت یافت خلعت با نادری و شال خاصه و صبحدم نام فیل و توغ و بقاره بمشارالیه عدایت بدو به معتمد خان

به نهایت انجامید و چارواها زیور شد و گریز از بالا گهاک فردو آمده در بالا پور توقف
گرفتند آن مقهوران به تعاقب دلیر شده در حوالی بالا پور آمده بقزاقی و ترکی گری
پرداختند بدوهای درگاه شش هفت هزار سوار از مردم گریده و خوش اسبه انتخاب
نموده بر سر نگاه مخالفان تاختند آنها قریب شصت هزار سوار بودند مجمل جنگ عظیم
شد و نگاه آنها بتاراج رفت و بسیاری را کشته و سسته سالماً و غانماً مراجعت نمودند در
وقت برگشتن بار آن بیدولتان از اطراف محرم آورده جنگ کدان تا اردو آمدند از جانبین
قریب بهزار کس کشته شده باشد برین حمله مدت چهار ماه در بالا پور توقف نمودند
چون عسرت عله به نهایت انجامید بسیاری از فلکچیان از بنده گریخته بمخالفان پیوستند
و پیوسته جمعی راه حقیقتی سپرده در رسته مقهوران منتظم میگشتند بدوین
صلاح در توقف ندیده به برهان پور آمدند بار آن سیه نختان از پی در آمده برهان پور را
محاصره نمودند تا مدت شش ماه در گرو برهان پور بودند اکثر برگدات ولایت برار و
خاندیس را متصرف گشتند و دست تطاول و تعدی بر رعایا و بر بدستان درار ساخته
به تحصیل پرداختند چون لشکر محبت و تاف بسیار کشیده بود و چارواها رهن گشته
دمی توانستند از شهر برآمده تعبیه مواصل نمایند و این سبب افزونی غرور و کجوت و
ریادتی پندار و حرأت کوه اندیشان کم فرصت گشت و مقارن اینحال بهضت رایات
اقبال سمعته قمر سرب حلاوت اتفاق افتاد و دیز رعایت ایزد سبحانه گانگزه مفتوح گشت
بنابرین روز جمعه چهارم دیماه خورم را بدانصوب رخصت نمودم و خلعت و شمشیر
مرصع و فیال مرحمت شد نور جهان بیگم دیز فیلی مرحمت نمودند حکم فرمود که دو نور
دام بعد از تسخیر ملک دکن از ولایت مفتوحه ده وجهه انعام خود متصرف گردد
ششصد و یلجاء منصب دار و یک هزار احدی و یک هزار برق انداز رومی و یک هزار
توپچی پیاده سوائی سی و یک هزار سوار که در انصوب بوده و هفت با توپخانه عظیم و
فیل بسیاری همراهی او مقرر گشت و یک نور روبه بجهت مدد خرچ لشکر منصور
نطف فرمودم بدوهای که خدمت مذکور مقرر شده اند در خور پاینده خویش هر کدام
بانعام اسپ و فیل و سرو پا سرفراری یافتند در همین ساعت معهود و رمان محمود
رایات عزیمت بصوب دارالحکومه آگره اعطاف یافت و در نو شهر نزول اقبال اتفاق افتاد
محمد رضای جادری ندیوانی صوبه بنگاله و خواجه ملکی به بخشیکری صوبه مذکور
ممتاز گشته باضافه منصب سرفراز شدند جگت سنگه ولد رانا کرن از وطن آمده
سعادت آستان نوس دریافت در ششم ماه مذکور فصای کنار تال راجه نوذر مل محل
برول بازگاه دولت گردید چهار نور درین منزل مقام شد درینولا چنده از منصبداران
که خدمت قلم دکن دستوری یافته بودند برید بموجب باضافه منصب سرفراز شدند
در حان هراری و چهار صد سوار بود هراری و پانصد سوار شد هردی نراین هاله را از
در اضافه بهصدی و ششصد سوار سرفراز ساختم یعقوب پسر خاندوران هشتصدی و
در سوار شد و همچنین جمعی کثیر از بدوهای در خور شایستگی خویش باضافه

قیمت کردند لعلی بوزن دوازده تانک از جواهر خانه میرزا آغ بیگ خلف میرزا شاهرخ رموز روزگار و گردش ادوار بحاصله صفویه منتقل شده بود و در آن لعل بخط نسخ ثبت شده آغ بیگ بن میرزا شاهرخ بهادر بن میر تیمور گورکان و برادر شاه عباس فرمودند که در گوشه دیگر بخط نستعلیق

بنده شاه ولایت عباس

کندند و این لعل را برجینه نشاند بطریق یاد بود من فرستاده بودند چون نام اجداد من در آن ثبت بود تیمناً و تبرکاً بر خود مبارک گرفته سعیدای داروغه زرگرخانه فرمودم که در گوشه دیگر جهانگیر شاه بن اکبر شاه و تاریخ حال رقم گردد بعد از روزی چند که خبر فتح دکن رسید آن لعل را بخرم عنایت نمودم و فرستادم روز شنبه غره اسفندارمذ از سلیم گده کوچ شد نخست بروضه مغوره حضرت جغت آشیاپی انارالله برهانه رسیده آداب بیارمندی بتقدیم رسانیده دو هزار چمن مزایه بشیدان آن روضه مقدسه لطف فرمودم دو منزل بر کنار آب جوی در سواد شهر اتفاق افتاد سید هزبر خان که نمک خالصها مقرر گشته بود بخلعت و اسپ و شمشیر و خنجر و عنایت علم سرفرازی یافته رخصت شد سید عالم و سید عبدالهادی برادران او بپیر نا اسپ و خلعت سرور گشتند میر برکه بخاری بماوراءالنهر رخصت شد ده هزار روپیه با حواله فرمودم که پنج هزار روپیه بخواجه صالح ده بندی که ابا عن جدا از دعا گوین این دولت اند پیوند است رسانیده پنج هزار روپیه دیگر بمنصوبان و مجاوران روضه مقدسه حضرت صاحبقرانی انارالله برهانه تقسیم نماید چیره خاصه مصحوب او بمهابتخان عنایت نموده فرستادم و فرمودم که در بهرسانیدن دندان ماهی ابلق نهایت سعی و اهتمام بتقدیم رساند و از هر جاو مهربان که میسر شود بدست آورد از کنار شهر دهلی در کشتی نشسته بشش کوچ مضای بند راس مورد اردوی گنجان پوی گردید سیر میران میل عنایت فرموده رخصت دهلی نمودم زبردستخان بخدمت میر تورکی از تعیر فدائیکان مختار گشت برم نرم خاصه باو لطف نمودم روز دیگر حوالی کوکل محل نرول ریات عالیات گردید درین منزل لشکرخان حاکم دارالخلافه آگره و میر عبدالوهاب دیوان و راجه تهمیل و خضرخان فناوقی حاکم اسیر و برهانپور و احمدخان برادر او و قاضی و معنی و دیگر اعیان شهر سعادت ملازمت دریافتند و بتاریخ یاردهم ماه مذکور در باغ نور افشان که آن روی آب جوی واقع است بمبارکی نزول فرمودم چون ساعت در آمدن شهر چهاردهم ماه مذکور شده بود سه روز درین منزل مقام نموده در ساعت مسعود و مختار متوجه قلعه شده به مرضی و فیروزی بدولتخانه در آمدیم این سفر مبارک اثرار دارالسلطنت لاهور تا دارالخلافه آگره در مدت دو ماه و دو روز بیچهل و نه کوچ و نعمت و یک مقام بانجام رسید هیچ روزی در کوچ و مقام در خشکی و تری بی شکار نگذشت یکصد و چهارده راس آهو پنجاه و یک قطعه مرغابی چهار قطعه کاروانک ده دراج دریمت قطعه پودنه درین راه شکار شد چون لشکرخان خدمت آگره را حسب المرضی سامان نموده بود

خلعت و اسب خاصه بهیچ صادق نام مرحمت فرموده رخصت کردیم هفتم ماه
مدکور کداریه آب سرستی نواحی قصبه مصطفی نادر مغزل دولت گردید روز دیگر
ناکبرپور نرول فرمودم از اینجا در آب جون بکشتی نشسته متوجه بمقصد گشتم درین
روز عزتخان چاچی بانو جدار آنحدود دولت استان نوس دریافت محمد شفیع را
بملتان رخصت فرموده اسب و خلعت و مهر پور شاهی عنایت فرمودم و چیره خاصه
مصحوب او بفرزند خانجهاں فرستاده شد ازینجا به پدم کوچ حوالی برگنه کرانه که
وطن مقرب خان است محل نزول بارگاه دولت گشت و کلاه او نود و یکقطعه یاقوت
و الماس چهار قطعه برسم پیسکش و هزار گر محمل بصیغه پا انداز ما عرضداشت او
گزاریدند و صد نفر شتر برسم تصدق معروضداشتند حکم فرمودم که به مستحقان تقسیم
فرماید ازینجا به پنج کوچ دارالملک دهلی مورد رایات اقبال گشت اعتماد رای
را نزد فرزند اقبالمند شاه پرویز فرستاده فرجی حاضره بجهت ابررند ارسالداشتند و مقرر
شد که در عرض یکماه برگشته خود را بملازمت رساند دو روز در سلیم گده مقام فرموده
روز مبارکشده دست و سیوم بعزم شکار برگنه پالم از میانه معموره دهلی گذشته
در نادر حوض شمسی محل نزول دولت گشت در اثناء راه چهار هزار چرن
بدست خود نثار کردم بدست و دورنجیر فیل از نرو ماده پیشکش اله یار ولد
افتخارخان از بدگاله رسیده بود بنظر درآمد ذوالقرنین بنو جدار ی سانبهر دستوری یامت
او پسر اسکندر ارمی است پدرش در خدمت عرش آشیانی سعادت پذیر بود
آنحضرت صیده عبدالهی ارمی را که در شبستان اقبال خدمت می نمود باز
بدست فرمودند او دو پسر نوحود آمد یکی ذوالقرنین که بقدر نشاء آگاهی و
خدمت طلبی تالش و در عهد دولت من دیوادیان عظام خدمت خالصه نمکسار
را بعهده او مقرر نمودند و آنخدمت را مکرر سهر سالان میکرد درینولا بنو جدار ی آن
حدود سرورار گشت به نغمه هدیی سرے دارد سلیقه اش درین فن درست رفته و
تصنیفات او مکرر بعرض رسیده و پسند افتاده لعل بیگ بخدمت داروغگی دفترار تعیر
نورالدین قلی ممتاز گشت چار روز بدواهی پالم شکار خوشوقت گشته به سلیم گده
مراجعت نمود در بدست و بهم نوده زنجیر فیل و دو نفر خواجه سرا و یک نفر علام
و چهل و یکقطعه حروس جنگی و دوازه راس گاؤ و هفت شاخ گاؤ میش پیسکش
ابراهیم خان فتح جنگ بنظر گذشت روز مبارکشده می ام مطابق بدست و پنجم
ربیع الاول مجلس درن قمری منعقد گشت کوکه خان را نزد خانجهاں فرستاده بعضی
پیغام بتقریر او حواله فرموده بودم درینولا عرضداشت او رسیده ملازمت نمود میر میرانرا
که بنو جدار ی صوبه میوات فرستاده بودم درین تاریخ آمده ملازمت کرد از تغیر سیده
و بحکومت دارالملک دهلی سرورار گشت * درین تاریخ آقایگ و محب علی
سید عیاض دارای ایران سعادت آستانبوس دریافتند و مکتوب محبت اسلوب آن برادر
نورالدین قلی و کلگی ابلق که فرستاده بودند بنظر درآمد جوهریان پنجاه هزار روپیه

هزار سوار فرق عزت بر افراخت پدر بزرگوارم فیض مرتبه اول همی منصب پادشاهان من لطف فرموده بودند امید که در سایه تربیت و رضا جوئی من به منتهای عمر و دولت برسد درین تاریخ باقر خان جمعیت خود را آراسته بتوزک از نظر گذرایید هزار سوار و دو هزار پیاده بخشیان عظام بقلم در آورده معروض داشتند بمندصب دوهزاری دات و هزار سوار سرفراز سبخته خدمت موجوداری آگره بعهده او فرمودم روز چهار شنبه با اهل محل بر کستی ششسته بیاغ نور افشان رفته شد و شب در انجا استراحت کردم چون باغ مذکور سرکار نور جهان بیگم متعلق است روز مبارک شنبه چهارم جشن پادشاهانه آراسته پیشکش عالی کشید از جواهر و مرصع آلات و اقسام آلات و امتعه نفیس آنچه پسند افتاد انکشاف کردم و مواری یک لک روپیه قیمت انها شد درین ایام هر روز بعد از دو بهر بر کستی ششسته بجهت شکار نسمونگر که ار شهر تا انجا چهار کوه مسامت داشت رفته شب بدولت خانه می آیم راجه سارنگ دیو را بزن فرزند اقبالمد شاه پرویز فرستاده خلعت خامه با کمر مرصع مشتمل بر یک قطعه یاقوت کبود و چند قطعه یاقوت سرخ نفیس ارسال داشتیم چون صبح بهار از تعید مقرب حان نا مرید مرحمت شده سزاولی نموده از صوبه اله اناس به بهار راهی سارنگ میرا هد حویس مظفر خان از تهنه آمده ملازمت نمود میرا عضد الله چون بسیار پدر و منجی شده از عهده سامان لشکر و حاگیر نمیتواند بر آمد او را از تکلیف خدمت و تردد معاف داشته حکم فرمودم که هر ماه چهار هزار روپیه نقد از خزانة عامه می گرفته باشد و در آگره و لاهور هر جا مرضی او بوده باشد اقامت گرفته آسوده و مرفه الحال بسر برده بدعاے اردیاب عمر و دولت اشتغال نماید در نهم مورودی ماه پیشکش اعتبار خان بدظر در آمد از رسم جواهر و اقمشه و غیره مواری هفتاد هزار روپیه بمعرض قبول افتاد تنمه را باو بخشیدم محب علی و اقبایک فرستادهای دارای ایران بیست و چهار راس اسب و دو استر و سه قطارشتر و هفت قلاده سگ تازی و بیست و هفت طای ربفت و یک شمامه عدس اشهب و دو روح قالی و دو عدد تکیه برسم بدشکس گذراییدند و در اس مادیان معه کوه که برادرم مصحوف انها فرستاده بود نیز بدظر در آوردند روز مبارک شنبه بالتماس آصفخان با اهل محل به منزل او رفته شد حش علی ترتیب داده بسیاری از نفایس جواهر و دوادر اقمشه و غرایب تحف بدظر در آورد و مواری یک لک و سی هزار روپیه از هر رسم برگزیده تنمه را باو بخشیدم سی و دو رنجیر میل از دو ماده مکرم خان حاکم اودیسه برسم پیشکش فرستاده بود پایه قبول یافت در بدولا گوزخری بدظر در آمد رعایت غریب و عجیب معینه مانند بدرسیاه و رد است این سیاه و سعید از سر بیستی تا انتهای دم و از نوک گوش تا سرسم خطهای سیاه مداسب حا و مقام دلا و خورد بقرینه افتاده و برگرد چشم خطی سیاه در غایت لطامت کسیده کوئی نقاش تقدیر بقلم بدایع نگار کارنامه در صحیفه روزگار گذاشته از بسکه عجب بود بعضی را گمان آن بود که شاید رنگ کیده باشد بعد از تحقیقات به یقین بدوست که از خداوند جهان

هراردات و پانصد سوار بر منصب او افزوده اراصل و اضافه بچهار هزار و دوهزار و پانصد سوار سرفراز ساخته بخدمت کمک لشکر دکن تعیین فرمودم سعیدای داروغه زرگرخانه بخطاب ببیدل خانی سرفراز گشت چهار راس اسپ و پاره ار نقره آلات و اقمشه که دارای ایران مصحوب اقا بیگ و محمد محب علی مرستاده بود درینوا از نظر اشرف گذشت جشن روز مبارک شبیه بستم در باغ نور مدرل مدعقد گشت یک لک روپیه نفروند شهریار انعام شد مظفرخان بموجب حکم از تهته رسیده سعادت ملازمت دریافت یکصد مهر و صد روپیه نذر گذرانید لشکرهاں یکقطه لعل پیشکش آورد چهار هزار روپیه قیمت شد اسپ خاصه مصاحب نام بعد الله خاں عدايت نمودم عبدالسلام ولد معظم خاں از اوقیسه آمده دولت ملازمت دریافت یکصد مهر و صد روپیه نذر او بنظر گذشت مدصب دوست بیگ ولد تولکخان اراصل و اغافه نهصدی دات و چهار صد سوار مقرر شد جشن روز مبارک شبیه بستم و هفتم در باغ نور امشان ترتیب یثمت خلعت خاصه نمیرا رستم و اسپ به پسر او دکهمی نام و اسپ خاصه و یک رجیر عید بلشکرهاں مرحمت شد روز جمعه دست و هشتم تعزیمت شکار بطرف موضع سمونگر توحه نموده شب مراحت نمودم هفت راس اسپ عراقی نابراق پیشکش اما بیگ و محب علی بنظر در آمد یکصد مهر نور جهانی نون صد توله بر بیدل بیگ ایلچی عدايت کردم قلمدان مرمع بصادق خاں میر کحسی لطف نمودم یک موضع ارا دارا اخلان آگره در وحه انعام خضرخان فاروقی مرحمت فرمودم درین سال هشتاد و پدم هزار بیگه رمین و سه هزار و سیصد و بیست و پدم حرور و چهار دیبه و دو قلعه و یک قطعه باغ و دو هزار و سیصد و بیست و هفت عدد روپیه و یک مهر و شش هزار و دویست در و هفت هزار و هشتصد و هشتاد چرن و یک هزار و پانصد و دوازده توله طلا و نقره و ده هزار دام اراخرانه وزن تصدق در حضور اشرف معقرا و ارباب استحقاق عدايت شد سی و هشت رجیر فیل که دو لک و چهل و یک هزار روپیه قیمت انها شده اند وحه پیشکش داخل فیلخانه خاصه شریف گشته پدخاه و یک رجیر فیل نامرای عظام و بنده های درگاه بحسیدم *

جشن شانزدهمین نوروز از جلوس همایون

روز دو شبیه بیست و هفتم ربیع الآخر سنه هزار و سی هجری بمر اعظم عطیه بخش عالم دولتمرای حمل را بدور جهان افروز خویش مدور ساخته عالم و عالیان را شاد کام و بهره وز گردانید سال شانزدهم از جلوس این بیارمند درگاه الهی بفرخی و فیروزی اعارشد و در ساعت معهود و زمان محمود در دارالخلان آگره بر تخت مراد جلوس فرمودم درین روز بهجت افروز فرزند سعادتمند شهریار بمصب هشت هزار و چهار

از حیاتش منقطع گشت چون در زانچه طالع پدرش ثبت افتاده بود که در بی سال
 پسر او موت شود همه منجمان اتفاق داشتند بویکه او نخواهد ماند وجو تکوای بخلاف
 می گفت که غبار آسیبی بر دامن حیاتش نخواهد نشست بر سیده که بچه دلیل
 گفت که در زانچه طالع حضرت نوشته شده که در بی سال از هیچ رهنگر کلفتی و کرانی
 بمخاطر مبارک راه نیابد و توحه خاطر اشرف بسیار است در بی صورت می باید که
 آسیبی نادرسد و مرزودی دیگر از موت شود قضا را چنانچه گفته بود مظهر آمد و این
 از چنان مهلکه جان برد و پسر که از صبیبه شهوار حان داشت در برهانپور موت شد
 غیر از بی بسیاری از احکام او مطابق افتاده که حالی از عزت بیست و در بی واقعات
 بتقریبات ثبت شده * بداری فرمود که او را نزر کسیدند شش هزار و پانصد روپیه
 بر آمد تا عام او مقرر گشت محمد حسین جابری خدمت نخبیگری و رافع نویسی
 صوبه اودیسه سرمرای یادت منصب لاچین ملجم فاقشال بالتماس مهابتخال از اصل
 و اضافه هراری ذات و پانصد سوار مقرر شد محمد حسین برادر خواجه ارکانگه آمده
 ملازمت نمود به بهادر خاں اوزبک قبل عنایت نموده مصحوب وکیل او فرستاد
 هر مرز و هوشدگ بجایر عمران پناه مرزا محمد حکیم بداری حزم و احتیاط که از لوازم پاس
 سلطنت و جهانداری است در قلعه گوالیار محبوس بودند درینولا هردو را بحضور
 طلبداشته حکم فرمود که در دارالخلافه آگره می بوده باشند روزیده که باخراجات ضروری
 کهایت کدد مقرر گشت در بی ایام روز در پهنای چارج نام برهمنی که از دانشوران این گروه
 است در بداری ناماده و استعاده اشتعال داشت دولت ملازمت دریافت الحق
 مطالب عقلی و نقلی را خوف و وزیده و در من خود تمام است از غرائب سوانح که
 درینولا مظهر پیوست انکه در سی ام مورودی ماه سده حال در یکی از مواضع پرگه
 جالندهر هنگام صبح از جانب مشرق غوغائی عظیم مهیب برخاست چنانچه نزدیک
 بود که ساکنان آن از هول آن صدای وحشت افزا قالبها تهی کنند در اندای این شور
 و شغب روشنی از بالا بر زمین افتاده و مردم را مظهر ان شد که مگر از آسمان آتش
 میبارد بعد از لحظه که آن شورش تسکین یافت دلهای اشقه از سراسیمگی و هول نادر
 آمد قاصد تیز رو نزد محمد سعید عامل پرگه مذکور فرستاده این سالحه اعلام نمودند
 او در لحظه سوار شده خود را بمقصد میرساند و بر سران قطعه زمین رفته بنظر در می آرد
 مقدار ده دوازده گز زمین در عرض و طول مدوعی سوخته بود که اثری از سبزه و گیاه نماند
 هدر اثر حرارت و تفسیدگی داشت فرمود که آنقدر زمین را بکنند هر چند بیسفر
 میکنند بدند حرارت و تپش بیسفر ظاهر میگشت تا بجای رسید که پارچه آهن تخته
 نمودار شد مرتبه گرم بود که گویا از کوزه آتش برآورده اند بعد از رمای سرد شد و
 آن را برگشته بمنزل خود آورده در خریطه نهاده و مهر کرده بدرگاه فرستاد فرمود که در
 حضور ورن کنند یکصد و شصت توله برآمد باسناد داود حکم کردم که شه شیر و خنجر
 و کاردی ترتیب داده بنظر در آورد عرض کرد که در زیر پتک نمی ایستد و از هم میریزد

افرنی است چون نادر بود داخل سوعات‌ها به نادر شاه عباس نموده شد بهادرخان اوزبک از اسپان پهنجاق و اقمشه عراق برسم پیشکش فرستاده بود بنظر در آمد خلعت زمستانی بجهت ابراهیم خان فتح جنگ و امرای بدگاله مصحوب مومن شیرازی فرستاده شد در پانزدهم پیشکش صادفجان گذشت از هر قسم موازی پانزده هزار روپیه گرفته تخته ناول بخشیدم فاضل خان نیز درین روز پیشکشی فراخور حالت خویش گذرانید قلیلی گرفته شد روز مبارک شبیه که این جشن شرف آراستگی یافت دوپهر و یک گهزی از روز گذشته بر تخت مراد حلوس نمودم حسب‌الالتماس مدارالملکی اعتمادالدوله جشن شرف در منزل او منعقد گشت پیشکش نمایان از نادر و نقایس هر دیار ترتیب داده در تکلفات افزوده بود همه جهت مواری یک لک و سی و هشت هزار روپیه برداشته شد درین روز یک عدد مهر نون دویست توله نربیل بیگ ایلچی عنایت نمودم درینولا ابراهیم خان خواجه سراسر چند از بدگاله برسم پیشکش فرستاده بود یکی از آنها خنتی ظاهر شد هم آلت مردی و هم محل مخصوص ریان دارد اما خصیه ظاهر نیست از جمله پیشکش مشارالیه دو منزل کشتی است ساخت بدگاله نهایت لطیف اندام مواری ده هزار روپیه صرف ریخت آنها نموده بود که تکلف نادرشاهانه کشتی هاست شیخ قاسم را صاحب صوبه الالهانس ساخته بخطاف محتشم خانی و مدصب پنجه‌راری امتیاز بخشیدم و حکم کردم که دیوادیان جاگیر اضافه اوزار محال غیر عملی تحوای نمایند راجه شیام سنگه زمیندار سوری مگر بعدایت اسپ وکیل سرمراری یافت درینولا بعرض رسید که یوسف خان ولد حسین خان در لشکر ظفر اثر دکن نمرگ معاجات و دیعت حیات سپرد چنین شنیده شد که درینمدت که در جاگیر بود چنان مرده شده بود که نالندک حرکتی و ترددی بعضی کوتاهی میکرد روزی که خرم را ملازمت می نمود در آمد و رفت بعضی می سوزد چنانچه در وقتی که سروپا داده بود در پوشیدن و تسلیم کردن عاجز شده بود در تمام اعضایش رعشه افتاده بعد محنت و جان کندن تسلیم کرده خود را بیرون انداخت و در پناه سرا پرده افتاده از هوش رفته نوکرانش برپالکی انداخته بحانه رسانیدند و بمجرد رسیدن پیک احل در رسید و فرمان یافت و این خاک توده گران بار را بحاکدان فانی گذاشت در عرو اردی بهشت ماه نربیل بیگ ایلچی خنجر خاصه عنایت نمودم تقاریم چهارم ماه مذکور جشن کار خیر مرورد شهریار نشاط افزای خاطر گردید مجلس حدابندی در دولتخانه مریم الزمانی آراستگی یافت جشن نکاح در منزل اعتمادالدوله منعقد گشت و من خود با اهل محل بدالجا رفته بزم نشاط آراستم بعد از گذشتن هفت گمزی از شب جمعه مبارکی نکاح شد امید که برین دولت روز افزون فرخنده و میمون باد روز سه شنبه نوزدهم در باغ کور افشان بغرزد شهریار چار قب مربع با دستار و کمر بند و در اس اسب یک عراقی نازیب طلا و دیگری ترکی بازمین نقاشی عنایت شد درین ایام شاه شجاع آبله برآورده و بحدی شدت کرده که آب از گلویش مرو نمی رفت و امید

گردانیدند و مقهوران برگشته روزگار تا به جرهان پور عدای مسارعت باز نکشیدند نوشته حرم بخواجه ابوالحسن رسیده که تا آمدن ما در آن طرف آب ترفیع نماید و مقارن با عساکر اقبال نفوج منفلا پیوست و کوچ کوچ تاهرهانی پور شد امت و هدور آن مخدولان عاقبت پاسبان ادبار بر فرار داشته بر دور شهر نشسته بودند چون عدای دو سال بدهای درگاه آن مقهوران در زود خورد بودند بانواع و اقسام رنج و تعب از بیجاگیری و عسرت عله کشنده بودند از سواری دایمی اسپان رنن شده بلبان نه روز در سرالحماء لشکر توفیق افتاد درین نه روز سی لک روپیه و چسه سیار نه سپاه مدصور و سمت نموده و سراوان گماشته مردم را از شهر بر آورده اند و هدور بهادران رزم دوست دست نگر نموده بودند که آن سیه بخقان تاب مقاومت نیاورده ماندند بدات لعش ارهم پاشیدند و حوالبان تیز جلو از عقب در آمده سیاری را به تدع انتقام سر خاک هلاک انداختند و بهمین دستور مرصت نداده رده و کشته تا کهرکی که جائے اقامت نظام الملک و عیوه مقهوران بود بودند یک روز پیستر آن بد اختار رسیدن افواج قاهره آگاهی یافته نظام الملک را باهل و عیال و احمال و ائقال بقلعه دولت آباد برده بود جائیکه در پیش چله و حمچه داشت پشت به قلعه داده بسست و بیستقرار مردم او بر اطراف ملک پراگنده شدند سران لشکر ظفر اثر با سپاه کینه خواه سه روز در بلده کهرکی توقف نموده شهری را که در مدت بیست سال تعمیر یافته بود بدوئی خراف ساختند که در بیست سال دیگر معلوم بیست که بروفق اصای از آمد حملاً بعد از اهدام آن دناها راسه ها بران قرار یافت که چون هدوز فوج از مقهوران قلعه احمد دگر را محاصره دارند یک مرتبه تا اینجا رفته ارباب فتنه را تدبیه بر اصل نموده از سرور سامان ادوفه کوده کمک گذاشته باید برگشت و باین عزیمت روانه شده تا قصد بآن شتافتند و غیر مقهور مرور حمله سار و کلا و امرا فرستاده شروع در عجز و راری نمود که بعد ازین سرشته بندگی و دولتخواهی از دست ندهم و از حکم قدم بیرون نه دهم را بچه فرمان شود از پیشکش و جریمه مدت داشته بسرکار می رسام اتفاقاً درین چند روز عسرت تمام از گرنی عله در آرد و راه یافته بود و بدر حبر رسید که حمعی از مقهوران که قلعه احمد دگر را محاصره داشتند از طوطیه بهضت لسكر ظفر اثر ترک محاصره نمودند و از دور قلعه برخاستند بنابراین فوج بکمک خلیج حان فرستاده مبلغی برسم مدد هیچ ارسال داشتند و خاطر از همه جهت پرداخته دولت حواهان مظفر و مدصور نار مراجعت نمودند و بعد از عجز و راری بسیار مقرر گشت که سوائے ملکی که از قدیم در تصرف بدهای درگاه بود مواری چهارده گروه دیگر از محالی که متصل بسرحدهای نادشاهی است واگذارند و بسجده لک روپیه برسم پیشکش بخوانه عامره رسانند افضلخان را رخصت نموده کلگی لعلی که دارای ایران فرستاده بود و تعریف آن در جائے خود نوشته شده بجهت خرم عنایت نموده فرستادم و بمشارالیه خلعت و میل و دوات و قلم مرصع مرحمت شد خلیج خاں که در محاصره قلعه احمد دگر مصدر خدمات پسندیده و توفیق

فرمودم که درینصورت با آهن دیگر ممزوج ساخته بعمل آورد چنانچه فرموده بودم سه حصه آهن برق و یک حصه دیگر آمیخته دو قبضه شمشیر و یک قبضه کارد و یکقبضه خنجر ساخته بنظر آورد از آمیزش آهن دیگر حوضه برآورده بود دستور شمشیربمانی و جدولی امیل خم میشد و اثر خم نمی ماند فرمودم که در حضور آرمودند بعایت حوب برید برانر شمشیرهای امیل اول یکی را شمشیر قاطع دیگری را برق سرشت نام کردم ببیدل خان رباعی که افاده این مصمون نماید گفته معروضداشت

ار شاه جهانگیر حهاں یامت نظام * افتاده بعهد او ز برق آهن خام
ان آهن شد بحکم عالمگیرش * یک خنجر و کارد با دو شمشیر تمام

و شعله برق نادشاهی تاریخ یافته دریدولا راحه سارنگدیو که در فرزند اقبالمدد شاه پرویز رفته بود آمده ملازمت نمود عرضداشت کرده بود که این مرید حسبالحکم ار اله اباسر متوجه صوبه بهار گردند امید که ار عمر خود بر حور دار باشد فاسم خان بعنایت بقاره سربلندی یامت درین تاریخ علیم الدین نام ملازم حرم عرضداشت او را مشتملمبر نوید فتح ناشست مرمع که بطریق بدر فرستاده بود آورده گذر اید خلعت نچمت او ارسال داشته رحصت فرمودم امیر بیگ برادر فاضل بیگ خان دیوانگی سرکار فرزند شهریار و محمد حسین برادر حواجه جهان به نخدمتگری و معصوم نخدمت میر سامانی او مقرب گشتند سند حاجی نمک لشکر ظفراتر دکن دستوری یامت و اسب ناو عنایت کردم و مظفر حان نخدمت نخدمتگری سرفرواری یامت * چون دریدولا والده امام علیخان وائی توران مکتوبه مشتمل بر اظهار نسبت احلاص و مراسم اشدائی به دور جهان بیگم فرستاده و ار تحفه های آندیار برسم سوغات ارسال داشته بود مدابری حواجه نصیر را که ار بددهای قدیم و خد متگاران رماں شاه رادگی من است ار جادب دورجهان بیگم برسم رسالت و مکتوبه نا نفایس ایدملک مصحوف او ارسال داشته شد درین ایام که ناغ دور امشان محل برول نارگاه اقبال بود بچه رنگ هشت روره ار بالای نام دولنگاه که هست گرا تفاع داشت جستی رده خود را بر روی گرفت و نجست و خیر در آمد و املا اثر آسیب و رنج در او بدید نیامد * در چهارم حرداد ماه الهی افضل خان دیوان خرم عرضداشت او را مشتملمبر نوید فتح و فیروزی آورده استادبوس نمود تفصیل این اجمال آنکه چون لشکر مدصور بحوالی اوجین رسید جمعی ار بددهای درگاه که هر قلعه ماند و بودند نوشته فرستادند که فوجی ار مقهوران قدم جرأت وے ناکی پیش نهاده ار اب برده گشتند و دهی چند که در بر قلعه واقع است سوخته نتاحت و تاراج آن مسعول اند مدارالمهامی خواحه ابوالحسن نا پنجهرار سوار برسم مدقلای تعین شد که گرم و چسپاں شتافته سزای آن گروه باطل دیزد دهد خواجه شبگیر رده هدیه طلوع صبح بر لب آب نریده رسیده بود که انها آگهی یافتند لحظه پیشتر آب نریده خود را بساحل سلامت رسانیده بودند که بهادران تیر جلو به تعاقب شتافته قریب چهار گروه دیگر انها را رانند و بسیاری را به شمشیر انتقام مصافر راه عدم

افزاده دو هزار و پانصد سوار حکم فرمودم چون مکرر از مضایل و کمالات قاضی نصیر برهانپوری استماع افتاده بود خاطر حقیقت جرات را صحبت مشارالیه رغبت افزود درینولا حسب الطلب بدرگاه آمد عزت دانش او را پاس داشته باکرام و احترام دریافتم قاضی در علوم عقلی و نقلی از یکتایان عصر است و کم گناے باشد که بمطالعه او نرسیده لیکن ظاهرش را بباطن آشنائی کمتر است و از صحبت او محفوظ نمیتوان شد چون بدرویشی و راهبه گزینی بغایت راغب و مایل یافتم پیروی خاطر او نموده تکلیف ملازمت نکردم و پنجهزار روپیه عنایت فرموده رخصت دادم که بوطن خود شتافته آسوده خاطر روزگار بسربرد در غره امرداد ماه الهی باقر خاں بمنصب دو هزار و دو بیست سوار سرفراز گشت و از آموارددهاے بادشاهی که در فتح دکن ترددات شایسته بتقدیم رسانیده بودند سی و دو نفر باضافه های لابن عز اختصاص یافتند عبدالعزیز خاں نقشبندی که بحکومت قندهار تعیین شده حسب التماس فرزند خانبهان بمنصب سه هزار و دو هزار سوار سرفراز شد در غره شهرپور شمشیر مرصع برنیل بیگ ایلچی عنایت نمودم و یک دیهه از اعمال دارالحلافه که مبلغ شانزده هزار روپیه جمع داشت بیزار لطف شد * درینولا حکیم رکنا را بجهت شورش مزاج و بدخوئی و عدم وقوف لایق خدمت ندانسته رخصت فرمودم که هرچا خواهد نمود چون بعرض رسید که هوشنگ برادر زاده خانعالم خون ناحق کرده در حضور طلبداشته بارپرس کردم و بعد از ثبوت حکم بقصاص او شد حاشا که درین امور رعایت خاطر شاهزاده نکرده تا بامرا و سایر بندها چه رسد امید که توفیق رفیق باد غره شهرپور ماه حسب التماس آصف خاں بمنزل او رفته در حمامی که بتازگی ساخته بود غسل کرده شد و تکلیف بسیار نفیس و مکلف حمامی است بعد از فراغ غسل بپشکس لایق بنظر در آورد و آنچه پسند افتاد برگزیده تقه باو بخشیدم وظیفه خضر حاں حاندیسی از اصل و اضافه هزار روپیه مقرر شد * درین ایام بعرض رسید که کلیان نام آهنگری بر زنه هم از صنف خود عاشق زار است و پیوسته سر در پی او دارد و اظهار شیفتگی مینماید آن ضعیفه باوجودیکه بیوه است اصلا ناآشنائی او نن نمیدهد و صحبت این بیچاره دل داده در باطنش سرایت نمیکند هر دو را بحضور طلبداشته بارپرس نمودم و هرچند آنعورت را به پیوند او ترغیب و تکلیف داده شد اختیار نکرد درینوقت آهنگر مذکور گفت که اگر یقین دامن که او را بمن عنایت فرمایند خود را از بالای شاه برج قلعه می اندازم من از روی مطایبه گفتم که شاه برج موقوف اگر دعوی محبت تو از صدق فروغی دارد خود را از نام این خانه اندازی من او را حکمی بتو میدهم هنوز سخن تمام نشده بود که برق آسا دویده خود را یزیر انداخت معجزه افتادن از چشم و دهانش خون جاری شد من از آن هزل و مطایبه ندامت بحیار کشیدم و آزرده خاطر گردیدم باصف خاں فرمودم که او را بخانه برده تعمیرداری نماید چون پیمانه حیانتش لبریز شده بود بهمان آسیب درگذشت

شایسته شده بود بمنصب چهاردهانی ذات و هزار سوار سرفرازی بامت مکرم خان حسب الحکم از صوبه آذربایجان آمد برادران بدولت ملازمت مستعد گشت عقد مروری بر سر پیشکش گذاشتند و بر ملک ولد بهادر الملک بخطاب نصر تخوانی سرفراز گردید باو دی رام دکنی غم است شد و عزیز الله ولد یوسف خان بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار ممتاز گشت روز بزرگ شنبه بسمت و یکم مقر بخان از صوبه بهار رسیده دولت ملازمت دریافت در بدو افعالی و محب علی بیگ و حاجی بیگ و فاعل بیگ فرستادهای دارای آنرا که دفعات آمده بودند رخصت فرمودم با فانیگ سرو پا و حلجر و جیعه مریع و چهل هزار روپیه نقد انعام شد و محبعلی بیگ بحالت و سی هزار روپیه سرفراز گشت و سهمین دستور بدیگران نیز در خورشایستگی خود انعام ها شد و باو بودی مناسب است بحالت برادر والا پدر مصروف نامبردها فرستاده شد در آن تاریخ مکرم خان صاحب صوبگی دارالخلافه دهلوی و خدمت فوحداری میوات سرفراز شد و بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار و پانصد سوار اصل و اضافه عراقی از دولت سرفراز بمنصب دو هزار و سوار و گرد هر یک از سال کچوهه بهار و در بدو بهت سوار ممتاز گشتند در بیست و نهمین تنگ دام فرستاده دارای آنرا ملازمت نمود و مقتوب آن برادر عالی قدر مستمل فرات بحکمت و یک جهانی رسیدند آنچه بر سر سوعات فرستاده بود بنظر در آورد در عروقه بنرمه الهی فعل حاصله که رقی نام بحکمت فرزند خان جهان فرستادم بطریق ملازم حرم عروقه شت او آورده گذاشته التماس اسب بخشی نموده بود براحه کسب داس مسرف فرمودم که هزار اسب از طوایل سوکار در پانزده روز سامان نموده همراه روانه سازد و اسب و سارق دام که دارای ایران از عدایم لشکر روم از سال داشته بود بحکم عدالت نموده فرستادم در آن روز عیث الدین نام ملازم ارادتکار عرضداشت و را مستمل فرمود و قمع آورده بود گذریده در اوراق گذشته از شورش و فتنه انگیزی میداداران کسود و فرستادن جلان بر سر دلاور خان نگاشته کلک بیان گشته بود چون این مهم اروسر سامان پسندیده بامت ارادتکار حکم شده بود که خود بآن خدمت شایسته شتافته بمقدان بد سرانجام را تدبیه و تادیب بر اصل دهد و بدوئی ضبطان کوهستان نماید ده عدار آهرقه و آشوب بر حواشی آن ملک ده بسیند مومی الیه بموجب فرموده شتافته خدمت شایسته طاهر ساخت و اهل فتنه و مساد بصرای اوارگی سر نهاده نیم جانی بدر رفتند و محدوداً حار شورش و آشوب آراں ملک برکنده شد و مردم کاری استحکام داده و ضبط تهاجمات نموده بکشمیر مراجعت کرد بجلدوی اس خدمت پانصد سوار بر منصب ارادتکار فرودم چون خواجه ابوالحسن بر مهم دکن مصدر ترددات شایسته و خدمات پسندیده شده بود هزار سوار بر منصب مشارالیه صامه فرمودم * احمد بیگ برادر زاده ابراهیم خان فتح جنگ بصاحب صوبگی بنامه سرفراز گشته بخطاب خانی و عام و بقاره بلند مرتبه شد و منصب او از اصل و

و غذاهای ناموافق محافظت نمود امید که حکیم حقیقی ارغناخانه طبیب محنت کامل نصیب کند روز دوشنبه دوازدهم ماه مذکور مطابق بیست و پنجم شهر شوال سنه یکهزار و سی هجری جشن وزن شمسی بمبارکی و فرخی آراستگی یافت چون در سال گذشته بیماری صعب کشیده پیوسته در محنت و آزار گذرانیده بودم بشکر آنکه چنین سالی بخیریت و سلامت بانجام رسید در سر آغاز سال حال اثر صحت بر چهره مراد پدید آمد نور جهان بیگم القاس نمود که وکالی او متصدی این جشن عالی باشد الحق مجلسی ترتیب نمود که حیثیت افزای نظارگیان گشت از تاریکی که نور جهان بیگم در عقد از دواج این نیازمند در آمده اگرچه در همه جشن های ورن شمسی و قمری لوازم اجرا چنانچه لایق این دولت بوده باشد ترتیب نموده سرمایه اسباب سعادت و بیک بختی دانسته است لیکن در این جشن بیش از بیش در تکلفات افزوده در آراستن مجلس و ترتیب بزم نهایت توجه بکار برد و جمعی از نندهای پسندیده خدمت و خواص مزاجدان که در این ضعف از روی اخلاص و جانفشانی پیوسته حاضر بوده پروانه صفت برگرد سرم میگشتند نفواریات لایق از خلعت و کمر شمشیر مرصع و خنجر مرصع و اسب و قیل و خوانها بر از هر کدام در خور پایه خویش سرفراری یافتند با آنکه از اطبا خدمت شایسته بظهور نیامده بود نادرک خفتی که دوسه روز دست میداد تقریبات برانگیخته انواع و اقسام مراسم بظهور آمده در این جشن همایون نیز مائعات لایق از نقد و جنس کام دل برگرفتند بعد از فراغ جشن مبارک خوانهای جواهر و زر بطریق نثار در دامن امید اهل نشاط و ارباب استحقاق ریخته شد و جوهرهای منجم که نوید بخش صحت و تندرستی بود همپرو روپیه وزن نموده مبلغ پانصد مهر و هفت هزار روپیه باین میغه در وجه انعام او مقرر شد در آخر مجلس پیشکشهای که بجهت من ترتیب داده بودند بدظردر آوردند از جواهر مرصع آلات و اقامته و اقسام بغایس آنچه خاطر پسند افتاد برگزیدم بالجمله مواری دو لک روپیه صرف این جشن عالی بابت انعاماتی که نور جهان بیگم کرده بقلم در آمد سوای آنچه برسم پیشکش گذرانید در سنوات گذشته که من محنت داشتم سه من و یک دو سیر بیشتر یا کمتر بوزن در می آمدم امسال بنابر ضعف و لاغری دو من و بیست و هفت سیر شدم روز مبارک شنبه غره ماه الهی اعتقاد خا حاکم کشمیر بمنصب چهار هزار و دو هزار و پانصد سوار سرفراری یافت راجه گجندگه بمنصب چهار هزار و سه هزار سوار ممتاز گشت چون خبر بیماری من بفروند شاه پرویز میرسد بفرمان طلب مقید نشده بی تادانه متوجه ملازمت میگردد بتاريخ چهاردهم ماه مذکور در ساعت معسود و رمان محمود آن عزیزند سعادت مند بدولت استانبول مستعد گشته سه بار بر دور تخت گردید هر چند مبالغه نموده سوگند می دادم و منع میفرمودم او در زاری و تضرع افزوده بیشتر اغراق بکار می برد دست او را گرفته جانب خود کشیدم و از روی شفقت و عاطفت در اغوش عزت تنگ در آورده التفات و توجه بحیار ظاهر عظیم

عاشق که جان نثار بولستان ساخته * از شوق جانی سپرد و احل را بهانه ساخت
 حسب الاتماس مهلتخان منصوب لاجپن قاقشال اراصل و اهنمه هزاره ذات و
 پانصد سوار مقور شد در سوانج گذشته ایمانی بولان رفته که روز جشن دسهره در کشمیر
 اثر گرفتگی نفس و کوتاهی دم در حدود احساس نمودم مجمل از کثرت ناریدگی و
 رطوبت هوا در مجرای نفس بحالت چپ نزدیک بدل گرانی و گرفتگی ظاهر شد
 رفته رفته نامتداد و اشتداد انجامید از اطمینانی که در ملازمت بودند نخست حکیم
 روح الله متصدی علاج گشت و یک چنده بدواهلای گرم ملایم تدبیرات بکار برد
 بظاهر اندک تحفیفی شد چون اراں گریه بر آمدم بار شدت ظهیر ساخت درس مرتبه
 روزی چند بسیریز و نار نسیر شد در داخمت از هیچ کدام فایده بر اراصل بیافتم مقارن
 ایحال حکیم رکدا که از سفر کشمیر معاف داشته در آگوه گذاشته بودم بخدومت پیوست
 و از روی دلیری و اظهار قدرت مرتکب معالجه شد و مدار برادویه گرم و خشک نهاد
 از تدبیرات او نیز فایده مرتب نگشت بلکه سبب افرونی حرارت و خشکی دماغ و
 مزاج شد و بعامت ضعیف گشتم و مرض رو داشتداد نهاد و محنت بامتداد انجامید
 درس قسم رفتی و چنین حالتی که دل سنگ بر من میسوحمت مدرا پسر حکیم مرزا محمد
 که از اطباء عمده عراق بود در عهد دولت پدر بزرگوارم از ولایت آمده بود بعد از آنکه تخت
 سلطنت بوجود یی بیارمند از استگی یامت چون بجوهر استعداد و تصرف طبیعت
 از همکدان امتیاز داشت در مقام تربیت او شده بحضرت سیم الزمائی امتیاز بخشیدم
 و بایه اعتبار از دیگر اطباء که در ملازمت بودند برافزودم بگمان آنکه شاید وقتی از اوقات
 مصدر خدمتی تواند شد آن حق ناشناس باوجود چندین حقوق و مدت و رعایت
 مرا باین روز دیده و بچنین حال پسمندیده املا بدوا و علاج خود را اشدائی ساخت
 با آنکه از جمیع اطباء که در ملازمت حاضر بودند بقدر امتیازی داشت متصدی علاج
 نمیشد هر چند عدایت و التفات ظاهر ساخته بمدارا و مواسات تکلیف می نمودم
 بیشتر صلب شده در جواب می گشت که بردانش و حفاقت خود این قدر اعتماد
 ندارم که متصدی علاج توأم گشت و همچنین حکیم ابوالقاسم پسر حکیم الماک باوجود
 بسبب خانه رادگی و حقوق تربیت متوهم و متوحش خود را ظاهر می ساخت که
 از رویست خاطر مستعمر و متنازی می شد تا بمعالجه چه رسد ناگزیر دست از همه باز
 داشته از تدبیرات ظاهری دل برکنده خود را بحکیم علی الاطلاق سپردم چون در بشاء
 پیاله تحفیفی می شد روز هم بخلاف ضابطه و معناد ارتکاب می نمودم رفته رفته
 باعراط کسید و مقارن گرم شدن هوا ضرر از محسوس گشت ضعیف و محنت رو بفرونی
 بهاد نورجهان بیگم که تدبیر و تجربه او اریں اطباء بیشتر است خصوص که از روی
 مهربانی و دلسوری باشد در مقام کم کردن پیاله و تدبیراتی که مناسب وقت و ملایم
 حال باشد شده اگر چه پیش ازین هم علاجه که اطباء میکردند بصلاح و موافقت او بود لیکن
 بدو وقت مدار در مهربانی او نهادم و شراب را بقدری کم کرد و از چیره های نامناسبه

سرمین خوشی اختیار نموده شهره یغافهاده شود که در موسم تابستان محل اقامت باشد و الا بجایب کشمیر عنان عزیمت معطوف گردد و مظهر خاں را بحفظ و حراست دارالخلافه آگره گذاشته به نقاره واسپ و فیل سرفراز فرمودم میرزا محمد برادر زاده او را بفوجداری نواحی شهر مقرر داشته بخطاب اسد خانی و اضافه منصب ممتاز گردانیدم * و باقر خاں را بخدمت صوبه داری صوبه اوده سرفراز ساخته رخصت فرمودم * بست و ششم ماه مذکور از نواحی متها فرزند اقبال مند شاه بیروز صوبه بهار و محال جاگیر خودش دستوری یافت سرو پای خاصه با نادری و خنجر مرصع و اسپ و فیل لطف فرموده رخصت نمودم امید که از عمر برخوردار باشد مکر محاسن حاکم دهلی بدولت رمین بوس سرفراز شد در ششم ماه بدارالملک دهلی نزول اتفاق افتاد و روز در سلیم گده مقام فرموده به نشاط شکار مشغول گشتم درینولا بعرض رسید که جادو رای کهاتبه که از سرداران عمده دکن است برهمونی سعادت و بدرقه توفیق دولتخواهی اختیار نموده در سلک دولت خواهان و بندها منتظم گردید فرمان مرحمت عنوان باخلعت و خنجر مرصع مصکوف نراین داس را تهور عنایت نموده بجهت او فرستادم غره دیماه الهی مطابق هفتم شهر صفر سنه ۱۰۳۱ هجری مقصود برادر قاسم خاں بخطاب هاشم خانی و هاشم بیگ خوشی بخطاب جان بنار خانی سرفراز گشتند هفتم ماه مذکور در مقام هرودوار که برکنار گنگ واقع است درول سعادت اتفاق افتاد هرودوار از معتمد معاند مقرر هنوز است و بسیاری از برهمنان و تجرد گردان درین مقام گوشه انزوا اختیار نموده بآئین دین خویش یزداں پرستی می نمایند بهر کدام درخور استحقاق اربقد و جنس تصدق لطف فرمودم چون آب و هواے این دامن کوه پسند خاطر نیفتاد و سرمینی که اقامت دران توان کرد بنظر دریدامد برسمت دامن کوه جمود و کالگزه نهضت فرمودم درینولا بعرض رسید که راجه بهاؤ سنگه در صوبه دکن مسامر ملک عدم گشت از افراط شراب بغایت ضعیف و زبون شده بود ناگاه غشی برو مستولی میگردد هرچند اطبا تدبیرات بکار برده داغها تر فرق سرمی سوزند بهوش نمی آید یک شبان روز بے شعور افتاده روز دیگر میگردد دو زن و هشت کدیز خود را بآتش و فاس او سوختند جگت سنگه برادر کلانش و مهاسنگه برادر راده او هر دو نقد حیات در کار شراب کرده بودند مشارالیه از ادبا عبرت نگرفته جن شیدرس بآب تلخ فروخت بغایت وحیه و نیک ذات و سنجیده بود از ایام شاهزادگی بخدمت من پیوسته بمیامن تربیت من بوالا پایه پنجهزاری رسیده بود چون ازو فرزندی نمانده نبیره برادر کلانش را باوجود مغرسن بخطاب راجگی سرفراز ساخته منصب دو هزاره ذات و هزار سوار عدایت فرمودم برگنه انبر که وطن آنهاست بدستور سابق بجاگیر او مقرر شد تا جمعیت او متفرق نشود اصالت خاں بهر خانجهان بمنصب هزاره ذات و پانصد سوار سرفراز شد هشم ماه مذکور در سراسر آلوتوه منزل شد چون پیوسته به نشاط شکار مشغول و طبیعت بخوردن گوشت جانورانی که به دست خود شکار می کنم پیشانی را تصب

امید که از عمر و دولت برخوردار باشد درینوا بیعت لک رویه خزانه مصحوب
 الهداد خان بجهت صرف ضروریات لشکر دکن نرد خرم فرستاد شده مشارالیه بعدایت
 قیل و علم سرفرازی یافت در بیست و هشتم قیام خان قراول بیگه بمرض طبعی و بیعت
 حیات سپرد از خدمتگاران مزاجدان بود و قطع نظر از فدوی شکار و مهارت او درین فن
 از اکثر جزویات خبردار بود و پیروی مزاج من بسیار کرده بود بالجمله اریس سانحه
 خاطر من سخت گرانی پذیرفت امید که ایند تعالی او را بیدامرزاد * بتاریخ بخت و
 فهم والده نور جهان بیگم بجوار رحمت الهی پیوست از صفات حمیده ایں که بانوس
 خاندان عفت چه نویسم ے اغراق در پاکی طینت و دانائی و سایر خوبیهای که زیور
 عورات است مادر دهر همتای او نزاده و مادر او را از مادر حقیقی خود کمتر نمیدانستم
 نسبت تعلق و رابطه محبت که اعتماد الدوله را باو بود یقین که هیچ شوهر را با
 همسر خود ندوده ارینجا باید عیاس کرد که دران پیرغم زده چه گذشته باشد و همچنین
 از نسبت تعلق نور جهان بیگم با چذیی والده چه توان نوشت مرزندی مثل آصفخان
 با نهایت حرور مددی و دانائی حومه شکستنی چاک کرده از لباس اهل تعلق برآمده
 پدر محروم خاطر را مشاهده حال گرمی مرز غم برعم و درد سردی افزود هرچند
 به نصیحت پرداخت سود مند دیامد روزی که من به پرسش رفتم چون ابتداء
 شورش مزاج و آردگی خاطر او بوده از روی شفقت و مرحمت حرفی چند نصیحت
 آمیز فرموده بعد نگرفتم و وا گذاشتم تا آن آشوب فرو نشیند بعد از روزی چند جراحت
 درونی او را بمرهم التفات علاج کرده باز بلباس اهل تعلق می آورم اگرچه اعتماد الدوله
 بجهت رضا جوئی و پیروی خاطر من بظاهر خود را ضبط میکرد و اظهار حوصله مینمود
 لیکن باین نسبت الفتی که او را بود حوصله چه همراهی تواند کرد غره آبان ماه
 الهی سربلند خان و جانسپار خان و باقیخان بعنایت نقاره سربلندی یافتند عبدالله
 حان ے رخصت صاحب صوبه دکن بمحال جاگیر خود آمده بدیواییاں عظام فرمودم
 که جاگیر او را تعیر نمایند با اعتماد رای حکم شد که سزاوی نمود او را بصوبه مذکور
 رساند * پیش ازین مجملی از احوال مسیح الزمان ثبت افتاد که باوجود چندین
 حقوق تربیت و توارش درین قسم بیماری توفیق خدمتگاری نیافت غریب تر آنکه
 بیگبار پرده آردم از پیش سرگرفته التماس سفر حجاز و زیارت خانه مبارک نمود ارینجا
 که در همه وقت در همه کارها توکل این دیارمند بذات خداوند می نیاز و کریم کارساز
 است کفاده پیشانی رخصت فرمودم با آنکه ار همه قسم سامان داشت بخت هزار
 رویه بجهت مدد خرج انعام شد امید که حکیم علی الاطلاق بی وسیله اطبا و سبب
 دوا این نیازمند را از شفا خانه گرم خود صحت عاجل و شفای کامل کرامت
 کند چون هوا آگره از مر شدت حرارت و افراط گرما بمزاج من سازگار نبود بتاریخ
 سده هم روز دوشنبه آبان ماه الهی سنه شانزده ربات عظیمت بر سمت کوهستان
 ندای برافراشته شد که اگر هوا ناحیت باعبدال قریب باشد بر کنار آب گنگ

در میان آن خاله‌های فیروزه رنگ افتاده بر دور آن هر خط فیروزه رنگ کشیده مشتمل بر هشت کنگره و بر دور آن خط فیروزه بعرض دو انگشت سرخ گل شفتالو و باز برگردن آن خط فیروزه رنگ و پایهایش نیز سرخ رنگ زنده را که وزن فرموده شد یکصد و پنجاه و دو توله بر آمد بعد از کشتن و پاک ساختن یک صد و سی و نه توله شد دیگر مرغ زرین است که ساکنان لاهور شن گویند و کشمیریان بوط نامند رنگش ارعالم سینه طاووس و بال‌های سر کاکل و دمش مقدار چهار پنجم انگشت زرد مانند شپیر طاووس و جنه سران قار غایتاً گردن قار دراز و بے اندام است و ازین کوتاه و نادم برادرش شاه عباس سرخ رری خواسته بود چند قطعه مصحوب ایلچی او مرستاده شد روز دوشنبه جشن درین فمری آراستگی یافت درین جشن نور جهان بیگم بچهل و پدم کس از امرای عظام و بددهای نزدیک خلعت داد چهار دهم ماه مذکور موضع بهلون از مضافات سینا محل نزول اردو گیهان پوی گردید چون هوا سیر کنگره و کوهستان مذکور پیوسته مرکوز خاطر بود اردوی کلان را درین مقام گذاشته باجمعی از بندهای مخصوص و اهل خدمت متوجه تماشای قلعه مذکور شدم چون اعتمادالدوله بیمار بود در اردو گذاشتم و صادقخان میرنخشی را بجهت محافظت احوال مشارالیه و محارست اردو نگاه داشتم روز دیگر خبر رسید که حال اعتمادالدوله متغیر گشته و علامت یاس از چهره احوالش ظاهر است از اضطراب نور جهان بیگم و نسبت التفات که مرا تا بود تاب دیارده نارد و مراجعت نمودم آخرهای روز بدیدن او رفتم وقت سكرات بود گاه از هوش میرفت و گاه بهوش می آمد نور جهان بیگم بجانب من اشارت کرد و گفتم می شناسید در چنان وقتی این بیت انوری را خواند

آنکه نابینای مادر را اگر حاضر شود * در چنین آرایش عالم نه بیند مهتری
دو ساعت بر بالین او بودم هرگاه بهوش می آمد هرچه میگفت ارروی آگاهی و فهمیدگی بود القصه شب هفدهم ماه مذکور بعد انقضای سه گهری رحمت جاوید پیوست چه گویم که ازین واقعه وحشت امرا بر من چه گذشته هم وزیر عاقل کامل بود و هم مصاحب دانای مهربان

از شمار دو چشم یک تن کم * در حساب خرد هزاران بیش
با آنکه نار چنی سلطنتی بر دوش اختیار او بود و این ممکن و مقدور شریست که در دخل و تصرف همه را از خود راضی توان داشت هیچکس بجهت عرض مطلب و مهم سازی خود نزد اعتمادالدوله نفرت که از پیش او آزردگی پرگشته باشد هم دولتخواهی و کفایت صاحب را مراعات مینمود و هم ارباب حاجت را خورسند و امیدوار میداشت الحق این شیوه مخصوص او بود از روزیکه مصاحب او بجوار رحمت ایزدی پیوست دیگر بخود نه پرداخت روز بروز میگذاخت اگرچه در ظاهر بجهت سرانجام مهم سلطنت و تمشیت امور دیوانی محنت بخود قرار داده دست از کار نمیداشت لیکن در باطن باتش جدائی او میسوخت تا آنکه بعد از سه ماه و بیست روز در گذشت روز

است بنابر وسواس و احتیاط که در این امور است در حضور می فرمایم که پاک سازند و خود مفید شده چینه دانه آنرا ملاحظه می کنم که چه خورده و خوراک این جانور چیست اگر احیاناً چیزیست که کراهیت داشته باشد بنظر در می آید ترک خوردن آن منی کنم پیش از این اقسام مرغابی بعیر از سونه میل نمی فرمودم در هنگامیکه دارالبورکت اجمیر محل نزول رایات اقبال بود سونه مرغابی خانگی را دیدم که کرمهای مکروه می خورد از مشاهده آن طبیعت را نفرت بهم می رسد از خوردن سونه مرغابی خانگی ترک دادم تا آنکه درین تاریخ مرغابی شکار شد فرمودم که در حضور پاک کردند از چینه دان اول پاهدکی خورد برآمد بعد ازاں بقیه کلان ظاهر شد بمرتبه گلاب بود که تا بچشم خود دیده بود قبول نتوان کرد که باین کلانی تواند فرو برد مجمل از امور محدود قرار دادم که در کل مرتکب مرغابی دشوم خان عالم معروض داشت که گوشت عقاب سفید نعایت لذیذ و نازک میباشد بنابراین عقاب سفید را طلبداشته فرمودم که در حضور پاک ساختند اتفاقاً از چینه دان آن ده بقیه برآمد نوعی مکروه طبیعت افتاد که از یاد آن خاطر متناذی و متنفرد می گردن در بیست و یکم باغ سهند مسرت افزای خاطر گشت و دو روز مقام نموده ارسیر و تماشای آن محظوظ گشتم دریدولا خواجه ابوالحسن از صوبه دکن آمده سعادت ملازمت دریافت مورد عنایات روز افزون گردید غره بهمن ماه الهی در نور سرامدل اتفاق افتاد مذهب معتقد خان از اصل و اضافه دو هزاره ذات و شش صد سوار حکم شد خان عالم بصاحب صوبگی اله اباس سرفرازی یافت اسپ و سرو پا و شمشیر مرمع عنایت نموده رخصت فرمودم مقرب خان منصوب پلج هزاره ذات و سوار مختار گشت روز مبارک شنبه که کنار آب بیاه منزل شد فاسم خان ارلاهور آمده دولت ملازمت دریافت هاشم خان برادر او با زمینداران دامن کوه سعادت آستانبوس سرفراز شد باسوی زمیندار بلواره حانوری بنظر در آورد که مردم کوهستان آنرا جان بهن خوانند مانند قرقادل است که تدر و نیز گویند رنگش بعیده برنگ ماده قرقادل است لیکن در جثه قرقادل سفید باسوی مذکور معروض داشت که این جانور بر کوه برف می باشد و خوراکش علف و سبزه است تدر و در خانه نگاه داشته بچه ارو گرفته شد و گوشت اقسام آن را از جوانه و گلاب مکور خورده شد توان گفت که گوشت تدر و را با گوشت جانور مذکور بسببی نیست گوشت این جانور بمراتب لذیذ ترست از جانورانی که درین کوهستان بنظر در آمد یکی پهل پکار است کشمیریان سوتلو می گویند از طاؤس ماده نیم سوانی خورده تر میباشند پشمت و دم و هردو نارو سیاهی مایل از عالم بالهای چر و خالهای سفید می دارد شکم تپیش سینه سیاه باخالهای سفید و معضی خالهای سرخ نیز دارد و پرها ببارو سرخ آتشین در نهایت ترقی و خومی و از سر نول تا پس گردن نیز سیاه براق و بالای سر بر شاخ و گوشش فیروزه رنگ و بر دور چشم و دهانه پوست سرخ و در زیر حلقوم پوستی در مقدار دو گندمت و در میان آن پوست مقدار یکدست بدفقه رنگ است و

انجا را عزت و حرمت داشتنه چون سینه که نسبت باعضای دیگر شریف تر است درین مقام افتاد اینجا نسبت بجایهای دیگر گرامی تر داشتند و بعضی برانند که این سنگ که الحال معبود و منصوب کفار شقاوت اثار است آن سنگ نیست که در قدیم بوده بلکه سنگی که در قدیم بود لشکری از اهل اسلام آمده سنگ مذکور را برداشته در قعر دریا انداختند بهستوری که هیچکس بے بدان نیرست، مرد مدتها این غوغای کفر و شرک از عالم برافکند بود تا آنکه برهمنی مزور بجهت دکان آرائی خویش سنگی را در جائی نهان ساخته نزد راجه وقت آمده گفت که من دوکا را بخواب دیدم که بمن میگفت که در فلان مقام مرا اذداخته اند رود مرا دریابید راجه از ساده لوحی و طمع زر که در رفورات خواهد آمد سخن برهمن را معتبر داشته جمعی را بهمراهی فرستاد و آن سنگ را آورده درین مقام عرب تمام نگاهداشته اند و از سرینو دکان ضلالت و گمراهی فرو چیده اند و العلم عبدالله از بتخانه مذکور سیر دره که کوه مدار شهرت یافته عبور اتفاق افتاد جائی بعین است از روی آب و هوا و طراوت سبزه و لطافت مقام نظرگاه خوشی است و آنسار در آن مقام واقع شده که از فرار کوه آب فرو می ریزد حکم فرمودم که عمارت موروی در حور این مقام اساس بدهد در بیست و پنجم ماه مذکور رایات مراجعت معطوف داشته الفخان و شیخ فیصل الله را بعدایت اسپ و فیل سرمر از ساخته بمحافظت قلعه رخصت فرمودم روز دوم قلعه دور پور محل نرول اردوی معلی گردید بعرض رسید که درین نواحی مرغ جنگلی بسیار است چون تا حال شکار مرغ مذکور بکرده بودم روز دیگر مقام فرموده به بساط شکار خوشوقت گشتم چهار قطعه شکار شد در جته و رنگ و صورت از مرغ خانگی تمیز نمیتوان کرد و از خصوصیات مرغ مذکور آن است که اگر از پا گرفته سرگون سارند تا هر جا که برند آوار بر نمی آرد و خاموش می باشد بخلاف مرغ خانگی که فریاد می کند مرغ خانگی را تا در آب گرم غوطه ندهند پرهایی آن سهولت ندهد نمی شود جنگلی از عالم دراج و بوده خشک کنده می شود از اقسام آن فرمودم که طعام بپختند و کباب کردند بد طعام ظاهر شد هر چه کلاں است گوشتش در نهایت بیمزگی و خشکی است جوانه اش قوی الجملة رطوبتی دارد اما بدطعام است زیاده از یک تیرانداز پرواز نمی تواند کرد خردش اکثر سرخ می باشد و ماکیان سیاه و زرد و درین جنگل نور پور بسیار است نام قدیم نور پور دهمریست بعد از آنکه راجه با سو قلعه از سنگ و منارل و بساطی طرح افکند بمداست نام من نور پور گویند تخمیناً سی هزار روپیه صرف این عمارت شده باشد غایتاً عمارتی که هندوان بسلیقه خود بسازند هر چند تکلفات بکار برند دلشعین نیست چون جای قابل و سر منزل دلکشا بود حکم فرمودم که یک لک روپیه از خزانه عامره بجهت عمارت انجا تلخواه نمایند و منازل عالی در خور آن سرزمین است پس نهند درینولا بعرض رسید که سناسی موتی درین نواحی می باشد که مطابق اعتقاد از خود دور کرده حکم فرمودم که بحضور بدارند که بحقیقت او را رسیده و بدان

دیگر به پرمیش فرزندان و خورشیدان او رفته چهل و یک تن از فرزندان و اقوام و هوارده نفر از مدتسبانان او را سربو با عنایت نموده از لباس ماتم برآوردهم روز دیگر بهمان عزیمت کوچ نموده متوجه تماشای قلعه کانگزه شدیم بچهار منزل دریا به سان گنگا مورد اردوس معلی گشت، الف خاں و شیخ فیض الله محارسان قلعه مذکور سعادت زمینی بوس دریافته درین منزل پیشکش راجه چیتا به نظر در آمد ملک او بخت و پدجکوه ار کانگزه دور ترست درین کوهستان ارو عمده تر زمیندار نیست گریزگاه همه زمینداران ملک ملک اوست و عقبهای دشوار گذار دارد تا حال اطاعت هیچ پادشاهی نکرده پیشکش نفرستاده بود برادر او نیز بسلامت سرفراز گشته از جانب او مراسم بددگی و دولتخواهی ظاهر ساحت خیلک شهری و معقول بنظر در آمد بانواع مرحام و دوارش سرفرازی یافت * بتاریخ هشت و چهارم ماه مذکور متوجه سیر قلعه کانگزه شدم و حکم کردم که قاضی و میر عدل و دیگر علماء اسلام در رکاب بوده آنچه شعار اسلام و شرایط دینی محمدی است در قلعه مذکور بعمل آورند بالجمله قریب یک کروزه طی نموده برقرار قلعه برآمده شد بتوفیق ایزد سبحان بانگ نمار و خواندن خطبه و کشتن گاؤ و عیوه که از ابتداء بداء این قلعه تا حال شده بود همه را در حضور خود بعمل آوردم سجده شکر این موهبت عظمی که هیچ پادشاهی توفیقی بران نیافته بود بتقدیم رسانیده حکم فرمودم که مسجد عالی درون قلعه بنا نهد قلعه کانگزه برکوه بلند واقع است و در استحکام و متانت بحمد است که اگر اذوقه و لوازم قلعداری برجا باشد دست زور دامن آن نمیرسد و کمند تدبیر از تسخیر آن کوتاه است اگرچه بعضی جاسرکوبها دارد و توپ و تفنگ میرسد اما حصاریان را ریاں ندارد می تواند که بجای دیگر نقل مکان نموده از آسیب آن محفوظ مانند قلعه مذکور بیست و سه برج و هفت دروازه دارد درون آن یک کروزه و پانزده طناب است طول پاو کروزه و دو طناب و عرض از بیست دو طناب ریاده نه و از پانزده کم نی و ارتفاع یکصد و چهارده درعه دو حوض درون قلعه دارد یکی در طول دو طناب و در عرض یک و نیم طناب و دویم نیز براس آن بعد از فراغ سیر قلعه بتماشای بتخانه درگا که به بهون مشهور است توجه فرمودم عالی سرگشته بادیه ضلالت شده قطع نظر از کفار که بت پرستی آئین آنهاست کروزه کروزه از اهل اسلام مسافت بعید طی نموده ندورات می آرند و پرستش این سنگ سیاه می نمایند نزدیک بتخانه مذکور در دامن کوه ظاهران گوگرد است و از اثر حرارت و تلمش پدوسته آتشی شعله می کشد انرا جوالا موکمی نام نهاده اند و یکی از کیهانات بت قرار داده و فی الواقع هفود اعتقاد درست و راست داشته عوام الناس را غریفته اند هفود می گویند که چون زن مهادیو را عمر بمر آمد و شربت مرگ چشید مهادیو از عایت محبت و تعلق که باو داشت مرده او را بدوش کرده سر در جهان نهاد و "شه او را با خود می گردانید چون مدتی برین گذشت ترکیب او متلاشی گشت و "همه در ریخت هر عضو در جائی افتاد و در خور شرافت و کرامت هر عضو

یادچند از بندهای خاص بعزم شکار توجه فرمودم و از قیفاق کوهی و چهاره بکصد و بیست و چهار راس شکار شد درین روز بعرض رسید که ظفرخان پسر پسرین خان برحمت حق بدوست سعادت امید پسر او را بمنصب هشت صدی دات و چهار صد سوار سرفراز ساختم

جشن هفتادهمین نوروز از جلوس همایون

شب دوشنبه شهر جمادی الاول سنه هزار و سی و یک هجری بعد از گذشتن یک بهر و پنج گهزی و کسری نیز اعظم فروغ بخش عالم دولتسرای حمل را بدور جهان افروز خویش منور گردانید و سال هفدهم از جلوس این بیارمند نفرخی و فیروزی اعز شد درین روز بهجت افروز آصف خان بمنصب شش هزار دات و سوار سرفراز گردید قاسم خان را بحکومت صوبه پند اب رخصت فرموده اسپ و میل و سروپا عنایت نمودم هشتاد هزار درب برنیل بیگ ایلیچی دارای ایوان انعام شد در ششم ماه مذکور مقام راول پندی مورد عساکر منصور گردید فاضل خان بحکومت بخشگیری سرفزاری یافت برنیل بیگ حکم شد که تا هنگام مراجعت موکب منصور از سیر کشمیر در دارالسلطنت لاهور آسوده بسربرد نائب قلیخان لنگهر فیل عنایت شد چون در بدو مکر استماع یافت که دارای ایران از خراسان بعزم تسخیر قندهار شتافته اگرچه این حرف نظر بر نصبتهای سابق و حال بغایت بعید می نمود و از حساب دور بود که این قسم بادشاه بزرگ خیالات سبکی و بی حوصلگی بکار برد و بر سر ادبی بنده از بندهای من که داسیصد چهار صد نوکر در قندهار باشد خود بیاید اما از آنجا که حزم احتیاط از شرایط جهانداری و لوازم سلطنت است زمین العادیه بخشی احدیان را با فرمان مرحمت عنوان نزد خرم فرستاده ام که با عساکر فیروزی اثر و فیلان کوه شکوه و توپخانه عظیم که در آن صوبه یکمک او مقرر بود بصورت هرچه تمام تر خود را ملازمت رساند که اگر این حرف مقرون بصدق باشد او را بالشکری از حساب و شمار بیرون و خزانه ارحد و اندازه افزون فرستاده شود تا نتیجه عهد شکنی و حق ناشناسی را دریابد هشتاد ماه مذکور در سرچشمه حسن ابدال منزل شد فدائی خان بمنصب دو هزار دات و هزار سوار سرفراز گردید بدیع الزمان بحکومت بخشگیری احدیان مقرر گشت در دوازدهم ماه مذکور روز جمعه مهابتخی از کابل آمده ملازمت نموده سعادت زمین بوس دریافت و مورد الطاف روز افزون گردید صد مهر بصیغه نذر و ده هزار روپیه برسم تصدق گذرانید خواجه ابراهیم قایمینی خود را اراسته بنظر گذرانید دو هزار و پنجاه سوار خوش اسبه بقلم در آمد که از آن جمله چهار صد سوار بوق افتاد بودند در منزل مذکور شکار قمرغه طرح افروخته می

و مرقاضان هفود را سرب با سی می گویند و معنی سرب با سی آنکه تارک همه چیز و بکثرت استعمال سفاسی شد و تفصیل مراتب اینها بهیچراست و در طایفه سرب باسی چند گروه اند و از آنجمله یکی موتی است که از خود صلب اختیار میکنند و خود را تسلیم می سازند چنانچه مطلق زبان را بگویائی آشنا نمی سازند اگر در شبان روز یک جا ایستاده باشند قدم پیش و پس نمی بهند مجمل حرکت باختیار آنها سرب می زند و حکم حماد دارند چون بحضور آرند تفحص احوالش نموده شد استقامت عجیبی در حالش مشاهده افتاد بحاطر رسید که در حالت مستی و بیخبری و بیخودی اداسه خارجی ابرو سرگردند باینرا چندی پیاله عرو دو آتسه باو خورادیده شد بدو عی ملکه این کار بهم رسانیده بود که سرموئی تغییر بدست و بهمان استقامت بود تا از هوش رفت مثل مرده ها او را برداشته بردند حق تعالی رحمی کرد که ضرر جانی باو فرسید القصه در مرده خود غریب استقامت داشت در بدولا ے بدلخال تاریخ فتح کانکزه و تاریخ بناء مسجد که در قلعه مذکور فرموده شده معروضداشت چون خوب یافته بود نوشته شد

شهدشاه رماں شاه جهانگیر ابن شاه اکبر * که شد بر هفت کسور بادشاه از حکم تقدیری جهانگیر جهان بخش و جهان دار و جهان دارا * که از دست جوان او جهان ایمن شد از پیری سمنیر عرا ابن قلعه را بکسود تاریخش * خود گفتا کشود این قلعه اقبال جهانگیری تاریخ بناء مسجد را چنین گفته

نور دین شاه جهانگیر بن شاه اکبر * بادشاه است که در دهر دار ثانی
قلعه کانکزه بگرفت بنائید اله * از تدغش که کند قطره او طوفانی
شد چو از حکم و این مسجد پروردنا * که منور شود از سجده او پیداشانی
هاتف از غیب بگفت از پ تاریخ بناء * مسجد شاه جهانگیر بود نورانی
در غره اسفندار مد ماه الهی جاگیر و حشم و اسباب ریاست و امارت اعتماد الدوله بدور
جهان بیگم ارزانی داشتیم و حکم فرمودم که نقاره و نوبت او را بعد از نوبت پادشاهی
مینواخته باشند چهارم ماه مذکور حوالی برگه کشته به محل فزول مواکب والا
گشت * در بی روز خواجه ابوالحسن بعالی منصب دیوانی کل سرفراز گردید بسی
و دو نفر از امراء دکن خلعت عنایت شد ابو سعید نبیره اعتماد الدوله بمنصب
هزاری ذات و بانصد سوار سربلندی یافت * در بدولا عرضداشت خرم رسید مستملبر
آنکه خسرو در هشتم ماه بعارضه درد قولنج و دیعت حیات سپرده بجوار رحمت
رب العالمین پیوست نوزدهم ماه مذکور در گذار بهت برول دولت اتفاق افتاد قاسم خان
منصب سه هزار بی ذات و دو هزار سوار سرفراز شد راجه کشنداس بخدمت فوجدار بی
دهلی ممتاز گشت و منصب او اصل و اضافه دوهزاری ذات و بانصد سوار مقرر شد
بدش این فراوان و یسار تعیین شده بودند که در شکارگاه کر چهاک جرگه ترتیب
نمایند چون معرض رسید که شکار به بشاخبند در آمده بیست و چهارم ماه مذکور

اینمعی نمی نمود تا آنکه عرض داشت فرزند خانجهاں رسید * که شاه عباس با لشکریهای عراق و خراسان آمده قلعه قندهار را محاصره نمود حکم فرمودم که ساعت بجهت سرآمدن از کشمیر مقرر نمایند خواجه ابوالحسن دیوان و صادق خان بخشی پیشتر از موکب منصور بلاهور شتافته تا رسیدن شاه زادهای عالیقدر با لشکر دکن و گجرات و بنگاله و بهار و جمعی از امرای که در رکاب ظفرقرین حاضراند و آنچه پے در پے ار محال جاگیر خود برسند نزد فرزند خانجهاں بمقتل روانه سازد همچنین توپخانه و حلقه های مست میلان خزانه و سلاح خانه سامان نموده فرستد چون مرایی ملتان و قندهار آبادانی کمتر است بے تهیه انذوقه فرستادن لشکر گران صورت بدیره بناموس مقرر شد که غله فروشان را که باصطلاح هند بنجاره گویند دلاسا نموده رد داده مقرر فرمایند که همراه لشکر ظفر اثر باشند تا ~~در وقت جنگ~~ شکست ایلجا بنجاره طایفه ایست مقرر بعضی هزار گاؤ و بعضی بیشتر کمترین تفاوت میدارند غله از بلوکات شهرها آورده میفروشند و در لشکرها همراه میباشد و در چنین لشکر آفته صد هزار گاؤ بلکه بیشتر همراه خواهد بود امید که بتوفیق کریم کارساز لشکر عدوت و آلات سامان شود که تا اصفهان که پای تخت اوست هیچ جا تامل و توقفه رو ندهد بخانجهاں فرمان شد که رنهار تا رسیدن عساکر منصور از ملتان قصد آن جانب نماید و اضطراب نکند و گوش بر حکم دارد بهادر خان اوزیک بعدایت اسپ و سرو پا سرفراز گشته بکمک لشکر قندهار مقرر شد فاضل خان بمنصب دو هزار ذاتی و هفتصد و پنجاه سوار ممتاز گردید چون تعرض رسید که فقراء کشمیر در زمستان از شدت سرما میکشند و سختی و دشواری میگذازند حکم فرمودم که فربه از اعمال کشمیر که سه چهار هزار رویه حاصل آن بوده باشد حواله ملا طالب اصفهانی نمایند که در وجه لباس مقرا و گرم کردن آب بحمت وضو ساختن در مساجد باید که صرف نماید چون تعرض رسید که رمینداران کشتور بار سرتومرد و حصیان برداشته نه فتند و فساد پرداخته اند به ارادتخان حکم شد که گرم و چسپان شتافته پیش ازانکه خود را قائم سازند تنبیه بر اصل نموده بیخ فساد آنها ترکند * دریں تاریخ زمین العابدین که طلب خرم رفته بود آمده ملازمت نمود و معروضداشت که قرارداد او این است که ایام سرگال را در قلعه ماند و گذرانیده متوجه درگاه شود عرضداشت او خوانده شد از فحوائض مضمون و ملتسمائی که کرده بود سوء خیر نی آمد بلکه آثار بیدولتی ظاهر میشد لاجرم فرمان شد که چون او اراده آن دارد که بعد از رسالت متوجه درگاه شود باید که امرای عظام و بندهای درگاه که بکمک او مقرر اند خصوص از سادات ناربه و بخاری و شیخ زاده و افغان و راجپوتان تمام را بدرگاه روانه سازد بمیزا رستم و اعتقاد خان حکم شد که پیشتر به لاهور رفته استعداد لشکر قندهار نمایند بمشارلیه یک لک رویه برسم مساعدت عنایت شد و نه عنایت خان و اعتقاد خان نقاره مرحمت فرمودم * ارادت خان که به تنبیه و تهدید مفسدان کشتور شتافته بود بسیاری را بقتل رسانیده از سرفروشیهای خود

و سه راس از قچقار کوهی و غیره به تیرو تنگ انداختم درینوقت حکیم مومنا بوسیله رکن السلطنت مهابتخان دولت ملازمت دریافت از روی قدرت و دلیری متصدی علاج شد امید که قدم او مبارک باشد منصب امان الله پسر مهابتخان دو هزار و هشتصد سوار مقرر شد نوزدهم ظاهر پگلی مکی مورد بارگاه اقبال گردید و جشن شرف در آنجا آراستگی یافت مهابتخان را رحمت کابل فرموده اسپ و فیل و خلعت مرحمت فرمود منصب اعتبارخان پنجهزاری ذات و چهار هزار سوار حکم شد چون بنده قدیم خدمت و بسیار پیر ضعیف شده صاحب صوبگی آگره سرفراز ساختم و حراست قلعه و خزاین عهده او مقرر داشتم عنایت فیل و اسپ و خلعت ممتاز ساخته رخصت فرمودم بیست و نهم در کهای کسوار ارادتخان از کشمیر آمده سعادت استانبوس دریافت دویم اردی بهشت ماه الهی در خطه دلکسای کشمیر نزول اجلال اتفاق افتاد میر میران بمصوب دو هزار و پانصدی ذات و هزار و چهار صد سوار سرفراز گردید در بدولت بحمت رفاهیت احوال رعایا و سپاهی مرسوم فوجداری را بر طرف ساخته فرمان شد که در کل ممالک محروسه نعلت فوجداری مزاحمت نرسانند زور دستخان میر تورک بمصوب دو هزار و هشتصد سوار ممتاز گشت در تاریخ سیزدهم تصواندید اطبا خصوص حکیم مومنا از باروی چپ فصد نموده سبک شدم بمقرتخان سرو پا حکیم مومنا ده هزار در ب انعام شد حسب التماس خرم منصب عبداللحان شش هزار و مقرر گشت سرفراز خان بعدایت نقاره سرفراز گردید بهادر خان اوزنگ از فندهار آمده دولت رمین بوس دریافت صد مهر بصیغه نذر و چهار هزار روپیه برسم تصدق گذرانید مصطفی حاکم تهنه شاه نامه و خمسه شیخ نظامی مصور بعمل استادان با دیگر تحفه ها برسم پیشکش فرستاده بود بنظر در آمد غره خرداد ماه الهی لشکرخان بمصوب چهار هزار و ذات و سه هزار سوار سربلندی یافت، میر جمله منصب دو هزار و پانصدی ذات و هزار سوار عنایت شد از امراء صوبه دکن بریں موجب باضافه منصب سرفراز گردیدند سردار خان سه هزار و دو هزار و پانصد سوار سربلندخان دو هزار و پانصدی ذات دو هزار و دو بیست سوار باقیخان دو هزار و پانصدی و دو هزار سوار شریه خان دو هزار و پانصدی و هزار و دو بیست سوار جان سپار خان دو هزار و ذات و دو هزار سوار مرزا والی دو هزار و پانصدی و هزار سوار مرزا بدیع الزمان پسر میرزا شاهرخ هزار و پانصدی ذات و سوار راهدخان هزار و پانصدی و هفتصد سوار عقیدتخان هزار و پانصدی و سیصد سوار ابراهیم حسین کاشغری هزار و دو صدی و ششصد سوار ذوالفقار خان هزار و ذات و پانصد سوار راجه گجمنگه و همت خان بعدایت نقاره ممتاز گردیدند دویم تیر ماه الهی سید بایزید بخطاب مصطفی خانی سرفراز گردید و نقاره نیز مرحمت شد درینوقت تهورخان که از خدمتگاران نزدیک است با فرمان مرحمت عنوان بطلب فرزند اقبال مند شاه پرویز رخصت شد پیش ازین بیچنه روز عرایض متصدیان صوبه قندهار مشتعل بر عزیمت دارای ایران به تسخیر قندهار رسیده بود و خاطر مد ائت آئین نظر بر نسبت های گذشته و حال تصدیق

خاطر از کردار ناملايم او گراني پذيرفت باز بشكار بدوق توجه فرمودم و حكم كردم كه هيچكس را بي بدوق در دولتخانه نگذارند در اندك مدت اكتري از بدها را بدوق بدوق انداري شد و تركش بدها بجهت مجراي خود بربست اسب و ريش رسانيدند در بيست و پنجم ماه مذکور مطابق هفتم شوال در ساعت مسعود در مختار از كسمير متوجه لاهور شدم بهاري داس برهنه را با فرمان مرحمت عنوان كرد و من فرستادم كه پسر او را با جمعيت بملازمت بياورد مير ظهردالدين بمصب هراي داب ر ح ر صد سوار سرفراز شد چون بعرض رسيد كه فرض دار است ده هزار روپيه انعام فرموده بر شهر نور ماه الهي سرچشمه اچهل منزل بساط گرديد روز مبارك شنبه در سردك برم پياله ترتيب يافت درين روز ميمون فرزند سعادت مند شهر يار تسليم خدمت بدها و تسخير آن ديوار نمود بمصب دواړه هراي و هست هزار سوار سوار ي يافت خلعت خاصه با نادري تكه مرواريد عنايت شد در بدولا سوداگري دو دانه مروريد گلان ارلكه روم آورده بود يكي ازان يك متقال و ريخ دويم يك سرح اردو كمتر هر دو به شصت هزار روپيه نور جهان بيگم خريده درين روز پيشكس كرد روز جمعه دهم صلاح ديد حكيم مومدا ار دست قصد نموده سبك شدم و قريش ده درين فن بد طوسي دارد هميشه او قصد من كرده يمكن كه هرگز خطا فكرده باشد دواړه خطا كرد بعد ازان فاسد برادر راده او قصد كرد خلعت و دو هزار روپيه بمسئراييد داده هزار دوف حكيم مومدا انعام شد ميرحاج حسب التماس خان جهان بمصب هزار و ناصدي و نهمصد سوار سرفراز گشت در بيست و يك ماه مذکور حش وزن شمسي آراستگي يافت سل بدخانه و چهارم از عمر ابن ديارمند درگاه الهي بداركي و مرحي آغاز شد اميد كه مدت عمود در مرضيات ابردي مصروف ناك در بيست و هشتم بصير آبشار او عروقه شد چون چشمه مذکور بحوي و گوارائي مشهور بود بآب گلگ و آب دره لار در حضور و ن فرمودم آب اوهر ار آبر گدگ سه ماشه گران آمده آب گلگ ار آب دره لار بيم ماشه سبك تر شد در سيم مقام هيوة نور نزول بارگاه ابدال گشت با آنكه اراد تخا خدمت كشتوار را خوب كرده چون رعايا و سكه كسمير از طرر سلوك او شكوه مي نمودند اعتقاد خان را بصاحب صونگي كسمير سرفراز ساخته اسب و خلعت و شمشير خاصه دشمن گذر باو عنايت فرمودم و اراد تخا را بخدمت لشكر مدهار تعين نمودم كنور سنگنه راجه كشتوار را كه در قلعه گواليار مقيد بود ار حبس بر آورده كشتوار باو عنايت كردم و اسب و خلعت و خطاب راجه باو عنايت شد حيدر ملك را بكسمير فرستادم كه از دره لار جوي آب بناغ نور افزا بيارد سني هزار روپيه بجهت مصالح و احوره آن حواله شد دوازدهم ماه مذكور كه ار كوهستان جمو بر آمده در بهر نزول افتاد روز ديگر بشكار قمره كردم داور بخش پسر خهرو را بمصب پنج هزار يافت و دو هزار سوار عنايت شد در بيست و چهارم از آب چناب عبور فرمودم مير ارستم از لاهور آمده ملازمت نمود همدي ناربخ افضل ديوان خرم عروقه است او را آورده ملازمت نمود ب اعتداليهاي خود را لباس معدرت پوشانيد او را فرستاده

استحکام داده بخدمت پرورشید معتمد خاں که بخدمت باکیگری لشکر دکن اخصاص داشت چون آن مهم بانجام رسیده حسب التماس مشارالیه طلب شده بود در پی قاریخ آمده استقامتوس نمود * از غریب آنکه چون در حرم سرای عصمت داده سرورید که چهارده پانزده هزار روپیه قیمت داشت گم شده جو تکرار منجم بعرض رسانید که در پی دوسه روز پیدا می شود و صادق خاں رمال معروض داشت که در همین دوسه روز اگر جای بهم میرسد که بصفای باکیگری متصف باشد مثل عبادتخانه و جلای که مخصوص بنماز و تسبیح و اشغال باشد عورت رمالی عرض کرد که در پی زودی پیدا خواهد شد و عورت سعید پوست از روی شگفتگی آورده بدست حضرت خواهد داد قضا را روز سویم یکی از کنیزان ترک در عبادتخانه یافته و شش سال قبل تسبیح کفایت بدست من داد چون سخی هر سه نفر را در عبادتخانه یافتند و در آنجا دیدند که چون خالی از غایت نبود نوشته شد درینو کرک و خدمتکاران و سیر دروازه نفر از بندگی نزدیک را سزاوی امراء صوبه دکن تعیین فرمودم که اهتمام شایسته نموده سرعت هرچه تمامتر بدرگاه حاضر سارند که نلسکر فیروزی اثر قندهار فرستاده شود چون در پی ایام مکرر بعرض رسید که خرم به بعضی از محال جاگیر نور جهان بیگم و شهریار ے حکم دست تصرف دراز ساخته از جمله برگنه دهلپور که در جاگیر فرزند شهریار از دیوان اعلیٰ تلخواه شده بود دریا نام افغان را از توکراں خود باجمعی فرستاده و او ماثربف الملک ملازم شهریار که نفوجداري السدود مقرر بود جنگ کرده و کس بهیاری از طرفین بقتل رسیده اند اگرچه از توقف او در قلعه مانند ملتسمات دور از حساب و نامعقول که در عرض داشت خود باظهار آن جرات نموده بود ظاهر میشد که عقل او برگشته است لیکن از استماع این اخبار متیقن گشت که حوصله او را گنجایش این همه عنایت و تربیت که در حق او شده نیست و دماغش خلل پذیرفته بنابراین راجه روز افزون را که از خدمتگاران قدیم است و نزدیک بود نزد او فرستاده اری جرات و ے باکی نارپوس فرمودم و فرمان شد که بعد از پی ضبط احوال خود نموده قدم از جاده معقول و شاهراه ادب بیرون نه نهد و بمحال جاگیر خود که از دیوان اعلیٰ تلخواه یافته خرسند باشد و رنهار اراده آمدن ملازمت نماید و جمع از بندها که بجهت پرورش قندهار طلب شده زود روانه درگاه و الاسار اگر خلاف حکم بظهور رسید ندامت خواهد نسید درینولا میر ظهیرالدین دبیره میر میران پسر شاه نعمت الله مشهور از ایراں آمده ملازمت نمود خلعت و هشت هزار درب انعام شد * آجاله دکنی باقرمان عنایت عنوان نزد راجه فرسگدیو بخصت یافت که سزاوی نموده حاضر سار قبل از پی بنابر رعایت بسیار و مرحمت سرشار که به خرم و فرزندان او داشتم در هنگامی که پسرش را بیماری معب دست داده بود بخود قرارداده بودم که اگر خدای تعالی او را به بخشه دیگر شکار بندوق نکتم و هیچ جانداري را بدست خود اندیده ندارم با این میل و هوس که مرا شکار است خصوص به شکار بندوق مدت پنج سال پیرامون این نکشتم درینولا که

دانش و بندش و مرآت جمال حقایق آفرینش است عکس پذیر خواهد بود کہ بعد
سنوح قضیہ ناگزیر نواب شاہ جنت ملک علیین آشیانی انا اللہ برہانہ چہ قسم قضایا
در ایران رودادہ بعضی ممالک از تصرف منسوبان این دودمان بایست مکان بیرون
رفتہ چوں این نیارمند درگاہے دیار مفلک امور سلطنت شدہ ہم نہ میقات ربانی
و حسن توجہ دوستان انتزاع جمیع ممالک موروثی کہ در تصرف محاسنان بود
نمود چوں قندہار در تصرف گماشتگان والا دودمان بود ایشان را از حوضہ استہ
متعرض آن نشودہ از عالم اتحاد و برادری مترصد بودیم کہ ایشان بمرطوب
اربا و اجداد عظام جنت مقام خود در تعویض آن توحہ مددول فرمایند چوں بتعارف
گذرآیدند مکرر بدامہ و پیغام و کنایت و صریح بتصریح طلب آن نمودم شاید کہ در
نظر ہمت ایشان این محقر ملک قابل مضائقہ نبود مقرر فرمایند کہ در تصرف
اولیائے ابدخانداں دادہ رفع ظن دشمنان و بدگویان و قطع رباں دراری حاسدان و
عیب حویان گردد و جمعی پیشتر این امر را در عقدہ تعویض انداختند چوں حقیقت
این مقدمہ در میان دوست و دشمن اشتہار یافت و اراکین حوالے مضمر برورد و
قبول برسیدہ بحاطر عاطر رسید کہ طرح سیر و شکار قندہار اندازیم کہ شاید بدیں و سیلہ
گمشتہای آن برادر نامدار کامگار از روسے روابط الفت و خصوصیتی کہ در میان مسالوک
است مرکب اقبال را استقبال نمودہ خدمت اشرف فایز گردند و مجدداً بر عالمیان
رسوخ قواعد یگانگی طرفین ظاہر گردیدہ ناعب رباں کوتہی حاسدان و بدگویان شود
ددین عزیمت لے یراق قلعہ گیری متوحہ شدہ چوں بالوکاری فراہ رسیدیم منشور
عاطفت مبدی بر اظہار سنو و شکار قندہار بحاکم الحجا فرستادیم کہ مہمان بدیر باشد
عزت اثار خواجہ باقی کرکواق را علم فرمودہ بحاکم و امراء کہ در قلعہ بودند پیغام
دادیم کہ مہمان عالیحضرت بادشاہ ظل اللہ و نواب ہمایوں ما جدائی بدست و آگاہی
کہ ہست ار ہمدیگر میدادیم و ما بطریق سیر متوحہ آن صوبہ ایم دعوی نکنند کہ
کلفت خاطر ہم رسد ایشان مضمون حکم و پیغام مصلحت احکام را بگوش حقیقت
بیوش نسیدہ و مراسم الفت و اتحاد جانبدین را منظور نداشته اظہار تمرد و عصیان
نمودند تا بحوالی قلعہ رسیدہ نار عرت اثار مشارالینہ را طلب فرمودم و ایچہ لوازمہ
مصلحت بود بار گفتہ فرستادیم تا دہ روز دیگر عساکر منصور را مدعن فرمودیم کہ بیدراموں
حصار بگردد نصابی سودمند نیامد و در مخالفت اصرار نمودند چوں بیش اریں
مصالح گنجایش نداشت لشکر قربلاش باوجود عدم اسباب قلعہ گیری نہ تسخیر قلعہ
مستغول شد در اندک مدت برج و بارہ را با زمین یکساں ساختہ کار براہل قلعہ تنگ
شد اماں خواستند ما بیز رابطہ محبت کہ از قدیم الایام فیما بین این دو سلسلہ رفیعہ
مسالوک بودہ طریقہ برادری کہ مجدداً از زمان میرزائی آن اورنگ بشین بارگاہ جہ و جلال
میان ایشان و نواب ہمایوں مابعدوی استقرار یافتہ کہ رشک افزای سلاطین روی
زمین شدہ است منظور دظرداشتہ بمقتضای مروت جبلی نصیرات و رفاقت ایشان را

که شاید به تیغال و چرب زیادهای گزین از پیش توافقه بود و اصلاح کنه مواری او تواند نمود
 من خود اما توجه نفرمودم و روز فدا دم خواجه ابوالحسن دیوان و صادق خان بخشی
 که بجهت سامان لشکر قندهار پیشتر بلاهور شناخته بودند سعادت آستان بوس دریافتند
 عره آسان ماه الهی امان الله پسر مهانتخان بمصب سه هزاره ذات و هزار و هفتصد
 سوار سرغراز گردید فرمان مرحمت عنوان بطلب مهانتخان فرستاده شد درینوا عبدالله
 خان را که بجهت خدمت قندهار طلب فرموده بودم از محال جاگیر خود آمده
 زمین بوس نمود چهارم ماه مذکور بمبارکی و برخی داخل شهر لاهور شدم الف خان
 بمصب دو هزاره و هزار و پانصد سوار سربلندی یافت * بدیوایان عظام حکم فرمودم
 که جاگیرهای حرم را که در سرکار حصار و میان دو آب و ان حدود قلخواه دارند در
 طلب جمعی از بندها که بخدمت قندهار مقرر شده اند قلخواه نمایند او از عیوض
 این محال از صوبه مالوه و دکن و گجرات هر جا که خواسته باشد متصرف گردد و افضل
 حان را خلعت داده رخصت نمودم و مرأی شد که صوبه گجرات و مالوه و دکن و خاندیس
 باو عدايت شده اریجا هر جا خواهد محل اقامت فرار داده بضبط آلوده پردازد جمعی
 از بندها که بحضور بجهت یورش قندهار طلب شده سزاواران به آوردن ادبا تعیین شده
 رفقه اند زود بدرگاه فرستند و بعد ازین ضبط احوال خود نموده از فرموده در نگذرد والا
 بدامت خواهد کشید درین روز اسب پنجاق اول که در طوایل خاصه امتیاز داشت
 عبدالله خان عدايت شد * در دست و ششم ماه مذکور حیدر بیگ و ولی بیگ
 فرستادهای دارای ایران دولت ناریافتند بعد از ادای مراسم کورنش و تسلیم نوشته
 شاه را بدظر در آوردند * فرزند خانکهاں حسب الحکم جریده از ملتان رسیده ملازمت
 نمود هزار مهر و هزار روپیه و هیزده اسب پیشکش گدراید مهانتخان بمصب شش
 هزاره ذات و پنجهزار سوار سرفراز شد بمیرا رستم میل عدايت نمودم راجه سارنگ دیو
 سوار ولی راجه در سگدیو تعیین فرمودم که او را بسرعت هرچه تم مندر درگاه حاضر سار
 هفتم آذر ماه الهی ایلچیان شاه عباس را که بدفعات آمده بودند خلعت و خرچی
 داده رخصت فرمودم کتابتی که در معذرت قندهار مصحوب حیدر بیگ ارسال داشته
 بود با جوابی که نوشته شده درین اقبال نامه ثبت افتاد

نقل نامه دارای ایران

نسایم دعواتی که از نفحات اجابت آن غنچه مراد شگفته نگهت افزای مشام یگانگی
 باشد و لوازم مدحاتی که از لمعات خلوصش انجمن اتحاد منور گشته ظلمت ردای
 عالیله بیگنگی گردد عطر بزم خلعت و ولای اعلی حضرت ظل الهی و شمع جمع صدق
 و صفتی آن نور پرورد الهی گردانیده مشهود رای افروز و مکشوف ضمیر مفیر ضیا گستر
 میگردد که در دل دانش پیوند و خاطر آسمان پیوند آن برادر بچان برابر که آئینه چهره

فرمان روایان اینجهان بوده باشد که در عین استحکام و اخوت و دوستیکه قسم بحر یکدیگر
میخورده باشند و با کمال موافقت روحانی و مصادقت جسمانی که فیما بین بجهان
مضایقه نباشد تا بملک مال چه رسد باین روش بسیر و شکار آید

• مد حیف بر محبت بیش از قیاس ما * از ورود مکتوب محبت صراحت که در معذرت
سیر و شکار قندهار مصحوف سعادت نصایب حیدر بیگ و ولی بیگ ارسال داشته بودند
مشعر بر صحت ذات ملایک صفات بود گلهای نشاط نوروی روزگار خجسته آثار شفقت
نورای گیتی آرای آن برادر کامگار عالیقدر مخفی و محتجب نماد که تا رسیدن رسول
فرجند پیام ز بدل بیگ بدرگاه آسمان جاء اظهاری بمراسله و پیغام در باب خواهش قندهار
نشدن بود در حیدریکه ما بسیر و شکار خطه دلکشای کشمیر مشغول بودیم دنیا داران دکن از
کوته اندیشی قدم ارجاده اطاعت و بددگی بیرون نهاده طریق عصیان پیمودند لهذا در دست
همت بادشاهانه تدبیر و تادیب کوته اندیشان لازم شد و رایات نصرت آیات مدار السلطنت
لاهور برول احلال فرموده فرزند سرخوردار شاهجهان را با لاسکوظهور ثر و سر آن بیسعادتان تعیین
فرمودیم و حدود متوجه دارالخلافه آگوه بودیم که زبیل بیگ رسید و مراسله محبت امرای
ریت بخش اورنگ شاهی رسانید آن تعویذ دوستی را بر حود شگون گرفته بقصد دفع شر
دشمنان و مساعدان متوجه دارالخلافه آگوه گشتم در رقیمه گهربار در رنثار اظهار خواهش قندهار
نسنده بود ز بدل بیگ بنایی ظاهر نمود در جواب او فرمودیم که ما را بآن برادر کامگار بهیچ
چیز مضایقه نیست انصافه تعالی بعد از سرانجام مهم دکن ندوئی که مناسب دولت
باشد شما را بر خصصت خواهم ساخت و فرمودیم که چون طی مسافت دور در رنتره
آمده چند روز در دار السلطنت لاهور ارکومت راه آسوده شود که ترا طلب خواهم فرمود بعد
از رسیدن به آگوه که معتقد الکلفت است مشار الیه را طلبندیم که رحصت فرمایم چون
عدایت ابروی قرین حال این نیاز مدد درگاه الهی است حاضر ار فتح و رداخته
متوجه پنجاب گستم و در صدد آن شدیم که مشار الیه را روانه گردانیم بعد از سرانجام
بعضی مهمات ضروری بحسب گرمی هوا متوجه خطه کشمیر حدت نظیر که در لطافت
و نراحت آب و هوا مسلم الثبوت سیاحان ربع مسکون است شدیم بعد از رسیدن بآن
خطه دلکش ز بدل بیگ را بواسطه رحصت طلبیدیم که خود سعادت متوجه شده
سیرگاههای برعت بخش مرج امرای الجار یک یک باو نمایم درس اثنا خبر رسیدن
آن برادر کامگار بمرم تسخیر قندهار که هرگز در خاطر خطور نکرده بود رسید حدیث تمام
دست داد که کوره دهی چه خواهد بود که خود سعادت بتسخیر آن متوجه شوند
و چشم از چنان دوستی و برادری و اتحاد پوشیده دارند باوجود آنکه مستخبران راه است
قول درست گفتار خبر می رسانیدند باور نمی کردیم بعد از آنکه اینخبر محقق شد
در ساءت بعد العزیر خان حکم فرمودیم که از رضای آن برادر کامگار تجاوز نه نماید تا حال
سر رشته برادری مستحکم است مرتبه و درجه این الفت و یکجبهی را بر سر بحالت نمی گذاریم
و هیچ عطیه را بان نمی سنجیم فلما لایق و مناسب برادری آید که تا آنجا

به عفو مقرون فرموده و مشمول عفو است سالماً و غافلاً باتفاق حیدر بیگ توریاشی که از صوفیان صادق اینجاست است روانه درگاه معلی گردانیدم حقا که بدیداد و اتحاد موروثی و مکتسبی از جانب این ولاحوی نه بمرتبه مشید و مستحکم است که بجهت صدور بعضی امور که بحسب تقدیر از ممکن امکان بمصه ظهور آمده باشد حلل پذیر گردد *

میان ما و تو رسم جدا نخواهد بود * بحر طریقه مهر و وفا نخواهد بود
مرجو آنکه از آن جانب بذر همیش تنیده برضیه مسرور بوده بعضی امور غریبه را مدظور
انظار خسته اتار نبرموده اگر حدشه بر عارض الفت ظاهر شده باشد بحسن عطوفت
ذاتی و محبت ازای در اراله آن کوشیده گل همیشه بهار یکدلی و یگانگی را سر سبز
و حورم داشته همگی همت گردون اساس بنایید مبانی وفاق و تصفیه مداخل اتفاق
که نظام بخش انفس و آفاق است مصروف فرماید و کل ممالک محروسه ما را بخود
مدعلی دانسته بهر کس خواهدد شفقت فرموده اعلام بخشید که بلا مضایقه ناو
سپرده می شود این جرئبات را خود چه اعتدال باشد امراء و حکامیکه در فلعه بودند
اکرده مرتکب امری چند که مدایمی مراسم دوستی باشد شدند اما آنچه واقع شده از
حادث ماست و ایسان آنچه لارمه نوکری و شرط جاسپاری بود بمقدیم رسانیدند یقین
که آن حضرت بذر شفقت شاهانه و مرحمت نادر شاهانه شامل حال آنها فرموده ما را
از ایسان شرمده نخواهدد ساحت زیاده چه طذاب نماید همواره لوی ورفدان سانی
هم آعوش تائبان غیدی باد *

جواب ناعه شاه عباس

سپاس معوا از ملائس حد و فئاس و ستانس مبنا از آرایش تسبیحه و التباس
نگاه معبودی را در خور و سراسر است که استحکام عهد و موثیق نادر شاهان عظیم الان را
موجب انتظام سلسله آمیزش و التیام و فرمای روان جهان را باعث رفاهیت و آسایش
و سبب امیدت و آرامش خلایق و عباد که ودایع بدایع حضرت آفریننده اند گردانیده
مصدق این بیان و مرید این برهان موافقت و اتحاد و مرابطت و وداد است که
ویماین این والا دودمان رفیع الان تحقیق پذیرفته و در زمان دولت روز افزون ما
تجدید نموده مؤکد و مشید گشته که محسود سلاطین زمان و خواقین دوران است آن
شاه حم جاه ستاره سپاه فلک بارگاه دارا گزیده گردون شکوه زیبنده افسر کیانی شایسته
تحت خسروانی شکره برومند ریاض سلطنت و انبساط بهال بوستان نبوت و ولایت
نقاره دودمان علوی خلاصه خاندان صفوی ے سبب و بانی در عهد افسردگی
نور سعادت و دوستی و احوت و یکدلی که تا انقراض زمان و اختلاف ادوار دوران
امکان نه سنن غبار خلل بر ساحت بیاض آن نموده شداد ظاهرا رسم اتحاد و یگانگی

برهنمونی سعادت او را از گران خواب غفلت و غرور بیدار سازد و نیز بر اراده های باطل و مقاصد فاسد او وقوف حاصل نموده بخداست شتابد تا بهرچه مقتضای وقت باشد بعمل آید غره بهمن ماه الهی جشن وزن قمری آراسته گردید درین جشن همایون مهابتخان از صوبه کابل رسیده سعادت ملازمت دریافت و مورد عنایات خاص گشت یعقوب خان بدخشی را بعنایت نقاره بلند پایگی بخشیده بصوبه کابل تعیین فرمود *
مقارن اینحال عرضداشت اعتبار خان از آگره رسید که خرم بالسكر نکبت اشرار اندو روانه اینصوب شده ظاهرا خبر طلب خزانة را شنیده آتش در بهادش افتاد و عدل اختیار از دست داده بیتاناده روانه شده کد شاید در اثنای راه خود را بخزانة رسانده دست اندازی تواند کرد بدسوس رای صواب نما چینی اقتضا فرمود که برسم سیرو شکار تا کنار آب سلطان پور نهضت اتفاق افتد اگر آن بے سعادت برهنمونی بدرقه ضلالت قدم نه نادیه جلالت نهاده باشد پیشتر شتافته سزای کردار ناهنجار در دامن روزگار او نهاده شود و اگر طور دیگر صورت بندد در خور آن بعمل آید * باین عزیمت هفتدهم ماه مذکور سعادت مسعود و رمان محمود کوچ واقعه شد مهابتخان بعنایت خلعت خاص سرفراری یافت یک لک روپیه بمرزا رستم و دو لک روپیه به عبدالله خان بصیغه مساعدت حکم شد مرزا خان بهرزین خان را با فرمان مرحمت عنوان نرد فرزند اقبالمند شاه دیوبند فرستاده تاکید بیش از بیش در طلب او نموده شد راجه سارنگدیو جهت طلب راجه برسنگدیو رفته بود آمده ملازمت نمود معروضداشت که راجه با جمعیت شایسته و فوج آراسته در بلده تهنیت سعادت رکاب مفتخر خواهد گشت و درین چند روز مکرر عرایض اعتبار خان و دیگر بندگان را دارالخلافه آگره رسید که خرم از برگشتگی و بیدولتی حقوق تربیت را بعقوق مبدل ساخته پای ادبار در وادی جهالت و ضلالت نهاده روانه این حدود است و اریس جهت برآوردن خزانة را صلاح دولت ندانسته باستقامت سرج و باره و لوایم فلعداری پرداختم و همچنین معروضداشت آصفخان رسید که ان بیدولت پرده ارجم دریده روی نوادی ادبار نهاده از روش آمدن او روی خیر نمی آید چون صلاح دولت در آوردن خزانة نبود بحراست ایزدی سپرده خود متوجه ملازمت است بدسوس ار آب سلطانپور عبور فرموده بکوچ متواتر متوجه تنبیه و تادیب ان سیاه بخت گردیدم و حکم فرمودم که بعد اریس او را بیدولت میگفته باشند درین اقبال نامه هرحا بے دولت مذکور شود کنایه از خواهد بود از تربیت ها و مرحمت ها که در حق او بظهور آمده می توانم گفت که تا حال هیچ بادشاهی بفرزند خود اینقدر عنایت نکرده باشد آنچه پدر بزرگوارم به برادران می لطف نموده بودند من بنوکران او مرحمت فرمودم و صاحب خطاب و علم و نقاره ساختم چون در اوراق گذشته بتقریبات ثبت افتاده و بر مطالعه کنندگان این اقبالنامه پوشیده نخواهد بود که چه پایه توجه و تربیت در حق او مبدول گشته زبان قلم را از شرح ان کوتاه داشتم از کدام الم خود فرمودم از کوفت و ضعف در چنین هوای گرم که بمزاج من نهایت ناسرکاری دارد سواری و نرد

صبر میفرمودند تا اید به طلب و مدعی که آمده بود کامیاب بخدمت میرسید قبل از رسیدن ایلچی مرتکب چنین خدشه شدن آيا اهل روزگار تفصیو بفرایه عهد و صداقت و سرمایه مروت و تقوت را کدام طرف راح خواهد ساخت الله تعالی در جمیع آوان حافظ و ناصر و معین باد * بعد از رخصت فرمودن ایلچیان همگی همت به تهیه لشکر قندهار مصروف داشته فرزند خانبهادر که بجهت بعضی مصلحتها طلب شده بود فیل و اسب خاصه با شمشیر و حجر مرصع و خلعت عداوت نموده بطریق منقالت رخصت فرمودم که تا رسیدن شاهزاده شهریار با عساکر ظفر آوار در ملتان توقف نموده مدظر حکم باشد و مقرر خادما که فوحدار ملتان بود بدرگاه والا طلب نموده شد علی قلب بیگ درمن را به منصب هزار و پانصدی سرفراز ساخته بمک مشارالیه مقرر داشتم و همچنین میرزا رستم را بمصوب پنجهراری بلند مرتبه گردانیده در خدمت آنفرزند بلشکر مذکور تعیین فرمودم لشکر خان ارمونه دکن آمده ملازمت نمود. از تعبدات لشکر مذکور گشت الهداد خان اعلان و میرزا عیسی ترخان و مکر محان و انرا محان و دیگر امرا که ارمونه دکن و محال جاگیر خود آمده بودند اسب و خلعت لطف نموده بهمراهی خانبهادر رخصت فرمودم عمدة السلطنت آصفخان دارالحکومه آگره فرستادم که کل حرانه مهر و روبه را که از آغار سلطنت حضرت عرش آشیانی ادا الله بدهاده تا حال فراهم آمده بدرگاه بیارد صالتخان پسر خانبهادر به منصب دو هزار و هزار سوار سرفراری بامت محمد شفیع بخشی صوبه ملتان بخطاب حابی سرفراز گشت * شریف وکیل فرزند ابدالمنند شاه پرویز را رخصت فرمودم که بصورت هرچه تمامتر رفته آنفرزند را با لشکر صوبه بهار ملازمت بیاورد و فرمان مرحمت عنوان به خط خاص نوشته تاکید بیدار در آمدن او نموده شد درین تاریخ میر میران نبیره شاه نعمت الله بمک معاحات و دیعت حیات سپرد امید که از اهل آمرزش باد میرا بیگ قراول را فیل مست و پر کرد و کشت خدمت او را بامام وردی فرمودم چون از ممرضعینی که دو سال پیش اریں عارض شده بود و هنوز هست دل و دماغ همراهی نمود که بمسودات سوانح و وقایع توانم پرداخت درینولا که معتمد خان از خدمت دکن آمده سعادت آستان بوس دریاوت چون از بدهای مزاجدان و شاگردان سخن مهم بود و سابق نیز سر رشته اینخدمت و ضبط و فایع بعهده او بود حکم فرمودم که از تاریخ که نوشته ام آینده مشارالیه بخط خود دوبعد و در ذیل مسودات من داخل سارد و آنچه بعد ازین سوانح شود بطریق روزنامه مسوده نموده به تصحیح من رسانیده به بیاض می سپرده باشد *

ازینجا مسودات نوشته معتمد خان است

درمن ایام که همگی همت جهانکشی به تهیه لشکر قندهار و تدارک آنکار مصروف بود حدیهای ناخوش از تغییر حال و اعتدالیهای خرم بعرض میرسید موجب توحش و توزع خاطر میگشت * بفرارین موسویخان را که از بدهای نا اخلص مزاجدان بود بگذاردن بتمامهای تهدید و ترغیب و بیان نصایح هوش افزا نزد آن بیدولت فرستادم که

چه گله گویا سرشت او به بغی و کافر نبیتی مجبول بود پدرش در آخر عمر با پدر بزرگوارم همی شیوه ناپسندیده مملوک داشت او پیروی پدر نموده درین سن خود را مطعون و مردود ازل و ابد ساخت

عاقبت گرگ راده گرگ شود * گرچه با آدمی بزرگ شود

درین تاریخ موسویخان با عبدالعزیز فرستاده بیدولت رسید چون ملتزمات او معقولیت نداشت راه سخن نداده حواله مهلتخان نمودم که مقید دارد پنجم ماه مذکور کدار آف نودیانه مقرو معسکر افبال گردید خان اعظم بمنصب هفت هزار و پنجاه هزار سوار سرلندی یافت راجه بهارت بوندیله از دکن و دیانت خان از آگره رسیده ملازمت نمودند گدا دیانت خان را بخشیده بهمان منصب که سابق داشت سرفراز ساختم راجه بهارت بمنصب هزار و پانصدی و هزار سوار و موسویخان بهزاری و سید سوار ممتاز گستند روز مبارک شبه دوازدهم در ظاهر برگه تهایدسراجه در سگدیو ملازمت نموده فوج آراسته بتورک عرض داده مورد تحسین و آموی گردید راجه سارنگدیو بمنصب هزار و پانصدی و ششصد سوار سرفراز شد در حوالی کرنال آصفخان از آگره آمده سعادت رکاب بوس فرق عزت برامراخت در بوقت آمدن او عدوا فتوحات بود دوارشکان پسر سعید خان از صوبه گجرات رسیده رمی بوس نمود در هنگامیکه بیدولت در برهان پور بود حسب التماس او باقی خان را ب صوبه چوناکره تعین فرموده بودم مشارالیه فرمان شده بود که بدرگاه آید درینولا خود را رسانیده شریک خدمت گشت چون از دارالسلطنت لاهور بے سابقه خبر کوچ اتفاق افتاد و مرمت مقتضی توف و تامل نبود نا معدودے از امراء که در رکاب منصور بودند و بخدمت حضور اختصاص داشتند برآمده شد تا رسیدن بسهند اندک مایه مردم سعادت همراهی سرفراز بودند بعد از گذشتن از سهند فوج قوچ و قشون قشون لشکر از اطراف و حوالب آمدند تا دهلی بقدر جمعیت فراهم آمد که بهر جانب که نظر می انداختم تمام روی صکرا را لشکر فراگرفته بود چون بعرض رسید که بیدولت از فتحپور برآمده روانه اینصوب گسته بکوچ متواتر متوجه دهلی شد بعد از ظفر طرار حکم چلته پوشیدن فرمودم درین یورش مدار قدیر امور و ترتیب افواج منصور بصوابید مهلتخان مقوض بود سرداری موج هر اول بعد الله خان مقرو داشته از جوانان چیده و گزیده و سپاهیان گزیده هرکس را که مشارالیه التماس نمود در فوج او نوشته حکم فرمودم که یک گروه پیشقرا را دیگر امواج میرفته نامند خدمت رسانیدن اخبار و ضبط راهها را نیز او متعهد شد و ما غافل اری که او با بیدولت همدستان است و غرض اصلی آن بد اصل آنست که اخبار لشکر مارا باو رساند پس اری هم خبر راست و دروغ بر طومارهای طرایی نوشته می آورد که جاسوسان من آزانجا فرستاده اند بعضی از بندهای فدوی را متهم میداشت که با بیدولت اتفاق دارند و اخبار دربار باو می نویسند اگر بقتنه سازی و در اندازی او ارجا رفته اضطراب و بیتابی می نمودم درین طرز شورش که تند باد فتنه و طوفان بلا در آشوب و تلاطم بود

باید کرد و باین حال مرموز چندی ناخلفی باید رخت بهیاری از منده هارا که سالهاست
 درار تربیت کرده بعزیمه امارت رسانیده که امروز بایستی بجنگ اوزبک یا قزلباش
 بکار آید به شومی او سیاست مرموده بدست خود ضایع ساخت لله الحمد که اینزه
 جل سبحانه انقدر حوصله و برد ناری کرامت فرمود که این همه را تاب می توان آورد
 و یک طوری می توان گذراند و بر خود آسان کرد اما آنچه بدول گرانی میکند و مزاج
 غیرت را در آشوب دارد این است که در چند وقتی بایستی که فرزندان سعادت گرین و
 امرای اخلاص این به تعصیب یکدیگر تلاش خدمت فندهار و خراسان که ناموس
 سلطنت است نمایند این بے سعادت تنه بر پای دولت خود زده سنگ راه این
 عزیمت شد و مهم فندهار در عقده نعوس و توقف افتاد امید که حق تعالی این
 نکرانی هارا از پیس خاطر بردارد * در بدو مت عرض رسید که محترم خان خواجه
 سرا و حلیل بیگ دوالقدر و فدائی خان میر نورک نا بیدولت رابطه اخلاص درست
 ساخته ابواب مراسلات مفتوح دارند چون رفت مقتضی مدارا و اغماض نبود هر سه
 را مفید مرمودم و بعد از تحقیق و تعحص احوال چون در حرام نمکی و بد اندیشی و
 بدگمانی حلیل و محترم شک و شبهه ماند و مثل میرا رستم امرای اخلاصی
 و بدگمانی حلیل سوگند خورده ناگزیر انهار سیاست رسانیدم و فدائی خان را که
 عبار اخلاص او را ایش تهمت و نقصان پاک بود ارقید برآورده سرفراز ساختم راجه
 دور مزور را برسم قاقچوکی برد مرید افبند شاه پرویز مرستادم که سزاولی نموده
 آن مرید را با لشکر ظفر تر سرعت هرچه تمامتر بملازمت رساند تا آن بیدولت
 چنانچه باید سرای کردار نا پسندیده خود برسد جواهر خان خواجه سرا بخدمت
 اهتمام در بار محل سرفراز شد عره اسعدار مد ماه الهی نور سرای مورد عساکر
 منصور گشت * درین روز عرضداشت اعتبار خان رسید که بیدولت سرعت
 هرچه تمامتر خود را بنواحی دارالخلافه اگر رسانیده بود که شاید پیستوار اسنحکام
 فله ابواب و منده و مسد مفتوح گردانیده کاری توان ساخت چون به فتحپور میرسد در
 دولت را بر روی خود مسدود می یابد خجالت رده امدار گشته توقف می نماید
 خان خانان و پسر او بهیاری از امرای بادشاهی که در تعینات صوبه دکن و گجرات بودند
 همراه او آمده رفیق راه بعی و کافر نعمتی شده اند موسویخان او را در فتحپور دیده تبلیغ
 احکام بادشاهی نمود و مقرر شد که قاضی عبدالعزیز ملازم خود را برفاقت او بدرگاه والا
 فرستد که مطالب او را عرض رساند سند نام نوکر خود را که سر حلقه ارباب ضلالت
 و سر گروه اهل فساد است باگروه فرستاده که خزاین و دفاین بندها را که در آگوه دارند
 متصرف گوید از جمله بخانه لشکر خان در آمده نالک روپیه را متصرف گشت
 همچنین بمنزل دیگر بفرجه هرجا گمان سامان داشت دست تطاول در آرز ساخته آنچه
 بامت متصرف در آورده هرگاه مثل خانخانان امرای که بمنصب عالی اتالیقی اختصاص
 داشت در هفتاد سالگی روزه خود را به نگی و کافر نعمتی سیاه زد از دیگران خود

گروه جانب چپ است شتافته و سندر برهن را که رهنمای بادیه ضلالت و گمراهی است با داراب پسر خانخانان و بسیاری از امرای باغشاهی که رفیق راه بغی و حرام نمکی شده اند مثل همت خان و سربلند خان و شریزه خان و عابد خان و چادوری و اودیرام و آتش خان و منصور خان و دیگر منصبداران که از تعینات صوبه دکن و گجرات و مالوه بودند تفصیل آن طولی دارد تمام نوکران خود را مثل راجه بهیم پسر راجا و رستم خان و بیرم بیگ و دریای افغان و تقی و غیره در برابر لشکر منصور گذاشته پنج فوج قرار داده اگرچه بظاهر سمت سرداری به داراب برگشته روزگار است لیکن در حقیقت و معنی سرداری و مدار کار بر سندر زشت کردار است و تیره بختان بی عاقبت در نواحی بلوچپور نزول ادبار نموده اند هشتم ماه مذکور قبولپور معسکر ظهر گردید در بی تاریخ نوبت چنداولی باقر خان بود مشارالیه را ار همه عقب تر گذاشته بودیم جمعی از مقهوران در اثنای راه خود را با عراق لشکر منصور رسانیده دست تطاول دراز ساختند بافرخان پای همت برجا داشته مدافعه آنها پرداخت و خواجه ابوالحسن خبریامت و کمک عنان تافت تا رسیدن خواجه مردودان تاب نیاورده راه گریز سپرده بودند روز چهارشنبه بهم ماه مذکور بیست و پنج هزار سوار سرداری آصفخان و خواجه ابوالحسن و عبدالله خان جدا ساخته بر سر مقهوران بی عاقبت تعین فرمودم قاسم خان و لشکرخان و ارادخان و فدائی خان و دیگر بندگان مواری هشت هزار سوار در فوج آصفخان مقرر گشت بافرخان و نورالدین قلی و ابراهیم حسین کاشغری و غیره مقدار هشت هزار سوار کمک خواجه ابوالحسن قرار یافت نوازش خان و عبدالعزیز خان و عزیرالله و بسیاری از سادات ناره و امروه به همراهی عبدالله نوشته شد در بی فوج ده هزار سوار بقلم آمدند سندر مقهور لشکر ادبار اثر ترتیب داده قدم بی آرزویی پیسندهاد در بی وقت من ترکش خاصه خود را مصحوب زبردستخان میر تورک بجهت عبدالله خان فرستادم که موجب دلگرمی او شود چون تلاقی فریقین اتفاق افتاد آن روسیاه ارل و اند که سرشت زشتش به بغی و کفران نعمت مجبول بود راه گریز سپرده به مقهوران پیوست عبدالعزیز خان پسر خاندوران و الله اعلم دانسته یا ما دانسته به همراهی اوشتافت نوازشخان و زبردستخان و شیر حمله که در فوج آن ے حمیت بودند پای همت افشوده از رفتن او ویران نشدند اراجا که تائید ایزد جل و اعلی همه جاو همه وقت قرین حال این بیارمند است در چنین هنگامیکه مثل عبدالله خان سرداری فوج ده هزار سوار را برهم زده و ویران ساخته بغیم پیوست و نزدیک بود که چشم زخم عظیم به لشکر منصور رسد تیر تفنگ از شمت غیب بمقابل سندر رسید از افتادن او ارکان همت مقهوران لرزل پذیرفت خواجه ابوالحسن نیز فوج مقابل خود را از پدش برداشته در هم شکست و آصفخان بوقت رسیدن باقرخان تردد نمایان گشت کار را تمام ساخت و فتحی که طغرای فتوحات روزگار تواند شد از ممکن غیب به دست مبارک گشت زبردست خان و شیر حمله و شیر بچه پسر او و پسر اسد خان و پسر حسین

بسیار از بندهای نوری را به تهمت اوضاع باستانی سلف با آنکه بعضی از دولتخواهان در خط و خطا به کتایه و صریح از بد اندیشی و فاسد استی او حرفها راست بعرض میسرسانند و وقت مقتضی آن نبود که را شکافته بود از روی کار او برگرفته آید چشم و زبان را از ادای که وحشت خاطر شوم او باشد نگاهداشته بیشتر از بیشتر در عنایت و التفات اغراق و افراط بکار میرفت که شاید خجالت زده از کردار نا هنجار خود گشته از بد ذاتی و فتنه پردازی بار آید آن مردود ارل و ابد که سرشت زشت او بخت و بفاق مجبول بود بخود پس بیامده کرد آنچه در خور او بود چنانچه در جای خود گذارش خواهد یافت

در حقیقه تلخ است او را سرشت * گرش در نشانی بباغ بهشت
ور از جوت خلدش نه هنگام آب * نه بیخ انگبین ریزی و شهد ناب
سر انجام گوهر بکار آورد * همان میوه تلخ بار آورد
بالجمله در حوالی دهلی سید بهوه بخاری و صدر خان و راجه کشدهاس از شهر آمده سعادت رکاب بوس سرفراز شدند باقر خان موحدا سرکار اوده نیز در پی تاریخ خود را باردوست ظفر قرینی رسانید بسمت و پنجم ماه مذکور از معموره دهلی گذشته در کنار آب جمده معسکر اقبال آراستم گرد هر ولد را سال درباری از صوبه دکن آمده بدولت رمیی بوس ممتاز گردید به منصب دو هزار و هزار و پانصد سوار سرفراز گشته بخطاب راجه خلعت امتیاز پوشید بر دست خان میر تورک بعنایت علم فریق عزت برافراخت

جشن هیژدهمین نوروز از جلوس همایون

شب سه شنبه بیستم ماه جمادی الاول سنه هزار و سی و دو هجری قمری اعظم فروغ بخش عالم به بیت الشرف حمل سعادت تحویل ارزانی فرمود و سال هیژدهم از مبداء جلوس بمبارکی و فرخی آغار شد * در پی روز استماع افتاد که بدولت بحوالی متعرا رسیده در پرگنه شاه پور لشکر ادبار اثر او فرود آمده بسمت و هفت هزار سوار دیده امید که عنقریب مقهور و منکوب گردد راجه جیسنگه دبیره راجه مانسنگه از وطن خود آمده سعادت رکاب بوس دریافت راجه نرسنگه دیورا که در طایفه راجپوت ارو عمده تر امرای قیست بخطاب مهاراجه بلند مرتبه گردانیده راجه جوگراج پسر او را بمنصب دو هزار و هزار سوار سرفراز ساختم سید بهوه بعنایت فیل ممتاز شد چون بعرض رسید که بدولت کنار آب جمده را گرفته می آید بهضت موکب منصور نیز بهمان سمت مقرر گشتی ترتیب افواج بحر اصواج از هراول و چو نغار و بر نغار و التمش و طرح و چند اول و غیره سائینی که لایق حال و مناسب مقام بود قرار یافت مقارن این خبر رسید که بدولت ناخاندان بی سعادت از راه راست عانی تافته بر پرگنه کولکه که بیست

نمودند که در وقتیکه لذت الله تلخت ما را گمان آن شد که بقصد مهابت اسب
 برانگیخته چون میان مقهوران در آمدیم چاره بجز رضا و تسلیم ندیدیم الحال قابو
 یافته خود را بسعادت آستانبوس رسانیدیم بآنکه دو هزار مهر برسم مدد خرج ار
 بیدولت گرفته بودند چون وقت تقاضای باز پرس نمی نمود عذر آنها را براستی
 خریداری شد نوزدهم جشن شرف آراستگی یافت و بحیاری از بندها باضافه منصب
 و عنایات لایق سرفراز گردیدند میر عضدالدوله از آگره آمده ملازمت نمود مرهنگی که در
 لعت ترتیب داده بنظر در آورد الحق محنت بسیار کشیده و خوب پیروی ساخته
 و جمیع لغات را از اشعار علماء قدما مستشهد آورده دریں فن کتابی مثل این نمیباشد
 راجه جیسنگه بمنصب سه هزار و چهار صد سوار سرفراز شده بفرزند شهریار
 فیل خامه عنایت نمودم خدمت عرض مکرر بموسوختن مقرر گشت آمان الله
 پسر مهابتخان بخطاب خاوه زاد خانی و منصب چهار هزار و ذات و سوار نوازش
 یافته بحیانت علم و نقاره بلند مرتبه گردید غره اردی بهشت ماه الهی برکنار کول
 فتح پور نزول اقبال اتفاق افتاد اعتبار خان را آگره آمده ملازمت نمود و بنظر عاطفت
 مخصوص گشت مظفر خان و مکرم خان و برادر مکرم خان نیز از آگره آمده سعادت
 ملازمت در یافتند چون اعتبار خان بمحافظت و محارست قلعه آگره چنانچه ارحلال
 نمکی مصدر معامی جمیل و ترددات پسندیده گردیده بود بخطاب ممتاز خانی
 سر بلند گردانیده منصب شش هزار و ذات و پنج هزار سوار عنایت نمودم خلعت
 باشمشیر مرصع و اسب و فیل خامه مرحمت فرموده بخدمت مذکور رخصت
 انعطاف ارزانی داشتم سید بهر بمنصب دو هزار و پانصد سوار سرفراز شد
 مکرم خان بمنصب سه هزار و دو هزار سوار و خواجه قاسم بهزار و چهار صد سوار نوازش
 یافتند چهارم ماه مذکور منصور خان فرنگی که در اوراق گذشته احوال او بشرح مرقوم
 گشته با برادرش و نوبتخان دکنی برهنمون دولت ار بیدولت جدا شده بخدمت
 پیوستند خواص خان را نزد فرزند اقبال مند شاه پرویز فرستادم میرزا عیسی ترخان
 از ملتان رسیده سعادت آستان بوس دریافت بمهابتخان شمشیر خامه عنایت شد
 دهم ماه مذکور نواحی برگنه هندون معمر اقبال گردید منصور خان بمنصب چهار
 هزار و ذات و سه هزار سوار و نوبتخان بمنصب دو هزار و هزار سوار امتیاز یافتند
 یازدهم مقام شد چون دریں روز سعادت ملازمت فرزند اقبال مند شاه پرویز مقرر گشته
 بود حکم فرمودم که شاهزاده های کامگار و امرای نامدار و سایر بده های جان سپار جوق
 جوق و قشون قشون باستقبال شتافته آن فرزند اقبال مند را بآئین لایق بملازمت آورند
 و بعد از گذشتن نیم روز که ساعت مسعود و مختار بود سعادت زمین بوسه جانی
 اخلاص نورانی تلخت و بعد از تقدیم لوازم کورنش و تسلیم و اداسه مهابتخان و
 ترتیب فرزند اقبال مند را بشوق و شفقت تمام در آغوش عزت گرفته نوازش فرمود
 بیش از بیش ظاهر ساختن درین خبر رسیده که بیدولت در وقتیکه در آنجا بود برگنه

برادر خواجه جهان و جمعی از سادات باره که در فوج عبدالله رو سیاه بودند شربت خورشیدوار شهادت چشمه حیات جاوید یافتند عزیزالله نبیره حسین خاں زخم بندوق برداشته بسلامت ماند اگرچه درینوقت رفتن آن مذاق مردودهم از تائیدات فیدی بود لیکن اکنون جنگ اینحکومت شدیع ارو نظهور رسیدی طی غالب آنکه اکثر سرداران لشکر عاصی گسندسی یا گرفتار شدی بحسب اتفاق در السنه عوام بلعنث الله اشتهاار یافت چون نامی از غیب نامزد او شده بود من هم او را بهمین نام خواندم بعد از بی هرحا لعنت الله مذکور شود کدانه ارو خواهد بود بالجمله مقهوران بد انجام که از عرصه کارزار راه گریز سپرده بودند بادی اذبار بهادند و دیگر خود را جمع نیا رستند ساحت و لعنت الله اسایر مقهوران تابیس بیدولت که بیست کوه مسامت بود عدان بار نکسید چون خبر فتح اولیای دولت باین نیارمند بی بیار رسید سجرات سکرایی سوهبت که از عنایات مجده الهی بود بتقدیم رسانیده دولتخواهان شایسته خدمت را بحصور طلب فرمودم روز دیگر سرسدر را بحضور آوردند چنان ظاهر شد که چون بندوق باورسد حان مالکان حهدم سپرد لاشه او را بجهت سوختن بدهی که در آن حوالی بوده برده اند وقتی که حواسته اند که آتش برامورند فوجی از دور دمانا شد ازبم آنکه مبادا گرفتار شوند هرکدام بطرفی گریخته اند مقدم آن موضع سرش را برده بایه میجرای خود نزد خان اعظم که در جاگیر او مقرر بود برده مضارالیه بملازمت آورد چهره شومش درست نمایان بود هدور متغیر رسده گوشه‌هایش را بجهت مواریدهای که داشته برده برده بودند اما هیچ معلوم نشد که ار دست که بندوق خورده ار معدوم شدن او بیدولت دیگر کمر نه بست گویا دولت و همت و عقل او آن سگ هدور سوده هرگاه مثل من پدری که در حقیقت امیردگار مجاری اویم و در حیات خود او را بوالا پایه سلطنت رسانیده به هیچ چیز او دریغ نداشته باشم چدین کند حاشا ار عدالت الهی که دیگر روی بهبود نه بیند جمعی از بدها که درین یورش مصدر خدمات شایسته شده در خور بایه خویش بمراهم بیدش اربیش سرفراری یافتند خواجه ابوالحسن بمنصب پنجهراری ار اصل و اضافه ممتاز شد نوارشخان بمنصب چهار هراری و سه هزار سوار بافرخال سه هزاراری و پانصد سوار و نقاره ممتاز گردید ابراهیم حسین کاشعری دو هزاراری و هزار سوار عزیزالله دو هزاراری و هزار سوار نورالدین قلی دو هزاراری و هفتصد سوار راجه رامداس دو هزاراری و هزار سوار لطف الله هزار و پانصدی و پانصد سوار پرورش خان هزاراری و پانصد سوار و اگر جمیع بدها مفصلاً نوشته اند بطول می انجامد بالجمله یک روز در منزل مذکور مقام فرموده روز دیگر کوچ کردم حن عالم ار اله آباد کوچ کرده دولت استابوس دریافت دوا ردهم ماه مذکور در حوالی مومع جهانبه منزل شد درین روز سربلند را از دکن آمده ملازمت نمود و عنایت حاکم مرمع خاصه با پهل کتاره سرفراز گردید عبدالعزیز خاں و چندی که همراه لعنت الله فقه بودند خود را از چنگ بیدولت خلاص کرده بملازمت پیوستند و چنان

و هفت هزار روپیه باشد شاهزاده مرحمت فرمود و همچنین نور جهان بیگم خلعت و اسب و دهل چنانچه رسم است به آن فرزند لطف نمود و بمهلتخان و دیگر امرا در خور شایستگی اسب و فیل و سروریا عنایت شد از ملایمان و شناسان آن مرند نیز عنایات لایق سرفراری یافتند درین تاریخ مظفرخان بخدیمت میر بخشی خلعت امتیاز یافت غره خورداد ماه الهی شاهزاده داور بخش پسر خسرو را بصاحب صوبگی ملک گجرات سربلند ساخته خان اعظم را بوالا منصب انالیقی او امتیاز بخشیدم به ساهزاده اسب و فیل و خلعت و خنجر خاصه مرصع و تورق و نقاره مرحمت شد خان اعظم و نواریش خان و دیگر بندها بنوازشات در حور خود سرفراری یافتند ازادت خان از تغیر ماضل خان بخدیمت بخشگیری ممتاز شد رکن السطنت آصف خان بصاحب صوبگی ولایت بنگاله و اودیه فرق عزت برافراخت خلعت خاصه با شمشیر مرصع بمسارالیه عنایت شد ابو طالب پسر او بهمراهی پدر مقرر گشت و بمندوب دو هزار و هرات سوار سرفراری یافت * روز شنبه نهم ماه مذکور مطابق دوزدهم شهر رجب سده هزار و سی و دو هجری در ظاهر اجمیر بر کداریتال آنا ساگر نزول سعادت اتفاق افتاد شاهزاده داور بخش بمنصب هشت هزار و سه هزار سوار سرفراز گردیده دو لک روپیه خزانة بجهت مدد خرج لشکر بهمراهی او مقرر گشت و یک لک روپیه مساعدت بحال اعظم حکم فرمودم اله یار پسر افتخار بیگ که در خدمت فرزند اقبالمند شاه پرویز میباشد حسب التماس آن فرزند عنایت علم سرفراز گردید تاتار خان بحراست ولعه گوالیار دستوری یافت راجه گجسنگه به منصب پنجهراری و چهار هزار سوار سربلند گشت * در بدو آرا آگره خبر رسید که حضرت مریم الزمانی بقضای ایزد سبحانه بخلونسرای جاوهانی شتافتند امید که الله تعالی ایشان را غریق بحر رحمت خویش گرداناد و جگت سنگه پسر انا کرن از وطن آمده دولت زمین بوس دریافت ابراهیم خان فتح جنگ حاکم بنگاله سی و چهار رجیر میل برسم پیدشگر فرستاده بود بدظر در آمد باقر خان بهوجداری سرکار اوده و ساداتحال بهوجداری میان دو آب مقرر گردیدند میر مشرف بخدیمت دیوانی بیوتات سرفراز شد * دوازدهم تیر ماه الهی عرضداست متصدیان صوبه گجرات نوبت بخش فتح و میروزی گردید تفصیل این اجمال آنکه صوبه گجرات را که جای یکی از سلاطین والا شکوه است در جلدوی فتح وانا به بیدولت عنایت فرموده بودم چنانچه در سوانح گذشته مشروحاً ثبت افتاد و سندر برهمین بوکالت او حکومت و حراست آملک می نمود در هنگامیکه این اراده ماسد در خاطر حق ناشناس او رسید آن سگ هندو را که پیوسته محرک سلسله فتنه و فساد و مرتب اسباب فتنه و فساد بود با همت خان و شریزه خلی و سرفراز خلی و سربازان از بندهای بادشاهی که جاگیردار آنصوبه بودند بحضور خود طلب نمودند و سندر را از جای او مقرر داشت بعد از آن که سندر بقتل رسید و بیدولت را که در آن وقت عنان ادبار بصوبه ماند و نافقه ملک گجرات را به نیول لعنت الله بر او گذاردند کهنتر

انبیر که وطن مالوفه راجه مانسنگه است جمع اربابانش را فرستاده آن معصومه را تاخت و تاراج نموده دوازدهم ماه مذکور ظاهر موضع ساروالی معسکر اقبال گشت حبش خان را جهت تعمیر منازل انبیر پیشتر رخصت فرمودم فرزند سعادت صد شاه پرویز را به منصب والی چهل هزاری و سی هزار سوار بلند مرتبه گردانیدم چون بعرض رسید که بیدولت جگت سنگه پسر راجه ناسورا تعیین فرموده که بوطن خویش رفته در کوهستان صوبه پنجاب ابواب منته و معاد مفتوح گرداند صادق خان میربخشی را بحکومت صوبه پنجاب سرفراز ساخته به تدبیر و نادیب اورخصت فرمودم خلعت باشمشیر و فیل عنایت کردم و منصب او را اصل و اضافه چهار هزاره ذات و سه هزار سوار مقرر داشته بعنایت توغ و نقاره سرفراز گردانیدم درینوقت بعرض رسید که میرزا بدیع الزمان پسر میرزا شاهرخ را که به فتحپوری اشتهار دارد برادران خورد او را بختبر بر سر اورخته او را بقتل میسرساند مقارن اینحال برادرانش بدرگاه آمده زمین بوس نمودند و مادر حقیقی او بجز خدمت پیوست لیکن چنانچه باید مدعی خون فرزند نشد و به ثبوت شرعی نتوانست رسانید اگرچه رشت خوئی او مرتبه بود که کشته شدن آن بی سعادت اسوس نداشت بلکه صلاح وقت و مناسبت دولت باشد لیکن چون از بی بیدولتان نسبت به برادر کلاں که سمرقند پدر است جدیں بے باکی بظهور رسیده و عدالت مقتضی اعضاء نگشت حکم فرمودم که بالفعل در زندان محبوس باشد بعد ازیں آنچه سزاوار باشد بعمل آید بیست و یکم ماه مذکور راجه گجسنگه و رای سورجسنگه از محال جاگیر خود رسیده دولت رکاب بوس در یافتند معرالملك که بطلب فرزند خان جهان سلطان مرستاده بودم در بی تاریخ آمده ملازمت نمود و از صعوبت ضعف و بیماری او معروض داشت اصالخان پسر خود را با هزار سوار خدمت فرستاده اظهار تاسف و آزرده گی بسیار از حومان ملازمت نموده بود چون عذر به روغ صدق آراستگی داشت مقبول امتداد بخت و پنجم ماه مذکور فرزند اقبالمند شاهزاده پرویز با عساکر منصور بتعاقب و استیصال بیدولت و مخدول العاقبت تعیین شد عدان اختیار شاهزاده کامگار و مدار انتظام عساکر منصور ظفر آثار بید موتمن الدولة القاهرة مهاجرت حواله شد از امرای نامدار و بهادران جان نثار که در خدمت شاهزاده بلند اقبال مقرر گشته باین تفصیل است خان عالم مهاراجه گجسنگه فاضل خان رشید خان راجه گردهر راجه رام داس کچهاوه خواجه میر عبد العزیز عزیز الله اسد خان پرورش خان اکرام خان سید هریر خان لطف الله رای فراین داس و غیرهم مواری چهل هزار سوار موجود و توپخانه عالی بابیست لک روپیه خزانه همراه نموده شد بصاعت سعادت قرین آن مرند اخلاص گزینی را همعنان فتح و فیروزی رخصت نموده شد فاضلخان بخدمت تحسینگری و واقع نویسی لشکر منصور مقرر گشت خلعت خاصه بانادری زربفت و در گریبان و دامان مواری کاشیده که بمبلغ چهل و یک هزار روپیه در سرکار ترتیب یافته بود و فیل خاصه زربفت گنج نام باده ساد فیل و اسب خاصه و شمشیر مرمع که قیمت جمله هفتاد

نموده از دروازه سارنگپور بشهر درآمده و مقام اینحال ناهر خاں نیز رسیده از دروازه آمده داخل شهر شد خواجه سرای لعنت الله از لیرنگی اقبال ے روال و قوف یافته بخانه شیخ حیدر نبیره میاں وجیه الدین پناه برده مندهای شایسته خدمت شادیانه فتح و نصرت بلند آوازه ساخته با استحکام برج و باره پرداختند و چندی را بر سر خانه محکم تقی دیوان بیدولت و حسن بیگ بخشی او فرستاده آنها را بدست آوردند و شیخ حیدر خود آمده صفی خاں را آگاه ساخت که خواجه سرای لعنت الله در خانه من است او را هم دست بگردن بسته آوردند و جمیع ملازمان و مددسببان بیدولت را محبوس و مقید ساخته خاطر از ضبط و تسبیح شهر پرداختند و تخت مرصع با دولک روپیه نقد و اسباب و اشیائیکه از بیدولت و مردم او در شهر بود بتصرف دولتخواهان در آمد چون این خبر به بیدولت رسید لعنت الله را باهمت خاں و شراره خاں و سرفراز خاں و قائل بیگ و رستم بهادر و صالح بدخشی و دیگر عاصیان بتعاقب چه از بندهای بادشاهی و چه از مردم خود قریب پنجم و شش هزار سوار موجود بر سر احمد آباد تعین نمود صفی خاں و ناهر خاں از آگاهی این پای همت افشوده بدلاسه سپاهی و فراهم آوردن جمعیت پرداختند و از نقد و جیس هرچه بدست آمده بود حتی تخت را شکسته بعلومه مردم قدیم و جدید قسمت نمودند و راجه کلیاں زمیندار اندوز و پسر لال گوپی و سایر زمینداران اطراف را بشهر طلبیده جمعیت نیک فراهم آوردند لعنت الله بکمک مقید نشده در عرض هشت روز خود را از ماندو به بروده رسانید و دولتخواهان برهمه مونی همت و بدرقه توفیق از شهر برآمده در کنار تال کانگریه معسکر اقبال اراستند لعنت الله را بخاطر میبرد که شاید از تیز جلوئی سرشته انتظام دولتخواهان از هم تواند گسیخت چون از بر آمدن بندهای خدمتگذار آگاهی یافت در بروده عنان ادبار مار کشیده تا رسیدن کمک توقف گزید بعداران که عاصیان بدسرا انجام بان سرفتنده ایام ملحق گشتند قدم ضلالت و گمراهی پیدش نهاد و بندهای دولتخواه از کانگریه کوچ کرده در ظاهر موضع تیوه نزدیک بزار قطب عالم فرود آمدند لعنت الله سه روزه راه را بدو روز پیموده از بروده به محمود آباد پیوست چون سید دلیر خاں دعائی شرزه خاں را از بروده گرفته بشهر آورده بود و دعائی سرفراز خاں نیز در شهر بود صفی خاں بهیو مخفی کس فرستاده پیغام داد که اگر برهمه مونی سعادت داغ عصیان از لوحه پیشانی عبودیت خود زدوده خود را در سلک سایر بندهای دولتخواه منظم سازید عاقبت شما در دنیا و در عقبی مقرون بصلاح و سعادت خواهد بود والا عیال و اطفال شما را متعرض سلخته مانواع خواری سیاست خواهم کرد لعنت الله از بنمونه آگاهی یافته سرفراز خاں را به بهانه از خانه طلب داشته مقید گردانید و چون شرزه خاں و همت خاں و صالح بدخشی باهم اتفاق داشتند و یکجا فرود می آمدند شرزه خاں را نتوانست بهیو آورد بالجمله بیست و یکم ماه شعبان سنه ۱۰۸۵ در کابل از جائیکه بود سوار شده عساکر فکریه را ترمیم داده دولتخواهان را تیراندازی

مذکور را به آصف‌خان دیوان آنصوبه و خزانه و تخت مرصع که پنج لک روپیه صرف آن شده و پرده که بدولک روپیه برآمده و اینها را بصیغه پیشکش من ترتیب داده بود طلب نمود صفی‌خان برادر جعفر بیگ است که در خدمت پدر من بخطاب آصف‌خانی اختصاص داشت یک عبیه برادر نور جهان بیگم که به بمن ترتیب من بخطاب آصف‌خانی سرفراز است در خانه اوست و عبیه دیگر او به سال کلا تر بخانه بیدولت است و هر دو از یک والده اند به این نسبت بیدولت ازو توقع همراهی و موافقت داشت لیکن چون در ارل قلم تقدیر بمحادثات مندی او جاری شده بود مقرر گشته که بدولت و امارت برسد حق سبحانه تعالی او را موافق گردانیده مصدر خدمات نمایان شده چنانچه نوشته می آید بالجمله لعنت الله ییوفا وفادار نام خواجه سرای خود را بحکومت آن ملک فرستاده او بامحدودی ے سروپا باحمدآباد در آمده شهر گجرات را متصرف گشت چون صفی‌خان اراده دولخواهی پیش نهاد خاطر اخلاص ماثرداشت در نگاهداشتن نوکر و فراهم آوردن جمعیت و صید دلها همت گماشت روزی چند پیشتر از کهتر از شهر برآمده در کنار قلعه کاکریه منزل گزید و از آنجا به محمود آباد شتافت و بظاهر چنان نمود که نزد بیدولت میروم و در باطن با ناهر خان و سید دلیر خان و نانو خان افغان و دیگر بدهاے جاں سپار و فدویان خدمت قدم با اخلاص که در محال جاگیر خود توقف داشتند مراسلات و مراعات ترتیب مقدمات دولخواهی نموده در انتظار فرصت نشست صالح نام ملازم بیدولت که فوجدار سرکار بهلاد بود و جمعیت نیک همراه داشت از فحواے کار دریامست که صفی‌خان را اندیشه دیگر پیش نهاد خاطر است بلکه کهتر هم این معنی را در یافته بود لیکن چون صفی‌خان جمعی را دلاسا نموده شرایط حزم و احتیاط مرعی و مملوک میداشت نتوانستند دست و پا زد و صالح از توهم آنکه مهلدا صفی‌خان ترک محال و مدارا نموده دست بخزانه دراز سازد پیش بینی بکار برده با خزانه پیشتر شتافت قریب ده لک روپیه بماند و به بیدولت رسانید و کهتر نیز پرده مرصع را گرفته ار پے او روانه شد اما تخت را بجهت گرانی نتوانست همراه برد صفی‌خان قابو دانسته از محمود آباد برگشته کریم که از راه متعارف بر سمت چپ واقع است و نانو خان در آنجا بود نقل مکان نموده با ناهر خان و دیگر دولخواهان بمکاتبت و پیغام قرار داد که هر کدام از محال جاگیر خود با جمعی که دارند سوار شده هنگام طلوع نیر اعظم که صبح اقبال اهل سعادت است و شام ادبار ارباب شقاوت از دروازه که بر سمت انبا است بشهر در آیند و قلعے خود را در برگرفته مذکور گذاشته خود با نانو خان وقت سحر بسواد شهر رسیده و ریاض شعبان الحظه توقف می نماید تا خوب روشن شود و دوست و دشمن تمیز تولی گردد و بعد از جهان افروزی صبح سعادت چون در دولت را کشاده یافت با آنکه اثری از ناهر خان و دیگر دولخواهان ظاهر نه نمود به توهم آنکه مهلدا مخالفان اکاهی یافته در هائے قلعه راهم محتکم و توکل بنمایند ابرو نصرت بخش

ساخت قابل بیگ حرام نمک با جمعی از مقهوران بد فرجام اسیر سر پنجه مکافات گردید چون لعنت الله از سرفراز خلی جمعیت خاطر نداشت در روز جنگ او را مسلسل بر میل نشاند و یکی از غلامان خود را موکل ساخته بود که اگر شکست افتد او را بقتل رساند و همچنین بهادر پسر سلطان احمد را نیز با بزنجیر بر یک دریل سوار کرده احارت قتل داده بود در وقت گریختن موکل پسر سلطان احمد او را بجمه هره یکسد و سرفراز حال حوء را از بالای میل بزیر می اندازد موکل او در آن سراسیمگی از روی اضطراب رحیمی نامی رند اما کارگر نمی افتد صفی خان او را به کار رار دریافته شهر میفرستد لعنت الله تا بروده عدنان ادبار باز نکشید و چون نساء شرره بحان در قید دولخواهان بود ناچار آمده صفیخان را دید بالجمله لعنت الله از بروده به بزونج شقاقت فرزدان همت خان در ملعه مدکور بودند اگرچه او را در قلعه راه ندادند اما پنج هزار محمودی برسم امامت مرستادند و او سه روز در بیرون قلعه بزونج بحال تباه گذرانیده روز چهارم از راه دریا به بندر سورت بخت ادبار کشید و قریب دو مائه در بندر مدکور بسر برده مردم پریشان خود را جمع ساخت چون سورت در جاگیر بیدولت بود قریب چهار لک محمودی از متصدیان او گرفته آنچه به ظلم و بیداد از هر جهت بدست آمد متصرف شد و ناراحت برگشته های ستاره سوخته فراهم آورده در برهانپور خود را به بیدولت رسانید القصه چون از صفی خان و دیگر بندهای حق شناس که در صوبه گجرات بودند چنین خدمت شایسته نطهور پدوست هر کدام با انواع نوازش و مزاحم سر بلندی یافت * صفی خان هفتصدی دات و سیصد سوار منصب داشت سه هزاری و دو هزار سوار ساخته بکطاب سیف خان جهانگیر شاهی و علم و نقاره سرفزاری بخشیدم باهر خان هزاری و دویست سوار داشت بمنصب سه هزاری و دو هزار سوار عز امتیاز یافته بکطاب شیر خان و عدايت اسب و فیل و شمشیر مرصع برق عرت مزامراحت و او ببیره برسنگدینو برادر پورن مل لولو است که حاکم رایسین و چندیری بود چون شیر خان اعلان ملعه رایسین را محاصره نمود مشهور است که او را فول داده بقتل رسانید و اهل حرم او باه طلاح هندو جوهر کرده خود را در آتش غیرت و ناموس سوختند تا دست نامحرم بدامن عصمت آنها نرسد فرزندان و اقوام او هر کدام بطرفی افتادند پدر ناهر خان که خانکها نام داشت نزد محمد خان فاروقی حاکم اسیر و برهانپور رفته مسلمان شد و چون محمد خان و دیعت حیات سپرد حسن بسراو در معر سی بجای پدر نشست راجه علیخان برادر محمد خان آن خورد سال را در قید کرده خود مقلد امور حکومت گشت بعد از چند گاه راجه علیخان خبر رسید که خان جهان و جمعی از نوکران محمد خان اتفاق نموده اند و قرار داده که قصد تو کنند و حسن خان را از قلعه بر آورده بحکومت بردارند راجه علیخان پیشدستی نموده حیات خان حبشی را با بسیاری از ابطال سال بر سر خانه خانکها فرستاد که یا او را زنده بدست آرند یا بقتل رسانند مشایر سراسر خود قدم غیرت افشوده بجنگ استقامت و چون کار برو تنگ شد جوهر کرده از

آراستند و مستعد جدال و قتال گردیدند لعنت الله را بخاطر می‌رسد که از در آمدن من پای همت آنها از جا نخواهد رفت و کار بجنگ نارسیده پربشای و متفرق خواهد گشت چون ثبات قدم دولتخواهان را مشاهده کرد تاب نیاورده بجانب دست چپ عدان امداد یافت و بظاهر چنان نمود که در پی میدان داروے تنگ زیر خاک پدیان ساخته اند مردم ما ضایع خواهند شد بهتر است که در عرصه سرگنج رفته جنگ اندازیم و این اندیشه فاسد و تدبیرات باطل از تائیدات اقبال بود چه از الحراف عدان او آواره هزیمت بر رانها افتاد و بهادران عرصه ویدوری گرم و گیزا از پهلوی در آمدند و آن بے سعادت سرگنج نتوانست رسید و در موضع نارنج دایره کرد و دولتخواهان در ده ما لوده که قریب سه کوره فاصله بود معسکر اقبال آراستند صبح روز دیگر امواج ترتیب داده تا این پسندیده متوجه کارزار گشتند و ترتیب امواج بدی بمط قرار یافت در هراول ناهرخان و راجه کلیان رمیدار اندر و دیگر بهادران جلالت اثار کار طلب گردیدند در چرنعار سید دلیر خان و سید سید و جمعی از بندهای احلاص شعار مقرر شدند و در برنعار نانو خان و سید یعقوب و سید علام محمد و دیگر فدائیان خان نثار فرار گرفتند و در فول صفی خان و کفایت حان بخشی و بعضی از بندهای شایسته خدمت پای همت افشردند از اتفاقات حسنه جائی که لعنت الله فرود آمده بود زمین پست و بلند بود زقوم رار انبوه و کوچهای تنگ داشت بدابترین سلسله امواج او انتظام شایسته نیافت اکثر مردم کاری خود را همراه رستم بهادر پیش کرده بود و همت خان و صالح بیگ دیزار پیش مدمان ضلالت بودند سپاه نکبت اثار او را نخست جدگ با ناهرخان و همت حان افتاد و چپقلش نمایان شد. قضا را همتخان یزخم تنگ بر خاک هلاک افتاد و صالح بیگ را با نانو حان و سید یعقوب و سید علام محمد و دیگر بندها مبارزت دست داد در عین زور حور و فیل سید علام محمد رسیده او را از اسب جدا ساخت و زخمهای کاری بر خاک افتاد و قریب صدکس او جان نثار گردیدند در پی رفت فیلی که در پیش موج عاصیان بود از آوار بان و عاققه تفنگ رو گردان شده بکوچه تنگ که از دو طرف زقوم رار داشت در آمده بسیاری از مقهوران را با مال بیستنی ساخت و از برگشتن فیل سر رشته انتظام مخالفان از هم گسیخت در پی اثنا سید دلیر خان از دست راست در آمده کارزار کرد لعنت الله از کشته شدن همت خان و صالح آگاهی نداشت بقصد کمک آنها جلو نیز گرفته نازگی از بار برانگیخت چون بهادران فوج هراول ترددات کرده اکثر زخمی شده بودند از رسیدن لعنت الله قاصد نیاورده الحراف عدان نمودند و نزدیک بود که چشم زخم عظیمی رسد در بحال تائید یزدی بجلوه در آمد و صفی خان ارغول بمک فوج هراول شقاوت مقارن این خبر گشته شدن همت خان و صالح به لعنت الله رسید و از نمایان شدن فوج غول و آمدن صفی خان پای همت افشرد و از جای رفته آواره دشت هزیمت و ناکامی شد سید دلیر خان تا یک کوره تعاقب نموده بسیاری از هزیمتیان را علف تیغ انتقام

اتفاق افتاده بود که در حدود پنجاب به شکار شیر رفته شبی قوی جثه اریخته بر آمده نمایان شد از ناله فیل بندوقی بران زدم شیر ارشد مصب از جا برخاسته بقفای فیل بر آمد و فرصت مقتضی آن شد که بدون را گدازد شمسدر را کار فرمایم سرمد، را گردانیده نژاد در آمدم و بدو دست سرمدوق را چنان سر و روی او دم که از اسبش ان سرزمین افتاد و جان داد از غرایب آنکه در کوه نول من دری بسکار گرگ رفته بودم بر فیل سوار بودم گرگی از پیش بر آمد تیری نزدیک به من شمشیر دم که فریب نه یک و حب فرو نشست و بهمان تیر افتاد و جان داد و بسیاری بود که بپس من جوانان سخت که ان بدست تیروسی تیر رده اند و نموده چون از خود پوشیدن حوشما نیست زبان فلم را از عرض این و بیع کوتاه می دارم در نیست و بهم ماه مذکور عتد مروارید بخت سنگه پسر رانا کرن عدايت شد درینولا معرض رسد که سلطان حسن رمیدار بنگلی و دیعت حیات سپرده مصب و جاگیر او را به شادمان سرکلان او لطف نمودم هفتم ماه امرداد ابراهیم حسین ملازم فرزند ابدستد شاه پرویز را اسکرطغر انرسیده بدوید فتح سامعه امرو اولای دولت اندی اتصال گردید عرصداشت انفرزد مستمند کیفیت جنگ و تیراندازان با نام و ندگ گذرانید شکر این موهبت که از عدايات الهی بود تقدیم رسد و شرح ان مکمل است چون عساکر منصور در مودک شاهزاده والا قدر از کوه چاند شور نموده به ولایت ماله در آمدید دولت با نیست هم از سوار و سیصد فیل حدگی و توکانه عظیم ار ماند و بمرم نرم در آمده جمعی از ترکیان کن را با جادورای وادی رام و اش خان و دیگر مقرران سینه بخت پیش از خود گسیل نمود که بار دوی ظهر مزین بقرنی بر آند مهابتکن ترتیب بزرگ شادسته نموده شاهزاده والا قدر را در عول جاع داده خود بهمه موج و رسیده در سوار شدن و فرود آمدن شرایط حزم و احتیاط بکار برد ترکیان از دور خود را نمودار می گردانند و قدم جرات و جلالت پیش نمی نهاده زوری نوبت چنداولی منصور خان فرنگی بود در وقت فرود آمدن اردو مهابتکن بجهت احتیاط بیرون لشکر موج بسته ایستادند تا مردم بفراغ خاطر دایره کنند چون منصور خان در انال راه پیاله خورده سرمست ناده غرور به منزل میرسد بحسب اتفاق فوجی از دور نمودار میشود و خیال شراب او را برین میدارد که باید تاخت ے آنکه برادران و مردم خود را خبر کند سوار شده می تازد و دو سه ترکی را پیش انداخته تاجاع که جادورای و اودی رام با دو سه هزار سوار صف بسته ایستاده اند رده رده می رود چنانچه ضابطه ایست از اطراف هجوم آورده او را در میان می گیرند تارمقی داشته دست و پا رده در راه اخلاص جان سپار میگردند دربی ایام مهابتکن بدوخته برسل و رسایل میدادهاے رمیده جمعی که از روزه احتیاط و اضطراب همراه بیدولت بودند می نمود چون مردم آیت یاس از منحه احوال او می خواندند از الجانب نیز نوشته مرستاده قول خواسته بودند بعد از ان که بیدولت از قلعه ماند و بر آمد نحتین جماعتی ترکی را پیش

حیات مستعار در گذشته در آنوقت ناهر خان بعایت خورد سال بود حیات خان حبشی از راجه علیخان القماس نموده او را بر رندی برداشت و محلمان ساخت بعد از موت او راجه علیخان در مقام تربیت ناهر خان در آمده رعایت احوال او بواجبی می نمودند چون پدر بزرگوارم انارالله برهانه قلعه اسیر را فتح کردند مشارالیه بخدمت آنحضرت پیوست آثار رشد از ناصیه احوال او دریافتند بمصوب لایق سرور فرمودند و پورگنه محمد پور را از صوبه مالوه بجایگزین نمودند در خدمت من بیشتر از بیشتر ترقی کرد الحال که توفیق حق گذاری نصیب او شد نتیجه آن چنانچه لایق بود دریافت * سید دلیر خان ارسادات باره است سابق نامش سید عبدالوهاب بود منصب هزاره و هشتصد سوار داشت بدو هزاره و هزار و دویست سوار و علم سرفراز گشت باره زبان هندی دوازه را گویند چون در میان دواب دوازه دیهه نزدیک هم واقع است که وطن این سادات است بدینوی سادات باره اشتها یافته اند بعضی مردم در صحبت نسب ایدها سخن ها دارند لیکن شجاعت ایشان بیهوده است قاطع بر سیدان چنانچه درین دولت هیچ معرکه نبوده که ایدها خود را نمایان ساخته باشند و چندی کار نیامده باشند مررا عزیز کوکه همیشه می گفت که سادات باره بلا گردان اید دولت اند الحق چینی است نانو خان افعال هستصدی ذات و سوار منصب داشت هزار و ناصدی ذات و هزار دویست سوار حکم شد همچنان دیگر بندهای دولتخواه در حور خدمت و جانفشانی بمراتب بلند و مناصب ارجمند کام دل بر گرفتند در بدولت اهلالتخان پسر خانجهان را کمک فرزند داور بخش بصوبه گجرات تعیین فرمودیم و نورالدین قلی را بصوبه مذکور فرستادیم که شرره خان و سرفراز خان و دیگر اعیان لشکر عاصی که اسیر سر پنجه مکافات شده اند محبوس و مسلسل بدرگلا بیاورد * و درین تاریخ بعرض رسید که منوچهر پسر شاه نواز خان بر همدونی سعادت از بدولت جدا شده بخدمت مرید اقبالمدد شاه پرویز پیوست اعتقاد خان حاکم کشمیر بمصوب چهار هزاره ذات و سه هزار سوار سرفرازی یافت چون قراولان خبر آوردند که درین نزدیکی شیری نمایان شده خاطر را بشکار آن رغبت شد بعد از در آمدن به بیشه سه شیر دیگر نمایان گردیدند هر چهار را شکار کرده بدولتخانه مراجعت نمودم همچنان طبیعت بشکار شیر مایل است که تا شکار آن میسر باشد به شکار دیگر دستوری نمی دهد سلطان مسعود پسر سلطان محمود انارالله برهانه نیز بشکار شیر رغبت مفرط داشته و از شیر کشتن او آثار غریبه در تواریخ مذکور و مسطور است خصوص در تاریخ بیهقی که مصنف او آنچه برای العین مشاهده نموده بطریق روزنامه ثبت نموده از جمله آن می نویسد که روزی در حدود هندوستان بشکار شیر رفت و فیل سوار بود شیر سخت بزرگ از بیشه بر آمد و رو بفیل نهاد خسته بینداخت و بر سینه شیر زد شیر از درد و خشم خیز زد و بقفسه فیل بر آمد و امیر به زانو افتاد چنان شمشیر زد که هر دو دست شیر فلج کرد و شیر بپای او افتاد و جان داد مرا هم در ایام شاهزادگی چینی

و بعد از آنکه از حویلی دهلی شکست خورده برگشت تا آنکه عیال مندی نداشت
توفیق نیافت که خود را ملازمت رساند و غبار حاکمت و دغ عصیان از لوح پیشانی
پاک ساخته عذر تقصیر گذشته در خواهد تا آنکه مدتی حقیقی و پایانی روز مبتلا
ساخت و مبلغ یک لک و سی هزار روپیه نقد از اموال او بیدولت - تصرف گشت
چون کردی مدش این ز آفات * که واجب شد طبیعت او را
بالجمله بیدولت بصورت ار آب برده گذشته تمام کشتیها را باطل کرد - کشید
و گدازها را با اعتقاد خود استحکام داده بپرم بیگ بخشی خود را با موحی
معتمد خود و جمعی از ترکین دکن در کنار آب گذاشته آراهای توپخانه در سر
بهاده خود بجانب قلعه اسیر و برهانپور عدان ادبار معطوف داشته در بدو وقت ملازم
او قامدی که حالکالان مرد مهابتخان فرستاده بود گرفته پیش بیدولت برد در عدوان
مقبول این بیت مرقوم بود

صد کس بنظر نگاه می داردم * ورنه بهریدمی رے آرامی

بیدولت او را با ولاد از خانه طلبداشته نوشته را باو نمود اگرچه عذر ها گفت لیکن
جوابی که مسموع امتد نتوانست سامان نمود القصة او را با داراب و دیگر مردان متصل
میرل خود نظربند نگاه داشت و آنچه خود فال زده بود که صد کس بنظر نگاه می
دارند پیش او آمد در بدولت ابراهیم حسین ملازم فرزند اقبالمد را که عرضداشت فتح
آورده بود بحطاب خوش خبر خانی سرفراز ساخته خلعت و میل عنایت شد و
فرمان مرحمت عنوان شاهزاده و مهابتخان مصحوب خواص خان فرستاده بهوچی
گران بها بجهت فرزند اقبالمد و شمشیر مرصع به مهابتخان عنایت شد * چون
از مهابتخان خدمات شایسته بظهور پیوسته بود بمنصب هفت هزاره ذات
و سوار سرفزاری بخشیدم سید مهابتخان از دکن آمده دولت زمین نوس دریافت
مورد عنایات خاص گردید مشارالیه از تعینات صوبه دکن بود چون بیدولت از حوالی
دهلی شکست خورده بماند و رفت او مردان خود را در حدود متعلقه غیر بصبات
ایزدی سپرده ار راه تا متعارف خود را ملازمت رسانید میرزا حسن پسر میرزا رسم
صعوبی بخدمت موجوداری سرکار بهرایج دستوری یافته بمنصب هزار و پانصدی داد
و پانصد سوار از اصل و اضافه سرفراز گشت لعل بیگ داروغه دفتر خانه را نزد فرزند
اقبال مند شاه پرویز فرستاده خلعت خاصه با نادره به آن فرزند و دستار بمهابتخان
مصحوب او عنایت شد خواص خان که سابق نزد آن فرزند رفته آمده بود ملازمت
نمود مشتمل بر اخبار خوش آمد خانه زاد خان پسر مهابتخان را بمنصب پنجاهزاری
ذات و سوار سرفراز ساختم در بدولت روزی بشکار نیله گاو خوشوقت شدم در اندک شکار
ماری بنظر در آمد که طولش دو نیم درعه و جنه او مقدار سه دست بود و نصف
خرگوشی را مرز برده و نصف دیگر را در فرود بردن بود چون قراران برداشته نزدیک آوردند
خرگوش از دهانش افتاد فرمودم که بار بد هانش در آوردند هر چند زور کردند نیارستند

مرستاد و از پس آنها رستم خان و تقی و برقدار خان را با گروه توپچیانی روانه ساخت
 انگاه داراب خان و بهیم و بیرم بیگ و دیگر مردم کاری خود را روانه گردانید و چون
 بخود قرار جنگ صف نمی توانست داد همیشه نظر بر قفا داشت فیلان مدت جنگی
 را با ازابه هاسه توپخانه از آب فریده گذرانیده جیده از پی داراب و بهیم خون هم روی
 ادبار بعرضه گاززار نهاده روزی که حوالی کالداده معسکر اقبال گردید بیدولت تمام لشکر
 نکبت اثر خود را به تقابل فوج منصور مرستاده خود با خالخانان و معدودے یک گروه
 عقب ایستاده برق انداز خان که از مهلتخان قول گرفته در کمین بود وقتی که لشکرها در
 برابر هم صف کشیده اند قابویافته با جماعتی برقدار تاخته خود را به لشکر منصور رسانیده
 و حبانگیر بادشاه سلامت گفته می آید تا بمهلتخان رسید مشارالیه بملازمت روزند
 اقبالمند پیروز شده بمراحم بادشاهی مستمال و امیدوار گردانید و سابق بهاءالدین نام
 داشت و نوکر رستمخان بود بعد از فوت او در سلک توپچیانی رومی مدتظم گردید چون
 خدمت خود را گرم و چسپان می کرد و جمعی با خود همراه داشت لایق تربیت
 دانسته بکتاب برقدار از خانی سرفراز ساحتم در وقتی که بیدولت را بدکن می
 مرستادم مشارالیه را میرآتش لشکر ساخته همراه او تعین ساحتم اگرچه در ابتدای
 داغ لعدت برعایه عبودیت نهاد لیکن عاقبت بخیر ظاهر شد و بوقت آمد
 همان روز رستم که از نوکران عمده او بود و اعتماد تمام برو داشت چون یافت که
 دولت او برگشته است از مهلتخان قول گرفته برهمونی سعادت و بدرقه توفیق
 با محمد مراد بدخشی و دیگر منصبداران که همراه او بودند از لشکر نکبت اثر
 او بیرون تاخته بموکب اقبال شاهزاده والا قدر پیوست بیدولت را از شنیدن این
 اخبار دست و دل از کار رفت و بر تمام نوکران خود چه جای بندهای بادشاهی
 که همراه او بودند بے اعتقاد و بے اعتماد شده از غایت توهم شباشب کس فرستاده
 مردم پیش را نزد خود طلبیده فرار برقرار اختیار نموده سراسیمه از آب فریده عبور کرد
 در بوقت باز چندی از ملازمان او قابو یافته جدا شدند و بخدمت فرزند سعادتند
 پیوسته در خور حالت خویش نوازش یافتند و همدری روز که از آب فریده میگذشت
 نوشته بدست مردم او افتاد که مهلتخان در جواب کتابت زاهد خان نوشته بعواطف
 و مراحم بادشاهی مستمال و امیدوار گردانیده در آمدن ترغیب و تحویص بسیار نموده
 بود آن را بجنس نزد بیدولت بردند او از زاهد خان بد گمان و بے اعتماد شده او را
 به سه پسر محبوبس گردانید زاهد خان پسر شجاعت خان است که از امرا و بندهای
 معتمد پدر بزرگوارم بود و من این بے سعادت را نظر بر حقوق خدمت و نسبت
 خانه زادگی تربیت فرموده بخطاب خانی و منصب هزار و پانصدی سرفراز ساخته
 همراه بیدولت بخدمت فتح دکن رخصت فرمود درینوقت که امرای انصوبه را بجهت
 مصلحت قندهار طلب فرمودم با آنکه فرمان از روی تاکید خصوص با و هاندر شد
 این بے سعادت بدرگاه نیامده خود را از فدویان و هوا خواهان بیدولت ظاهر ساخت

گدشته سرگشته نادیده ضلالت گشته تفصیل این احوال آنکه چون از آب فربه عبور نمود تمام کشتیها را به آنطرف برده کنار دریا و گدوها را به توپ و تعدک استحکام داد بپرم بیدگ را با بسیاری از بخت برگشته های ستاره سوخته بر کنار آب گدشته بجانب آسیرو برهانپور رخت اداوار کشید و خالکان و داراب را بطریقه با خود همراه برد اکنون مجمل حقیقت قلعه اسیر بجهت شادابی سخی ناگرنراست * قلعه مذکور در ارتفاع و استحکام و مقاومت از غایت اشتهار محتاج بتعریف و توصیف نیست پیش از رفتن بیدولت بدکن حواله خواجه نصرالله ولد خواجه فتح الله بود که از علامان و حاکمان قدیم الحکومت است ثانی الحال به التماس بیدولت حواله میرحسام الدین پسر میرجمال الدین حسین شد چون دختر تعینی نورجهان بیگم در خانه اوست و فتنه بیدولت از حوالی دهلی شکست خورده بجانب مالوه و ماندو عطف عدس نمود نورجهان بیگم بمیرمدکور نشانها فرستاده تاکید فرمودند که رهزانه الف رهزانه بیدولت و مردم او را پیرامون قلعه نگذارند برج و باره را استحکام داده اداای حقوق لازم شناسد و نوعی نمک که داغ لعنت و کفران نعمت بر ناصیه سیادت و عرت او نسیند الحق خوب استحکام داده و سامان قلعه مذکوره به مرتبه ایست که مرغ اندیشه بیدولت برحواشی آن تواند پرواز کرد و تسخیر آن برودی ممکن و میسر باشد تا سخته چون بیدولت شریفا نام ملازم خود را نزد مسارالیه که فرستاده به ترتیب مقدمات بیم و امید از راه برده مقرر نمود که چون بگرفتن نشان و حلقه فرستاده بوده است از قلعه بربر آید دیگر او را بالای قلعه نگذارند آن مے سعادت بمحور رسیدن شریفا حقوق تربیت و رعایت را برطاق بستان نهاده بیمضایقه و مبالغه قلعه را بشریفا سپرده خود نامزدان برآمده نزد بیدولت روت بیدولت او را بمنصب چهار هزار بدات و علم و بقاره و خطاب مرتضی خانی بدنام ازل و اند و مطعون دین و دنیا ساخت القصد چون آن سخت برگشته بپایه فلح اسیر رسیده خالکان و داراب و سایر اولاد بد نهاد او را با خود بالای قلعه برد و سه چهار روز در انجا بسر برده از اذوقه و سایر مصالح قلعه ای خاطر او پرداخته قلعه را بگوپال داس نام راجپوت که سابق بوکر سر بلند راے بوده و در هنگام رفتن دکن ملازم او شده بود سپرده عورات و اسباب ریاضتی را که با خود گردانیدند متعذر بود در انجا گذاشت و هر سه مذکوره خود را باطفال و کنیز چند ضروری همراه گرفت اول قصدش این بود که خالکان و داراب را در بالای قلعه محبوس دارد اخر راے او برگشت و ناحود فرود آورده به برهانپور شتافت * درینفلا لعنت الله گمراه ناجهان جهان اداوار و بحوست از سورت آمده باو پیوست از غایت اضطراب سر بلند راے پسر راے بهوج هاده را که از بدنها و راجپوتان مردانه صاحب الوش است در میان داده برسل و رسایل حرف علم مذکور ساخت مهابتخان گفت که تا خالکان نیاید صلح صورت ندیر نیست همگی مقصدش آنکه بایی وسیله آن سرگروه محفل را که سر حلقه ارباب معاد و عدا است ازو جدا سازد بیدولت ناچار او را از قید برآورده بهرگد مصحف اطمینان خاطر خود نموده

در آورد چنانچه از زور بسیار کفج دهانش باز شد بعد از آن فرمودم که شکمش را چاک کردند اتفاقاً خرگوش دیگر درست از شکمش برآمد اینقسم مار را در هندوستان چیتل می گویند و مرتبه کلا می شود که کوزه پاچه را درست فرمود می برد لیکن زهر و گزیدگی ندارد روزی در همین شکار یک ماده فیله گاؤ را به صندوق زدم از شکمش دو بچه رسیده برآمد چون شنیده شده بود که گوشت بر فیله گاؤ لذیذ و لطیف می باشد به باور چنان سرکار فرمودم که دوباره ترتیب داده آورده ب تکلف خالی از لذت و نراکت نبوده در پاتر دهم شهر پور ماه الهی رستم خان و محمد مراد و چندی دیگر از نوکران بیدولت که بر همدی سعادتی از جدا شده خود را ملازمت فرزند اقبال مند شاه پرویز رسانیده بودند حسب الحکم بدرگاه آمده دولت آستان بدوس دریافتند رستم خان را بمنصب بمحرزای ذات و چهار هزار سوار و محمد مراد را بمنصب هزارای ذات و پانصد سوار سرفراز ساخته بمواطف روز افزون امیدوار ساختم و رستم خان بدخشی العمل است نامش یوسف سنگ بود حسبیت وراثت بمحمد قلی معاهدای دارد که وکیل و مدار علیه مرزا سلیمان بوده است اول در سلک بندهای درگاه انتظام داشت و اکثر در صوبه ها بسر برده داخل منصبداران خورد بود به تقریبی جاگیر او تعمر شده نزد بیدولت آمده ملازم گشت از شیر شکاری و فوف تمام دارد در پیش او هم ترددات کرده خصوص در مهم رانا و بیدولت او را از سایر نوکران خود برگزیده و مرتبه عمارت رسانیده بود چون مر عنایات بسیار باو کردم حسب التماس او خطاب خانای و علم و دقار بمسار الله مرحمت فرمودم و یکچند بوکالت او حکومت گجرات داشت و ده هم بکرده بود محمد مراد پسر مقصود میر آب است که از قدیمان و نایبان مرزا سلیمان و مرزا شاه رح بود درین تاریخ سید بهوه از صوبه گجرات آمده ملازمت نمود نورالدین قلی چهل و یک نفر از مخدولان عابیت را که در احمد آباد گرفتار شده بودند مقید و مسلسل بدرگاه آورد شوره خان و قابل بیگ را که سرکرده ارباب فساد بودند در یاسه فیل مست انداخته بپاداش رسانیدم بعتم ماه مذکور مطابق هیز دهم شهر دیقعه فرزند شهریار را از بواسه اعتماد الدوله حق سبحانه هدیه کرامت فرمود امید که قدمش برین دولت فرخنده و همایون باد بیعت و دوم ماه مذکور جشن وزن شمسی آراستگی یافت سال پنجاه و پنجم از عمر این نیارمند به مبارکی و فرخندگی آغار شد بدستور هرسال خود را بطلا و اجناس وزن فرموده در وجه مستحقان مقرر فرمودم از الحمله بشیخ احمد سهرندی دو هزار روپیه عنایت شد غره مهر ماه الهی میر حمله بمنصب سه هزارای ذات و سیصد سوار ممتاز گشت مقیم بدخشی گجرات بحطاب کهایتخانی سرلندی یافت چون بیگناهی سرفراز خان خاطر نشین گردید او را از بند بر آورده مرتبه کورفش دادم حسب التماس فرزند شهریار به منزل رفته شد حشن عالی آراسته پیشکشهای لایق کشیده و بانگش از بندها سرو پا دادند بدولا عرض داشت فرزند اقبال مند شاه پرویز رسید که بیدولت از آب برهان پور

افتاد خواصخان را بر جناح استعجال فرزند احلاص کیش فرستاده تاکید بیش از پیش فرمودم که ریدهار بچهره کشائی این مرادات تحلی نگشته همت بران مصروف دارد که یا او را رنده بدست آرد یا از قلمرو بادشاهی آواره سارد چون مذکور می شد که اگر اربین طرف کار برو تنگ شده غلب ظن است که ار راه الکه قطب الملک خود را بولایت آودیس و نگاله اندازد و بحساب سپاهگویی نیز معقول می نمود بدین حرم و احتیاط که از شرایط جهانداری است میرا رستم را بصاحب صوبگی اله آباد اختصاص بخشیده رخصت انصوف فرمودم که اگر بحسب اتفاق نقش چپین بشیند از مصالح آندار باشد * درینو فرزند خالجهان از ملکان آمده دولت رمین بوس دریافت هزار مهر صیغه نذر و یک قطعه لعلی که یک لک روپیه قیمت داشت نایک عدد مروارید و دیگر احناس برسم پیشکش گذرانید برستم خان فیل مرحمت نمودم هم آنان ماه الهی خواصخان عرضداشت شاه زاده و مهاتخان را آورده معروضداشت که چون آن فرزند به برهانپور رسید با آنکه بسیاری از مردم بدین شدت باران و بر آمدن او عقب مانده بودند بموجب حکم بی کامل و توقف از آب گذشته به تعاقب بیدولت علم اقبال بر ابراخت و بیدولت از شنیدن اینخبر جانگانه سراسیمه طی مسافت می نمود و از شدت باران و افراط لای و گل و کوچ پی در پی چار وائی نار بردار از کار رفته بود از هر کس هرچه در راه می ماند باز پس نمی گردید و او را فرزندان و متعلقان نقد جان عذیمت شمرده با احناس نمی پرداختند عساکر اقبال از گریوه بهنگار گذشته تا برگه رکوت که از برهانپور قریب چهل کوه مسافت است به تعاقب او شتافتند او با بحال تا قلعه ماهور رفت و چون دانست که جادو رای و اودی رام و سایر دکهیدیان بیس اربین ناورفافت بخواهند کرد پرده آرم نگاهداشته انهارا رخصت نمود و فیلان گران نار نادیکر احوال و انتقال در قلعه مذکور با اودی رام سپرده بجانب ولایت قطب الملک روانه شد چون بر آمدن او از قلمرو بادشاهی به تحقیق پیوست فرزند سعادت مند بصوابید مهاتخان و سایر دولتمندان از برگه مذکور عنان مراجعت معطوف داشته در غره آبان ماه الهی داخل برهانپور گشت راجه سارنگدبو با فرمان مرحمت عنوان برد انفرید رخصت شد فاسم خان بمنصب چهار هزاره ذات و دو هزار سوار سرفراری یافت میرک معین بحسی کابل را حسب اللاماس مهاتخان بخطاب خانی سرفراری بخشیدم الفخاں و پیام خان از صوبه پنده آمده ملازمت نموده بحراست قلعه کنگره مقرر فرموده علم عدايت فرمودم غره آذر ماه الهی با فیلخان از چوناگده آمده ملازمت نمود چون خاطر از مهم بیدولت و پرداخت و گرمای هندوستان مزاج من سارگار نبود دویم ماه مذکور موافق غره شهر صفر مقرون بحیر و ظفر از دارالبرکت اجمیر بعزم سیرو شکار خطه دلیذیر کشمیر بهضت موکب اقبال اتفاق افتاد قبل ازین عمده السلطنت اصفخانی را بصاحب صوبگی نگاله اختصاص بخشیده بدانصوب رخصت فرموده بودم چون خاطر بصحبت او الفت و موانعت گرفته و او در مابلایت و استعداد و توانمندی

بحکم دلتوی و استحکام و عهد و پیمان بدرون محل برده محرم ساخت و رن و فرزند
 خود را پیش او آورده انواع و اقسام اسلح و رازی نیکار برده حلاصه مقصودش آنکه
 دست ما تنگ شده و کار بدشواری رسیده خود را بسما سپردم حفظ عرت و ناموس
 ما سرشماست کاری نباید کرد که ریاده پس حواری و سرگردانی نکسم خاکیان بعزیمت
 صلح از بیدولت جدا شده متوجه اشد و اثر گردید قرار یافت که مشارالیه درانطرف
 آب بوده بمواسلات ترتیب مقدمات صلح باید قضا را پیش از رسیدن خاکیان بکار آب
 چندی از بهادران حالات فریب و حواریان بصورت انیس شبی فاسو یافته از جائیکه مقهوران
 غافل بودند عبور نمودند از شنیدن اس حرارکان همت ترلر پذیرفت و بیرم بیگ
 انویمست پای غلالت و حهالت سجا داشته بمدايعه و مقابله پرداخت تا سر خود
 بیکد کس آب بعبور گذشت و در همان شب معسدن سیاه بخت مامد
 بداف الدعش ا هم پاشیده راه گیر سپردند خان حنان از بیرنگی اقبال ے روال
 در ششدر حویب دکان ده روز وقت به ای آمدن * در بدولت مکرر نوشته های
 آوردند و به ای سوتندیه و بعد از سعادت مشتمل بر دلاسا و اسمالت پے در
 ے سد خاکیان اسلحه احوال بدست عورت یاس و نقش ادبار دریافتند متوسط
 به بختان بخدمت فرود اقبال مدد بدست و بیدولت از رفتن خاکیان و عبور
 سر منصور آب برده و گریختن بیرم بیگ و فوف یافته دل پای داده باوجود
 طعنای اب و شدت داران کمال تباد از راه بهت گذشته بکامب دکن روانه شد درسی
 شرح صریح نسوی بدیده به شاهمی و ملازمان او کام داکام حدائی اختیار نموده
 از همراهی او باز ماندند چون وطن حدوائی و اودی رام و آتش خان در سر راه بود
 بحکم مصححات خویش چند منزل زمامت نمودند اما حادورای داردوس او بیدامد
 و حاصله بک منزلی از پے میرفت و اسمانیکه مردم درس اضطراب و هول خان می
 کداسند او حاویدی میکرد روزی که از اس طرف آب روان می شد ذوالفقار خان نام
 مردم را که از شمشیر گران بودیک او بود بطلب سر بلند خان افعان فرستاده بعام گذارد
 در بیک صیدی و است عهدهی تو دور می نماید که قاحال آب نگدشته آبروی
 بران و است مرا از بدوئی هیچکس چنان گران نمی آید که از تو مسارالیه در کنار
 اب سوار استاده بود که ذوالفقار خان رسیده بملع رسالت می نماید سر بلند خان
 جواب مسکس دهان و در رفتن و بودن متفرد و متفکر بود در اس وقت از روی اعراض
 میگوید که حاوی اس مرا بگذار ذوالفقار شمشیر کشید و بر کمر او حواله میکند درینحال
 یکے از افعانان بیرة کوه دسته را که اهل هند برچه می گویند در میان حایل می سار
 و صرب نغ در چوب برچه خورده بیک شمشیر بر کمر سر بلند خان گذاره نمیرسد و بعد از
 ده تن شمشیر افغانان هجوم آورده ذوالفقار را ناره پاره میسارند پسر سلطان محمد
 ح می که حواص بدولت بود بدانرا آشنائی و دوستی ے اجارت بیدولت همراه او آمده
 در رسیدن بالجملة چون خبر آمدن او از برهادران و در آمدن عساکر منصور بشهر مذکور استماع

را به منزل می فرستد روز دیگر مهلتخان بخانه راحه گرد هر رفته فرزندانش او را پرسش و دلجوئی می کند و از روزه تدبیر و سنجیدگی سید کبیر را بدست آورده مقید می سازد چون راجپوتان بغیر از کشتن او تسلیم نمیشدند بعد از روزه چند او را بپاداش می رساند و بیست و سه سرباز محمد مراد را بخدمت موحداًری سرکار احمیر مقرر داشته رخصت فرموده در پی راه پیوسته به نشاط شکار خوشوقت بودم روزه در اندام شکار دراج توغون که تا حال بنظر در پیامده بود ببار گیرایدم اتفاقاً باری که او را گرفت دیز توغون بود تجربه معلوم شد که گوشت دراج سیاه از سفید لذیذ تر است و گوشت بوده کلا که اهل هند گهاگهر گویند از قسم پودنه خورد که حذکی باشد بهتر همچپس گوشت حلوان فره را با گوشت بوه سنجیدم گوشت حلوان فره لذیذ تر است و محض بجهت امتحان مکرر فرموده بودم که هر دو یک قسم طعام بخته اید که از فرار واقع تمیز و تشخیص کرده شود بدینوسیله مرقوم میگردد دهم دی ماه در حوالی پرگنه رحیم آباد قراولان خبر شیری آوردند بازادتخان و فدائی خان حکم شد که اهل میمنه را که در رکاب حاضر اند همراه بوده بیشه را محاصره نمایند و از پی آنها سوار شده متوجه شکار گشتم از انبوهی درخت و بسیاری جنگل خوب نمایان بود فیل را بیشتر رانده بهلوسه ابر بنظر در آوردم و بیک رخم بدوق افتاد و جان داد از ایام شاهرادگی تا حال ایدهمه شیر که شکار کردم در برگی و شکوه و تناسب اعضا مثل این شیر بنظر در دیده ام مصوران فرمودم که شبیه ابر موافق ترکیب و جثه بشدد بیست و نیم من جهاگیری وزن شد طولش از فرق تا سردم سه و نیم درعه و دو طسور آمد در شانزدهم بعرض رسید که حاکم آگره بجوار رحمت ایزدی پیوست اول در پیش بهادر خان برادر خان رمان بوده بعد از کشته شدن آنها بخدمت والد بزرگوارم پیوست چون من قدم بعالم و خود بهادام ان حضرت بمن لطف نموده ناظر سوارم ساخت مدت پنجاه و شش سال پیوسته از روزه احلاص و دلسوزی و رضاحوئی خدمت من کردی و هرگز از عباری روحاشی خاطر من نه شسته حقوق خدمت و سبقت زندگی او ریاده مراست که مقصدی نوشتن ان توان شد ابرد تعالی او را غریق بحر مغفرت خویش گرداناد مقررئان را که از قدیمان و باریان این دولت است بحکومت و حراست آگره بلند پایگی بخشیده رخصت فرمودم در حوالی فتحپور مکرم خان و عبدالسلام برادر او سعادت رمیں بوس دریافتند بیست دوم در قصبه منهرا جشن وزن قمری آراستگی یافت و سال پنجاه و هفتم از عمر این بیارمند درگاه بی دیار مبارکی و فرخی آغاز شد در حوالی منهرا بر کشتی از راه دریا سیرکنان و شکار امکان متوجه گشتم در اندامی راه قراولان بعرض رسانیدند که ماده شیری ناسه بچه نمایان شد از کشتی بر آمده به نشاط شکار پرداختم چون بچه هاش خورد بود فرمودم که بدست گرفتند و مادر آنها را به بدوق ردم در پیوا بعرض رسید که گنواران و مزارعان ان روی آب جمعه از دردی و راهزنی دست بردارند و در پناه حدنگلهای انبوه و محکمهای دشوار گذار بنمود و بیباکی روزگار بر سر نهادند

ار دیگر بندها امتیاز تمام دارد بلکه در اقسام شایستگی بیهمتاست و حدائی او بمن
 گرانی میکرد لاچار فتح آن عزیمت نموده ملازمت طلبیده بودم درین تاریخ بدرگاه
 رسیده سعادت استقبالیوس دریافت حکمت سنگه ولد رانا کرن رخصت وطن شده
 بعدایت خلعت و خنجر مرصع سرفراز گشت راجه سارنگدیو عرضداشت فرزند سعادتمند
 شاه پرویز و مدار السلطنت مهانتخان آفریده استادیوس نمود مرموم بود که خاطر ار مهم
 بیدولت جمع شده و دنیا داران دکن کام و نا کام شرایط اطاعت و فرمان برداری بتقدیم
 میرسانند الحضرت قطع نگرانی خاطر از کتاب مرموده بسیر و شکار خوشوقت باشند
 و از ممالک محروسه هر جا پسند افتد و نمراج اشرف سازگار باشد تشریف برده به نشاط
 دل و کام بخشی روزگار مسعود بسربرد بستم ماه مذکور میرزا والی از سرودج آمده ملازمت
 نمود حکیم مومنا بمنصب هزاری سرفراز گردید اصلتخان پسر حان جهان حسب الحکم از
 گجرات آمده دولت رمینیوس دریافت در بدولت عرضداشت عقیدتخان بخشی صوبه
 دکن مستملر کشته شدن راجه گردهر رسید و شرح این سالکه انکه یکی از برادران سید
 کبیر باره که ملارم فرزند اقبالمند شاه پرویز بود شمشیر خود را بجهت روشن ساختن
 و چرخ ردن به صیقلگری که متصل بحانه راجه گردهر دکان داشته میدهد روز دیگر که
 به طلب شمشیر می آید بر سر اجوره گفتگو می شود و نهران سید چند چوب صیقلگر
 می زند مردم راجه بحماییت او آن روز شلاق میرند اتفاقاً دوسه جوانی از سادات
 باره در آن حوالی منزل داشته اند اربن غوغا وقوف یافتند و کمک سید مذکور
 مدرسد اتس فتنه در میگیرد و در میان سادات و راجپوتان جنگ میشود و کارنه تیرو
 شمشیر می کشد سید کبیر آگاهی یافته با سی چهل سوار خود را کمک میرساند و
 در بدو وقت راجه گردهر با جمعی از راجپوتان و اقوام خود چنانچه رسم هندو است برهنه
 نشسته طعام می خورند از آمدن سید کبیر و شدت سادات و قوف یافته مردم خون را
 بدرون حویلی در آورده در را مضبوط میسازد و سادات دروازه حویلی را آتش زده خود
 را بدرون می اندازد و حدک بجائی میرسد که راجه گردهر با بیست و شش نفر از
 ملارمان خود کشته میشود و چهل کس دیگر زخم برمیدارد و چهار کس از سادات
 نیز بقتل میرسد و بعد از کشته شدن راجه گردهر سید کبیر اسپان طویله او را گرفته بخانه
 خود مراجعت می نماید امراء راجپوت بقتل راجه گردهر وقوف یافته موج موج از
 منازل خود سوار میشوند و تمام سادات باره کمک سید کبیر شتافته در میدان پیش
 ارک مجتمع میگردد و آتش فتنه و مساد و آشوب ترفی میکند و نزدیک بان میرسد
 که سورش عظیم شود مهانتخان اربن آگاهی یافته فی الفور سوار گشته خود را میرساند
 و سادات را بدرون ارک آورده راجپوتان را روشنی که مناسب وقت بود دلاسا نموده
 حندی از عمد ها را همراه گرفته بمنزل خانعالم که در آن نزدیک بود چنانچه
 دلاسا می نماید مقصد و متکفل تدارک این میگردد چون ایلیکبر بشاهراده میرسد
 انبردید بیدر منازل خانعالم رفقه بزیانی که لایق حال بوده تسلی می نماید و راجپوتان

بے عاقبت گردد روز دیگر از سوادشهر کوچ فرموده سلیم گدده نزول اقبال اتفاق افتاد چون خانه راجه کشداس بر سر راه واقع بود و مبالغه و الحاح بعید نمود حسب التماس او سایه دولت بر منزل او انداخته آن قدیم الخدمت را کامیاب این آرزو گردانیدم از پیشکشهای او قلیلی بجهت سرفرازی او پایه قبول یافت بیستم از سلیم گدده کوچ شده سید بهود بخاری را بحکومت دهلی که وطن مالوفه اوست و الحق این خدمت را پیش ازین هم خوب سر کرده بلند پائینی بخشیدم در بیوقت علی محمد پسر علی رای حاکم تبت فرموده پدر بدرگه آمده دولت زمین بوس دریافت و ظاهر شد که علی رای باین پسر خود محبت و تعلق مفراط داشت و از دیگر اولاد گرامی تر میدید * میخواست که او را جانشین خود گرداند بفرمان محصور برادران گشت و آزردها در میان آمد ابدال پسر علی رای که رشید ترین اولاد اوست از غیرت و آزردها بجان کاشعمر متوسل شده ادبا را حامی خود ساخت که چون علی رای بغایت پیر و منحنی شده هرگاه زمان موعود در رسد بحماییت والی کاشغر حاکم ملک تبت شود علی رای توهم که مبادا برادران قصد او کنند و در ملک او شورش افتد مشارالیه را روانه درگاه نمود و هدیه مقصودش آنکه از منصوبان این درگاه شود که بحماییت و رعایت اولیای دولت کارش رونق و نظام پذیرد غره اسعدار مذ مایه الهی در نواحی پرگده ابداله منزل شد لشکری پسر امام وردی که از بید دولت گریخته خود را بخدمت فرزند سعادت مند شاه پرویز رسانیده بود درین تاریخ بدرگاه آمده آستانبوس نمود عرض داشت آن فرزند و مهابتخان مستملبرسهاش و مجرائی خدمت عادل خان بانوشته که مشارالیه نزد مهابتخان فرستاده بود اظهار بندگی و دولتخواهی نموده بنظر در آورد و باز لشکری را برد آنفرید فرستاده خلعت بانادری تکمه موارید بجهت شاهزاده و خلعت بجهت خان عالم و مهابتخان فرستاده بالتماس آنفرید فرمان استمالت مبنی بر عدایت بیعایت باسم عادل خان قلمی فرموده خلعت با نادری خاصه مرحمت شد و حکم فرمودم که اگر صلاح دادند مشارالیه را نزد عادلخان فرستند پنجم ماه مذکور باغ سهرورد محل نزول بارگاه اجلال گشت درکنار آب بیاه صادق خان و مختار خان و اسعدار و راجه روپ چند گویاری و دیگر امرا که کمک او مقرر بودند خاطر از ضبط و ربط کوهستان شمالی و پرداخته سعادت آستانبوس دریافتند بالجملة جگت سکه باشاره بیدولت خود را بکوهستان مذکور رسانیده به ترتیب اسباب فتنه و فساد پرداخت و چون عرصه خالی بود روزی چند در شعاب جبال و گریوه های دشوار بسر برده بقاغت و تاراج رعایا و زیرستان و بال اندوخت تا آنکه صادق خان بآنحدود پیوست و بمقدمات بیم و امید جمیع زمینداران را بقید ضبط در آورده استیصال آن ے سعادت را وجه همت خود ساخت و مشارالیه قلعه مور را استحکام داده متحصن شد هرگاه قابو یافتی اراں محکمه برآ آمده با قوچ از بددهای بادشاهی جنگ در گریز کردی تا آنکه اذوقه کمی کرد و از کمک و هدیه دیگر زمینداران مایوس گشت و سرفراز ساختن برادر خود موجب اضطراب و دلنگینی او شد

واجبی بجاکیر داران نمی دهند بحاکمها حکم فرمودم که جمعی از منصفه داران پیش را همراه گرفته قبیله و نادیب بلیع نماید و قتل و بند و تاراج نموده محکمه و حصار آنها بخاک برابر سازد و خاثرن فتنه و فساد آنها از بیخ برکند و در دیگر موج از آب گذشته گرم و چسبان ناخفتند چون مرمت گریختن بشد پای جهالت افشوده جنگ در برابر کردند و کس بهیاری بقتل رسید زن و فرزند آنها با صیبری رقت و غنیمت فراوان بقصر صف سپاه منصور افتاد غره بهمن ماه رستم خان را بفرجداري سرکار قنوج سرمرار ساخته بدانصوب فرستادم دریم ماه مذکور عبدالله پسر حکیم نورالدین طهرانی را در حضور فرمودم که سیاست کردند و شرح این اجمال آنکه چون دارای ایران پدرش را بگمان زور و سامان در شکنجه و تعدیب کسید مسارایه از ایران گریخته بصد فلاکت و پریشانی خود را به هندوستان انداخت و بوسیله اعتماد الدوله در سلک بندهای درگاه منظم گردید و از مساعدت تحت ناندک زمانی روشناس گشته داخل خدمتگاران نزدیک شد و منصب پانصدی و حاگمر معموره یافت لیکن از آنجا که حوصله اش تنگ بود تا این دولت نداشت کهران نعمت و ناسپاسی پیشه خود ساخت و پیوسته زبان را به شکر و شکوه خدا و خداوند خوش آلوده میداشت درینولا مکرر بعرض رسید که هر چند عنایت و رعایت در حق او بیسترسود آن با حق شناس در شکایت و آرزوگی می افزاند معه ذالک نظر مرحمت های که در حق او نه ظهور آمده بود مرا باور نمی افتاد تا آنکه از مردم بیعرض که در محافل و مجالس حرفهای بی ادبانه ازو صحبت بمن شنیده بودند استماع می افتاد به ثبوت پیوست بدانرا بحضور طلبداشته سیاست فرمودم *

زمان سرخ سرسبز میدهد بر باد

چون قراولان بعرض رسانیدند که درین نواحی ماده شیر می باشد که متوطنان این حدود از اسید او در محنت و آزار اند نه فدائی خا حکم شد که حلقهای فیل همراه برده آن شیر را محاصره نماید و از پی او خود سوار شده به پیشه در آمدن بغایت جنگ و چسبان بنظر در آمد بیک زخم بندوق کارش تمام شد روزی به نشاط شکار خوشوقت بودم دراج سیاه به بار گیرانیدم فرمودم که در حضور حوصله اش را چاک نمایند از چیده دان او موش برآمد که درست بود و هدور به تحلیل نرفته حیرت امرای خاطر گشت که بای گلوی او بای نازیکی موش درست را بچه طریق فرد برده بے اغراق اگر دیگری نقل میکرد تصدیق آن ممکن نبود چون خود دیده شد بذاب غریبت مرقوم گشت ششم ماه مذکور دارالمک دهلی معسکر اقبال گشت چون جگت سنگه پسر راجه باسو باشارت بیدولت بکجهستان شمالی پنجاب که وطن اوست رفته شورش انداخت خلی صادق خا را به قبیله و نادیب او تعیین فرمودم چنانچه در اوراق گذشته تحت افتاد درینولا ساد هو سنگه برادر خور او را بخطاب راجه سرقرار ساخته اسپ و خلعت مرحمت فرمودم حکم شد که دزد صادقخان رفته برهم زن هنگامه مفسدان

جنس برسم اقامت فرستاده بمهر سرحد خود نوشت که بدرقه شده از سرحد خویش سلامت بگذراند و حمله غله فروشان و زمینداران را دلاسا نموده مقرر دارد که باردوسه او غله و سایر ضروریات می رسانیده باشند * بیست و هفتم ماه مذکور عزیمت ساجده روی نمود شب از شکارگاه مراجعت نموده باردوسه می آمدم انعاماً از حوئی که سدک لاح بسیار داشت و آتش تند می گذشت عبور واقع شد یکی از سبزه بختان سرکار گرک حواص طلائی که مشتمل بر خوانچه و پنچ بیاله با سرپوش در حویله نرسایی دهاده و سر آن را بسته درست داشت در وقت گذشتن پایش لشتگی میخورد و دستش می افتد چون آب عمیق بود و سخت تند می روت هر چند تفحص کردند دست و پا ردد اثری از آن ظاهر نشد روز دیگر حقیقت بعرض رسانیدند جمعی از ملاحان و قزاقان را فرمودم که همانجا رفته بار از روس احتیاط تفحص نمایند شاید پیدا شود انعاماً در جائیکه افتاده بود بدست آمد و غریب تر آنکه اعلا ریز و بالا رنده و یک قطره آب در پیااله او در نیامده بود اینمقدمه نزدیک است بان که چون هادی بر مسند خلافت نشست انگشتی یاموتی از میراث پدر بدست هارون افتاده بود خادمی را نزد هارون مرستاد و آن انگشتی را طلب داشت قضا را در آنوقت هارون بطلب دجله بفرستاده بود چون خادم اداء رسالت نمود هارون شکم زده گفت که من خلافت را بتو روانه داشتم تو یک انگشتی را بمن روا نداشتی از شدت غضب انگشتی را در دجله انداخت بعد از چند ماه که بحسب تقدیر هادی در گذشت و نوبت خلافت بهارون رسید بغواصان فرمود که در دجله در آمده انگشتی را در جائیکه انداخته ام تفحص نمایند از اتفاقات طالع و دستیاری اقبال در عوطه اول انگشتی را یافته آورده بدست هارون داد * در بدو روزی در شکار گاه امام وردی قزاق باشی در اچه بدظر در آورده که یکپای او خار داشت و پائ دیگر خار نداشت چون در ماده مایه امتیاز همین خار است بطریق امتحان از من پرسید که این در است یا ماده بداهه گفتم که ماده است بعد از آن شکمش را ناره کردند بیضه پیشینه از شکمش بر آمد جمعی که در ملازمت حاضر بودند از روس استبعاد پرسیدند که بچه علامت در یافتند گفتم که سر بول ماده صفت به فر خورد میباشد به تنوع و دیدن آن بهیاد ملکه بهم رسیده از غراب آنکه ناله گلو جمع حیوانات که ترکان آن را حلق گویند از سر گردن تا چین دهن یکی می باشد و از جرز بخلاف همه از سر گلو تا چهار انگشت یک حلق است باز دوشاخ شده بچینه دهن پیوسته و از جائیکه دوشاخ میشود سربند است گره طوری بدست محسوس می گردد و از کلنگ عجیب تر است حلق او بطریق مار پیچ از میان استخوان سینه گذشته تا دم غازه رفته و از آنجا باز برگشته بگلو پیوسته است چو دو قسم می باشد یکی سیاه ابلق دوم بوز و درین ایام معلوم شد که دو قسم نیست آنچه سیاه ابلق است فراست و هر چه بوز است ماده و دلیل برین اینکه از ابلق خصیه ظاهر شد از بوز بیضه و مکرر امتحان نموده شد چون

ناگزیر وسایل برانگیخته بخدمت نور جهان بیگم التجا آورد و اظهار ندامت و خجالت نموده به استشفاع ایسان توسل جست و بجهت دلچوئی و خاطر داری ایسان رقم عفو بر جراید عصیان او کشیده آمد درین تاریخ عرایض متصدیان دکن رسید که بیدولت پنا لعدت الله و دازاف و دیگر پروبال شکسته چند بحال تباه و رو سیاه و حرابی ار سرحد قطب الملک بجانب اودیسه و سنگله روت و درین سفر خرابی بسیار بحال او و همراهیان او راه یافت و کس بسیار بهنگام فرصت سر و پا نبرده ار حان دست شسته راه فرار پیش گرفتند ار جمله روزی میرزا محمد پسر افضل خن دیوان او باوالده و عیال خود بوقت کوچ گریخت و چون حیدر به بیدولت رسید حعفر و خانقلی اوزبک و چندی دیگر ار مردم اعتمادی خود را بتعمب او فرستاد که اگر رنده تواند بدست آورد بدنها و الاسر او را بریده بحضور بیدرد بآمرها سرعت هرچه تمام تر طی مسافت نموده در اثنای راه باو رسیدند و ازین حادثه آگاهی یافته والده و عیال خود را بجانب جنگل رنده پنهان کرد و خود نامعدودی ار حواریان که اعتماد همراهی بدنها داشت مردانه پائے همت امسوده بکمان داری ایستد ظاهرا جوی آب و چیده هم درمیان او بود سید حعفر حان خواست که نزدیک آمده بتیقال و مریب او را هواره برد هرچند بترتیب مقدمات بیم و امید سخن پردازی کرد درو اثر نکرد و حواریش به تیر جان ستان حواله ساخت و بعایت جنگ مردانه کرد و حان فلی و چندی دیگر ار مردم بیدولت را بجهنم داخل ساخت و سید جعفر نیز زخمی شد و چون بزحمات کاری نقد هستی درناخت لیکن تا رمقی داشت بسیاری را بے رمی ساخت بعد ار کشته شدن سر او را بریده پیش بیدولت بردند چون بیدولت ار حوالی دهلی شکست خورده بمافد و روت افضلحان را بجهت طلب و کمک و مدد برد عادلحان و عیدر فرستاده بارو بد بجهت عادلحان واسپ و فیل و شمشیر مرصع برای عیدر مصحوف او ارسالداشته بود اول برد عیدر میبرد بعد ار تبلیغ رسالت آنچه بیدولت بجهت او فرستاده بود پیش می آورد و عیدر قبول نمیکند و میگوید که ما تابع عادلحانیم و امور عمده دنیاداران دکن اوست شما را اول پیش او باید رفت و اظهار مطلب خود نمود اگر او قبول این معنی نمود بنده موافقت و متاعمت میکند و درانصورت هرچه فرستاده آید میگیرد و الا نه افضل خاں فرد عادلحان میبرد و بعایت بد پیش می آید و مدتها در بیرون شهر نگاه میدارد و بحال او نمی پردزد و انواع خواری میفرماید و آنچه بیدولت بجهت او و عیدر فرستاده بود همه را غایبانه ابرو طلب نموده متصرف میشود مسارالیه درنگا بود که خبر کشته شدن سر و خرابی خانه را شنیده روز سیاه می نشیند القصه بیدولت با این سامان دولت و اتعافات طالع و نشستی منصوبهای درست راه دور و دراز طی نموده خود را به بدر مچھلی بائن که به قطب الملک متعلم است رسانید و پیش از رسیدن خود بان حوالی کس خود را فرزند قطب الملک فرستاده بانواع و اشکام امجاد و همراهی تکلیف نمود قطب الملک جزوه ار نقد و

برگردد از زشت خود انداخته در برهانیپور نیارست بود فرزندها را همراه گرفته بجانب دکن رخت ادبار کشید که در پناه عادلخان روزگار بسر برد قضا را از حوالی پیشتر عبور واقع میشود که جانسپار خان وقوف یافته جمع را بر سر راه میفرستد و او را با متعلقان گرفته پیش مهابتخان می آورد مهابتخان مقید و محبوس داشته یک لک روپیه اردقه و جنس ازو گرفته و تحصیل نموده و جادو رای و اودی رام فیلق بیدولت را که در قلعه برهانیپور گذاشته بود همراه گرفته آورده شاهزاده را ملازمت نمودند فاضل عبدالعزیز که در حوالی دهلی از نزد بیدولت بجهت عرض مقامه او آمده بود او را راه سخن داده حواله مهابتخان نموده بودم و بعد از شکست و خرابی او مهابتخان ملازم خود ساخته بود چون رابطه اشنائی قدیم بعادلخان داشت و چند سال سوکالت خانجهاں در بلیچاپور بود در بدولت مهابتخان باز او را نزد عادلخان برسم حجابت فرستاد و دیداداران دکن تقاضای وقت و برآمد کار منظور و ملحوظ داشته اظهار بندگی و دولتخواهی نمودند عبدالمعین علیشیر نامی از مردم معتبر خود فرستاده نهایت عجز و مروتی ظاهر ساخت چنانچه مهابتخان از عالم نوکری عرضداشت نوشته قرار داده بود که در دیوبنگام آمده مهابتخان را به بینه و پسر کلان خود را ملازم سرکار ساخته در خدمت فرزند اقبالمدد وارد دارد مقارن اینحال نوشته قاضی عبدالعزیز رسید که عادلخان از صمیم قلب اختیار بندگی و دولتخواهی نموده قرار داده که ملا محمد لاری را که وکیل مطلق و نفس ناطقه ارست و در محاورات و مراسلات او را ملای بابا گویند و می نویسند باینج هزار سوار بفرستد که پیوسته در خدمت بربر برد و متعاقب رسیده دانند چون مکرر فرامین بتاکید صادر شده بود که آنفرزند بعزم استیصال بیدولت مقوجه اله آباد و بهار گردد درینوقت خبر رسید که باوجود ایام نرسات و شدت باران بتاریخ ششم فروردی ماه انفرزند بعساکر اقبال از برهانیپور کوچ فرموده در لال باغ منزل گرفته و مهابتخان تا آمدن ملا محمد لاری در برهانیپور توقف نمود که چون مشار الیه برسد خاطر از نسق و ضبط الحدود برداشته باتفاق او بخدمت واردند اقبالمدد شنید لشکر خان و جادو رای و اودی رام و دیگر بندها را مقرر نموده که بدلا گهاث رفته در ظهیرنگر باشد جانسپار خان را بدستور سابق رخصت فرموده اسدخان معموری را بابلچاپور بار داشت منوچهر پسر شاهنواز خان را بحانیپور تعیین نمود رضویخان را به تهانیسر فرستاد که صوبه خاندیس را صیانت نماید درین تاریخ خبر رسید که لشکری فرمان را بعادلخان رسانید و او شهر را آئین بسته چهار کوه استقبال نموده جهت فرمان و خلعت بر آمده تسلیمات و سجادات بجا آورده در بیست و یکم سرو پا بجهت فرزند داور بخش و خان اعظم و صفی خان مرحمت نموده فرستاد صافخان را بحکومت و حراست لاهور سرفراز ساخته خلعت و قیل عنایت نموده رخصت نمودم و منصب او چهار مدی ذات و چهار صد سوار حکم شد ملتفت خان پسر مرزا رستم خان بمنصب هزار و پانصدی و سیصد سوار فرق عزت بر انراخت روزی در شهر بعرغ رسید که مارتیاه کفچه مار دیگر را فرو نموده بصورخ در آمد فرمودم که اینها را بکنده

طبیعت من رغبت تمام دارد و اقسام ماهی خوب بجهت من می آرند بهترین ماهی های هندوستان روغو است و از پس آن بریس و هردو پولک دار می باشد و در شکل و شمایل نزدیک به یک دیگر و همه کس زود تهریق نمیتوانند کرد همچنین در گوشت آنها نیز تفاوت بغایت کم است مگر صاحب ذائقه عالی در پند که لذت گوشت روغو اندک بهتر است *

جشن نوردهدین نوروز از جلوس همایون

روز چهارشنبه بیست و نهم جمادی الاول سنه هزار و سی و سه هجری بعد از گذشتن یک بهرو دوگهری از روز مذکور بپیر اعظم عطیه بخش عالم به بیت الشرف حمل سعادت تحویل ارانی داشت و بندهای شایسته مضافه منصب و اردیاد مراتب سر بلندی یافتند احسن الله پسر حواجه ابوالحسن اراصل و اغافه بمنصب هزاری و سیصد سوار ممتاز گشت محمد سعید پسر احمد بیگ خان کابلی به هزاری و سیصد سوار سرور شد میر شرف دیوان بیوت و خواص خان هریک بمنصب هزاری سر بلند گردیدند سردار خان ارکانگره آمده دولت رمی دریامت در بدو به یساوال و اهل یساق حکم فرمودم که بعد ازین در وقت سواری و بر آمدن از دولتحانه ادم معیوف را از فسم کور و گوش و بینی بریده و بیس و مجذوم انواع بیمار نگذارند که بظن در اید نوردهم جشن شرف اراستگی یافت الهوردی برادر امام وردی از پیش بی دولت گریخته بدرگاه آمد و بعدایت بیعایت سرفرازی یافت چون خبر آمدن بی دولت سرحد اودیس به بقواتر رسید فرمان باسم شاهزاده و مهابتخان و امرای که به کمک آن فرزند مقرر اند بنائید صادر شد که خاطر از ضبط و نسق انصونه پرداخته سرودی متوجه صوبه اله آباد و بهار گردند و اگر بحسب اتفاق صوبه دار بنگاله پیش راه او را نتواند گرفت و قدم جرات و جلالت پیش دهد بصدمات التاج قاهره که در ظل رایت انفرزند مقرر اند اداره دشت ناکاسی گردد و بدار احتیاط در دوم اردی بهشت ماه فرزند خالجهان را بصوبه دار خلافت آگره رحمت فرمودم که در آن فواجی بوده منتظر اشارت باشد اگر بخدمتی حاجت افتد و حکم فرماید مقتضای وقت عمل آورد بمشارایه خلعت خاصه با نادری تکه مروارید و شمشیر خاصه مرصع و باصالتخان پسر او اسب و خلعت عنایت شد درین تاریخ عرضداشت عقیدت خان بخشی صوبه دکن رسید نوشته بود که حسب الحکم فرزند اقبالمد شاه پرویز همشیره راجه گجسنگه را در عتق اردواج خود در آورد امید که قدمش بای دولت مبارک و فرخنده باد و نیز مرقوم بود که ترکمان خان را از پتن طایفه عزیز الله را بجای او مقرر فرمودند و جاسپار خان نیز حسب الحکم آمده سلامت نمود و قتیکه بی دولت از برهانپور راه اند بار پیش گرفت میرحسین الدین نظر

ممیتوان گذشت اگر او را عزم رفتن درگاه پادشاه باشد دست تعرض از دامان ناموس و خامان او کوتاه است بفراغ خاطر روانه درگاه گردد و اگر توقف را مصلحت، حربه میداند هر گوشه که اریں ملک القماس نماید عطا فرمائیم •

تکمله نوشته میرزا محمد مهدی مولف دیباچه

ابراهیم خان در جواب نوشت که حضرت شاهنشاهی این دیار را نه داده سپرده اند امانت بسروخان همراه اسف چون شاهجهان در مردوان رسید صالح حصار را استحکام داده مستعد جنگ و جدال گردید عبدالله خان بیایه حصار رسیده محاصره نمود چون کار بصورت و دشواری کشید و هیچ طرف توقع مدد و طریق نجات ندید ناگزیر از قلعه برآمده عبدالله خان را دید مشارالیه خاطر از قلعه جمع ساخته او را در نظر شاهجهان آورد بعد از تسخیر مردوان متوجه اکبر نگر شدند ابراهیم خان اول اراده نمود که قلعه اکبر نگر را استحکام داده بشرایط تحصن و قلعه داری بپردازد چون حصار اکبر نگر وسیع بود افقد جمعیت که محافظت آن تواند نمود نداشت و در مقبره پسر خود که حصارش بغایت استوار بود متخصص گشت در بدو وقت جمعی از امرا که در اطراف بودند باو پیوستند سپاه شاهجهان بمحاصره حصار مقبره پرداختند و خود در قلعه اکبر نگر فرود آمدند از درون و بیرون فایده حرب مشتعل گردید در بدو وقت احمد بیگ خان رسیده ملاقی گشت و دلها را قوتی و استقامتی بدید آمد چون اهل و عیال اکثر آن روی آب بود عبدالله خان دریاخان را از آب گذرانیده بدان سمت فرستاد ابراهیم خان باستماع این خبر احمد بیگ خان را همراه گرفته آنطرف شتافت و مردم معتبر را بحراست و محافظت قلعه باز داشت و سفاین جنگی را که باصطلاح اهل هند نوازه می گویند پیش از خود بدان سمت فرستاد تا سر راه انفوج گرفته بگذرانند که از آب عبور نمایند اتفاقاً پیش از رسیدن نوازه دریا خان از دریا گذشته بود و ابراهیم خان احمد بیگ خان را بجنگ او روانه نمود کنار دریا بین المعسکون اتفاق جنگ افتاد و جمعی کثیر از طرفین بقتل رسیدند احمد بیگ خان عطف عدان نموده با ابراهیم خان پیوست و از تسلط و غلبه غنیم آگاه ساخت ابراهیم خان کس بطلب بعضی مردم کار آمدنی مقلعه فرستاد که وقت کمک است گروهی از جوانان خود را با ابراهیم خان رسانیدند دریا خلق آگاهی و اطلاع یافته چند گروه پس ترو عقب تر حرکت کرد چون نوازه در تصرف ابراهیم خان بود عبور لشکر شاهجهان از دریای گنگ ے کشتی میسر نمی گشت درین اثنا بلیده راجه نام زمینداری آمده اظهار کرد که اگر فوج همراه من دشمن کنید در طرف بالای آب روپب محدود متعلقه خود چند منزل کشتی را بدست آورده

ملر را برآوردند بے اغراق مزانی باین گلاب تا حال بنظر در نیامده چون شکمش را چاک کردند کفچه ماری که فرو بوده بود درست برآمد اگرچه ایفقم دیگتر بوده اما در ضخامت و درازی اندک تفاوتی محسوس شد درینولا از عرضداشت واقعه نویسن صوبه دکن معروض گردید که مهابتخان عارف پسرزاهد را سیاست فرموده او را با دو پسر دیگر محبوس و مقید دایر ظاهرا ان بیصعادت خون گرفته عرضداشتی بخط خود بجس به بیدولت نوشته از جانب پدر و خود اظهار اخلاص و دولتخواهی و فدایت و خجالت نموده بود قضا را ان نوشته بدست مهابتخان می افتد عارف را بحضور طلبداشت نوشته را باو میدماید چون خود سحر بخون خود نوشته بود عذری که مقبول و مسموع افتد سامان نیارست کرد لاجرم او را سیاست فرموده پدر و برادرانش را محبوس گردانید غره خورداد بعرضرسید که شجاعت خان عرب در صوبه دکن باجل طبعی در گذشت درینولا عرضداشت ابراهیم خان قنم جنگ رسید نوشته بود که بیدولت داخل اودیسه گردید تفصیل این اجمال ان که مابین سرحد اودیسه و دکن در مدتی واقع است که از یکطرف کوه بلند دارد و از جانب دیگر چله و دریاست و حاکم گولکنده در بندی و حصاری ساخته تنوپ و تفنگ استحکام داده و عبور مردم بے اجازت و اشارت قطب الملک اران در بند متصور و میسرنیست بیدولت برهنمون و بدرقه قطب الملک اراجا گذشته بولایت اودیسه در آمد قضا را درینوقت احمد بیگ حان برادرزاده ابراهیم خان برسرزمینداران گدھے رفته بود از سوانح این حادثه غریب که بے سابقه و خبر و آگاهی اتفاق افتاده متردد و متحیر گشت و ناگزیر دست اران مهم بار داشته به موضع بلبللی که حاکم نشین آنصوبه است آمده نسائی خود را همراه گرفته بمقام کتک که از بلبللی دوارده کوه بحاسب بدگاله است شتامت و چون وقت تنگ بود فرصت فراهم آوردن و انتظام احوال نشد استعداد جنگ بیدولت در خود دیامت و از همراهان چنانچه باید نبود از کتک گذشته بدروانی که صالح بود برادرزاده آصف حان مرحوم جاگیردار آنجا بود رفت در ابتدا صالح استعداد نموده تصدیق آمدن بیدولت نمیکند تا آنکه کتابت لعدت الله بر استمالت او میرسد صالح بردوان را مستحکم ساخته بنشست و ابراهیم خان از استماع این خبر وحشت اثر حیرت رده گشت ناچار باوجود آنکه اکثر ارکمکیان و سپاه او در اطراف بلاد متفرق و متلاشی بودند در اکبرنگوپای همت استوار نموده باستحکام حصار و جمع آوردن سپاه و تلاشای رؤسای خیل و حشم پرداخت و اسباب و آلات طعن و ضرب و حرب و نبرد مهیا ساخت درینولا نشانی از بیدولت باورسید مضمون آنکه بحسب تقدیر ربانی و سرنوشت آسمانی آنچه لایق بحال این بیدولت نبود از قتم عدم بعالم ظهور جلوه گر شد از گردش روزگار کجرفتار و اختلاف لیل و نهار گذار نوی سمت اتفاق افتاد اگرچه در نظر همت مردانه فصاحت و وسعت اینملک چو لنگاهی بل پرگاهی بیش نیست مدعا این ریح ترو مطلب این عالیتر است لیکن چون برین زمین گذار افتاده سرسری

به بیرم بیگ بخشیدند و همچنین مردم دیگر در خور پایه و مراتب کم و بیش رسید و چون از ضبط انملک و پرداخت داراب خان پسر خاندان را که تا حال مقید بود از قید برآورده و سوگند داده حکومت ملک بدگاله را باو تعویض فرمودند ورنه او را بایک دختر و یک پسر شاهنواز خان همراه گرفتند و بعم تسخیر ملک بهار متوجه شدند و راجه بهیم پسر رانارا که درین هرج و مرج از خدمت او شان حدائی اختیار نکرده بود برسم مدقلا با فوجی پیشتر از خود بصوب پنده روانه گردانید خود بامبدالله خان و دیگر بدها از بی او شتامت صوبه پنده که در جاگیر شاهزاده بهروز مقرر بود و ایشان مخلص خان دیوان خود را بحکومت و حراست انملک مقرر داشته اله یار پسر افتخار خان و بیرمخان افغان را بفوجداری گذاشته بودند پیش از رسیدن راجه بهیم بای همت انها ارجارفت و تویق یاوزی نکرد که حصار پنده استحکام داده روزی چند تا رسیدن لسكر مقفل دارند تا اله آباد عدان مسارعت باز نکسیدند و بهیم شهر پنده در آمده انملک را مقصرف گشت و بعد از چند روز شاهجهان با بسیاری از کمکیان به بدگاله رسید و حمعی کثیر از متعینان بهار و جاگیر داران الجا اقرار همراهی دادند و از اطراف و نواحی نیز پنج شش هزار سوار آمده نوکر شدند و سید مبارک که حارس قلعه رهناس بود باوجود استحکام قلعه و استعداد قلعداری حصار را حواله نمود رمیندار اوچینه و دیگر زمینداران الحدود که ناراده رفاقت پیوستند و عبدالله خان و راجه بهیم را بطریق مدقلا بصوب اله آباد و دریا خان را با فوجی بجانب مانک پور مرستاده خود نیز متعاقب حرکت نمود چون عبدالله خان بگذر حوسیه بیروست جهانگیر قلیخان پسر خاں اعظم که حکومت حونپور داشت برد میرزا رستم باله آباد رفته و عبدالله خان از عقب شتافته در قصبه جهوسی که رلب آب گدگ در مقابل اله آباد واقع است فرود آمد بهیم بفاصله پنجکوره از اله آباد اقامت نمود و شاهجهان بحونپور رسیده توقف ورید عبدالله خان بصرب توب و تفنگ و نواره عظیم که همراه داشت از آب عبور نموده در ظاهر اله آباد فرود آمده بکار محاصره پرداخت و میرزا رستم در قلعه متحصن گشته ریات جنگ و حدال افراخت و از درون و برون سفیر تیرو تفنگ پیام مرگ و شور اجل در گوش دلیران می انداخت فتنه و آشوب عظیم دران سرزمین پدید آمد اکنون عدان اسپ خوشخرام حامه را بجانب تحریر احوال دکن مدعطف میگرداند صادقاً تحریر یافته که عنبر حبشی علی شبر نامی وکیل خود را نزد مهاتخان مرستاده نهایت عجز و فروتنی ظاهر ساخت بامید آنکه مدار مهمات صوبه دکن به عهده او مفوض باشد و چون او را بعدلخان ابواب مذاعمت و مخاصمت مفتوح گشته بود امید آن داشت که بامداد بدهای درگاه سلاطین سجده گاه آثار تسلط برو ظاهر سازد و همچنین عادل خان نیز بجهت دفع شر او تلاش میکرد که مدار اختیار آنصوبه بقبضه اعتبار او حواله شود آخر فنون عادلخان کارگرافتاد و مهاتخان جانب عقیبر را از دست داده بکامروائی عادلخان پرداخت و چون عنبر مر سواره بود مدعی محضه لاری

افواج را از آب بگذرانم شاهجهان عبداللہ خان را با هزار و پانصد سوار نامزد کرد تا از گذری که او را نمائی کند عبور نموده بر سر اردو ابراهیم خان تاخت برد و آن افواج برهبری بایه راجه سرعت باد از آب گذشته بدریاخان پیوست چون این خبر بابر ابراهیم خان رسید سراسیمه معزم رزم شتافت نوراللہ نام سید زاده را که از مدصبداران تجویزی او بود با هزار سوار هراول قرار داد و احمد بیگ اخبار با هزار سوار طرح کرد و خود با هزار سوار در غول ایستاد و بعد از تلاقی طرفین جنگ عظیم در پیوست عبداللہ خان بر فوج هراول تاخته نوراللہ را مدہزم ساخت و جنگ به احمد بیگ خان پیوست او مردانه ایستاده زخمهای مذکور برداشت ابراهیم خان از مشاهده اینحال طفت بیارده جلو انداخت و عبداللہ خان نیز بر موج ابراهیم خان حمله آورد و رفیقان او عدان ثمت از دست داده طریقه ہزیمت سپردند و سر رشتہ انتظام افواج اراہم گسیخت و ابراهیم خان با محدودے پای عزیمت بر جا داشت هر چند مردم او را جلو گرفته حواسند کہ اراں معرکہ بے مہلکہ بر آید راضی دندہ کہ مقتضای ہمت و مردانگی این کار نیست چہ دولت بہتر ازینکہ در خدمت بادشاہی جان نثار کم ہدور سخن تمام نگشتہ بود کہ از اطراف هجوم آورده بر خیمہای کاری کارش تمام ساختند و بطریک نامی از بوکران عبداللہ خان مباشر فتل او گردید بالجمہ سر او را بریدہ پیش شاہجہان فرستاد و جمعی کہ در حصار مقبرہ متحصن بودند از مردن ابراهیم خان فتح جنگ و قوف یافتہ دلہا از دست دادند در بدوقت رومی خان نقبی را کہ بپای حصار رسانیدہ بود آتش دادہ چہل درعہ از دیوار حصار مدہم گشت و حصار مسخر گردید و گریختگان خود را در دریا می افکند و اگر کشتی بدست می آمد هجوم آورده غرق می گشتند و گروہی کہ گرفتاری عیال سلسلہ پای ادہا بود رفتہ ملاقی می شدند و میرک جلابر کہ از عمدہ ہای آن صوبہ بود دست گیر شد و از ہمراہان شاہجہان عابد خان دیوان و شرف خان بخشی و سید عبدالسلام بارہ و حسن بیگ بدحشی و چندی دیگر جان نثار گشتند و چون احمد بیگ خان با جمع از مدصبداران آن صوبہ از میدان بدر بر آمدہ بصوف دہانہ کہ دارالملک بدگاہ است و اہل و عیال و اندوختہای میوزا ابراهیم خان نیز در آنجا بود رو بہادہ بود لشکر شاہجہان نیز بد نصوب حرکت نمود چون بدہانہ رسید احمد بیگ خان کام و نا کام با دیگر مودم ملایمت میسرند و مبلغ چہل لک روپیہ از اموال ابراهیم خان و بدج لک روپیہ از اموال میرک جلابر و غیرہ متصرف گشتند و پانصد رنجیر فیل و چار صد اسب گوت کہ در آن ولایت ہم میسرند از ضمایم غنایم گشت و اقمشہ و امتعہ اکثر و اومر بقید ضبط در آورده دواوہ و توپخانہ چندان کہ در حوزہ بادشاہان دی شوکت بود بدست افتاد سہ لک روپیہ بعبداللہ خان و دولک روپیہ براجہ بیہم و یک لک روپیہ بداد خان و یک لک روپیہ بدریا خان و پنجاہ ہزار روپیہ بوزیر خان و پنجاہ ہزار روپیہ بشیخ عتقان و پنجاہ ہزار روپیہ بمحمد نقی و پنجاہ ہزار روپیہ

خود را با فوجی اینجا گذاشته بود آماده گشته است سران الوس هزاره نزد خانزاد خان آمده استغاثه نمودند که ما از قدیم رعیت و مالکدار حاکم کابل ایم پلنگپوس میخواهد که ما را به تعدی آمل و فرمان بردار خود سارداگر شر او را از ما کفایت کند و دست تعدی او را از ما بار دارند بدستور سابق رعیت و فرمان پذیریم و الا ناگزیر با ملتجی گشته خود را از آسیب بیداد و ظلم اوزبکان محافظت نماییم خانزاد خان فوجی کمک هزاره فرستاد و خواهرزاده پلنگپوس بمدامعه و مقابله پیش آمده در اندامی زده خورد جمعی از اوزبکان بقتل رسید و سپاه منصور قلعه او را با خاک برآورد ساخته بظهور و فیروزی عنان معاودت معطوف داشتند پلنگپوس از استماع اینخبر حجت زده کردار خویش گشته از نذر محمد خان برادر امام قلیخان دارای توران التماس نمود که بتاخت سرحد کامل شتافته خود را از آن انفعال برآرد و در ابتدا نذر محمد خان و اتالیقی و عمده های لشکر او تجویز این جرأت و بے باکی نمی نمودند بعد از مبالغه و اغراق بسیار رخصت حاصل نموده با ده هزار سوار از اوربک و المانچی روستا بارندیس حدود بهاد خانزاد خان از استماع اینخبر مردمی را که در تهابجات بودند طلبیده به ترتیب اسباب قتال و جدال پرداخت و ندهای جاسپار و بهادران عرصه کارزار همه یکدل و یکرو بجنگ قرار دادند باجمعه چون بهادران عرصه شهادت بموضع شیرگزه که در ده کروهی غزنین واقع است معسکراستند و از آنجا افواج را ترتیب داده و چپته پوشیده متوجه پیش شدند و خانزاد خان با جمعی از منصبداران پدر خود در غول پای ثبات افشرد و مبارز خان افغان و انیرای سنگدلی و سید حاحی و دیگر بهادران را در فوج هراول مقرر داشت و همچنین فوج چراندغار و براندغار باین شایسته ترتیب داده از ایزد جل سبحانه تعالی نصرت و فیروزی درخواست نموده و چون مدکور میشد که سپاه اوربک در سه کروهی غزنین لشکرگاه ساخته دولتخواهان را بحاطر میرسد که شاید روز دیگر تلافی فریقین اتفاق افتد قضا را همین که سه کروه از موضع شیرگزه گذشته قراولان اوربک نمایان شدند قراولان منصور قدم جلالت پیش گذاشته جنگ انداختند و عساکر اقبال با توپخانه و فیلان کوه شکوه اهسته و ارمیده بان انداخته اتفاقاً پلنگپوس در پس پشت به توغچی شده ایستاده بود و قصدش آنکه چون لشکر منصور کوفته و مانده از راه میرسد از کمین گاه برآمده کارزار نمایند مبارزخان که سردار فوج هراول بود غنیم را دیده جمعی را بکمک قراولان میفرستد و انهم نیز کس زده پلنگپوس فرستاده از رسیدن افواج قاهره آگاه میسازند یک کروه بلشکر مانده سپاه غنیم نمایان میشود آن مقهور مردم خود را افواج ساخته بود یکفوج او با لشکر هراول منصور مقابل می گردد و خود با فوج دیگر بمعامله یک تفنگ ایستاده عنان ادبار می کشد چون فوج مخالف بحسب کمیت از بهادران فوج هراول افزونی داشت بهادران غول گرم و گیسو شتافته خود را بکمک هراول رسانیده نخست بان و زنبورک و توپ و تفنگ بحیار میزنند و از پس فیلان جنگی را روانیده کارزار می نمایند و جنگ بامتداد و اشتداد می کشد در چنین وقت پلنگپوس

چشم‌نور و همی‌نوروز

عادل خان از جانب او گرانی خاطر داشت مهابتخان فوجی از لشکر منصور
 لا کهاست تعیین فرمود که بدرقه شده ملا محمد را به برهانپور رساند عبدراز شدیدن
 این خبر متذرد و متوهم گشته با نظام‌الملک از شهر کهزکی برآمده بقندهار که بر سر
 ولایت گولکنده واقع است شتافت و فروردان را باحمال و انتقال برقرار قلعہ دولت آباد
 گذاشته کهزکی را خالی ساخت و شهرت انداخت که سرحد قطب‌الملک میروم که
 زر مقرر خود را ازو باز یامت نمایم بالجمله چون ملا محمد لاری به برهانپور پیوست
 مهابتخان تا شاه پور استقبال نموده نهایت گرمی و داجوئی ظاهر ساخت و اراجا
 باتفاق متوجه ملازمت شاهزاده پرویز گردیدند و سرلند را به حکومت و حراست
 شهر برهانپور گذاشت و جادو را و اودی رام را کمک مقرر داشت و پسر اولی و برادر
 دومی را بجهت احتیاط همراه گرفت و چون ملا محمد بخدمت شاهزاده پیوست
 مقرر گشت که او با یکهزار سوار در برهانپور بوده باتفاق سرلند رای تمشیت احکام
 و انتظام مهام نماید و امیرالدین سر او را هزار سوار در خدمت شتاند باینقرار داد
 مسارالیه را رخصت فرموده خلعت با شمشیر مرصع و اسب و فیل لطف نمودند
 به محمد امین ولد او نیز خلعت و اسب و فیل و یکسایه هزار روپیه مدد خرج عنایت
 گردید و محمد امین را همراه خود گرفتند مهابتخان از جانب خود یکصد و ده راس
 اسب و دو رنجیر فیل و هفتاد هزار روپیه نقد و یکصد و ده خوان امشه بملا محمد و پسر
 او و دامادش تکلیف نمود بورد هم خوردان فرول حضرت شاهنشاهی در خطه کشمیر
 اتفاق افتاد اعتقاد خان از بغایس کشمیر که در بدمدت ترتیب داده بود سر بسیل
 پیشکش معروض داشت در بدولا بمسامع جلال رسید که بلندگپوس اورنگ سپه سالار بدر محمد
 خان اراده نمود که حوالی کابل و غزنی را بقارد و خاندان خان پسر مهابتخان
 بامر او که کمک او مقرر اند از شهر برآمده مدافعه و مقابله همت مصروف داشته
 بذراغ غاری بیگ که از خدمتگاران نزدیک بود بداکچوکی رخصت شد که از حقه قیمت
 کار اطلاع حاصل نموده حیدر مشخص بیار و از قضایا آنکه چون عبدالعزیز خان قلعہ
 قندهار را بجهت نه رسیدن کمک بشاه عباس حواله نمود و این معنی بومزاه
 شاهنشاهی گرانی داشت در بدولا او را حواله سیدو نام مدصبدار فرمودند که از بدر
 سورت ترکشتی شنانیده بکه معظمه روانه سار و متعاقب فرمان شد که مسارالیه را
 از هم گذراند ان بیچاره در اثناء راه بقتل رسید خواجه مدکور از کساده روئی
 و خوشخوئی و بے تکلفی بهره مند بود امید که از اهل امرش بماند در هفتم ماه تیر
 از ام بانو بیگم همشیره قدسیه انحضرت بمرض اسهال و دیعت حیات سپرد حضرت عرش
 آشیانی آن عفت سرشت را بعبایت دوست میداشتند در چهل سالگی چنانچه بدینا
 آمده بود رحمت درین تاریخ از عرض داشت غاری بیگ بوضوح پیوست که بلندگپوس بجهت
 صدط الوس هزار حات که تورک آنها در حدود غزنی واقعست و از قدیم بجایگزین
 خانی مالکداری می نمودند و قلعہ در موضع صوار از مضائق غزنی ساخته همشیره زاده

یافته مدافعه و مقابله پردازد لشکر بادشاهی از آب گذشت و علاج دریا خاں صلاح در توقف ندیده بجایب جوینور شتافت و عبدالله خاں و راجه بهیم نیز با شاهزاده بطرف جوینور روان شدند و التماس نهضت بصوب بخارس کردند شاهجهان پسر گیان حرم را بقاعه فلک اساس رهناس مرستاده بخود بطرف بخارس حرکت نمود و عبدالله خاں و راجه بهیم و دریا خاں لشکر پیوستند شاهجهان به بخارس رسیده از آب گنگ گذشت و سرکدار آب نودس اقامت نمود شاهزاده پرویز و مهابتخان بدیده رسیدند و اقامت نمودند طهرانی را با طایفه الجا گذاشته از آب گنگ گذشتند و خواستند که از آب لونس سر نمایند بیرون بیگ مخاطب بکاندوزان فرموده شاهجهان از آب گنگ گذشت و روستا تا محمد رمان آورد و محمد رمان بجهوسی شتافت بعد از چهار روز خاندوران با عروج موهور در رسید اقامت محمد رمان باستقبال شتافت و دران معرکه دستبردی عظیم و کاری شگرف کرد خاندوران بعد از هزیمت سپاه خود در رزمگاه توقف نموده تنها بهر طرف می تاخت و می کوشید تا بقتل رسید سر او را بدرگاه شاهزاده پرویز فرستادند و از الجا بر بیره درنده رستم خاں که سابقاً نوکر شاهجهان بود گرفته شاهزاده پرویز پیوسته بود گفت خوب شد که حرامخور بقتل رسید جهانگیر قلیخان پسر اعظم خاں حاضر بود گفت او را حرامخور و باعی بقتل گفت ازو حلال نمک تر مرد دباشد که در راه صاحب خود خاں داده و ازین بدستور چه توان کرد بگریه که اکنون بپرسش از همه سرها بلند تر است بالحملة بعد از واقعه خاندوران شاهزاده پرویز عظیم شادمان شد و اقامت محمد رمان را بوارش فرمود بعد ازین واقعه شاهجهان با سرداران سپاه کدکاش نمود اکثر دولتخواهان خصوصاً راجه بهیم صلاح در جنگ صف دیدند مگر عبدالله خاں که اصلاً راضی نایب نمیشد و بعرض میرسایید که چون لشکر بادشاهی بحسب کمیت بر سپاه مامزونی دارد چنانچه لشکر بادشاهی فریب چهل هزار سوار موجود است و لشکر شاهیه از دوکران قدیم و جدید تا هفت هزار سوار نمی کشد مناسب حال آن و صلاح دران است که لشکر جهانگیری در همین سرزمین گذاشته خود راه از او دهه و لکنه و بمواهی دهلی رساییم چون این گروه ادبیه بدانصوب شتافته نزدیک رسد بطرف دکن متوجه شویم ناگزیر لشکر بادشاهی از بسیاری گرانی و حرکت اسباب حشمت عاجز شده آشتی خواهد کرد و اگر صلح صورت نه بدد دران زمان بمقتضای وقت عمل باید فرمود شاه جمجاه از کمال غیرت و جلالت این سخن را بجمع قبول اصفا نه نموده قرار بر جنگ صف داده و بای عزیمت پا در رکاب آورده ترتیب امراج فرمود در غول خود ایستاده در بر بعار عبدالله خاں و چرنغار نصرت خاں و در هراول راجه بهیم و بردست راست راجه دریا خاں با طایفه امعان و بردست چپ بهار سنگه و غیره پسران نرسنگدیو و در التمش شجاعت خاں و شیر بهادر مخاطب بشیر خواجه و رومی خاں میر آتش توپخانه را روانه ساخت مقارن این حال شاهزاده پرویز و مهابتخان معروف بفره آراسته بمرصه کارزار شتافتند و کثرت سپاه بادشاهی بمثانه بود که سه طرف لشکر شاهجهان را

خود را بکمک میرساند و سهندا کاری نمیدارد و پائے همت از جامی لغزد و بهادران
 عمره شهامت در بر داشتند و سختی و تاخنی و انداختن کارنامه جلالت و جاسپاری
 بتقدیم رسانیدند مخالفان تاب نیاورده جلو بر می گردانند و هزاران بیشه شهامت آن
 بخت مرگشته و با قلع حصار که شش کوره از میدان جنگ دور بود رده و کشته تعاقب
 نمودند و قریب سیصد اوزبک علف تیغ بدرج ساختند و موازی هزار راس اسب و
 اسلحه بسیار که مخالفان در راه از گرانی انداخته بودند بدست سپاه منصور افتاد
 و فتھی عظیم که عنوان فتوحات تواند بود بتأیید ایزد جل سبحانه چهره کشائی مراد
 گشت چون این خبر بهجت اثر بمسامع جلال رسید بندهای شایسته خدمت که
 درین جنگ مصدر خدمات و ترددات پدید گردیده بودند هر کدام درخور استعداد و
 حالت خویش باضافه منصب و اقام مراحم حسروانی و فوارش خاقانی سرلندی
 یافتند بلنگپوس اورنگ است نامش چنین بوده پلنگ برهنه را گویند و پوس سینه
 را گویا در حنکی سینه از تاخته بود و اراں رور بلنگپوس اشهار یافته اکثر اوقات در میان
 قددهار و عزیزین سر می بود و چون مکرر بحراسان شتافته دست برد سپاهیان نموده
 توان گفت که شاه عباس ازو در حساب بود مقارن اینحال از عرضداشت و غل حان
 واقعه نگار دکن بمسامع جلال رسید که چون ملا محمد لاری به بره پور رفت و خاطر
 اولیای دولت از ضبط و دست صوبه دکن اطمینان بدیافت و شاهزاده پرویز با مهابتخان
 و دیگر امرا بصوب ملک بهار و بنگاله نهضت فرمودند چون خاطر از منته ساری
 و بزرگ پرداری خاندان نگرانی داشت و داراب پسر او در خدمت شاهجهان بود
 صلاح و موافقت دولتخواهان او را نظرند نگاه میداشتند و مقرر شد که متصل بدولتخانه
 شاهزاده خیمه بجهت او برپا کنند و جانا بیگم صبیحه او که در عقد اردواج شاهزاده دانیال
 و شاگرد رشید پدر خود است با پدر یکجا بسر رود و جمعی از مردم معتبر بردر خانه
 او پاس دارند بعد از آنکه جمعی را بجهت ضبط اموال بردایره او فرستادند و حواستند
 که مهیم نام غلام او را که از عمدهای دولت او بود و شجاعت را با کاردانی جمعداشت
 مقید سازند او را یکاں خود را بدست دیگری نداد و پائے همت افشرد با پسر و چندی
 از نوکران داد مروری داده جان مدایع آبرو نمود در خلال این احوال افضلخان دیوان
 شاهجهان که در بیجا پور مانده بود بدرگاه والا شتافته دولت زمیں موس دریافت و مشمول
 عواطف خسروانه گردید و مقارن این خبر نبرد ارای شاهزادگان ماهمد گرسید شرح این داستان
 آنکه چون سلطان پرویز و مهابتخان بحوالی اله آباد رسیدند عبد الله خان دست از محاصره
 قلعه برداشته بجهوسی مراجعت نمود چون دریا خان باقوچی کنار آب را استحکام داده
 بود و کشتیها را بجانب خود کشیده روزی چند عبور لشکر بادشاهی در توقف افتاد و
 شاهزاده پرویز و مهابتخان در کنار آب مذکور معسکر آراستند و دریا خان ضبط گذرها
 میدمود تا آنکه زمینه اراں بیس که در آن حدود اعتباری دارند سی منزل کشتی از اطراف
 بدست آورده چند کوره بالای آب گذاری بهمرسانیده راهبری کردند تا دریا خان آگاهی

کارزار منعطف ساخته اند و بدشمن بکمی قرار داده لهذا بدولتی رسیده اند و جمعی از فدویان که در رکاب سعادت حاضر بودند گستاخانه دست بر حلو انداخته سام آئے از عرصه کارزار بر آوردند و لشکر بادشاهی به اردوی شاهی در آمده بغارت و ضبط اموال و اسباب پرداختند و اینقدر را غنیمت شمرده بتعاقب دشتامند و شاهجهان بیچاره کوچ برقرار قلعه رهنداس نزول نمود و سه روز در قلعه توقف نموده از لوازم قلعداری خاطر جمع ساخت و سلطان مراد بخش را که در همان ایام قدم بعالم وجود نهاده بود با دایه‌ها و انکها در اینجا گذاشته با دیگر شاهزاده‌ها و اهل حرم بحساب پند و بهار نهضت فرمود چون این اخبار بمسامع قدسیه رسید مهابتخان را بخطاب خاندان سپه سالار مامور ساخته بمنصب هفت هزاربدات و هفت هزار سوار از قرار دو اسبه و سه اسبه شرف امتیاز بخشیدند و تمن و توفع علاوه عواطف گشت اندون محملی از سوانح دکن رقمزده کلک و قایع نگار میگردد چون ملک عنبر سرحد ولایت مطب الملک شتافته مبلغ مقرری که هرسال بجهت خرچ سپاه ارو می‌گرفت و درین دو سال موقوف مانده بود باز خواست نموده مجدداً بعهد و سوگند خاطر از ایجاد پرداخت و حدود ولایت بدور رسید و مردم عادلخان را که بحراست الملک مقرر بودند رهن و بی استعداد یافته غافل بر سرانها تاخت و بندر تاراج نموده اراکنا با جمعیت و استعداد فراوان شتافت و چون عادلخان اکثر از مردم کار دیده و سرداران پسندید خود را همراه ملا لاری بر برهانپور فرستاده بود و جمعی که مدفع شراو کفایت کنند حاضر داشت صلاح وقت در پاس عزت و محارست خود دانسته در قلعه بیجاپور متحصن گشت و باستحکام برج و باره و لوازم قلعداری پرداخته کس بطلب ملا محمد لاری و لشکری که همراه او به برهانپور بود فرستاد و متصدیان صوبه مذکور بتاکید و مبالغه نوشت که حقیقت اخلاص و دولتخواهی من بر همه دولتخواهان ظاهر و هویدا است و خود را از متعلقان آندرگاه میدانم در بدوقت که عجز با حق شداس با من چدین گستاخی نموده چشم اندازم که جمیع دولتخواهان بادشاهی که در صوبه موجود اند بکمک من متوجه گردند تا این غلام مضول را از میان برداشته سزای کردار در دامن روزگار او گذاشته آید در هنگامی که مهابتخان بآبادشاهزاده پرویز متوجه آله آباد شد سر بلند رای بحکومت و حراست برهانپور بار داشته مقرر نموده بود که در مهمات کلی و جزوی بصوابید ملا محمد لاری کار کند و در انتظام مهم دکن از صلاح او انحراف نورزد چون ملا محمد بحیار بجد شد و مبلغ سه لک هون که قریب دوازده لک روپیه باشد بصیغه مدد خرچ لشکر متصدیان افغاناد و نوشته‌های عادلخان در باب کمک مهابتخان رسید و او نیز تجویز اینمعنی نموده متصدیان دکن نوشت که بے تامل و توقف همراه ملا محمد لاری بکمک عادلخان شتابند ناگزیر سر بلند رای نامعدودی در برهانپور توقف گزید و لشکرخان و میرزا منوچهر و خلیجرخاں حاکم احمد دگرو جاسه پرخاں حاکم بهروز و فوینخان و ترکمانخان و عقیدت خان بخشی و اسدخان و عزیزالله خان و جادو رای

فرو گرفته حلقه سار درمیان داشت و رومی خان میرآتش توپخانه را پیش برد بمن
 که برابر گوله توپ انداخته باشد از فرایب اتفاقات آنکه یک گوله بر کسی نخورد و
 توپهای گرم شده از کار باز ماند و چون فاصله میان توپخانه و هراول فوج شاهجهان
 بهیار شد هراول لشکر بادشاهی بجانب توپخانه مطمئن خاطر شتافت و مردم
 توپخانه تاب نیاورده راه هزیمت سپردند و توپخانه بتصرف مردم بادشاهی
 درآمد از مشاهده این حال دریا خان افغان که در دست راست هراول بود ے جنگ
 راه فرار سپرد و از برگشتن او فوج دست چپ هراول نیز ویران گردید ناگزیر راجه
 بهیم کثرت مخالف خود را بنظر اعتبار در نیاورده با معدودے از راجپوتان قدیمی
 خویش توسن همت بر انگيخته بر قلب لشکر بادشاهی رسیده به شمشیر آنداز
 کارزار نمود و جتاجوت نامی فیلی که در پیش بود بزخم تیر و تفنگ از پا افتاد
 و آن شیر بیشه جرأت و جلالت با راجپوتان جان نثار پای مردانگی قایم کرده
 آثار شجاعت و تهور ظاهر ساخت جوانان چیده و سپاهیان جنگیده که سرگرد و پیش
 سلطان پرویز و مهاتحان ایستاده بودند از اطراف و جوانب هجوم آورده آن یکه تاز
 را به تبع بیدریغ بر خاک هلاک می انداختند و او تا رمقی داشت کارزار کرد و جان
 نثار شد و بهیم راتهور و پرتی راج و اکهراج راتهور با چنده از متهوران رزم دوست
 در عرصه کارزار زخمی افتادند و ار کشته شدن راجه بهیم و برهم خوردن فوج هراول
 شجاعت خان که رقیق فوج التمش بود نیز منهزم شد و شیرخواجه که سردار این فوج
 بود قدم سرجا داشته مقتول گردید چون فوج هراول و التمش از پیش برخاست و
 حدک بقول رسید فوج جرنجار که سرکرده آن نصرت خان بود تاب نیاورده طرح داد و
 شاهجهان بعدالله خان که در برنغار بود و جمعی از سپاه که مجموع به پانصد سپاه
 نمی کشد پای تحمل استوار کرده دلاوران را ترغیب و تحریض می نمود تا آنکه اکثری
 کشته و زخمی شدند غیر از فیلان علم و توغ و قور خانه خاصه و عبدالله خان که بجانب
 دست راست باندک فاصله ایستاده بود چیزی بنظر در نمی آمد در بدوقت تیرے
 بجیبه خاصه رسید و ایرد جل اسم ذات مقدس را بجبهت مصلحتی محافظت نمود
 و شیخ تاج الدین را که از خلفای خواجه باقی است قدس سره که دران معرکه همعنان
 شاهجهان بود تیرے بر رخساره خورده از بفاگوش سر بر آورده در بدوقت شاهجهان
 یوسف خان را نزد عبدالله خان فرستاد و پیغام کرد که کار بجای نازک رسیده مناسب
 حال و ملایم شان ما اینست که با معدودے که همراه مانده اند توکل بکرم الهی
 نموده بر قلب لشکر بادشاهی بتازیم تا آنچه رقمزده کلک تقدیر است بظهور رسد عبدالله
 حان خود نزدیک رفته گمت که کار اراں گذشته که بر تاخت و تردد اثرے مترتب
 گرد و این دست و پا زدن محض بیهوده و بیفایده است سلاطین سلف چون امیرتور
 محمدخان و حضرت ناصر بادشاه و همچنین اکثر صاحبان داعیه را در مبادی سعی و تلاش
 سحر چش و قایع اتفاق افتاده و در انحالت صعب ضبط احوال فرموده عنان از عرصه

عظیم بر سر برهانپور فرستاد و توپ ملک محمد خان را از دولت آباد آورده قلعه شولاپور را بضرب دست و روز باروے قدرت معقوج گردانید از استماع این اخبار وحشت آثار خاطر اقدس شاهنشاهی با شرب گوانید در خلال این احوال منقوب قدر محمد خان والی بلخ بد نظر مقصود در آمد خلاصه مضمون آنکه این فیازمد آنحضرت و بمثابه پدر و ولی نعمت خود میداد پلنگپوس به رخصت این خیر اندیش مصفر چنان گستاخی شد و الحمد الله که تادیب شایسته یافت چون نیز غبار نقار در میان لشکر کابل و سپاه بلخ حادث شده امید وار است که خانزاد خان را از حکومت کابل تغیر فرموده بحال او دیگر را تعیین فرمایند اراجا که کام بخشی شیوه پسندیده است انصوبه بمدارا لمهام خواجه ابوالحسن تفویض یافت احسن الله پسر خواجه بوکالت پدر حکومت و حراست کابل تعیین گشت و مرمان شد که پنجهزار سوار خواجه را بضابطه دو اسبه و سه اسبه تنخواه نماید و احسن الله بمصیب هزار و پانصدی و هشتصد سوار و خطاب ظفرخانی و عدايت علم فرق عزت برافراخت و خلعت با شه شیر و خنجر مرصع و فیل قدیمه مراحم بیگوان گردید و فرمان شد که خانزاد خان روانه درگاه شود چون رمستان در آمد و خوبیهای کشید آخر شد مقامان بتاریخ نیست و پنجم شهر پور رابات اقبال بصوب دارالسلطنت لاهور ارتفاع یافت و در ساعت سعید در آن شهر میمنت بهر نزول دست داد مقامی آن صوبه داری پنجاب از تغیر صادق خان برکنار السلطنت آصفخان مقرر شد و در خلال اس احوال بطرف هرن معاذره که از شکار گاه های خاص بود توجه فرمودند درین تاریخ خانزاد خان از کابل آمده شرف آستانبوس در یافت و چون خاطر اقدس مظاهر از نشاط شکار و برداخت عنان معاودت دارالسلطنت انعطاف یافت در بدوقت عرضداشت مهلتخان رسید مرقوم بود که شاهجهان از پنده و بهار گذشته بولایت بدگاله در آمد و شاه پرویز با عساکر مدصوبه ملک بهار پیوست در اوراق گذشته نگاشته کلک سوانح نگار گشته که شاهجهان دارابخان پسر خاندان را سوگند داده بحکومت و حراست ملک بدگاله باز داشته بحمت احتیاط رن او را با یک پسر و یک برادر راده او همراه گرفته بود بعد از حدک لوس و انعطاف عدان او را در قلعه رهتاس گذاشتند بداراب خان فرستند که در گزهی خود را بملازمت رساند داراب خان از ناراستی و زشت حوئی صورت حال را طور دیگر در خاطر نقش بسته عرضداشت نمود که زمیندان باهم اتفاق کرده مرا در محاصره میدارند از بحمت بقوام خود را بحکومت رسانید چون شاهجهان از آمدن داراب مایوس شد و همراه جمعی که مصدر کاری و تندی تواند شد نموده بود ناگزیر از آشوب علت خاطر پسر داراب را بعبدالله خان حواله فرمودند و کار حاجات و بدوات همراه گرفته بهمان راه که اردکن آمده بودند زیست عزیمت برافراشتند و چون داراب چندی اداسه ناپسندیده بظهور آورده خود را مطرود ازل و ابد ساخته عبدالله خان پسر جوان او را بقتل رسانید و شاهزاده پرویز صوبه بدگاله را بجایگزین مهلتخان و پسرش تنخواه فرموده عدان معاودت معطوف داشت و حکم بزمیندان بدگاله شد

و اودا حی رام و سایر اضرأ و منصوبداران که از تعینات صوبه دکن بودند با ملا محمد قریبی
 کمک عادل خان بقصد استیصال عدبر شتافند و چون عنبر از منعمنی و قوف یافت
 او نیز نوشتها به بندها درگاه فرستاد که از غلامان درگاه ام نصرت بنگان آنجناب
 دارم و بے ادبی از من بظهور نیامده بچه تقصیر و کدام گناه در مقام خرابی و استیصال
 من درآمده اند و به تکلیف عادل خان و به تحریک ملا محمد بر سر من می آید
 میان من و عادل خان بر سر ملکی که در زمان سابق به نظام الملک متعلق بود و
 الحال او متصرف گشته نزاع است اگر او از بندهاست من نیز از غلامانم مرا با او و
 او را با من را گذارد تا هرچه در مشیت حق است بظهور آید آنها باین حرف او
 التفات نبرموده کوچ بر کوچ متوجه آنصوب گردیدند هر چند عدبر بالکاح و زاری افزود
 ایشان بیسترس شدت ظاهر ساختند ناگزیر از ظاهر بیجا پور برخاسته بحدود ملک خود
 پیوست و بعد از نزدیک رسیدن امواج عدبر دفع الوقت و مدارا نموده روز میگذرانند
 و سعی دران داشت که کار بجنگ رسد و ملا محمد با امرای بادشاهی سر در دنبال داده
 فرصت نمی داد هر چند سرانداری و مدارا می نمود حمل بر عجز و زبونی او کرده
 در شدت می امروند و چون کار روز تنگ آمد و اضطراب دامگیر گشت ناگزیر در روزی
 که مردم بادشاهی عاقل بودند و میدانستند که جنگ نمی کند ترکها از دور نمایان
 ایشان گردیدند که ترک جنگ نموده برآمده اند و میخواهند که گریخته شوند درین
 وقت بر مردم عادل خان ریختند و میان مردم او و عدبر جنگ سخت در پیوست و
 بحسب تقدیر ملا محمد که سردار لشکر بود کشته شد اریلجهت سپاه عادل خان را
 سر رشته انتظام گسیخته گشت و جادو ران و اودا حی رام دست رنار نبردند و راه فرار
 پیمودند عنبر ناگهانی کار خود کرد و شکست عظیم بر لشکر عادل خان واقع شد و اخلاص
 خان و غیره بیست و پنج نفر از سران سپاه عدلخان که مدار دولت او بر آنها بود گرفتار
 شدند و ازان گروه فرهاد خان را که تشنه خون او بود از سرچشمه تیغ سیواف ساخت
 و دیگران را محبوس گردانید و از امرای بادشاهی لشکر خان و میرزا مدوچهر و عقیدت
 خان گرفتار شدند و حدیج خان گرم و گیرا خون را باحمد نگر رسانیده باستحکام قلعه
 پرداخت و جانمپار خان نیز برگشته به ببر که در جاگیر او بود رفته حصار ببر را مضبوط
 ساخت و جمعی دیگر که ازان ورطه هلاکت برآمدند بعضی خود را باحمد نگر رسانیدند
 و گروهی به برهانپور شتافتند و چون عنبر بمراد خویش کامیاب گردید و آنچه در مخیله او
 نگدشته بود بر عرصه ظهور جلوه گری نمود اسیران سر بجهت تقدیر را مسلسل و محبوس
 بدولت آنان فرستاد و خود باحمد نگر رفته بمحاصره پرداخت لیکن هر چند سعی نمود
 کار از پیش برمت ناکام جمعی را بر دور قلعه گذاشته بجانب بیجا پور عدان عزیمت
 معطوف داشت عادلخان بار متحصن شد و عدبر تمام ملک او را تا حدود متعلقه بادشاهی
 که در بالا گهات بود متصرف گشته جمعیت نیک فراهم آورد و قلعه شولا پور را که پیوسته
 میان نظام الملک و عادلخان بر سر آن نزاع میبود محاصره کرد و باقوتخان را با فوجی

افشوده بهدافعه و مقابله پرداخت تا آنکه چندی از بندهای بادشاهی که با او بودند بقتل رسیدند ناگزیر به ارک در آمده در قلعه را بست و سر بلند را محاصره نموده کار درو تنگ ساخت شاه فلی خاں از روی اضطرار قول گرفته او را دید چون ایندکبر شاهکهاں رسید مرتبه دیگر افواج ترتیب داده حکم یورش فرمودند و هر چند مبارر خاں و جاسپار و دلیران عرصه کار را شرایط سعی و کوشش بجای آوردند اثری بران مقترب نگشت و از مردم روشناس شاه بیک خاں و سرانداز خاں و سید شاه محمد نقد حیات در ناحته و بار سویم خود سوار شده حکم یورش نمود و از اطراف بهادران رزم آرا و دلیران قلعه کما قدم جرات و جلالت پیش نهاده کارنامههای شجاعت ظاهر ساختند و از اعیان اهل قلعه بودند خاں با جمعی از برادران و بابا میرک داماد لشکر خاں و بسیاری از راجپوتان و راورتن علف تیغ انتقام شدند در وقت که کار بر متخصصان بدشواری کشیده بود فضا را تیر تندی بگردن سید جعفر رسیده پوست مال گذشت و او اضطرار کرده برگشت و از عدان تافتن او تمام دکهنیاں سراسیمه راه فرار سپردند بسیاری از بیدلان و ناحود بودند و مقارن اینحال خبر آمد که شاهزاده پرویز و مهابتخاں خانکاهانی سپه سالار با لشکر بادشاهی از بنگاله معاودت نموده بدریغ رسیدند اند ناگزیر شاهکهاں بوسعت آباد بالا گهات مراجعت نمود در وقت که عیال الله خاں از شاهکهاں جدائی اختیار نموده در موضع انیسر نشست و مقارن آن حضرت خاں جدائی گزیده برد نظام الملک شتافته فوکر او شد از سوانح سپری شدن روز کار خاں اعظم میرزا کوکلتاش است پدر او از آدمی رادگان غزنین است و مادرش حضرت عرش آشیانی را شیر داده بود و آنحضرت پاس نسبت ایشان داشته میرزا عزیز را بزرگترین امرا ساخته بودند و آرو و ورردانس بارهه عجب می کشیدند در علم سیر و فن تاریخ استحضار تمام داشت و در تحریر و تقریر بظهور نسلعلی خوب می نوشت شاگرد میرزا بافر پسر ملا میر علیست باتفاق ارباب استعداد ریخته فلم او اردست استادان مشهور هیچ کمی ندارد و در مدعا نویسی بد طولی داشت لیکن از عربیت ساده بود و در لطیفه گوئی بے مثل و شعر همواری می گفت این رباعی از واردات اوست

عشق آمد و از جدوں سو مندم کرد * وارسته صحبت خود مندم کرد

آزاد رند دین و دینش گشتم * تا سلسله رلف کسی نددم کرد

وفات خاں اعظم در شهر احمد آباد گجرات اتفاق افتاد و لاش او را در دهلی برده بجوار روضه سلطان المشایخ نظام الدین قدس سره نزدیک بقبر پدرش بخاک سپردند چون خاں اعظم مسافر دارالمک بقا گشت داور بخش را بحضور طلب داشتند خانچههاں ۱۰ بصاحب صوبگی گجرات سوزازی بخشیده حکم شد که از آثره باحد آبان شده بقیه محافظت املک نماید *

که داراب را که در قبل داشتند دست تعرض ازو کوتاه داشته روانه ملازمت سازند و او آمده مه‌بختان را دید و چون خبر آمدن داراب بعرض اشرف اقدس رسید بمه‌بختان فرمان شد که در رنده داشتن آن بے سعادت چه مصلحت باید که رسیدن فرمان گیتی مطاع سران سرگشته یاریده ضلالت و گمراهی را بدرگاه عدالت پناه روانه سازد بالجمله مه‌بختان بموجب حکم عمل نموده سرش را از تن جدا ساخته بدرگاه فرستاد و درین هنگام خانزاد خان را خلعت خاصه و خنجر مربع با بهول کتاره و اسب خاصه مرحمت فرموده بصاحب صوبگی بدگاله فرستادند و مقارن آن فرمان جهان مطاع بطالب عبدالرحیم که پیش ازین خطاب خانخانی داشت صادر گشت و چون در صوبه دکن شورش عظیم دست داد و جمعی از اعیان لشکر اسیر سر پنجه تقدیر گشته در قلعه دولت آباد محبوس ماندند و شاهجهان از ملک بدگاله بصوب ملک دکن عنان اعطاف تافت ناگزیر محصل خان بر حجاج استعجال نزد شاهزاده پرویز دستوری یافت که سراوای نموده ایشان را بامراء عظام روانه دکن سازد درینولا قاسم خان را از تغیر مقر مکان حکومت و حراست اگره خلعت افتخار بخشیدند و درین تاریخ عرض داشت آمد خان بخشی دکن از برهانیپور رسید نوشته بود که یاقوت خان بخشی با ده هزار سوار موجود بملکانپور که از شهر بیست کوه مسافت است رسیده و سر بلند رای از شهر برآمده قصد آن دارد که جنگ اندازد فرمان بتأکید تمام صادر شد که زنهان را رسیدن کمک و مدد حوصله نکار برده نیز جاوئی نکند و باستحکام برجها پرداخته هر شهر تحصر گیرند در اواسط اسعدار مد سده هزار و سی هجری ارتفاع رایت اقبال ایت بدستور معهود بحساب گشمیر اتفاق افتاد و از وقایع که در ابتدای ایصال بظهور آمد آنکه شاهجهان بولایت دکن رسیده و عید شروع در خدمتگاری نموده بجهت هواخواهی ایشان فوجی بسورکردگی یاقوت خان بحوالی برهانیپور فرستاده که بناخت و تاراج بردارد و بشاهجهان نوشت که بروی بدانصوب حرکت نمایند شاهجهان بد انصمت توجیه نموده دیول گانورا محکم ساخت و عبدالله حان و محمد تقی مخاطب شاه قلی خان را بفوجی تعیین نمود که باتفاق یاقوت خان برهانیپور را محاصره نموده بلوارم قلعه گدیری بردارند و متعاقب آنها خود نیز متوجه شده در لال باغ که در سواد شهر واقع است ورود آمد راو رتن و دیگر بدهای بادشاهی که در قلعه بودند در استحکام شهر و حصار شرایط اتمام و لوازم کار آگهی بتقدیم رسانیده متحصن گشتند و شاهجهان فرمود که از یک طرف عبدالله حان و از جانب دیگر شاه قلی خان بقلعه بچسبند قضا را در طرفی که عبدالله حان بود عیدم هجوم آورد و جنگ صعب پیوست و شاه قلی خان بافدائی خان و جان نثار خان دیوار قلعه را شکسته غنیم مقابل خود را برداشته بحصار در آمد و سر بلند را جمعی از مردم کار کرده خود را برابر عبدالله حان گذاشته خود بر سر شاه قلی خان تاخت و چون اکثری از نوکران زربنده در کوچه و بازار متفرق شده بودند شاه قلی خان با معدودی در میدان پیش ازک باهت

شود انقدر خنده کند که بیم هلاکها باشد حضرت شاهدشاهی بجهت امتحان کشتنی واجب القتل را از زندان طلب فرموده در حضور خود روح سیر رعفران که چهل مثقال باشد حورآیدند اصلا تغییری در استوالش راه بیامت روز دیگر ضعف آن که هشتاد مثقال باشد حورآیدند بدتن به بحکم اشدشد تا بخندید پس چه رسد و مردن خود چه صورت دارد درینولا حفظ و حراست کاکزه به ایبرای سنگدلن معوض گشت و داور بخش از گجرات آمده مقومت نمود درین آیام مزاج سردار خان از اعتدال انحراف ورزیده بیماری سودالقمیه باو عارض شد و رفته رفته منجر باسهال ادموی گشت و بتاریخ یازدهم محرم سنه هزار و سی و پنج در قصبه ملتان و دیعت حیات سهوا او را در ده نو حصار که رادگاه او بود مدیون ساختند در سال پنجاهم از ولادتش سپری شد و چون اینخبر بمحامع علیا رسیده فوجداری کوهستان شدایی پشکاف بالفحان که از کومکیان او بود تفویض یافت و فرمان شد که کامکار بحرش ملازمت شتاند و در همین روزها مصطفی خان حاکم تهنه رحلت نمود صوبه مذکور بشهریار عدايت شد درینولا از عرضداشت اسد خان بخشی دکن بمحامع جلال رسید که شاهجهان بدیول گدو رسید و یاقوت خان بخشی با لشکر عبیر برهانبور را محاصره دارد و سر بلند رای پای غیرت بجمعیت برجا داشته بلوازم قلعه اری همت گماشته و پیوسته از بیرون جنگ می اندازند و هر چند دست و پای میزنند کاری نمیسارند و بعد از چند روز خبر رسید که مردم عبیر نیز برخاسته رفتند چون اینمعنی بمحض همایون رسید سر بلند رای را بصروف عواطف و مراحم سر برار فرموده منصب پنجهزاری و پنجهزار سوار و خطاب رای راج که در ملک دکن بالاتر این خطاب نمی باشد عدايت نمودند و از سوانح انکه چون شاهجهان دست از محاصره برهانبور برداشته بصوف دکن برگشت در اثناء راه ضعف قوی بر مراج استیلا یامت و در ایام تکبر بحاطر رساید که عذر تقصیرات گذشته از پدر والا پدر باید خواست و بایی اراده حق پسند عرضداشتی مستملبر بهامت و انعغال از جرایم ماضی و حال نوشته ارسال داشتند و حضرت شاهدشاهی فرمانی بخط مدارک خویش قلمی فرموده روانه ساختند مضمون انکه اگر دارا شکوه و اورنگ زیب را ملازمت بهرستد و قلعه رهناس و اسیر را که در تصرف کسان اوست به بندهای بادشاهی سپارد رقم عفو بر جرایم تقصیرات او کشیده شود و ملک بالاگهات باو مرحمت گردد و بعد از ورود مدشور عاطفت شاهجهان اداست استقبال و تعظیم بجا آورده باوجود کمال تعلق و دلچسپی که بشاهزاده ها داشت رضا جوئی والد ماجد را مقدم شمرده ان حکر گوشدها را با ناعایس پیدکش از جواهر و مرمع الات و میلا کوه پیکر که موازی ده لک روبیه قیمت داشت روانه درگاه والا ساخت و سعید مظفر خان و رضا بهادر که بحراست قلعه رهناس مقرر بودند حکم نمود که بهر کس که فرمان بادشاهی ظاهر سارد قلعه را باور سپرده همراه سلطان مراد بخش ملازمت آید و همچنین بحیاتخان دوشست که قلعه اسیر را به بندهای بادشاهی حواله نموده روانه حضور او گردد و خود بعد از ان بصوب فاسکه

چشم بستمین نوروز از جلوس همایون

مطابق سنه ۱۰۳۴ هجری روز مبارک شنبه دهم جماد الثانیه سنه هزار و سی و چهار آفتاب جهانگشای برج حمل را نور آگهی ساخت و سال بیستم از جلوس الحرف آغاز شد و در دامن کوه بهر نشاط شکار پرداخته یکصد و پنجاه و یک راس قوچ کوهی بتفنگ و تیر شکار کردند و در منزل جنگرتی جشن شرف آراستگی یافت از بهر قافایه منزل ارغوان راهها سیر فرمودند و چون درین موسم کوئل پیر بلجبال از برف مالا مال میباشد و عبور سوار از فراز آن بغایت دشوار بلکه محال لاجرم فیهضت موکب گیهای شکوه از راه گروه بونج اتعاق امتداد درین کوهستان دایم بهم میروند و دو سال و سه سال بردرخت میمادند و از رمیداران اینجا شنیده شد که قریب به هزار نارنج دریندرخت میباشد درین اندام طالب پسر آصفخان بحکومت لاهور بقیابت پدر مرخص گردید و درینولا سید عاشق پسر سردار خان کوهستان شمالی بلجباب که ضبط و ربط آن بعهده پدرش بود دستوری یافت و او را نکامگار نامور گردانیده منصب چهار صدی و صد و پنجاه سوار عدایت فرمودند روز جمعه بیست و نهم در منزل نور آباد که بر لب دریای بهت واقعست نزول اتعاق افتاد از گهاک بهت تا کشمیر دستوری که تا پیر بلجبال در راه منزل منزل خانها و دشمنها ساخته اند درین راه نیز اساس یافته و اهل بحیمه و سایر رحو و رانشخانه احتیاج نیست در بلچند منزل اردوی گیهای پوی بجهت برف و باران و شدت سرما از گریوهای دشوار گذار بصعوبت گذشت در اندای راه انشاری خوش نظر در آمد که از اکثر اشارهای کشمیر بهتر توان گفت اتعاقش بدجاء دوع باشد و عرض آریز چهار دراع مقصد بای منازل صفه عالی محازی آن بسته بودند ساعتی ششسته پیاله چند نوش فرموده چشم و دل را از تماشای آن بهره دادند حاکم شد که تاریخ عبور لشکر منصور بر لوح سنگی ثبت نمایند تا این نقش دولت بر صفحه روزگار یادگار ماند درین منزل لاله و سوسن و ارغوان و یاسمن کیود از کشمیر آوردند روز یکشنبه غره اردوی بهشت قصبه تازه موله که از قصبات کلان کشمیر است بوزن موکب اقبال آراستگی یافت و مردم شهر از اهل فضل و ارباب سعادت و سوداگر و سایر اصناف گروه گروه بر سبیل استقبال دولت زمینی بوس در یافتند درین دو منزل شگوفه رارهای خوب سیر کرده شد و بند گل حضرت و حمیع امرا بر کشتی ششسته متوجه شهر شدند روز سه شنبه هژدهم در ساعت سعادت قرین بعمارت دلشین کشمیر حنت نظیر نزول موکب اقبال اتعاق افتاد اگرچه در باغ نور منزل که میان دولتخانه واقعست اخراهای تنگمه بود لیکن یاسمن کیود دماغ را معطر و منور داشت و در تماشای بیرون شهر افسام شکوه جمال افروزی می نمود و چون بتواتر پیوسته در کتب طب خصوص ذخیرة حوازم شاهی ثبت یافته بود که حور دن زعفران خنده می آرد و اگر بیشتر خورده

بر زمینی به سنگ می اندازد تا بشکند و ریزه ریزه شود انگاه میچیند و میخورد درین صورت غالب ظن آنکه هملے مشهور همین است *

همای بر همه مرغان ازان شرف دارد * که استخوان خورد و طایری ندارد
سر بولش نکل میماند لیکن سر کل مرغ پر ندارد و این پرهله سیاه دارد در حضور وزن فرمودند چهار صد و پانزده توله که یک هزار سی و هفت و نیم مثقال میباشد وزن بر آمد و نواحی لاهور ابوطالب پسر آصف خان بدوات زمینی بوس افتخار اندوخت و شب مبارکشبه سلخ ماه مذکور در ساعت مسعود به لاهور نرول اقبال اتفاق افتاد و یک لک روپیه بعد الرحیم خاکنان انعام مرحمت شد و درین تاریخ اقا محمد ایلچی شاه عباس شرف سجود حاصل نموده مکتوب محبت اسلوب شاه را با تحف و هدایا که یکدست شاهین سفید از الجمله بود بدظر مقدس گذراند و از عرایب آنکه شاهزاده داور بخش شیر بر پیشکش کرد که با بز الفت گرفته در یک قفس میباشد و به آن بر بهایت محبت و الفت ظاهر میسازد بدستوری که حیوانات جفت میسوند بز را در آغوش گرفته حرکت میکند حکم کردند که آن بز را محفی داشتند فریاد و اضطراب بسیار ظاهر ساخت انگاه فرمودند که بز دیگر بهمان رنگ و ترکیب دران قفس در آورند اول آنرا بوی کرد و بعد ازان کمرش به هان گرفته شکست فرمودند که میشی در آورند فی الفور از هم دریده خورد باز همان بز را نزدیک آوردند الفت و مهربانی بدستوری سابق ظاهر ساخته بر پشت افتاد و بز را بر روی سینه خود گرفته دهانش را می لیسید از هیچ حیوانی اهلی و وحشی تا حال مشاهده نشده که دهان جفت خود را بدوسد درینولا ماضل خان را بخدمت دیوانی صوبه دکن سرور از ساخته منصب هزار و پانصدی و هزار و پانصد سوار عنایت نموده خلعت و اسب و فیل مرحمت فرمودند و به سی و دو نفر از امرایان آن صوبه خلعت مصحوف او فرستادند و چون مهابتخان فیلالیکه در صوبه بنگاله و غیره بدست آورده بود تا حال بدرگاه والا فرستاده بود مداع هالے کلی از مطالبه سرکار بر ذمه او بود و نیز از محال جاگیر بدهای درگاه در وقت تغیر و تبدیل مبلعها مقصوف گشته بود بدوران حکم شد که عرب دست غیب نزد مشاور لیه رفقه فیلالی که پیش او فراهم آمده بدرگاه بیارد و مطالبات حساب را ازو بار بامت نموده بخدمت شناسد و اگر او را جوانی و حساسی خرد پسند باشد بدرگاه آمده بدیوایان عظام مفروغ سپارد مقارن اینحال عرضداشت فدائی خان رسید که مهابتخان از خدمت شاهزاده پرویز دستوری یافته بصوب بنگاله شناسات و خالجهان از گجرات آمده شاهزاده پرویز را ملازمت نمود و همدرینولا عرضداشت خالجهان رسیده نوشته بود که عبداللہ خان از خدمت شاهجهان جدا شده این فدوی را شفیع جرایم خویش ساخته کتابتی مبنی بر اظهار بدامت و خجالت از سالداشته ماعتماد کرم و بخشایش انحضرت نوشته او را بجنس بدرگاه فرستاده ام امید از مراحم بیکران چنانست که رقم غفور جرایم جرایم او کفیده بایی موهبت عظمی در امثال و اقربا سرفراز و ممتاز گردانند در جواب او فرموده شد که

حرکت نموده در پی ایام عرب دست غیب که بجهت آوردن سلطان هوشنگ پسر شاهزاده دانیال و عبدالرحیم خانجانی نزد شاهزاده پرویز رفته بود آمده دولت رمیوس در بامات هوشنگ را بعواطف روز افزون اختصاص بخشیده بمظفر خان بخشی فرمودند که اراحوال او خبردار بوده آنچه بجهت ضروریات او در کار باشد از سرکار دادشاهی سرانجام نماید و بدو معنی سامان سرکار او کند که از هیچ طرف بگرانی خاطر نداشته باشد در حال ایصال عبدالرحیم خانجانی بمقامت استاد بوس جبین خدمت نورانی ساخت و زمانه ممتد فاصیه خجالت از زمین جو نگرفت و انحضرت بجهت دلنوازی و تسلی او فرمودند که در بدمدت آنچه بظهور رسید از آثار فضا و قدر است نه مختار ما و شما این رهگذر خجالت و ملالت راه ندهند و بعد از تقدیم مراسم زمین بوس اشارت رفت که بحسبان او را آورده در جای مناسب بار دارند قبل ازین حضرت شاهنشاهی باغواص نور جهان بیگم آصفهان و فدائی خان را نزد شاهزاده پرویز فرستاده بودند که مهلتکار را از خدمت ایسان جدا ساخته بجانب بدنگاله روانه سارد و خانجهان از گجرات آمده بخدمت و کالت شاهزاده پردازد و در بدولا عرضداشت فدائی خان رسید و فرمود بود که در سارنگپور بخدمت شاهزاده پیوسته ابلاغ احکام شاهنشاهی نمودم شاهزاده بجدائی مهلتکار و همراهی خان جهان راضی نیستند و هر چند در بذیات بمبالعه و تأکید معروض داشتیم نتیجه بران مقرب نگشت چون بودن من در لشکر سون نداشت در سارنگپور توقف گرفته و افسدان تیر رو بطلمب خانجهان فرستاده ام که سرعت هر چه تمامتر متوجه السجدون گردد تا اجمله چون حقیقت حال از عرضداشت فدائی خان تعرض مقدس رسیدار فرمان بتأکید تمام بشاهزاده صادر گشت که در چهار خلاف آنچه حکم شده بکاظم راه ندهد و اگر مهلتکار برفتن بدنگاله راضی نشود جریده متوجه حضور والا گردد و شما با سائر امرا در برهانپور توقف نمایند چون خاطر فیض مظاهر از سبزو و تکار عرصه دلپذیر کشمیر بوداخت بامران بتاریخ نوردهم محرم الحرام سنه هزار و سی و پنجم هجری زاید عالییاف بصوب لاهور ارتجاع یافت پدیس اریس مکرر معرض رسیده بود که در کوه بپیر پلحال جادو بر میباشند مسهور بهمای و مردم آن سرزمین میگویند که طعمه اش آستخوان ریزه است و بدوستانه بروی هوا پروازکنان مشاهده می افتد و بسخته کم و بیش میباشند چون خاطر اشرف اقدس به تحقیق این مقدمات توجه معرط دارد حکم شد که از فراوان هر کس بتعدیک رده بحضور بیارد هزار روپیه انعام بیاند قضا را جمال خان فراول به بدوق رده بحضور اشرف آورده چون بخم پدایش رسیده بود رده و تند رست بظرف اشرف دو آمد فرمودند چندان آنرا ملاحظه نمایند تا حورش او معلوم شود چینه دان را شکافتند از حوصله اش آستخوان ریزه برآمد و مردم کوهستان معروضداشتند و در دار خوراگ این بر آستخوان ریزه هاست و هدیشه بر روی هوا پروازکنان چشم بر سر دارد هر جا که آستخوانی بنظرش در آید به نول خود گرفته بلند میشود و از اینجا

و ظفر خاں خود با چند سوار بر سر آن مدکهر می‌رود و ظاهر می‌گردد که نندوقنی باو رسیده و بجهنم واصل شد هر چند منادی کردند مشخص نگشت که این تعدک از دست کدام کس باو رسیده بالجمله سر آن مفسد مصحوب سردار خاں روانه درگاه آسمان حاه گردید و ظفر خاں و دیگر بدهای شایسته خدمت که مصدر ترویات پسندیده گردیده بودند هر کدام در خور استعداد خویش بانعامه منصب و اقسام مراحم اختصاص یافتند و درین تاریخ خبر رسید که رقیه سلطان بیگم صبیحه مرزا همدال منکوحه حضرت عرش آشیدانی در دارالخلافه اکبرآباد بجوار رحمت ایزدی پیوستند و کلاں آنحضرت ایشان بودند و چون فرزند داشتند در زمانه که شاهجهان بعالم وجود آمدند حضرت عرش آشیدانی آن گوهریکنای خلافت را به مشکوه بیگم سپردند و این سرپر آرای خلافتسرای قدس متکمل تربیت شاهزاده والا گهر شد القصه در هشتاد و چهار سالگی به بهانخانه عدم شتافتند در خلال این احوال عبدالرحیم ولد بیروم حان مشمول انواع مراحم و اقسام نوازش گردیده بتارگی بخطاب مستطاب خانخانان فرق عرت بر امراخت و خلعت و اسپ مرحمت نموده بایالت سرکار قنوج رخصت فرمودند و مقارن این حال تمامی فیلان مهابتخان که قبل ازیں فرمان طلب شده بود بدرگاه رسیده داخل فیلقانه بادشاهی شدند درین روزها معروض گردید که مهابتخان صبیحه خود را بخواجه بر خوردار نام سزرگزاده نقشبندی نسبت کرده و چون این وصلت بے اذن و رخصت آن حضرت شده بود برخاطر اشرف گران آمد او را بحضور اندس طلبیده فرمودند که چرا بیدستوری ما دختر چنین عمده دولت را گرفته جواب پسندیده سامان نتوانست نمود و بحکم اشرف شلاق بخت و رسا خورده محبوس گردید و درین روزها میرزا دکهنی پسر میرزا رستم صفوی بخطاب شاهدوار خاں اختصاص یافت بخت و نهم اسعدارمد ساحل دریای چناب نورود مرکب مسعود آراستگی یافت *

جشن بست و یکمین نوروز از جلوس همایون

روز سه شنبه بخت و دوم جمادی الثانی سنه هزار و سی و پنج هجری نیرجهان امروز بجرج حمل تحویل نمود و سال بخت و یکم از جلوس مبارک آغار شد بر ساحل دریای چناب یکروز بلوازم جشن نوروزی پرداخته روز دیگر ازین منزل کوچ فرمودند و درینولا اقا محمد ایلچی شاه فلک بارگاه شاه عباس را رخصت انعطاف ارزانی داشته خلعت با خنجر مرصع و سی هزار روپیه باو مرحمت فرمودند و مکتوبی که در جواب محبت نامه شاهي نگارش یافته بود با گریز مرصع تمام الناس که یک لک روپیه قیضه داشت و کمر خنجر مرصع نفیس نادر برسم ارمغان حواله او شد در اوراق سابقه مستان عرب دست غیب نزد مهابتخان بجهت اردن فیلان رقمزده کلک سوانح نگار گشته

این درگاه ما درگاه نورمیدی فیضت

ملتحمس او بعز اجابت مقربین گشت درین تاریخ طهمورث پسر گلن شاهزاده دانیال از خدمت شاهجهان جدا شده بگلزمت شناخت قبل ازین هوشنگ برادر خورد او بر زمین موس سعادت بدیر گشته بود درینولا او بجز برهنمونی بخت خود را بقدری استان رسانید و بادباعت مراحم و نوازش مخصوص گردید و بجهت سرفرازی آنها تسلیم محبت خویش که نامطالع سلاطین چغنی گورکان گویند فرموده بهار مانو بیگم حبیه خود را به طهمورث و هوشمند مانو بیگم حبیه سلطانخسرو را به هوشنگ نسبت کردند درینوقت معتمد حاکم خدمت بخشیکری عر اختصاص یافت چون ار مدتاه مدید هوای کابل در خاطر مدسی مظاهر سیر میکرد و بتاریخ هفتم اسفندارمذ سنه هزار و سی و پنج بعزم سیر و تکار بهت موکب اقبال بدانصوب اتفاق افتاد چند روز در ظاهر لاهور مقام فرموده روز جمعه بیست و سوم ماه مذکور کوچ فرمودند افتخار خان پسر احمد بنگال کابلی سرحدات را پیشکش آورده حبیبی اخلاص بر زمین سود و حضرت شاهنشاهی سر دیار مدی درگاه بی نیاز بود آورده سجدهات شکر این موهبت عظمی که ار مواهب محدده الهی بود بتقدیر رسانیده حکم نواختن شادیانه فرمودند فرمان شد که سران اشفته دماغ تبا اندیش را به لاهور برده از دروازه قلعه بیاورند تعصیل این اجمال آنکه چون ظفر خان پسر خواجه ابوالحسن بکابل رسید شنید که بلمگپوس اوربک بقصد شورش امرائی رفته انگیزی بنواحی غربی آمده مشارالیه باتفاق دیگر بندها تعینات صوبه مذکور آمده لاسکرها فراهم آورده بود درین اثنا احداث بد بهان قابو یافته با شارت ان تبا اندیش به تیراه آمده راه بی و دست اندازی که شیوه شدیه ان مفسد سیاه نکت است پیش میگردد و بلمگپوس از ان اراده باطل دامت گزیده یکی ار حویشان خود را نزد ظفر خان فرستاده اظهار ملائمت و چاپلوسی نموده اولیای دولت قاهره خاطر ار الحاسب پرداخته دفع فساد احداث بد بهان را پیشنها همت ساختند و به همان استعداد و جمعیت ار راه گردیده بر سران مقهور روان شدند چون خبر برگشتن بلمگپوس و آمدن لشکر ظفر اثریان بد مرحام میرسد تاف مقاومت دیار و ده خود را بکوه او اگر که محکمه او بود میکشد و ان بیعاقبت ان کوه را بد راه روزند اندیشیده دیواری در پیش دره بر آورده و استحکام تمام نموده ذخیره و سایر اسباب قلعه داری آماده و مهیا داشت اولیای دولت اند قرین استیصال او را پیشنها همت ساخته بقدیم سعی فراز و نشیب بسیار طی نموده بدره مذکور پیوستند و همه یکدل و یکجهت از اطراف هجوم آورده همت به تسخیر آنکماشتند هفتم حمادی الاولی نقاره فتم بلند آواره ساخته داد شجاعت و جلالت دادند از هنگام صبح تا سه بهر آتش قتال و جدال اشتعال داشت بعد ار سه بهر بانواع عواطف و مراحم الهی امواب فتم و فیروزی بر چهره مراک دولتخواهان مفتوح گردید و آنمحکمه بد ف بهادران لشکر منصور در آمد درینوقت یکی از احدیان شمشیر و کارد و انگشتی که بسته بود نزد ظفر خان برده می نماید و یقین میشود که اینها از ان عامی است

کورنش و زمین بوس نمایم اصلاً بجواب نہ پرداخت و چون برادر غمسخانه رسید ملازمان او تختہای دروازه را کہ در بانان بجهت احتیاط بحتہ بودند در ہم شکستہ بفضای دولتحانہ در آمدند جمع از خواہان کہ برگردو پیش الحضریت بمعدات حضور احتصاص داشتند ارگستاحی او بعرض ہمایوں رسانیدند الحضریت از درون حرگاہ برآمدہ بر پالکی نشستند در بدوقت مہا بختاں مراسم کورنش بتقدیم رسانیدہ انگاہ بردور پالکی گردیدہ معروضداشت کہ چون یقین کردم کہ ار اسیب عداوت دشمنی اصفخان حلائی و رہائی ممکن نیست و نادواع واقسام حواری و رسوائی کستہ خواہم شد ار روے اضطرار جرات و دلیری نمودہ خود را در پدای حضرت انداختم اکنون اگر مستوجب قتل و سیاست ام در حضور اشرف سیاست فرمایند در بدوقت راجپوتان او فوج فوج مسلح آمدہ در سراپردہ بادشاہی را مرا گرفتند و در خدمت الحضریت بجز عرب دست غیب کہ دستیار او بود و میر منصور بدخشی و حواہر خان خواجہ سرای و بلند خان و خدمت پرست خان و فیروز خان و خدمت خان خواجہ سرای و فصیح خان مجلسی و سہ چہار نفری از خواہان دیگری حاضر نبود چون ان ے ادب خاطر اقدس را شورانیدہ بود مزاج اعتدال سرشت را عذرت در شور داشت دو مرتبہ دست بر قبضہ شمشیر رسانیدہ خواستند کہ حہاں را ار لوٹ وجود ان بیداک پاک سارد ہربار میر منصور بدخشی بہ ترکی عرض می کرد کہ وقت مقتضی ان نیست صلاح حال منظور باید داشت و سزای کردار باہنجار این تیرہ بخت بدکردار را نابزد داد گر حوالہ فرمایند تاوقت استیصال او در رسد چون حرف او بفروغ دولتخواہی ارستگی داشت ضبط خود فرمودند و در اندک فرصت راجپوتان او درون بیرون دولتحانہ فرو گرفتند چنانچہ بغیر او و نوکران او کسی دیگر بنظر در نمی آمد در بدوقت ان بیعافیت عرض کرد کہ هنگام سواریست بضابطہ معہود سواری فرمایند تا ابیعلام مدوی در خدمت باشد و بر مردم ظاہر شود کہ این حرأت و گستاخی حسب الحکم ار من بوفوع آمدہ و اسب خود را پیش آوردہ مبالغہ و الکاح ہیار نمود کہ برہمین اسب سوار شوید غیرت سلطنت رخصت مداد کہ بر اسب او سواری فرمایند حکم شد کہ اسب سواری خاصہ را حاضر سازند و بجهت لباس پوشیدن و استعداد سواری خواستند کہ بدرون محل تشریف یزند آن ستیزہ کار راضی نسد القصہ آن قدر توقف رویداد کہ اسب خاصہ را حاضر ساختند و آنحضرت سوار شدہ دو تیر انداز بیرون دولتحانہ تشریف بردند بعد اران فیل خود را آوردہ القماس نمود کہ چون وقت شورش و ازدحام است صلاح دولت درین میدانند کہ بر فیل بستہ متوجہ شکار گاہ شوند و آنحضرت ے مبالغہ و مضائقہ برہماں فیل سوار شدند یکے از راجپوتان معتمد خود را در پیش فیل و دو راجپوت دیگر را در پس حوضہ نشانیدہ بود درین اثنا مقرب خان خود را رسانیدہ باستوفای او درون حوضہ نزدیک آنحضرت رفتہ نشست ظاہراً درین آشوب گاہ بے تمیزی زخمی بر پیشانی مقرب خان رسید

و اشارتی بطلب او نیز رفته درینولا احوالی اردر پیوست باجمعه طلب او به تحریک و کارپرداری آصفخان شده بود و پیش نهاد خاطر ایشان آنکه او را خوار و میغزت ساخته دست تعرض به ناموس و جان و مال او در زند و این مطلب گواں را بغایت سبکدست پیش گرفتند و او بر خلاف ایشان با چهار پنجهزار راجپوت خونخوار یکدیگر و یکجست آمده و اعیان اکثر را همراه آورده که هرگاه کار نجان و کار باستخوان رسد و از همه راه و از همه جهت مایوس گردن برآید پاس عرت و ناموس خود بقدر امکان دست و پا رده با اهل و عیال جان نثار شوند

وقت ضرورت چونمانده گریز * دست بگیرد سرشمشیر نیز

با آنکه از روش آمدن او در مردم حرفهای نامالیم مذکور میشد آصفخان در نهایت غفلت و بی پروائی سر می برد چون حرامدن او بعرض اقدس رسید نخست پیغام شد که تا مطالبات سرکار شاهاهی را بدیوان اعلی مفروغ بشارد و مدعیان را به مقتضای عدالت تسلی بنماید راه کورنش و ملائمت مسدود است و در باب خواجه سرخوردار پسر خواجه عمر نقشبندی که مهانتخان دختر خود را باو نموده و سابقاً مذکور شد که او را نیز چنگ زده نزدان سپردند حکم شد که آنچه مهانتخان باو داده فدائی خان تحصیل نموده بخزانة عامرة رساند و چون منزل بکنار بهت واقع بود نواب آصفخان باوجود چنین دشمن قوی باروے ارسرو جان گذشته در نهایت غفلت و عدم احتیاط صاحب و بدله خود یعنی حضرت شاهنشاهی را در آن طرف دریا گذاشته خود با عیال و احمال و ائقال و خدم و حشم از راه پل عبور نموده درین روے آب منزل گزید و هم چنین کار خالجات از خزانة و قورخانه و غیره حتی که خدمتگاران و بندهای نزدیک در کل از دریا عبور نمودند معتمد خان بخشی و میر تورک از آن گذشته شب در پیشخانه بود علی الصبح چون مهانتخان دریامت که کار ناموس و جان او رسیده علاج درینوقت که هیچکس در گردو پیش حضرت نموده بود با چهار پنجهزار سوار راجپوت که باها مول و عهد نموده بود از منزل خود برآمده نخست بر سر پل رسیده قریب دو هزار سوار بر پل میگذاشت که پل را آتش زده اگر کسی اراده آمدن داشته باشد بمداغ و مقابل قدم نرحا دارند و خود متوجه دولتخانه میگردند و از در حرم گذشته به پیشخانه معتمد خان رسیده بار پرس احوال نمود معتمد خان شمشیر بسته از خیمه برآمد و چون چشمش بر او افتاد از احوال شاهنشاهی استفسار نمود و قریب بصد راجپوت پیاده برچه و شمشیر در دست همراه داشت و از گردو عبار چهره ادم خوب محسوس نمیشد بر سمت دروازه کلان شتافت و درانوقت در فضاے دولتخانه معمودی از اهل یتاق و غیره و سه چهار خواجه سرای پیش دروازه ایستاده بودند مهانتخان سواره تا دولتخانه رفته از اسب فرود آمد درانوقت که پیاده شده بجانب اسلخانه شتافت قریب دوهصد راجپوت همراه داشت معتمد خان پیش رفته گفت که این همه گستاخی و بیباکی از ادب دور است نفی توقف نمائید تا من رفته عرض

مهر را فرستاده اند بهمان قرار داد پاسبان عزیمت امشده در بدوقت فدائی خاں چون از فتنه پردازی زمانه وقوف یافت سوار شده بکنار آب آمده و از آنکه پل را آتش داده بودند و امکان عبور متصور نبود ببقای شده در تیر باران بلا و تلاطم فتنه ناچندین نوکران خویش روزی دو لخته نه اسب بدریا زده خواست که بشناوری عبور نماید شنش کس از همراهان او بموج فتنه رفتند و چندی از تندهی آب پایان رویه افتادند و نیم حادی ساحل سلامت رسانیدند و خود با اسب سوار بر آمده چپقلس نمایان گرد و دست اکثری از رفقای او برآر رسید و چهار کس از همراهان او جان نثار شدند و چون دید که کاری از پیش نمیرود و عیدم روزوار است و بعلازمت اشرف نمیتواند رسید عطف عنان نموده از آب گذشت و حضرت شاهدشاهی امروز و آن شب در منزل شهریار بسر بردند روز شنبه هشتم فروردی مطابق بیست و نهم جمادی الثانی آصفخان باتفاق خواجه ابوالحسن و دیگر عمدهات دولت قور سنگ داده در خدمت مهد علیا مور جهان بیگم از گذری که عاریبیک مسرف دوازه پایاب دیده بود قرار گذاشتن داد اتفاقاً یزیدی گذر ها همان بود سه چهار جا از آب عمیق عرض گذشتند و در وقت گذاشتن انتظام افواج برجا نهاد هر موج بطرفی افتاد آصفخان و خواجه ابوالحسن و ازادخان با عماري بیگم روزی هجده کلا عیدم که ویلان کاری خود را پیش داده کنار آب را مضبوط ساخته بودند در آمدند و فدائی خاں بعامله یک تیر انداز پایان تر مقابل فوج دیگر از آب گذشت و اسوطلب پسر آصفخان و شیر خواجه و اله یار و بحیاری مردم پایان بر فدائی خاں عبور نمودند و هدور حمه بکنار پیوسته و بعضی میان آب بودند که افواج عیدم ویلان را پیش رانده حمله آوردند و هنوز آصفخان و خواجه ابوالحسن در میان آب بودند و معتمد خان از آب یک جا گذشته بر لب آب دویم ایستاده تماشاای دیدگی تقدیر میکرد که سوار و پنداده و اسب و شتر در میان دریا در آمده پهلوسر یکدیگر بر رفته سعی در گذشتن دارند در پس رفت ندیم خواجه سرای بیگم آمده مخاطب ساخت که مهد علیا می فرماید که ایچچه جاء توقف و نامل است پای همت پیش نهید که بمجرد در آمدن شما عیدم مدهزم گشته راه اوارگی پیش خواهد گرفت از استماع اینخطاب و عتاب خواجه ابوالحسن و معتمد خان اسپان خود را در آب زدند و فوج غنیم و راجپوتان مردم اینکادب را پیش انداخته بدریا در آمدند در عماري بیگم دختر شهریار و صبیبه شاهدوار خاں بودند تیر سر بازوے دختر شهریار رسید و بیگم بدست خود برآورده بیرون انداخت و لباسها بکون رنگین شد و جواهر خاں خواجه سرا ناظر محل و ندیم خواجه سرای بیگم و خواجه سرای دیگر در پیش فیل جاں نثار گردیدند و دو زخم شمشیر بر خرطوم فیل بیگم رسید و بعد از آنکه روی فیل برگشت دو سه زخم سرچه بر عقب فیل زدند تا آنکه شمشیرها از پے هم میزدند فیلبان اس سعی در راندن فیل داشت تا جائی رسید که آب عمیق آمد و اسپان به شناوری افتادند و بهم غرق شدن بود ناگزیر عطف عنان نمودند و فیل بیگم بشناوری از آب گذشت و بدولتخانه بادشاهی رفته فرود آمدند و چون راجپوتان قصد

و خدمت پرستخان خواص که معتاد شراب و پداله خاصه در دست داشت خود را بفیل رسانید و هر چند راجپوتان بشفلی بوجه و زور دست و بازو مانع آمدند و خواستند که او را جای ندهند او کداره حوضه را محکم گرفته خود را نگاه میداشت و چون در دیورن جاء نشستن نبود خود را امیان حوضه گنجانید و چون قریب نیم کروه محاسن طے شد گجھت خان داروغه فیلقخانه ماده فیل سوار بخاصه را حاضر آورد و خود در پیش میل و پیروش در عقب نشسته بود مهابتخان اشاره کرد تا آن بیگناه را بپیشش شهید کردند بالجمله در لباس سیرو و شکار بر سمت منزل خویش راهبری نمود و الحضررت بدریون خانه او در آمده زمانی توقف فرمودند فرودان خود را بر دور الحضررت گردانید و چون از دور جهان بیگم غافل افتاده بود در یفوققت بخاطرش رسید که بار حضرت شاهدشاهی را بدولتخانه برده از اینجا همراه نور جهان بیگم بار کده خود آورد باین قصد بار دیگر الحضررت را بدولتخانه آورد فصارا در هنگامی که حضرت شاهدشاهی بقصد سیرو و شکار سوار شدند نور جهان بیگم فرصت عذیمت شمرده با جواهر حان خواجه سرا که ناظر محلات مادشاهی بود از آب گذشته بمدرل برادر خود اصفخان رفته بود آن کم فرصت تیر رفتن بیگم یافته از سهوی که در محارست بیگم کرده بدامت کشیده متردد خاطر گشت انگاه در فکر شهریار شد و دانست که جدا داشتن او از خدمت حضرت خطائی است عظیم لاجرم رای فاسد او بر اینمعی قرار گرفت و الحضررت را باز سوار ساخته بمدرل شهریار برد و الحضررت اروسعت حوصله و گرانبازی هرچه او می گفت میکردند در بدو رفت چو بیدره شجاعخان همراه شد و چون بخانه شهریار در می آید بر راجپوتان اشاره کرد تا او را بقتل رسانیدند بالجمله چون نور جهان بیگم از آب گذشته بمدرل برادر خود رفت عمدهای دولت را طلبداشته مخاطب و معاتب ساخت که از غفلت و خامکاری شما کار تا باینجا کشید و آنچه در مخیله هیچکس نگذشته بود بظهور آمد و در بدش خدا و خلق خجلت زده کردار خویش گشتید اکذون تدارک آن باید کرد و در آنچه صلاح دولت و برآمد کار باشد باتفاق معروض باید داشت همه یکدل و یکزبان معروضاسایند که تدبیر درست و راه صایب انست که فردا فوجها ترتیب داده در رکاب سعادت از آب گذشته آن معاندان را مقهور و مذکور ساخته بدولت رمین بوس بدگان حضرت سرفراز شویم چون کنکاش نا صواب بمصامع جلال رسید از ضابطه معقول دور نمود همان شب مقربخان و صادقخان بخشی و میر منصور و خدمتخان را بے در پے نزد اصفخان و عمدهای دولت فرستادند که از آب گذشتن و جنگ انداختن محض خطاست رنهار که این تدبیر نا درست را نتیجه خامکاری و ناسازگاری دانسته پدایمون خاطر را ندهند که بجز بدامت و پشیمانی اثری بران مرتب نخواهد شد هرگاه درینطرف باشم بکدام دلگرمی و بچه امید جنگ میکود و بجهت اعتماد ر' حنط انگشتی مبارک خود را مصحوب میر منصور فرستادند تا اصفخان بکمان آنکه اندکها راده طبیعت مهابتخان بے عاقبت باشد و حضرت به تکلیف او حکم فرموده

آدابیکه درین دولت معمول است کفایت نذر محمد خاں که مشتمل بر اظهار اخلاص و بیارمندی بود با تحفه و هدایای آن ملک گذرانیده نگاه پیشکش خود را بدطر در آوردند و سوغاتهای نذر محمد خاں از اسب و غلام ترکی و غیره موافق پنجاه هزار روبیه قیمت شد و عجله الوقت سی هزار روبیه انعام یافت پیش اربن نگاشته کلک وقایع نگار گشته که چون آصف خاں بهیچ وجه از مهابتخاں ایمن نبود به قلعه اتک که در جاگیر او بود رفته تحصن جعت و همگی دود و پنجاه کس از سوار و پیاده با او همراه بودند مهابتخاں چندی از احدیان بادشاهی و ملازمان خود و رمینداران آن نواحی را بحر کردگی بهرور نام بحر خود و شاه قلی فرستاد که گرم و گیرا شتافته به محاصره قلعه پردازند نامبردها در آنجا رسیده قلعه را بدست آوردند و آصف خاں عدان به قضا سپرد و فرستادهای مهابتخاں به عهد و سوگند آرام بخش خاطر متوحش او گشته حقیقت را بمهابتخاں نوشتند و چون موکب گیهای شکوه از دریای اتک عبور نمود مهابتخاں از حضرت رخصت حاصل نموده بقلعه اتک رفت و آصف خاں را با ابوطالب بحر و خلیل الله ولد میر میران مقید و محبوس ساخت و قلعه را بملازمان خود سپرد و در همین اثنا عبدالخالق درادر راده خواجه شمش الدین محمد خواتمی را که از مصاحبان و مخصوصان آصفخاں بود با محمد تقی بخشی شاهجهان که در محاصره نرهادپور بدست افتاده بود به تیغ بیباکی آواره صحرائ عدم گردانید و ملا میر محمد قدمدیرا که بحسب اخوندی برد آصفخاں بود و قتیکه او را رنجیر کردند بحسب اتفاق رنجیر حلقه دارد در پای او کردند چنانچه باید استحکام ندادند باندک حرکت از پای او درآمد این مقدمه حمل بر افسونگری و ساحری او کرد او حافظ قرآن مجید بود و پیوسته بتلاوت اشتغال داشت و لبهای او بتلاوت متحرک بود اربن حرکت لب یقین کرد که مرا دعای بد میکند و از غلبه و سواس و فرط قوهم آن مظلوم راه تیغ ستم شهید ساخت ملا محمد باضایل صوری و کسب و کمالات بزور صلاح و پرهیزکاری آراستگی داشت امحوس که آن سفاک بیباک قدر چنین مردی بشناخت و بیهوده ضایع ساخت و چون بمواحي جلال آساد نزول اردوی گیهای بوی اتفاق افتاد جمع از کافران آمده ملازمت نمودند اکنون مجملی از معتقدات و رسوم که میان ایشان شایع است بجهت غرابت مرقوم میگردد طریق آنها به آئین کافران تبت نزدیک است بقی صورت آدمی از طلا یا از سنگ ساخته پرستش مینمایند و بیش از یکزن نمیکند مگرین اول نازادگاه باشد یا با شوهر ناسارگار و اگر خواهند که نخانه دوستی یا خویشی بروند از بالای بام یکدیگر تردد میکنند و حصار شهر را جز یکدر نمیباشد و غیر از خوک و ماهی و مرغ دیگر همه گوشت میخورند و حل دارند میگویند که از قوم ما هر کس که ماهی خورد البته کور شده و گوشت را بخدی کرده میخورند و لباس سرخ را دوست میدارند و مرده خود را لباس پوشانیده و محلح ساخته با صراحی و پیاله و شراب در گور میگذارند

تمام باینکاتب کردند درینوقت اصفهان پیدا شد و از نیرنگی زمانه و بهر راه رفتن رفیقان و بستنی نقش بد گله اغار کرده روانه شد و هر چند حاضران از ایشان نشان خواستند اتوری ظاهر شد که بکدام جانب شستافت و خواجه ابوالحسن گرم راند و از هول اضطراب اسب بدریا زد و چون آب عمیق بود و تند میرفت در وقت شدایی از اسب جدا شد قاقاش رین را بدو دست محکم گرفته بود تا آنکه غوطه خورد و نفس گیر شد قاش رین نگذاشت درینحالت مخصه ملاح کشمیری خود را رسانیده خواجه را برآورد و فدائی خان با جمعی از نوکران خود و چندی از بدهای پادشاهی که دوستی و اشداهی باو داشتند از آب گذشته باموجی که در مقابل او بود چپقلش کرد و عدیم خود را برداشته تا خانه شهریار که حضرت شاهدشاهی در آنجا تسریف داشتند خود را رسانند و چون درون سرپرده از سوار و پیاده ملامال بود بر سر در ایستاده به تبر اندازی پرداخت چنانچه تیرهای او اکثر در صحن دولتخانه در یک انحصرت می رسید و مخلص خان در پیش تحت ایستاده بود بالجمله فدائیکان زمانه بمدد ایستاده تلاش میکرد و از همراهان او سید مظفر که از جوانان کار طلب کار دیده مدوی بود و عطاءالله نام خویش فدائی خان دریافت سعادت شهادت حیات حاوود یافتند و سید عدد العفور بخاری که از جوانان شجاع است زخم کاری برداشت و چهار رحم ناسب سواری فدائی خان رسید و چون دریافت که کاری از پیش می رود و خدمت بمدد تواند رسید عطف عدان نموده از اردو برآمد و بطرف بالای آب شتافت و روز دیگر از آب گذشته بهر تاس نزد فرزندان خود رفت و از آنجا عیال را برداشته بگرچاک تندیه رخت سلامت کسید بدر بخش نام زمیندار پرگنه مدکور باو رابطه قدیم داشت فرزندان را در آنجا گذاشته و خاطر از آنجانب را پرداخته حریده بکاتب هندوستان شتافت و شیر خواجه و اله و زدی خان قراول ناشی و اله یار پسر افتخار خان هر کدام بطرفی رفتند و آصف خان چون دانست که از دست مهابتخان خلاصی ممکن نیست با پسر خود ابوطالب و دو صد و سه صد سوار معلوک از بارگیر و اهل خدمت بجانب قلعه اٹک که در تیول او بود رفت و چون به رها تاس رسید ارادات خان خبر یافت که در گوشه فرود آمده کسان خود را فرستاده بمبالغه بهیار برد خود طلبید لیکن هر چند سعی کرد او بهمراهی آصف خان راضی نشد و آصفخان بقلعه اٹک رفته متحصن گشت و ارادتخان برگشته بازو آمد و بعد از آن خواجه ابوالحسن بعه و سوگند اطمینان خاطر بخشیده مهابتخان را دید و نوشته بنام ارادتخان و معتمد خان مشتمل بر سوگند غلیظ شدید بخط او گرفت که گزند جانی و نقصانی بعزت و ناموس برساند انگاه ایشان را همراه برده ملاقات داد در پی روز عبدالصمد نواسه شیم چاند منجم را که باصف خان رابطه قوی داشت و الحق جوان مستعد بود بشامت آشنائی او در حضور خود بقتل رسانید مقارن این حال شاه خواجه ابلیجی نذر محمد خان والی بلخ بدرگاه والا رسیده ملازمت نمود و بعد از ادای کورنش و تعلیم و

هزار جات هرجا را چپونه را در اطراف و نواحی یافتند از کوتل هندو کش گذرانیده مرو خند و باین طریق قریب پانصد راجپوت که پیشتر از آنها سردار قوم بودند و بشجاعت و مردانگی اشتهار داشتند فروخت رفتند و مهابتخان ارشدین اینجبر سراسیمه و مضطرب سوار شده کمک نوکران خود شقاقت و در انداز راه نقش را طور دیگر دیده از بیم و هراس که مبادا درین آشوب کشته شود برگشته خود را در پناه دولتخانه انداخت و بالتماس او حبشیان و کوتوال خان و جمال خان حواص را حکم شد تا این دهنه را درو نشانند دیگر عرض رسید که باعث جنگ و مانده مساند تدبیر الزمان خویش حواصه ادوالحسن و خواجه قاسم برادر اوست هر دو را بحضور طلبیده باز پرس فرمودند جوابی که تسلی او شود سامان نیا رستند کرد چون کس بسیاری از تیرو تعذگ بقتل رسیده بودند تا گزیر مراعات خاطر او از لوازم شمرده نامبردها را بوی حواله کردند و او در نهایت خواری و رسوائی سرو پا برهنه بخانه خود برده مقید ساخت و آنچه در بساط آنها بود تمام متصرف شد درینولا عرض رسید که عبد رحبشی در سن هشتاد سالگی ناحل طبعی درگذشت عبد درمن سپاهگری و سرداری و ضوابط تدبیر عدیل و نظیر نداشت او باش املک را چنانچه باید ضبط کرده بود تا آخر عمر روزگار عزت سربرد و در هیچ تاریخی بد نظر در نیامده که غلام حبشی بمرتبه او رسیده باشد و درین ایام سید بهوه حاتم دهلوی بموجب نوشته مهابتخان عبدالرحیم خانخانان را که متوجه جاگیر خود بود برگردانیده بلاهور فرستاد درینولا خبر رسید که شاهزادهای والا نژاد سلطان دارا شکوه و سلطان اورنگ زیب پسران شاهجهان بحوالی اکبر آباد رسیده خاطر فدسی مظاهرار مرده وصول بجایر کامگار گلگل شکست لیکن مهابتخان بمظفرخان حارس دارالسلامه نوشت که نظر بند نگاهدارد و بدرگاه بیارد چون توجه خاطر اسرف لشکار بسیار بود و شیفتگی انحصرت درین شکل بحدی رسیده بود که در حصر و سفریکور بی شکار ممکن نیست که بسر آید لاحرم درینولا الهوردخان قراول بیگی بحسب شکار ممرعه نور کلانی که اهل هند انرا ناور گویند از ریسمان تانیده ترتیب داده پیشکش نمود مبلغ بیست و پنجاه هزار روپیه بران صرف شده بداندان در موضع ارعده که از شکار گاهای مقرر اید ملک است بمقتصدیان سرکار حکم شد که نور مذکور را بشکار مرده استاده نمودند و شکارها را هرجا بدیدر آوردد و حضرت بایرستاران حرم سراسر عرت بدشاط شکار توجه فرمودند شاه اسمعیل هزاره که حماعته هزارها او را بدیزگی و مرشدی قبول میداشتند و باتوابع و لواحق خویش در ظاهر دهه میرموس فرود آمده بود حضرت شاهدساهی نا نور حهان بیگم و اهل حرم بمنزل شاه اسمعیل تشریف فرمودند و بیگم بفرزندان شاه از اقسام و حواهر در داری مرصع آلات تلتطف فرمودند و از الجا بدشاط شکار پرداخته قریب سیصد راس از رنگ و قوچ کوهی و خرس و کفتار که درین دور در آمده بود شکار شد و یکی از همه کلان تر بود و در فرمودند سه من و سه سیر بورن جهاندگیری بر آمد و از سونج آنکه چون حنر گستاخی مهابتخان بسمع

و سوگند ایشان این است که کله آهرو را با بزرادر آتش میفروشند و باز آنرا از اجبار برداشته بر درخت میگذارند و میگویند که هر کس از ما این سوگند را بدروغ خورده البته بدبختی مبتلا شده و اگر پدرزین پسر خود را بخوش کند بگیرد و پسر جوان با فاضلیقه نمیدماید حضرت شاهنشاهی فرمودند که هر چه دل شما از چیزهای هندوستان خواهش داشته باشد درخواست نماید اسب و شمشیر و نقد و سو و پای سرخ التماس کردند و کامیاب مراد گشتند در پی آنها جگمت سدگه پسر راجه ناسوا از اردوسه گیهای شکوه فرار نموده بکوهستان شمالی لاهور که وطن اوست شتافت و مقارن این حال صادق خان بایالت صوبه پنجاب رخصت یافت و حکم شد که تدبیه و قادیب جگمت سدگه نماید و حضرت شاهنشاهی منزل بمنزل به نشاط شکار پرداخته روز یکشنبه بستم اردی بهشت در ساعت مسعود داخل شهر کابل شدند و درین روز بر میل دهمین هزار کمان از میان بازار گذشته بباغ شهر آرا که نزدیک بقعه کابل واقع است نزول اجلاس فرمودند روز جمعه غره خورداد بروضه مدوره حضرت فردوس مکانی تشریف برده لوازم دیارمندی بتقدیم رسانیده از ماطن قدسی موطن آن حضرت استمداد همت نمودند و همچنین به زیارت میرزا همدال و عم بزرگوار خود میرزا محمد حکم تبرک جسته از حضرت حق سبحانه تعالی التماس امرش ایشان فرمودند از غرایب اتفاقات که از نهالخانه تقدیر بر مصله ظهور پرتو افکند پاداش کردار رشت مهابت خان است تفصیل این اجمال آنکه چون آن حرارت و گستاخی در کنار آب بهت ازو ظهور آمد و امرای بلخ و سبله ناسپاه از غفلت خویش خجلت زده خاروند خویش گشتند و امری که در مخیله هیچکس خطور نکرده بود چهره بردار ظهور گشت راجپوتان او بدست تسلط و اقتدار که بحسب اتفاق روزه نموده بود خود سرو معرور گشته دست تعدی و تجاوز بر رعایا و زیردستان دراز کرده هیچکس را موقوف نمی شمردند تا آنکه روزگار برگشت و دست فتنه آتش بحرم همتی آن خود سران زد بالجملة جمعی از راجپوتان در چلکه که از شکار گاهای مقرری کابل است رفته اسپان خود بچرا گذاشته بودند چون چلکه را بجهت شکار بادشاهی قرق ساخته بجمعی از اعدیان حواله نموده بودند یکی از آنها مانع آمده کار بدرشتی گذارید و راجپوتان بلسانیا آن بیچاره را بزخم تیغ پاره پاره کردند چندی از خویشان و برادران او و اعدیان دیگر بدرگاه رفته استغاثه و دادخواهی نمودند حکم شد که اگر او را شفاعت می باشد نام و نشان او معروض دارند تا بحضور اشرف طلبیده بار پوس فرمائیم و بعد از اثبات خون بمزای رسد اعدیان را باین حکم تسلی نگشته برگشتند راجپوتان نیز قریب ناها فرود آمده بودند روز دیگر اعدیان مستعد رزم و پیکار شده همسر یکجست و یک روز بر سر دایره راجپوتان آمده و چون اعدیان تیر انداز و توپچی مودد ناندک رد و خوردی راجپوت بسیار کشته شد و چندی را که مهابتخان از مرزندان حقیقی گرامی ترمی دید علف تنع انتقام گردیدند تخمیداً هشتصد و نهصد راجپوت بقتل رسیده باشند و احشام کابل و

عقد از دواج شایسته خان پسر اصفهانست می گوید که هرگاه قاسو یابم مهابتخان را به بدوق خواهم رد و بنظیر اینهمه خدمات خاطر او را مطمئن میساختند تا آنکه رفته رفته توهمی که در ابتدا داشت و از او رهگذر هوشیار و بیدار می بود و جماعتی کثیر از اجپوتان با خود بدرگاه می آورد بر گرد و پیش دولتخانه بار میداشت کم شد و آن ضبط و انتظام بر جا نماند و معین نوکران خوب او در جنگ احدیان کابل بقتل رسیدند و نور جهان بیگم بحلاف او پیوسته در انتظار فرصت بود و سپاه نگاه میداشت و مردم دلیر جنگ آرما را دلاسا می کرد و مستمال و امیدوار میساخت تا آنکه هوشیار خان حواجه سرای بیگم بموجب نوشته ایشان قریب بدو هزار سوار او لاهور بفرستاده خدمت شرافت و در رکاب سعادت هم جمعیت نیک فراهم آمده بود یک منزل پیرس از رهتاس دیدن محله سواران را تقریب ساخته فرمودند که تمام سپاه قدیم و جدید جیبده پوشیده در راه بایستند انگاه بلند خان خواص را حکم شد که از جانب حضرت بود مهابتخان رفته بیغم گذارد که امروز مردم بیگم خود را بنظر اشرف سی گذارند بهتر است که مجرای اول را موقوف دارید مبادا باهم گفتگو شده بجنگ و تراج کشد و در عقب بلند خان حواجه انور را فرستادند که این سخن پسندیده معقول او سار و او حسب الحکم عمل نموده درینوقت بکوشش بیامد روز دیگر نصیری از بددهانی بداد شاهی در درگاه فراهم آمدند و آنحضرت بمهابتخان حکم فرمودند که یک منزل از اردو پیش میفرسته باشد اگرچه اواز حقیقت کار آگاه گشت لیکن چون چشمش از جنگ احدیان رسیده بود کام و ناکام روانه پیش شد و آنحضرت بتعاقب او سوار شده گرم و گرم شدفتند و مهابتخان دیگر خود را جمع توانست ساخت و از منزل پیش نیز کوچ نکرده از دریا بهت گذشته مرود آمد و حضرت شاهنشاهی درینطرف معسکر آراستند و افضلخان را نزد آن اشفنه دماغ فرستاده چهار حکم بتقریر او حواله فرمودند بحسب آنکه چون شاهجهان بصوف پنده رفته او نیز از پی رفته انهم را انجام رساند دویم افضلخان را ملازمت حضور فرستد سویم طهمورث و هوشنگ پسران شاهزاده دانیال را روانه حضور نماید چهارم لشکری پسر محصلخان را که غامن اوست و تاحال ملازمت نیامده حاضر سار و اگر در فرستادن افضلخان استادگی کند یقین شناسد که موج نرسد و تعیین خواهد شد افضلخان پسران شاهزاده دانیال را همراه آورده معروضداشت که در باد افضلخان عرض میکند که چون از جانب بیگم ایمن بیستم بیم اندازم که اگر افضلخان را از دست دهم مبادا لشکر سرمن تعیین فرماید درینصورت بدده را بهر خدمتی که تعیین فرماید بدان سرفراز شده چون از لاهور بگذرم مدت سرچشم و دل گذاشته افضلخان را روانه درگاه خواهم ساخت چون افضلخان عذر فرستادن افضلخان معروضداشت بیگم از حرهای لغو و بشورش در آمد و افضلخان بار رفته آنچه دیده و شنیده بود پوست کدنه ظاهر ساخت و گفت در فرستادن افضلخان توقف مصلحت نیست رهت بطور دیگر بحاطر برساند که ندانست خواهد کشید چون مهابتخان از حقیقت کار آگاه گشت

شاهجهان رسید مزاج بشورش گرائید و با وجود قلت جمعیت و عدم سامان داعیه مصمم شد که بخدمت پدر والا قدر شتافته سزای کردار ناهنجار در دامن روزگار او نهد باین عزیمت شتافته بتاریخ بیست و سوم رمضان سال هزار و سی و پنج با هزار سوار از مقام ناسک بر تنگ رایات برافراشتند بگمان آنکه شاید درین مسافت بقدر جمعیتی فراهم آید چون اجمیر مخیم گشت راجه کشن سنگه پسر راجه بهیم که با پانصد سوار در موکب منصور بود باجل طبعی در گذشت و جمعیت او متفرق گشت و همگی پانصد سوار در غایت پریشانی و تنگدستی همراه ماند و اراده سابق سامان پذیر شد ناگزیر رای عقد کشای چنین تقاضا فرمود که ولایت پنه شتافته روزی چند در آن تنگنای خمول باید گذرانید باین داعیه ار اجمیر بفاگور و ار ناگور محدود جوده پور و اران راه بجمیر بهضت اتفاق افتاد و حضرت جذت اشدانی در ایام هرج و مرج از همین راه ولایت سد و ملک تهته تسریف برده بودند و این موافقت ناجد بزرگوار از بدایع روزگار است چون خاطر فیص مظاهرار سید و شکار گلزار همیشه بهار کابل و پرداخت رور دوشنبه نره سهر پور ار کابل بصوب مستقر الحلافه کوس مراجعت بلند آواره گشت درین تاریخ حبر بیماری شاهزاده پرویز بعرض رسید که درد قلع قوی بهم رسیده ایشان را زمانی ممتد بی شعور داشت و بعد از تدبیرات بقدر خفنی حاصل شد و مقارن اینحال عرضداشت خالجهان رسید نوشته بود که شاهزاده نار ار هوش رفته و در بنمر تبه پنجگهزی که دو ساعت بحومی ناستد بی شعور بودند ناگزیر اطبا بداغ قرار دادند و پنج داغ در سرو پیشانی و شقیقه ایسان سوختند معهدا بهوش نیامدند و بعد از ساعت دیگر افاقت بهم رسید و سخن کردند و نار ار هوش رفتند اطبا بیماری ایسان را صرع تشخیص نموده اند و این نره افراط شرابست چنانچه هر دو عم ایشان شاهزاده شاه مراد و شاهزاده دانیال بهمین بیماری مبتلا گشته کاسه سر در کاسه شراب کردند درینولا شاعران کان ولا گهر سلطان دارا شکوه و شاهزاده اورنگ زیب از خدمت پدر بملامت حد بزرگوار آمده بدولت رمیی بوس مرق بیار نورانی ساختند ار فیلا و جواهر مرصع آلات قریب ده لک روبیه پیشکش ایسان بنظر درآمد درینولا ار نوشته فاضل حای بعرض رسید که نالیسقر پسر سلطان دانیال مرحوم در امر کوت ار شاهجهان جدائی گزیده بملک راحه گمشدگ خود را رسانیده بدقرب شاهزاده پرویز خواهد رسید و ار سوانح بهجت امرا که درین راه بظهور آمد آوارگی مهابتکل از درگاه است تفصیل این داستان برسم احوال آنکه ار تاریخیکه آن ندانیدش مصدر چنین گستاخی گردید مزاجش بشورش گرائند و ظرف حوصله اش تنگی کرد و باعیان دولت سلوک ناملایم پیش گرفته دلها را از خود آرده و خاطر را متفکر گردانید حضرت شاهنشاهی با وجود چنین گستاخی و سوء ادب ار کال حوصله و بردباری التفات و عنایت ظاهرمی ساختند و هرچه نورجهان میگم در جنوب می گفت بے کم و کاست نزد او بیان می فرمودند چنانچه مکرر بوزبان آورده که میگم قد تو دارد خبردار باش و صبیحه شاهنواز خان بپیره عبدالرحیم خانخانان که در

نصق انولایت بردارد و خانزاد خان را روانه حضور نماید شاهزاده پرویز از فرط باده پیمانی مرض صرع مبتلا شده رفته رفته از غذا نفرت بهمرساید و قوی به تحلیل رفت و هر چند اطبا بمعالجانه و تدبیرات پرداختند چون رمان ناگزیر در رسیده بود اثره بران مقرب نگشت و شب چهار شنبه بقاریخ هفتم شهر صفر سنه هزار سی و شش هجری پیمانه حیاتش لبریز گردید و کالبه ان مرحوم را نخست دران شهر امانت فرمودند و آخر با کبر آباد نقل کردند و در باغی که سبز کرده ان سرو جوئیبار سلطنت بود مدفون کردند و چون اینخبر بمصاحبه علییه رسید رضا بقضای ایزد تعالی داده زخم دروئی بمرهم صبر و شکیبائی چاره فرمودند در سن سی و هشت سالگی و مات یافت تاریخ فوت او بعضی ار فضلا چنین یافته اند وفات شاهزاده پرویز بعد ار استماع این خبر خاندانها حکم شد که فرزندان و بازماندهای ایشان را روانه در گاه والا سارد در خلال این احوال شاه خواجه ایلچی نذر محمد خان رخصت معاودت یافت و سوا آنچه بدفعات او عنایت شده بود چهل هزار روپیه دیگر مرحمت گردید و انمودگی ار نفایس هندوستان بخان فرستادند درینوا ابر طالب خلف اعتضاد الخلامت آصفخان بخطاب شایسته خان نامور شد درین ایام موسویخان از دکن مراجعت نموده سعادت زمین بوس دریافت و درینوا میرزا رستم صفوی بصوبه داری بهار فرق عزت برافراخت درین هنگام از عرضداشت متصدیان صوبه دکن بعرض رسید که یاقوت خان حبشی که در املک بعد از عبیر سرداری عمده ترازو نبود و در حیات عنبر نیز سپه سالاری لشکر و انتظام امواج نموده او مقرر بود اختیار بندوقی و دولتخواهی را سرمایه سعادت خود دانسته باپانصد سوار بحوالی حالناپور آمده بسر بلندرای نوشته که من بافتح حان بسر ملک عبیر و دیگر سرداران نظام الملک قرار دولتخواهی داده ار پیش قدمان این سعادت شده ام نامدرده هار یکدیگر سقمت کرده بے درپے حواهدد آمد چون خانجهان ار نوشته سر بلندرای بر حقیقت کار اطلاع یافت گذانته مستملبر استمالته و دولتخواهی بسیار بیاقوت حان نوشته سرگرم عزیمت گردانید و بسر بلندرای بیز مکتوبه قلمی نمود که در لوازم ضیافت و مراسم مهمانداری کوشیده بزودی روانه برهانپور سار در اوراق ساس مرقوم گردیده که شاهجهان با معدودی از بندها بجایب پتده نهضت فرمود چون در ایام شاهزادگی نادرشاه والا جاه شاه عباس طریقه دوستی و صداقت مسلوک و انواب مراسلات مفتوح داشتند و درین هرج و مرج شاه بیز متفحص احوال ایشان بودند بخاطر صواب اندیش رسید که ندان سمت شذافه نایسان نزدیک ناید شد یمن که بایباری مهربانی و اشعاق ایشان عبار شورش و مسادی که مرتفع شده فرو نشیند بالجمله چون بحوالی پتده پیوستند شریف الملک که حارس املک بود نه هزار سوار و دوآرده هزار پیاده فراهم آورده حصار شهر را استحکام داده قدم جوات پیش گذاشت و بالجمله همگی سیه چهار صد سوار از بددها و مادر همراه بودند تاب مدامه انهار نیارزه بحصار شهر در آمده

فی الفور اصفخان را خود آورده معذرت خواست و بعهده و سوگند خاطر او پرداخته و ملایمت فراوان ظاهر ساخته روانه درگاه نمود لیکن ابوطالب پسر او را بجهت مصلحتی که رقم پذیر گردیده روزی چند نگاهداشت بظاهر عزیمت بنظر او نموده کوچ بکوچ روانه شد و بخت و سویم ماهمذکور عبور مرکب منصور از آب بهت وقع شد از غریب آنکه یورش مهابتخان و هرج و مرج او برسلطان همین آب اتفاق افتاد و باز انحطاط اخراجت و رمان ادبار او برکنار همان دریا روی نمود و پس از روزی چند ابوطالب پسر اصفخان و بدیع الزمان داماد خواجه ابوالحسن و خواجه قاسم برادر او را نیز عذر خواسته بدرگاه فرستاد چون در جهه نگیرآباد نزول سعادت اتفاق افتاد داور بخش پسر خسرو و خانخانان و مقرنخان و میرجمله و اعیان شهر لاهور بدولت رمین نوس جبین اخلاص را نورانی ساختند هفتم ماه آنان ساعت معصود نزول مرکب اقبال مدارالسلطنت لاهور چهره افروز مراد گردید درین روز مسعود اصفخان صاحب صوبگی پنجاب اختصاص یافت و منصب وکالت ضمیمه مراحم گردید و حکم شد که سردیوان نشسته از روستا استقلال بتمشیت مهمات مالی و ملکی پردازد و خدمت دیوانی بخواجه ابوالحسن ارزانی شد و افضلخان از تعیر میرجمله بخدمت میرسامانی سروراری یافت و میرمدکور بخدمت بخشیدگری سر بلند گردید و سید جلال ولد سید محمد ببیره شاه عالم بحاری را که در گجرات آسوده اند و احوال ایشان بتقریبات درین اقبال نامه ثبت افتاد، رخصت وطن فرموده نیل بجهت سواری ایشان لطف نمودند در بدو بعرض رسید که مهابتخان از سمت راه پنده عدان تافه بجانب هندوستان روانه شد و نیز بمحاصر جلال رسید که بیعت و دو لک روبیه نقد و کلابی او از بدگاله فرستاده اند بحویلی دهلی رسیده بدانرا صفدرخان و سپهدار خان و علی قلی درمن و نورالدین قلی و ایدرای سنگدلان با هزار احدی تعیین شدند که بترجیح استعجال شتافته ررها بدست آرند نامبرده ها متوجه خدمت شده در حوالی شاه آباد بمردم او که خراشه می آوردند رسیدند و آنها زرها در سرا بوده متحصن شده تا ممکن و متصور بود مدافعه و مقابله پای ضلالت افشوند و بددهای درگاه بعد از رد و خوردن بسیار سوارا آتش زده بدرون در آمده مبلغ هارا متصرف شدند و مردم او قرار برقرار داده راه ادبار سپردند و فرمان شد که ررها بدرگاه فرستاده حود بتعاقب مهابتخان شتاند و مقارن این حال خانخانان را بمذنب همت هزاربذات و سوار از قرار دو اسپه و سه اسپه سرورار نموده خلعت و شمشیر و اسب پلچاق بازی مرمع و میل خاصه مرحمت نموده باجمعی از بددهای درگاه باستیصال مهابتخان استوری فرمودند و صوبه اجمیر به نیول او مقرر شد و چون مهم جگت سنگه از صادق خان سرانجام نشده بود و او را از دوستان مهابتخان میدانستند حکم شد که از سعادت کورنش محروم باشد و درین روز مخلص خان و جگت سنگه از کوهستان کانگرا رسیده ملازمت نمودند و درین روزها بمکر محال که خدمت ملک کوچ داشت فرمان صادر شد که او را صاحب صوبه بدگاله ساحتم بدانصوبه شتافته بضبط و

این ایام گذشته شدن محمد مومن است و او ارسادات سیفی بوده به سلسله نقیب خاں قرانت قریب داشت چون از عراق آمد حضرت عرش آشیانی صبیبه سادات خاں نبیره عم نقیب خاں را بوی دعوت فرمودند در هنگامیکه عبور شاهجهان در ممالک شرقیه افتاد مشارالیه در آن حدود جاگیر داشت بخدمت ایسان پیوست و یکچند درین هرج مرج همراهی گزیده سادات خاں که در خدمت شاهزاده پرویز بود نوشتها به مبالغه و تاکید فرستاده نزد خود طلب داشت و آن خون گرفته از خدمت شاهجهان جدا شده نزد سلطان پرویز آمد چون خبر آمدن او به حضرت شاهنشاهی رسید بحضور طلب فرمودند هرچند شاه پرویز التماس عفو گناه او نمود مهربان نشدند و آن سید زاده را در پای فیل مست انداخته بقوت تمام سیاست فرمودند در بقوت نظام الملک در قلعه دولت آباد حمید خاں نام علام حبسی را پیشواے خود ساخته مدار و اعتبار ملک و مال به قبضه افتادار او سپرد از سرون او و از اندرون ریش نظام الملک را مثل مرغی در قفس داشتند و خبر آمدن خالصجهان یقین شد حمید خاں با سه لک هون که دوازده لک روپیه باشد نزد او رفته با مسون و امسانه او را از راه برده قرار داد که مبلغ مذکور را بگیرد تمام ملک بالا گهاٹ را با قلعه احمد نگر به تصرف نظام الملک باز گذارد و فغان ازین افغان ناحق شناس که حقوق تراست حضرت شاعدهساهی را فراموش کرده چنان ملکی را به سه لک هون ار دست داد و تمام امرای دادشاهی که در تهاجمات بودند نوشتها فرستاد که آن محال را حوائه وکلای نظام الملک نموده خود را بحضور رسانند و همچنین نوشته تمام سپهدار حسن حاکم احمد نگر ارسال داشت چون مردم نظام الملک جهت اخذ قلعه شتافتند مشارالیه گفت که ملک تعلق به شما دارد متصرف باشید اما قلعه ممکن نیست که من از دست بدهم هرگاه که فرمان بدانید قلعه را خواهم داد محملاً هرچند وکلای نظام الملک دست و پا زدند اثری بران مترتب نگشت و سپهدار حان ادوقه و ذخیره فراوان بدرون برده با استحکام برج و باره پرداخت و مردانه مدام همت برجا داشت و دیگر نامردان بنوشته خانجهان ملک بالا گهاٹ را در کل نوکلای نظام الملک سپردند و به برهانپور آمدند الحال حقیقت احوال حمید خاں حبشی و مذکوره او بدست عرانت مرفوع میگردد که این سلام را زده بود از غریب رادهای این ملک و در اندامه که نظام الملک معتون شراب و شیفته ریا شد ایندعورت بدرون حرم راه یافته شراب محفی که مردم بیرون را از آن آگاهی نبود میسرسانیدوزن و دختر مردم را به قریب و مسون بد راه ساخته نزد او میبرد و به لباسهای مناسب و ریدتهای فاخر آراسته بدظر او حلوه میداد و او را بمناسرت و معاطفت پری پنکران سیم بر مبنای ساخته محظوظ و مسرور میداشت رفته رفته مدار و اختیار بیرون بقبضه اختیار شوهرش قرار یافت و از درون مدار رنگینی نظام الملک بدست آنعورت افتاد هرگاه آن زن سوار میشد سران سپاه و عمدهای دولت پیاده در رکاب او میرفتند و عرض مطالب خود می نمودند تا آنکه عادلخان موجی بر سر

متحصن گشت و چون از پیشتر صورت قلعه نموده توپ و تفنگ بسیار در برج و باره آماده ساخته بود درینولابدولت حصار در آمده بمداغه و مقابله پائے ضلالت افتد و شاهجهان مردم خود را منع فرمود که بر قلعه نثارند و رعیت خود را به توپ و تفنگ ضایع نمارند باوجود این معنی جمعی از جوانان کار طلب بر حصار بند شهر یورش نمودند و از استحکام برج و باره و کثرت توپخانه کاری ساختند و ناگزیر عطف عنان نموده دایره کردند و پس از روزی چند بار بهادران شیردل رنجیر گسل مانند برق لامع بقلعه تاختند و چون بر در قلعه همه جا میدان مسطح بود و اصلا پستی و بلندی و دیوار و درخت نداشت سپرها بر رو کشیده دویدند قضا را در انضاع حدیق عمیق و عریض مملو از آب بود بیش رفتن محال و پس گشتن از آن محال تر شد در میان میدان نرسیده توکل را حصار خود ساختند در بدوشت شاهجهان تکسره هم رسانید و بدایر بعضی مواضع که نوشتن آن طولی دارد سفر عراق در عقد توفیق امتداد و بیز خبر بیماری شاهزاده پرویز بقواتر پیوست و یقین شد که از بمرض حاش بر نیست و هم در بنصمن مکتوف نور جهان بیگم رسید مرفوم بود که مهابتخان از هدیت بهشت موکب نادرشاهی سراسیمه گشته مدادا از رعایت شورش مراج در راه غبار آسینش بدامن پسران شما رساند صلاح دولت درانست که بار نصاب دکن عطف عنان نموده روزی چند تا روزگار باید ساخت

تا خود فلک از پرده چه آرد بیرون
بدانرا باوجود ضعف فوی و بیماری صعب پالکی سواره از راه گجرات و ملک بهار متوجه دکن شدند درین ضمن خبر فوت شاهزاده پرویز رسید برفناح استعجال بهشت موکب مدصور افتاد و این راهیست که سلطان محمود از همین راه آمده فتح بنگاه سومهان کرده چنانچه مشهور است و شاهجهان ملک گجرات در آمده از بیست کوهی احمد آباد بگذر جانجایر دریای هند را عبور فرمودند و از گریوه چپهرائی که براجة نکلا به تعلق دارد بر آمده بداسک تربنگ از مصاف دکن که مردم خود را در آنجا گذاشته بودند بزرگ نموده و چون درین ملک عمارت نفوذ در همان نزدیکی تکبیر شده افتد در اندر زمین رحل اقامت انداختند درینولابدولت آصفجان بمصت هفت هزار دین و سوار دو اسبه و سه اسبه فرق عزت بر امراخت تا از قید مهابتخان و اسب جان نجات یافته بود مدمص و جاگیر نداشت احوال نامنظم بود درینولابدولت عرضداشت مقصدیان دکن به عرض رسید که نظام الملک از کوتاه اندیشی و فتنه انگیزی فتح حاش سر عبور و دیگر تربیت یافتهای نو دولت را بحدود ملک نادرشاهی مرستاده عباد شورش و معاد بر انگیزد لاجرم عمدة الملک حاججهان بجهت محافظت و محاربت لشکر حاش را که از بندهای کهن سال است و کاروان بحراست برهانپور مقرر داشته خود تا عساکر ظفرلوا متوجه بالا گهنت شد و تا کهرکمی که محل اقامت او بود عدان مبارعت باز نگشاید و نظام الملک از قلعه دولت آباد سر بیرون نکشید از سوانح

گشت چون مکر مخان بحکومت آبولایت کامیاب مراد گردید بحسب اتفاق فرمانی بنام او عراضدار یافت و او بر کشتی نشسته با استقبال برمان شقاقت قضا را غیر از بی دریای مقرر مشهور که در بنگاله است ناله آنی بود که کشتی را از آن جوی نایست گذشت چون کشتی مکر مخان بانجام میرسد بملاحان اشاره میکند کشتی را رمانی در کنار آب بار دارند تا بمار عصر گذارده متوجه مقصد گردند در وقتی که ملاحان میخواستند کشتی را بکنار آب رسانند باده بهمرسید و کشتی را سرگردانید و از شورش تلاطم حرکت بدووقع کشتی در آب فرو می رود مکر مخان ناچند کس که در آن کشتی بودند غریق بحر بنا میگردد و یک مقدمس سران گردانیده بر زمین ارد در خلال اینحال حانخانان ولد بیدر مخان در سن هفتاد و دو سالگی بلجل طبعی در گذشت تفصیل این اجمال آنکه چون بدلهلی رسید معفی قوی بر مزاجش استیلا یافت ناگزیر در آن مصر سعادت توفیق نمود و در اواسط سال هزار و سی و شش هجری و بیعت حیات سپرده در مقبره که برای مذکوره خود ساخته بود مدفون گردید از اعظم امرای ایندولت بود و در عهد سلطنت حضرت عرش اشیانی مصدر خدمات شایسته و فتوحات عظیمه گردید از جمله کار نمایان کرده نخست فتح گجرات و شکست مظهر که بهمان فتح گجرات از دست رفته بار بقصر اولیای دولت قاهره در آمد دویم فتح جنگ سهل که لشکر دکن را بافیلان مست جنگی و توپخانه عظیم همراه داشت و مشهور است که هفتاد هزار سوار فراهم آورده بود و خانخانان با بیست هزار سوار بمقابل او شقاوت و دو روز و یک شب جنگ عظیم کرده لواء فتح و فیروزی بر امر داشت و در آن معرکه مرد آرما مثل راحی علیخان سردارے بقتل رسید سویم فتح پنده و ملک سند و در برمان دولت حضرت جدت مکانی پسر کلانش شاهدوار خان با اندک مایه مردم عدس و شکست داد چنانچه بموقع خود ثنت افتاد بے اعراق خانزاد رشید بود که اگر اجل امان داد بے اثار بیک آرو بر صفحه روزگار یادگار ماند بے خانخانان در فانییت و استعداد یکنای روزگار بود و زبان عربی و ترکی و فارسی و هندی میدادست و از اقسام دادس عقلمی و نقلی حتی علوم هندی بهره وافی داشت و در شجاعت و شهامت و سرداری سربیتی بل آیتنی بود و زبان فارسی و هندی شعریکو گفتنی و و افعات سربیتی بحکم حضرت عرش اشیانی بفارسی ترجمه کرده و گاهی بیتی و احیاناً رباعی و عربی می گفت این چند بیت اوست

شمار شوق ندانسته ام که تا چند است * حر اینقدر که دلم سحت از زوهداست
 یکس صدق و صفا حرف عهد بیکار است * نگاه اهل محبت تمام سوگند است
 ده دلم دلم و نه دانه اینقدر دلم * که پای تا سرم هرچه هست در بداست
 مرا فروخت محبت ولی میدادم * که مستوری چه کس است و بهاء من چند است
 آدای حق محبت عدایت است دوست * و گرنه خاطر عاشق بهنم حورسند است
 ازان حوشم بسجدهای دلکش تو رحیم * که اندکی باد اهنای عشق تا چند است

نظام الملک فرستاد و از پنجانب نیز خواستند که لشکری تعیین نمایند و این عورت بطوع و رغبت خود و خواهش تمام استدعاء سپاه از نظام الملک کرده دلشین ساخت که اگر فوج عادلخا را شکست دادم زنی مصدر چنین کاری شگرف شده باشد و اگر دقش برعکس نشست شکست زنی چه اعتبار و افتخار خواهد افزود القصه این ماده گریح محتاج مرتکب این امر خطیور گشته پیوسته در ساق این یساق بقاف بر قامت رعنا افکنده بر اسب سوار می شد و خنجر و شمشیر مرصع بر کمر می بست و حلقهای طلا و مرصع که باصطلاح هندوستان کوزه گویند در دست می انداخت و دیگر اسباب سپاهیانه و تحایف مردانه با خود همراه میداشت و داد و دهش و انعام و بخشش و اسب میبست و بهانه میخواست هیچ روزی نمیکدشت که با سردارے رعایت نمیکرد و مبلغی بمردم میداد بعد از آنکه تلافی صفین و محاذات ملین اتفاق افتاد از علوهمت و علو حرارت دلیرانه بالشکر عادلخا مضاف داد و سپاه و سرداران را بقتل و حرب و طعن و ضرب ترعیب و تحریص نموده قدم مردانگی را دران بحروغا و لجه هیجا چون کوه استوار با سرجا داشت و ان غنیم و دشمن عظیم را شکست و احش داده جمیع فیلان و توپخانه را بدست آورده سالم و عالماً رایت مراجعت بر افراحت در بدولا بعرض رسید که چون امام قلیخان فرموده است تو از چند سال می رسیدی که ایلچی حضرت شاهنشاهی را در ماوراءالنهر نگاه داشته اد میانه سلوک نمود چون خبر بیعدایتی به شاهجهان و مخالفت نمودن ایشان بوالد والا فدر شایع شد لاجرم فدوه ممالک اسلام عبدالرحیم خواجه و ارکان خواجه را با شرایف تحف و هدایا همراه میرمدکور و رخصت فرمود و مکه و مدینه بپیر نوشته مصحوب خواجه ارسال داشت خواجه از اغاظم سادات و اراجله مشایخ ماوراءالنهر است نسبت شریفش بامام جعفر صادق علیه السلام منتهی میشود و بادشاه توران عبداللہ خان بخواجه جوئبار جد بزرگوار الجداد دست امامت داده بود و ارادت صادق داشت حضرت شاهنشاهی آمدن خواجه را گرمی داشته در تعظیم امروند و امرا و اعدان دولت را باستقبال فرستادند و چون بکابل رسید ظفرخان استقبال نموده بشهر آورد و مجلس عالی آراسته لوازم مهمانداری بتقدیموسانید و حضرت شاهنشاهی در سه مدرسی لاهور موسوی خان را با خلعت خامه و خنجر مرصع بدست فرستاده مصرت بخش خاطر آن سید عزیز شدند و بعد از ان بهادر خان اوزبک که در زمان عبدالمومن خان حاکم مشهد بود در این درگاه منصب پنجهزاری داشت باستقبال شتافت و چون خواجه بحوالی شهر بیوست بحکم اشرف خواجه ابوالحسن دیوان و ارادخان بخشی باستقبال او رفته ملاقات نمودند و همان روز بشرف دست دوس الحضررت مشرف گردید کوریش و تسلیم را معاف فرموده شرایط بررئی بجا آوردند و قریب باورنگ خلعت حکم بشتی فرمودند و بدشاه هزار روپیہ رسم انعام تکلیف فرمودند و روز دیگر چهارده قاب طعام الرش بدست ناظر ف طلا و نقره بجهت خواجه فرستادند و تمام ظروف بلوارم آن بایشان ارزانی داشتند درین ایام صوبه داری بنگاله از تعیر خاندان خان بمکر مخان ولد معظم خان مقرر

در پیوست و در اندای داروگیر رضا بهادر شربت خوشگوار شهادت چشید و پرتی راج زخمی شده در میدان افتاد خانجهاں دو پسر خود را بکشتن داده خود دیم جانی از آن مهلکه برآورده بجانب دکن شتافت و بنظام الملک پیوسته محرک سلسله شورش و فساد شد و مقارن اینحال نهضت مرکب جهانکنا بجانب دکن اتفاق افتاد و در ساعت مسعود دولتخانه برهانپور بذات جهاں از رونق و بها پذیرفت و اعظم خاں که در دولت جهانگیری خطاب ارادتخاں داشت باعساکر ظفر اثر بجبهت استیصال او ببلا گهاٹ تعین شد و امواج قاهره بادشاهی را مکرر با خانجهاں اتفاق مبارزت افتاد و هربار اثار تسلط و غلبه از بندهای درگاه ظهور رسید لیکن دفعه آن مقهور میسر نگشت تا آنکه عنان ادبار بجانب ممالک شرقی که محاکن افغانه است معطوف ساخت خاقان گیتی ستان عبدالله خاں بهادر فیروز جنگ را سردار کرده و سید مظفر و معتمد خاں کوکه و رشید خاں و چندے دیگر از امرا همراه نموده به تعاقب آن مقهور فرستادند و لشکر فیروزی اثر در حوالی برگده سنده که تحت کروهی اله آباد واقع است به آن بیسعادت رسید و او از حیات و نجات نا امید گشته با جمعی از پسران و خویشان و نوکران قدیم پای جهاٹ امشده بجنگ پرداخت و با دو پسر و چندے از منتسبان بقتل رسید و خاں بهادر فیروز جنگ سر بیمغز او را بدرگاه والا فرستاد بذاریخ بهت و یکم اسفند از مد در ساعت مسعود نهضت رایات اقبال بعزم سیر و شکار خطه دلپذیر کشمیر اتفاق افتاد و این سفر اضطراری است نه باختیاری چون هواے گرم در مزاج اقدس در عایت ناسازگاری بود لاجرم هر سال در آغاز موسم بهار معونت راه برخاطر اشرف و مزاج مقدس آسان شمرده خود را بگلزار همیشه بهار کشمیر فردوس نظیر میساییدند و حویلهای کشمیر را دریافته و استیفاے لذات آن و شک بهشت نموده بار عدل عزیمت به صوب هندوستان معطوف میدارند پیش اریں بچند روز به عبدالرحیم خواجه سی هزار روبیه انعام فرموده بودند درین وقت ماده ویل با حوضه بقرة شفق فرمودند *

جشن بست و دریمین نوروز از جلوس همایون

روز یکشنبه سویم رجب سنه هزار و سی و شش هجری آفتاب جهانتاب بدرج حمل شرف تحویل فرمود و سال بست و دریم از جلوس والا آغاز شد و بر لب آب چناب حسن نوروز جهاں افروز آراستگی یافت و یک روز ملواری آن پرداخته کوچ فرمودند و منزل سیرکدان و شکار انگنان طی راه فرموده در ساعت فیص اشاعت به نزعت سرای کشمیر نزول اقبال اتفاق افتاد و چون بعرض رسیده بود که مکرم خاں حاکم بدگاله غریق بحر فنا گشته چنانچه در اوراق سابق ندان ایمارفته دریدولا فدائی خاں را بحکومت صوبه بدگاله شرف امتیاز بخشیده و منصب پلجھزاری ذات و سوار و حلمعت فاخره و اسب عراقی ابلق فرستاده فرمانروای ایران عنایت فرموده بداد صوب وخصت

وباعی

رفہار رحیم از پے دل نروزی * بیہودہ نہ آرزوی دل در گروے

گفتم سخنی و بار ہم میگویم * حواشکاری ہمیشہ کاهش دروے

چون راجہ امر سنگہ زمیندار ملک ماتھو بندگی و دولت خواہی اختیار نموده عرض داشت کردہ کہ پدران من سعادت استانبوس مستعد گشتند و نیز امید وارم کہ باین شرف فرق عرت بر افرازم بدانراں تہور خان کہ از خدمتگاران ربان فہم بود دستوری یافت کہ رھمدینی سعادت نموده اورا بقدرسی آستان بیدار و کھمت سرمراری او فرمان استمالت با خلعت و اسب مرحمت شد چون بمسامع رسید کہ مہانتخان خدمت شاہجہاں رفت علی الرغم او حالجہاں را بخط سبہ سالاری امتیاز بخشیدند اکون مجملی ارماجراے احوال مہانتخان نگاشته سلک بیان میگردد کہ چون او را از درگاہ بر آوردند او ار راہ تہتہ عطف عدیان نمود لشکر بادشاہی بتعافب او تعیین شد و او را ار ہیچ طرف راہ اخلاص نامید مناص دیامد ناگزیر بحالت خود را منحصر در توسل شاہجہاں دانستہ عریضہ مصحوب بعی از معتمدان خود بخدمت آن حضرت فرستاد مضمون آنکہ اگر رقم عفو بر جراید جرایم این بددہ گناہگار کسند روے امید بآن آستان آرد شاہجہاں بمقتضای وقت از تقصیرات او گذستہ فرمان مرحمت عدوان با پنجہ مبارک کھمت استمالت و تسلی او فرستادند و ان سرگشتہ نادیدہ ناکامی با قریب دو ہزار سوار از راہ راجہ بلیلہ و ملک بہرحی متوجہ شدہ در حبیر پیوست و ہزار اشرفی نذر و یک الماس کلاں کہ ہفت ہزار روپیہ قیمت داشت با دیگر نفایس پیشکش کدرائید و بانعام خدھر مربع و شمشیر مربع و اسب خاصہ و فیل خاصہ سرمراری یافت دریں ایام حالجہاں ہوشیاری پے در پے فرستادہ عبداللہ خان را کہ دران دور بود نامدن برہانپور ترعیب و تحریر نمود و خان بعد و پیمان بدانجا شتافہ او را دید چون روزے چند در برہانپور کدرائید حالجہاں باعولے اہل و سادہ از خان عبور جنگ بدگماں شدہ در رو یکہ با یک خدمتگار بخانہ او آمدہ بود گرفتہ متعید ساحت و حقیقت حال را بدرگاہ عرض نمود فرمان شد کہ بقلعہ اسیر بردہ نگاہدارند و چون عہد شکنی در جمیع ادیان ممدوع است حالجہاں در اندک مدتی بتیجہ آن یافت و شرح این داستان برسیدل اعجاز آنکہ چون دماغ او ار عدایات سرشار حصرت شاہنشاہی آشفته بود بعد ازان کہ اورنگ خلاوت بجلوس جہان افروز حضرت جہانمادی ارتفاع آسمانی یافت بدوستہ خود را باندیشہاے با صواب بخیالات فاسد آوردہ میداشت تا آنکہ واہمہ بر مزاج او استیلا یافتہ قرار بر قرار داد و شب یک شدبہ بست و ہفتم ماہ صفر سدہ ہزار و سی و نہ با فرزندان و جمعی ار افغانان ار دارالخلاۃ کدوانک بر آمدہ راہ ادبار پیش گرفت و الحضریت بہماں شب خواجہ اسوالحسی و سید مطہر خان و الہ وردیخان و رضا بہادر و پرتھی راج راتہور را با فوجی ار بددہاے درگاہ بتعافب او تعیین فرمودند و نامبردگل در حوالی دھولپور باو رسیدہ جنگ سخت

و آهوبر پرچه سنگی جا گرفتند و چنانچه باید خوب محسوس نمی شد پیاده خواست که پیشتر آمده آهرا را از آن مکان براند بمجرد قدم پیش گذاشتن پای خود را نتوانست مضبوط ساخت در پیش برته بود دست بران انداخت که خود را تواند نگاهداشت قضا را برته کنده شد و از انجا معلق زبان بحال تباه بر زمین افته افتادن همان و حال دادن همان را مشاهده انحلال مزاج اشرف بشویش و آشوب گرائید و خاطر قدسی مظاهر رعایت مکدر گشت و ترک شکار کرده بدولتخانه تشریف آوردند مادر آن پیاده آمده جزع و فزع بحیاط نهر ساخت اگرچه او را بقدر تسلی فرمودند لیکن خاطر اشرف تسلی نمی یافت گویا ملک الموت باینصورت متجلی شده بدظر انحضرت در آمده بود از آن ساعت آرام و قرار از دل پرداخت و حال متعیر گشت و از بیرم کله بتهذه و ارتهفه بر محور تشریف آوردند و بدستور معهود یکپهر از روز مانده کوچ فرمودند و در اثنای راه پیاله خواستند و همینکه سرب نهانند گوارا شد و طبیعت سرگشت و تا رسیدن بدولتخانه حال بر همین منوال بود آخرهای شب که در حقیقت آخر روز حیات بود کار بدشواری کشید و هنگام صبح که زمان واپسین بود ایستادهای بساط قرب را روز امید سیاه شد بعضی چند بسختی برآمد و هنگام چاشت روز یکشنبه بیست و هفتم شهر صفر سنه هزار و سی و هفت هجری مطابق یازدهم آبان ماه الهی سال بسمت و دریم از جلوس اشرف همای روح انحضرت از آشیانه خاک پرواز نموده سایه بر مرق ساکنان خطه افلاک افکند در سن شصت سالگی جان بجان آفرین سپردند از سدوح این واقعه دلخراش و وقوع ابلیس جگر تراش جهان سورش و آشوب گرائید و جهانیاں سر رشته تدبیر اردست داده سراسیمه شدند

جاوس داور بخش بر اورنگ سلطنت

در بوقت اصفه خاں که از مدائیان و داعیان دولت شاهجان بود با ارادت خان همدستان شده داور بخش پسر خسرو را از قید و حبس برآورده بدوید سلطنت موهوم شیرینی کام ساخت لیکن او اینحرف را ناور نمیداشت تا آنکه بسوگند مغلف تسلی بخش خاطر اشعه او شدند انگاه اصفهان و اردتخان سوار ساخته و چدر سرش گرفته روانه مدبرل پیش شدند و نور جهان بیگم هرچند کسان بطلب برادر فوستان عدوها گشته نزد ایشان بروت ناگربز نعش جنت مکای را پیش انداخته با شاهزادهای عالی مقدار برفیل نشسته از پی شتافت و اصفهان بزاری نام هندو را بذاکچوکی خدمت شاهزاده بلند اقبال شاهجهان مرستاده خبر واقعه انحصرت را بتقریر او حواله نمود و چون وقت مقتضی عرضداشت نوشتن بدو انگشتری مهر خود را باو سپرد تا دلیل باشد بر اعتماد القصه انشب در نوشهره توقف کرد روز دیگر از کوه برآمده در بهر مدبرل فرمودند و از انجا به تجهیز و تکفین پرداخته نعش انحضرت را مصحوف مقصود خاں و دیگر مددداها روانه لاهور ساختند بروز جمعه در انطرف آب لاهور در باغیکه نور جهان بیگم اساس نهاده بود بحوار رحمت الهی سپردند باجمله امراء عظام و سایر مدددا که در مرکب مسعود بادشاه مرحوم مغفور

نمودند و مقرر گشت که هر سال پنج لک روپيه رسم پیشکش شاهنشاهی و پنج لک روپيه بصیغه پیشکش بیگم که مجموع ده لک روپيه باشد بحزانه عامره داخل سارد درین هنگام ابو سعید نبیره اعظم الدوله حکومت پنده فوق عرصه برافراخت و بهادر خان اوزبک بحکومت الہ آباد از تغیر جهانگیر قلیخان خلعت خاص پوشیده بدان صوب شتاءت و سرکار کالپی بجاکیر مستقیم خان مقرر شد ذکر این واقعه دلگوز و شرح این حادثه جگر سوز را زبان سخن آفرین و گوش دانش گزین برنماید آنرا که دیده جهان بین بر حسن صورت و قبول سیرت آن سقاقل والا شوکت افنداء داد که مہر شعبده مار چه ناخته و روزگار جهان گذار چه برداشته

دستی چو سرگاہ شاهنشاهی * گزینی جهان فر ظل الہی

فرورده افسر و تخت بود * کریم و رحیم و جوان تخت بود

با کملہ درین مدت کہ آن حضرت در کشمیر تسریف داشتند مرض استیلا پذیرفت و از غایت ضعف و زہنی پیوستہ بر نالکی شستہ بسیر و سواری خود را مشغول میداشتند روزی درد و وجع شدت کسید و آثار یاس و ارتحال بروجعات احوال پرتو افکند و حرفہای کہ بوقت دایمہ ازیں می آمد بے اختیار بر زبان جاری شد شورشی عظیم در مردم افتادہ برستاران بساط قرب را بغایت مضطرب ساخت لیکن چون روزیچند از حیات مستعار باقی بود در آن مرتبہ تخیل گذشت و بعد از چند روز اشتها مہرود گشت و طبیعت از افیون کہ مصاحب چہل سالہ بود نہت گزید بغیر از چند پیالہ شراب انگوری بچیزہ دیگر ہرگز توجہ خاطر نمی شد درینوقت شہویار ہشتاداد مرض داء الذعلب اسری خود ریخت و موی سوت و اسرو و مژہ تمام افتاد ہر چند اطبا بمداوا و علاج پرداختند اثری بران مترتب نگشت بدوران خجلت رذہ التماس نمود کہ پیشتر بلاہور رفته روزیچند بمعالجہ و مداوا پردارد و بحکم اشرف روانہ لاہور شد و داور بخش پسر خسرو کہ نظربند داشت و نور جہاں بیگم بحسب نظام کار آن برگشتہ روزگار و شرایط حزم و احتیاط بار حوالہ نمودہ بود کہ مفید دارد التماس نمود کہ بدیگری حوالہ شود ارو گرفتہ حوالہ ارادتکار نمودند و مقارن آن حضرت شاہنشاهی تماشای مچہی بہون واجول و ویرباک نہضت فرمودند در اندای سیر خانزاد خان پسر مہا بہتخان اربنگالہ آمدہ دولت بساط بوس دریافت و بکر بحیر فیل خوش سبب پیشکش کرد و سید جعفر کہ از خدمت شاہجہان تخاف نمودہ بود بملازمت اشرف پیوست و مقارن اینحال رباب عزیمت بصوب دارالسلطنت لاہور ارتفاع یافت و در مقام بیرم کلہ بدشاط شکار پرداختند کیفیت این شکار مکرر در اوراق گذشتہ نگاشته کلک بدایع رقم گشتہ کوهیست بغایت بلند و در تہ کوہ بشیمن گاہ بچہت بندوق اندازی ترتیب یافته چون رمیداران آہوار را ندہ ترتیعہ کوہ برمی آوردند و بدظر اشرف در می آید بدوق را سراسر ساختہ می اندازند و ہمینکہ ناہو رسید از فرار کوہ جدا شدہ معلق زنان آمدہ بروی زمین می افتد و بی تکلف عجیب نمودی میکند و عریب شکاریمت درینوقت یکی از پیادہای امروزم آہورا را ندہ آورد

تا خود ملک از پرده چه آرد بیرون

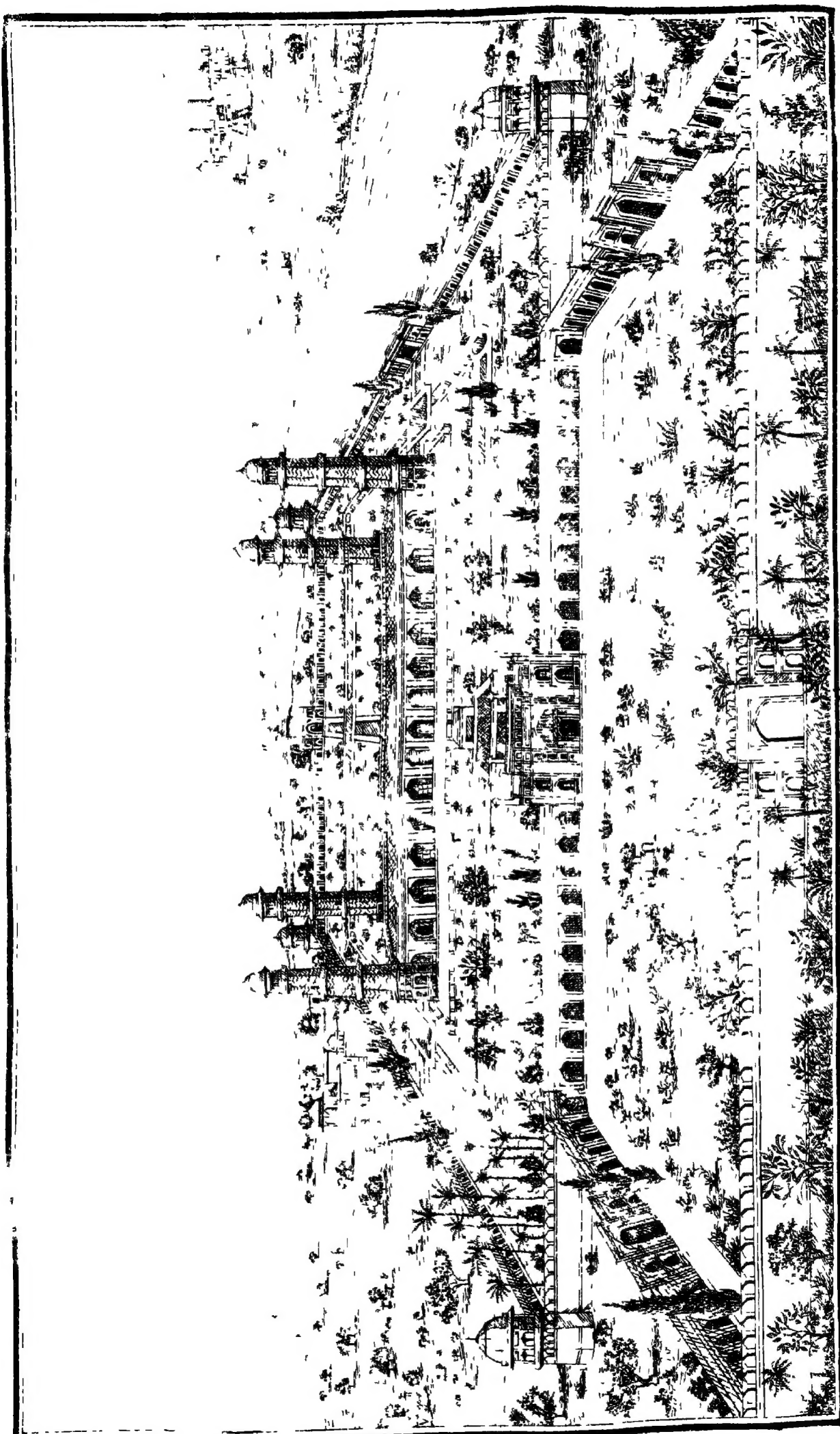
ناگاه غلام ترکی از جنگ گاه تاخته می‌رسد و این خبر دلگوب نوی می‌رساند و آن برگشته روزگار برآمد کار خود را نصیحت و برآمد کار خویش بهمهیده برهمونی ابدار عطف عنان نموده بقلمه در آمد روز دیگر امرا آمده متصل بحصار شهر مرسمت باغ مهندي قاسم خان لشکرگاه ساختند و اکثری از نوکراں او قول گرفته آصفخان را دیدند و شب ارادتخان بقلمه در آمده در محسن دولتخانه بادشاهی توقف گزید و صباح آن روز عظام بدرون ارک رفته داور بخش را سربر آرای ابدار ساختند و شهریار در سواى حصرت جدت مکانی رفته در کنج خمول خزیده بود فیروز خان خواجه سرا که از محرمات و معتمدان حرم سراى اقبال بود او را بیرون آورده ناله وردیخان سپرد و موطه از کمرش کسوده هردو دستش بان بسته پیش داور بخش حاضر ساخت و پس از تقدیم مرسم دورش و تسلیم در جاهائیکه قرار یافته بود محبوس داشتند و بعد از دورور مکتوب ساخته در زاویه ابدار بحال تبه و روز سیاه نشایدند و پس از روزی طهمورت و هوشنگ پسران شاهزاده دانیال را نیز گرفته مقید ساختند و آصفخان عرضداشت مستعمل بر بود فتح و فیروزی بدرگاه شاهجهان ارسال نموده القماس نمود که موکب گیهان شکوه بر حجاج استعجال شتافته جهان را از آشوب و اختلال خلاص سازند اکنون محملی از رسیدن بنارسی بدرگاه شاهجهان و نهضت رایات جهان کشا نه مستقر سربر خلافت رقمده کلک بیان میگردد بالجمله بنارسی در عرض نعت روز از مقام چکرهتی که منزلت در وسط کشمیر روز یکشنبه نودهم شهر ربیع الاول سنه هزار و سی و هفت هجری بخیر که در انتهای سرحد نظام الماک واقع شده رسانیده از راه بمبزل مهانتخان که در همان چند روز بسرف تقبیل بساط نوس اقبال سر بلندی یافته بود رفته صورتحال عرضداشت و از چون برق و باد خود را بنارسی اقبال رسانیده خدمت بدرون فرستاد آنحضرت از محمل درآمدند بنارسی رمی نمود، نموده حقیقت را معروضداشت و مهر آصفخانرا بنظر همایون در آورد و حدوث ایستاده لشکراش بر خاطر حق شناس گرانی ظاهر ساخت و آثار حرن و مقل از حمیه همایون شویدا گشت چون وقت مقتضی اقامت مراسم تعزیت و تزیین لوازم آن بدو فرصت و توفیق را محال دادن دور از کار بود ناگزید بالقماس مهانتخان و دیگر دولتخواهان که در اسوات در رکاب سعادت بودند روز پنجشنبه بیست و سوم ربیع الاول سنه هزار و سی و هفت هجری که مختار انجم شناسان رصد بند بود نهضت موکب اقبال بر جناح استعجال از راه گجرات بمستقر سربر خلافت اتفاق افتاد و فرمان مرحمت عنوان مستملبر رسیدن بنارسی و رسانیدن اخبار و نهضت موکب سعادت بصورت اسلحه اکبر آباد مصحوب امان الله و بایزید که از گوروران شاهراه اخلاص بودند به آصفخان رسالداشتند و جان نثار خان را که از بددهای مزاجدان بود با فرمان عالیشان محقوبی را باوای مراحم و نوازش نزد حالسجهان اعان که در انوقت صاحب صوبه دکن بود فرستادند تا او را بدوید عواطف گوناگون محتمل ساخته بر دخیلر ضمایر او وقوف

بودند چون میدانستند که اصفخان بجهت استقامت و استقامت دولت شاهجهان
 این توطیه برانگیخته داور بخش را بسلطنت برداشته و در حقیقت او را گوسفند
 قربانی کرده همه باصفخان موافقت و متابعت نموده آنچه می گفت میکردند و تابع
 رضاجوئی او بودند و در حوالی بهنر خطبه بدام داور بخش خوانده روانه لاهور شدند
 و چون پیوسته از صادق خان باصفخان اثر بی اخلاص و اتفاق نصبت بهحضرت شاهجهان
 ظاهر میشد درینوقت خوف و هراس عظیم بخاطر حق شدش او راه یافت بخدمت
 اصفخان ملتجی گشته در اصلاح اینکار استعادت جست و شفیع جهت تقصیر خود
 درخواست نمود آن مدار السلطنت شاهزاده‌های عالیمقدار را که از نور محل گرفته بود
 باو حواله نمود که بخدمت ایشان سعادت اندوخته ادراک اید دولت را شفیع جرایم
 خویش سار و همشیره اصفخان که در عقد ازدواج صادقخان بود پرستاری شاهزاده‌ها را
 سعادت جاوید دانسته پروانه صحت برگرد فرق مبارک ایشان میگشت و اصفخان چون
 از همشیره خود نور جهان بیگم مطمئن خاطر نبود نظر بند داشته احتیاط می نمود که
 هیچکس نزد ایشان آمدرفت نه نماید بیگم درین اندیشه و تدبیر که شهریار سریر آرای
 سلطنت گردد و آن برگشته روزگار در لاهور خبر واقعه حضرت جنت اشیانی را شنیده
 تحریک رن و فتنه پردازی آن کوتاه اندیش خود باسم همعیما سلطنت نامور ساخته
 دست تصرف نخراین و سایر کارخانجات بادشاهی دراز کرده هرکس را هرچه خواست
 داده بفراهم آوردن لشکر و جمعیت پرداخت و جمیع کارخانجات بیوتات را از خزانه و
 فیلیخانه و قورخانه و غیره که در لاهور بود متصرف گشته در عرض یک هفته هفتاد و سه
 لک روپیه نقد بمنصب داریان دادیم و حدید داده بخمال محال همت مصروف داشت و مرزا
 دالیمقر پسر شاهزاده دانیال را که بعد از واقعه الحضر فرار نموده بلاهور نزد شهریار آمده
 بود بجای خود سردار ساخته لشکر را از آب گذرانید غافل از آنکه کار فرمایان قضا و قدر
 در سنیه دولت صاحب دولتی خدمت گذارند که سلاطین والا شکوه عاشیه اطاعت و
 فرمان برداری او را پیرایه دوش مفاخرت و مباهاات خواهند ساخت و فلک شاهباز
 برسر دست دارد که باوجود او صعوه و کنجشک را چه حد و بازار که در هوای همت
 بال هوس تواند کشود قطره را بدیانتست دادن آب خود بردن است در سرف
 آصفخان داور بخش را بر میل سوار کرده و خود بر فیلی دیگر نشسته بر عرصه کارزار آورده
 در غول قرار گرفت و خواجه ابوالحسن و مخلص خان و اله وردیخان و سادات باره در
 هراول کارطلب گشتند و شیر خواجه با پسران دانیال در التمش مقرر شد و ارادتخان
 باسیار از امرا در برنغار پای همت انشوده صادق خان و شاه نواز خان و معتمد خان
 در چرنغار مقرر گشتند و در سه گروهی شهرتلاهی فریقین اتفاق افتاد در حمله اول انتظام
 افواج او از هم گسیخت و بوکرانی که بتازگی فراهم آورده در برابر اموی قدیمی این
 دولت اند پیوند فرستاده بود هر کدام براهی شناختند درینوقت شهریار برگشته روزگار
 با دوسه هزار سوار قدیم در ظاهر شهر لاهور ایستاده انتظار نیرنگی تقدیر داشت *

فرموده در ظاهر نصد سنبور که بر کنار آب مذکور واقع است نزول سعادت ارانی داشتند و در ادمقام ۱۰۵۵۱ جشن وزن قمری از عمراند پیوند آراستگی یافت و سید دلیر خان باره که ریکتایان و جوانان چیده نرم آرما بود نادر اک سعادت رمین موس برق عرت بواماحت و منصب او چهار هزار و سه هزار سوار مقرز گشت و در پنج جشن از عرض داشت شیرخان معروف گردید که از نوشته ساهوکاران گجرات و بعضی از آنها در لاهور اند معلوم شد که آصفخان و دیگر دولتخواهان که داور بخش را دست نشان ساخته به مقابله شهریار شتافته بودند در حوالی لاهور با فوج او در جنگ رایت نصرت برافراختند و شهریار در قلعه لاهور متحصن گشته در معنی بردن در آمد خدمت پرست خان که بجهت محافظت سیفخان شتافته بود چون نحوالی احمد آباد پیوست شیرخان با استقبال فرمان مرحمت عنوان و خلعت خاصه برآمده جبین احلاص را به سعادت رمین موس نورانی ساخت و سیفخان لاعلاج همراه خدمت پرستخان روانه درگاه گشت و حضرت شاهجهان بسعادت نواب ملک احتجاب حرایم او را بعفو مقرون داشته از نید آزاد ساختند و شیرخان از ضبط و نسق شهر از خاطر برداشته با دیگر امرا مثل میرزا عیسی ترخان و میرزا ولی و غیرهم در محمود آباد سعادت رمین موس کام رواه مراد گردیدند و چون تالاب کانگریه که در ظاهر شهر احمد آباد واقعست محل نزول رایات اقبال گشت هفت روز در آن مقام دنکش بجهت تدظیم و تسلیق ملک اقامت فرموده شیرخان را به منصب پنجهازاری ذات و سوار و صوبه داری ملک گجرات بلند پایگی کشیدند و میرزا عیسی ترخانرا بمنصب چهار هزار و دو هزار سوار و ایالت ملک پنده سرمرار ساختند و بجهت نظام کارخانه سلطنت و ادبیا ص.ح دولت خدمت پرست خانرا که از معتمدان محرمان حان بتر بود نزد آصف خان به لاهور فرستادند و فرمان عالیشان بخط خاصه مدور بدست که درین هنگام که اسمان آشوب طلب و رمین ننده دوست اگر داور بخش بسو خسرو و برادر او و شهرنار و سران شاهزاده دایس را آواره محرائی عدم ساخته دولتخواهان را از تورع خاطر و شورش دل فارغ ساخت و صلاح و موافقت قرین تر خواهد بود روز یکشنبه بیست دوم شهر جمادی الاولی سده هزار و سی و هفت هجری با اتفاق دولتخواهان در ایوان دولتخانه خاص و عام لاهور حطه بنام نامی و القاب گرامی بادشاه بلند اقبال مسند ارايه تحت سلطنت و احلال رونق و بها پذیرفت و داور بخش را که دولتخواهان روزی چند بجهت مصلحت رفت و تسکین شورش به سلطنت برداشته بودند دستگیر ساخته در گوشه ادبار محبوس گردانیدند و شب چهارشنبه سست و پنجم ماه مذکور او را با کوشادیت برادرش و شهریار و طهمورث و هوشنگ پسران شاهزاده دایال اداره محرايه فنا ساختند و گلشن هستی را از حس و خاشاک و حود شان برداشتند در بدوقت مرکب اقبال محدود ملک رانا دوست و رانا کن در مقام گولکنده که سابق در ایام شاهزادگی با پدرش رانا امر سنگه نادر اک سعادت آستان موس معنکر و مباهی گشته بود بتارک

حاصل نماید چون هنگام زوال و ایام نکال او نزدیک رسیده بود راه صواب از دست داده باندیشهای باطل خود را برگشته بادیه ضلالت ساخت بانظام الملک موافق مطلب خویش عهد و موافق در میان آورده بحوکم مغلط موکد گردانید و مقور کرد چنانچه سبق رقم پذیرگشته که ملک بالاگهات را باقلعه احمد نگر به تصرف او باز گذارد و دیوبندار سعی بلیغ نمود چنانچه تمام ملک بالاگهات سرای قلعه احمد نگر متصرف نظام الملک روت بالجمله چون خالصان قصد فساد داشت و اراده باطل با خود محکم ساخته بود نخست چندی ملکی را معیت رایگان بغنیم وا گذاشت که شاید در وقت بد بفریاد برسد مقارن اینحال دریای روهیل که پیش از واقعه حضرت جنت مکانی از خدمت حضرت شاهجهانی حرمان سعادت اختیار نموده بچاندپور که داخل ولایت نظام الملک است رفته بنام روزگار بحر می برد آمده بخالصان ملحق گشت و محرک سلسله فتنه و فساد شد و افا افضل دیوان صوبه دکن که برادرش دیوان شهریار بود او نیز بشاهجهان اخلاص درست نه داشت حرهای پوچ بآن افغان برگشته بخت خاطر نشان نمود بالجمله جان نثاران که برمان گیتی مطاع بجهت استمالت خالصان آورده بآنکه عرضه داشت در حوال برمان قلمی نمایند بے بیل مقصود رخصت معاوضت ارزانی فرمود القصه خالصان فرزندان خود را با سکندر دولقانی و جمعی از اعیان که از صمیم قلب با او موافقت داشتند در برهانپور گذاشته خود با جمعی از بندهای بادشاهی که بظاهر دم از موافقت او می زدند و خود را از شر او محافظت می نمودند مثل راجه گجسنگ و راجه جیسنگ و غیره بماندو امدت اکثر محال و ... متصرف شد و منصوبات باطنی و مقنه پرداری خود را برعالمیان ظاهر ساخت و هم برودی برگشته ببرهانپور رفت چون موکب نیهان شکوه سرحد ملک گجرات آیات اقبال برافراشت عرض داشت: ماه خان که بپای شیرخانی سرفراری داشت مبدی بظاهر اخلاص و درونخواهی خویش و ارادهای باطن سیدخان که درانوقت صوبه دار احمد آباد بود رسید و چون سیف خان در ایام حیات حضرت جنت قدسی دست به بندهای شاهجهان مصدر گمناخیها شده بود از کردارهای خویش خدایت و هراسی عظیم داشت رسیدن عرض داشت شیرخان مصداق ایده نبی ... بدها شیر خان را بمراحم خسروانه مستمال و امیدوار ساخته بصاحب صوبگی کجرات سرگرم خدمت گردانیده فرمان شد که شهر احمدآباد را متصرف شده حواله معتمد خان خود نماید و سیفخان را بظربند بدرگاه والا حاضر سارد درینوقت سیفخان بیماری معذب داشت و چون همشیره کلان بواب قدسی القاب فلک احتجاب ممتاز الزمانی در حباله نکاح سیفخان بود وان ملکه جهان بهمشیره خویش نهایت محبت و دل نگرانی ظاهر میساخت مراعات خاطر ایشان بر ذمت همت و مروت حضرت شاهجهان لازم و متحکم بود لاجرم خدمت درستان دستوری یافت که با احمدآباد شتافته سیف خان را بظربند بحضور بیارد و نگاه دارد که آسیب جان به سیف خان نرسد و موکب منصور از گذر دریای نریده بآبیاری عبور

نقش مقبره جیساینگ با دوشاه واقع سواد لمر

احلاص شفاخته دولت زمین بوس دریانت و پیشکش درخور خویش گداییده سعادت جاوید اندوخت و شهشاه دریادل آن برگزیده خویش را بانواع و اقسام مواضع و بوارش سروراری بخشیده حلت با دهکده کی لعل قطبی که سه هزار روبه قیمت بهشت و شمشیر مرع و خنجر مرع و قیل خامه با رحوت نقره و اسب خاصه با زیر دلا عفات فرمودند و محال جاگیر او را بدستور سابق مقور داشتند و در کنار کول ماند.

جشن وزن مبارک شمسی سال سی و هفتم از عمراند پیوند آراستگی بافت و نزاربخ هفدهم جمادی الاولی ساحت دارالبرکت احمدی از غبار موکب منصور محسود بهشت بریں گردید و نائین حد نزرگوار خویش پیاده بریارت روضه مدوره متبرکه شفاخته ادا بریارت تقدیم رسانیدند و باقسام خیرات مبرات پرداختند و مسجد عالی از سنگ مرمر طرح افکنده به نایان چاکدست مقور فرمودند که در اندک ایام حسن انجام بخشند و سواش سبه سالار مہانتخان حالکانان صوبه اجدیر و برگدات آن نواحی جاگیر او مرحمت فرموده عازم دارالحکومه گردیدند و در اثنا راه خانعالم و مظفرخان معموری و بهادر خان اورنگ و راحه حیدرکوه و افی رای سنگدل و راحه بهارت بندبیل و سید بهو کاری و بسیاری از بندهای بقدم شوق و اخلاص شفاخته سعادت زمین بوس دریافتند و شب پنجشنبه بهشت و ششم جمادی الاولی موکب فلک شکوه در ظاهر دارالحکومه اکبرآباد به باغ نور جهان منزل اقبال از زانی فرمود قاسم خان حاکم شهر به سعادت زمین بوس حسین خلص نورانی ساخت مباح آن که پنجشنبه بود همعدان بهشت و دولت قیل سوار داخل شده خرمن خرمن زر زمین و بشار ریخته دامن اهل حاجت را مژگان براد ساختند *

جلوس شاهجهان بر اورنگ سلطنت

چون ساعت جلوس میمدت مانوس بر اورنگ خلافت و جهاننای روز دوشنبه بهشت و هفتم جمادی الاخری بود در دولتخانه ایام شاهزادگی نرول سعادت فرمودند مدت ده روز در آن سر منزل گاه زانی مقام فرمودند و بتاریخ مذکور سوار سفید دولت و بدل داخل قلعه مبارک شده در دولتخانه خاص و عام سربور سلطنت بجلوس سرف آسمان پایه گردانیدند و خطبه و سکه اندام نامی و لقب گرامی خویش ریش و ریت بخشیدند و طغرای غرای ابوالمظفر شهاب الدین محمد صاحب قراں ثانی شاهجهان نادر شاه غازی بر مناشیر دولت ثبت شد و جهان پیر از سر موجودان گردید و جهانیاں را سرمایه امن و امان بدست افتاد *

تمت بالخیر